SLUŽBENI GLASNIK BOSNE I HERCEGOVINE
Izdanje na bosanskom, hrvatskom i srpskom jeziku

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
Издање на босанском, хрватском и српском језику

Godina XIX
Utorak, 29. decembra/prosinca 2015. godine

Broj/Број
100

Година XIX
Уторак, 29. децембра 2015. године

ISSN 1512-7486 - bosanski jezik
ISSN 1512-7494 - hrvatski jezik
ISSN 1512-7508 - srpski jezik

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

1164

Na osnovu člana 4. Zakona o učešću pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih zaposlenika u operacijama podrške miru i drugim aktivnostima u inostranstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05) i člana 32. stava (1.) tačka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 15. redovnoj sjednici, održanoj 10. novembra 2015. godine, donijelo je

ODLUKU
O UČEŠĆU POLICIJSKIH SLUŽBENIKA IZ BOSNE I HERCEGOVINE U MIROVNOJ MISIJI UJEDINJENIH NARODA NA HAITIJU

Član 1.
(Predmet)

Ovom odlukom odobrava se učešće policijskih službenika iz Bosne i Hercegovine u mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda na Haitiju - MINUSTAH (u daljem tekstu MINUSTAH).

Član 2.
(Vrsta operacije)

Policijski službenici iz Bosne i Hercegovine učestvovat će u MINUSTAH-u u sastavu do 11 (jedanaest) policijskih službenika, a u okviru policijskih mirovnih snaga Ujedinjenih naroda (u daljem tekstu UNPOL) i predstavljat će njihov sastavni dio.

Član 3.
(Misija)

Pripadnici UNPOL-a u MINUSTAH imaju mandat pružanja podrške uspostavljanju sigurnog i stabilnog okruženja, promovisanju političkih procesa, jačanju državnih institucija, uspostavljanju i očuvanju vladavine zakona, sigurnosti i javnog reda, pružanju podrške institucijama nadležnim za zaštitu ljudskih prava te oporavku i obnovi zemlje.

Član 4.
(Mandat)

Policijski službenici iz Bosne i Hercegovine se upućuju u operaciju podrške miru u trajanju od godinu dana, uz mogućnost produženja mandata.

Član 5.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-1-2733-29/15
10. novembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Na temelju članka 4. Zakona o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga BiH, policijskih službenika, državnih službenika i ostalih uposlenika u operacijama potpore miru i drugim aktivnostima u inozemstvu ("Službeni glasnik BiH", broj 14/05) i članka 32. stavka (1.) točka a) Poslovnika o radu Predsjedništva Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/13, 32/13 i 22/14), Predsjedništvo Bosne i Hercegovine na 15. redovitoj sjednici, održanoj 10. studenoga 2015. godine, donijelo je

ODLUKU
O SUDJELOVANJU POLICIJSKIH SLUŽBENIKA IZ BOSNE I HERCEGOVINE U MIROVNOJ MISIJI UJEDINJENIH NARODA NA HAITIJU

Članak 1.
(Predmet)

Ovom odlukom odobrava se sudjelovanje policijskih službenika iz Bosne i Hercegovine u mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda na Haitiju - MINUSTAH (u daljem tekstu MINUSTAH).

Članak 2.
(Vrsta operacije)

Policijski službenici iz Bosne i Hercegovine sudjelovat će u MINUSTAH-u u sastavu do 11 (jedanaest) policijskih službenika, a u okviru policijskih mirovnih snaga Ujedinjenih naroda (u daljem tekstu UNPOL) i predstavljat će njihov sastavni dio.

Članak 3.
(Misija)

Pripadnici UNPOL-a u MINUSTAH imaju mandat pružanja potpore uspostavi sigurnog i stabilnog okruženja, promoviranja političkih procesa, jačanja državnih institucija, uspostavi i očuvanju vladavine zakona, sigurnosti i javnog reda, pružanja potpore institucijama nadležnim za zaštitu ljudskih prava te oporavku i obnovi zemlje.

Članak 4.
(Mandat)

Policijski službenici iz Bosne i Hercegovine se upućuju u operaciju potpore miru u trajanju od godinu dana, uz mogućnost produženja mandata.

Članak 5.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Službenome glasniku BiH".

Broj 01-50-1-2733-29/15
10. studenoga 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 4. Закона о учешћу припадника Оружаних снага БиХ, полицијских службеиика, државних службеника и осталих запосленика у операцијама подршке миру и другим активностима у иностранству ("Службени гласник БиХ", број 14/05) и члана 32. става (1.) тачка а) Пословника о раду Предсједништва Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/13, 32/13 и 22/14), Предсједништво Босне и Херцеговине на 15. редовној сједници, одржаној 10. новембра 2015. године, донијело је

ОДЛУКУ
О УЧЕШЋУ ПОЛИЦИЈСКИХ СЛУЖБЕНИКА ИЗ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ У МИРОВНОЈ МИСИЈИ УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА НА ХАИТИЈУ

Члан 1.
(Предмет)

Овом одлуком одобрава се учешће полицијских службеника из Босне и Херцеговине у мировној мисији Уједињених нација на Хаитију - MINUSTAH (у даљем тексту MINUSTAH).

Члан 2.
(Врста операције)

Полицијски службеници из Босне и Херцеговине учествоваће у MINUSTAH-u у саставу до 11 (једанаест) полицијских службеника, а у оквиру полицијских мировних снага Уједињених нација (у даљем тексту UNPOL) и представљаће њихов саставни дио.

Члан 3.
(Мисија)

Припадници UNPOL-a у MINUSTAH имају мандат пружања подршке успостављању безбједоносног и стабилног окружења, промовисању политичких процеса, јачању државних институција, успостављању и очувању владавине закона, безбједности и јавног реда, пружању подршке институцијама надлежним за заштиту људских права те опоравку и обнови земље.

Члан 4.
(Мандат)

Полицијски службеници из Босне и Херцеговине се упућују у операцију подршке миру у трајању од годину дана, уз могућност продужења мандата.

Члан 5.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-1-2733-29/15
10. новембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Др **Драган Човић**, с. р.

1165

На osnovu člana 13. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM župi Gospe Snježne u Deževicama za završetak druge faze izgradnje Vjeronaučne dvorane u župi Deževice.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun župe Gospe Snježne Deževice.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se župa Gospe Snježne Deževice da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-76/15
7. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Temeljem članka 13. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM župi Gospe Snježne u Deževicama za završetak druge faze izgradnje Vjeronaučne dvorane u župi Deževice.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun župe Gospe Snježne Deževice.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se župa Gospe Snježne Deževice da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-76/15
7. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15), и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину, у износу од 2.000,00 КМ жупи Госпе Сњежне у Дежевицама за завршетак друге фазе изградње Вјеронаучне дворане у жупи Дежевице.

Члан 2.
(Надлежносг за реализацију)

За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговиие, а уплату ће извршити на жиро рачун жупе Госпе Сњежне Дежевице.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се жупа Госпе Сњежне Дежевице да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-02-2-1557-76/15
07. децембра 2015. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

1166

На основу члана 13. става (3) Закона о Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM župi Svetog Franje Asiškog, Guča Gora za izvođenje završnih radova obnove Franjevačkog samostana Guča Gora.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun župe Svetog Franje Asiškog, Guča Gora.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se župa Svetog Franje Asiškog, Guča Gora da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-77/15
7. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Temeljem članka 13. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM župi Svetog Franje Asiškog, Guča Gora za izvođenje završnih radova obnove Franjevačkog samostana Guča Gora.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun župe Svetog Franje Asiškog, Guča Gora.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se župa Svetog Franje Asiškog, Guča Gora da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-77/15
7. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15), и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину, у износу од 3.000,00 КМ жупи Светог Фрање Асишког, Гуча Гора за извођење завршних радова обнове Фрањевачког самостана Гуча Гора.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун жупе Светог Фрање Асишког, Гуча Гора.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)
Обавезује се жупа Светог Фрање Асишког, Гуча Гора да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)
Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-02-2-1557-77/15
07. децембра 2015. године
Сарајево

Члан предсједништва БиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

1167

Na osnovu člana 13. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Vrhbosanskoj nadbiskupiji za realiziranje projekta sanacije i uvođenja mokrih čvorova u Katoličkom školskom centru "Sveti Pavao" u Zenici.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Vrhbosanske nadbiskupije, Sarajevo.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Vrhbosanska nadbiskupija, Sarajevo da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-78/15
7. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Temeljem članka 13. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM Vrhbosanskoj nadbiskupiji za realiziranje projekta sanacije i uvođenja mokrih čvorova u Katoličkom školskom centru "Sveti Pavao" u Zenici.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Vrhbosanske nadbiskupije, Sarajevo.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Vrhbosanska nadbiskupija, Sarajevo da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-78/15
7. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15), и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину, у износу од 3.000,00 КМ Врхбосанској надбискупији за реализовање пројекта санације и увођења мокрих чворова у Католичком школском центру "Свети Павао" у Зеници.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун Врхбосанске надбискупије, Сарајево.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)
Обавезује се Врхбосанска надбискупија, Сарајево да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)
Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-02-2-1557-78/15
07. децембра 2015. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

1168

Na osnovu člana 13. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM Udruženju obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu, podružnica Kupres za završetak izgradnje spomen obilježja Kuprešacima poginulim u Domovinskom ratu.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Udruženja obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu, podružnica Kupres.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Udruženje obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu, podružnica Kupres da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-79/15
7. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Temeljem članka 13. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM Udruzi obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu, podružnica Kupres za završetak izgradnje spomen obilježja Kuprešacima poginulim u Domovinskom ratu.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Udruge obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu, podružnica Kupres.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Udruga obitelji hrvatskih branitelja poginulih i nestalih u Domovinskom ratu, podružnica Kupres da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-79/15
7. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15), и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно коришћење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину, у износу од 2.000,00 КМ Удружењу породица хрватских бранилаца погинулих и несталих у Домовинском рату, подружница Купрес за завршетак изградње спомен обиљежја Купрешацима погинулим у Домовинском рату.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун Удружења породица хрватских бранилаца погинулих и несталих у Домовинском рату, подружница Купрес.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Удружење породица хрватских бранилаца погинулих и несталих у Домовинском рату, подружница Купрес да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-02-2-1557-79/15
7. децембра 2015. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

1169

Na osnovu člana 13. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 5.000,00 KM Medijskom centru Vrhbosanske nadbiskupije u svrhu podrške izdavanja "Katoličkog tjednika".

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Medijskog centra Vrhbosanske nadbiskupije.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-80/15
7. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Temeljem članka 13. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 5.000,00 KM Medijskom centru Vrhbosanske nadbiskupije u svrhu potpore izdavanja "Katoličkog tjednika".

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Medijskog centra Vrhbosanske nadbiskupije.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Medijski centar Vrhbosanske nadbiskupije da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-80/15
7. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15), и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину, у износу од 5.000,00 КМ Медијском центру Врхбосанске надбискупије у сврху подршке издавања "Католичког тједника".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун Медијског центра Врхбосанске надбискупије.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Медијски центар Врхбосанске надбискупије да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.
(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-02-2-1557-80/15
07. децембра 2015. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

1170

Na osnovu člana 13. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM župi Uzašašća Gospodinova, Novi Travnik za dovršetak gradnje crkvice u selu Šenkovići, Novi Travnik.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun župe Uzašašća Gospodinova Novi Travnik.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se župa Uzašašća Gospodinova Novi Travnik da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-81/15
7. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, s. r.

Temeljem članka 13. stavak (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15), i članka 4. stavak (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM župi Uzašašća Gospodinova, Novi Travnik za dovršetak gradnje crkvice u selu Šenkovići, Novi Travnik.

Članak 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun župe Uzašašća Gospodinova Novi Travnik.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se župa Uzašašća Gospodinova, Novi Travnik da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 03-02-2-1557-81/15
7. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Dragan Čović**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15), и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине

за 2015. годину, у износу од 3.000,00 КМ жупи Узашашћа Господинова, Нови Травник за довршетак градње црквице у селу Шенковићи, Нови Травник.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализовање ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплату ће извршити на жиро рачун жупе Узашашћа Господинова Нови Травник.

Члан 3.

(Извјепггај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се жупа Узашашћа Господинова Нови Травник да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 03-02-2-1557-81/15
07. децембра 2015. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Др **Драган Човић**, с. р.

1171

Na osnovu člana 13. stava (3) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i člana 4. stava (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće rezerve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE REZERVE

Član 1.

(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM, Srpskom pjevačkom i kulturno-umjetničkom društvu "Gusle" iz Mostara, kao podrška i pomoć za organizaciju Božičnog koncerta.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Srpskog pjevačkog i kulturno-umjetničkog društva "Gusle" iz Mostara.

Član 3.

(Izvješaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Srpsko pjevačko i kulturno-umjetničko društvo "Gusle" da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 04-02-2-1557-68/15
2. decembra 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Mladen Ivanić**, s. r.

Temeljem članka 13. stavka (3) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i članka 4. stavka (1) i (2) Pravilnika o dodjeli sredstava interventne tekuće pričuve od 17.06.2015. godine, broj 01-50-1-1463-8/15, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRIČUVE

Članak 1.

(Predmet odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM Srpskom pjevačkom i kulturno-umjetničkom društvu "Gusle" iz Mostara, kao podrška i pomoć za organizaciju Božićnog koncerta.

Članak 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplatu će izvršiti na žiro račun Srpskog pjevačkog i kulturno-umjetničkog društva "Gusle" iz Mostara.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Srpsko pjevačko i kulturno-umjetničko društvo "Gusle" da dostavi izvješće o namjenskom utrošku dodijeljenih sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 04-02-2-1557-67/15
2. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Član Predsjedništva BiH
Dr. **Mladen Ivanić**, v. r.

На основу члана 13. става (3) Закона о Буџету институција Босна и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и члана 4. става (1) и (2) Правилника о додјели средстава интервентне текуће резерве од 17.06.2015. године, број 01-50-1-1463-8/15, члан Предсједништва Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину, у износу од 2.000,00 КМ Српском пјевачком и културно-умјетничком друштву "Гусле" из Мостара, као подршка и помоћ за организацију Божићног концерта.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине у складу са Законом о финансирању институција Босне и Херцеговине, а

уплату ће извршити на жиро рачун Српског пјевачког и културно-умјетничког друштва "Гусле" из Мостара.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Српско пјевачко и културно-умјетничко друштво "Гусле" да достави извјештај о намјенском утрошку додијељених средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 04-02-2-1557-68/15
02. децембра 2015. године
Сарајево

Члан Предсједништва БиХ
Др **Младен Иванић**, с. р.

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

1172

Na osnovu člana 78. i člana 158. stav (7) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", br. 36/08 i 87/12) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 32. sjednici, održanoj 19. novembra 2015. godine, donijelo je

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU GODIŠNJE KVOTE RADNIH DOZVOLA ZA ZAPOŠLJAVANJE STRANACA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2016. GODINU

Član 1.

(Godišnja kvota radnih dozvola)

Ukupna godišnja kvota radnih dozvola za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu iznosi 1.581 radnih dozvola, od čega se na Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija BiH) odnosi 885 radnih dozvola, Republiku Srpsku 600 radnih dozvola i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Brčko distrikt BiH) 96 radnih dozvola.

Član 2.

(Godišnja kvota za produženje izdatih radnih dozvola)

Godišnja kvota za produženje već izdatih radnih dozvola iznosi 970 radnih dozvola, od toga na Federaciju BiH odnosi se 520 radnih dozvola, Republiku Srpsku 400 radnih dozvola i Brčko distrikt BiH 50 radnih dozvola.

Član 3.

(Godišnja kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje)

Godišnja kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini iznosi 611 radnih dozvola, od čega u Federaciji BiH 365 radnih dozvola, Republici Srpskoj 200 radnih dozvola i Brčko distriktu BiH 46 radnih dozvola, i to kako slijedi po djelatnostima:

	DJELATNOST	**BOSNA I HERCEGOVINA**	FEDERACIJA BiH	REPUBLIKA SRPSKA	BRČKO DISTRIKT BiH
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	**10**	5	5	0
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	**7**	5	2	0
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	**77**	55	15	7
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJOM	**7**	5	2	0
E	SNABDIJEVANJE VODOM, UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	**15**	15	0	0
F	GRAĐEVINARSTVO	**40**	20	15	5
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	**110**	70	30	10
H	PRIJEVOZ, SKLADIŠTENJE I VEZE	**27**	15	2	10
I	HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO	**48**	35	10	3
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	**12**	10	2	0
K	FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	**9**	5	2	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	**25**	25	0	0
M	STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	**8**	5	3	0
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	**8**	5	3	0
O	JAVNA UPRAVA I ODBRANA; OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	**5**	5	0	0
P	OBRAZOVANJE	**25**	5	20	0
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITE	**24**	5	15	4
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	**20**	5	15	0
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	**120**	60	55	5
T	DJELATNOSTI DOMAĆINSTAVA	**7**	5	2	0
U	DJELATNOSTI IZVANTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I ORGANA	**7**	5	2	0
UKUPNO:		**611**	365	200	46

Član 4.

(Potrebe za zapošljavanjem stranaca po zanimanjima)

U skladu sa članom 3. ove odluke definiraju se potrebe za novim zapošljavanjem stranaca po djelatnostima i zanimanjima za 2016. godinu kako slijedi:

	BOSNA I HERCEGOVINA	FEDERACIJA BiH	REPUBLIKA SRPSKA	BRČKO DISTRIKT BiH
UKUPNO:	**611**	**365**	**200**	**46**
DJELATNOST	**POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV**			
NAZIV ZANIMANJA	poljoprivredni tehničar; ratar; voćar; vinogradar; stočar; peradar; šumari i ugljari; lovac; ribar; uzgajivač ribe i školjki; stočarsko-veterinarski tehničar i ostala srodna zanimanja	poljoprivredni tehničar; ratar; voćar; vinogradar; stočar; peradar; šumari i ugljari; lovac; ribar; uzgajivač ribe i školjki i ostala srodna zanimanja	stočarsko - veterinarski tehničar i ostala srodna zanimanja	
UKUPNO:	**10**	5	5	0
DJELATNOST	**VAĐENJE RUDA I KAMENA**			
NAZIV ZANIMANJA	rudari; mineri; klesari; rukovaoci rudarskim postrojenjima i uređajima; poslovođa u jami; rudarski tehnolog i ostala srodna zanimanja	rudari; mineri; klesari; rukovaoci rudarskim postrojenjima i uređajima; rudarski tehnolog i ostala srodna zanimanja	poslovođa u jami; rudarski tehnolog i ostala srodna zanimanja	
UKUPNO:	**7**	5	2	0
DJELATNOST	**PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA**			
NAZIV ZANIMANJA	mesari i srodna zanimanja; pekari, pekarski tehničari i pekari sa posebnim vještinama; slastičari i srodna zanimanja; proizvođači mlijeka i mliječnih proizvoda; prerađivači voća, povrća i srodna zanimanja; ocjenjivači i kušaoci hrane i pića i prerađivači duhana; mesarski tehničar; buregdžija; ing. svih profila; direktor i izvršni direktor; ing.svih profila; tehničar; elektromehaničar; mašinobravar; tehnolog; dizajner; grafičar	mesari i srodna zanimanja; pekari; slastičari i srodna zanimanja; proizvođači mliječnih proizvoda; prerađivači voća, povrća i srodna zanimanja; ocjenjivači i kušaoci hrane i pića i prerađivači duhana	ing. svih profila; direktor i izvršni direktor; pekarski tehničar; mesarski tehničar; prerađivač mlijeka; prerađivač voća i povrća; pekar sa posebnim vještinama; buregdžija; slastičar	ing.svih profila; tehničar; elektromehaničar; mašinobravar; tehnolog; pk pekar; kv pekar; slastičar i srodna zanimanja; dizajner; grafičar; direktor i izvršni direktor
UKUPNO:	**77**	55	15	7
DJELATNOST	**PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJOM**			
NAZIV ZANIMANJA	rukovaoci postrojenjima za proizvodnju i pretvaranje energije; rukovaoci parnim mašinama i napravama i srodna zanimanja; rukovaoci postrojenjima za sagorijevanje, vodosnabdijevanje kompresorskim stanicama i postrojenjima za prečišćavanje vode i klimatizaciju; monter centralnog grijanja; elektromonter; ostala srodna zanimanja	rukovaoci postrojenjima za proizvodnju i pretvaranje energije; rukovaoci parnim mašinama i napravama i srodna zanimanja; rukovaoci postrojenjima za sagorijevanje, vodosnabdijevanje kompresorskim stanicama i postrojenjima za prečišćavanje vode i klimatizaciju	monter centralnog grijanja; elektromonter; ostala srodna zanimanja	
UKUPNO:	**7**	5	2	0
DJELATNOST	**SNABDIJEVANJE VODOM, UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA**			
NAZIV ZANIMANJA	zanimanja iz oblasti hidrogeologije, geološki tehničar; hidrološki tehničar; geofizičar; statističar; vodoinstalater; elektromonter; radnici na odvoženju otpada; serviser i ostala srodna zanimanja	zanimanja iz oblasti hidrogeologije, geološki tehničar; hidrološki tehničar; geofizičar; statističar; vodoinstalater; elektromonter; radnici na odvoženju otpada; serviser i ostala srodna zanimanja		
UKUPNO:	**15**	15	0	0
DJELATNOST	**GRAĐEVINARSTVO**			
NAZIV ZANIMANJA	građevinski inženjer; građevinski tehničar; tesar; zidar; moler; fasader; izolater; betonirac; keramičar; rukovaoci građevinskom mehanizacijom; varilac; armirač; deficitarna i ostala srodna zanimanja; ing. svih profila; direktor i izvršni direktor; VKV - majstori sa dugogodišnjim radnim iskustvom i posebnim vještinama u svim oblastima; zavarivači sa certifikatima; polagač podova; rukovaoci građ. mehanizacijom; inženjer informatike	građevinski inženjer; građevinski tehničar; tesar; zidar; moler; fasader; izolater; betonirac; keramičar; rukovaoci građevinskom mehanizacijom; armirač; deficitarna i ostala srodna zanimanja	ing. svih profila; direktor i izvršni direktor; VKV - majstori sa dugogodišnjim radnim iskustvom i posebnim vještinama u svim oblastima; zavarivači sa certifikatima; betonirac; polagač podova; rukovaoci građ. mehanizacijom	građevinski inženjer; inženjer informatike; građevinski tehničar; tesar; zidar; varilac; armirač; betonirac; keramičar i druga deficitarna građevinska zanimanja; direktori i izvršni direktori privrednih društava
UKUPNO:	**40**	20	15	5
DJELATNOST	**TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA**			
NAZIV ZANIMANJA	trgovački zastupnik; komercijalista; trgovac; trgovački posrednik; direktor i izvršni direktor; druga srodna zanimanja	trgovački zastupnik; komercijalista; trgovac; trgovački posrednik; direktor i izvršni direktor	direktori i izvršni direktori privrednih društava; trgovački zastupnik; komercijalista	trgovački zastupnik; komercijalista; trgovac; direktori i izvršni direktori i druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**110**	70	30	10
DJELATNOST	**PRIJEVOZ, SKLADIŠTENJE I VEZE**			
NAZIV ZANIMANJA	direktori i izvršni direktori; tehničar elektrotehnike i komunikacija; vozač u međunarodnom prometu; inženjer prometa i komunikacija; saobraćajni tehničar; tehničar za sigurnost vazdušnog saobraćaja i ostala srodna zanimanja; tehničar elektrotehnike i komunikacija i druga srodna zanimanja; strojar unutrašnje plovidbe i druga srodna zanimanja	direktori i izvršni direktori; tehničar elektrotehnike i komunikacija; vozač u međunarodnom prometu; inženjer prometa i komunikacija; saobraćajni tehničar; tehničar za sigurnost vazdušnog saobraćaja i ostala srodna zanimanja	direktori i izvršni direktori; inženjeri prometa i komunikacija	tehničar elektrotehnike i komunikacija i druga srodna zanimanja; strojar unutrašnje plovidbe i druga srodna zanimanja

UKUPNO:	**27**	15	2	10
DJELATNOST	**HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO**			
NAZIV ZANIMANJA	hotelski menadžer; poslovođa; kuhar nacionalne kuhinje; konobar i druga srodna zanimanja; ocjenjivač i kušaoc hrane i pića; turistički vodič-animator, pratilac putnika i druga srodna zanimanja; poslastičar modelar; kuhar nacionalne kuhinje	hotelski menadžer; poslovođa; kuhar nacionalne kuhinje; konobar; ocjenjivač i kušaoc hrane i pića; turistički vodič-animator, pratilac putnika i druga srodna zanimanja	poslastičar modelar; kuhar nacionalne kuhinje; konobar i druga srodna zanimanja	turistički vodič; kuhar nacionalne kuhinje; konobar i druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**48**	35	10	3
DJELATNOST	**INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE**			
NAZIV ZANIMANJA	projektanti računarskih sistema; sistem inženjeri i programeri; ostali računarski stručnjaci; IT tehničari; administratori; informatičari	projektanti računarskih sistema; sistem inženjeri i programeri; ostali računarski stručnjaci; IT tehničari; administratori	informatičari	
UKUPNO:	**12**	10	2	0
DJELATNOST	**FINANSIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA**			
NAZIV ZANIMANJA	ekonomista; finansijski knjigovođa; komercijalista; zastupnik osiguranja i ostala srodna zanimanja	ekonomista; finansijski knjigovođa; zastupnik osiguranja i ostala srodna zanimanja	ekonomista; komercijalista; zastupnik osiguranja	ekonomista, zastupnik osiguranja i ostala srodna zanimanja
UKUPNO:	**9**	5	2	2
DJELATNOST	**POSLOVANJE NEKRETNINAMA**			
NAZIV ZANIMANJA	agent prodaje; konsultant-savjetnik i ostala srodna zanimanja	agent prodaje; konsultant-savjetnik i ostala srodna zanimanja		
UKUPNO:	**25**	25	0	0
DJELATNOST	**STRUČNE, NAUČNE I TEHNIČKE DJELATNOSTI**			
NAZIV ZANIMANJA	tehničar; administrator; kontrolor kvaliteta proizvodnje	tehničar; administrator	tehničar; kontrolor kvaliteta proizvodnje	
UKUPNO:	**8**	5	3	0
DJELATNOST	**ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI**			
NAZIV ZANIMANJA	administrativni radnik	administrativni radnik	administrativni radnik	
UKUPNO:	**8**	5	3	0
DJELATNOST	**JAVNA UPRAVA I ODBRANA, OBAVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE**			
NAZIV ZANIMANJA	referent za socijalnu zaštitu; referent za dozvole i isprave; matičari i ostali referenti drugdje nerazvrstani; administrativni saradnici; tehničari; kontrolori i operatori	referent za socijalnu zaštitu; referent za dozvole i isprave; matičari i ostali referenti drugdje nerazvrstani; administrativni saradnici; tehničari; kontrolori i operatori		
UKUPNO:	**5**	5	0	0
DJELATNOST	**OBRAZOVANJE**			
NAZIV ZANIMANJA	nastavnici deficitarnih zanimanja; nastavnici muzičkih instrumenata; učitelj vjeronauke; vaspitač predškolske djece	nastavnici deficitarnih zanimanja; nastavnici muzičkih instrumenata; učitelj vjeronauke; vaspitač predškolske djece	nastavnici deficitarnih zanimanja; nastavnici muzičkih instrumenata; vaspitač	
UKUPNO:	**25**	5	20	0
DJELATNOST	**DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE ZAŠTITA**			
NAZIV ZANIMANJA	medicinski asistenti; sanitarni tehničari; dijetetičari; optometričari i optičari; zubni tehničari; fizioterapeuti; veterinarski tehničari; farmaceutski tehničari; zdravstveni terapeuti; laborant; farmaceut; socijalni radnik; vaspitač školske i predškolske djece i ostala srodna zanimanja; medicinski tehničar svih profila	medicinski asistenti; sanitarni tehničari; dijetetičari; optometričari i optičari; zubni tehničari; fizioterapeuti; veterinarski tehničari; farmaceutski tehničari; zdravstveni terapeuti; laborant; farmaceut; socijalni radnik; vaspitač školske i predškolske djece i ostala srodna zanimanja	farmaceut; socijalni radnik; medicinski tehničar svih profila	farmaceut; socijalni radnik; odgojitelj školske i predškolske djece; medicinski tehničar svih profila
UKUPNO:	**24**	5	15	4
DJELATNOST	**UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA**			
NAZIV ZANIMANJA	direktori; režiseri; glumci i srodna zanimanja; dramski, baletni i orkestralni umjetnici; operni pjevači; muzičari; koreografi i plesači; zabavljači i sportisti i srodna zanimanja; arhivisti; muzejski stručnjaci; konzervatori i slična zanimanja	direktori; režiseri; glumci i srodna zanimanja; dramski, baletni i orkestralni umjetnici; operni pjevači; muzičari; koreografi i plesači; zabavljači i sportisti i srodna zanimanja; arhivisti; muzejski stručnjaci; konzervatori i slična zanimanja	direktori; režiseri; glumci i srodna zanimanja; dramski, baletni i orkestralni umjetnici; operni pjevači; muzičari; koreografi i plesači	
UKUPNO:	**20**	5	15	0
DJELATNOST	**OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI**			
NAZIV ZANIMANJA	uslužna i trgovačka zanimanja- pratioci putnika; stjuardese; kondukteri; vodiči putnika; pekari; slastičari; samostalno obavljanje zanatskih i uslužnih djelatnosti; koordinatori; voditelji projekta; direktori i izvršni direktori privrednih društava; zanatlija; kuhar nacionalne kuhinje; optičar; staklorezac; RTV-radio mehaničar; monter rashladnih uređaja; turistički vodič - animator; druga srodna zanimanja	uslužna i trgovačka zanimanja- pratioci putnika; stjuardese; kondukteri; vodiči putnika; pekari; slastičari; samostalno obavljanje zanatskih i uslužnih djelatnosti; koordinatori; voditelji projekta	direktori i izvršni direktori privrednih društava; zanatlija; kuhar nacionalne kuhinje; optičar; staklorezac; RTV-radio mehaničar; monter rashladnih uređaja; turistički vodič - animator; pratilac putnika	zanatlija; kuhar nacionalne kuhinje; turistički vodič-animator, pratilac putnika; direktori i izvršni direktori privrednih društava; druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**120**	60	55	5
DJELATNOST	**DJELATNOSTI DOMAĆINSTAVA**			
NAZIV ZANIMANJA	domar; batler; njegovatelj; SOS majka	domar; batler; njegovatelj; SOS majka	domar	

UKUPNO:	**7**	5	2	0
DJELATNOST	**DJELATNOSTI IZVANTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I ORGANA**			
NAZIV ZANIMANJA	koordinatori; stručni saradnici; voditelji projekata	koordinatori; stručni saradnici; voditelji projekata	voditelji projekata; stručni saradnici	
UKUPNO:	**7**	5	2	0

Član 5.

(Godišnja kvota radnih dozvola za sezonsko zapošljavanje)

Uvažavajući stanje na tržištu rada utvrđuje se da nema potrebe za utvrđivanjem godišnje kvote radnih dozvola za sezonsko zapošljavanje.

Član 6.

(Dozvoljena odstupanja)

Dozvoljena su određena odstupanja od godišnjih kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje predviđenih po pojedinim djelatnostima s tim da se ne pređe godišnja kvota radnih dozvola utvrđena članom 3. ove odluke.

Član 7.

(Podaci o izdatim radnim dozvolama i izvještaji)

(1) Organ nadležan za izdavanje radnih dozvola strancima će dostavi, jednom u tri mjeseca, podatke o izdatim radnim dozvolama Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine radi upoređivanja sa Pregledom potreba za zapošljavanjem stranaca po djelatnostima i zanimanjima za 2016. godinu iz člana 4. ove odluke.

(2) Na osnovu prikupljenih podataka o broju produženih i izdatih radnih dozvola strancima Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine dostavlja izvještaj Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine jednom u tri mjeseca.

Član 8.

(Izdavanje radnih dozvola u drugim slučajevima)

Nezavisno od godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini utvrđene ovom odlukom, radne dozvole se mogu izdati i u slučajevima propisanim članom 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.

Član 9.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 205/15
19. novembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 78. i članka 158. stavak (7) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu ("Službeni glasnik BiH", br. 36/08 i 87/12) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), na prijedlog Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 32. sjednici, održanoj 19. studenog 2015. godine, donijelo je

ODLUKU
O UTVRĐIVANJU GODIŠNJE KVOTE RADNIH DOZVOLA ZA ZAPOŠLJAVANJE STRANACA U BOSNI I HERCEGOVINI ZA 2016. GODINU

Članak 1.

(Godišnja kvota radnih dozvola)

Ukupna godišnja kvota radnih dozvola za produženje i novo zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu iznosi 1.581 radnih dozvola, od čega se na Federaciju Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija BiH) odnosi 885 radnih dozvola, Republiku Srpsku 600 radnih dozvola i Brčko distrikt Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko distrikt BiH) 96 radnih dozvola.

Članak 2.

(Godišnja kvota za produženje izdatih radnih dozvola)

Godišnja kvota za produženje već izdanih radnih dozvola iznosi 970 radnih dozvola, od toga na Federaciju BiH odnosi se 520 radnih dozvola, Republiku Srpsku 400 radnih dozvola i Brčko distrikt BiH 50 radnih dozvola.

Članak 3.

(Godišnja kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje)

Godišnja kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini iznosi 611 radnih dozvola, od čega u Federaciji BiH 365 radnih dozvola, Republici Srpskoj 200 radnih dozvola i Brčko distriktu BiH 46 radnih dozvola, i to kako slijedi po djelatnostima:

	DJELATNOST	**BOSNA I HERCEGOVINA**	FEDERACIJA BiH	REPUBLIKA SRPSKA	BRČKO DISTRIKT BiH
A	POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV	**10**	5	5	0
B	VAĐENJE RUDA I KAMENA	**7**	5	2	0
C	PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA	**77**	55	15	7
D	PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJOM	**7**	5	2	0
E	SNABDIJEVANJE VODOM, UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA	**15**	15	0	0
F	GRAĐEVINARSTVO	**40**	20	15	5
G	TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO, POPRAVAK STROJNIH VOZILA I MOTOCIKLA	**110**	70	30	10
H	PRIJEVOZ, SKLADIŠTENJE I VEZE	**27**	15	2	10
I	HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO	**48**	35	10	3
J	INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE	**12**	10	2	0
K	FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA	**9**	5	2	2
L	POSLOVANJE NEKRETNINAMA	**25**	25	0	0

M	STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI	**8**	5	3	0
N	ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI	**8**	5	3	0
O	JAVNA UPRAVA I OBRANA; OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE	**5**	5	0	0
P	OBRAZOVANJE	**25**	5	20	0
Q	DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE SKRBI	**24**	5	15	4
R	UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA	**20**	5	15	0
S	OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI	**120**	60	55	5
T	DJELATNOSTI KUĆANSTAVA	**7**	5	2	0
U	DJELATNOSTI IZVANTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I TIJELA	**7**	5	2	0
UKUPNO:		**611**	365	200	46

Članak 4.

(Potrebe za zapošljavanjem stranaca po zanimanjima)

Sukladno članku 3. ove odluke definiraju se potrebe za novim zapošljavanjem stranaca po djelatnostima i zanimanjima za 2016. godinu kako slijedi:

	BOSNA I HERCEGOVINA	**FEDERACIJA BiH**	**REPUBLIKA SRPSKA**	**BRČKO DISTRIKT BiH**
UKUPNO:	**611**	**365**	**200**	**46**
DJELATNOST	**POLJOPRIVREDA, ŠUMARSTVO I RIBOLOV**			
NAZIV ZANIMANJA	poljoprivredni tehničar; ratar; voćar; vinogradar; stočar; peradar; šumari i ugljari; lovac; ribar; uzgajatelj ribe i školjki; stočarsko-veterinarski tehničar i ostala srodna zanimanja	poljoprivredni tehničar; ratar; voćar; vinogradar; stočar; peradar; šumari i ugljari; lovac; ribar; uzgajatelj ribe i školjki i ostala srodna zanimanja	stočarsko - veterinarski tehničar i ostala srodna zanimanja	
UKUPNO:	**10**	5	5	0
DJELATNOST	**VAĐENJE RUDA I KAMENA**			
NAZIV ZANIMANJA	rudari; mineri; klesari; rukovaoci rudarskim postrojenjima i uređajima; poslovođa u jami; rudarski tehnolog i ostala srodna zanimanja	rudari; mineri; klesari; rukovaoci rudarskim postrojenjima i uređajima; rudarski tehnolog i ostala srodna zanimanja	poslovođa u jami; rudarski tehnolog i ostala srodna zanimanja	
UKUPNO:	**7**	5	2	0
DJELATNOST	**PRERAĐIVAČKA INDUSTRIJA**			
NAZIV ZANIMANJA	mesari i srodna zanimanja; pekari, pekarski tehničari i pekari sa posebnim vještinama; slastičari i srodna zanimanja; proizvođači mlijeka i mliječnih proizvoda; prerađivači voća, povrća i srodna zanimanja; ocjenjivači i kušaoci hrane i pića i prerađivači duhana; mesarski tehničar; buregdžija; ing. svih profila; ravnatelj i izvršni ravnatelj; ing.svih profila; tehničar; elektromehaničar; strojobravar; tehnolog; dizajner; grafičar	mesari i srodna zanimanja; pekari; slastičari i srodna zanimanja; proizvođači mliječnih proizvoda; prerađivači voća, povrća i srodna zanimanja; ocjenjivači i kušaoci hrane i pića i prerađivači duhana	ing. svih profila; ravnatelj i izvršni ravnatelj; pekarski tehničar; mesarski tehničar; prerađivač mlijeka; prerađivač voća i povrća; pekar sa posebnim vještinama; buregdžija; slastičar	ing.svih profila; tehničar; elektromehaničar; strojobravar; tehnolog; pk pekar; kv pekar; slastičar i srodna zanimanja; dizajner; grafičar; ravnatelj i izvršni ravnatelj
UKUPNO:	**77**	55	15	7
DJELATNOST	**PROIZVODNJA I SNABDIJEVANJE ELEKTRIČNOM ENERGIJOM, PLINOM, PAROM I KLIMATIZACIJOM**			
NAZIV ZANIMANJA	rukovaoci postrojenjima za proizvodnju i pretvaranje energije; rukovaoci parnim strojevima i napravama i srodna zanimanja; rukovaoci postrojenjima za sagorijevanje, vodosnabdijevanje kompresorskim stanicama i postrojenjima za prečišćavanje vode i klimatizaciju; monter centralnog grijanja; elektromonter; ostala srodna zanimanja	rukovaoci postrojenjima za proizvodnju i pretvaranje energije; rukovaoci parnim strojevima i napravama i srodna zanimanja; rukovaoci postrojenjima za sagorijevanje, vodosnabdijevanje kompresorskim stanicama i postrojenjima za prečišćavanje vode i klimatizaciju	monter centralnog grijanja; elektromonter; ostala srodna zanimanja	
UKUPNO:	**7**	5	2	0
DJELATNOST	**SNABDIJEVANJE VODOM, UKLANJANJE OTPADNIH VODA, UPRAVLJANJE OTPADOM TE DJELATNOSTI SANACIJE OKOLIŠA**			
NAZIV ZANIMANJA	zanimanja iz područja hidrogeologije, geološki tehničar; hidrološki tehničar; geofizičar; statističar; vodoinstalater; elektromonter; radnici na odvoženju otpada; serviser i ostala srodna zanimanja	zanimanja iz područja hidrogeologije, geološki tehničar; hidrološki tehničar; geofizičar; statističar; vodoinstalater; elektromonter; radnici na odvoženju otpada; serviser i ostala srodna zanimanja		
UKUPNO:	**15**	15	0	0
DJELATNOST	**GRAĐEVINARSTVO**			
NAZIV ZANIMANJA	građevinski inženjer; građevinski tehničar; tesar; zidar; moler; fasader; izolater; betonirac; keramičar; rukovaoci građevinskom mehanizacijom; varilac; armirač; deficitarna i ostala srodna zanimanja; ing. svih profila; ravnatelj i izvršni ravnatelj; VKV - majstori sa dugogodišnjim radnim iskustvom i posebnim vještinama u svim područjama; zavarivači sa certifikatima; polagač podova; rukovaoci građ. mehanizacijom; inženjer informatike	građevinski inženjer; građevinski tehničar; tesar; zidar; moler; fasader; izolater; betonirac; keramičar; rukovaoci građevinskom mehanizacijom; armirač; deficitarna i ostala srodna zanimanja	ing. svih profila; ravnatelj i izvršni ravnatelj; VKV - majstori sa dugogodišnjim radnim iskustvom i posebnim vještinama u svim područjama; zavarivači sa certifikatima; betonirac; polagač podova; rukovaoci građ. mehanizacijom	građevinski inženjer; inženjer informatike; građevinski tehničar; tesar; zidar; varilac; armirač; betonirac; keramičar i druga deficitarna građevinska zanimanja; ravnatelji i izvršni ravnatelji gospodarskih društava
UKUPNO:	**40**	20	15	5
DJELATNOST	**TRGOVINA NA VELIKO I NA MALO, POPRAVAK STROJNIH VOZILA I MOTOCIKLA**			

NAZIV ZANIMANJA	trgovački zastupnik; komercijalista; trgovac; trgovački posrednik; ravnatelj i izvršni ravnatelj; druga srodna zanimanja	trgovački zastupnik; komercijalista; trgovac; trgovački posrednik; ravnatelj i izvršni ravnatelj	ravnatelji i izvršni ravnatelji gospodarskih društava; trgovački zastupnik; komercijalista	trgovački zastupnik; komercijalista; trgovac; ravnatelji i izvršni ravnatelji i druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**110**	70	30	10
DJELATNOST	**PRIJEVOZ, SKLADIŠTENJE I VEZE**			
NAZIV ZANIMANJA	ravnatelji i izvršni ravnatelji; tehničar elektrotehnike i komunikacija; vozač u međunarodnom prometu; inženjer prometa i komunikacija; prometni tehničar; tehničar za sigurnost zračnoga prometa i ostala srodna zanimanja; tehničar elektrotehnike i komunikacija i druga srodna zanimanja; strojar unutarnje plovidbe i druga srodna zanimanja	ravnatelji i izvršni ravnatelji; tehničar elektrotehnike i komunikacija; vozač u međunarodnom prometu; inženjer prometa i komunikacija; prometni tehničar; tehničar za sigurnost zračnoga prometa i ostala srodna zanimanja	ravnatelji i izvršni ravnatelji; inženjeri prometa i komunikacija	tehničar elektrotehnike i komunikacija i druga srodna zanimanja; strojar unutarnje plovidbe i druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**27**	15	2	10
DJELATNOST	**HOTELIJERSTVO I UGOSTITELJSTVO**			
NAZIV ZANIMANJA	hotelski menadžer; poslovođa; kuhar nacionalne kuhinje; konobar i druga srodna zanimanja; ocjenjivač i kušaoc hrane i pića; turistički vodič-animator, pratitelj putnika i druga srodna zanimanja; poslastičar modelar; kuhar nacionalne kuhinje	hotelski menadžer; poslovođa; kuhar nacionalne kuhinje; konobar; ocjenjivač i kušaoc hrane i pića; turistički vodič-animator, pratitelj putnika i druga srodna zanimanja	poslastičar modelar; kuhar nacionalne kuhinje; konobar i druga srodna zanimanja	turistički vodič; kuhar nacionalne kuhinje; konobar i druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**48**	35	10	3
DJELATNOST	**INFORMACIJE I KOMUNIKACIJE**			
NAZIV ZANIMANJA	projektanti računarskih sustava; sustav inženjeri i programeri; ostali računarski stručnjaci; IT tehničari; administratori; informatičari	projektanti računarskih sustava; sustav inženjeri i programeri; ostali računarski stručnjaci; IT tehničari; administratori	informatičari	
UKUPNO:	**12**	10	2	0
DJELATNOST	**FINANCIJSKE DJELATNOSTI I DJELATNOSTI OSIGURANJA**			
NAZIV ZANIMANJA	ekonomista; financijski knjigovođa; komercijalista; zastupnik osiguranja i ostala srodna zanimanja	ekonomista; financijski knjigovođa; zastupnik osiguranja i ostala srodna zanimanja	ekonomista; komercijalista; zastupnik osiguranja	ekonomista, zastupnik osiguranja i ostala srodna zanimanja
UKUPNO:	**9**	5	2	2
DJELATNOST	**POSLOVANJE NEKRETNINAMA**			
NAZIV ZANIMANJA	agent prodaje; konzultant-savjetnik i ostala srodna zanimanja	agent prodaje; konzultant-savjetnik i ostala srodna zanimanja		
UKUPNO:	**25**	25	0	0
DJELATNOST	**STRUČNE, ZNANSTVENE I TEHNIČKE DJELATNOSTI**			
NAZIV ZANIMANJA	tehničar; administrator; kontrolor kvalitete proizvodnje	tehničar; administrator	tehničar; kontrolor kvalitete proizvodnje	
UKUPNO:	**8**	5	3	0
DJELATNOST	**ADMINISTRATIVNE I POMOĆNE USLUŽNE DJELATNOSTI**			
NAZIV ZANIMANJA	administrativni radnik	administrativni radnik	administrativni radnik	
UKUPNO:	**8**	5	3	0
DJELATNOST	**JAVNA UPRAVA I OBRANA, OBVEZNO SOCIJALNO OSIGURANJE**			
NAZIV ZANIMANJA	referent za socijalnu skrb; referent za dozvole i isprave; matičari i ostali referenti drugdje nerazvrstani; administrativni suradnici; tehničari; kontrolori i operatori	referent za socijalnu skrb; referent za dozvole i isprave; matičari i ostali referenti drugdje nerazvrstani; administrativni suradnici; tehničari; kontrolori i operatori		
UKUPNO:	**5**	5	0	0
DJELATNOST	**OBRAZOVANJE**			
NAZIV ZANIMANJA	nastavnici deficitarnih zanimanja; nastavnici glazbenih instrumenata; učitelj vjeronauke; odgojitelj predškolske djece	nastavnici deficitarnih zanimanja; nastavnici glazbenih instrumenata; učitelj vjeronauke; odgojitelj predškolske djece	nastavnici deficitarnih zanimanja; nastavnici glazbenih instrumenata; odgojitelj	
UKUPNO:	**25**	5	20	0
DJELATNOST	**DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE I SOCIJALNE SKRBI**			
NAZIV ZANIMANJA	medicinski asistenti; sanitarni tehničari; dijetetičari; optometričari i optičari; zubni tehničari; fizioterapeuti; veterinarski tehničari; farmaceutski tehničari; zdravstveni terapeuti; laborant; farmaceut; socijalni radnik; odgojitelj školske i predškolske djece i ostala srodna zanimanja; medicinski tehničar svih profila	medicinski asistenti; sanitarni tehničari; dijetetičari; optometričari i optičari; zubni tehničari; fizioterapeuti; veterinarski tehničari; farmaceutski tehničari; zdravstveni terapeuti; laborant; farmaceut; socijalni radnik; odgojitelj školske i predškolske djece i ostala srodna zanimanja	farmaceut; socijalni radnik; medicinski tehničar svih profila	farmaceut; socijalni radnik; odgojitelj školske i predškolske djece; medicinski tehničar svih profila
UKUPNO:	**24**	5	15	4
DJELATNOST	**UMJETNOST, ZABAVA I REKREACIJA**			
NAZIV ZANIMANJA	ravnatelji; režiseri; glumci i srodna zanimanja; dramski, baletni i orkestralni umjetnici; operni pjevači; glazbenici; koreografi i plesači; zabavljači i sportaši i srodna zanimanja; arhivisti; muzejski stručnjaci; konzervatori i slična zanimanja	ravnatelji; režiseri; glumci i srodna zanimanja; dramski, baletni i orkestralni umjetnici; operni pjevači; glazbenici; koreografi i plesači; zabavljači i sportaši i srodna zanimanja; arhivisti; muzejski stručnjaci; konzervatori i slična zanimanja	ravnatelji; režiseri; glumci i srodna zanimanja; dramski, baletni i orkestralni umjetnici; operni pjevači; glazbenici; koreografi i plesači	

UKUPNO:	**20**	5	15	0
DJELATNOST	**OSTALE USLUŽNE DJELATNOSTI**			
NAZIV ZANIMANJA	uslužna i trgovačka zanimanja- pratitelji putnika; stjuardese; kondukteri; vodiči putnika; pekari; slastičari; samostalno obavljanje obrtničkih i uslužnih djelatnosti; koordinatori; voditelji projekta; ravnatelji i izvršni ravnatelji gospodarskih društava; obrtnik; kuhar nacionalne kuhinje; optičar; staklorezac; RTV-radio mehaničar; monter rashladnih uređaja; turistički vodič - animator; druga srodna zanimanja	uslužna i trgovačka zanimanja- pratitelji putnika; stjuardese; kondukteri; vodiči putnika; pekari; slastičari; samostalno obavljanje obrtničkih i uslužnih djelatnosti; koordinatori; voditelji projekta	ravnatelji i izvršni ravnatelji gospodarskih društava; obrtnik; kuhar nacionalne kuhinje; optičar; staklorezac; RTV-radio mehaničar; monter rashladnih uređaja; turistički vodič - animator; pratitelj putnika	obrtnik; kuhar nacionalne kuhinje; turistički vodič-animator, pratitelj putnika; ravnatelji i izvršni ravnatelji gospodarskih društava; druga srodna zanimanja
UKUPNO:	**120**	60	55	5
DJELATNOST	**DJELATNOSTI KUĆANSTAVA**			
NAZIV ZANIMANJA	kućepazitelj; batler; njegovatelj; SOS majka	kućepazitelj; batler; njegovatelj; SOS majka	kućepazitelj	
UKUPNO:	**7**	5	2	0
DJELATNOST	**DJELATNOSTI IZVANTERITORIJALNIH ORGANIZACIJA I TIJELA**			
NAZIV ZANIMANJA	koordinatori; stručni suradnici; voditelji projekata	koordinatori; stručni suradnici; voditelji projekata	voditelji projekata; stručni suradnici	
UKUPNO:	**7**	5	2	0

Članak 5.

(Godišnja kvota radnih dozvola za sezonsko zapošljavanje)

Uvažavajući stanje na tržištu rada utvrđuje se da nema potrebe za utvrđivanjem godišnje kvote radnih dozvola za sezonsko zapošljavanje.

Članak 6.

(Dozvoljena odstupanja)

Dozvoljena su određena odstupanja od godišnjih kvota radnih dozvola za novo zapošljavanje predviđenih po pojedinim djelatnostima s tim da se ne pređe godišnja kvota radnih dozvola utvrđena člankom 3. ove odluke.

Članak 7.

(Podaci o izdanim radnim dozvolama i izvješća)

(1) Tijelo nadležno za izdavanje radnih dozvola strancima će dostavi, jednom u tri mjeseca, podatke o izdanim radnim dozvolama Agenciji za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine radi uspoređivanja sa Pregledom potreba za zapošljavanjem stranaca po djelatnostima i zanimanjima za 2016. godinu iz članka 4. ove odluke.

(2) Na temelju prikupljenih podataka o broju produženih i izdanih radnih dozvola strancima Agencija za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine dostavlja izvješće Ministarstvu civilnih poslova Bosne i Hercegovine jednom u tri mjeseca.

Članak 8.

(Izdavanje radnih dozvola u drugim slučajevima)

Neovisno od godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini utvrđene ovom odlukom, radne dozvole se mogu izdati i u slučajevima propisanim člankom 79. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.

Članak 9.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BIH".

VM broj 205/15
19. studenoga 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 78. и члана 158. став (7) Закона о кретању и боравку странаца и азилу ("Службени гласник БиХ", бр. 36/08 и 87/12) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), на приједлог Министарства цивилних послова Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине, на 32. сједници, одржаној 19. новембра 2015. године, донио је

ОДЛУКУ
О УТВРЂИВАЊУ ГОДИШЊЕ КВОТЕ РАДНИХ ДОЗВОЛА ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ СТРАНАЦА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА 2016. ГОДИНУ

Члан 1.

(Годишња квота радних дозвола)

Укупна годишња квота радних дозвола за продужење и ново запошљавање странаца у Босни и Херцеговини за 2016. годину износи 1.581 радних дозвола, од чега се на Федерацију Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Федерација БиХ) односи 885 радних дозвола, Републику Српску 600 радних дозвола и Брчко дистрикт Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Брчко дистрикт БиХ) 96 радних дозвола.

Члан 2.

(Годишња квота за продужење издатих радних дозвола)

Годишња квота за продужење већ издатих радних дозвола износи 970 радних дозвола, од тога на Федерацију БиХ односи се 520 радних дозвола, Републику Српску 400 радних дозвола и Брчко дистрикт БиХ 50 радних дозвола.

Члан 3.

(Годишња квота радних дозвола за ново запошљавање)

Годишња квота радних дозвола за ново запошљавање странаца у Босни и Херцеговини износи 611 радних дозвола, од чега у Федерацији БиХ 365 радних дозвола, Републици Српској 200 радних дозвола и Брчко дистрикту БиХ 46 радних дозвола, и то како слиједи по дјелатностима:

ДЈЕЛАТНОСТ		БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	ФЕДЕРАЦИЈА БиХ	РЕПУБЛИКА СРПСКА	БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ
А	ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ	**10**	5	5	0
Б	ВАЂЕЊЕ РУДА И КАМЕНА	**7**	5	2	0
Ц	ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА	**77**	55	15	7
Д	ПРОИЗВОДЊА И СНАБДИЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ, ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈОМ	**7**	5	2	0
Е	СНАБДИЈЕВАЊЕ ВОДОМ, УКЛАЊАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА, УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ ТЕ ДЈЕЛАТНОСТИ САНАЦИЈЕ ОКОЛИША	**15**	15	0	0
Ф	ГРАЂЕВИНАРСТВО	**40**	20	15	5
Г	ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО И НА МАЛО, ПОПРАВАК МОТОРНИХ ВОЗИЛА И МОТОЦИКЛА	**110**	70	30	10
Х	ПРЕВОЗ, СКЛАДИШТЕЊЕ И ВЕЗЕ	**27**	15	2	10
И	ХОТЕЛИЈЕРСТВО И УГОСТИТЕЉСТВО	**48**	35	10	3
Ј	ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ	**12**	10	2	0
К	ФИНАНСИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА	**9**	5	2	2
Л	ПОСЛОВАЊЕ НЕКРЕТНИНАМА	**25**	25	0	0
М	СТРУЧНЕ, НАУЧНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	**8**	5	3	0
Н	АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	**8**	5	3	0
О	ЈАВНА УПРАВА И ОДБРАНА; ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ	**5**	5	0	0
П	ОБРАЗОВАЊЕ	**25**	5	20	0
Q	ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ	**24**	5	15	4
Р	УМЈЕТНОСТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА	**20**	5	15	0
С	ОСТАЛЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ	**120**	60	55	5
Т	ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА	**7**	5	2	0
У	ДЈЕЛАТНОСТИ ВАНТЕРИТОРИЈАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ОРГАНА	**7**	5	2	0
УКУПНО:		**611**	365	200	46

Члан 4.

(Потребе за запошљавањем странаца по занимањима)

У складу са чланом 3. ове одлуке дефинишу се потребе за новим запошљавањем странаца по дјелатностима и занимањима за 2016. годину како слиједи:

	БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА	ФЕДЕРАЦИЈА БиХ	РЕПУБЛИКА СРПСКА	БРЧКО ДИСТРИКТ БиХ
УКУПНО:	**611**	**365**	**200**	**46**
ДЈЕЛАТНОСТ	**ПОЉОПРИВРЕДА, ШУМАРСТВО И РИБОЛОВ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	пољопривредни техничар; ратар; воћар; виноградар; сточар; перадар; шумари и угљари; ловац; рибар; узгајивач рибе и школьки; сточарско-ветеринарски техничар и остала сродна занимања	пољопривредни техничар; ратар; воћар; виноградар; сточар; перадар; шумари и угљари; ловац; рибар; узгајивач рибе и школьки и остала сродна занимања	сточарско - ветеринарски техничар и остала сродна занимања	
УКУПНО:	**10**	5	5	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ВАЂЕЊЕ РУДА И КАМЕНА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	рудари; минери; клесари; руковаоци рударским постројењима и уређајима; пословођа у јами; рударски технолог и остала сродна занимања	рудари; минери; клесари; руковаоци рударским постројењима и уређајима; рударски технолог и остала сродна занимања	пословођа у јами; рударски технолог и остала сродна занимања	
УКУПНО:	**7**	5	2	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ПРЕРАЂИВАЧКА ИНДУСТРИЈА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	месари и сродна занимања; пекари, пекарски техничари и пекари са посебним вјештинама; сластичари и сродна занимања; произвођачи млијека и млијечних производа; прерађивачи воћа, поврћа и сродна занимања; оцјењивачи и дегустатори хране и пића и прерађивачи дувана; месарски техничар; буреџија; инг. свих профила; директор и извршни директор; инг.свих профила; техничар; електромеханичар; машинобравар; технолог; дизајнер; графичар	месари и сродна занимања; пекари; сластичари и сродна занимања; произвођачи млијечних производа; прерађивачи воћа, поврћа и сродна занимања; оцјењивачи и дегустатори хране и пића и прерађивачи дувана	инг. свих профила; директор и извршни директор; пекарски техничар; месарски техничар; прерађивач млијека; прерађивач воћа и поврћа; пекар са посебним вјештинама; буреџија; сластичар	инг.свих профила; техничар; електромеханичар; машинобравар; технолог; пк пекар; кв пекар; сластичар и сродна занимања; дизајнер; графичар; директор и извршни директор
УКУПНО:	**77**	55	15	7
ДЈЕЛАТНОСТ	**ПРОИЗВОДЊА И СНАБДИЈЕВАЊЕ ЕЛЕКТРИЧНОМ ЕНЕРГИЈОМ, ГАСОМ, ПАРОМ И КЛИМАТИЗАЦИЈОМ**			
НАЗИВ	руковаоци постројењима за производњу и	руковаоци постројењима за производњу и	монтер централног гријања;	

ЗАНИМАЊА	претварање енергије; руковаоци парним машинама и направама и сродна занимања; руковаоци постројењима за сагоријевање, водоснабдијевање компресорским станицама и постројењима за пречишћавање воде и климатизацију; монтер централног гријања; електромонтер; остала сродна занимања	претварање енергије; руковаоци парним машинама и направама и сродна занимања; руковаоци постројењима за сагоријевање, водоснабдијевање компресорским станицама и постројењима за пречишћавање воде и климатизацију	електромонтер; остала сродна занимања	
УКУПНО:	**7**	5	2	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**СНАБДИЈЕВАЊЕ ВОДОМ, УКЛАЊАЊЕ ОТПАДНИХ ВОДА, УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ ТЕ ДЈЕЛАТНОСТИ САНАЦИЈЕ ОКОЛИША**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	занимања из области хидрогеологије, геолошки техничар; хидролошки техничар; геофизичар; статистичар; водоинсталатер; електромонтер; радници на одвожењу отпада; сервисер и остала сродна занимања	занимања из области хидрогеологије, геолошки техничар; хидролошки техничар; геофизичар; статистичар; водоинсталатер; електромонтер; радници на одвожењу отпада; сервисер и остала сродна занимања		
УКУПНО:	**15**	15	0	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ГРАЂЕВИНАРСТВО**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	грађевински инжењер; грађевински техничар; тесар; зидар; молер; фасадер; изолатер; бетонирац; керамичар; руковаоци грађевинском механизацијом; варилац; армирач; дефицитарна и остала сродна занимања; инг. свих профила; директор и извршни директор; ВКВ - мајстори са дугогодишњим радним искуством и посебним вјештинама у свим областима; заваривачи са цертификатима; полагач подова; руковаоци грађ. механизацијом; инжењер информатике	грађевински инжењер; грађевински техничар; тесар; зидар; молер; фасадер; изолатер; бетонирац; керамичар; руковаоци грађевинском механизацијом; армирач; дефицитарна и остала сродна занимања	инг. свих профила; директор и извршни директор; ВКВ - мајстори са дугогодишњим радним искуством и посебним вјештинама у свим областима; заваривачи са цертификатима; бетонирац; полагач подова; руковаоци грађ. механизацијом	грађевински инжењер, инжењер информатике; грађевински техничар; тесар; зидар; варилац; армирач; бетонирац; керамичар и друга дефицитарна грађевинска занимања; директори и извршни директори привредних друштава
УКУПНО:	**40**	20	15	5
ДЈЕЛАТНОСТ	**ТРГОВИНА НА ВЕЛИКО И НА МАЛО, ПОПРАВАК МОТОРНИХ ВОЗИЛА И МОТОЦИКЛА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	трговачки заступник; комерцијалиста; трговац; трговачки посредник; директор и извршни директор; друга сродна занимања	трговачки заступник; комерцијалиста; трговац; трговачки посредник; директор и извршни директор	директори и извршни директори привредних друштава; трговачки заступник; комерцијалиста	трговачки заступник; комерцијалиста; трговац; директори и извршни директори и друга сродна занимања
УКУПНО:	**110**	70	30	10
ДЈЕЛАТНОСТ	**ПРЕВОЗ, СКЛАДИШТЕЊЕ И ВЕЗЕ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	директори и извршни директори; техничар електротехнике и комуникација; возач у међународном саобраћају; инжењер саобраћаја и комуникација; саобраћајни техничар; техничар за безбједност ваздушног саобраћаја и остала сродна занимања; техничар електротехнике и комуникација и друга сродна занимања; машиниста унутрашње пловидбе и друга сродна занимања	директори и извршни директори; техничар електротехнике и комуникација; возач у међународном саобраћају; инжењер саобраћаја и комуникација; саобраћајни техничар; техничар за безбједност ваздушног саобраћаја и остала сродна занимања	директори и извршни директори; инжењери саобраћаја и комуникација	техничар електротехнике и комуникација и друга сродна занимања; машиниста унутрашње пловидбе и друга сродна занимања
УКУПНО:	**27**	15	2	10
ДЈЕЛАТНОСТ	**ХОТЕЛИЈЕРСТВО И УГОСТИТЕЉСТВО**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	хотелски менаџер; пословођа; кувар националне кухиње; конобар и друга сродна занимања; оцјењивач и дегустатор хране и пића; туристички водич-аниматор, пратилац путника и друга сродна занимања; посластичар моделар; кувар националне кухиње	хотелски менаџер; пословођа; кувар националне кухиње; конобар; оцјењивач и дегустатор хране и пића; туристички водич-аниматор, пратилац путника и друга сродна занимања	посластичар моделар; кувар националне кухиње; конобар и друга сродна занимања	туристички водич; кувар националне кухиње; конобар и друга сродна занимања
УКУПНО:	**48**	35	10	3
ДЈЕЛАТНОСТ	**ИНФОРМАЦИЈЕ И КОМУНИКАЦИЈЕ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	пројектанти рачунарских система; систем инжењери и програмери; остали рачунарски стручњаци; IT техничари; администратори; информатичари	пројектанти рачунарских система; систем инжењери и програмери; остали рачунарски стручњаци; IT техничари; администратори	информатичари	
УКУПНО:	**12**	10	2	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ФИНАНСИЈСКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ И ДЈЕЛАТНОСТИ ОСИГУРАЊА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	економиста; финансијски књиговођа; комерцијалиста; заступник осигурања и остала сродна занимања	економиста; финансијски књиговођа; заступник осигурања и остала сродна занимања	економиста; комерцијалиста; заступник осигурања	економиста, заступник осигурања и остала сродна занимања
УКУПНО:	**9**	5	2	2
ДЈЕЛАТНОСТ	**ПОСЛОВАЊЕ НЕКРЕТНИНАМА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	агент продаје; консултант-савјетник и остала сродна занимања	агент продаје; консултант-савјетник и остала сродна занимања		
УКУПНО:	**25**	25	0	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**СТРУЧНЕ, НАУЧНЕ И ТЕХНИЧКЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	техничар; администратор; контролор квалитета производње	техничар; администратор	техничар; контролор квалитета производње	
УКУПНО:	**8**	5	3	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**АДМИНИСТРАТИВНЕ И ПОМОЋНЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	административни радник	административни радник	административни радник	

УКУПНО:	**8**	5	3	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ЈАВНА УПРАВА И ОДБРАНА, ОБАВЕЗНО СОЦИЈАЛНО ОСИГУРАЊЕ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	референт за социјалну заштиту; референт за дозволе и исправе; матичари и остали референти другдје неразврстани; административни сарадници; техничари; контролори и оператори	референт за социјалну заштиту; референт за дозволе и исправе; матичари и остали референти другдје неразврстани; административни сарадници; техничари; контролори и оператори		
УКУПНО:	**5**	5	0	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ОБРАЗОВАЊЕ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	наставници дефицитарних занимања; наставници музичких инструмената; учитељ вјеронауке; васпитач предшколске дјеце	наставници дефицитарних занимања; наставници музичких инструмената; учитељ вјеронауке; васпитач предшколске дјеце	наставници дефицитарних занимања; наставници музичких инструмената; васпитач	
УКУПНО:	**25**	5	20	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ДЈЕЛАТНОСТИ ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	медицински асистенти; санитарни техничари; дијететичари; оптометричари и оптичари; зубни техничари; физиотерапеути; ветеринарски техничари; фармацеутски техничари; здравствени терапеути; лаборант; фармацеут; социјални радник; васпитач школске и предшколске дјеце и остала сродна занимања; медицински техничар свих профила	медицински асистенти; санитарни техничари; дијететичари; оптометричари и оптичари; зубни техничари; физиотерапеути; ветеринарски техничари; фармацеутски техничари; здравствени терапеути; лаборант; фармацеут; социјални радник; васпитач школске и предшколске дјеце и остала сродна занимања	фармацеут; социјални радник; медицински техничар свих профила	фармацеут; социјални радник; васпитач школске и предшколске дјеце; медицински техничар свих профила
УКУПНО:	**24**	5	15	4
ДЈЕЛАТНОСТ	**УМЈЕТНОСТ, ЗАБАВА И РЕКРЕАЦИЈА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	директори; режисери; глумци и сродна занимања; драмски, балетни и оркестрални умјетници; оперски пјевачи; музичари; кореографи и плесачи; забављачи и спортисти и сродна занимања; архивисти; музејски стручњаци; конзерватори и слична занимања	директори; режисери; глумци и сродна занимања; драмски, балетни и оркестрални умјетници; оперски пјевачи; музичари; кореографи и плесачи; забављачи и спортисти и сродна занимања; архивисти; музејски стручњаци; конзерватори и слична занимања	директори; режисери; глумци и сродна занимања; драмски, балетни и оркестрални умјетници; оперски пјевачи; музичари; кореографи и плесачи	
УКУПНО:	**20**	5	15	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ОСТАЛЕ УСЛУЖНЕ ДЈЕЛАТНОСТИ**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	услужна и трговачка занимања- пратиоци путника; стјуардесе; кондуктери; водичи путника; пекари; сластичари; самостално обављање занатских и услужних дјелатности; координатори; водитељи пројекта; директори и извршни директори привредних друштава; занатлија; кувар националне кухиње; оптичар; стаклорезац; РТВ-радио механичар; монтер расхладних уређаја; туристички водич - аниматор; друга сродна занимања	услужна и трговачка занимања- пратиоци путника; стјуардесе; кондуктери; водичи путника; пекари; сластичари; самостално обављање занатских и услужних дјелатности; координатори; водитељи пројекта	директори и извршни директори привредних друштава; занатлија; кувар националне кухиње; оптичар; стаклорезац; РТВ-радио механичар; монтер расхладних уређаја; туристички водич - аниматор; пратилац путника	занатлија; кувар националне кухиње; туристички водич-аниматор, пратилац путника; директори и извршни директори привредних друштава; друга сродна занимања
УКУПНО:	**120**	60	55	5
ДЈЕЛАТНОСТ	**ДЈЕЛАТНОСТИ ДОМАЋИНСТАВА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	домар; батлер; његоватељ; СОС мајка	домар; батлер; његоватељ; СОС мајка	домар	
УКУПНО:	**7**	5	2	0
ДЈЕЛАТНОСТ	**ДЈЕЛАТНОСТИ ВАНТЕРИТОРИЈАЛНИХ ОРГАНИЗАЦИЈА И ОРГАНА**			
НАЗИВ ЗАНИМАЊА	координатори; стручни сарадници; водитељи пројеката	координатори; стручни сарадници; водитељи пројеката	водитељи пројеката; стручни сарадници	
УКУПНО:	**7**	5	2	0

Члан 5.

(Годишња квота радних дозвола за сезонско запошљавање)

Уважавајући стање на тржишту рада утврђује се да нема потребе за утврђивањем годишње квоте радних дозвола за сезонско запошљавање.

Члан 6.

(Дозвољена одступања)

Дозвољена су одређена одступања од годишњих квота радних дозвола за ново запошљавање предвиђених по појединим дјелатностима с тим да се не пређе годишња квота радних дозвола утврђена чланом 3. ове одлуке.

Члан 7.

(Подаци о издатим радним дозволама и извјештаји)

(1) Орган надлежан за издавање радних дозвола странцима ће достави, једном у три мјесеца, податке о издатим радним дозволама Агенцији за рад и запошљавање Босне и Херцеговине ради упоређивања са Прегледом потреба за запошљавањем странаца по дјелатностима и занимањима за 2016. годину из члана 4. ове одлуке.

(2) На основу прикупљених података о броју продужених и издатих радних дозвола странцима Агенција за рад и запошљавање Босне и Херцеговине доставља извјештај Министарству цивилних послова Босне и Херцеговине једном у три мјесеца.

Члан 8.

(Издавање радних дозвола у другим случајевима)

Независно од годишње квоте радних дозвола за запошљавање странаца у Босни и Херцеговини утврђене овом одлуком, радне дозволе се могу издати и у случајевима прописаним чланом 79. Закона о кретању и боравку странаца и азилу.

Član 9.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službeном гласнику БиХ".

СМ број 205/15	Предсједавајући
19. новембра 2015. године	Савјета министара БиХ
Сарајево	Др **Денис Звиздић**, с. р.

1173

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške za opremanje prostorija Humanitarnog udruženja "Cvijet" Čapljina.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Humanitarnog udruženja "Cvijet" Čapljina, broj: 3060070000851287, kod Hypo Alpe-Adria bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Humanitarno udruženje "Cvijet" Čapljina da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9270-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
17. decembra 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore za opremanje prostorija Udruge "Cvijet" Čapljina.

Članak 2.
(Mjerodavnost za realiziranje)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Udruge "Cvijet" Čapljina broj: 3060070000851287, kod Hypo Alpe-Adria bank d.d.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Udruga "Cvijet" Čapljina da dostavi izvješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9270-2/15	Zamjenik predsjedatelja
17. prosinca 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке за опремање просторија Удружења "Цвијет" Чапљина.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Удружења "Цвијет" Чапљина, број: 3060070000851287, код Hypo Alpe-Adria bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Udruženje "Cvijet" Čapljina da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9270-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
17. decembra 2015. godine	Savjeta ministara BiH
Sarajevo	**Bjekoslav Beванda**, s. r.

1174

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 3.000,00 KM (slovima: trihiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške za sanaciju crkve u Župi Svetog Vida Mučenika Vidovice.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Župe Svetog Vida Mučenika Vidovice, broj: 3381802200957918, kod UniCredit bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Župa Svetog Vida Mučenika Vidovice da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9464-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
18. decembra 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM (slovima: tritisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore za sanaciju crkve u Župi Svetog Vida Mučenika Vidovice.

Članak 2.
(Mjerodavnost za realiziranje)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Župe Svetog Vida Mučenika Vidovice, broj: 3381802200957918, kod UniCredit bank d.d.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Župa Svetog Vida Mučenika Vidovice da dostavi izvješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9464-2/15	Zamjenik predsjedatelja
18. prosinca 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине, доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 3.000,00 КМ (словима: трихиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке за санацију цркве у Жупи Светог Вида Мученика Видовице.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Жупе Светог Вида Мученика Видовице, број: 3381802200957918, код UniCredit банк д.д.

Члан 3.
(Извјештај о намјенском утрошку средстава)
Обавезује се Жупа Светог Вида Мученика Видовице да достави извјештај о намјенском утрошку средстава.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9464-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
18. decembra 2015. godine	Savjeta ministara BiH
Sarajevo	**Bjekoslav Bevanda**, s. r.

1175

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 3.000,00 KM (slovima: trihiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške za opremanje Osnovne škole Antuna Gustava Matoša Vidovice.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Osnovne škole Antuna Gustava Matoša Vidovice, broj 3380002210457121, kod UniCredit bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Osnovna škola Antuna Gustava Matoša Vidovice da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9586-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
18. decembra 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 3.000,00 KM (slovima: tritisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore za opremanje Osnovne škole Antuna Gustava Matoša Vidovice.

Članak 2.
(Mjerodavnost za realiziranje)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Osnovne škole Antuna Gustava Matoša Vidovice, broj 3380002210457121, kod UniCredit bank d.d.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Osnovna škola Antuna Gustava Matoša Vidovice da dostavi izvješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9586-2/15	Zamjenik predsjedatelja
18. prosinca 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласнк БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 3.000,00 КМ (словима: трихиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке за опремање Основне школе Антуна Густава Матоша Видовице.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Основне школе Антуна Густава Матоша Видовице, број 3380002210457121, код UniCredit bank д.д.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Osnovna škola Antuna Gustava Matoša Vidovice da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9586-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
18. decembra 2015. godine	Savjeta ministara BiH
Sarajevo	**Bjekoslav Bevanda**, s. r.

1176

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške pučkim kuhinjama Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije, broj: 1549995000095816, kod Intesa Sanpaolo Bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Caritas Vrhbosanske nadbiskupije da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9589-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
17. decembra 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore pučkim kuhinjama Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije.

Članak 2.
(Mjerodavnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Caritasa Vrhbosanske nadbiskupije, broj: 1549995000095816, kod Intesa Sanpaolo Bank d.d.

Članak 3.
(Izviješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Caritas Vrhbosanske nadbiskupije da dostavi izviješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9589-2/15	Zamjenik predsjedatelja
17. prosinca 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке пучким кухињама Царитаса Врхбосанске надбискупије.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Царитаса Врхбосанске надбискупије, број: 1549995000095816, код Intesa Sanpaolo Bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Caritas Vrhbosanske nadbiskupije da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9589-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
17. decembra 2015. godine	Savjeta ministara BiH
Sarajevo	**Bjekoslav Bevanda**, s. r.

1177

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške radu Stadlerovog dječijeg doma "Egipat".

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Družbe sestara Služavki Malog Isusa, broj: 1549212002034890, kod Intesa Sanpaolo Bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Družba sestara Služavki Malog Isusa da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9904-2/15	Zamjenik predsjedavajućeg
17. decembra 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore radu Stadlerovog dječijeg doma "Egipat".

Članak 2.
(Mjerodavnost za realiziranje)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Družbe sestara Služavki Malog Isusa, broj: 1549212002034890, kod Intesa Sanpaolo Bank d.d.

Članak 3.
(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Družba sestara Služavki Malog Isusa da dostavi izvješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9904-2/15	Zamjenik predsjedatelja
17. prosinca 2015. godine	Vijeća ministara BiH
Sarajevo	**Vjekoslav Bevanda**, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке раду Стадлеровог дјечијег дома "Египат".

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Дружбе сестара Служавки Малог Исуса, број: 1549212002034890, код Intesa Sanpaolo Bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Družba sestara Služavki Malog Isusa da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službeном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-9904-2/15
17. децембра 2015. године
Сарајево

Замјеник предсједавајућег
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

1178

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH, br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške radu Humanitarne organizacije za pomoć beskućnicima i socijalno ugroženim porodicama "MINORES" Mostar.

Član 2.
(Nadležnost za realizaciju)
Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Humanitarne organizacije za pomoć beskućnicima i socijalno ugroženim porodicama "MINORES" Mostar, broj 3381302232507872, kod UniCredit bank d.d.

Član 3.
(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)
Obavezuje se Humanitarna organizacija za pomoć beskućnicima i socijalno ugroženim porodicama "MINORES" Mostar da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9924-2/15
15. decembra 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.
(Predmet Odluke)
Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore radu Humanitarne organizacije za pomoć beskućnicima i socijalno ugroženim obiteljima "MINORES" Mostar.

Članak 2.
(Mjerodavnost za realiziranje)
Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Humanitarne organizacije za pomoć beskućnicima i socijalno ugroženim obiteljima "MINORES" Mostar, broj 3381302232507872, kod UniCredit Bank d.d.

Članak 3.
(Izviješće o namjenskom utrošku sredstava)
Obvezuje se Humanitarna organizacija za pomoć beskućnicima i socijalno ugroženim obiteljima "MINORES" Mostar da dostavi izviješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.
(Stupanje na snagu)
Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9924-2/15
15. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedatelja
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.
(Предмет Одлуке)
Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке раду Хуманитарне организације за помоћ бескућницима и социјално угроженим породицама "МИНОРЕС" Мостар.

Члан 2.
(Надлежност за реализацију)
За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о

финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Хуманнтарне организације за помоћ бескућницима и социјално угроженим породицама "МИНОРЕС" Мостар, број 3381302232507872, код UniCredit Bank д.д.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Хуманитарна организација за помоћ бескућницима и социјално угроженим породицама "МИНОРЕС" Мостар да достави извјештај о намјенском утрошку средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-9924-2/15
15. децембра 2015. године
Сарајево

Замјеник предсједавајућег
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

1179

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške za grijanje Samostana svete Klare Brestovsko.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Samostana svete Klare Brestovsko, broj 3382502278521702, kod UniCredit bank d.d.

Član 3.

(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Samostan svete Klare Brestovsko da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9935-2/15
17. decembra 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore za grijanje Samostana svete Klare Brestovsko.

Članak 2.

(Mjerodavnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Samostana svete Klare Brestovsko, broj 3382502278521702, kod UniCredit Bank d.d.

Članak 3.

(Izviješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Samostan svete Klare Brestovsko da dostavi izviješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9935-2/15
17. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedatelja
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке за гријање Самостана свете Кларе Брестовско.

Члан 2.

(Надлежност за реализацију)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Самостана свете Кларе Брестовско, број 3382502278521702, код UniCredit Банк д.д.

Члан 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Самостан свете Кларе Брестовско да достави извјештај о намјенском утрошку средстава.

Члан 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-9935-2/15
17. децембра 2015. године
Сарајево

Замјеник предсједавајућег
Савјета министара БиХ
Вјекослав Беванда, с. р.

1180

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške Župi Snježne Gospe Deževice za završetak radova na multifunkcionalnoj dvorani.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Župe Snježne Gospe Deževice, broj: 3060220000542965, kod Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.

Član 3.

(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Župa Snježne Gospe Deževice da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9943-2/15
18. decembra 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore Župi Snježne Gospe Deževice za završetak radova na multifunkcionalnoj dvorani.

Članak 2.

(Mjerodavnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Župe Snježne Gospe Deževice, broj: 3060220000542965, kod Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Župa Snježne Gospe Deževice da dostavi izvješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9943-2/15
18. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedatelja
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке Жупи Снијежне Госпе Дежевице за завршетак радова на мултифункционалној дворани.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zadužено je Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Жупе Снијежне Госпе Дежевице, број: 3060220000542965, код Hypo Alpe-Adria-Bank d.d.

Član 3.

(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Župa Snijежne Gospe Dežевice da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9943-2/15
18. decembra 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Savjeta ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

1181

Na osnovu člana 17. Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), člana 13. stav (4) Zakona o Budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće rezerve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE BUDŽETSKE REZERVE

Član 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće budžetske rezerve Budžeta institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijehiljade konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne finansijske podrške za uređenje amfiteatra za djecu i mlade Župe sv. Tome Apostola Mostar.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

Za realizaciju ove odluke zaduženo je Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Župe sv. Tome Apostola Mostar, broj 3381302246910917, kod UniCredit bank d.d.

Član 3.

(Izvještaj o namjenskom utrošku sredstava)

Obavezuje se Župa sv. Tome Apostola Mostar da dostavi izvještaj o namjenskom utrošku sredstava.

Član 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9992-2/15
18. decembra 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedavajućeg
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o financiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13), članka 13. stavak (4) Zakona o Proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu ("Službeni glasnik BiH", broj 40/15) i Odluke o kriterijima za dodjelu sredstava interventne tekuće pričuve broj 01-02-2-4431-1/15 od 27.5.2015. godine, zamjenik predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine donosi

ODLUKU
O INTERVENTNOM KORIŠTENJU SREDSTAVA TEKUĆE PRORAČUNSKE PRIČUVE

Članak 1.

(Predmet Odluke)

Odobravaju se sredstva za interventno korištenje tekuće proračunske pričuve Proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine za 2015. godinu, u iznosu od 2.000,00 KM (slovima: dvijetisuće konvertibilnih maraka), u svrhu jednokratne financijske potpore za uređenje amfiteatra za djecu i mlade Župe sv. Tome Apostola Mostar.

Članak 2.

(Mjerodavnost za realiziranje)

Za realiziranje ove odluke zaduženo je Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine, sukladno Zakonu o financiranju institucija Bosne i Hercegovine, a uplata će se izvršiti na tekući račun Župe sv. Tome Apostola Mostar, broj 3381302246910917, kod UniCredit bank d.d.

Članak 3.

(Izvješće o namjenskom utrošku sredstava)

Obvezuje se Župa sv. Tome Apostola Mostar da dostavi izvješće o namjenskom utrošku sredstava.

Članak 4.

(Stupanje na snagu)

Ova odluka stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

Broj 01-50-2-9992-2/15
18. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Zamjenik predsjedatelja
Vijeća ministara BiH
Vjekoslav Bevanda, v. r.

На основу члана 17. Закона о финансирању институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 и 32/13), члана 13. став (4) Закона о Буџету институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину ("Службени гласник БиХ", број 40/15) и Одлуке о критеријима за додјелу средстава интервентне текуће резерве број 01-02-2-4431-1/15 од 27.5.2015. године, замјеник предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине доноси

ОДЛУКУ
О ИНТЕРВЕНТНОМ КОРИШТЕЊУ СРЕДСТАВА ТЕКУЋЕ БУЏЕТСКЕ РЕЗЕРВЕ

Члан 1.

(Предмет Одлуке)

Одобравају се средства за интервентно кориштење текуће буџетске резерве Буџета институција Босне и Херцеговине и међународних обавеза Босне и Херцеговине за 2015. годину у износу од 2.000,00 КМ (словима: двијехиљаде конвертибилних марака), у сврху једнократне финансијске подршке за уређење амфитеатра за дјецу и младе Жупе св. Томе Апостола Мостар.

Član 2.

(Nadležnost za realizaciju)

За реализацију ове одлуке задужено је Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине сходно Закону о финансирању институција Босне и Херцеговине, а уплата ће се извршити на текући рачун Жупе св. Томе Апостола Мостар, број 3381302246910917, код UniCredit bank д.д.

Član 3.

(Извјештај о намјенском утрошку средстава)

Обавезује се Жупа св. Томе Апостола Мостар да достави извјештај о намјенском утрошку средстава.

Član 4.

(Ступање на снагу)

Ова одлука ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

Број 01-50-2-9992-2/15
18. децембра 2015. године
Сарајево

Замјеник предсједавајућег
Савјета министара БиХ
Вјекослав Бевanда, с. р.

1182

Na osnovu člana 15. stav (3) Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za podršku policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08), čl. 12. i 13. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 34. sjednici održanoj 09. decembra 2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ZAMJENIKA DIREKTORA AGENCIJE ZA FORENZIČKA ISPITIVANJA I VJEŠTAČENJA

1. Sead Hadžić, imenuje se za zamjenika direktora Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja, na mandat od četiri godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 215/15
09. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 15. stavak (3) Zakona o Direkciji za koordinaciju policijskih tijela i o agencijama za potporu policijskoj strukturi Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 36/08), čl. 12. i 13. Zakona o ministarskim imenovanjima, imenovanjima Vijeća ministara i drugim imenovanjima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 37/03) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 34. sjednici održanoj 9. prosinca 2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ZAMJENIKA RAVNATELJA AGENCIJE ZA FORENZIČNA ISPITIVANJA I VJEŠTAČENJA

1. Sead Hadžić, imenuje se za zamjenika ravnatelja Agencije za forenzična ispitivanja i vještačenja, na mandat od četiri godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 215/15
09. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 15. став (3) Закона о Дирекцији за координацију полицијских тијела и о агенцијама за подршку полицијској структури Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 36/08), чл. 12. и 13. Закона о министарским именовањима, именовањима Савјета министара и другим именовањима Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 37/03) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 34. сједници одржаној 09. децембра 2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ЗАМЈЕНИКА ДИРЕКТОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА ФОРЕНЗИЧКА ИСПИТИВАЊА И ВЈЕШТАЧЕЊА

1. Сеад Хаџић, именује се за замјеника директора Агенције за форензичка испитивања и вјештачења, на мандат од четири године.
2. Ово рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 215/15
09. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1183

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 63. stav 4. tačka c) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12) i tačke III Odluke o osnivanju Odbora državne službe za žalbe ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02 i 1/04), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ČLANA ODBORA DRŽAVNE SLUŽBE ZA ŽALBE

1. MLADENKO ČAVARA, imenuje se za člana Odbora državne službe za žalbe, na mandatni period od četiri godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 216/15
16. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), članka 63. stavak 4. točka c) Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12) i točke III Odluke o osnutku Odbora državne službe za žalbe ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02 i 1/04), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ČLANA ODBORA DRŽAVNE SLUŽBE ZA ŽALBE

1. MLADENKO ČAVARA, imenuje se za člana Odbora državne službe za žalbe, na mandatno razdoblje od četiri godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 216/15
16. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), члана 63. став 4. тачка ц) Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12) и тачке III Одлуке о оснивању Одбора државне службе за жалбе ("Службени гласник БиХ", бр. 16/02 и 1/04), Савјет министара Босне и Херцеговине на 35. сједници, одржаној 16.12.2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ЧЛАНА ОДБОРА ДРЖАВНЕ СЛУЖБЕ ЗА ЖАЛБЕ

1. МЛАДЕНКО ЧАВАРА, именује се за члана Одбора државне службе за жалбе, на мандатни период од четири године.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 216/15
16. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1184

Na osnovu člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), člana 50. stav 1. tačka b) i člana 51. stav 2. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 34. sjednici, održanoj 09. decembra 2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU DIREKTORA INSTITUTA ZA AKREDITIRANJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. Žarko Petrović, razrješava se dužnosti direktora Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine sa danom 30. novembra 2015. godine, zbog ispunjavanja uslova za odlazak u penziju.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 217/15
09. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), članka 50. stavak 1. točka b) i članka 51. stavak 2. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 34. sjednici, održanoj 09. prosinca 2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU RAVNATELJA INSTITUTA ZA AKREDITIRANJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. Žarko Petrović, razrješava se dužnosti ravnatelja Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine sa danom 30. studeni 2015. godine, zbog ispunjavanja uslova za odlazak u mirovinu.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 217/15
09. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), члана 50. став 1. тачка б) и члана 51. став 2. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), Савјет министара Босне и Херцеговине на 34. сједници, одржаној 09. децембра 2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ДИРЕКТОРА ИНСТИТУТА ЗА АКРЕДИТОВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. Жарко Петровић, разрјешава се дужности директора Института за акредитовање Босне и Херцеговине са даном 30. новембра 2015. године, због испуњавања услова за одлазак у пензију.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 217/15
09. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1185

Na osnovu člana 10. stav 2. Zakona o osnivanju instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/02), člana 28. stav 2. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12) i člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 34. sjednici održanoj 09. decembra 2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU DIREKTORA INSTITUTA ZA AKREDITIRANJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. ŽELJKO MEDAK, imenuje se za direktora Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine, na mandatni period od 5 godina.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 218/15
09. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 10. stavak 2. Zakona o osnivanju instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 10/02), članka 28. stavak 2. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12) i članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), Vijeće ministara Bosne i Hercegovine, na 34. sjednici održanoj 09. prosinca 2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU DIREKTORA INSTITUTA ZA AKREDITIRANJE BOSNE I HERCEGOVINE

1. ŽELJKO MEDAK, imenuje se za direktora Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine, na mandatni period od 5 godina.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 218/15
09. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 10. став 2. Закона о оснивању института за акредитовање Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 10/02), члана 28. став 2. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 8/03, 35/03, 4/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12) и члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), Савјет министара Босне и Херцеговине, на 34. сједници одржаној 09. децембра 2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА ИНСТИТУТА ЗА АКРЕДИТОВАЊЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. ЖЕЉКО МЕДАК, именује се за директора Института за акредитовање Босне и Херцеговине, на мандатни период од 5 година.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 218/15
09. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1186

Na osnovu člana 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 28. stav 2. i članom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU ZAMJENIKA DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **ZORAN ĐERIĆ**, razrješava se dužnosti zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, s danom 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 219/15
16. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 28. stavak 2. i člankom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU ZAMJENIKA DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **ZORAN ĐERIĆ**, razrješava se dužnosti zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, s danom 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 219/15
16. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 57. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 28. став 2. и чланом 34. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), на приједлог предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 35. сједници, одржаној 16.12.2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ЗАМЈЕНИКА ДИРЕКТОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **ЗОРАН ЂЕРИЋ**, разрјешава се дужности замјеника директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, са даном 01.01.2016. године.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 219/15
16. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1187

Na osnovu člana 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 28. stav 2. i članom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **SEJAD MAČKIĆ**, razrješava se dužnosti direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, sa danom 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 220/15
16. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 28. stavak 2. i člankom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O RAZRJEŠENJU DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **SEJAD MAČKIĆ**, razrješava se dužnosti direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, sa danom 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 220/15
16. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 57. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 28. став 2. и чланом 34. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), на приједлог предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 35. сједници, одржаној 16.12.2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О РАЗРЈЕШЕЊУ ДИРЕКТОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **СЕЈАД МАЧКИЋ**, разрјешава се дужности директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, са даном 01.01.2016. године.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 220/15
16. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1188

Na osnovu člana 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 28. stav 2. i članom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ZAMJENIKA DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **DRAGAN BRENJO**, imenuje se za zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, na mandatni period od četiri godine, počev od 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 221/15
16. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 28. stavak 2. i člankom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU ZAMJENIKA DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **DRAGAN BRENJO**, imenuje se za zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, na mandatni period od četiri godine, počev od 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 221/15
16. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 57. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 28. став 2. и чланом 34. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), на приједлог предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 35. сједници, одржаној 16.12.2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ЗАМЈЕНИКА ДИРЕКТОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **ДРАГАН БРЕЊО**, именује се за замјеника директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, на мандатни период од четири године, почев од 01.01.2016. године.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 221/15
16. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

1189

Na osnovu člana 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), člana 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u vezi sa članom 28. stav 2. i članom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedavajućeg Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **DŽEMIL HAJRIĆ**, imenuje se za direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, na mandatni period od četiri godine, počev od 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 222/15
16. decembra 2015. godine
Sarajevo

Predsjedavajući
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, s. r.

Na temelju članka 57. Zakona o hrani ("Službeni glasnik BiH", broj 50/04), članka 17. Zakona o Vijeću ministara Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08), a u svezi sa člankom 28. stavak 2. i člankom 34. Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 i 40/12), na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara Bosne i Hercegovine, Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na 35. sjednici, održanoj 16.12.2015. godine, donijelo je

RJEŠENJE
O IMENOVANJU DIREKTORA AGENCIJE ZA SIGURNOST HRANE BOSNE I HERCEGOVINE

1. **DŽEMIL HAJRIĆ**, imenuje se za direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine, na mandatni period od četiri godine, počev od 01.01.2016. godine.
2. Ovo Rješenje stupa na snagu danom donošenja i objavljuje se u "Službenom glasniku BiH".

VM broj 222/15
16. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Vijeća ministara BiH
Dr. **Denis Zvizdić**, v. r.

На основу члана 57. Закона о храни ("Службени гласник БиХ", број 50/04), члана 17. Закона о Савјету министара Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 и 24/08), а у вези са чланом 28. став 2. и чланом 34. Закона о државној служби у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 19/02, 35/03, 4/04, 17/04, 26/04, 37/04, 48/05, 2/06, 32/07, 43/09, 8/10 и 40/12), на приједлог предсједавајућег Савјета министара Босне и Херцеговине, Савјет министара Босне и Херцеговине на 35. сједници, одржаној 16.12.2015. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ
О ИМЕНОВАЊУ ДИРЕКТОРА АГЕНЦИЈЕ ЗА БЕЗБЈЕДНОСТ ХРАНЕ БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

1. **ЏЕМИЛ ХАЈРИЋ**, именује се за директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине, на мандатни период од четири године, почев од 01.01.2016. године.
2. Ово Рјешење ступа на снагу даном доношења и објављује се у "Службеном гласнику БиХ".

СМ број 222/15
16. децембра 2015. године
Сарајево

Предсједавајући
Савјета министара БиХ
Др **Денис Звиздић**, с. р.

AGENCIJA ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

1190

Na osnovu člana 122, a u skladu sa članom 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

SPISAK

MEDICINSKIH SREDSTAVA ZA KOJA SU IZDANE POTVRDE ZA UPIS I OBNOVU UPISA U REGISTAR MEDICINSKIH SREDSTAVA

U periodu od 1. oktobra 2015. do 31. oktobra 2015. godine izdane su Potvrde za upis i obnovu upisa u Registar sljedećih medicinskih sredstava:

Red. br.	Naziv medicinskog sredstva (generičko ime)	Klasa	Broj potvrde	Datum potvrde	Rok trajanja potvrde	Mjesto prodaje	Proizvođač	Nosilac dozvole
1.	**WHEELCHAIR** invalidska kolica **TOILET AIDS** pomagala za toalet **COMMODE CHAIR** toaletna stolica **WALKING AIDS** pomagala za kretanje **ORTHOPEDIC & SPORTS PRODUCTS** ortopedsko-sportski proizvodi ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-1-4472-2/15	01.10.2015	30.09.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijaliziranim prodavnicama	**SCIENCE MEDICAL EQUIPMENT Co. Ltd.** 8/F, Building 2, Honghui Metropolis Industrial Park, No.65, Guliang Zheng Road, Nanhai District, Foshan City Guangdong, Kina	**ORTOPROTETIK d.o.o.** Jovana Raškovića br.16 Banja Luka
2.	**HEMOGLOBIN A1c CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju hemoglobin A1c **HEMOGLOBIN A1c CONTROLS** kontrola pri određivanju hemoglobin A1c **HEMOGLOBIN A1c REAGENTS** reagens za određivanje hemoglobin A1c ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-5951-1/15	01.10.2015	30.09.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**FISHER DIAGNOSTICS, A DIV. OF FISHER SCIENTIFIC COMPANY, LLC, A PART OF THERMO FISHER SCIENTIFIC, INC.** 8365 Valley Pike, Middletown VA 22645, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o.** Mostar Mije Pališa br.4 Mostar
3.	**DIRECT LDL** **(1E3102; 1E3120)** kalibrator/reagens za određivanje direkt LDL	Lista D	06-07.4-1-5952-1/15	01.10.2015	30.09.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**SEKISUI DIAGNOSTICS P.E.I. Inc.** 70 Watts Avenue, Charlottetown, Prince Edward Island C1E 2B9, Kanada	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o.** Mostar Mije Pališa br.4 Mostar
4.	**RIGHTEST BLOOD LANCETS GL 300** **MODELI: GL300-25Z; GL300-2K2** sterilne lancete za jednokratnu upotrebu	Klasa IIa	06-07.4-2-3005-2/15	06.10.2015	11.07.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavnicama	**STERILANCE MEDICAL (SUZHOU) Inc.** No. 68 Linfage Road, Xiangcheng Suzhou Jiangsu, Kina	**SALVUS BH** d.o.o. Tešanjska 24/A Sarajevo
5.	**CYSTATIN C** reagens za određivanje Cistatina C **CYSTATIN C CALIBRATOR** kalibrator za određivanje Cistatina C **CYSTATIN C CONTROL SET** kontrola za određivanje Cistatina C **UIBC LIQUID** reagens za određivanje UIBC **LAMBDA LIGHT CHAINS** reagens za određivanje lambda lakih lanaca **PANCREATIC AMYLASE** reagens za određivanje pankreasne amilaze **H-BDH** reagens za određivanje HBDH **CHOLINESTERASE** reagens za određivanje kolinesteraze **CK-MB CALIBRATOR** kalibrator za CK-MB test **CK-MB CONTROL** kontrola za CK-MB test **CK-MB** reagens za CK-MB test **CRP CALIBRATOR SET** kalibrator za CRP test **CRP CALIBRATOR VAR** kalibrator za CRP test **CRP CALIBRATOR H5** kalibrator za CRP test	Lista D	06-07.4-1-4453-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**SENTINEL CH. S.p.A.** Via Robert Koch 2 Milano, Italija	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o.** Mostar Mije Pališa br.4 Mostar

	CRP CONTROL HS kontrola za **CRP test** **CRP VARIO** reagens za određivanje C-reaktivnog proteina **CLIN CHEM CAL** kalibrator za Creatinine (Enzymatic), Lithium, Pancreatic Amylase,* Cholinesterase (ChE),* α-Hydroxybutyrate Dehydrogenase* i Dibucaine CHE (ChED);* testove **CLIN CHEM CONTROL 1** kontrola za potvrđivanje multigent testova **CLIN CHEM CONTROL 2** kontrola za potvrđivanje multigent testova **PLASMAPROTEINS CAL 3X** kalibrator za određivanje proteina plazme **IMMUNO CONTROL 1** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **IMMUNO CONTROL 2** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **IMMUNO CONTROL SET** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **AMMONIA ULTRA** reagens za određivanje Ammonia Ultra **AMMONIA CONTROLS** kontrola za praćenje Ammonia testa **BILE ACIDS CONTROLS** kontrole za potvrdu valjanosti Bile Acids testa **BILE ACIDS** reagens za određivanje ukupnih žučnih kiselina u serumu **CERULOPLASMIN** reagens za određivanje ceruloplazmina **DIBUCAINE CHE** reagens za određivanje dibukainskog broja **COOPER** reagens za određivanje bakra **FRUCTOSAMINE** reagens za određivanje fruktozamina **IRON** reagens za određivanje željeza **KAPPA LIGHT CHAINS** reagens za određivanje vezanih i slobodnih kapa lakih lanaca **FRUCTOSAMINE CONTROL 1** kontrola za Fructosamine test **FRUCTOSAMINE CONTROL 2** kontrola za Fructosamine test **CREATININE (ENZYMATIC)** reagens za određivanje kreatinina **LITHIUM** reagens za određivanje litija ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*								
6.	**BLOOD BAG** kese za čuvanje krvi i krvnih komponenti **TRANSFER BAG** kese za transport krvi i krvnih komponenti ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	**Klasa IIb**	06-07.4-2-5223-1/15	06.10.2015	10.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**JMS SINGAPORE PTE, Ltd.** 440 Ang Mo Kio, Industrial park 1 Singapore, Singapur	**BROMA BEL d.o.o.** Branka Popovića 39 Banja Luka	

7.	**HEPA-CUT** jednokratni set za biopsiju jetre/biopsija jetre **PIA** jednokratni set za nekrotizaciju injektiranjem alkohola/nekrotizacija intratumoralnim injektiranjem alkohola ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4972-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**STERYLAB S.r.l.** via Magenta, 77/6-20017 RHO MI, Italija	**OMNIA - MEDIC d.o.o.** Kranjčevićeva 1 Zenica
8.	**BEN** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju koštane srži i/ili prikupljanje koštane srži **BEST LISAS** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju koštane srži i/ili prikupljanje koštane srži **MIELO-CAN** jednokratni biopsijski uređaj za prikupljanje koštane srži **PARAGON** jednokratni biopsijski uređaj za hematobiopsiju **COMPLETE-CHIBA** jednokratna biopsijska igla za citološku biopsiju mekog tkiva **ECOCHIBA** jednokratna biopsijska igla za citološku biopsiju mekog tkiva **FULL-OPTY** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju mekog tkiva **FUST-GUN** višekratni automatski pištolj za biopsiju mekog tkiva **FAST-CUT** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju mekog tkiva **MAMMOREP** jednokratna igla za lokalizaciju lezije mekog tkiva/za lokalizaciju lezije dojke ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4973-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**STERYLAB S.r.l.** via Magenta, 77/6-20017 RHO MI, Italija	**OMNIA - MEDIC d.o.o.** Kranjčevićeva 1 Zenica
9.	**STERILE URETHRAL CATHETERS FOR SINGLE USE** urološki kateter	Klasa IIb	06-07.4-1-4711-2/15	07.10.2015	06.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**JIANGXI YIKANG MEDICAL INSTRUMENT GROUP Co. Ltd.** No.188 Liduaihua Ave, Jinxian Country, 331725 Nanchang Jiangxi , Kina	**DELTA MEDICAL d.o.o.** Hifzi Bjelevca 138 Sarajevo
10.	**HLA-FLUOGENE A** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE B** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE ABC** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE ABDR** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DR** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DRDQ** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE B27** test za tipizaciju tkiva ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista B	06-07.4-1-4725-2/15	07.10.2015	06.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**INNO-TRAIN DIAGNOSTIK GmbH** Niederhochstadter Strase 62 61476 Kronberg/Taunus, Njemačka	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo

11.	**ULTRASOUND GEL** gel za ultrazvuk **ECG GEL** gel za EKG i EEG ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-1-5207-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u apotekama, bolničkim apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**ULTRAGEL HUNGARY 2000 Kft.** Becsi ut 4 Budapest, Mađarska	**GLOBEX d.o.o.** Dobrovoljnih davalaca krvi 4 Zenica
12.	**STINGRAY CATHETER** Stingray kateter **STINGRAY GUIDEWIRE WITH HYDROPHILIC COATING** Stingray žica vodilica sa hidrofilnim omotačem **STINGRAY EXTENSION WIRE** Stingray žica ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5523-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BOSTON SCIENTIFIC CORPORATION** 300 Boston Scientific Way, Marlborough MA 01752, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
13.	**CROSSBOSS CATHETER** CrossBoss kateter ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5522-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BOSTON SCIENTIFIC CORPORATION** 300 Boston Scientific Way, Marlborough MA 01752, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
14.	**PROVETTE E TAPPI** epruvete i čepovi **MICROPROVETTE E CRYOTUBE** mikroepruvete i krio-epruvete **SISTEMA SEDI RATE** sedi-rate sistem za sedimentaciju **PIASTRE DI PETRI, PIASTRE PER MICROMETODI** petrijeve šolje i ploče za mikrometode **ANSE PER INOCULAZIONE** sterilna eza za inokulaciju **PIPETTE PASTEUR MONOUSO** pipeta paster **PUNTALI PER MICROPIPETTE** nastavci za mikropipete **ARTICOLI PER STRUMENTAZIONE** proizvodi za laboratorijske aparate **CONTENIORI PER CAMPIONI BIOLOGICI** posude za biološke uzorke **PINZETTE MONOUSO** pinceta za jednokratnu upotrebu **BACCHETTE PER IL DISTACCO E L'ESTRAZIONE DEL COAGULO E BACCHETTE PER MISCELAZIONE** štapići za razdvajanje i ekstrakciju koagula i štapići za miješanje **SPATOLE AD "L" PER BATTERIOLOGIA, SPATOLE PER STRISCIO EMATICO E SPATOLE PER LABORATORIO** špatule za bakteriologiju, špatule za krvni razmaz i špatule za laboratoriju **VETRINI PORTAOGGETTO** stakalca za mikroskop **DISPOSITIVI PER L'INCLUSIONE DI TESSUTI ISTOLOGICI** proizvodi za histološka tkiva ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine pakovanja i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-2-2813-1/15	08.10.2015	04.11.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**NUOVA APTACA S.R.L.** Reg. Monforte 3 Canelli (ASTI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

15.	**CALCIUM HYDROXIDE DENTAL FILLING MATERIALS** punjenja na bazi kalcij hidroksida **DENTAL POSTS** dentalni kočići **ENDODONTIC FILLING MATERIAL** endodotonski materijali za punjenje **MAP SYSTEM** map endo i retro setovi **POLISHERS AND BRUSHES** pribor za poliranje i četke **ZINC OXIDE BASED FILLING MATERIAL** punjenja na bazi cink oksida ***Napomena:*** *Svi modeli, kataloški brojevi i veličine medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4482-2/15	09.10.2015	08.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PRODUITS DENTAIRES SA** 18 Rue des Bosquets 1800 Vevey, Švajcarska	**RADIX d.o.o.** Donje polje do br 1 Konjic
16.	**AGEDIO B900** elektronski monitor krvnog pritiska **AGEDIO K520** sistem za upravljanje podacima	Klasa IIa	06-07.4-1-5812-1/15	09.10.2015	08.10.2020	u apotekama, bolničkim apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**I.E.M. - Industrielle Entwicklung Medizintechnik und Vertriebsgesellschaft mbH** Cockerillstrasse 69 Stolberg, Njemačka	**D.MED HEALTHCARE BH d.o.o.** Višnjik 34B Sarajevo
17.	**10&11 PARAMETER URINE ANALYSIS STRIP TESTS, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacione urin test trake, 10 parametara **ADENOVIRUS ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni adenovirus testovi **HELICOBACTER PYLORI ANTIBODY TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni testovi Helicobacter Pylori u krvi **HELICOBACTER PYLORI ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni testovi Helicobacter Pylori u stolici **ROTAVIRUS ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni rotavirus testovi	Lista D	06-07.4-2-4791-1/15	13.10.2015	13.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**KOROGLU MEDIKAL TIBBI MALZEMELERI KOZMETIK ITHALAT IHRACAT SANAYI VE TICARET Ltd.Sti.** 1776/23 Sokak No: 4/A Mevlana Mahallesi, Bornova Izmir, Turska	**SEMIKEM d.o.o.** Omladinska 44 Sarajevo
18.	**CLIMBER GUIDING CATHETER** intravaskularni vodič kateter ***Napomena:*** *Svi oblici,veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-3766-2/15	14.10.2015	13.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**PENDRACARE INTERNATIONAL B.V.** Van der Waalspark 22 9351 VC Leek, Holandija	**ECOTRADE SA d.o.o.** Adema Buće br.178 Sarajevo
19.	**GLIDESHEATH SLENDER** uvodnik ***Napomena:*** *Sve veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-3767-2/15	14.10.2015	13.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**TERUMO CORPORATION** 44-1, 2-chome, Hatagaya, Shibuya-ku Tokyo 151-0072, Japan	**ECOTRADE SA d.o.o.** Adema Buće br.178 Sarajevo
20.	**CHARM EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **VENTURINI EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **JOY EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **THEMA EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **OTTIMO EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale	Klasa I	06-07.4-1-5206-1/15	14.10.2015	13.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**WENZHOU SUNWAY OPTICAL CO. LTD.** 2 Qianwang Road, XINQIAO Qianhua Ind. Zone Wenzhou, Kina	**M - OPTIC d.o.o.** Majevička 29 Bijeljina

21.	**AMVISC VISCOELASTIC** natrijum-hijaluronat- visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji oka na prednjem i zadnjem segmentu **AMVISC PLUS VISCOELASTIC** natrijum-hijaluronat- visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji oka na prednjem i zadnjem segmentu ***Napomena:*** *Sve veličine pakiranja i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4785-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BAUSCH + LOMB, INCORPORATED** 1400 N Goodman Street, Rochester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
22.	**BALANCED SALT SOLUTION-BSS** slani i balansirani rastvor za ispiranje prednjeg segmenta očne komore pri hirurškoj intervenciji na oku ***Napomena:*** *Sve veličine pakovanja i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4786-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BAUSCH&LOMB INCORPORATED** 1400 North Goodman Street Roschester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
23.	**AKREOS IOL** intraokularno sočivo **SOFPORT IOL** intraokularno sočivo **PMMA IOL** intraokularno sočivo **OCUCOAT VISCOELASTIC** visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji na prednjem segmentu oka **OXANE HD SILICONE OIL** silikonske ulje za intraokularnu tamponadu kod ablacije mrežnjače **OXANE SILICONE OIL** silikonsko ulje za intraokularnu tamponadu kod teških slučajeva ablacije mrežnjače ***Napomena:*** *Sve modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4746-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BAUSCH&LOMB INCORPORATED** 1400 North Goodman Street Roschester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
24.	**STERILE SURGICAL GLOVES** rukavice **FOLEY CATHETER (Latex and Silicone)** kateteri **NELATON CATHETER** kateteri **DISPOSABLE INFUSION SETS** infuzioni set **DISPOSABLE BLOOD TRANSFUSION SETS** transfuzioni set **SUCTION CATHETER** kateter **FEEDING TUBE** sonda za hranjenje **TUBE WITH COTTON SWAB** štapić za bris **SURGICAL BLADES AND SURGICAL SCALPEL WITH PALSTIC HANDLE** skalpeli **DISPOSABLE SCALP VEIN SETS** IV set **TRACHEAL TUBE WITH CUFF** trahealne cijevi	Klasa IIa	06-07.4-1-4029-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama	**HYGEIA MEDICAL COMPANY LIMITED** Flat 13MN, Hechuan Tower, No. 2016, Yishan Road Shanghai 201103, Kina	**INEL d.o.o.** Polog b.b Mostar

	Napomena: *Svi modeli i veličine su navedeni u tabeli koja se nalazi u prilogu ove potvrde i čini njen sastavni dio.*							
25.	**ARTELAC NIGHTTIME GEL** **(174)** gel za vlaženje oka	Klasa IIa	06-07.4-1-4788-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**Dr. Gerhard Mann chem-pharm. Fabrik GmbH** Brunsbütteler Damm 165-173 13581 Berlin, Njemačka	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
26.	**ARTELAC SPLASH EDO** **(764)** kapi za vlaženje oka i ovlaživanje kontaktnih sočiva	Klasa IIb	06-07.4-1-4789-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**Dr. Gerhard Mann chem-pharm. Fabrik GmbH** Brunsbütteler Damm 165-173 13581 Berlin, Njemačka	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
27.	**CELL-DYN HemCal Plus Calibrator** kalibrator za kalibraciju hematološkog analizatora **CELL-DYN 29 Plus Control (with Retic), Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 29 Plus Control (with Retic), Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 26 Plus Control, Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 26 Plus Control, Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN Retic Plus Control** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Control, Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Control Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Calibrator** kalibrator za kalibraciju hematološkog analizatora ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4449-2/15	16.10.2015	15.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT LABORATORIES** 100 Abbott Park Road, Abbott Park IL 60064, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
28.	**CORDIS CATHETER EXTENSION** kateter-vodič sa priborom **CORDIS BRITE TIP CATHETER SHEATH INTRODUCER** kateter-vodič sa priborom **CORDIS AVANTI PLUS CATHETER SHEATH INTRODUCER** kateter-vodič sa priborom ***Napomena:*** *Sve dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4853-1/15	16.10.2015	10.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**CORDIS CORPORATION** 14201 North West 60th Avenue, Miami Lakes Florida 33014, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka

29.	**ARCHITECT CMV IgG AVIDITY CALIBRATOR AND CONTROLS** kalibrator i kontrola za određivanje citomegalovirusa **ARCHITECT CMV IgG AVIDITY REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG CALIBRATOR** kalibrator za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG CONTROLS** kontrola za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgM CALIBRATOR** kalibrator za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT CMV IgM CONTROLS** kontrola za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT CMV IgM REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT RUBELLA IgM CALIBRATOR** kalibrator za određivanje rubeole **ARCHITECT RUBELLA IgM CONTROLS** kontrola za određivanje rubeole **ARCHITECT RUBELLA IgM REAGENT KIT** reagens za određivanje rubeole **ARCHITECT TOTAL PSA CALIBRATOR** kalibrator za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT TOTAL PSA CONTROL** kontrola za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT TOTAL PSA REAGENT** reagens za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT FREE PSA CALIBRATOR** kalibrator za određivanje slobodnog PSA **ARCHITECT FREE PSA CONTROL** kontrola za određivanje slobodnog PSA **ARCHITECT FREE PSA REAGENT** reagens za određivanje slobodnog PSA ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista B	06-07.4-1-4450-2/15	19.10.2015	18.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT IRELAND DIAGNOSTICS DIVISION** Finisklin Business Park Sligo, Irska	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
30.	**MICROALBUMIN CALIBRATOR** kalibrator za microalbumin test **MICROALBUMIN CONTROLS** kontrola za microalbumin test **MICROALBUMIN** reagens za microalbumin test ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskh sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4454-2/15	19.10.2015	18.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**WAKO PURE CHEMICAL INDUSTRIES Ltd.** 2613-2 Oaza, Ogohra, Komono-cho, Mie-gun Mie 510-1222, Japan	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
31.	**QUANTIA A-1-AGP** reagens za određivanje A-1-AGP **QUANTIA A1-ANTITRYPSIN** reagens za kvantitativno određivanje alfa1-antitripsina **QUANTIA ASO** reagens za kvantitativno određivanje antistreptolizina-O **QUANTIA ASO-RF CONTROL I** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (ASO, RF) testova **QUANTIA ASO-RF CONTROL II** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (ASO, RF) testova **QUANTIA ASO STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia ASO testa	Lista D	06-07.4-1-4452-2/15	20.10.2015	19.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BIOKIT S.A.** Can Male, 08186 Llica d' Amunt Barcelona, Španija	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar

	QUANTIA D-DIMER reagens za kvantitativno određivanje D-dimera **QUANTIA D-DIMER CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia D-Dimer testa **QUANTIA D-DIMER STANDARD** kalibrator za za kalibraciju Quantia D-Dimer testa **QUANTIA DIGITOXIN** reagens za kvantitativno određivanje digitoksina **QUANTIA DIGITOXIN CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia Digitoxin testa **QUANTIA DIGITOXIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Digitoxin testa pomoću turbidimetrije **QUANTIA FERRITIN** reagens za kvantitativno određivanje feritina **QUANTIA FERRITIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Ferritin testa **QUANTIA FERRITIN/MYOGLOBIN/IgE CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (Ferritin, Myoglobin i IgE) testova **QUANTIA IgE** reagens za kvantitativno određivanje imunoglobulina E **QUANTIA IgE STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia IgE testa **QUANTIA LP(a)** reagens za kvantitativno određivanje lipoproteina **LP(a) CALIBRATOR** kalibrator za kalibraciju Quantia Lp(a) testa **LP(a) CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia Lp(a) testa **QUANTIA MYOGLOBIN** reagens za kvantitativno određivanje mioglobina **QUANTIA MYOGLOBIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Myoglobin testa **QUANTIA PROTEINS STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia (A1AGP, A1AT) testova **QUANTIA PROTEINS CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (A1AGP, A1AT, ß2M) testova **QUANTIA RF STANDARD** kalibrator za izradu kalibracijske krivulje u Quantia RF testu **QUANTIA RF** reagens za kvantitativno određivanje reumatoidnog faktora **QUANTIA ß2-MICROGLOBULIN** reagens za kvantitativno određivanje ß2-mikroglobulina **QUANTIA ß2-MICROGLOBULIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia ß2-Microglobulin ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
32.	**CHAMPION PTCA GUIDE WIRES** PTCA-žičani vodič **ACCOAT GUIDE WIRES** PTFE i čelični žičani vodič **POSEIDON HYDROPHILIC NITINOL GUIDE WIRES** Hidrofilni žičani vodič	Klasa **III**	06-07.4-1-5290-1/15	20.10.2015	19.10.2020	u bolničkim apotekama	**SP MEDICAL A/S** Mollevej 1 **DK**-4653 Karise, Danska	**ADRIALINE d.o.o.** Ilije Garašanina bb Banja Luka

	Napomena: *Svi modeli medicinskog sredstva, veličine i kataloški brojevi su navedeni u tabeli koja se nalazi u prilogu potvrde i čini njen sastavni dio.*							
33.	**GEL PER ECOGRAFIA ED ULTRASUONO, GEL PER EEG, GEL PER ECG E DEFIBRILATORI, PASTA E CREME PER ECG E PASTA EEG, GEL PER ENDOSCOPIA** gel za ultrazvuk, gel za EEG, gel za EKG i defibrilatore, pasta i kreme za EKG i pasta za EEG, gel za endoskopiju **ECG ELETTRODI PREGELLATI PER MONITORAGGIO, STRESS TEST, HOLTER** EKG-elektrode za monitoring, stres-test i holter ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-2-4722-1/15	20.10.2015	04.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
34.	**ARCHITECT ProGRP CALIBRATOR** kalibrator pri određivanju ProGRP **ARCHITECT ProGRP CONTROL** kontrola pri određivanju ProGRP **ARCHITECT ProGRP REAGENT KIT** reagens za određivanje ProGRP **ARCHITECT SCC CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju SCC **ARCHITECT SCC CONTROLS** kontrola pri određivanju SCC **ARCHITECT SCC REAGENT KIT** reagens za određivanje SCC ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-5059-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT GmbH&Co.KG** Max Planck Ring 2 65205 Wiesbaden, Njemačka	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
35.	**ARCHITECT HOMOCYSTEINE CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju L-homocisteina **ARCHITECT HOMOCYSTEINE CONTROLS** kontrola pri određivanju L-homocisteina **ARCHITECT HOMOCYSTEINE REAGENT KIT** reagens za određivanje L-homocisteina **ARCHITECT ANTI CCP CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju ANTI CCP **ARCHITECT ANTI CCP CONTROLS** kontrola pri određivanju ANTI CCP **ARCHITECT ANTI CCP REAGENT KIT** reagens za određivanje ANTI CCP **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju testosterona **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE CONTROLS** kontrola pri određivanju testosterona **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE REAGENT KIT** reagens za određivanje testosterona **ARCHITECT HbA1C CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju hemoglobina A1c **ARCHITECT HbA1C REAGENT KIT** reagens za određivanje hemoglobina A1c ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-5060-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT GmbH&Co.KG** Max Planck Ring 2 65205 Wiesbaden, Njemačka	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
36.	**ONE TOUCH SELECT PLUS FLEX™ BLOOD GLUCOSE MONITORING SYSTEM** sistem za mjerenje nivoa glukoze u krvi	Lista B	06-07.4-1-6163-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u apotekama, bolničkim apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**LIFESCAN EUROPE, A DIVISION OF CILAG GmbH INTERNATIONAL** Gubelstrasse 34 6300 Zug, Švajcarska	**UNIFARM d.o.o.** Bistarac b.b, Novo naselje Lukavac

37.	**FLUSSOMETRI PER GAS MEDICINALI** mjerači protoka medicinskih gasova **UMIDIFICATORI MEDICAL A GORGOGLIAMENTO PER GAS TERAPIA** medicinski ovlaživači za oksigenoterapiju **REGULATORI DI VUTO PER ASPIRAZIONE ENDOCAVITARIA** vakum regulatori i dodatni pripor **VASI DI RACCOLTA E VASETTI DI SICUREZZA** vakum regulatori i dodatni pripor ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4356-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**DELTA P SRL** Via Thansau 4 20088 Rosate (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
38.	**CARTE DIAGRAMATE PER STRUMENTI MEDICALI** dijagramski papiri za medicinske aparate	Klasa Im	06-07.4-1-6377-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
39.	**CELL DYN EMERALD** **(09H3901)** analizator za hematologiju	Lista D	06-07.4-1-5061-1/15	22.10.2015	21.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT LABORATORIES** 100 Abbott Park Road, Abbott Park IL 60064, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
40.	**KYPHON HV-R BONE CEMENT** koštani cement **KYPHONE XPEDE BONE CEMENT** koštani cement ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-5083-1/15	23.10.2015	22.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ELMDOWN SRL UNIPERSONALE** Via Manfredo Camperio 14 Milano, Italija	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
41.	**RIDUTTORI DI PRESSIONE PER GAS MEDICALI** regulatori pritiska za medicinske gasove **RIDUTTORI DI PRESSIONE DA LINEA PER GAS MEDICALI** regulatori pritiska u liniji za medicinske gasove **UNITA TERMINALI PER GAS MEDICALI E VUTO** završne jedinice za distribuciju medicinskih gasova ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4357-1/15	23.10.2015	22.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**DELTA P SRL** Via Thansau 4 20088 Rosate (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
42.	**STOPCOCK 1200 psi** ventil sistem **HIGH PRESSURE LINE** angiografska linija za ubrizgavanje pod visokim pritiskom **BRAIDED HIGH PRESSURE LINE** angiografska linija za ubrizgavanje pod visokim pritiskom **PTCA ACCESSORY KIT** PTCA pomoćni pribor **INTRODUCER NEEDLE** angiografska igla **Y CONNECTOR** Y nastavak **TORQUE DEVICE** ključ za okretanje katetera **CONTROL SYRINGE** angiografski špric za ubrizgavanje kontrasta **ADMINISTRATION SET** set za ubrizgavanje kontrasta **PRESSURE MONITORING LINE** linija-cjevčica za praćenje pritiska **MANIFOLD** slavina sa više izlaznih krakova	Klasa IIa	06-07.4-2-4854-1/15	26.10.2015	09.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**ARCROYAL Ltd.** Virginia Road, Kells Co. Meath, Irska	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka

	Napomena: *Svi modeli, dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
43.	**BCM** **(H022011)** aparat za mjerenje hidracijskog statusa putem biompedance	Klasa IIa	06-07.4-2-3902-1/15	26.10.2015	25.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**FRESENIUS MEDICAL CARE AG & Co. KGaA** 61352 Bad Homburg, Njemačka	**FRESENIUS MEDICAL CARE BH d.o.o.** Zmaja od Bosne 7-7A Sarajevo
44.	**HLA-FLUOGENE C** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DPB1** test za tipizaciju tkiva **RBC-FLUOGENE VERYFY** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE CDE** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE D WEAK VARIANT** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE RARE** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE KKD** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE MNS** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE ABO BASIC** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE D-SCREEN** test za tipizaciju krvnih grupa **HPA-FLUOGENE** test za tipizaciju trombocitnih antitijela **HPA-FLUOGENE 1A/B SCREEN** test za tipizaciju trombocitnih antitijela **FLUOVISTA SYSTEM** analizator testova za tipizaciju ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4726-2/15	27.10.2015	26.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**INNO-TRAIN DIAGNOSTIK GmbH** Niederhochstadter Strase 62 61476 Kronberg/Taunus, Njemačka	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo
45.	**NURSING BED DALI II 24 VOLT** elektromotorni bolnički krevet **NURSING BED ECONOMIC II** elektromotorni bolnički krevet **NURSING BED ARMINIA III 24 VOLT** elektromotorni bolnički krevet	Klasa I	06-07.4-1-4771-2/15	27.10.2015	26.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BURMEIER GmbH & Co. KG** Pivitsheider Strasse 270 32791 Lage, Njemačka	**ORTOPEDIJA INTERNATIONAL d.o.o.** Salke Lagumdžije 12 Sarajevo
46.	**KYPHON ACTIVOS BONE CEMENT WITH HYDROXYAPATITE (C05A)** koštani cement sa hidroksiapatitom	Klasa IIb	06-07.4-1-5084-1/15	28.10.2015	27.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
47.	**KYPHON MIXER AND MULTI-TAP ADAPTERS** mikser koštanog cementa i adapter ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čimenjen sastavni dio.*	Klasa Is	06-07.4-1-5086-1/15	28.10.2015	27.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
48.	**ORAQUICK ADVANCE® RAPID HIV-1/2 ANTIBODY TEST** brzi imunohromatografski test za otkrivanje HIV-a tipa 1 i HIV-a tipa2 antitjela u uzorcima sline, pune krvi i plazme	Lista A	06-07.4-2-5825-1/15	28.10.2015	18.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ORASURE TECHNOLOGIES Inc.** 220 East First Street, Bethlehem Pennsylvania, Sjedinjene Američke Države	**ARENDA d.o.o.** Igmanska 5a, Vogošća Sarajevo

49.	**GREEN FORMER** elektrostimulator za fizikalnu terapiju **MEDIO SONO** aparat za ultrazvučnu terapiju **GREEN CAVITE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **CAVITE PRESTIGE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **GREEN VACAVITE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **VACAVITE PRESTIGE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **GREEN FLASH** profesionalni fototerapeutski sistem **FLASH EXCLUSIVE** profesionalni fototerapeutski sistem **FLASH PRESTIGE** profesionalni fototerapeutski sistem ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4256-2/15	28.10.2015	03.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**ISKRA MEDICAL d.o.o.** Stegne 23 Ljubljana, Republika Slovenija	**ARK d.o.o.** Kolodvorska 11a Sarajevo
50.	**MG MEDICINSKA GUMENA SOKNA** **(veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG MEDICINSKA GUMENA DOKOLJENICA** **(veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG MEDICINSKA GUMENA CIJELA ČARAPA** **(veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG EXTRA MEDICINSKA GUMENA NATKOLJENICA** **(veličine: od I do VI)** gumena natkoljenica **MG EXTRA MEDICINSKA GUMENA KOLJENICA** **(veličine: od I do VI)** gumena koljenica za stabilizaciju koljena	Klasa I	06-07.4-2-4538-1/15	28.10.2015	27.07.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**NIVA d.o.o.** Čuruški put b.b, Žabalj 21230 Žabalj, Republika Srbija	**PHOENIX PHARMA d.o.o.** Stefana Dečanskog b.b. Bijeljina
51.	**IMPLANTABLE CARDIOVERTER/DEFIBRILATOR SYSTEM WITH A CONDITIONAL USE IN A MRI ENVIROMENT** implantabilna ICD elektroda za defibrilator **LEADS FOR TACHY IPGS AND THEIR AUXILIARY COMPONENTS** implantabilna ICD elektroda za defibrilator **PATIENT CABLES AND ADAPTERS** pacijent adapter DF4 **ACCESSORIES FOR IMPLANTABLE BRADY IPGS IMPLANTABLE TACHY IPGS, IMPLANTABLE LEADS** ključ, pribor za postavljanje pejsing elektrode **TELEMONITORING SYSTEM** predajnik za prenos podataka sa pejsmejkera ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-2783-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BIOTRONIK SE & Co. KG.** Woermannkehre 1 Berlin, Njemačka	**Co. MEDPROM d.o.o.** Nenada Kostića 24a Banja Luka
52.	**ASCENDA INTRATHECAL CATHETER SPINAL SEGMENT REVISION KIT** **(8782)** kateter za implant pumpe **ASCENDA INTRATHECAL CATHETER PUMP SEGMENT REVISION KIT** **(8784)** kateter za implant pumpe	Klasa III	06-07.4-1-5088-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC Inc.** 710 Medtronic Parkway N.E. Minneapolis MN 55432, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad

	ASCENDA INTRATHECAL CATHETER ACCESSORY KIT (8785) pomoćne komponente za katetere							
53.	**SPRINT QUATTRO SECURE S MRI SURESCAN** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE MRI SURESCAN** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE S LEAD** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE LEAD** implantabilni uvodnik, defibrillator ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5089-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC Inc.** 710 Medtronic Parkway N.E. Minneapolis MN 55432, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
54.	**KYPHOS FS CALCIUM PHOSPHATE BONE SUBSTITUTE (C02B, 0,4ml/g)** kyphos FS zamjena za koštani kalcijum-fosfat	Klasa III	06-07.4-1-5087-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
55.	**PRESSUREWIRE™ CERTUS™, AGILE TIP 175 cm (C12008)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSUREWIRE™ CERTUS™, AGILE TIP 300 cm (C12308)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSURE WIRE™ AERIS™, AGILE TIP 175 cm (C12058)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSURE WIRE™ AERIS™, AGILE TIP 300 cm (C12358)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara	Klasa III	06-07.4-1-2495-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ST.JUDE MEDICAL** 5050 Nathat Lane North, Minnesota 55442 Plymouth, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
56.	**P.F.C. FLUT TIB ROD** proteza koljena-modularna tibijalna komponenta **SIGMA FEM ADAPTER** proteza koljena-femoralna komponenta ***Napomena:*** *Svi modeli, dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-2496-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**DEPUY ORTHOPAEDICS Inc.** PO Box 988,700 Orthopaedics Drive, IN 46581-0988 Warsaw, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
57.	**GEM PREMIER 3500 ANALYZER** acido-bazni analizator **GEM CVP kontrole i kalibratori** kontrole i kalibratori **CONTRIL 9 kontrole i kalibratori** kontrole i kalibratori **GEM PREMIER 3500 iQM BG/HCT i GEM PREMIER 3500 iQM BG/LYTESkertridži za acido-bazni analizator** kertridži za acido-bazni analizator ***Napomena:*** *Svi zaštićeni nazivi i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-3508-3/15	30.10.2015	29.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**INSTRUMENTATION LABORATORY COMPANY** 180 Hartwell Avenue,MA 01730 Bedford, Sjedinjene Američke Države	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo
58.	**HARMONY SILK TRIANGLE (471)** grudna proteza **HARMONY SILK TRIANGLE PLUS (472)** grudna proteza **HARMONY SILK TEARDROP (473)** grudna proteza	Klasa I	06-07.4-1-5100-1/15	30.10.2015	29.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**TRULIFE Ltd.** Airton Road, Tallaght Dublin 24, Irska	**ORTOPEDIJA INTERNATIONAL d.o.o.** Salke Lagumdžije 12 Sarajevo

59.	**CORDIS POWERFLEX EXTREME PERCUTANEOUS TRANSLUMINAL ANGIOPLASTY (PTA) BALLOON DILATATION CATHETER** periferni transluminalni kateter za angioplastiku ***Napomena:*** *Sve dimenzije i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4856-1/15	30.10.2015	10.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavnicama	**CORDIS CASHEL** Cahir Road, Cashel Co. Tipperary, Irska	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
60.	**ACCESSORI PER ELETTROBISTURI** pribor za termokautere ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4724-1/15	19.10.2015	18.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavnicama	**PIRRONE SRL** Via Balducio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

Ukupan broj medicinskih sredstava za koja je izvršen upis i obnova upisa u Registar od 1. oktobra do 31. oktobra 2015. godine je 297.

Broj 10-02.3-5842/15
10. decembra 2015. godine
Banja Luka

Direktor
Nataša Grubiša, s. r.

Na temelju članka 122, a sukladno članku 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

POPIS

MEDICINSKIH SREDSTAVA ZA KOJA SU IZDANE POTVRDE ZA UPIS I OBNOVU UPISA U REGISTAR MEDICINSKIH SREDSTAVA

U razdoblju od 1. listopada 2015. do 31. listopada 2015. godine izdane su Potvrde za upis i obnovu upisa u Registar sljedećih medicinskih sredstava:

Red. br.	Naziv medicinskog sredstva (generičko ime)	Klasa	Broj potvrde	Datum potvrde	Rok trajanja potvrde	Mjesto prodaje	Proizvođač	Nositelj dozvole
1.	**WHEELCHAIR** invalidska kolica **TOILET AIDS** pomagala za toalet **COMMODE CHAIR** toaletna stolica **WALKING AIDS** pomagala za hodanje **ORTHOPEDIC & SPORTS PRODUCTS** ortopedsko-sportski proizvodi *Napomena: Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07-1-4472-2/15	01.10.2015	30.09.2020	u zdravstvenim ustanovama, ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**SCIENCE MEDICAL EQUIPMENT Co. Ltd.** 8/F. Building 2, Henghui Metropolis Industrial Park. No.65. Gaiping Zhong Road. Nanhai District. Foshan City Guangdong, Kina	**ORTOPROTETIK d.o.o.** Jovana Raškovića br.16 Banja Luka
2.	**HEMOGLOBIN A1c CALIBRATORS** kalibrator proizvođača hemoglobin A1c **HEMOGLOBIN A1c CONTROLS** kontrola proizvođača hemoglobin A1c **HEMOGLOBIN A1c REAGENTS** reagens za određivanje hemoglobin A1c *Napomena: Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07-1-5951-1/15	01.10.2015	30.09.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**FISHER DIAGNOSTICS, A DIV. OF FISHER SCIENTIFIC COMPANY, LLC, A PART OF THERMO FISHER SCIENTIFIC, INC.** 8365 Valley Pike, Middletown VA 22645, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Mije Pašića br.4 Mostar
3.	**DIRECT LDL** (LEJ102, LEJ120) kalibrator/reagens za određivanje direkt LDL	Lista D	06-07-1-5952-1/15	01.10.2015	30.09.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**SEKISUI DIAGNOSTICS P.E.I. Inc.** 70 Watts Avenue, Charlottetown, Prince Edward Island C1E 2B9, Kanada	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Mije Pašića br.4 Mostar
4.	**RIGHTEST BLOOD LANCETS GL300** **MODELI: GL300-252, GL300-282** sterilne lancete za jednokratnu upotrebu	Klasa IIa	06-07-2-3505-2/15	06.10.2015	11.07.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**STERILANCE MEDICAL (SUZHOU) Inc.** No. 68 Lintage Road, Xiangcheng Suzhou Jiangsu, Kina	**SALVUS BH d.o.o.** Tešanjska 24/A Sarajevo
5.	**CYSTATIN C** reagens za određivanje Cistatina C **CYSTATIN C CALIBRATOR** kalibrator za određivanje Cistatina C **CYSTATIN C CONTROL SET** kontrola za određivanje Cistatina C **UBC LIQUID** reagens za određivanje UIBC **LAMBDA LIGHT CHAINS** reagens za određivanje lambda lakih lanaca **PANCREATIC AMYLASE** reagens za određivanje pankreasne amilaze **HBDH** reagens za određivanje HBDH **CHOLINESTERASE** reagens za određivanje kolinesteraze **CK-MB CALIBRATOR** kalibrator za CK-MB test **CK-MB CONTROL** kontrola za CK-MB test **CK-MB** reagens za CK-MB test **CRP CALIBRATOR SET** kalibrator za CRP test **CRP CALIBRATOR WR** kalibrator za CRP test **CRP CALIBRATOR HS** kalibrator za CRP test	Lista D	06-07-1-4453-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**SIENTINEL CH. S.p.A.** Via Robert Koch 2 Milano, Italija	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Mije Pašića br.4 Mostar

	CRP CONTROL HS kontrola za CRP test **CRP VARIO** reagens za određivanje C-reaktivnog proteina **CLIN CHEM CAL** kalibrator za Creatinine (Enzymatic), Lithium, Pancreatic Amylase,* Cholinesterase (ChE),* α-Hydroxybutyrate Dehydrogenase* i Dibucaine CHE (ChEDi).* testove **CLIN CHEM CONTROL 1** kontrola za potvrđivanje multigent testova **CLIN CHEM CONTROL 2** kontrola za potvrđivanje multigent testova **PLASMAPROTEINS CAL 3X** kalibrator za određivanje proteina plazme **IMMUNO CONTROL 1** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **IMMUNO CONTROL 2** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **IMMUNO CONTROL SET** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **AMMONIA ULTRA** reagens za određivanje Ammonia Ultra **AMMONIA CONTROLS** kontrola za praćenje Ammonia testa **BILE ACIDS CONTROLS** kontrole za potvrdu valjanosti Bile Acids testa **BILE ACIDS** reagens za određivanje ukupnih žučnih kiselina u serumu **CERULOPLASMIN** reagens za određivanje ceruloplazmina **DIBUCAINE CHE** reagens za određivanje dibukainskog broja **COOPER** reagens za određivanje bakra **FRUCTOSAMINE** reagens za određivanje fruktozamina **IRON** reagens za određivanje željeza **KAPPA LIGHT CHAINS** reagens za određivanje vezanih i slobodnih kapa lakih lanaca **FRUCTOSAMINE CONTROL 1** kontrola za Fructosamine test **FRUCTOSAMINE CONTROL 2** kontrola za Fructosamine test **CREATININE (ENZYMATIC)** reagens za određivanje kreatinina **LITHIUM** reagens za određivanje litija ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
6.	**BLOOD BAG** kese za čuvanje krvi i krvnih komponenti **TRANSFER BAG** kese za transport krvi i krvnih komponenti ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-5223-1/15	06.10.2015	10.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**JMS SINGAPORE PTE, Ltd.** 440 Ang Mo Kio, Industrial park 1 Singapore, Singapur	**BROMA BEL d.o.o.** Branka Popovića 39 Banja Luka

7.	**HEPA-CUT** jednokratni set za biopsiju jetre/biopsija jetre **PIA** jednokratni set za nekrotizaciju injektiranjem alkohola/nekrotizacija intratumoralnim injektiranjem alkohola ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4972-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**STERYLAB S.r.l.** via Magenta, 77/6-20017 RHO MI, Italija	**OMNIA - MEDIC d.o.o.** Kranjčevićeva 1 Zenica
8.	**BEN** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju koštane srži i/ili prikupljanje koštane srži **BEST LISAS** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju koštane srži i/ili prikupljanje koštane srži **MIELO-CAN** jednokratni biopsijski uređaj za prikupljanje koštane srži **PARAGON** jednokratni biopsijski uređaj za hematobiopsiju **COMPLETE-CHIBA** jednokratna biopsijska igla za citološku biopsiju mekog tkiva **ECOCHIBA** jednokratna biopsijska igla za citološku biopsiju mekog tkiva **FULL-OPTY** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju mekog tkiva **FUST-GUN** višekratni automatski pištolj za biopsiju mekog tkiva **FAST-CUT** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju mekog tkiva **MAMMOREP** jednokratna igla za lokalizaciju lezije mekog tkiva/za lokalizaciju lezije dojke ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4973-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**STERYLAB S.r.l.** via Magenta, 77/6-20017 RHO MI, Italija	**OMNIA - MEDIC d.o.o.** Kranjčevićeva 1 Zenica
9.	**STERILE URETHRAL CATHETERS FOR SINGLE USE** urološki kateter	Klasa IIb	06-07.4-1-4711-2/15	07.10.2015	06.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**JIANGXI YIKANG MEDICAL INSTRUMENT GROUP Co. Ltd.** No.188 Liduaihua Ave, Jinxian Country, 331725 Nanchang Jiangxi , Kina	**DELTA MEDICAL d.o.o.** Hifzi Bjelevca 138 Sarajevo
10.	**HLA-FLUOGENE A** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE B** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE ABC** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE ABDR** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DR** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DRDQ** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE B27** test za tipizaciju tkiva	Lista B	06-07.4-1-4725-2/15	07.10.2015	06.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**INNO-TRAIN DIAGNOSTIK GmbH** Niederhochstadter Strase 62 61476 Kronberg/Taunus, Njemačka	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo

	Napomena: *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
11.	**ULTRASOUND GEL** gel za ultrazvuk **ECG GEL** gel za EKG i EEG ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-1-5207-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u ljekarnama, bolničkim ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**ULTRAGEL HUNGARY 2000 Kft.** Becsi ut 4 Budapest, Mađarska	**GLOBEX d.o.o.** Dobrovoljnih davalaca krvi 4 Zenica
12.	**STINGRAY CATHETER** Stingray kateter **STINGRAY GUIDEWIRE WITH HYDROPHILIC COATING** Stingray žica vodilica sa hidrofilnim omotačem **STINGRAY EXTENSION WIRE** Stingray žica ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5523-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**BOSTON SCIENTIFIC CORPORATION** 300 Boston Scientific Way, Marlborough MA 01752, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
13.	**CROSSBOSS CATHETER** CrossBoss kateter ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5522-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**BOSTON SCIENTIFIC CORPORATION** 300 Boston Scientific Way, Marlborough MA 01752, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
14.	**PROVETTE E TAPPI** epruvete i čepovi **MICROPROVETTE E CRYOTUBE** mikroepruvete i krio-epruvete **SISTEMA SEDI RATE** sedi-rate sistem za sedimentaciju **PIASTRE DI PETRI, PIASTRE PER MICROMETODI** petrijeve šolje i ploče za mikrometode **ANSE PER INOCULAZIONE** sterilna eza za inokulaciju **PIPETTE PASTEUR MONOUSO** pipeta paster **PUNTALI PER MICROPIPETTE** nastavci za mikropipete **ARTICOLI PER STRUMENTAZIONE** proizvodi za laboratorijske aparate **CONTENIORI PER CAMPIONI BIOLOGICI** posude za biološke uzorke **PINZETTE MONOUSO** pinceta za jednokratnu upotrebu **BACCHETTE PER IL DISTACCO E L'ESTRAZIONE DEL COAGULO E BACCHETTE PER MISCELAZIONE** štapići za razdvajanje i ekstrakciju koagula i štapići za miješanje **SPATOLE AD "L" PER BATTERIOLOGIA, SPATOLE PER STRISCIO EMATICO E SPATOLE PER LABORATORIO** špatule za bakteriologiju, špatule za krvni razmaz i špatule za laboratoriju **VETRINI PORTAOGGETTO** stakalca za mikroskop **DISPOSITIVI PER L'INCLUSIONE DI TESSUTI ISTOLOGICI** proizvodi za histološka tkiva	Lista D	06-07.4-2-2813-1/15	08.10.2015	04.11.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**NUOVA APTACA S.R.L.** Reg. Monforte 3 Canelli (ASTI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

	Napomena: *Svi modeli, veličine pakiranja i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
15.	**CALCIUM HYDROXIDE DENTAL FILLING MATERIALS** punjenja na bazi kalcij hidroksida **DENTAL POSTS** dentalni kočići **ENDODONTIC FILLING MATERIAL** endodotonski materijali za punjenje **MAP SYSTEM** map endo i retro setovi **POLISHERS AND BRUSHES** pribor za poliranje i četke **ZINC OXIDE BASED FILLING MATERIAL** punjenja na bazi cink oksida ***Napomena:*** *Svi modeli, kataloški brojevi i veličine medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4482-2/15	09.10.2015	08.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**PRODUITS DENTAIRES SA** 18 Rue des Bosquets 1800 Vevey, Švajcarska	**RADIX d.o.o.** Donje polje do br 1 Konjic
16.	**AGEDIO B900** elektronski monitor krvnog pritiska **AGEDIO K520** sistem za upravljanje podacima	Klasa IIa	06-07.4-1-5812-1/15	09.10.2015	08.10.2020	u ljekarnama, bolničkim ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**I.E.M. - Industrielle Entwicklung Medizintechnik und Vertriebsgesellschaft mbH** Cockerillstrasse 69 Stolberg, Njemačka	**D.MED HEALTHCARE BH d.o.o.** Višnjik 34B Sarajevo
17.	**10&11 PARAMETER URINE ANALYSIS STRIP TESTS, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacione urin test trake, 10 parametara **ADENOVIRUS ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni adenovirus testovi **HELICOBACTER PYLORI ANTIBODY TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni testovi Helicobacter Pylori u krvi **HELICOBACTER PYLORI ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni testovi Helicobacter Pylori u stolici **ROTAVIRUS ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni rotavirus testovi	Lista D	06-07.4-2-4791-1/15	13.10.2015	13.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**KOROGLU MEDIKAL TIBBI MALZEMELERI KOZMETIK ITHALAT IHRACAT SANAYI VE TICARET Ltd.Sti.** 1776/23 Sokak No: 4/A Mevlana Mahallesi, Bornova Izmir, Turska	**SEMIKEM d.o.o.** Omladinska 44 Sarajevo
18.	**CLIMBER GUIDING CATHETER** intravaskularni vodič kateter ***Napomena:*** *Svi oblici,veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-3766-2/15	14.10.2015	13.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**PENDRACARE INTERNATIONAL B.V.** Van der Waalspark 22 9351 VC Leek, Holandija	**ECOTRADE SA d.o.o.** Adema Buće br.178 Sarajevo
19.	**GLIDESHEATH SLENDER** uvodnik ***Napomena:*** *Sve veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-3767-2/15	14.10.2015	13.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**TERUMO CORPORATION** 44-1, 2-chome, Hatagaya, Shibuya-ku Tokyo 151-0072, Japan	**ECOTRADE SA d.o.o.** Adema Buće br.178 Sarajevo
20.	**CHARM EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **VENTURINI EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **JOY EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **THEMA EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **OTTIMO EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale	Klasa I	06-07.4-1-5206-1/15	14.10.2015	13.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**WENZHOU SUNWAY OPTICAL CO. LTD.** 2 Qianwang Road, XINQIAO Qianhua Ind. Zone Wenzhou, Kina	**M - OPTIC d.o.o.** Majevička 29 Bijeljina

21.	**AMVISC VISCOELASTIC** natrijum-hijaluronat- visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji oka na prednjem i zadnjem segmentu **AMVISC PLUS VISCOELASTIC** natrijum-hijaluronat- visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji oka na prednjem i zadnjem segmentu ***Napomena:*** *Sve veličine pakiranja i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4785-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**BAUSCH + LOMB, INCORPORATED** 1400 N Goodman Street, Rochester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
22.	**BALANCED SALT SOLUTION-BSS** slani i balansirani rastvor za ispiranje prednjeg segmenta očne komore pri hirurškoj intervenciji na oku ***Napomena:*** *Sve veličine pakiranja i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4786-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**BAUSCH&LOMB INCORPORATED** 1400 North Goodman Street Roschester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
23.	**AKREOS IOL** intraokularno sočivo **SOFPORT IOL** intraokularno sočivo **PMMA IOL** intraokularno sočivo **OCUCOAT VISCOELASTIC** visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji na prednjem segmentu oka **OXANE HD SILICONE OIL** silikonske ulje za intraokularnu tamponadu kod ablacije mrežnjače **OXANE SILICONE OIL** silikonsko ulje za intraokularnu tamponadu kod teških slučajeva ablacije mrežnjače ***Napomena:*** *Sve modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4746-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**BAUSCH&LOMB INCORPORATED** 1400 North Goodman Street Roschester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
24.	**STERILE SURGICAL GLOVES** rukavice **FOLEY CATHETER (Latex and Silicone)** kateteri **NELATON CATHETER** kateteri **DISPOSABLE INFUSION SETS** infuzioni set **DISPOSABLE BLOOD TRANSFUSION SETS** transfuzioni set **SUCTION CATHETER** kateter **FEEDING TUBE** sonda za hranjenje **TUBE WITH COTTON SWAB** štapić za bris **SURGICAL BLADES AND SURGICAL SCALPEL WITH PALSTIC HANDLE** skalpeli **DISPOSABLE SCALP VEIN SETS** IV set **TRACHEAL TUBE WITH CUFF** trahealne cijevi	Klasa IIa	06-07.4-1-4029-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama	**HYGEIA MEDICAL COMPANY LIMITED** Flat 13MN, Hechuan Tower, No. 2016, Yishan Road Shanghai 201103, Kina	**INEL d.o.o.** Polog b.b Mostar

	Napomena: *Svi modeli i veličine su navedeni u tablici koja se nalazi u privitku ove potvrde i čini njen sastavni dio.*							
25.	**ARTELAC NIGHTTIME GEL** **(174)** gel za vlaženje oka	Klasa IIa	06-07.4-1-4788-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**Dr. Gerhard Mann chem-pharm. Fabrik GmbH** Brunsbütteler Damm 165-173 13581 Berlin, Njemačka	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
26.	**ARTELAC SPLASH EDO** **(764)** kapi za vlaženje oka i ovlaživanje kontaktnih sočiva	Klasa IIb	06-07.4-1-4789-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**Dr. Gerhard Mann chem-pharm. Fabrik GmbH** Brunsbütteler Damm 165-173 13581 Berlin, Njemačka	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
27.	**CELL-DYN HemCal Plus Calibrator** kalibrator za kalibraciju hematološkog analizatora **CELL-DYN 29 Plus Control (with Retic), Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 29 Plus Control (with Retic), Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 26 Plus Control, Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 26 Plus Control, Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN Retic Plus Control** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Control, Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Control Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Calibrator** kalibrator za kalibraciju hematološkog analizatora ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4449-2/15	16.10.2015	15.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT LABORATORIES** 100 Abbott Park Road, Abbott Park IL 60064, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
28.	**CORDIS CATHETER EXTENSION** kateter-vodič sa priborom **CORDIS BRITE TIP CATHETER SHEATH INTRODUCER** kateter-vodič sa priborom **CORDIS AVANTI PLUS CATHETER SHEATH INTRODUCER** kateter-vodič sa priborom ***Napomena:*** *Sve dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4853-1/15	16.10.2015	10.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**CORDIS CORPORATION** 14201 North West 60th Avenue, Miami Lakes Florida 33014, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka

29.	**ARCHITECT CMV IgG AVIDITY CALIBRATOR AND CONTROLS** kalibrator i kontrola za određivanje citomegalovirusa **ARCHITECT CMV IgG AVIDITY REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG CALIBRATOR** kalibrator za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG CONTROLS** kontrola za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgM CALIBRATOR** kalibrator za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT CMV IgM CONTROLS** kontrola za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT CMV IgM REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT RUBELLA IgM CALIBRATOR** kalibrator za određivanje rubeole **ARCHITECT RUBELLA IgM CONTROLS** kontrola za određivanje rubeole **ARCHITECT RUBELLA IgM REAGENT KIT** reagens za određivanje rubeole **ARCHITECT TOTAL PSA CALIBRATOR** kalibrator za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT TOTAL PSA CONTROL** kontrola za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT TOTAL PSA REAGENT** reagens za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT FREE PSA CALIBRATOR** kalibrator za određivanje slobodnog PSA **ARCHITECT FREE PSA CONTROL** kontrola za određivanje slobodnog PSA **ARCHITECT FREE PSA REAGENT** reagens za određivanje slobodnog PSA ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista B	06-07.4-1-4450-2/15	19.10.2015	18.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT IRELAND DIAGNOSTICS DIVISION** Finisklin Business Park Sligo, Irska	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
30.	**MICROALBUMIN CALIBRATOR** kalibrator za microalbumin test **MICROALBUMIN CONTROLS** kontrola za microalbumin test **MICROALBUMIN** reagens za microalbumin test ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4454-2/15	19.10.2015	18.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**WAKO PURE CHEMICAL INDUSTRIES Ltd.** 2613-2 Oaza, Ogohra, Komono-cho, Mie-gun Mie 510-1222, Japan	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
31.	**QUANTIA A-1-AGP** reagens za određivanje A-1-AGP **QUANTIA A1-ANTITRYPSIN** reagens za kvantitativno određivanje alfa1-antitripsina **QUANTIA ASO** reagens za kvantitativno određivanje antistreptolizina-O **QUANTIA ASO-RF CONTROL I** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (ASO, RF) testova **QUANTIA ASO-RF CONTROL II** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata	Lista D	06-07.4-1-4452-2/15	20.10.2015	19.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**BIOKIT S.A.** Can Male, 08186 Llica d' Amunt Barcelona, Španija	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar

	Quantia (ASO, RF) testova **QUANTIA ASO STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia ASO testa **QUANTIA D-DIMER** reagens za kvantitativno određivanje D-dimera **QUANTIA D-DIMER CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia D-Dimer testa **QUANTIA D-DIMER STANDARD** kalibrator za za kalibraciju Quantia D-Dimer testa **QUANTIA DIGITOXIN** reagens za kvantitativno određivanje digitoksina **QUANTIA DIGITOXIN CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia Digitoxin testa **QUANTIA DIGITOXIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Digitoxin testa pomoću turbidimetrije **QUANTIA FERRITIN** reagens za kvantitativno određivanje feritina **QUANTIA FERRITIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Ferritin testa **QUANTIA FERRITIN/MYOGLOBIN/IgE CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (Ferritin, Myoglobin i IgE) testova **QUANTIA IgE** reagens za kvantitativno određivanje imunoglobulina E **QUANTIA IgE STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia IgE testa **QUANTIA LP(a)** reagens za kvantitativno određivanje lipoproteina **LP(a) CALIBRATOR** kalibrator za kalibraciju Quantia Lp(a) testa **LP(a) CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia Lp(a) testa **QUANTIA MYOGLOBIN** reagens za kvantitativno određivanje mioglobina **QUANTIA MYOGLOBIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Myoglobin testa **QUANTIA PROTEINS STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia (A1AGP, A1AT) testova **QUANTIA PROTEINS CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (A1AGP, A1AT, β2M) testova **QUANTIA RF STANDARD** kalibrator za izradu kalibracijske krivulje u Quantia RF testu **QUANTIA RF** reagens za kvantitativno određivanje reumatoidnog faktora **QUANTIA β2-MICROGLOBULIN** reagens za kvantitativno određivanje β2-mikroglobulina **QUANTIA β2-MICROGLOBULIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia β2-Microglobulin ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*						

32.	**CHAMPION PTCA GUIDE WIRES** PTCA-žičani vodič **ACCOAT GUIDE WIRES** PTFE i čelični žičani vodič **POSEIDON HYDROPHILIC NITINOL GUIDE WIRES** Hidrofilni žičani vodič ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva, veličine i kataloški brojevi su navedeni u tablici koja se nalazi u privitku potvrde i čini njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5290-1/15	20.10.2015	19.10.2020	u bolničkim ljekarnama	**SP MEDICAL A/S** Mollevej 1 DK-4653 Karise, Danska	**ADRIALINE d.o.o.** Ilije Garašanina bb Banja Luka
33.	**GEL PER ECOGRAFIA ED ULTRASUONO, GEL PER EEG, GEL PER ECG E DEFIBRILATORI, PASTA E CREME PER ECG E PASTA EEG, GEL PER ENDOSCOPIA** gel za ultrazvuk, gel za EEG, gel za EKG i defibrilatore, pasta i kreme za EKG i pasta za EEG, gel za endoskopiju **ECG ELETTRODI PREGELLATI PER MONITORAGGIO, STRESS TEST, HOLTER** EKG-elektrode za monitoring, stres-test i holter ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-2-4722-1/15	20.10.2015	04.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
34.	**ARCHITECT ProGRP CALIBRATOR** kalibrator pri određivanju ProGRP **ARCHITECT ProGRP CONTROL** kontrola pri određivanju ProGRP **ARCHITECT ProGRP REAGENT KIT** reagens za određivanje ProGRP **ARCHITECT SCC CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju SCC **ARCHITECT SCC CONTROLS** kontrola pri određivanju SCC **ARCHITECT SCC REAGENT KIT** reagens za određivanje SCC ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-5059-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT GmbH&Co.KG** Max Planck Ring 2 65205 Wiesbaden, Njemačka	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
35.	**ARCHITECT HOMOCYSTEINE CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju L-homocisteina **ARCHITECT HOMOCYSTEINE CONTROLS** kontrola pri određivanju L-homocisteina **ARCHITECT HOMOCYSTEINE REAGENT KIT** reagens za određivanje L-homocisteina **ARCHITECT ANTI CCP CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju ANTI CCP **ARCHITECT ANTI CCP CONTROLS** kontrola pri određivanju ANTI CCP **ARCHITECT ANTI CCP REAGENT KIT** reagens za određivanje ANTI CCP **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju testosterona **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE CONTROLS** kontrola pri određivanju testosterona **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE REAGENT KIT** reagens za određivanje testosterona **ARCHITECT HbA1C CALIBRATORS**	Lista D	06-07.4-1-5060-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT GmbH&Co.KG** Max Planck Ring 2 65205 Wiesbaden, Njemačka	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar

	kalibrator pri određivanju hemoglobina A1c **ARCHITECT HbA1C REAGENT KIT** reagens za određivanje hemoglobina A1c ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
36.	**ONE TOUCH SELECT PLUS FLEX™ BLOOD GLUCOSE MONITORING SYSTEM** sistem za mjerenje nivoa glukoze u krvi	Lista B	06-07.4-1-6163-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u ljekarnama, bolničkim ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**LIFESCAN EUROPE, A DIVISION OF CILAG GmbH INTERNATIONAL** Gubelstrasse 34 6300 Zug, Švajcarska	**UNIFARM d.o.o.** Bistarac b.b, Novo naselje Lukavac
37.	**FLUSSOMETRI PER GAS MEDICINALI** mjerači protoka medicinskih gasova **UMIDIFICATORI MEDICAL A GORGOGLIAMENTO PER GAS TERAPIA** medicinski ovlaživači za oksigenoterapiju **REGULATORI DI VUTO PER ASPIRAZIONE ENDOCAVITARIA** vakum regulatori i dodatni pripor **VASI DI RACCOLTA E VASETTI DI SICUREZZA** vakum regulatori i dodatni pripor ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4356-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**DELTA P SRL** Via Thansau 4 20088 Rosate (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
38.	**CARTE DIAGRAMATE PER STRUMENTI MEDICALI** dijagramski papiri za medicinske aparate	Klasa Im	06-07.4-1-6377-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
39.	**CELL DYN EMERALD (09H3901)** analizator za hematologiju	Lista D	06-07.4-1-5061-1/15	22.10.2015	21.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT LABORATORIES** 100 Abbott Park Road, Abbott Park IL 60064, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
40.	**KYPHON HV-R BONE CEMENT** koštani cement **KYPHONE XPEDE BONE CEMENT** koštani cement ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-5083-1/15	23.10.2015	22.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ELMDOWN SRL UNIPERSONALE** Via Manfredo Camperio 14 Milano, Italija	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
41.	**RIDUTTORI DI PRESSIONE PER GAS MEDICALI** regulatori pritiska za medicinske gasove **RIDUTTORI DI PRESSIONE DA LINEA PER GAS MEDICALI** regulatori pritiska u liniji za medicinske gasove **UNITA TERMINALI PER GAS MEDICALI E VUTO** završne jedinice za distribuciju medicinskih gasova ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4357-1/15	23.10.2015	22.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**DELTA P SRL** Via Thansau 4 20088 Rosate (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

42.	**STOPCOCK 1200 psi** ventil sistem **HIGH PRESSURE LINE** angiografska linija za ubrizgavanje pod visokim pritiskom **BRAIDED HIGH PRESSURE LINE** angiografska linija za ubrizgavanje pod visokim pritiskom **PTCA ACCESSORY KIT** PTCA pomoćni pribor **INTRODUCER NEEDLE** angiografska igla **Y CONNECTOR** Y nastavak **TORQUE DEVICE** ključ za okretanje katetera **CONTROL SYRINGE** angiografski špric za ubrizgavanje kontrasta **ADMINISTRATION SET** set za ubrizgavanje kontrasta **PRESSURE MONITORING LINE** linija-cjevčica za praćenje pritiska **MANIFOLD** slavina sa više izlaznih krakova ***Napomena:*** *Svi modeli, dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4854-1/15	26.10.2015	09.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**ARCROYAL Ltd.** Virginia Road, Kells Co. Meath, Irska	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
43.	**BCM** **(H022011)** aparat za mjerenje hidracijskog statusa putem biompedance	Klasa IIa	06-07.4-2-3902-1/15	26.10.2015	25.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**FRESENIUS MEDICAL CARE AG & Co. KGaA** 61352 Bad Homburg, Njemačka	**FRESENIUS MEDICAL CARE BH d.o.o.** Zmaja od Bosne 7-7A Sarajevo
44.	**HLA-FLUOGENE C** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DPB1** test za tipizaciju tkiva **RBC-FLUOGENE VERYFY** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE CDE** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE D WEAK VARIANT** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE RARE** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE KKD** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE MNS** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE ABO BASIC** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE D-SCREEN** test za tipizaciju krvnih grupa **HPA-FLUOGENE** test za tipizaciju trombocitnih antitijela **HPA-FLUOGENE 1A/B SCREEN** test za tipizaciju trombocitnih antitijela **FLUOVISTA SYSTEM** analizator testova za tipizaciju ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4726-2/15	27.10.2015	26.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**INNO-TRAIN DIAGNOSTIK GmbH** Niederhochstadter Strase 62 61476 Kronberg/Taunus, Njemačka	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo

45.	**NURSING BED DALI II 24 VOLT** elektromotorni bolnički krevet **NURSING BED ECONOMIC II** elektromotorni bolnički krevet **NURSING BED ARMINIA III 24 VOLT** elektromotorni bolnički krevet	Klasa I	06-07.4-1-4771-2/15	27.10.2015	26.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**BURMEIER GmbH & Co. KG** Pivitsheider Strasse 270 32791 Lage, Njemačka	**ORTOPEDIJA INTERNATIONAL d.o.o.** Salke Lagumdžije 12 Sarajevo
46.	**KYPHON ACTIVOS BONE CEMENT WITH HYDROXYAPATITE** **(C05A)** koštani cement sa hidroksiapatitom	Klasa IIb	06-07.4-1-5084-1/15	28.10.2015	27.10.2020	u bolničkim ljekarnama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
47.	**KYPHON MIXER AND MULTI-TAP ADAPTERS** mikser koštanog cementa i adapter ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i činenjen sastavni dio.*	Klasa Is	06-07.4-1-5086-1/15	28.10.2015	27.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
48.	**ORAQUICK ADVANCE® RAPID HIV-1/2 ANTIBODY TEST** brzi imunohromatografski test za otkrivanje HIV-a tipa 1 i HIV-a tipa2 antitjela u uzorcima sline, pune krvi i plazme	Lista A	06-07.4-2-5825-1/15	28.10.2015	18.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ORASURE TECHNOLOGIES Inc.** 220 East First Street, Bethlehem Pennsylvania, Sjedinjene Američke Države	**ARENDA d.o.o.** Igmanska 5a, Vogošća Sarajevo
49.	**GREEN FORMER** elektrostimulator za fizikalnu terapiju **MEDIO SONO** aparat za ultrazvučnu terapiju **GREEN CAVITE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **CAVITE PRESTIGE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **GREEN VACAVITE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **VACAVITE PRESTIGE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **GREEN FLASH** profesionalni fototerapeutski sistem **FLASH EXCLUSIVE** profesionalni fototerapeutski sistem **FLASH PRESTIGE** profesionalni fototerapeutski sistem ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4256-2/15	28.10.2015	03.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**ISKRA MEDICAL d.o.o.** Stegne 23 Ljubljana, Republika Slovenija	**ARK d.o.o.** Kolodvorska 11a Sarajevo
50.	**MG MEDICINSKA GUMENA SOKNA (veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG MEDICINSKA GUMENA DOKOLJENICA (veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG MEDICINSKA GUMENA CIJELA ČARAPA (veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG EXTRA MEDICINSKA GUMENA NATKOLJENICA (veličine: od I do VI)** gumena natkoljenica	Klasa I	06-07.4-2-4538-1/15	28.10.2015	27.07.2020	u zdravstvenim ustanovama, ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**NIVA d.o.o.** Čuruški put b.b, Žabalj 21230 Žabalj, Republika Srbija	**PHOENIX PHARMA d.o.o.** Stefana Dečanskog b.b. Bijeljina

	MG EXTRA MEDICINSKA GUMENA KOLJENICA (veličine: od I do VI) gumena koljenica za stabilizaciju koljena							
51.	**IMPLANTABLE CARDIOVERTER/DEFIBRILATOR SYSTEM WITH A CONDITIONAL USE IN A MRI ENVIROMENT** implantabilna ICD elektroda za defibrilator **LEADS FOR TACHY IPGS AND THEIR AUXILIARY COMPONENTS** implantabilna ICD elektroda za defibrilator **PATIENT CABLES AND ADAPTERS** pacijent adapter DF4 **ACCESSORIES FOR IMPLANTABLE BRADY IPGS IMPLANTABLE TACHY IPGS, IMPLANTABLE LEADS** ključ, pribor za postavljanje pejsing elektrode **TELEMONITORING SYSTEM** predajnik za prenos podataka sa pejsmejkera ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-2783-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**BIOTRONIK SE & Co. KG.** Woermannkehre 1 Berlin, Njemačka	**Co. MEDPROM d.o.o.** Nenada Kostića 24a Banja Luka
52.	**ASCENDA INTRATHECAL CATHETER SPINAL SEGMENT REVISION KIT (8782)** kateter za implant pumpe **ASCENDA INTRATHECAL CATHETER PUMP SEGMENT REVISION KIT (8784)** kateter za implant pumpe **ASCENDA INTRATHECAL CATHETER ACCESSORY KIT (8785)** pomoćne komponente za katetere	Klasa III	06-07.4-1-5088-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim ljekarnama	**MEDTRONIC Inc.** 710 Medtronic Parkway N.E. Minneapolis MN 55432, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
53.	**SPRINT QUATTRO SECURE S MRI SURESCAN** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE MRI SURESCAN** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE S LEAD** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE LEAD** implantabilni uvodnik, defibrilator ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5089-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim ljekarnama	**MEDTRONIC Inc.** 710 Medtronic Parkway N.E. Minneapolis MN 55432, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
54.	**KYPHOS FS CALCIUM PHOSPHATE BONE SUBSTITUTE (C02B, 0,4ml/g)** kyphos FS zamjena za koštani kalcijum-fosfat	Klasa III	06-07.4-1-5087-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim ljekarnama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
55.	**PRESSUREWIRE™ CERTUS™, AGILE TIP 175 cm (C12008)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSUREWIRE™ CERTUS™, AGILE TIP 300 cm (C12308)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSURE WIRE™ AERIS™, AGILE TIP 175 cm (C12058)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSURE WIRE™ AERIS™, AGILE TIP 300 cm (C12358)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara	Klasa III	06-07.4-1-2495-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim ljekarnama/zdravstvenim ustanovama	**ST JUDE MEDICAL** 5050 Nathat Lane North, Minnesota 55442 Plymouth, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka

56.	**P.F.C. FLUTTIE ROD** proteza koljena-modularna tibijalna komponenta **SIGMA FEM ADAPTER** proteza koljena femoralna komponenta *Napomena: Svi modeli, dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-2496-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim ljekarnama	**DEPUY ORTHOPAEDICS Inc.** PO Box 988,700 Orthopaedics Drive, IN 46581-0988 Warsaw, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
57.	**GEM PREMIER 3500 ANALYZER** acido-bazni analizator **GEM CVP kontrole i kalibratori** kontrole i kalibratori **CONTROL 9 kontrole i kalibratori** kontrole i kalibratori **GEM PREMIER 3500 i(QM BG/HCT i GEM PREMIER 3500 i(QM BG/LYTESkertridži za acido-bazni analizator** kertridži za acido-bazni analizator *Napomena: Svi zaštićeni nazivi i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-3508-3/15	30.10.2015	29.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**INSTRUMENTATION LABORATORY COMPANY** 180 Hartwell Avenue,MA 01730 Bedford, Sjedinjene Američke Države	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo
58.	**HARMONY SILK TRIANGLE (471)** grudna proteza **HARMONY SILK TRIANGLE PLUS (472)** grudna proteza **HARMONY SILK TEARDROP (473)** grudna proteza *Napomena: Svi zaštićeni nazivi i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-1-5100-1/15	30.10.2015	29.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, ljekarnama i specijaliziranim prodavaonicama	**TRULIFE Ltd.** Airton Road, Tallaght Dublin 24, Irska	**ORTOPEDIJA INTERNATIONAL d.o.o.** Saike Lagumdžije 12 Sarajevo
59.	**CORDIS POWERFLEX EXTREME PERCUTANEOUS TRANSLUMINAL ANGIOPLASTY (PTA) BALLOON DILATATION CATHETER** periferni transluminalni kateter za angioplastiku *Napomena: Sve dimenzije i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4656-1/15	30.10.2015	10.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**CORDIS CASHEL** Cahir Road, Cashel Co. Tipperary, Irska	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
60.	**ACCESSORI PER ELETROBISTURI** prihor za termokautere *Napomena: Svi modeli i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4724-1/15	19.10.2015	18.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijaliziranim prodavaonicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

Ukupan broj medicinskih sredstava za koja je izvršen upis i obnova upisa u Registar od 1. listopada do 31. listopada 2015. godine je 297.

Broj 10-02.3-5842/15
10. prosinca 2015. godine
Banja Luka

Ravnatelj
Nataša Grubiša, v. r.

На основу члана 122, а у складу са чланом 77. Закона о лијековима и медицинским средствима ("Службени гласник БиХ", број 58/08), Агенција за лијекове и медицинска средства Босне и Херцеговине објављује

СПИСАК

МЕДИЦИНСКИХ СРЕДСТАВА ЗА КОЈА СУ ИЗДАТЕ ПОТВРДЕ ЗА УПИС И ОБНОВУ УПИСА У РЕГИСТАР МЕДИЦИНСКИХ СРЕДСТАВА

У периоду од 1. октобра 2015. do 31. октобра 2015. године издате су Потврде за упис и обнову уписа у Регистар сљедећих медицинских средстава:

Ред. бр.	Назив медицинског средства (генеричко име)	Класа	Број потврде	Датум потврде	Рок трајања потврде	Мјесто продаје	Произвођач	Носилац дозволе
1.	**WHEELCHAIR** invalidska kolica **TOILET AIDS** pomagala za toalet **COMMODE CHAIR** toaletna stolica **WALKING AIDS** pomagala za kretanje **ORT-OPEDIC & SPORTS PRODUCTS** ortopedsko-sportski proizvodi *Napomena: Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07-A-1-4472-2/15	01.10.2015	30.09.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**SCIENCE MEDICAL EQUIPMENT Co. Ltd.** 8/F, Building 2, Honghui Metropolis Industrial Park, No.65, Guiping Zhong Road, Nanhai District, Foshan City Guangdong, Kina	**ORTOPROTETIK d.o.o.** Jovana Raškovića br.16 Banja Luka
2.	**HEMOGLOBIN A1C CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju hemoglobin A1c **HEMOGLOBIN A1C CONTROLS** kontrola pri određivanju hemoglobin A1c **HEMOGLOBIN A1C REAGENTS** reagens za određivanje hemoglobin A1c *Napomena: Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07-A-1-5053-1/15	01.10.2015	30.09.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**FISHER DIAGNOSTICS, A DIV. OF FISHER SCIENTIFIC COMPANY, LLC, A PART OF THERMO FISHER SCIENTIFIC, INC.** 8365 Valley Pike, Middletown VA 22645, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
3.	**DIRECT LDL** **(1E3102; 1E3120)** kalibrator/reagens za određivanje direkt **LDL**	Lista D	06-07-A-1-5052-1/15	01.10.2015	30.09.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**SEKISUI DIAGNOSTICS P.E.I. Inc.** 70 Watt Avenue, Charlottetown, Prince Edward Island C1E 2B9, Kanada	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
4.	**RIGHTEST BLOOD LANCETS GL 300** **MODELI: GL300-2S2; GL300-2K2** sterilne lancete za jednokratnu upotrebu	Klasa IIb	06-07-A-2-3605-2/15	06.10.2015	11.07.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**STERILANCE MEDICAL (SUZHOU) Inc.** No. 68 Lintage Road, Xiangcheng Suzhou Jiangsu, Kina	**SALVUS BH d.o.o.** Tešanjska 24/A Sarajevo
5.	**CYSTATIN C** reagens za određivanje Cistatina C **CYSTATIN C CALIBRATOR** kalibrator za određivanje Cistatina C **CYSTATIN C CONTROL SET** kontrola za određivanje Cistatina C **UIBC LIQUID** reagens za određivanje UIBC **LAMBDA LIGHT CH-AINS** reagens za određivanje lambda lakih lanaca **PANCRELATIC AMYLASE** reagens za određivanje pankreasne amilaze **HSCH** reagens za određivanje HSCH **CHOLINESTERASE** reagens za određivanje kolinesteraze **CK-MB CALIBRATOR** kalibrator za CK-MB test **CK-MB CONTROL** kontrola za CK-MB test **CK-MB** reagens za CK-MB test **CRP CALIBRATOR SET** kalibrator za CRP test **CRP CALIBRATOR WR** kalibrator za CRP test	Lista D	06-07-A-1-4453-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**SENTINEL CH. S.p.A.** Via Robert Koch 2 Milano, Italija	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar

6.	**CRP CALIBRATOR HS** kalibrator za **CRP test** **CRP CONTROL HS** kontrola za **CRP test** **CRP VARIO** reagens za određivanje C-reaktivnog proteina **CLIN CHEM CAL** kalibrator za Creatinine (Enzymatic), Lithium, Pancreatic Amylase,* Cholinesterase (ChE),* α-Hydroxybutyrate Dehydrogenase* i Dibucaine ChE (ChEDi),* testove **CLIN CHEM CONTROL 1** kontrola za potvrđivanje multigent testova **CLIN CHEM CONTROL 2** kontrola za potvrđivanje multigent testova **PLASMAPROTEINS CAL 3X** kalibrator za određivanje proteina plazme **IMMUNO CONTROL 1** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **IMMUNO CONTROL 2** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **IMMUNO CONTROL SET** kontrola za praćenje kontrole kvalitete **AMMONIA ULTRA** reagens za određivanje Ammonia Ultra **AMMONIA CONTROLS** kontrola za praćenje Ammonia testa **BILE ACIDS CONTROLS** kontrole za potvrdu valjanosti Bile Acids testa **BILE ACIDS** reagens za određivanje ukupnih žučnih kiselina u serumu **CERULOPLASMIN** reagens za određivanje ceruloplazmina **DIBUCAINE ChE** reagens za određivanje dibukainskog broja **COOPER** reagens za određivanje bakra **FRUCTOSAMINE** reagens za određivanje fruktozamina **IRON** reagens za određivanje željeza **KAPPA LIGHT CHAINS** reagens za određivanje vezanih i slobodnih kapa lakih lanaca **FRUCTOSAMINE CONTROL 1** kontrola za Fructosamine test **FRUCTOSAMINE CONTROL 2** kontrola za Fructosamine test **CREATININE (ENZYMATIC)** reagens za određivanje kreatinina **LITHIUM** reagens za određivanje litija ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*									
	BLOOD BAG kese za čuvanje krvi i krvnih komponenti **TRANSFER BAG** kese za transport krvi i krvnih komponenti ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*		Klasa IIb	06-07-4-2-5223-1/15	06.10.2015	10.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**JMS SINGAPORE PTE, Ltd.** 440 Ang Mo Kio, Industrial park 1 Singapore, Singapur	**BROMA BEL d.o.o.** Branka Popovića 39 Banja Luka

7.	**HEPA-CUT** jednokratni set za biopsiju jetre/biopsija jetre **PIA** jednokratni set za nekrotizaciju injektiranjem alkohola/nekrotizacija intratumoralnim injektiranjem alkohola ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4972-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**STERYLAB S.r.l.** via Magenta, 77/6-20017 RHO MI, Italija	**OMNIA - MEDIC d.o.o.** Kranjčevićeva 1 Zenica
8.	**BEN** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju koštane srži i/ili prikupljanje koštane srži **BEST LISAS** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju koštane srži i/ili prikupljanje koštane srži **MIELO-CAN** jednokratni biopsijski uređaj za prikupljanje koštane srži **PARAGON** jednokratni biopsijski uređaj za hematobiopsiju **COMPLETE-CHIBA** jednokratna biopsijska igla za citološku biopsiju mekog tkiva **ECOCHIBA** jednokratna biopsijska igla za citološku biopsiju mekog tkiva **FULL-OPTY** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju mekog tkiva **FUST-GUN** višekratni automatski pištolj za biopsiju mekog tkiva **FAST-CUT** jednokratni biopsijski uređaj za biopsiju mekog tkiva **MAMMOREP** jednokratna igla za lokalizaciju lezije mekog tkiva/za lokalizaciju lezije dojke ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4973-2/15	06.10.2015	05.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**STERYLAB S.r.l.** via Magenta, 77/6-20017 RHO MI, Italija	**OMNIA - MEDIC d.o.o.** Kranjčevićeva 1 Zenica
9.	**STERILE URETHRAL CATHETERS FOR SINGLE USE** urološki kateter	Klasa IIb	06-07.4-1-4711-2/15	07.10.2015	06.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**JIANGXI YIKANG MEDICAL INSTRUMENT GROUP Co. Ltd.** No.188 Liduaihua Ave, Jinxian Country, 331725 Nanchang Jiangxi , Kina	**DELTA MEDICAL d.o.o.** Hifzi Bjelevca 138 Sarajevo
10.	**HLA-FLUOGENE A** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE B** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE ABC** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE ABDR** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DR** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DRDQ** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE B27** test za tipizaciju tkiva ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista B	06-07.4-1-4725-2/15	07.10.2015	06.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**INNO-TRAIN DIAGNOSTIK GmbH** Niederhochstadter Strase 62 61476 Kronberg/Taunus, Njemačka	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo

11.	**ULTRASOUND GEL** gel za ultrazvuk **ECG GEL** gel za EKG i EEG ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-1-5207-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u apotekama, bolničkim apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**ULTRAGEL HUNGARY 2000 Kft.** Becsi ut 4 Budapest, Mađarska	**GLOBEX d.o.o.** Dobrovoljnih davalaca krvi 4 Zenica
12.	**STINGRAY CATHETER** Stingray kateter **STINGRAY GUIDEWIRE WITH HYDROPHILIC COATING** Stingray žica vodilica sa hidrofilnim omotačem **STINGRAY EXTENSION WIRE** Stingray žica ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5523-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BOSTON SCIENTIFIC CORPORATION** 300 Boston Scientific Way, Marlborough MA 01752, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
13.	**CROSSBOSS CATHETER** CrossBoss kateter ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-5522-1/15	08.10.2015	07.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BOSTON SCIENTIFIC CORPORATION** 300 Boston Scientific Way, Marlborough MA 01752, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
14.	**PROVETTE E TAPPI** epruvete i čepovi **MICROPROVETTE E CRYOTUBE** mikroepruvete i krio-epruvete **SISTEMA SEDI RATE** sedi-rate sistem za sedimentaciju **PIASTRE DI PETRI, PIASTRE PER MICROMETODI** petrijeve šolje i ploče za mikrometode **ANSE PER INOCULAZIONE** sterilna eza za inokulaciju **PIPETTE PASTEUR MONOUSO** pipeta paster **PUNTALI PER MICROPIPETTE** nastavci za mikropipete **ARTICOLI PER STRUMENTAZIONE** proizvodi za laboratorijske aparate **CONTENITORI PER CAMPIONI BIOLOGICI** posude za biološke uzorke **PINZETTE MONOUSO** pinceta za jednokratnu upotrebu **BACCHETTE PER IL DISTACCO E L'ESTRAZIONE DEL COAGULO E BACCHETTE PER MISCELAZIONE** štapići za razdvajanje i ekstrakciju koagula i štapići za miješanje **SPATOLE AD "L" PER BATTERIOLOGIA, SPATOLE PER STRISCIO EMATICO E SPATOLE PER LABORATORIO** špatule za bakteriologiju, špatule za krvni razmaz i špatule za laboratoriju **VETRINI PORTAOGGETTO** stakalca za mikroskop **DISPOSITIVI PER L'INCLUSIONE DI TESSUTI ISTOLOGICI** proizvodi za histološka tkiva ***Napomena:*** *Svi modeli, veličine pakovanja i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-2-2813-1/15	08.10.2015	04.11.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**NUOVA APTACA S.R.L.** Reg. Monforte 3 Canelli (ASTI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

15.	**CALCIUM HYDROXIDE DENTAL FILLING MATERIALS** punjenja na bazi kalcij hidroksida **DENTAL POSTS** dentalni kočići **ENDODONTIC FILLING MATERIAL** endodotonski materijali za punjenje **MAP SYSTEM** map endo i retro setovi **POLISHERS AND BRUSHES** pribor za poliranje i četke **ZINC OXIDE BASED FILLING MATERIAL** punjenja na bazi cink oksida ***Napomena:*** *Svi modeli, kataloški brojevi i veličine medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4482-2/15	09.10.2015	08.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PRODUITS DENTAIRES SA** 18 Rue des Bosquets 1800 Vevey, Švajcarska	**RADIX d.o.o.** Donje polje do br 1 Konjic
16.	**AGEDIO B900** elektronski monitor krvnog pritiska **AGEDIO K520** sistem za upravljanje podacima	Klasa IIa	06-07.4-1-5812-1/15	09.10.2015	08.10.2020	u apotekama, bolničkim apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**I.E.M. - Industrielle Entwicklung Medizintechnik und Vertriebsgesellschaft mbH** Cockerillstrasse 69 Stolberg, Njemačka	**D.MED HEALTHCARE BH d.o.o.** Višnjik 34B Sarajevo
17.	**10&11 PARAMETER URINE ANALYSIS STRIP TESTS, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacione urin test trake, 10 parametara **ADENOVIRUS ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni adenovirus testovi **HELICOBACTER PYLORI ANTIBODY TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni testovi Helicobacter Pylori u krvi **HELICOBACTER PYLORI ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni testovi Helicobacter Pylori u stolici **ROTAVIRUS ANTIGEN TEST, LABOQUICK, SURELAB, CERTAIN** identifikacioni rotavirus testovi	Lista D	06-07.4-2-4791-1/15	13.10.2015	13.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**KOROĞLU MEDIKAL TIBBI MALZEMELERI KOZMETIK ITHALAT IHRACAT SANAYI VE TICARET Ltd.Sti.** 1776/23 Sokak No: 4/A Mevlana Mahallesi, Bornova Izmir, Turska	**SEMIKEM d.o.o.** Omladinska 44 Sarajevo
18.	**CLIMBER GUIDING CATHETER** intravaskularni vodič kateter ***Napomena:*** *Svi oblici,veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-3766-2/15	14.10.2015	13.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**PENDRACARE INTERNATIONAL B.V.** Van der Waalspark 22 9351 VC Leek, Holandija	**ECOTRADE SA d.o.o.** Adema Buće br.178 Sarajevo
19.	**GLIDESHEATH SLENDER** uvodnik ***Napomena:*** *Sve veličine i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-3767-2/15	14.10.2015	13.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**TERUMO CORPORATION** 44-1, 2-chome, Hatagaya, Shibuya-ku Tokyo 151-0072, Japan	**ECOTRADE SA d.o.o.** Adema Buće br.178 Sarajevo
20.	**CHARM EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **VENTURINI EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **JOY EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **THEMA EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale **OTTIMO EYEWEAR** dioptrijski okvir za naočale	Klasa I	06-07.4-1-5206-1/15	14.10.2015	13.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**WENZHOU SUNWAY OPTICAL CO. LTD.** 2 Qianwang Road, XINQIAO Qianhua Ind. Zone Wenzhou, Kina	**M - OPTIC d.o.o.** Majevička 29 Bijeljina

21.	**AMVISC VISCOELASTIC** natrijum-hijaluronat- visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji oka na prednjem i zadnjem segmentu **AMVISC PLUS VISCOELASTIC** natrijum-hijaluronat- visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji oka na prednjem i zadnjem segmentu ***Napomena:*** *Sve veličine pakiranja i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa **IIb**	06-07.4-2-4785-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BAUSCH + LOMB, INCORPORATED** 1400 N Goodman Street, Rochester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
22.	**BALANCED SALT SOLUTION-BSS** slani i balansirani rastvor za ispiranje prednjeg segmenta očne komore pri hirurškoj intervenciji na oku ***Napomena:*** *Sve veličine pakovanja i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa **IIa**	06-07.4-2-4786-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BAUSCH&LOMB INCORPORATED** 1400 North Goodman Street Roschester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
23.	**AKREOS IOL** intraokularno sočivo **SOFPORT IOL** intraokularno sočivo **PMMA IOL** intraokularno sočivo **OCUCOAT VISCOELASTIC** visokoelastično pomoćno sredstvo koje se koristi u hirurgiji na prednjem segmentu oka **OXANE HD SILICONE OIL** silikonske ulje za intraokularnu tamponadu kod ablacije mrežnjače **OXANE SILICONE OIL** silikonsko ulje za intraokularnu tamponadu kod teških slučajeva ablacije mrežnjače ***Napomena:*** *Sve modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa **IIb**	06-07.4-2-4746-2/15	14.10.2015	21.09.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BAUSCH&LOMB INCORPORATED** 1400 North Goodman Street Roschester NY 14609, Sjedinjene Američke Države	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
24.	**STERILE SURGICAL GLOVES** rukavice **FOLEY CATHETER (Latex and Silicone)** kateteri **NELATON CATHETER** kateteri **DISPOSABLE INFUSION SETS** infuzioni set **DISPOSABLE BLOOD TRANSFUSION SETS** transfuzioni set **SUCTION CATHETER** kateter **FEEDING TUBE** sonda za hranjenje **TUBE WITH COTTON SWAB** štapić za bris **SURGICAL BLADES AND SURGICAL SCALPEL WITH PALSTIC HANDLE** skalpeli **DISPOSABLE SCALP VEIN SETS** IV set **TRACHEAL TUBE WITH CUFF** trahealne cijevi	Klasa **IIa**	06-07.4-1-4029-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama	**HYGEIA MEDICAL COMPANY LIMITED** Flat 13MN, Hechuan Tower, No. 2016, Yishan Road Shanghai 201103, Kina	**INEL d.o.o.** Polog b.b Mostar

	Napomena: *Svi modeli i veličine su navedeni u tabeli koja se nalazi u prilogu ove potvrde i čini njen sastavni dio.*							
25.	**ARTELAC NIGHTTIME GEL** **(174)** gel za vlaženje oka	Klasa IIa	06-07.4-1-4788-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**Dr. Gerhard Mann chem-pharm. Fabrik GmbH** Brunsbütteler Damm 165-173 13581 Berlin, Njemačka	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
26.	**ARTELAC SPLASH EDO** **(764)** kapi za vlaženje oka i ovlaživanje kontaktnih sočiva	Klasa IIb	06-07.4-1-4789-2/15	15.10.2015	14.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**Dr. Gerhard Mann chem-pharm. Fabrik GmbH** Brunsbütteler Damm 165-173 13581 Berlin, Njemačka	**PHARMASWISS BH d.o.o.** Fra Anđela Zvizdovića 1/B7 Sarajevo
27.	**CELL-DYN HemCal Plus Calibrator** kalibrator za kalibraciju hematološkog analizatora **CELL-DYN 29 Plus Control (with Retic), Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 29 Plus Control (with Retic), Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 26 Plus Control, Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 26 Plus Control, Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN Retic Plus Control** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Control, Full Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Control Half Pack** evaluacija tačnosti i preciznosti hematološkog analizatora, kontrola **CELL-DYN 18 Plus Calibrator** kalibrator za kalibraciju hematološkog analizatora ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4449-2/15	16.10.2015	15.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT LABORATORIES** 100 Abbott Park Road, Abbott Park IL 60064, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
28.	**CORDIS CATHETER EXTENSION** kateter-vodič sa priborom **CORDIS BRITE TIP CATHETER SHEATH INTRODUCER** kateter-vodič sa priborom **CORDIS AVANTI PLUS CATHETER SHEATH INTRODUCER** kateter-vodič sa priborom ***Napomena:*** *Sve dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4853-1/15	16.10.2015	10.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**CORDIS CORPORATION** 14201 North West 60th Avenue, Miami Lakes Florida 33014, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka

29.	**ARCHITECT CMV IgG AVIDITY CALIBRATOR AND CONTROLS** kalibrator i kontrola za određivanje citomegalovirusa **ARCHITECT CMV IgG AVIDITY REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG CALIBRATOR** kalibrator za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG CONTROLS** kontrola za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgG REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgG **ARCHITECT CMV IgM CALIBRATOR** kalibrator za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT CMV IgM CONTROLS** kontrola za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT CMV IgM REAGENT KIT** reagens za određivanje citomegalovirusa IgM **ARCHITECT RUBELLA IgM CALIBRATOR** kalibrator za određivanje rubeole **ARCHITECT RUBELLA IgM CONTROLS** kontrola za određivanje rubeole **ARCHITECT RUBELLA IgM REAGENT KIT** reagens za određivanje rubeole **ARCHITECT TOTAL PSA CALIBRATOR** kalibrator za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT TOTAL PSA CONTROL** kontrola za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT TOTAL PSA REAGENT** reagens za određivanje ukupnog PSA **ARCHITECT FREE PSA CALIBRATOR** kalibrator za određivanje slobodnog PSA **ARCHITECT FREE PSA CONTROL** kontrola za određivanje slobodnog PSA **ARCHITECT FREE PSA REAGENT** reagens za određivanje slobodnog PSA ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista B	06-07.4-1-4450-2/15	19.10.2015	18.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT IRELAND DIAGNOSTICS DIVISION** Finisklin Business Park Sligo, Irska	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
30.	**MICROALBUMIN CALIBRATOR** kalibrator za microalbumin test **MICROALBUMIN CONTROLS** kontrola za microalbumin test **MICROALBUMIN** reagens za microalbumin test ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskh sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4454-2/15	19.10.2015	18.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**WAKO PURE CHEMICAL INDUSTRIES Ltd.** 2613-2 Oaza, Ogohra, Komono-cho, Mie-gun Mie 510-1222, Japan	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
31.	**QUANTIA A-1-AGP** reagens za određivanje A-1-AGP **QUANTIA A1-ANTITRYPSIN** reagens za kvantitativno određivanje alfa1-antitripsina **QUANTIA ASO** reagens za kvantitativno određivanje antistreptolizina-O **QUANTIA ASO-RF CONTROL I** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (ASO, RF) testova **QUANTIA ASO-RF CONTROL II** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (ASO, RF) testova **QUANTIA ASO STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia ASO testa	Lista D	06-07.4-1-4452-2/15	20.10.2015	19.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BIOKIT S.A.** Can Male, 08186 Llica d' Amunt Barcelona, Španija	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar

	QUANTIA D-DIMER reagens za kvantitativno određivanje D-dimera **QUANTIA D-DIMER CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia D-Dimer testa **QUANTIA D-DIMER STANDARD** kalibrator za za kalibraciju Quantia D-Dimer testa **QUANTIA DIGITOXIN** reagens za kvantitativno određivanje digitoksina **QUANTIA DIGITOXIN CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia Digitoxin testa **QUANTIA DIGITOXIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Digitoxin testa pomoću turbidimetrije **QUANTIA FERRITIN** reagens za kvantitativno određivanje feritina **QUANTIA FERRITIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Ferritin testa **QUANTIA FERRITIN/MYOGLOBIN/IgE CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (Ferritin, Myoglobin i IgE) testova **QUANTIA IgE** reagens za kvantitativno određivanje imunoglobulina E **QUANTIA IgE STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia IgE testa **QUANTIA LP(a)** reagens za kvantitativno određivanje lipoproteina **LP(a) CALIBRATOR** kalibrator za kalibraciju Quantia Lp(a) testa **LP(a) CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia Lp(a) testa **QUANTIA MYOGLOBIN** reagens za kvantitativno određivanje mioglobina **QUANTIA MYOGLOBIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia Myoglobin testa **QUANTIA PROTEINS STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia (A1AGP, A1AT) testova **QUANTIA PROTEINS CONTROL** kontrola za praćenje kontrole kvalitete rezultata Quantia (A1AGP, A1AT, ß2M) testova **QUANTIA RF STANDARD** kalibrator za izradu kalibracijske krivulje u Quantia RF testu **QUANTIA RF** reagens za kvantitativno određivanje reumatoidnog faktora **QUANTIA ß2-MICROGLOBULIN** reagens za kvantitativno određivanje ß2-mikroglobulina **QUANTIA ß2-MICROGLOBULIN STANDARD** kalibrator za kalibraciju Quantia ß2-Microglobulin ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*						

32.	**CHAMPION PTCA GUIDE WIRES** PTCA-žičani vodič **ACCOAT GUIDE WIRES** PTFE i čelični žičani vodič **POSEIDON HYDROPHILIC NITINOL GUIDE WIRES** Hidrofilni žičani vodič ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva, veličine i kataloški brojevi su navedeni u tabeli koja se nalazi u prilogu potvrde i čini njen sastavni dio.*	Klasa **III**	06-07.4-1-5290-1/15	20.10.2015	19.10.2020	u bolničkim apotekama	**SP MEDICAL A/S** Mollevej 1 DK-4653 Karise, Danska	**ADRIALINE d.o.o.** Ilije Garašanina bb Banja Luka
33.	**GEL PER ECOGRAFIA ED ULTRASUONO, GEL PER EEG, GEL PER ECG E DEFIBRILATORI, PASTA E CREME PER ECG E PASTA EEG, GEL PER ENDOSCOPIA** gel za ultrazvuk, gel za EEG, gel za EKG i defibrilatore, pasta i kreme za EKG i pasta za EEG, gel za endoskopiju **ECG ELETTRODI PREGELLATI PER MONITORAGGIO, STRESS TEST, HOLTER** EKG-elektrode za monitoring, stres-test i holter ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa I	06-07.4-2-4722-1/15	20.10.2015	04.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Šafvet bega Bašagića 40 Sarajevo
34.	**ARCHITECT ProGRP CALIBRATOR** kalibrator pri određivanju ProGRP **ARCHITECT ProGRP CONTROL** kontrola pri određivanju ProGRP **ARCHITECT ProGRP REAGENT KIT** reagens za određivanje ProGRP **ARCHITECT SCC CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju SCC **ARCHITECT SCC CONTROLS** kontrola pri određivanju SCC **ARCHITECT SCC REAGENT KIT** reagens za određivanje SCC ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-5059-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT GmbH&Co.KG** Max Planck Ring 2 65205 Wiesbaden, Njemačka	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
35.	**ARCHITECT HOMOCYSTEINE CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju L-homocisteina **ARCHITECT HOMOCYSTEINE CONTROLS** kontrola pri određivanju L-homocisteina **ARCHITECT HOMOCYSTEINE REAGENT KIT** reagens za određivanje L-homocisteina **ARCHITECT ANTI CCP CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju ANTI CCP **ARCHITECT ANTI CCP CONTROLS** kontrola pri određivanju ANTI CCP **ARCHITECT ANTI CCP REAGENT KIT** reagens za određivanje ANTI CCP **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju testosterona **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE CONTROLS** kontrola pri određivanju testosterona **ARCHITECT 2ND GENERATION TESTOSTERONE REAGENT KIT** reagens za određivanje testosterona **ARCHITECT HbA1C CALIBRATORS** kalibrator pri određivanju hemoglobina A1c	Lista D	06-07.4-1-5060-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT GmbH&Co.KG** Max Planck Ring 2 65205 Wiesbaden, Njemačka	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar

	ARCHITECT HbA1C REAGENT KIT reagens za određivanje hemoglobina A1c ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
36.	**ONE TOUCH SELECT PLUS FLEX™ BLOOD GLUCOSE MONITORING SYSTEM** sistem za mjerenje nivoa glukoze u krvi	Lista B	06-07.4-1-6163-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u apotekama, bolničkim apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**LIFESCAN EUROPE, A DIVISION OF CILAG GmbH INTERNATIONAL** Gubelstrasse 34 6300 Zug, Švajcarska	**UNIFARM d.o.o.** Bistarac b.b, Novo naselje Lukavac
37.	**FLUSSOMETRI PER GAS MEDICINALI** mjerači protoka medicinskih gasova **UMIDIFICATORI MEDICAL A GORGOGLIAMENTO PER GAS TERAPIA** medicinski ovlaživači za oksigenoterapiju **REGULATORI DI VUTO PER ASPIRAZIONE ENDOCAVITARIA** vakum regulatori i dodatni pripor **VASI DI RACCOLTA E VASETTI DI SICUREZZA** vakum regulatori i dodatni pripor ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-1-4356-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**DELTA P SRL** Via Thansau 4 20088 Rosate (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
38.	**CARTE DIAGRAMATE PER STRUMENTI MEDICALI** dijagramski papiri za medicinske aparate	Klasa Im	06-07.4-1-6377-1/15	21.10.2015	20.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PIRRONE SRL** Via Balduccio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
39.	**CELL DYN EMERALD** **(09H3901)** analizator za hematologiju	Lista D	06-07.4-1-5061-1/15	22.10.2015	21.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ABBOTT LABORATORIES** 100 Abbott Park Road, Abbott Park IL 60064, Sjedinjene Američke Države	**HERCEGOVINALIJEK d.o.o. Mostar** Muje Pašića br.4 Mostar
40.	**KYPHON HV-R BONE CEMENT** koštani cement **KYPHONE XPEDE BONE CEMENT** koštani cement ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-5083-1/15	23.10.2015	22.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ELMDOWN SRL UNIPERSONALE** Via Manfredo Camperio 14 Milano, Italija	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
41.	**RIDUTTORI DI PRESSIONE PER GAS MEDICALI** regulatori pritiska za medicinske gasove **RIDUTTORI DI PRESSIONE DA LINEA PER GAS MEDICALI** regulatori pritiska u liniji za medicinske gasove **UNITA TERMINALI PER GAS MEDICALI E VUTO** završne jedinice za distribuciju medicinskih gasova ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4357-1/15	23.10.2015	22.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**DELTA P SRL** Via Thansau 4 20088 Rosate (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo
42.	**STOPCOCK 1200 psi** ventil sistem **HIGH PRESSURE LINE** angiografska linija za ubrizgavanje pod visokim pritiskom **BRAIDED HIGH PRESSURE LINE** angiografska linija za ubrizgavanje pod visokim pritiskom **PTCA ACCESSORY KIT** PTCA pomoćni pribor **INTRODUCER NEEDLE** angiografska igla **Y CONNECTOR** Y nastavak **TORQUE DEVICE** ključ za okretanje katetera **CONTROL SYRINGE** angiografski špric za ubrizgavanje kontrasta	Klasa IIa	06-07.4-2-4854-1/15	26.10.2015	09.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**ARCROYAL Ltd.** Virginia Road, Kells Co. Meath, Irska	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka

	ADMINISTRATION SET set za ubrizgavanje kontrasta **PRESSURE MONITORING LINE** linija-cjevčica za praćenje pritiska **MANIFOLD** slavina sa više izlaznih krakova ***Napomena:*** *Svi modeli, dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*							
43.	**BCM** **(H022011)** aparat za mjerenje hidracijskog statusa putem biompedance	Klasa IIa	06-07.4-2-3902-1/15	26.10.2015	25.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**FRESENIUS MEDICAL CARE AG & Co. KGaA** 61352 Bad Homburg, Njemačka	**FRESENIUS MEDICAL CARE BH d.o.o.** Zmaja od Bosne 7-7A Sarajevo
44.	**HLA-FLUOGENE C** test za tipizaciju tkiva **HLA-FLUOGENE DPB1** test za tipizaciju tkiva **RBC-FLUOGENE VERYFY** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE CDE** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE D WEAK VARIANT** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE RARE** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE KKD** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE MNS** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE ABO BASIC** test za tipizaciju krvnih grupa **RBC-FLUOGENE D-SCREEN** test za tipizaciju krvnih grupa **HPA-FLUOGENE** test za tipizaciju trombocitnih antitijela **HPA-FLUOGENE 1A/B SCREEN** test za tipizaciju trombocitnih antitijela **FLUOVISTA SYSTEM** analizator testova za tipizaciju ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-4726-2/15	27.10.2015	26.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**INNO-TRAIN DIAGNOSTIK GmbH** Niederhochstadter Strase 62 61476 Kronberg/Taunus, Njemačka	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo
45.	**NURSING BED DALI II 24 VOLT** elektromotorni bolnički krevet **NURSING BED ECONOMIC II** elektromotorni bolnički krevet **NURSING BED ARMINIA III 24 VOLT** elektromotorni bolnički krevet	Klasa I	06-07.4-1-4771-2/15	27.10.2015	26.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**BURMEIER GmbH & Co. KG** Pivitsheider Strasse 270 32791 Lage, Njemačka	**ORTOPEDIJA INTERNATIONAL d.o.o.** Salke Lagumdžije 12 Sarajevo
46.	**KYPHON ACTIVOS BONE CEMENT WITH HYDROXYAPATITE (C05A)** koštani cement sa hidroksiapatitom	Klasa IIb	06-07.4-1-5084-1/15	28.10.2015	27.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
47.	**KYPHON MIXER AND MULTI-TAP ADAPTERS** mikser koštanog cementa i adapter ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i činenjen sastavni dio.*	Klasa Is	06-07.4-1-5086-1/15	28.10.2015	27.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad

48.	**ORAQUICK ADVANCE® RAPID HIV-1/2 ANTIBODY TEST** brzi imunohromatografski test za otkrivanje HIV-a tipa 1 i HIV-a tipa2 antitijela u uzorcima sline, pune krvi i plazme	Lista A	06-07.4-2-5825-1/15	28.10.2015	18.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ORASURE TECHNOLOGIES Inc.** 220 East First Street, Bethlehem Pennsylvania, Sjedinjene Američke Države	**ARENDA d.o.o.** Igmanska 5a, Vogošća Sarajevo
49.	**GREEN FORMER** elektrostimulator za fizikalnu terapiju **MEDIO SONO** aparat za ultrazvučnu terapiju **GREEN CAVITE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **CAVITE PRESTIGE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **GREEN VACAVITE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **VACAVITE PRESTIGE** aparat za ultrazvučnu, vakum i kombinovanu terapiju **GREEN FLASH** profesionalni fototerapeutski sistem **FLASH EXCLUSIVE** profesionalni fototerapeutski sistem **FLASH PRESTIGE** profesionalni fototerapeutski sistem ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-2-4256-2/15	28.10.2015	03.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**ISKRA MEDICAL d.o.o.** Stegne 23 Ljubljana, Republika Slovenija	**ARK d.o.o.** Kolodvorska 11a Sarajevo
50.	**MG MEDICINSKA GUMENA SOKNA** **(veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG MEDICINSKA GUMENA DOKOLJENICA** **(veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG MEDICINSKA GUMENA CIJELA ČARAPA** **(veličine: od I do VI)** kompresivna čarapa za proširene vene **MG EXTRA MEDICINSKA GUMENA NATKOLJENICA** **(veličine: od I do VI)** gumena natkoljenica **MG EXTRA MEDICINSKA GUMENA KOLJENICA** **(veličine: od I do VI)** gumena koljenica za stabilizaciju koljena	Klasa I	06-07.4-2-4538-1/15	28.10.2015	27.07.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**NIVA d.o.o.** Čuruški put b.b, Žabalj 21230 Žabalj, Republika Srbija	**PHOENIX PHARMA d.o.o.** Stefana Dečanskog b.b. Bijeljina
51.	**IMPLANTABLE CARDIOVERTER/DEFIBRILATOR SYSTEM WITH A CONDITIONAL USE IN A MRI ENVIROMENT** implantabilna ICD elektroda za defibrilator **LEADS FOR TACHY IPGS AND THEIR AUXILIARY COMPONENTS** implantabilna ICD elektroda za defibrilator **PATIENT CABLES AND ADAPTERS** pacijent adapter DF4 **ACCESSORIES FOR IMPLANTABLE BRADY IPGS IMPLANTABLE TACHY IPGS, IMPLANTABLE LEADS** ključ, pribor za postavljanje pejsing elektrode **TELEMONITORING SYSTEM** predajnik za prenos podataka sa pejsmejkera ***Napomena:*** *Svi modeli medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa III	06-07.4-1-2783-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**BIOTRONIK SE & Co. KG.** Woermannkehre 1 Berlin, Njemačka	**Co. MEDPROM d.o.o.** Nenada Kostića 24a Banja Luka
52.	**ASCENDA INTRATHECAL CATHETER SPINAL SEGMENT REVISION KIT** **(8782)** kateter za implant pumpe	Klasa III	06-07.4-1-5088-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC Inc.** 710 Medtronic Parkway N.E. Minneapolis MN 55432, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad

	ASCENDA INTRATHECAL CATHETER PUMP SEGMENT REVISION KIT **(8784)** kateter za implant pumpe **ASCENDA INTRATHECAL CATHETER ACCESSORY KIT** **(8785)** pomoćne komponente za katetere							
53.	**SPRINT QUATTRO SECURE S MRI SURESCAN** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE MRI SURESCAN** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE S LEAD** implantabilni uvodnik, defibrilator **SPRINT QUATTRO SECURE LEAD** implantabilni uvodnik, defibrillator ***Napomena:*** *Svi kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa **III**	06-07.4-1-5089-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC Inc.** 710 Medtronic Parkway N.E. Minneapolis MN 55432, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
54.	**KYPHOS FS CALCIUM PHOSPHATE BONE SUBSTITUTE** **(C02B, 0,4ml/g)** kyphos FS zamjena za koštani kalcijum-fosfat	Klasa **III**	06-07.4-1-5087-1/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**MEDTRONIC SOFAMOR DANEK USA, Inc.** 1800 Pyramid Place, Memphis Tennessee 38132, Sjedinjene Američke Države	**INTERPROMET d.o.o.** Kulska obala b.b. Novi Grad
55.	**PRESSUREWIRE™ CERTUS™, AGILE TIP 175 cm** **(C12008)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSUREWIRE™ CERTUS™, AGILE TIP 300 cm** **(C12308)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSURE WIRE™ AERIS™, AGILE TIP 175 cm** **(C12058)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara **PRESSURE WIRE™ AERIS™, AGILE TIP 300 cm** **(C12358)** žica vodič za mjerenje hemodinamskih parametara	Klasa **III**	06-07.4-1-2495-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama/zdravstvenim ustanovama	**ST JUDE MEDICAL** 5050 Nathat Lane North, Minnesota 55442 Plymouth, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
56.	**P.F.C. FLUT TIB ROD** proteza koljena-modularna tibijalna komponenta **SIGMA FEM ADAPTER** proteza koljena-femoralna komponenta ***Napomena:*** *Svi modeli, dimenzije i kataloški brojevi medicinskih sredstava su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa **IIb**	06-07.4-1-2496-2/15	29.10.2015	28.10.2020	u bolničkim apotekama	**DEPUY ORTHOPAEDICS Inc.** PO Box 988,700 Orthopaedics Drive, IN 46581-0988 Warsaw, Sjedinjene Američke Države	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
57.	**GEM PREMIER 3500 ANALYZER** acido-bazni analizator **GEM CVP kontrole i kalibratori** kontrole i kalibratori **CONTRIL 9 kontrole i kalibratori** kontrole i kalibratori **GEM PREMIER 3500 iQM BG/HCT i GEM PREMIER 3500 iQM BG/LYTESkertridži za acido-bazni analizator** kertridži za acido-bazni analizator ***Napomena:*** *Svi zaštićeni nazivi i kataloški brojevi medicinskog sredstva navedeni su u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Lista D	06-07.4-1-3508-3/15	30.10.2015	29.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**INSTRUMENTATION LABORATORY COMPANY** 180 Hartwell Avenue,MA 01730 Bedford, Sjedinjene Američke Države	**FARMA d.o.o.** Muhameda efendija Pandže 379 Sarajevo
58.	**HARMONY SILK TRIANGLE** **(471)** grudna proteza **HARMONY SILK TRIANGLE PLUS** **(472)**	Klasa **I**	06-07.4-1-5100-1/15	30.10.2015	29.10.2020	u zdravstvenim ustanovama, apotekama i specijalizovanim prodavnicama	**TRULIFE Ltd.** Airton Road, Tallaght Dublin 24, Irska	**ORTOPEDIJA INTERNATIONAL d.o.o.** Salke Lagumdžije 12 Sarajevo

	grudna proteza **HARMONY SILK TEARDROP** **(473)** grudna proteza							
59.	**CORDIS POWERFLEX EXTREME PERCUTANEOUS TRANSLUMINAL ANGIOPLASTY (PTA) BALLON DILATATION CATHETER** periferni transluminalni kateter za angioplastiku ***Napomena:*** *Sve dimenzije i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIa	06-07.4-2-4856-1/15	30.10.2015	10.08.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**CORDIS CASHEL** Cahir Road, Cashel Co. Tipperary, Irska	**KRAJINALIJEK a.d.** Ilije Garašanina 6 Banja Luka
60.	**ACCESSORI PER ELETROBISTURI** pribor za termokautere ***Napomena:*** *Svi modeli i kataloški brojevi medicinskog sredstva su navedeni u dodatku potvrde i čine njen sastavni dio.*	Klasa IIb	06-07.4-1-4724-1/15	19.10.2015	18.10.2020	u zdravstvenim ustanovama i specijalizovanim prodavnicama	**PIRRONE SRL** Via Balducio da Pisa 12 20139 Milano (MI), Italija	**ENA d.o.o.** Safvet bega Bašagića 40 Sarajevo

Укупан број медицинских средстава за која је извршен упис и обнова уписа у регистар од 1. октобра до 31. октобра 2015. године је 297.

Број 10-02.3-5842/15
10. децембра 2015. године
Бања Лука

Директор
Наташа Грубиша, с. р.

1191

Na osnovu člana 122, a u skladu sa članom 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

SPISAK
MEDICINSKIH SREDSTAVA KOJA SE UKIDAJU ILI PONIŠTAVAJU IZ REGISTRA MEDICINSKIH SREDSTAVA

U periodu od 1. oktobra 2015. do 31. oktobra 2015. godine iz Registra medicinskih sredstava BiH trajno su ukinute potvrde o upisu za sljedeća medicinska sredstva:

Red. br.	Naziv medicinskog sredstva (generičko ime)	Klasa	Broj potvrde	Datum potvrde	Proizvođač	Nosilac dozvole
1.	**ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II REAGENT KIT** hepatitis B marker **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CALIBRATORS** kalibratori **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CONTROLS** kontrole **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CONFIRMATORY REAGENT KIT** potvrdni test ***Napomena:*** *Sve veličine su navedene u tabeli u prilogu ove potvrde.*	Lista A	06-07.1-8232-1/11	20.02.2012.	**ABBOTT LABORATORIES** 100 and 200 Abbott Park Road, Abbot Park, Illinos 60064, SAD	**ABBOTT d.o.o.** Kolodvorska 12/3, Sarajevo
2.	**ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I REAGENT KIT** srčani marker **ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I CALIBRATORS** kalibrator **ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I CONTROLS** kontrola	Lista D	06-07.27-7913-2/13	07.05.2014.	**ABBOTT IRELAND DIAGNOSTIC DIVISION** Lisnamuck, Longford, Co. Longford, Irska	**ABBOTT d.o.o.** Kolodvorska 12/3, Sarajevo

Broj 10-02.3-5843/15
10. decembra 2015. godine
Banja Luka

Direktor
Nataša Grubiša, s. r.

Na temelju članka 122, a sukladno članku 77. Zakona o lijekovima i medicinskim sredstvima ("Službeni glasnik BiH", broj 58/08), Agencija za lijekove i medicinska sredstva Bosne i Hercegovine objavljuje

POPIS
MEDICINSKIH SREDSTAVA KOJA SE UKIDAJU ILI PONIŠTAVAJU IZ REGISTRA MEDICINSKIH SREDSTAVA

U periodu od 1. listopada 2015. do 31. listopada 2015. godine iz Registra medicinskih sredstava BiH trajno su ukinute potvrde o upisu za sljedeća medicinska sredstva:

Red. br.	Naziv medicinskog sredstva (generičko ime)	Klasa	Broj potvrde	Datum potvrde	Proizvođač	Nositelj dozvole
1.	**ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II REAGENT KIT** hepatitis B marker **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CALIBRATORS** kalibratori **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CONTROLS** kontrole **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CONFIRMATORY REAGENT KIT** potvrdni test ***Napomena:*** *Sve veličine su navedene u tablici u privitku ove potvrde.*	Lista A	06-07.1-8232-1/11	20.02.2012.	**ABBOTT LABORATORIES** 100 and 200 Abbott Park Road, Abbot Park, Illinos 60064, SAD	**ABBOTT d.o.o.** Kolodvorska 12/3, Sarajevo
2.	**ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I REAGENT KIT** srčani marker **ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I CALIBRATORS** kalibrator **ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I CONTROLS** kontrola	Lista D	06-07.27-7913-2/13	07.05.2014.	**ABBOTT IRELAND DIAGNOSTIC DIVISION** Lisnamuck, Longford, Co. Longford, Irska	**ABBOTT d.o.o.** Kolodvorska 12/3, Sarajevo

Broj 10-02.3-5843/15
10. prosinca 2015. godine
Banja Luka

Ravnatelj
Nataša Grubiša, v. r.

На основу члана 122, а у складу са чланом 77. Закона о лијековима и медицинским средствима ("Службени гласник БиХ", број 58/08), Агенција за лијекове и медицинска средства објављује

СПИСАК
МЕДИЦИНСКИХ СРЕДСТАВА КОЈА СЕ УКИДАЈУ ИЛИ ПОНИШТАВАЈУ ИЗ РЕГИСТРА МЕДИЦИНСКИХ СРЕДСТАВА

У периоду од 1. октобра 2015. до 31. октобра 2015. године из Регистра медицинских средстава БиХ трајно су укинуте потврде о упису за сљедећа медицинска средства:

Ред. бр.	Назив медицинског средства (генеричко име)	Класа	Број потврде	Датум потврде	Произвођач	Носилац дозволе
1.	**ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II REAGENT KIT** hepatitis B marker **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CALIBRATORS** kalibratori **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CONTROLS** kontrole **ARCHITECT HBsAg QUALITATIVE II CONFIRMATORY REAGENT KIT** potvrdni test ***Napomena:*** *Sve veličine su navedene u tablici u privitku ove potvrde.*	Lista A	06-07.1-8232-1/11	20.02.2012.	**ABBOTT LABORATORIES** 100 and 200 Abbott Park Road, Abbot Park, Illinos 60064, SAD	**ABBOTT d.o.o.** Kolodvorska 12/3, Sarajevo
2.	**ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I REAGENT KIT** srčani marker **ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I CALIBRATORS** kalibrator **ARCHITECT STAT HIGH SENSITIVE TROPONIN-I CONTROLS** kontrola	Lista D	06-07.27-7913-2/13	07.05.2014.	**ABBOTT IRELAND DIAGNOSTIC DIVISION** Lisnamuck, Longford, Co. Longford, Irska	**ABBOTT d.o.o.** Kolodvorska 12/3, Sarajevo

Број 10-02.3-5843/15
10. децембра 2015. године
Бања Лука

Директор
Наташа Грубиша, с. р.

AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

1192

Na osnovu člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPĆENJE
O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA OKTOBAR 2015. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za oktobar 2015. godine iznosi 1.282 KM.

Broj 10-43-7-1-1580-1-2/15
21. decembra 2015. godine
Sarajevo

Direktor
Mr. sc. **Velimir Jukić**, s. r.

Na temelju članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ MJESEČNOJ BRUTO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA LISTOPAD 2015. GODINE

1. Prosječna mjesečna bruto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za listopad 2015. godine iznosi 1.282 KM.

Broj 10-43-7-1-1580-1-2/15
21. prosinca 2015. godine
Sarajevo

Ravnatelj
Mr. sc. **Velimir Jukić**, v. r.

Na основу члана 8. став 2. тачка x) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ БРУТО ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА ОКТОБАР 2015. ГОДИНЕ

1. Просјечна мјесечна бруто плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за октобар 2015. године износи 1.282 КМ.

Број 10-43-7-1-1580-1-2/15
21. децембра 2015. године
Сарајево

Директор
Мр sc. **Велимир Јукић**, с. р.

1193

Na osnovu člana 7. stav 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i člana 8. stav 2. tačka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

SAOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA OKTOBAR 2015. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za oktobar 2015. godine iznosi 826 KM.

Broj 10-43-7-1-1580-1-2/15
21. decembra 2015. godine
Sarajevo

Direktor
Mr. sc. **Velimir Jukić**, s. r.

Na temelju članka 7. stavak 2. Zakona o plaćama i naknadama u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 50/08) i članka 8. stavak 2. točka h) Zakona o statistici Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 26/04 i 42/04), Agencija za statistiku Bosne i Hercegovine objavljuje

PRIOPĆENJE
O PROSJEČNOJ ISPLAĆENOJ MJESEČNOJ NETO PLAĆI ZAPOSLENIH U BOSNI I HERCEGOVINI ZA LISTOPAD 2015. GODINE

1. Prosječna isplaćena mjesečna neto plaća po zaposlenom ostvarena u Bosni i Hercegovini za listopad 2015. godine iznosi 826 KM.

Broj 10-43-7-1-1580-1-2/15
21. prosinca 2015. godine — Ravnatelj
Sarajevo — Mr. sc. **Velimir Jukić**, v. r.

На основу члана 7. став 2. Закона о платама и накнадама у институцијама Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 50/08) и члана 8. став 2. тачка х) Закона о статистици Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", број 26/04 и 42/04), Агенција за статистику Босне и Херцеговине објављује

САОПШТЕЊЕ
О ПРОСЈЕЧНОЈ ИСПЛАЋЕНОЈ МЈЕСЕЧНОЈ НЕТО ПЛАТИ ЗАПОСЛЕНИХ У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ ЗА ОКТОБАР 2015. ГОДИНЕ

1. Просјечна исплаћена мјесечна нето плата по запосленом остварена у Босни и Херцеговини за октобар 2015. године износи 826 КМ.

Број 10-43-7-1-1580-1-2/15
21. децембра 2015. године — Директор
Сарајево — Мр sc. **Велимир Јукић**, с. р.

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

1194

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 2052/12**, rješavajući apelaciju **Zdravka Marića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 27. novembra 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Zdravka Marića**.

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 001407 08 U od 3. aprila 2012. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu koji je dužan da, po hitnom postupku, donese novu odluku, u skladu s članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zdravko Marić iz Bratunca (u daljnjem tekstu: apelant) podnio je 30. maja 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 001407 08 U od 3. aprila 2012. godine, Rješenja Ministarstva stambenih poslova Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj 27/02-23-1315/08 od 29. februara 2008. godine i Rješenja Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Uprava) broj 23/6-372-P-2653/99 od 1. februara 2008. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Ministarstva i Uprave zatraženo je 12. augusta 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor 3. septembra 2014. godine, a Ministarstvo 22. augusta 2014. godine. Do dana donošenja ove odluke Uprava nije dostavila odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Uprava je Rješenjem broj 23/6-372-P-2653/99 od 1. februara 2008. godine odbila kao neosnovan apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana na označenoj adresi (u daljnjem tekstu: predmetni stan).

6. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je apelant 10. septembra 1999. godine podnio zahtjev za povrat predmetnog stana, da je rješenjem Uprave od 22. jula 2003. godine njegov zahtjev odbijen kao neosnovan, te da je, odlučujući o apelantovoj žalbi protiv tog rješenja, Ministarstvo poništilo rješenje i predmet vratilo na ponovno odlučivanje Upravi. Ministarstvo je naložilo Upravi da u ponovnom postupku omogući apelantu da učestvuje u postupku, te da utvrdi sljedeće: da li je predmetni stan predstavljao apelantov dom u smislu člana 8. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), da li je apelant ispunjavao sve obaveze nosioca stanarskog prava i da li je vlasnik stana raspoloživim zakonskim sredstvima osporavao apelantu korištenje predmetnog stana.

7. U ponovnom postupku Uprava je kao nesporno utvrdila da je apelant bio nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu (rješenje vlasnika stana o dodjeli predmetnog stana apelantu i ugovor o korištenju stana od 17. jula 1973. godine). Na osnovu uvjerenja o kretanju MUP-a Kantona Sarajevo od 30. novembra 2006. godine utvrđeno je da je apelant na adresi predmetnog stana prijavljen od 2. augusta 2001. godine. Uvidom u potvrdu

Kantonalnog stambenog fonda od 7. maja 2007. godine o članovima porodičnog domaćinstva na osnovu podataka dobijenih bodovanjem stana 10. oktobra 1987. godine utvrđeno je da je apelant član porodičnog domaćinstva na predmetnom stanu i da drugih članova nema, kao i da je Komisija konstatirala, na osnovu izjava komšija, da se apelant, nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, nalazi na radu u inostranstvu. Na osnovu uvjerenja Službe za opće poslove i mjesne zajednice Općine Novo Sarajevo od 27. februara 2007. godine utvrđeno je da apelant nije upisan u Opći birački spisak iz 1992. godine na adresi predmetnog stana. Na osnovu uvida u dopis Ministarstva odbrane, Odjel Novo Sarajevo, od 14. marta 2007. godine utvrđeno je da se apelant u evidenciji vojnih obveznika ne vodi na adresi predmetnog stana. Na osnovu uvida u dopis Federalnog zavoda za statistiku od 23. aprila 2007. godine utvrđeno je da se apelant ne nalazi u evidenciji popisa stanovništva provedenog od 1. do 15. aprila 1991. godine. Ukazano je na to da je svjedok J. K. koji od rođenja živi prekoputa zgrade u kojoj se nalazi predmetni stan izjavio da poznaje sve stanare u toj zgradi, da se svi međusobno poznaju, ali da ne poznaje apelanta, niti ga je ikad vidio, pa proizlazi da je apelant predmetni stan izdavao podstanarima. Taj svjedok je istakao: "Po kazivanju stare nane Hajre koja je stari stanar, pred rat je tu stanovala neka učiteljica". Iz iskaza svjedokinje B. H. koja je od 1986. do 2006. godine stanovala u zgradi u kojoj se nalazi predmetni stan, prema ocjeni Uprave, proizlazi da je apelant predmetni stan izdavao podstanarima, budući da je ta svjedokinja izjavila da je iz stana izlazila neka žena s djecom, da je sve stanare u zgradi poznavala iz viđenja, da s njima nije kontaktirala, te najzad da apelanta nikad nije vidjela, a da je od komšija čula da se nalazi u Njemačkoj. U dopisu od 1. augusta 2001. godine apelant je izjavio da je od 1971. godine boravio u Njemačkoj gdje je otišao putem Biroa za zapošljavanje, te da je stan koristio za vrijeme godišnjih odmora. Dalje, utvrđeno je kao nesporno i da predmetni stan nikad nije proglašen napuštenim, kao i da je apelant plaćao sve komunalne usluge za predmetni stan na svoje ime. Najzad, kao nesporno je utvrđeno da je predmetni stan vlasništvo Općine Novo Sarajevo, a da je nadležna služba obavijestila Upravu dopisom od 17. jula 2003. godine da nema podataka da je prije rata pokretan postupak za otkaz ugovora o korištenju predmetnog stana koji je zaključio apelant.

8. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je Uprava na osnovu provedenih dokaza zaključila da nesporno proizlazi da 30. aprila 1991. godine predmetni stan nije predstavljao apelantov dom u smislu člana 8. Evropske konvencije, jer se pod domom podrazumijeva mjesto gdje lice živi i obavlja svoje uobičajene potrebe. Dalje, istaknuto je da apelant nije lice koje je predmetni stan napustilo u periodu između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine, pa da se, shodno čl. 3, 4, 6, 7. i 18b. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 43/99, 56/01 i 29/03), ne smatra izbjeglim i raseljenim licem prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za BiH (u daljnjem tekstu: Aneks VII).

9. Ministarstvo je Rješenjem broj 27/02-23-1315/08 od 29. februara 2008. godine odbilo kao neosnovanu apelantovu žalbu izjavljenu protiv prvostepenog rješenja. Ministarstvo je zaključilo da je prvostepeni organ pravilno utvrdio činjenično stanje i da je na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo. Prema ocjeni Ministarstva, pravilan je zaključak prvostepenog organa da predmetni stan nije predstavljao apelantov dom u smislu člana 8. Evropske konvencije, s obzirom na to da ga apelant nije koristio za življenje, odnosno za zadovoljavanje svojih potreba koje se odnose na trajno življenje i stanovanje. Shodno navedenom, zaključeno je da je prvostepeni organ pravilno zaključio da apelant nije lice iz člana 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, te da je s tim u vezi dao valjane razloge i obrazloženja. Neosnovanim su ocijenjeni apelantovi navodi da je prvostepeni organ nezakonito tumačio odredbe navedene Konvencije, kao i da je pogrešan zaključak prvostepenog organa da nije dokazao da predmetni stan predstavlja njegov dom. Najzad, zaključeno je i da je prvostepeni organ pravilno tumačio član 1. Aneksa VII kada je zaključio da pravo na povrat u svoje domove imaju nosioci stanarskog prava koji su svoje stanove napustili između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine jer se oni prema tom Aneksu smatraju izbjeglicama i raseljenim licima.

10. Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 U 001407 08 U od 3. aprila 2012. godine apelantovu tužbu u upravnom sporu odbio kao neosnovanu.

11. U obrazloženju presude Kantonalni sud je ukazao na dokaze koji su provedeni u prvostepenom postupku, ukazujući, između ostalog, i na to da je apelant nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu koji mu je označenim rješenjem davaoca stana na korištenje dodijeljen 17. jula 1973. godine, te da je apelant istog dana sa "Stambenim preduzećem Sarajevo" zaključio ugovor o njegovom korištenju, da je iz obavijesti Ministarstva odbrane, Uprava Sarajevo, iz 2007. godine utvrđeno da je apelant upisan u spisak vojnih obveznika na adresi prethodnog stana za koji mu je, kao zamjenski, dodijeljen predmetni stan, što je i naznačeno u rješenju o dodjeli predmetnog stana, da je apelant u dopuni zahtjeva za povrat stana iz 2001. godine istakao da je 1971. godine, putem Biroa za zapošljavanje, otišao na rad u Njemačku, da je predmetni stan koristio kada je dolazio u BiH i u vrijeme godišnjih odmora, da od početka rata pa do augusta 2001. godine nije dolazio u predmetni stan koji sad koristi porodica A. M., da iz predočenih priznanica o uplatama za predmetni stan koje glase na njegovo ime "Sarajevostanu" za 1990, 1991. i 1992. godinu, uplatama za električnu energiju za 1990, 1991. i 1992. godinu, te obračun JKP "Vodovod i kanalizacija" za 1991. godinu i jedna uplatnica za 1992. godinu proizlazi da je apelant izmirivao obaveze po navedenim osnovima za predmetni stan.

12. Na osnovu navedenog Kantonalni sud je ocijenio pravilnim utvrđenje upravnih organa da apelant nije lice iz člana 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Prema mišljenju suda, apelant, nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, nije napustio stan u periodu između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine, niti zbog ratnih djelovanja, pa se ne može smatrati izbjeglim niti raseljenim licem koje ima pravo na povratak u skladu s Aneksom VII. I prema ocjeni suda, predmetni stan 30. aprila 1991. godine nije bio apelantov dom, a s obzirom na to da se svi pravni sporovi razmatraju u odnosu na taj datum kao polaznu tačku, što je inkorporirano u članu 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana. U prilog tom zaključku Kantonalni sud se pozvao i na Odluku Ustavnog suda broj *U 14/00* od 4. maja 2001. godine. Na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, prema ocjeni Kantonalnog suda, upućuje i činjenica da je apelant prebivalište na adresi predmetnog stana prijavio tek 2. augusta 2001. godine, da je i trenutno kao apelantova adresa evidentirana kod nadležnog organa za odbranu adresa njegovog ranijeg stana, tj. adresa stana u kojem je živio prije nego mu je dodijeljen predmetni stan, a predmetni stan mu je dodijeljen 17. jula 1993. godine, da apelant nije evidentiran u Općem biračkom spisku iz 1992. godine na adresi predmetnog stana, da je pri bodovanju predmetnog stana 1987. godine, kao i pri popisu stanovništava iz aprila 1991. godine, apelant, prema mišljenju suda, evidentiran samo kao nominalni nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, a što ne ukazuje i na to da je stan koristio. Shodno svemu navedenom, proizlazi da apelant predmetni stan nije napustio u

periodu od 30. aprila 1991. godine do 4. aprila 1998. godine, kao i da mu 30. aprila 1991. godine predmetni stan nije bio dom.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant tvrdi da mu je osporenim odlukama povrijeđeno pravo iz člana II/3.e), f), k) i m) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1, člana 8. Evropske konvencije, te člana 1. Protokola broj 1 i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju. Apelant smatra da su mu navedena prava povrijeđena jer su, kako tvrdi, organi uprave i Kantonalni sud proizvoljno, pogrešno i arbitrarno utvrdili činjenično stanje, tj. da predmetni stan nije bio njegov dom, odnosno da su proizvoljno tumačili relevantne odredbe Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima kada su zaključili da mu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana.

b) Odgovor na apelaciju

14. Kantonalni sud se u odgovoru na navode iz apelacije pozvao na razloge i obrazloženja iz svoje odluke, te zaključio da su apelantove tvrdnje o povredi prava na koja ukazuje u apelaciji neosnovane.

15. Ministarstvo je u odgovoru na navode iz apelacije istaknulo da je utvrđeno da apelant nije lice iz člana 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, zbog čega nisu ispunjeni zakonski uvjeti da bi se predmetni stan mogao smatrati njegovim domom.

V. Relevantni propisi

16. **Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog porodičnog domaćinstva kao što je utvrđeno članom 6. ZOSO (u daljem tekstu: nosilac stanarskog prava) ima pravo na povratak u skladu sa Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Stav 1. ovog člana primjenjuje se samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

(...)

Član 5.

Zahtjev za vraćanje stana u posjed mora se podnijeti u roku od petnaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izuzetno, rok za podnošenje zahtjeva za povrat stana iz (...) člana 18b. stav 1. ovog zakona (...) je 04. oktobar 1999. godine.

Ako nosilac stanarskog prava u roku propisanom ovim članom ne podnese zahtjev za povrat stana nadležnom upravnom organu, nadležnom sudu ili Komisiji za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica (...) prestaje mu stanarsko pravo.

Član 18b.

Odredbe ovog zakona odnose se i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim u smislu propisa iz člana 1. ovog zakona, uključujući i oštećene i devastirane stanove, ukoliko je nosilac stanarskog prava odnosni stan napustio prije 4. aprila 1998. godine.

(...)

17. **Uputstvo o primjeni Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** ("Službene novine FBiH" br. 43/99, 46/99 i 56/01) u relevantnom dijelu glasi:

Status izbjeglice ili raseljenog lica prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

1. Lice koje je svoj stan napustilo između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine se smatra izbjeglicom ili raseljenim licem s pravom povratka u stan, bez obzira na okolnosti pod kojima je napustio stan.

(...)

Postupanje po zahtjevima za stanove koji nisu proglašeni napuštenim

42. U skladu sa članom 18.b Zakona, upravni organ je nadležan da prima zahtjeve za stanove koji nisu proglašeni napuštenim u skladu sa zakonima i propisima iz člana 1. Zakona, uključujući i oštećene i razrušene stanove, u slučajevima gdje je nosilac stanarskog prava izgubio posjed stana prije 4. aprila 1998. godine.

(...)

18. **Zakon o stambenim odnosima** ("Službeni list SRBiH" br. 14/84, 12/87 i 36/89 i "Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) u relevantnom dijelu glasi:

Član 11.

Stanarsko pravo građanin stiče danom zakonitog useljenja u stan.

Zakonitim useljenjem u stan smatra se useljenje izvršeno na osnovu ugovora o korištenju stana, zaključenog na osnovu odgovarajućeg akta ili drugog akta utvrđenog ovim zakonom koji predstavlja punovažan osnov za useljenje u stan.

Član 44.

Davalac stana na korišćenje odnosno zajednica stanovanja nosiocu stanarskog prava može dati otkaz ugovora o korišćenju stana:

6) ako nosilac stanarskog prava izdaje dio stana ili cijeli stan podstanarima suprotno odredbama ovog zakona odnosno propisu skupštine kantona (član 54);

(...)

Član 47.

Otkaz ugovora o korišćenju stana nosiocu stanarskog prava može se dati i kad on i članovi njegovog porodičnog domaćinstva, koji su zajedno s njim stanovali, prestanu da lično koriste stan neprekidno duže od šest mjeseci, a za to vrijeme su boravili u zemlji ili inostranstvu, izuzev:

(...)

6. ako nosilac stanarskog prava i članovi njegovog porodičnog domaćinstva privremeno borave u drugom mjestu u zemlji odnosno inostranstvu iz razloga navedenih u stavu 1. člana 48. ovog zakona.

Smatraće se da je nosilac stanarskog prava prestao neprestano koristiti stan i u slučaju kada samo povremeno navraća u stan, kao i kada cio stan koristi lice koje nije član porodičnog domaćinstva.

Član 48.

Ne može se nosiocu stanarskog prava dati otkaz ugovora o korišćenju stana iz razloga što stan ne koristi duže od šest mjeseci ali najduže do pet godina, ako odlazi privremeno na rad u inostranstvo odnosno u drugo mjesto u zemlji u svojstvu radnika u preduzeću i drugom pravnom licu ili kao stručnjak u saglasnosti s nadležnim organom političke organizacije ili putem Zavoda za zapošljavanje, kao i kad je u inostranstvu radi školovanja, specijalizacije, davanja umjetničkih priredbi i liječenja.

U slučajevima iz prethodnog stava, nosilac stanarskog prava može cijeli stan ili dio stana dati na korišćenje drugom licu kao podstanaru, ali samo ako je prethodno ponudio davaocu stana da on odredi podstanara, a ovaj to nije odredio u roku od 30 dana od dana prijema ponude.

Član 50.

Otkaz ugovora o korišćenju stana daje se nosiocu stanarskog prava tužbom koja se podnosi nadležnom sudu.

VI. Dopustivost

19. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

21. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 09 0 U 001407 08 U od 3. aprila 2012. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Ustavnom sudu nije predočena i dostavnica o uručenju osporene presude apelantu, ali s obzirom na datum donošenja presude, tj. 3. april 2012. godine, i datum podnošenja apelacije, tj. 30. maj 2012. godine, očigledno je da nije protekao rok od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

22. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, te člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant tvrdi da su mu osporenim odlukama povrijeđena prava iz člana II/3.e), k), f) i m) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1. i člana 8. Evropske konvencije, te člana 1. Protokola broj 1 i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na imovinu

24. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

25. Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

26. Apelant smatra da mu je osporenim odlukama kojim je odbijen njegov zahtjev za povrat stana na kojem je nosilac stanarskog prava povrijeđeno pravo na imovinu zbog, kako navodi, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i proizvoljne i pogrešne primjene relevantnog materijalnog prava.

27. Ustavni sud podsjeća na to da član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u 2. stavu ovog člana, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontroliraju korištenje imovine u skladu s općim interesom. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo odnose se na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u svjetlu općeg principa izraženog u prvom pravilu (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. septembra 1982. godine, serija A, broj 52, stav 61).

28. Ustavni sud podsjeća na to da pojam "imovina" podrazumijeva širok spektar vlasničkih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 14/00* od 4. aprila 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 33/01). Dalje, stanarsko pravo predstavlja *sui generis* vlasničke interese koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 380/04* od 26. aprila 2005. godine, stav 27, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 40/05). Najzad, Ustavni sud podsjeća na to da je stav da stanarsko pravo predstavlja "posjed" u smislu člana 1. Protokola 1 i da ga je prihvatio i Evropski sud za ljudska prava (vidi *Mago i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 3. maja 2012. godine, stav 78).

29. U konkretnom slučaju bilo je nesporno da je apelant nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu još od 1971. godine, te da je to svojstvo imao i u vrijeme trajanja postupka, s obzirom na iskaz vlasnika stana iz 2003. godine. Shodno navedenom, proizlazi da osporene odluke kojim je odbijen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana na kojem je imao stanarsko pravo predstavljaju miješenja u njegovo pravo na imovinu.

30. Ustavni sud podsjeća na to da je, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, prvi i najvažniji zahtjev iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju onaj koji traži da miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu bude zakonito. Ustavni sud napominje da je miješanje zakonito samo ako je zakon koji je osnov miješanja: (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu s principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Sunday Times protiv Velike Britanije*, presuda od 26. aprila 1979. godine, serija A, broj 30, stav 49; i *Malone protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 2. augusta 1984. godine, serija A, broj 82, st. 67. i 68).

31. Evropski sud za ljudska prava, pri ocjeni pitanja zakonitog miješanja u imovinu, polazi od stava da je zadatak domaćih organa, prije svega domaćih sudova, da razriješe pitanje tumačenja domaćeg zakona, a uloga Evropskog suda za ljudska prava ograničena je na utvrđivanje da li je takvo tumačenje u skladu s Konvencijom. Stoga, iako ima ograničena ovlaštenja pri ocjeni poštivanja domaćeg prava, Evropski sud za ljudska prava može, u skladu s Konvencijom, izvući odgovarajuće zaključke kada utvrdi da su domaći sudovi očigledno pogrešno primijenili domaće pravo ili tako da bi došli do proizvoljnih zaključaka (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kushoglu protiv Bugarske*, presuda od 10. augusta 2007. godine, stav 50, sa daljnjom citiranom praksom).

32. Ustavni sud podsjeća na to da je u brojnim odlukama također izgradio stav da je prvenstveno zadatak redovnih sudova da utvrđuju činjenice i da primjenjuju pravo, a da je njegova uloga ograničena na ocjenu da li su usljed toga eventualno povrijeđena ili zanemarena ustavna prava ili prava iz Konvencije.

33. U konkretnom slučaju apelantov zahtjev za povrat predmetnog stana odbijen je jer je zaključeno da apelant nije lice iz člana 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o

napuštenim stanovima. Ustavni sud podsjeća na to da je članom 3. stav 1. navedenog Zakona određeno da nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ima pravo na povratak u skladu s Aneksom VII. Dalje, stavom 2. navedenog člana određeno je da se stav 1. primjenjuje samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII, te da se lica koja su napustila svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu VII.

34. Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je u postupku nesporno utvrđeno da je apelant 30. aprila 1991. godine bio nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, kao i da je to svojstvo imao i u vrijeme pokretanja i vođenja postupka povrata predmetnog stana. Također, u postupku je bilo nesporno i da predmetni stan nikad nije proglašen napuštenim, a ta činjenica, sama po sebi, imajući u vidu član 18b. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, nije bila prepreka za ostvarivanje prava na povrat predmetnog stana, s obzirom na to da je citiranom odredbom određeno da se odredbe tog zakona primjenjuju i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim. Iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je na osnovu provedenih dokaza utvrđeno da apelant predmetni stan nije lično koristio za stanovanje dugi niz godina, kao i da je predmetni stan izdavao podstanarima, pa je zaključeno da je predmetni stan napustio prije 30. aprila 1991. godine, odnosno da se ne može smatrati izbjeglicom ili raseljenim licem, kao i da predmetni stan navedenog datuma nije predstavljao njegov dom.

35. Ustavni sud primjećuje da je u vrijeme pokretanja i vođenja postupka za povrat predmetnog stana na snazi bio Zakon o stambenim odnosima (u daljnjem tekstu: ZSO). Navedenim zakonom bilo je određeno da davalac stana na korištenje može otkazati ugovor o korištenju stana nosiocu stanarskog prava, između ostalog, i ako nosilac stanarskog prava izdaje dio stana ili cijeli stan podstanarima suprotno odredbama tog zakona (član 44. stav 1. tačka 6), ako nosilac stanarskog prava stan lično ne koristi neprekidno duže od šest mjeseci (član 47. stav 1. ZSO-a), odnosno stan lično ne koristi duže od pet godina zbog odlaska na rad u inostranstvo (član 48. stav 1. ZSO-a). Najzad, otkaz ugovora o korištenju stana davao se tužbom u nadležnom sudu (član 50. ZSO-a).

36. U konkretnom slučaju, a na osnovu izjave davaoca stana na korištenje date u toku postupka 2003. godine, utvrđeno je da postupak otkaza ugovora o korištenju stana apelantu pred nadležnim sudom nije bio pokrenut do 30. aprila 1991. godine. Pri tom, iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da su razlozi na kojim je zasnovan zaključak da je apelant predmetni stan napustio prije 30. aprila 1991. godine bili da predmetni stan nije lično koristio za stanovanje, te da ga je izdavao podstanarima.

37. Shodno navedenom, proizlazi da su u okolnostima konkretnog slučaja, pri nespornoj činjenici da je apelant 30. aprila 1991. godine bio nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu i da je zahtjev za njegov povrat podnio blagovremeno, organi uprave i Kantonalni sud, primjenjujući član 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, došli do proizvoljnog zaključka da apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana zbog razloga koji su mogli biti osnov za otkaz ugovora o korištenju stana shodno ZSO-u i o čemu je moglo biti odlučeno jedino povodom tužbe davaoca stana pred nadležnim sudom. S obzirom na to da, u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, odluka kojom se zahtjev za povrat stana odbija kao neosnovan za učinak ima gubitak stanarskog prava, koje predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, proizlazi da osporene odluke u apelantovom slučaju rezultiraju lišavanjem imovine koje ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

38. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Ostali navodi

39. S obzirom na zaključke o povredi prava na imovinu, Ustavni sud smatra da nema potrebe da posebno ispituje i apelantove navode o povredi prava iz člana II/3.e) i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, prava iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije i prava iz člana II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

40. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada su nadležni organi i sud u okolnostima konkretnog slučaja, tumačeći relevantnu odredbu materijalnog prava, došli do proizvoljnog zaključka koji je rezultirao apelantovim lišavanjem imovine na način koji ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

41. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. U smislu člana 43. Pravila Ustavnog suda, aneks ove odluke čini izdvojeno mišljenje sutkinje Seade Palavrić suprotno odluci, kojem se pridružuje predsjednik Mirsad Ćeman.

43. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Izdvojeno mišljenje sutkinje Seade Palavrić o neslaganju, kojem se pridružuje predsjednik Mirsad Ćeman

U Odluci Ustavnog suda broj AP 2052/12 Ustavni sud Bosne i Hercegovine je:

usvojio apelaciju, utvrdio povredu člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, zaključivši da miješanje u apelantovu imovinu nije bilo u skladu sa zakonom; ukinuo Presudu Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 001407 08 U od 3. aprila 2012. godine i predmet vratio tom sudu uz obavezivanje da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu s članom II/3.k) Ustava BiH i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Uz dužno poštovanje prema većinskom odlučivanju, ne mogu se složiti s izloženim odlučenjem, obrazloženjem i zaključcima koji se odnose na usvajanje apelacije broj AP 2052/12.

Naime, Ustavni sud je u relevantnom dijelu istakao da je apelantov zahtjev za povrat predmetnog stana odbijen jer je zaključeno da apelant nije lice iz člana 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, te podsjetio na to da je članom 3. stav 1. navedenog zakona određeno da nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ima pravo na povratak u skladu s Aneksom VII, te da je stavom 2. navedenog člana određeno da se stav 1. primjenjuje samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII, te da se lica koja su napustila svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu VII. Ustavni sud je posebno istakao kako je u postupku bilo nesporno i da stan čiji je povrat u posjed apelant tražio nikad nije proglašen napuštenim i "ta činjenica, sama po sebi, imajući u vidu član 18b. Zakona o prestanku primjene Zakona o

napuštenim stanovima, nije bila prepreka za ostvarivanje prava na povrat predmetnog stana, s obzirom na to da je citiranom odredbom određeno da se odredbe tog zakona primjenjuju i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim". Također je istaknuto da iz obrazloženja osporenih odluka proizlazi da je na osnovu provedenih dokaza utvrđeno da apelant predmetni stan nije lično koristio za stanovanje dugi niz godina, kao i da je predmetni stan izdavao podstanarima, pa je zaključeno da je predmetni stan napustio prije 30. aprila 1991. godine, odnosno da se apelant ne može smatrati izbjeglicom ili raseljenim licem, kao i da predmetni stan navedenog datuma nije predstavljao njegov dom.

Ustavni sud je u konačnici istakao da proizlazi kako su u okolnostima konkretnog slučaja, pri nespornoj činjenici da je apelant 30. aprila 1991. godine bio nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu i da je zahtjev za njegov povrat podnio blagovremeno, organi uprave i Kantonalni sud, primjenjujući član 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, došli do proizvoljnog zaključka da apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana zbog razloga koji su mogli biti osnov za otkaz ugovora o korištenju stana shodno ZSO-u i o čemu je moglo biti odlučeno jedino povodom tužbe davaoca stana pred nadležnim sudom. S obzirom na to da, u skladu sa Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, odluka kojom se zahtjev za povrat stana odbija kao neosnovan za učinak ima gubitak stanarskog prava, koje predstavlja imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, proizlazi da osporene odluke u apelantovom slučaju rezultiraju lišavanjem imovine koje ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

Razlozi mog neslaganja s usvojenom odlukom Ustavnog suda u konkretnom slučaju su sljedeći:

Prije svega, podsjećam na to da je apelant pred organima uprave, a zatim i Kantonalnim sudom, pokrenuo postupak zahtjevom za povrat stana u posjed, zahtijevajući primjenu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, tj. da se utvrdi da je apelant stekao status izbjeglog, odnosno raseljenog lica i da mu kao takvom pripada pravo na povrat stana u posjed. Nesporno je, prema mom mišljenju, da su se i organi uprave i Kantonalni sud kretali u okviru apelantovog zahtjeva i utvrdili da on ne spada u krug lica kojima navedeni zakon daje pravo da se vrate u posjed stana koji je bio njihov dom 30. aprila 1991. godine, pa da, stoga, apelant nema pravo na povrat predmetnog stana u posjed u tom postupku. Organi uprave i Kantonalni sud uopće nisu odlučivali o apelantovom stanarskom pravu, izuzev što su utvrdili da je apelant od 1973. godine nosilac stanarskog prava na predmetnom stanu, ali nisu odlučivali niti odlučili da apelantu to stanarsko pravo prestaje. Imajući u vidu takvo činjenično stanje, uopće ne nalazim da su ti organi postupali nezakonito u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Naime, Ustavni sud u svojoj odluci polazi od činjenice da apelant zbog toga što je bio nominalni nosilac stanarskog prava od 1973. godine, pa i 30. aprila 1991. godine, bez obzira na to što taj stan nikada nije postao i njegov dom jer je apelant predmetni stan kontinuirano izdavao i nije živio u njemu jer je već dugi niz godina bio u Njemačkoj, dakle stan je napustio nevezano za ratni sukob, i to u periodu koji nije relevantan za stjecanje statusa izbjeglog, odnosno raseljenog lica, ima pravo da mu se predmetni stan vrati, i to primjenom Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, proisteklim primjenom Aneksa VII Okvirnog sporazuma za mir u BiH. Proizlazi da je osnovno pitanje za rješavanje konkretne apelacije da li je apelant imao status izbjeglice, pa da se na njega mogu primijeniti prava koja se odnose na povratak izbjeglica u svoje domove.

Iako su organi uprave i Kantonalni sud dali potpuno jasna i relevantna obrazloženja za svoje odluke, kod ovakve odluke Ustavnog suda smatram ipak potrebnim podsjetiti na činjenicu da je članom 1. Aneksa VII, između ostalog, propisano da se sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo slobodno vratiti u svoje domove i da imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u toku neprijateljstava od 1991. godine, te na naknadu imovine koja se ne može vratiti. I članom II/5. Ustava Bosne i Hercegovine garantirano je da sve izbjeglice i prognanici imaju pravo slobodno se vratiti svojim domovima u skladu s Aneksom VII, kao i pravo na povrat imovine koje su bili lišeni tokom neprijateljstava od 1991. godine, te da im se naknadi ona imovina koja im se ne može vratiti.

Za definiciju izbjeglice relevantna je, prema mom mišljenju, prije svih, Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. godine, kojom je propisano da je izbjeglica lice koje ima opravdan strah od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj grupi, te političkog mišljenja, koje se nalazi van zemlje porijekla i koje se ne može ili se ne želi staviti pod zaštitu te zemlje ili se u nju vratiti zbog straha od proganjanja. Kada je riječ konkretno o Bosni i Hercegovini, Zakonom o izbjeglicama iz BiH i raseljenim licima u BiH u članu 3. propisano je da je izbjeglica iz BiH u smislu tog zakona državljanin Bosne i Hercegovine koji se nalazi van BiH, koji je zbog sukoba prognan sa svog prebivališta ili je napustio svoje prebivalište u Bosni i Hercegovini i izbjegao u inostranstvo nakon 30. aprila 1991. godine, bojeći se opravdano da će biti progonjen zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj socijalnoj grupi ili svojih političkih mišljenja i koji nije u mogućnosti da se sigurno i dostojanstveno vrati na svoje ranije prebivalište niti je dobrovoljno odlučio da se trajno nastani van BiH. Članom 5. istog zakona propisano je da se status izbjeglica iz BiH za vrijeme njihovog boravka u zemljama prihvata utvrđuje prema pravilima i propisima tih zemalja. Iako su organi uprave i Kantonalni sud nesporno utvrdili da apelant nema status izbjeglice i da je predmetni stan napustio znatno prije 30. aprila 1991. godine, dakle prije datuma relevantnog za stjecanje statusa izbjeglice, apelant, iako tvrdi da se u vrijeme rata zbog ratnih dešavanja nije mogao vratiti u predmetni stan, ustvari ne tvrdi da je u Njemačkoj bio u statusu izbjeglice niti je u spis priložio dokaz da mu je Njemačka priznala status izbjeglice, pa se na njega, prema mom mišljenju, nikako ne može primijeniti Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, koji u članu 3. propisuje da nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog porodičnog domaćinstva, kao što je utvrđeno članom 6. ZSO-a, ima pravo na povratak u skladu s Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, s tim da se to pravo primjenjuje samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII, te da se lica koja su napustila svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu VII.

Iz navedenog slijedi da apelant niti po jednom osnovu nema status izbjeglice, pri čemu je ključna činjenica da je predmetni stan napustio prije ratnih sukoba i nevezano za njih, te da, budući da je cijeli stan, nasuprot izričitim odredbama ZSO-a, kontinuirano izdavao u zakup podstanarima koji su zatečeni u predmetnom stanu i u vrijeme ratnih djelovanja – predmetni stan nije ni proglašen napuštenim (iako samo proglašavanje prema zakonu i nije relevantno), pa stoga nema pravo ni na povrat predmetnog stana u postupku vođenom na njegov zahtjev primjenom Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

U odnosu na apelantovo stanarsko pravo, za koje je Evropski sud izrazio stav da predstavlja imovinu u Bosni i Hercegovini, ali ne i u Republici Hrvatskoj (jer su relevantni

organi u BiH iz Aneksa VI uz Opći okvirni sporazum za mir u BiH i Vašingtonskog sporazuma kada je riječ o Federaciji BiH već prethodno bili izrazili stav da je stanarsko pravo imovina), smatram da u postupku koji su vodili organi uprave i Kantonalni sud koji su rezultirali osporenom odlukom nije uopće povrijeđeno apelantovo pravo na stanarsko pravo jer se o tome i ne odlučuje Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. S druge strane, s obzirom na to da je apelant bio samo nominalni nosilac stanarskog prava i da predmetni stan nije koristio kao nosilac stanarskog prava odnosno *de facto* korisnik stana, pa u suštini nije ostvario nikakvu vezu s predmetnim stanom, a pogotovo ne na nivou na kojem bi se taj stan mogao smatrati njegovim domom, u konkretnom slučaju nije povrijeđeno ni apelantovo pravo na dom, jer se može povrijediti samo ono što postoji.

Uostalom, i dosadašnja praksa Ustavnog suda u ovakvim i sličnim predmetima, pogotovo u odnosu na stav da lica koja su stan čiji povrat u posjed traže taj stan napustila prije izbijanja ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini i nevezano za njih, bila je da pravo na povrat u posjed stana nema lice koje je stan napustilo nevezano za ratni sukob, odnosno prije izbijanja ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini, među kojima su Odluka broj *AP 1328/06* od 28. septembra 2007. godine i Odluka broj *AP 1468/07* od 11. novembra 2009. godine. Tako je u Odluci broj *AP 1468/07* od 11. novembra 2009. godine Ustavni sud, u dijelu koji je sličan i relevantan za predmetni slučaj, interpretirao presudu Vrhovnog suda u dijelu koji glasi: "Vrhovni sud [je] utvrdio da su pretpostavke za otkazivanje ugovora o korištenju stana postojale do 30. aprila 1991. godine i da je u konkretnom sporu relevantan period nekorištenja stana samo do tog datuma stoga što je odredbama Zakona o stambenim odnosima precizirano da se 'nosiocu stanarskog prava može dati otkaz o korištenju stana iz razloga što stan ne koristi duže od šest mjeseci' pod uvjetima koji su određeni ovim zakonom. Kako su utvrdili nižestepeni sudovi, stekli su se uvjeti iz odredbe člana 47. ZSO-a za otkaz ugovora o korištenju predmetnog stana zbog toga što nije korišten duže od šest mjeseci. Vrhovni sud je zaključio da je pravilan zaključak nižestepenih sudova da su u vrijeme dodjele spornog stana drugotuženoj (august 1992. godine) bili ispunjeni uvjeti za otkaz ugovora o korištenju stana apelantu, i da je osnovan protivtužbeni zahtjev davaoca stana na korištenje da se apelantu otkaže ugovor o korištenju predmetnog stana. Dalje, zakonskim odredbama kojima je regulirano pitanje povrata imovine (tzv. imovinski zakoni) određeno je da nosilac stanarskog prava na napuštenom stanu ili član njegovog porodičnog domaćinstva imaju pravo da se vrate u stan u skladu sa Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Odredbe ovog zakona se primjenjuju na sve stanove koje su korisnici napustili između 30. aprila 1991. godine i 19. decembra 1998. godine bez obzira na to da li je stan bio proglašen napuštenim ili ne, odnosno bez obzira na to da li je stan korišten u poslovne svrhe nakon 30. aprila 1991. godine. S obzirom na to da je apelant prije ovog roka prestao koristiti stan i trajno se preselio u Beograd ne može se smatrati izbjeglicom, odnosno raseljenim licem koje je stan napustilo u navedenom periodu, a, s druge strane, ostvarene su pretpostavke da se primijeni član 47. ZSO-a o otkazu ugovora o korištenju stana. Vrhovni sud je zaključio da apelant nije koristio stan duže od zakonom propisanog roka i da nema status izbjeglice ili raseljenog lica na kojeg bi se mogle primijeniti zakonske odredbe o povratu stana.

[…]

U konkretnom slučaju redovni sudovi su na utvrđeno činjenično stanje primijenili odgovarajuće odredbe ZSO-a i Zakona o prestanku primjene Zakona o korištenju napuštene imovine. ZSO-om je predviđeno da se može otkazati stanarsko pravo svakom licu koje, pod uvjetima predviđenim zakonom, stan ne koristi duže od šest mjeseci, a taj je uvjet u konkretnom slučaju ispunjen. Pravnu prirodu tog otkaza ne mijenja činjenica da je tek protivtužbom Općine Bijeljina dat otkaz na ugovor o korištenju stana. Sudovi su pošli od činjenice da je apelant *de facto* imao stanarsko pravo na predmetnom stanu, ali da mu je ono prestalo zbog toga što stan nije korišten duže od šest mjeseci. U toku sudskog postupka je nesporno utvrđeno da su apelant i članovi njegovog porodičnog domaćinstva stan prestali koristiti 1988. godine, da je te godine apelant odjavio svoje prebivalište u Bijeljini i prijavio ga u Beogradu, te da je od tada u stan samo povremeno navraćao sve dok nije uselila drugotužena P. M. Okružni sud je naveo da član 6. ZSO-a zahtijeva da se stambene potrebe ostvaruju 'trajnim življenjem i stanovanjem u stanu', a taj uvjet apelant nije ispunio. Redovni sudovi su zaključili da na konkretan slučaj valja primijeniti član 47. ZSO-a koji predviđa da 'otkaz ugovora o korištenju stana nosiocu stanarskog prava može se dati i kad on i članovi porodičnog domaćinstva, koji su zajedno s njim stanovali, prestanu da lično koriste stan neprekidno duže od šest mjeseci.'"

U navedenoj odluci je zatim istaknuto: "Ustavni sud smatra da je apelantovo pozivanje na ustavne odredbe koje se odnose na stanarsko pravo u ovom slučaju, ustvari, pozivanje na pravo izbjeglica i raseljenih lica da se neometano vrate u svoje domove i da im se vrati imovina koja im je oduzeta zbog ratnih sukoba koji su otpočeli 30. aprila 1991. godine. Pravo izbjeglica i raseljenih lica je pravo na osnovu člana II/5. Ustava Bosne i Hercegovine koji se izričito primjenjuje na sve oblike oduzimanja imovine do kojih je došlo prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine."

Ustavni sud je u navedenoj odluci podsjetio na sljedeće: "U svojoj Odluci broj *U 14/00* [Ustavni sud je] usvojio stav da faktičko stanje, zatečeno 30. aprila 1991. godine, treba da bude polazna tačka sa koje će se razmatrati svi pravni sporovi koji proizađu nakon mjera koje preduzmu nadležni organi oba entiteta i Bosne i Hercegovine (u okviru svojih nadležnosti), s ciljem da se vrati imovina njihovim predratnim korisnicima. Međutim, sudovi su utvrdili da se apelantova pravna situacija mora posmatrati u kontekstu činjenice da on nema status izbjeglice odnosno raseljenog lica, nego činjenicu da je stan napustio 1988. godine, dakle nevezano za ratne sukobe, i da mu je dat otkaz ugovora o korištenju stana zbog toga što ga nije koristio u vremenu dužem od šest mjeseci."

Ustavni sud je u navedenom predmetu zaključio da u konkretnom slučaju nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje, da predmetni stan zbog toga što ga apelant nije koristio i što ga je napustio prije ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini ne predstavlja apelantov dom, pa, s obzirom na to da su navodi o povredi apelantovog prava na imovinu bili zasnovani na istim argumentima kao što su oni koje je Ustavni sud već razmotrio i ocijenio ih neosnovanim, pravo na imovinu nije smatrao svrsishodnim niti razmatrati.

Nalazim veliku sličnost između ova dva predmeta i smatram u cijelosti primjenjivim stav Ustavnog suda iz Odluke broj *AP 1468/07* u zaključku da nema povrede ustavnih prava na koje se apelant poziva kada su nadležni organi utvrdili da je apelant svojevoljno prestao koristiti predmetni stan prije 30. aprila 1991. godine, nevezano za oružani sukob, i da nema status izbjeglog ili raseljenog lica, pa se taj stan ne može smatrati apelantovim domom u smislu značenja člana 8. Evropske konvencije.

Prema mom mišljenju, iz svega navedenog slijedi da je očigledno da je Ustavni sud u odluci o sadašnjoj apelaciji odstupio od svojih stavova i prakse, a da ponuđena argumentacija u odluci s kojom nisam saglasna ne podupire takvu promjenu stava Ustavnog suda.

Slijedi da apsolutno nisam u mogućnosti da se saglasim sa zaključcima koje je usvojila većina Ustavnog suda u vezi s ovim pitanjem. Uz dužno poštovanje, ovom prilikom izražavam svoje neslaganje.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **AP 2052/12**, rješavajući apelaciju **Zdravka Marića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, dopredsjednica
Tudor Pantiru, sudac
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 27. studenog 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Zdravka Marića**.

Utvrđuje se povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 001407 08 U od 3. travnja 2012. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu koji je dužan, po hitnom postupku, donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Zdravko Marić iz Bratunca (u daljnjem tekstu: apelant) podnio je 30. svibnja 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 001407 08 U od 3. travnja 2012. godine, Rješenja Ministarstva stambenih poslova Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj 27/02-23-1315/08 od 29. veljače 2008. godine i Rješenja Uprave za stambena pitanja Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Uprava) broj 23/6-372-P-2653/99 od 1. veljače 2008. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda, Ministarstva i Uprave zatraženo je 12. kolovoza 2014. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Kantonalni sud je dostavio odgovor 3. rujna 2014. godine, a Ministarstvo 22. kolovoza 2014. godine. Do dana donošenja ove odluke Uprava nije dostavila odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Uprava je Rješenjem broj 23/6-372-P-2653/99 od 1. veljače 2008. godine odbila kao neutemeljen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana na označenoj adresi (u daljnjem tekstu: predmetni stan).

6. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je apelant 10. rujna 1999. godine podnio zahtjev za povrat predmetnog stana, da je rješenjem Uprave od 22. srpnja 2003. godine njegov zahtjev odbijen kao neutemeljen, te da je, odlučujući o apelantovoj žalbi protiv tog rješenja, Ministarstvo poništilo rješenje i predmet vratilo na ponovno odlučivanje Upravi. Ministarstvo je naložilo Upravi da u ponovnom postupku omogući apelantu da sudjeluje u postupku, te da utvrdi sljedeće: je li predmetni stan predstavljao apelantov dom u smislu članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), je li apelant ispunjavao sve obveze nositelja stanarskog prava i je li vlasnik stana raspoloživim zakonskim sredstvima pobijao apelantu korištenje predmetnog stana.

7. U ponovnom postupku Uprava je kao nesporno utvrdila da je apelant bio nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu (rješenje vlasnika stana o dodjeli predmetnog stana apelantu i ugovor o korištenju stana od 17. srpnja 1973. godine). Na temelju uvjerenja o kretanju MUP-a Kantona Sarajevo od 30. studenog 2006. godine utvrđeno je da je apelant na adresi predmetnog stana prijavljen od 2. kolovoza 2001. godine. Uvidom u potvrdu Kantonalnog stambenog fonda od 7. svibnja 2007. godine o članovima obiteljskog kućanstva na temelju podataka dobivenih bodovanjem stana 10. listopada 1987. godine utvrđeno je da je apelant član obiteljskog kućanstva na predmetnom stanu i da drugih članova nema, kao i da je Povjerenstvo konstatiralo, na temelju izjava susjeda, da se apelant, nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, nalazi na radu u inozemstvu. Na temelju uvjerenja Službe za opće poslove i mjesne zajednice Općine Novo Sarajevo od 27. veljače 2007. godine utvrđeno je da apelant nije upisan u Opći birački spisak iz 1992. godine na adresi predmetnog stana. Na temelju uvida u dopis Ministarstva obrane, Odjel Novo Sarajevo, od 14. ožujka 2007. godine utvrđeno je da se apelant u evidenciji vojnih obveznika ne vodi na adresi predmetnog stana. Na temelju uvida u dopis Federalnog zavoda za statistiku od 23. travnja 2007. godine utvrđeno je da se apelant ne nalazi u evidenciji popisa stanovništva provedenog od 1. do 15. travnja 1991. godine. Ukazano je na to da je svjedok J. K. koji od rođenja živi prekoputa zgrade u kojoj se nalazi predmetni stan izjavio da poznaje sve stanare u toj zgradi, da se svi međusobno poznaju, ali da ne poznaje apelanta, niti ga je ikad vidio, pa proizlazi da je apelant predmetni stan izdavao podstanarima. Taj svjedok je istakao: "Po kazivanju stare nane Hajre koja je stari stanar, pred rat je tu stanovala neka učiteljica". Iz iskaza svjedokinje B. H. koja je od 1986. do 2006. godine stanovala u zgradi u kojoj se nalazi predmetni stan, prema ocjeni Uprave, proizlazi da je apelant predmetni stan izdavao podstanarima, budući da je ta svjedokinja izjavila da je iz stana izlazila neka žena s djecom, da je sve stanare u zgradi poznavala iz viđenja, da s njima nije kontaktirala, te najzad da apelanta nikad nije vidjela, a da je od susjeda čula da se nalazi u Njemačkoj. U dopisu od 1. kolovoza 2001. godine apelant je izjavio da je od 1971. godine boravio u Njemačkoj gdje je otišao putem Biroa za zapošljavanje, te da je stan koristio za vrijeme godišnjih odmora. Dalje, utvrđeno je kao nesporno i da predmetni stan nikad nije proglašen napuštenim, kao i da je apelant plaćao sve komunalne usluge za predmetni stan na svoje ime. Najzad, kao nesporno je utvrđeno da je predmetni stan vlasništvo Općine Novo Sarajevo, a da je nadležna služba obavijestila Upravu

dopisom od 17. srpnja 2003. godine da nema podataka da je prije rata pokretan postupak za otkaz ugovora o korištenju predmetnog stana koji je zaključio apelant.

8. Iz obrazloženja rješenja proizlazi da je Uprava na temelju provedenih dokaza zaključila da nesporno proizlazi da 30. travnja 1991. godine predmetni stan nije predstavljao apelantov dom u smislu članka 8. Europske konvencije, jer se pod domom podrazumijeva mjesto gdje osoba živi i obavlja svoje uobičajene potrebe. Dalje, istaknuto je da apelant nije osoba koja je predmetni stan napustila u razdoblju između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine, pa da se, shodno čl. 3, 4, 6, 7. i 18b. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 43/99, 56/01 i 29/03), ne smatra izbjeglom i raseljenom osobom prema Aneksu VII. Općeg okvirnog sporazuma za BiH (u daljnjem tekstu: Aneks VII).

9. Ministarstvo je Rješenjem broj 27/02-23-1315/08 od 29. veljače 2008. godine odbilo kao neutemeljenu apelantovu žalbu izjavljenu protiv prvostupanjskog rješenja. Ministarstvo je zaključilo da je prvostupanjski organ pravilno utvrdio činjenično stanje i da je na tako utvrđeno činjenično stanje pravilno primijenio materijalno pravo. Prema ocjeni Ministarstva, pravilan je zaključak prvostupanjskog organa da predmetni stan nije predstavljao apelantov dom u smislu članka 8. Europske konvencije, s obzirom na to da ga apelant nije koristio za življenje, odnosno za zadovoljavanje svojih potreba koje se odnose na trajno življenje i stanovanje. Shodno navedenome, zaključeno je da je prvostupanjski organ pravilno zaključio da apelant nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, te da je s tim u svezi dao valjane razloge i obrazloženja. Neutemeljenim su ocijenjeni apelantovi navodi da je prvostupanjski organ nezakonito tumačio odredbe navedene Konvencije, kao i da je pogrešan zaključak prvostupanjskog organa da nije dokazao da predmetni stan predstavlja njegov dom. Najzad, zaključeno je i da je prvostupanjski organ pravilno tumačio članak 1. Aneksa VII. kada je zaključio da pravo na povrat u svoje domove imaju nositelji stanarskog prava koji su svoje stanove napustili između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine jer se oni prema tom Aneksu smatraju izbjeglicama i raseljenim osobama.

10. Kantonalni sud je Presudom broj 09 0 U 001407 08 U od 3. travnja 2012. godine apelantovu tužbu u upravnom sporu odbio kao neutemeljenu.

11. U obrazloženju presude Kantonalni sud je ukazao na dokaze koji su provedeni u prvostupanjskom postupku, ukazujući, između ostaloga, i na to da je apelant nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu koji mu je označenim rješenjem davatelja stana na korištenje dodijeljen 17. srpnja 1973. godine, te da je apelant istoga dana sa "Stambenim poduzećem Sarajevo" zaključio ugovor o njegovom korištenju, da je iz obavijesti Ministarstva obrane, Uprava Sarajevo, iz 2007. godine utvrđeno da je apelant upisan u spisak vojnih obveznika na adresi prethodnog stana za koji mu je, kao zamjenski, dodijeljen predmetni stan, što je i naznačeno u rješenju o dodjeli predmetnog stana, da je apelant u dopuni zahtjeva za povrat stana iz 2001. godine istakao da je 1971. godine, putem Biroa za zapošljavanje, otišao na rad u Njemačku, da je predmetni stan koristio kada je dolazio u BiH i u vrijeme godišnjih odmora, da od početka rata pa do kolovoza 2001. godine nije dolazio u predmetni stan koji sad koristi obitelj A. M., da iz predočenih priznanica o uplatama za predmetni stan koje glase na njegovo ime "Sarajevostanu" za 1990, 1991. i 1992. godinu, uplatama za električnu energiju za 1990, 1991. i 1992. godinu, te obračun JKP "Vodovod i kanalizacija" za 1991. godinu i jedna uplatnica za 1992. godinu proizlazi da je apelant izmirivao obveze po navedenim osnovama za predmetni stan.

12. Na temelju navedenoga Kantonalni sud je ocijenio pravilnim utvrđenje upravnih organa da apelant nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Prema mišljenju suda, apelant, nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, nije napustio stan u razdoblju između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine, niti zbog ratnih djelovanja, pa se ne može smatrati izbjeglom niti raseljenom osobom koja ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII. I prema ocjeni suda, predmetni stan 30. travnja 1991. godine nije bio apelantov dom, a s obzirom na to da se svi pravni sporovi razmatraju u odnosu na taj datum kao polaznu točku, što je inkorporirano u članku 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana. U prilog tom zaključku Kantonalni sud se pozvao i na Odluku Ustavnog suda broj *U 14/00* od 4. svibnja 2001. godine. Na pravilnost utvrđenog činjeničnog stanja, prema ocjeni Kantonalnog suda, upućuje i činjenica da je apelant prebivalište na adresi predmetnog stana prijavio tek 2. kolovoza 2001. godine, da je i trenutno kao apelantova adresa evidentirana kod nadležnog organa za obranu adresa njegovog ranijeg stana, tj. adresa stana u kojem je živio prije nego mu je dodijeljen predmetni stan, a predmetni stan mu je dodijeljen 17. srpnja 1993. godine, da apelant nije evidentiran u Općem biračkom spisku iz 1992. godine na adresi predmetnog stana, da je pri bodovanju predmetnog stana 1987. godine, kao i pri popisu stanovništava iz travnja 1991. godine, apelant, prema mišljenju suda, evidentiran samo kao nominalni nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, a što ne ukazuje i na to da je stan koristio. Shodno svemu navedenome, proizlazi da apelant predmetni stan nije napustio u razdoblju od 30. travnja 1991. godine do 4. travnja 1998. godine, kao i da mu 30. travnja 1991. godine predmetni stan nije bio dom.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant tvrdi da mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo iz članka II/3.(e), (f), (k) i (m) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. stavak 1, članka 8. Europske konvencije, te članka 1. Protokola broj 1 i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju. Apelant smatra da su mu navedena prava povrijeđena jer su, kako tvrdi, organi uprave i Kantonalni sud proizvoljno, pogrešno i arbitrarno utvrdili činjenično stanje, tj. da predmetni stan nije bio njegov dom, odnosno da su proizvoljno tumačili relevantne odredbe Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima kada su zaključili da mu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana.

b) Odgovor na apelaciju

14. Kantonalni sud se u odgovoru na navode iz apelacije pozvao na razloge i obrazloženja iz svoje odluke, te zaključio da su apelantove tvrdnje o povredi prava na koja ukazuje u apelaciji neutemeljene.

15. Ministarstvo je u odgovoru na navode iz apelacije istaknulo da je utvrđeno da apelant nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, zbog čega nisu ispunjeni zakonski uvjeti da bi se predmetni stan mogao smatrati njegovim domom.

V. Relevantni propisi

16. **Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** ("Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 i 81/09) u relevantnom dijelu glasi:

Član 3.

Nosilac stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog porodičnog domaćinstva kao što je utvrđeno članom 6. ZOSO (u daljem tekstu: nosilac stanarskog

prava) ima pravo na povratak u skladu sa Aneksom VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Stav 1. ovog članka primjenjuje se samo na nosioce stanarskog prava koji imaju pravo da se vrate u svoje domove prema članu 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim licima prema Aneksu 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

(...)

Član 5.

Zahtjev za vraćanje stana u posjed mora se podnijeti u roku od petnaest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Izuzetno, rok za podnošenje zahtjeva za povrat stana iz (...) člana 18b. stav 1. ovog zakona (...) je 04. oktobar 1999. godine.

Ako nosilac stanarskog prava u roku propisanom ovim članom ne podnese zahtjev za povrat stana nadležnom upravnom organu, nadležnom sudu ili Komisiji za imovinske zahtjeve izbjeglica i raseljenih lica (...) prestaje mu stanarsko pravo.

Član 18b.

Odredbe ovog zakona odnose se i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim u smislu propisa iz člana 1. ovog zakona, uključujući i oštećene i devastirane stanove, ukoliko je nosilac stanarskog prava odnosni stan napustio prije 4. aprila 1998. godine.

(...)

17. **Uputstvo o primjeni Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** ("Službene novine FBiH" br. 43/99, 46/99 i 56/01) u relevantnom dijelu glasi:

Status izbjeglice ili raseljenog lica prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini

1. Lice koje je svoj stan napustilo između 30. aprila 1991. godine i 4. aprila 1998. godine se smatra izbjeglicom ili raseljenim licem s pravom povratka u stan, bez obzira na okolnosti pod kojima je napustio stan.

(...)

Postupanje po zahtjevima za stanove koji nisu proglašeni napuštenim

42. U skladu sa članom 18.b Zakona, upravni organ je nadležan da prima zahtjeve za stanove koji nisu proglašeni napuštenim u skladu sa zakonima i propisima iz člana 1. Zakona, uključujući i oštećene i razrušene stanove, u slučajevima gdje je nosilac stanarskog prava izgubio posjed stana prije 4. aprila 1998. godine.

(...)

18. **Zakon o stambenim odnosima** ("Službeni list SRBiH" br. 14/84, 12/87 i 36/89 i "Službene novine FBiH" br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) u relevantnom dijelu glasi:

Član 11.

Stanarsko pravo građanin stiče danom zakonitog useljenja u stan.

Zakonitim useljenjem u stan smatra se useljenje izvršeno na osnovu ugovora o korištenju stana, zaključenog na osnovu odgovarajućeg akta ili drugog akta utvrđenog ovim zakonom koji predstavlja punovažan osnov za useljenje u stan.

Član 44.

Davalac stana na korišćenje odnosno zajednica stanovanja nosiocu stanarskog prava može dati otkaz ugovora o korišćenju stana:

6) ako nosilac stanarskog prava izdaje dio stana ili cijeli stan podstanarima suprotno odredbama ovog zakona odnosno propisu skupštine kantona (član 54);

(...)

Član 47.

Otkaz ugovora o korišćenju stana nosiocu stanarskog prava može se dati i kad on i članovi njegovog porodičnog domaćinstva, koji su zajedno s njim stanovali, prestanu da lično koriste stan neprekidno duže od šest mjeseci, a za to vrijeme su boravili u zemlji ili inostranstvu, izuzev:

(...)

6. ako nosilac stanarskog prava i članovi njegovog porodičnog domaćinstva privremeno borave u drugom mjestu u zemlji odnosno inostranstvu iz razloga navedenih u stavu 1. člana 48. ovog zakona.

Smatraće se da je nosilac stanarskog prava prestao neprestano koristiti stan i u slučaju kada samo povremeno navraća u stan, kao i kada cio stan koristi lice koje nije član porodičnog domaćinstva.

Član 48.

Ne može se nosiocu stanarskog prava dati otkaz ugovora o korišćenju stana iz razloga što stan ne koristi duže od šest mjeseci ali najduže do pet godina, ako odlazi privremeno na rad u inostranstvo odnosno u drugo mjesto u zemlji u svojstvu radnika u preduzeću i drugom pravnom licu ili kao stručnjak u saglasnosti s nadležnim organom političke organizacije ili putem Zavoda za zapošljavanje, kao i kad je u inostranstvu radi školovanja, specijalizacije, davanja umjetničkih priredbi i liječenja.

U slučajevima iz prethodnog stava, nosilac stanarskog prava može cijeli stan ili dio stana dati na korišćenje drugom licu kao podstanaru, ali samo ako je prethodno ponudio davaocu stana da on odredi podstanara, a ovaj to nije odredio u roku od 30 dana od dana prijema ponude.

Član 50.

Otkaz ugovora o korišćenju stana daje se nosiocu stanarskog prava tužbom koja se podnosi nadležnom sudu.

VI. Dopustivost

19. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

21. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj 09 0 U 001407 08 U od 3. travnja 2012. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Ustavnom sudu nije predočena i dostavnica o uručenju pobijane presude apelantu, ali s obzirom na datum donošenja presude, tj. 3. travnja 2012. godine, i datum podnošenja apelacije, tj. 30. svibnja 2012. godine, očito je da nije protekao rok od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva, niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

22. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelant tvrdi da su mu pobijanim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(e), (k), (f) i (m) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 6. stavak 1. i članka 8. Europske konvencije, te članka 1. Protokola broj 1 i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju.

Pravo na imovinu

24. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

25. Članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju glasi:

Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

26. Apelant smatra da mu je pobijanim odlukama kojim je odbijen njegov zahtjev za povrat stana na kojem je nositelj stanarskog prava povrijeđeno pravo na imovinu zbog, kako navodi, pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i proizvoljne i pogrešne primjene relevantnog materijalnog prava.

27. Ustavni sud podsjeća na to da članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju obuhvaća tri različita pravila. Prvo pravilo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće prirode, izražava načelo mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u 2. stavku ovoga članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostaloga, kontrolirati korištenje imovine sukladno općem interesu. Ova tri pravila nisu različita, u smislu da nisu povezana: drugo i treće pravilo odnose se na pojedine slučajeve miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i trebaju biti tumačena u svjetlu općeg načela izraženog u prvom pravilu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 61).

28. Ustavni sud podsjeća na to da pojam "imovina" podrazumijeva širok spektar vlasničkih interesa koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 14/00* od 4. travnja 2001. godine, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 33/01). Dalje, stanarsko pravo predstavlja *sui generis* vlasničke interese koji predstavljaju ekonomsku vrijednost (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *AP 380/04* od 26. travnja 2005. godine, stavak 27, objavljena u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine" broj 40/05). Najzad, Ustavni sud podsjeća na to da je stav da stanarsko pravo predstavlja "posjed" u smislu članka 1. Protokola 1 i da ga je prihvatio i Europski sud za ljudska prava (vidi *Mago i drugi protiv Bosne i Hercegovine*, presuda od 3. svibnja 2012. godine, stavak 78).

29. U konkretnom slučaju bilo je nesporno da je apelant nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu još od 1971. godine, te da je to svojstvo imao i u vrijeme trajanja postupka, s obzirom na iskaz vlasnika stana iz 2003. godine. Shodno navedenome, proizlazi da pobijane odluke kojim je odbijen apelantov zahtjev za vraćanje u posjed stana na kojem je imao stanarsko pravo predstavljaju miješenja u njegovo pravo na imovinu.

30. Ustavni sud podsjeća na to da je, prema praksi Europskog suda za ljudska prava, prvi i najvažniji zahtjev iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju onaj koji traži da miješanje javnih vlasti u pravo na imovinu bude zakonito. Ustavni sud napominje da je miješanje zakonito samo ako je zakon koji je osnova miješanja: (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) sukladan načelu pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom dana izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, tj. zakon mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi Europski sud za ljudska prava, *Sunday Times protiv Velike Britanije*, presuda od 26. travnja 1979. godine, serija A, broj 30, stavak 49; i *Malone protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 2. kolovoza 1984. godine, serija A, broj 82, st. 67. i 68).

31. Europski sud za ljudska prava, pri ocjeni pitanja zakonitog miješanja u imovinu, polazi od stava da je zadaća domaćih organa, prije svega domaćih sudova, razriješiti pitanje tumačenja domaćeg zakona, a uloga Europskog suda za ljudska prava ograničena je na utvrđivanje je li takvo tumačenje sukladno Konvenciji. Stoga, iako ima ograničene ovlasti pri ocjeni poštivanja domaćeg prava, Europski sud za ljudska prava može, sukladno Konvenciji, izvući odgovarajuće zaključke kada utvrdi da su domaći sudovi očito pogrešno primijenili domaće pravo ili tako da bi došli do proizvoljnih zaključaka (vidi Europski sud za ljudska prava, *Kushoglu protiv Bugarske*, presuda od 10. kolovoza 2007. godine, stavak 50, sa daljnjom citiranom praksom).

32. Ustavni sud podsjeća na to da je u brojnim odlukama također izgradio stav da je prvenstveno zadaća redovitih sudova da utvrđuju činjenice i da primjenjuju pravo, a da je njegova uloga ograničena na ocjenu jesu li uslijed toga eventualno povrijeđena ili zanemarena ustavna prava ili prava iz Konvencije.

33. U konkretnom slučaju apelantov zahtjev za povrat predmetnog stana odbijen je jer je zaključeno da apelant nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Ustavni sud podsjeća na to da je člankom 3. stavak 1. navedenog Zakona određeno da nositelj stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII. Dalje, stavkom 2. navedenoga članka određeno je da se stavak 1. primjenjuje samo na nositelje stanarskog prava koji se imaju pravo vratiti u svoje domove prema članku 1. Aneksa VII, te da se osobe koje su napustile svoje stanove između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine smatraju izbjeglicama i raseljenim osobama prema Aneksu VII.

34. Ustavni sud primjećuje da iz obrazloženja pobijanih odluka proizlazi da je u postupku nesporno utvrđeno da je apelant 30. travnja 1991. godine bio nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, kao i da je to svojstvo imao i u vrijeme pokretanja i vođenja postupka povrata predmetnog stana. Također, u postupku je bilo nesporno i da predmetni stan nikad nije proglašen napuštenim, a ta činjenica, sama po sebi, imajući u vidu članak 18b. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, nije bila prepreka za ostvarivanje prava na povrat predmetnog stana, s obzirom na to da je citiranom odredbom određeno da se odredbe tog zakona primjenjuju i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim. Iz obrazloženja pobijanih odluka proizlazi da je na temelju provedenih dokaza utvrđeno da apelant predmetni stan nije osobno koristio za stanovanje dugi niz godina, kao i da je predmetni stan izdavao podstanarima, pa je zaključeno da je predmetni stan napustio prije 30. travnja 1991. godine, odnosno da se ne može smatrati izbjeglicom ili raseljenom osobom, kao i da predmetni stan navedenog datuma nije predstavljao njegov dom.

35. Ustavni sud primjećuje da je u vrijeme pokretanja i vođenja postupka za povrat predmetnog stana na snazi bio Zakon o stambenim odnosima (u daljnjem tekstu: ZSO). Navedenim zakonom bilo je određeno da davatelj stana na korištenje može otkazati ugovor o korištenju stana nositelju stanarskog prava, između ostaloga, i ako nositelj stanarskog prava izdaje dio stana ili cijeli stan podstanarima suprotno odredbama tog zakona (članak 44. stavak 1. točka 6), ako nositelj stanarskog prava stan osobno ne koristi neprekidno duže od šest mjeseci (članak 47. stavak 1. ZSO-a), odnosno stan osobno ne koristi duže od pet godina zbog odlaska na rad u inozemstvo (članak 48. stavak 1. ZSO-a). Najzad, otkaz ugovora o korištenju stana davao se tužbom u nadležnom sudu (članak 50. ZSO-a).

36. U konkretnom slučaju, a na temelju izjave davatelja stana na korištenje dane u tijeku postupka 2003. godine, utvrđeno je da postupak otkaza ugovora o korištenju stana apelantu pred nadležnim sudom nije bio pokrenut do 30. travnja 1991. godine. Pri tom, iz obrazloženja pobijanih odluka proizlazi da su razlozi na kojim je utemeljen zaključak da je apelant predmetni stan napustio prije 30. travnja 1991. godine bili da predmetni stan nije osobno koristio za stanovanje, te da ga je izdavao podstanarima.

37. Shodno navedenome, proizlazi da su u okolnostima konkretnoga slučaja, pri nespornoj činjenici da je apelant 30. travnja 1991. godine bio nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu i da je zahtjev za njegov povrat podnio pravovremeno, organi uprave i Kantonalni sud, primjenjujući članak 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, došli do proizvoljnog zaključka da apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana zbog razloga koji su mogli biti osnova za otkaz ugovora o korištenju stana shodno ZSO-u i o čemu je moglo biti odlučeno jedino povodom tužbe davatelja stana pred nadležnim sudom. S obzirom na to da, sukladno Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, odluka kojom se zahtjev za povrat stana odbija kao neutemeljen za učinak ima gubitak stanarskog prava, koje predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, proizlazi da pobijane odluke u apelantovom slučaju rezultiraju lišavanjem imovine koje ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

38. Ustavni sud zaključuje da je povrijeđeno apelantovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Ostali navodi

39. S obzirom na zaključke o povredi prava na imovinu, Ustavni sud smatra da nema potrebe posebno ispitivati i apelantove navode o povredi prava iz članka II/3.(e) i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije i prava iz članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

40. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada su nadležni organi i sud u okolnostima konkretnog slučaja, tumačeći relevantnu odredbu materijalnog prava, došli do proizvoljnog zaključka koji je rezultirao apelantovim lišavanjem imovine na način koji ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

41. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. U smislu članka 43. Pravila Ustavnog suda, aneks ove odluke čini izdvojeno mišljenje sutkinje Seade Palavrić suprotno odluci, kojem se pridružuje predsjednik Mirsad Ćeman.

43. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

Izdvojeno mišljenje sutkinje Seade Palavrić o neslaganju, kojem se pridružuje predsjednik Mirsad Ćeman

U Odluci Ustavnog suda broj AP 2052/12 Ustavni sud Bosne i Hercegovine je:

usvojio apelaciju, utvrdio povredu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, zaključivši da miješanje u apelantovu imovinu nije bilo sukladno zakonu; ukinuo Presudu Kantonalnog suda u Sarajevu broj 09 0 U 001407 08 U od 3. travnja 2012. godine i predmet vratio tom sudu uz obvezivanje da po hitnom postupku donese novu odluku, sukladno članku II/3.(k) Ustava BiH i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Uz dužno poštovanje prema većinskom odlučivanju, ne mogu se složiti s izloženim odlučenjem, obrazloženjem i zaključcima koji se odnose na usvajanje apelacije broj AP 2052/12.

Naime, Ustavni sud je u relevantnom dijelu istakao da je apelantov zahtjev za povrat predmetnog stana odbijen jer je zaključeno da apelant nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, te podsjetio na to da je člankom 3. stavak 1. navedenog zakona određeno da nositelj stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII, te da je stavkom 2. navedenoga članka određeno da se stavak 1. primjenjuje samo na nositelje stanarskog prava koji se imaju pravo vratiti u svoje domove prema članku 1. Aneksa VII, te da se osobe koje su napustile svoje stanove između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine smatraju izbjeglicama i raseljenim osobama prema Aneksu VII. Ustavni sud je posebno istakao kako je u postupku bilo nesporno i da stan čiji je povrat u posjed apelant tražio nikada nije proglašen napuštenim i "ta činjenica, sama po sebi, imajući u vidu članak 18b. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, nije bila prepreka za ostvarivanje prava na povrat predmetnog stana, s obzirom na to da je citiranom odredbom određeno da se odredbe tog zakona primjenjuju i na stanove koji nisu proglašeni napuštenim". Također je istaknuto da iz obrazloženja pobijanih odluka proizlazi da je na temelju provedenih dokaza utvrđeno da apelant predmetni stan nije osobno koristio za stanovanje dugi niz godina, kao i da je predmetni stan izdavao podstanarima, pa je zaključeno da je predmetni stan napustio prije 30. travnja 1991. godine, odnosno da se apelant ne može smatrati izbjeglicom ili raseljenom osobom, kao i da predmetni stan navedenog datuma nije predstavljao njegov dom.

Ustavni sud je u konačnici istakao da proizlazi kako su u okolnostima konkretnog slučaja, pri nespornoj činjenici da je apelant 30. travnja 1991. godine bio nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu i da je zahtjev za njegov povrat podnio pravovremeno, organi uprave i Kantonalni sud, primjenjujući članak 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, došli do proizvoljnog zaključka da apelantu ne pripada pravo na povrat predmetnog stana zbog razloga koji su mogli biti osnova za otkaz ugovora o korištenju stana shodno ZSO-u i o čemu je moglo biti odlučeno jedino povodom tužbe davatelja stana pred nadležnim sudom. S obzirom na to da, sukladno Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, odluka kojom se zahtjev za povrat stana odbija kao neutemeljen za učinak ima gubitak stanarskog prava, koje predstavlja imovinu u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz

Europsku konvenciju, proizlazi da pobijane odluke u apelantovom slučaju rezultiraju lišavanjem imovine koje ne zadovoljava standard zakonitog miješanja.

Razlozi moga neslaganja s usvojenom odlukom Ustavnog suda u konkretnome slučaju su sljedeći:

Prije svega, podsjećam na to da je apelant pred organima uprave, a zatim i Kantonalnim sudom, pokrenuo postupak zahtjevom za povrat stana u posjed, zahtijevajući primjenu Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, tj. da se utvrdi da je apelant stekao status izbjegle, odnosno raseljene osobe i da mu kao takvom pripada pravo na povrat stana u posjed. Nesporno je, prema mome mišljenju, da su se i organi uprave i Kantonalni sud kretali u okviru apelantovog zahtjeva i utvrdili da on ne spada u krug osoba kojima navedeni zakon daje pravo da se vrate u posjed stana koji je bio njihov dom 30. travnja 1991. godine, pa da, stoga, apelant nema pravo na povrat predmetnog stana u posjed u tom postupku. Organi uprave i Kantonalni sud uopće nisu odlučivali o apelantovom stanarskom pravu, izuzev što su utvrdili da je apelant od 1973. godine nositelj stanarskog prava na predmetnom stanu, ali nisu odlučivali niti odlučili da apelantu to stanarsko pravo prestaje. Imajući u vidu takvo činjenično stanje, uopće ne nalazim da su ti organi postupali nezakonito u smislu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Naime, Ustavni sud u svojoj odluci polazi od činjenice da apelant zbog toga što je bio nominalni nositelj stanarskog prava od 1973. godine, pa i 30. travnja 1991. godine, bez obzira na to što taj stan nikada nije postao i njegov dom jer je apelant predmetni stan kontinuirano izdavao i nije živio u njemu jer je već dugi niz godina bio u Njemačkoj, dakle stan je napustio nevezano za ratni sukob, i to u razdoblju koje nije relevantno za stjecanje statusa izbjegle, odnosno raseljene osobe, ima pravo da mu se predmetni stan vrati, i to primjenom Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, proisteklim primjenom Aneksa VII. Okvirnog sporazuma za mir u BiH. Proizlazi da je temeljno pitanje za rješavanje konkretne apelacije je li apelant imao status izbjeglice, pa da se na njega mogu primijeniti prava koja se odnose na povratak izbjeglica u svoje domove.

Iako su organi uprave i Kantonalni sud dali potpuno jasna i relevantna obrazloženja za svoje odluke, kod ovakve odluke Ustavnog suda smatram ipak potrebnim podsjetiti na činjenicu da je člankom 1. Aneksa VII, između ostaloga, propisano da se sve izbjeglice i raseljene osobe imaju pravo slobodno vratiti u svoje domove i da imaju pravo na vraćanje imovine koje su lišeni u tijeku neprijateljstava od 1991. godine, te na naknadu imovine koja se ne može vratiti. I člankom II/5. Ustava Bosne i Hercegovine garantirano je da sve izbjeglice i prognanici imaju pravo slobodno se vratiti svojim domovima sukladno Aneksu VII, kao i pravo na povrat imovine koje su bili lišeni tijekom neprijateljstava od 1991. godine, te da im se naknadi ona imovina koja im se ne može vratiti.

Za definiciju izbjeglice relevantna je, prema mome mišljenju, prije svih, Konvencija o statusu izbjeglica iz 1951. godine, kojom je propisano da je izbjeglica osoba koja ima opravdan strah od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini, te političkoga mišljenja, koja se nalazi izvan zemlje podrijetla i koja se ne može ili se ne želi staviti pod zaštitu te zemlje ili se u nju vratiti zbog straha od proganjanja. Kada je riječ konkretno o Bosni i Hercegovini, Zakonom o izbjeglicama iz BiH i raseljenim osobama u BiH u članku 3. propisano je da je izbjeglica iz BiH u smislu tog zakona državljanin Bosne i Hercegovine koji se nalazi izvan BiH, koji je zbog sukoba prognan sa svog prebivališta ili je napustio svoje prebivalište u Bosni i Hercegovini i izbjegao u inozemstvo nakon 30. travnja 1991. godine, bojeći se opravdano da će biti progonjen zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj socijalnoj skupini ili svojih političkih mišljenja i koji nije u mogućnosti sigurno i dostojanstveno vratiti se na svoje ranije prebivalište niti je dobrovoljno odlučio trajno se nastaniti izvan BiH. Člankom 5. istoga zakona propisano je da se status izbjeglica iz BiH za vrijeme njihovoga boravka u zemljama prihvata utvrđuje prema pravilima i propisima tih zemalja. Iako su organi uprave i Kantonalni sud nesporno utvrdili da apelant nema status izbjeglice i da je predmetni stan napustio znatno prije 30. travnja 1991. godine, dakle prije datuma relevantnog za stjecanje statusa izbjeglice, apelant, iako tvrdi da se u vrijeme rata zbog ratnih dešavanja nije mogao vratiti u predmetni stan, ustvari ne tvrdi da je u Njemačkoj bio u statusu izbjeglice niti je u spis priložio dokaz da mu je Njemačka priznala status izbjeglice, pa se na njega, prema mome mišljenju, nikako ne može primijeniti Zakon o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, koji u članku 3. propisuje da nositelj stanarskog prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovog obiteljskog kućanstva, kao što je utvrđeno člankom 6. ZSO-a, ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, s tim da se to pravo primjenjuje samo na nositelje stanarskog prava koji se imaju pravo vratiti u svoje domove prema članku 1. Aneksa VII, te da se osobe koje su napustile svoje stanove između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine smatraju izbjeglicama i raseljenim osobama prema Aneksu VII.

Iz navedenoga slijedi da apelant niti po jednoj osnovi nema status izbjeglice, pri čemu je ključna činjenica da je predmetni stan napustio prije ratnih sukoba i nevezano za njih, te da, budući da je cijeli stan, nasuprot izričitim odredbama ZSO-a, kontinuirano izdavao u zakup podstanarima koji su zatečeni u predmetnom stanu i u vrijeme ratnih djelovanja – predmetni stan nije ni proglašen napuštenim (iako samo proglašavanje prema zakonu i nije relevantno), pa stoga nema pravo ni na povrat predmetnog stana u postupku vođenom na njegov zahtjev primjenom Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

U odnosu na apelantovo stanarsko pravo, za koje je Europski sud izrazio stav da predstavlja imovinu u Bosni i Hercegovini, ali ne i u Republici Hrvatskoj (jer su relevantni organi u BiH iz Aneksa VI. uz Opći okvirni sporazum za mir u BiH i Vašingtonskog sporazuma kada je riječ o Federaciji BiH već prethodno bili izrazili stav da je stanarsko pravo imovina), smatram da u postupku koji su vodili organi uprave i Kantonalni sud koji su rezultirali pobijanom odlukom nije uopće povrijeđeno apelantovo pravo na stanarsko pravo jer se o tome i ne odlučuje Zakonom o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. S druge strane, s obzirom na to da je apelant bio samo nominalni nositelj stanarskog prava i da predmetni stan nije koristio kao nositelj stanarskog prava odnosno *de facto* korisnik stana, pa u biti nije ostvario nikakvu vezu s predmetnim stanom, a pogotovo ne na razini na kojoj bi se taj stan mogao smatrati njegovim domom, u konkretnom slučaju nije povrijeđeno ni apelantovo pravo na dom, jer se može povrijediti samo ono što postoji.

Uostalom, i dosadašnja praksa Ustavnog suda u ovakvim i sličnim predmetima, pogotovo u odnosu na stav da osobe koje su stan čiji povrat u posjed traže taj stan napustile prije izbijanja ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini i nevezano za njih, bila je da pravo na povrat u posjed stana nema osoba koja je stan napustila nevezano za ratni sukob, odnosno prije izbijanja ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini, među kojima su Odluka broj *AP 1328/06* od 28. rujna 2007. godine i Odluka broj *AP 1468/07* od 11. studenog 2009. godine. Tako je u Odluci broj *AP 1468/07* od 11. studenog 2009. godine Ustavni sud, u dijelu koji je sličan i relevantan za predmetni slučaj, interpretirao presudu Vrhovnog suda u dijelu

koji glasi: "Vrhovni sud [je] utvrdio da su pretpostavke za otkazivanje ugovora o korištenju stana postojale do 30. aprila 1991. godine i da je u konkretnom sporu relevantan period nekorištenja stana samo do tog datuma stoga što je odredbama Zakona o stambenim odnosima precizirano da se 'nosiocu stanarskog prava može dati otkaz o korištenju stana iz razloga što stan ne koristi duže od šest mjeseci' pod uvjetima koji su određeni ovim zakonom. Kako su utvrdili nižestepeni sudovi, stekli su se uvjeti iz odredbe člana 47. ZSO-a za otkaz ugovora o korištenju predmetnog stana zbog toga što nije korišten duže od šest mjeseci. Vrhovni sud je zaključio da je pravilan zaključak nižestepenih sudova da su u vrijeme dodjele spornog stana drugotuženoj (august 1992. godine) bili ispunjeni uvjeti za otkaz ugovora o korištenju stana apelantu, i da je osnovan protivtužbeni zahtjev davaoca stana na korištenje da se apelantu otkaže ugovor o korištenju predmetnog stana. Dalje, zakonskim odredbama kojima je regulirano pitanje povrata imovine (tzv. imovinski zakoni) određeno je da nosilac stanarskog prava na napuštenom stanu ili član njegovog porodičnog domaćinstva imaju pravo da se vrate u stan u skladu sa Aneksom 7 Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Odredbe ovog zakona se primjenjuju na sve stanove koje su korisnici napustili između 30. aprila 1991. godine i 19. decembra 1998. godine bez obzira na to da li je stan bio proglašen napuštenim ili ne, odnosno bez obzira na to da li je stan korišten u poslovne svrhe nakon 30. aprila 1991. godine. S obzirom na to da je apelant prije ovog roka prestao koristiti stan i trajno se preselio u Beograd ne može se smatrati izbjeglicom, odnosno raseljenim licem koje je stan napustilo u navedenom periodu, a, s druge strane, ostvarene su pretpostavke da se primijeni član 47. ZSO-a o otkazu ugovora o korištenju stana. Vrhovni sud je zaključio da apelant nije koristio stan duže od zakonom propisanog roka i da nema status izbjeglice ili raseljenog lica na kojeg bi se mogle primijeniti zakonske odredbe o povratu stana.

[…]

U konkretnom slučaju redovni sudovi su na utvrđeno činjenično stanje primijenili odgovarajuće odredbe ZSO-a i Zakona o prestanku primjene Zakona o korištenju napuštene imovine. ZSO-om je predviđeno da se može otkazati stanarsko pravo svakom licu koje, pod uvjetima predviđenim zakonom, stan ne koristi duže od šest mjeseci, a taj je uvjet u konkretnom slučaju ispunjen. Pravnu prirodu tog otkaza ne mijenja činjenica da je tek protivtužbom Općine Bijeljina dat otkaz na ugovor o korištenju stana. Sudovi su pošli od činjenice da je apelant *de facto* imao stanarsko pravo na predmetnom stanu, ali da mu je ono prestalo zbog toga što stan nije korišten duže od šest mjeseci. U toku sudskog postupka je nesporno utvrđeno da su apelant i članovi njegovog porodičnog domaćinstva stan prestali koristiti 1988. godine, da je te godine apelant odjavio svoje prebivalište u Bijeljini i prijavio ga u Beogradu, te da je od tada u stan samo povremeno navraćao sve dok nije uselila drugotužena P. M. Okružni sud je naveo da član 6. ZSO-a zahtijeva da se stambene potrebe ostvaruju 'trajnim življenjem i stanovanjem u stanu', a taj uvjet apelant nije ispunio. Redovni sudovi su zaključili da na konkretan slučaj valja primijeniti član 47. ZSO-a koji predviđa da 'otkaz ugovora o korištenju stana nosiocu stanarskog prava može se dati i kad on i članovi porodičnog domaćinstva, koji su zajedno s njim stanovali, prestanu da lično koriste stan neprekidno duže od šest mjeseci.'"

U navedenoj odluci je zatim istaknuto: "Ustavni sud smatra da je apelantovo pozivanje na ustavne odredbe koje se odnose na stanarsko pravo u ovom slučaju, ustvari, pozivanje na pravo izbjeglica i raseljenih lica da se neometano vrate u svoje domove i da im se vrati imovina koja im je oduzeta zbog ratnih sukoba koji su otpočeli 30. aprila 1991. godine. Pravo izbjeglica i raseljenih lica je pravo na osnovu člana II/5. Ustava Bosne i Hercegovine koji se izričito primjenjuje na sve oblike oduzimanja imovine do kojih je došlo prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine."

Ustavni sud je u navedenoj odluci podsjetio na sljedeće: "U svojoj Odluci broj *U 14/00* [Ustavni sud je] usvojio stav da faktičko stanje, zatečeno 30. aprila 1991. godine, treba da bude polazna tačka sa koje će se razmatrati svi pravni sporovi koji proizađu nakon mjera koje preduzmu nadležni organi oba entiteta i Bosne i Hercegovine (u okviru svojih nadležnosti), s ciljem da se vrati imovina njihovim predratnim korisnicima. Međutim, sudovi su utvrdili da se apelantova pravna situacija mora posmatrati u kontekstu činjenice da on nema status izbjeglice odnosno raseljenog lica, nego činjenicu da je stan napustio 1988. godine, dakle nevezano za ratne sukobe, i da mu je dat otkaz ugovora o korištenju stana zbog toga što ga nije koristio u vremenu dužem od šest mjeseci."

Ustavni sud je u navedenom predmetu zaključio da u konkretnom slučaju nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje, da predmetni stan zbog toga što ga apelant nije koristio i što ga je napustio prije ratnih sukoba u Bosni i Hercegovini ne predstavlja apelantov dom, pa, s obzirom na to da su navodi o povredi apelantovog prava na imovinu bili utemeljeni na istim argumentima kao što su oni koje je Ustavni sud već razmotrio i ocijenio ih neutemeljenim, pravo na imovinu nije smatrao svrsishodnim niti razmatrati.

Nalazim veliku sličnost između ova dva predmeta i smatram u cijelosti primjenjivim stav Ustavnog suda iz Odluke broj *AP 1468/07* u zaključku da nema povrede ustavnih prava na koje se apelant poziva kada su nadležni organi utvrdili da je apelant svojevoljno prestao koristiti predmetni stan prije 30. travnja 1991. godine, nevezano za oružani sukob, i da nema status izbjegle ili raseljene osobe, pa se taj stan ne može smatrati apelantovim domom u smislu značenja članka 8. Europske konvencije.

Prema mome mišljenju, iz svega navedenoga slijedi da je očito da je Ustavni sud u odluci o sadašnjoj apelaciji odstupio od svojih stavova i prakse, a da ponuđena argumentacija u odluci s kojom nisam suglasna ne podupire takvu promjenu stava Ustavnog suda.

Slijedi da apsolutno nisam u mogućnosti suglasiti se sa zaključcima koje je usvojila većina Ustavnog suda u svezi s ovim pitanjem. Uz dužno poštovanje, ovom prilikom izražavam svoje neslaganje.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП 2052/12**, рјешавајући апелацију **Здравка Марића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Маргарита Цаца-Николовска, потпредсједница
Tudor Pantiru, судија
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Constance Grewe, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 27. новембра 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Здравка Марића**.

Утврђује се повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 У 001407 08 У од 3. априла 2012. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Сарајеву који је дужан да, по хитном поступку, донесе нову одлуку, у складу с чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Кантоналном суду у Сарајеву да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Здравко Марић из Братунца (у даљњем тексту: апелант) поднио је 30. маја 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 У 001407 08 У од 3. априла 2012. године, Рјешења Министарства стамбених послова Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Министарство) број 27/02-23-1315/08 од 29. фебруара 2008. године и Рјешења Управе за стамбена питања Кантона Сарајево (у даљњем тексту: Управа) број 23/6-372-П-2653/99 од 1. фебруара 2008. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда, Министарства и Управе затражено је 12. августа 2014. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Кантонални суд је доставио одговор 3. септембра 2014. године, а Министарство 22. августа 2014. године. До дана доношења ове одлуке Управа није доставила одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

5. Управа је Рјешењем број 23/6-372-П-2653/99 од 1. фебруара 2008. године одбила као неоснован апелантов захтјев за враћање у посјед стана на означеној адреси (у даљњем тексту: предметни стан).

6. Из образложења рјешења произлази да је апелант 10. септембра 1999. године поднио захтјев за повраћај предметног стана, да је рјешењем Управе од 22. јула 2003. године његов захтјев одбијен као неоснован, те да је, одлучујући о апелантовој жалби против тог рјешења, Министарство поништило рјешење и предмет вратило на поновно одлучивање Управи. Министарство је наложило Управи да у поновном поступку омогући апеланту да учествује у поступку, те да утврди сљедеће: да ли је предметни стан представљао апелантов дом у смислу члана 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), да ли је апелант испуњавао све обавезе носиоца станарског права и да ли је власник стана расположивим законским средствима оспоравао апеланту коришћење предметног стана.

7. У поновном поступку Управа је као неспорно утврдила да је апелант био носилац станарског права на предметном стану (рјешење власника стана о додјели предметног стана апеланту и уговор о коришћењу стана од 17. јула 1973. године). На основу увјерења о кретању МУП-а Кантона Сарајево од 30. новембра 2006. године утврђено је да је апелант на адреси предметног стана пријављен од 2. августа 2001. године. Увидом у потврду Кантоналног стамбеног фонда од 7. маја 2007. године о члановима породичног домаћинства на основу података добијених бодовањем стана 10. октобра 1987. године утврђено је да је апелант члан породичног домаћинства на предметном стану и да других чланова нема, као и да је Комисија констатовала, на основу изјава комшија, да се апелант, носилац станарског права на предметном стану, налази на раду у иностранству. На основу увјерења Службе за опште послове и мјесне заједнице Општине Ново Сарајево од 27. фебруара 2007. године утврђено је да апелант није уписан у Општи бирачки списак из 1992. године на адреси предметног стана. На основу увида у допис Министарства одбране, Одјел Ново Сарајево, од 14. марта 2007. године утврђено је да се апелант у евиденцији војних обвезника не води на адреси предметног стана. На основу увида у допис Федералног завода за статистику од 23. априла 2007. године утврђено је да се апелант не налази у евиденцији пописа становништва проведеног од 1. до 15. априла 1991. године. Указано је на то да је свједок Ј. К. који од рођења живи прекопута зграде у којој се налази предметни стан изјавио да познаје све станаре у тој згради, да се сви међусобно познају, али да не познаје апеланта, нити га је икад видио, па произлази да је апелант предметни стан издавао подстанарима. Тај свједок је истакао: "По казивању старе нане Хајре која је стари станар, пред рат је ту становала нека учитељица". Из исказа свједокиње Б. Х. која је од 1986. до 2006. године становала у згради у којој се налази предметни стан, према оцјени Управе, произлази да је апелант предметни стан издавао подстанарима, будући да је та свједокиња изјавила да је из стана излазила нека жена с дјецом, да је све станаре у згради познавала из виђења, да с њима није контактирала, те најзад да апеланта никад није видјела, а да је од комшија чула да се налази у Њемачкој. У допису од 1. августа 2001. године апелант је изјавио да је од 1971. године боравио у Њемачкој гдје је отишао путем Бироа за запошљавање, те да је стан користио за вријеме годишњих одмора. Даље, утврђено је као неспорно и да предметни стан никад није проглашен напуштеним, као и да је апелант плаћао све комуналне услуге за предметни стан на своје име. Најзад, као неспорно је утврђено да је предметни стан својина Општине Ново Сарајево, а да је надлежна служба обавијестила Управу дописом од 17. јула 2003. године да нема података да је прије рата покретан поступак за отказ уговора о коришћењу предметног стана који је закључио апелант.

8. Из образложења рјешења произлази да је Управа на основу спроведених доказа закључила да неспорно произлази да 30. априла 1991. године предметни стан није представљао апелантов дом у смислу члана 8 Европске конвенције, јер се под домом подразумијева мјесто гдје лице живи и обавља своје уобичајене потребе. Даље, истакнуто је да апелант није лице које је предметни стан напустило у периоду између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године, па да се, сходно чл. 3, 4, 6, 7 и 18б. Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима ("Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 43/99, 56/01 и 29/03), не сматра избјеглим и расељеним лицем према Анексу VII Општег оквирног споразума за БиХ (у даљњем тексту: Анекс VII).

9. Министарство је Рјешењем број 27/02-23-1315/08 од 29. фебруара 2008. године одбило као неосновану апелантову жалбу изјављену против првостепеног рјешења. Министарство је закључило да је првостепени орган правилно утврдио чињенично стање и да је на тако утврђено чињенично стање правилно примијенио материјално право. Према оцјени Министарства, правилан је закључак првостепеног органа да предметни стан није представљао апелантов дом у смислу члана 8 Европске конвенције, с обзиром на то да га апелант није користио за живљење, односно за задовољавање својих потреба које се односе на трајно живљење и становање. Сходно наведеном, закључено је да је првостепени орган правилно закључио да апелант није лице из члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, те да је с тим у вези дао ваљане разлоге и образложења. Неоснованим су оцијењени апелантови наводи да је првостепени орган незаконито тумачио одредбе наведене Конвенције, као и да је погрешан закључак првостепеног органа да није доказао да предметни стан представља његов дом. Најзад, закључено је и да је првостепени орган правилно тумачио члан 1 Анекса VII када је закључио да право на враћање у своје домове имају носиоци станарског права који су своје станове напустили између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године јер се они према том Анексу сматрају избјеглицама и расељеним лицима.

10. Кантонални суд је Пресудом број 09 0 У 001407 08 У од 3. априла 2012. године апелантову тужбу у управном спору одбио као неосновану.

11. У образложењу пресуде Кантонални суд је указао на доказе који су спроведени у првостепеном поступку, указујући, између осталог, и на то да је апелант носилац станарског права на предметном стану који му је означеним рјешењем даваоца стана на коришћење додијељен 17. јула 1973. године, те да је апелант истог дана са "Стамбеним предузећем Сарајево" закључио уговор о његовом коришћењу, да је из обавјештења Министарства одбране, Управа Сарајево, из 2007. године утврђено да је апелант уписан у списак војних обвезника на адреси претходног стана за који му је, као замјенски, додијељен предметни стан, што је и назначено у рјешењу о додјели предметног стана, да је апелант у допуни захтјева за повраћај стана из 2001. године истакао да је 1971. године, путем Бироа за запошљавање, отишао на рад у Њемачку, да је предметни стан користио када је долазио у БиХ и у вријеме годишњих одмора, да од почетка рата па до августа 2001. године није долазио у предметни стан који сад користи породица А. М., да из предочених признаница о уплатама за предметни стан које гласе на његово име "Сарајевостану" за 1990, 1991. и 1992. годину, уплатама за електричну енергију за 1990, 1991. и 1992. годину, те обрачун ЈКП "Водовод и канализација" за 1991. годину и једна уплатница за 1992. годину произлази да је апелант измиривао обавезе по наведеним основима за предметни стан.

12. На основу наведеног Кантонални суд је оцијенио правилним утврђење управних органа да апелант није лице из члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима. Према мишљењу суда, апелант, носилац станарског права на предметном стану, није напустио стан у периоду између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године, нити због ратних дејстава, па се не може сматрати избјеглим нити расељеним лицем које има право на повратак у складу с Анексом VII. И према оцјени суда, предметни стан 30. априла 1991. године није био апелантов дом, а с обзиром на то да се сви правни спорови разматрају у односу на тај датум као полазну тачку, што је инкорпорисано у члану 3 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, апеланту не припада право на повраћај предметног стана. У прилог том закључку Кантонални суд се позвао и на Одлуку Уставног суда број *У 14/00* од 4. маја 2001. године. На правилност утврђеног чињеничног стања, према оцјени Кантоналног суда, упућује и чињеница да је апелант пребивалиште на адреси предметног стана пријавио тек 2. августа 2001. године, да је и тренутно као апелантова адреса евидентирана код надлежног органа за одбрану адреса његовог ранијег стана, тј. адреса стана у ком је живио прије него му је додијељен предметни стан, а предметни стан му је додијељен 17. јула 1993. године, да апелант није евидентиран у Општем бирачком списку из 1992. године на адреси предметног стана, да је при бодовању предметног стана 1987. године, као и при попису становништва из априла 1991. године, апелант, према мишљењу суда, евидентиран само као номинални носилац станарског права на предметном стану, а што не указује и на то да је стан користио. Сходно свему наведеном, произлази да апелант предметни стан није напустио у периоду од 30. априла 1991. године до 4. априла 1998. године, као и да му 30. априла 1991. године предметни стан није био дом.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

13. Апелант тврди да му је оспореним одлукама повријеђено право из члана II/3е), ф), к) и м) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1, члана 8 Европске конвенције, те члана 1 Протокола број 1 и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију. Апелант сматра да су му наведена права повријеђена јер су, како тврди, органи управе и Кантонални суд произвољно, погрешно и арбитрарно утврдили чињенично стање, тј. да предметни стан није био његов дом, односно да су произвољно тумачили релевантне одредбе Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима када су закључили да му не припада право на повраћај предметног стана.

б) Одговор на апелацију

14. Кантонални суд се у одговору на наводе из апелације позвао на разлоге и образложења из своје одлуке, те закључио да су апелантове тврдње о повреди права на која указује у апелацији неосноване.

15. Министарство је у одговору на наводе из апелације истакнуло да је утврђено да апелант није лице из члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, због чега нису испуњени законски услови да би се предметни стан могао сматрати његовим домом.

V. Релевантни прописи

16. **Закон о престанку примјене Закона о напуштеним становима** ("Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03, 29/03 и 81/09) у релевантном дијелу гласи:

Члан 3.

Носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним или члан његовог породичног домаћинства као што је утврђено чланом 6. ЗОСО (у даљем тексту: носилац станарског права) има право на повратак у складу са Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Став 1. овог члана примјењује се само на носиоце станарског права који имају право да се врате у своје домове према члану 1. Анекса VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Особе које су напустиле своје станове између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998.

године сматрају се избјеглицама и расељеним лицима према Анексу 7 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

(...)

Члан 5.

Захтјев за враћање стана у посјед мора се поднијети у року од петнаест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона.

Изузетно, рок за подношење захтјева за повратак стана из (...) члана 18б. став 1. овог закона (...) је 04. октобар 1999. године.

Ако носилац станарског права у року прописаном овим чланом не поднесе захтјев за повратак стана надлежном управном органу, надлежном суду или Комисији за имовинске захтјеве избјеглица и расељених лица (...) престаје му станарско право.

Члан 18б.

Одредбе овог закона односе се и на станове који нису проглашени напуштеним у смислу прописа из члана 1. овог закона, укључујући и оштећене и девастиране станове, уколико је носилац станарског права односни стан напустио прије 4. априла 1998. године.

(...)

17. **Упутство о примјени Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима** ("Службене новине ФБиХ" бр. 43/99, 46/99 и 56/01) у релевантном дијелу гласи:

Статус избјеглице или расељеног лица према Анексу VII Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини

1. Лице које је свој стан напустило између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године се сматра избјеглицом или расељеним лицем с правом повратка у стан, без обзира на околности под којима је напустио стан.

(...)

Поступање по захтјевима за станове који нису проглашени напуштеним

42. У складу са чланом 18.б Закона, управни орган је надлежан да прима захтјеве за станове који нису проглашени напуштеним у складу са законима и прописима из члана 1. Закона, укључујући и оштећене и разрушене станове, у случајевима гдје је носилац станарског права изгубио посјед стана прије 4. априла 1998. године.

(...)

18. **Закон о стамбеним односима** ("Службени лист СРБиХ" бр. 14/84, 12/87 и 36/89 и "Службене новине ФБиХ" бр. 11/98, 38/98, 12/99 и 19/99) у релевантном дијелу гласи:

Члан 11.

Станарско право грађанин стиче даном законитог усељења у стан.

Законитим усељењем у стан сматра се усељење извршено на основу уговора о кориштењу стана, закљученог на основу одговарајућег акта или другог акта утврђеног овим законом који представља пуноважан основ за усељење у стан.

Члан 44.

Давалац стана на коришћење односно заједница становања носиоцу станарског права може дати отказ уговора о коришћењу стана:

б) ако носилац станарског права издаје дио стана или цијели стан подстанарима супротно одредбама овог закона односно пропису скупштине кантона (члан 54);

(...)

Члан 47.

Отказ уговора о коришћењу стана носиоцу станарског права може се дати и кад он и чланови његовог породичног домаћинства, који су заједно с њим становали, престану да лично користе стан непрекидно дуже од шест мјесеци, а за то вријеме су боравили у земљи или иностранству, изузев:

(...)

6. ако носилац станарског права и чланови његовог породичног домаћинства привремено бораве у другом мјесту у земљи односно иностранству из разлога наведених у ставу 1. члана 48. овог закона.

Сматраће се да је носилац станарског права престао непрестано користити стан и у случају када само повремено навраћа у стан, као и када цио стан користи лице које није члан породичног домаћинства.

Члан 48.

Не може се носиоцу станарског права дати отказ уговора о коришћењу стана из разлога што стан не користи дуже од шест мјесеци али најдуже до пет година, ако одлази привремено на рад у иностранство односно у друго мјесто у земљи у својству радника у предузећу и другом правном лицу или као стручњак у сагласности с надлежним органом политичке организације или путем Завода за запошљавање, као и кад је у иностранству ради школовања, специјализације, давања умјетничких приредби и лијечења.

У случајевима из претходног става, носилац станарског права може цијели стан или дио стана дати на коришћење другом лицу као подстанару, али само ако је претходно понудио даваоцу стана да он одреди подстанара, а овај то није одредио у року од 30 дана од дана пријема понуде.

Члан 50.

Отказ уговора о коришћењу стана даје се носиоцу станарског права тужбом која се подноси надлежном суду.

VI. Допустивост

19. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има и апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

20. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

21. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 09 0 У 001407 08 У од 3. априла 2012. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Уставном суду није предочена и доставница о уручењу оспорене пресуде апеланту, али с обзиром на датум доношења пресуде, тј. 3. април 2012. године, и датум подношења апелације, тј. 30. мај 2012. године, очигледно је да није протекао рок од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допустива, нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

22. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, те члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

23. Апелант тврди да су му оспореним одлукама повријеђена права из члана II/3e), к), ф) и м) Устава Босне и Херцеговине, члана 6 став 1 и члана 8 Европске конвенције, те члана 1 Протокола број 1 и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

Право на имовину

24. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

к) Право на имовину.

25. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.

26. Апелант сматра да му је оспореним одлукама којим је одбијен његов захтјев за повраћај стана на ком је носилац станарског права повријеђено право на имовину због, како наводи, погрешно утврђеног чињеничног стања и произвољне и погрешне примјене релевантног материјалног права.

27. Уставни суд подсјећа на то да члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило, које је изражено у првој реченици првог става и које је опште природе, изражава принцип мирног уживања имовине. Друго правило, у другој реченици истог става, односи се на лишавање имовине и подвргава га извјесним условима. Треће правило, садржано у 2. ставу овог члана, дозвољава да државе потписнице имају право, између осталог, да контролишу коришћење имовине у складу с општим интересом. Ова три правила нису различита, у смислу да нису повезана: друго и треће правило односе се на поједине случајеве мијешања у право на мирно уживање имовине и треба да буду тумачена у свјетлу општег принципа израженог у првом правилу (види Европски суд за људска права, *Sporrong и Lönnorth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 61).

28. Уставни суд подсјећа на то да појам "имовина" подразумијева широк спектар власничких интереса који представљају економску вриједност (види Уставни суд, Одлука број *У 14/00* од 4. априла 2001. године, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 33/01). Даље, станарско право представља *sui generis* власничке интересе који представљају економску вриједност (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *АП 380/04* од 26. априла 2005. године, став 27, објављена у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине" број 40/05). Најзад, Уставни суд подсјећа на то да је став да станарско право представља "посјед" у смислу члана 1 Протокола 1 и да га је прихватио и Европски суд за људска права (види *Маго и други против Босне и Херцеговине*, пресуда од 3. маја 2012. године, став 78).

29. У конкретном случају било је неспорно да је апелант носилац станарског права на предметном стану још од 1971. године, те да је то својство имао и у вријеме трајања поступка, с обзиром на исказ власника стана из 2003. године. Сходно наведеном, произлази да оспорене одлуке којим је одбијен апелантов захтјев за враћање у посјед стана на ком је имао станарско право представљају мијешења у његово право на имовину.

30. Уставни суд подсјећа на то да је, према пракси Европског суда за људска права, први и најважнији захтјев из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију онај који тражи да мијешање јавних власти у право на имовину буде законито. Уставни суд напомиње да је мијешање законито само ако је закон који је основ мијешања: (а) доступан грађанима, (б) толико прецизан да омогућава грађанима да одреде своје поступке, (ц) у складу с принципом правне државе, што значи да слобода одлучивања која је законом дата извршној власти не смије бити неограничена, тј. закон мора да обезбиједи грађанима адекватну заштиту против произвољног мијешања (види Европски суд за људска права, *Sunday Times против Велике Британије*, пресуда од 26. априла 1979. године, серија А, број 30, став 49; и *Malone против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 2. августа 1984. године, серија А, број 82, ст. 67 и 68).

31. Европски суд за људска права, при оцјени питања законитог мијешања у имовину, полази од става да је задатак домаћих органа, прије свега домаћих судова, да разријеше питање тумачења домаћег закона, а улога Европског суда за људска права ограничена је на утврђивање да ли је такво тумачење у складу с Конвенцијом. Стога, иако има ограничена овлашћења при оцјени поштовања домаћег права, Европски суд за људска права може, у складу с Конвенцијом, извући одговарајуће закључке када утврди да су домаћи судови очигледно погрешно примијенили домаће право или тако да би дошли до произвољних закључака (види Европски суд за људска права, *Kushoglu против Бугарске*, пресуда од 10. августа 2007. године, став 50, са даљњом цитираном праксом).

32. Уставни суд подсјећа на то да је у бројним одлукама такође изградио став да је првенствено задатак редовних судова да утврђују чињенице и да примјењују право, а да је његова улога ограничена на оцјену да ли су усљед тога евентуално повријеђена или занемарена уставна права или права из Конвенције.

33. У конкретном случају апелантов захтјев за повраћај предметног стана одбијен је јер је закључено да апелант није лице из члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима. Уставни суд подсјећа на то да је чланом 3 став 1 наведеног Закона одређено да носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним има право на повратак у складу с Анексом VII. Даље, ставом 2 наведеног члана одређено је да се став 1 примјењује само на носиоце станарског права који имају право да се врате у своје домове према члану 1 Анекса VII, те да се лица која су напустила своје станове између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године сматрају избјеглицама и расељеним лицима према Анексу VII.

34. Уставни суд примјећује да из образложења оспорених одлука произлази да је у поступку неспорно утврђено да је апелант 30. априла 1991. године био носилац станарског права на предметном стану, као и да је то својство имао и у вријеме покретања и вођења поступка повраћаја предметног стана. Такође, у поступку је било неспорно и да предметни стан никад није проглашен напуштеним, а та чињеница, сама по себи, имајући у виду члан 18б. Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, није била препрека за остваривање права на повраћај предметног стана, с обзиром на то да је цитираном

одредбом одређено да се одредбе тог закона примјењују и на станове који нису проглашени напуштеним. Из образложења оспорених одлука произлази да је на основу спроведених доказа утврђено да апелант предметни стан није лично користио за становање дуги низ година, као и да је предметни стан издавао подстанарима, па је закључено да је предметни стан напустио прије 30. априла 1991. године, односно да се не може сматрати избјеглицом или расељеним лицем, као и да предметни стан наведеног датума није представљао његов дом.

35. Уставни суд примјећује да је у вријеме покретања и вођења поступка за повраћај предметног стана на снази био Закон о стамбеним односима (у даљњем тексту: ЗСО). Наведеним законом било је одређено да давалац стана на коришћење може да откаже уговор о коришћењу стана носиоцу станарског права, између осталог, и ако носилац станарског права издаје дио стана или цијели стан подстанарима супротно одредбама тог закона (члан 44 став 1 тачка 6), ако носилац станарског права стан лично не користи непрекидно дуже од шест мјесеци (члан 47 став 1 ЗСО-а), односно стан лично не користи дуже од пет година због одласка на рад у иностранство (члан 48 став 1 ЗСО-а). Најзад, отказ уговора о коришћењу стана давао се тужбом у надлежном суду (члан 50 ЗСО-а).

36. У конкретном случају, а на основу изјаве даваоца стана на коришћење дате у току поступка 2003. године, утврђено је да поступак отказа уговора о коришћењу стана апеланту пред надлежним судом није био покренут до 30. априла 1991. године. При том, из образложења оспорених одлука произлази да су разлози на којим је заснован закључак да је апелант предметни стан напустио прије 30. априла 1991. године били да предметни стан није лично користио за становање, те да га је издавао подстанарима.

37. Сходно наведеном, произлази да су у околностима конкретног случаја, при неспорној чињеници да је апелант 30. априла 1991. године био носилац станарског права на предметном стану и да је захтјев за његов повраћај поднио благовремено, органи управе и Кантонални суд, примјењујући члан 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, дошли до произвољног закључка да апеланту не припада право на повраћај предметног стана због разлога који су могли бити основ за отказ уговора о коришћењу стана сходно ЗСО-у и о чему је могло бити одлучено једино поводом тужбе даваоца стана пред надлежним судом. С обзиром на то да, у складу са Законом о престанку примјене Закона о напуштеним становима, одлука којом се захтјев за повраћај стана одбија као неоснован за учинак има губитак станарског права, које представља имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, произлази да оспорене одлуке у апелантовом случају резултирају лишавањем имовине које не задовољава стандард законитог мијешања.

38. Уставни суд закључује да је повријеђено апелантово право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Остали наводи

39. С обзиром на закључке о повреди права на имовину, Уставни суд сматра да нема потребе да посебно испитује и апелантове наводе о повреди права из члана II/3е) и члана 6 став 1 Европске конвенције, права из члана II/3ф) Устава Босне и Херцеговине и члана 8 Европске конвенције и права из члана II/3м) Устава Босне и Херцеговине и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

40. Уставни суд закључује да постоји повреда права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када су надлежни органи и суд у околностима конкретног случаја, тумачећи релевантну одредбу материјалног права, дошли до произвољног закључка који је резултирао апелантовим лишавањем имовине на начин који не задовољава стандард законитог мијешања.

41. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

42. У смислу члана 43 Правила Уставног суда, анекс ове одлуке чини издвојено мишљење судије Сеаде Палаврић супротно одлуци, ком се придружује предсједник Мирсад Ћеман.

43. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Издвојено мишљење судије Сеаде Палаврић о неслагању, ком се придружује предсједник Мирсад Ћеман

У Одлуци Уставног суда број АП 2052/12 Уставни суд Босне и Херцеговине је:

усвојио апелацију, утврдио повреду члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, закључивши да мијешање у апелантову имовину није било у складу са законом; укинуо Пресуду Кантоналног суда у Сарајеву број 09 0 У 001407 08 У од 3. априла 2012. године и предмет вратио том суду уз обавезивање да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу с чланом II/3к) Устава БиХ и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Уз дужно поштовање према већинском одлучивању, не могу да се сложим с изложеним одлучењем, образложењем и закључцима који се односе на усвајање апелације број АП 2052/12.

Наиме, Уставни суд је у релевантном дијелу истакао да је апелантов захтјев за повраћај предметног стана одбијен јер је закључено да апелант није лице из члана 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, те подсјетио на то да је чланом 3 став 1 наведеног закона одређено да носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним има право на повратак у складу с Анексом VII, те да је ставом 2 наведеног члана одређено да се став 1 примјењује само на носиоце станарског права који имају право да се врате у своје домове према члану 1 Анекса VII, те да се лица која су напустила своје станове између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године сматрају избјеглицама и расељеним лицима према Анексу VII. Уставни суд је посебно истакао како је у поступку било неспорно и да стан чији је повраћај у посјед апелант тражио никад није проглашен напуштеним и "та чињеница, сама по себи, имајући у виду члан 18б. Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, није била препрека за остваривање права на повраћај предметног стана, с обзиром на то да је цитираном одредбом одређено да се одредбе тог закона примјењују и на станове који нису проглашени напуштеним". Такође је истакнуто да из образложења оспорених одлука произлази да је на основу спроведених доказа утврђено да апелант предметни стан није лично користио за становање дуги низ година, као и да је

предметни стан издавао подстанарима, па је закључено да је предметни стан напустио прије 30. априла 1991. године, односно да се апелант не може сматрати избјеглицом или расељеним лицем, као и да предметни стан наведеног датума није представљао његов дом.

Уставни суд је у коначници истакао да произлази како су у околностима конкретног случаја, при неспорној чињеници да је апелант 30. априла 1991. године био носилац станарског права на предметном стану и да је захтјев за његов повраћај поднио благовремено, органи управе и Кантонални суд, примјењујући члан 3 ст. 1 и 2 Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, дошли до произвољног закључка да апеланту не припада право на повраћај предметног стана због разлога који су могли бити основ за отказ уговора о коришћењу стана сходно ЗСО-у и о чему је могло бити одлучено једино поводом тужбе даваоца стана пред надлежним судом. С обзиром на то да, у складу са Законом о престанку примјене Закона о напуштеним становима, одлука којом се захтјев за повраћај стана одбија као неоснован за учинак има губитак станарског права, које представља имовину у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, произлази да оспорене одлуке у апелантовом случају резултирају лишавањем имовине које не задовољава стандард законитог мијешања.

Разлози мог неслагања с усвојеном одлуком Уставног суда у конкретном случају су сљедећи:

Прије свега, подсјећам на то да је апелант пред органима управе, а затим и Кантоналним судом, покренуо поступак захтјевом за повраћај стана у посјед, захтијевајући примјену Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, тј. да се утврди да је апелант стекао статус избјеглог, односно расељеног лица и да му као таквом припада право на повраћај стана у посјед. Неспорно је, према мом мишљењу, да су се и органи управе и Кантонални суд кретали у оквиру апелантовог захтјева и утврдили да он не спада у круг лица којима наведени закон даје право да се врате у посјед стана који је био њихов дом 30. априла 1991. године, па да, стога, апелант нема право на повраћај предметног стана у посјед у том поступку. Органи управе и Кантонални суд уопште нису одлучивали о апелантовом станарском праву, изузев што су утврдили да је апелант од 1973. године носилац станарског права на предметном стану, али нису одлучивали нити одлучили да апеланту то станарско право престаје. Имајући у виду такво чињенично стање, уопште не налазим да су ти органи поступали незаконито у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Наиме, Уставни суд у својој одлуци полази од чињенице да апелант због тога што је био номинални носилац станарског права од 1973. године, па и 30. априла 1991. године, без обзира на то што тај стан никада није постао и његов дом јер је апелант предметни стан континуирано издавао и није живио у њему јер је већ дуги низ година био у Њемачкој, дакле стан је напустио невезано за ратни сукоб, и то у периоду који није релевантан за стицање статуса избјеглог, односно расељеног лица, има право да му се предметни стан врати, и то примјеном Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима, проистеклим примјеном Анекса VII Оквирног споразума за мир у БиХ. Произлази да је основно питање за рјешавање конкретне апелације да ли је апелант имао статус избјеглице, па да се на њега могу примијенити права која се односе на повратак избјеглица у своје домове.

Иако су органи управе и Кантонални суд дали потпуно јасна и релевантна образложења за своје одлуке, код овакве одлуке Уставног суда сматрам ипак потребним подсјетити на чињеницу да је чланом 1 Анекса VII, између осталог, прописано да све избјеглице и расељена лица имају право слободно да се врате у своје домове и да имају право на враћање имовине које су лишени у току непријатељстава од 1991. године, те на накнаду имовине која не може да се врати. И чланом II/5 Устава Босне и Херцеговине гарантовано је да све избјеглице и прогнаници имају право да се слободно врате својим домовима у складу с Анексом VII, као и право на повраћај имовине које су били лишени током непријатељстава од 1991. године, те да им се накнади она имовина која не може да им се врати.

За дефиницију избјеглице релевантна је, према мом мишљењу, прије свих, Конвенција о статусу избјеглица из 1951. године, којом је прописано да је избјеглица лице које има оправдан страх од прогањања због своје расе, вјере, националности, припадности одређеној друштвеној групи, те политичког мишљења, које се налази ван земље поријекла и које се не може или се не жели ставити под заштиту те земље или се у њу вратити због страха од прогањања. Када је ријеч конкретно о Босни и Херцеговини, Законом о избјеглицама из БиХ и расељеним лицима у БиХ у члану 3 прописано је да је избјеглица из БиХ у смислу тог закона држављанин Босне и Херцеговине који се налази ван БиХ, који је због сукоба прогнан са свог пребивалишта или је напустио своје пребивалиште у Босни и Херцеговини и избјегао у иностранство након 30. априла 1991. године, бојећи се оправдано да ће бити прогоњен због своје расе, вјере, националности, припадности некој социјалној групи или својих политичких мишљења и који није у могућности да се безбједно и достојанствено врати на своје раније пребивалиште нити је добровољно одлучио да се трајно настани ван БиХ. Чланом 5 истог закона прописано је да се статус избјеглица из БиХ за вријеме њиховог боравка у земљама прихвата утврђује према правилима и прописима тих земаља. Иако су органи управе и Кантонални суд неспорно утврдили да апелант нема статус избјеглице и да је предметни стан напустио знатно прије 30. априла 1991. године, дакле прије датума релевантног за стицање статуса избјеглице, апелант, иако тврди да се у вријеме рата због ратних дешавања није могао вратити у предметни стан, у ствари не тврди да је у Њемачкој био у статусу избјеглице нити је у спис приложио доказ да му је Њемачка признала статус избјеглице, па се на њега, према мом мишљењу, никако не може примијенити Закон о престанку примјене Закона о напуштеним становима, који у члану 3 прописује да носилац станарског права на стану који је проглашен напуштеним или члан његовог породичног домаћинства, као што је утврђено чланом 6 ЗСО-а, има право на повратак у складу с Анексом VII Општег оквирног споразума за мир у БиХ, с тим да се то право примјењује само на носиоце станарског права који имају право да се врате у своје домове према члану 1 Анекса VII, те да се лица која су напустила своје станове између 30. априла 1991. године и 4. априла 1998. године сматрају избјеглицама и расељеним лицима према Анексу VII.

Из наведеног слиједи да апелант нити по једном основу нема статус избјеглице, при чему је кључна чињеница да је предметни стан напустио прије ратних сукоба и невезано за њих, те да, будући да је цијели стан, насупрот изричитим одредбама ЗСО-а, континуирано издавао у закуп подстанарима који су затечени у предметном стану и у вријеме ратних дјеловања – предметни стан није ни проглашен напуштеним (иако само проглашавање према закону и није релевантно), па стога нема право ни на повраћај предметног стана у поступку вођеном на његов

захтјев примјеном Закона о престанку примјене Закона о напуштеним становима.

У односу на апелантово станарско право, за које је Европски суд изразио став да представља имовину у Босни и Херцеговини, али не и у Републици Хрватској (јер су релевантни органи у БиХ из Анекса VI уз Општи оквирни споразум за мир у БиХ и Вашингтонског споразума када је ријеч о Федерацији БиХ већ претходно били изразили став да је станарско право имовина), сматрам да у поступку који су водили органи управе и Кантонални суд који су резултирали оспореном одлуком није уопште повријеђено апелантово право на станарско право јер се о томе и не одлучује Законом о престанку примјене Закона о напуштеним становима. С друге стране, с обзиром на то да је апелант био само номинални носилац станарског права и да предметни стан није користио као носилац станарског права односно *de facto* корисник стана, па у суштини није остварио никакву везу с предметним станом, а поготово не на нивоу на ком би се тај стан могао сматрати његовим домом, у конкретном случају није повријеђено ни апелантово право на дом, јер се може повриједити само оно што постоји.

Уосталом, и досадашња пракса Уставног суда у оваквим и сличним предметима, поготово у односу на став да лица која су стан чији повраћај у посјед траже тај стан напустила прије избијања ратних сукоба у Босни и Херцеговини и невезано за њих, била је да право на повраћај у посјед стана нема лице које је стан напустило невезано за ратни сукоб, односно прије избијања ратних сукоба у Босни и Херцеговини, међу којима су Одлука број *АП 1328/06* од 28. септембра 2007. године и Одлука број *АП 1468/07* од 11. новембра 2009. године. Тако је у Одлуци број *АП 1468/07* од 11. новембра 2009. године Уставни суд, у дијелу који је сличан и релевантан за предметни случај, интерпретирао пресуду Врховног суда у дијелу који гласи: "Врховни суд [је] утврдио да су претпоставке за отказивање уговора о кориштењу стана постојале до 30. априла 1991. године и да је у конкретном спору релевантан период некориштења стана само до тог датума стога што је одредбама Закона о стамбеним односима прецизирано да се 'носиоцу станарског права може дати отказ о кориштењу стана из разлога што стан не користи дуже од шест мјесеци' под увјетима који су одређени овим законом. Како су утврдили нижестепени судови, стекли су се увјети из одредбе члана 47. ЗСО-а за отказ уговора о кориштењу предметног стана због тога што није кориштен дуже од шест мјесеци. Врховни суд је закључио да је правилан закључак нижестепених судова да су у вријеме додјеле спорног стана друготкуженој (август 1992. године) били испуњени увјети за отказ уговора о кориштењу стана апеланту, и да је основан противтужбени захтјев даваоца стана на кориштење да се апеланту откаже уговор о кориштењу предметног стана. Даље, законским одредбама којима је регулирано питање повратa имовине (тзв. имовински закони) одређено је да носилац станарског права на напуштеном стану или члан његовог породичног домаћинства имају право да се врате у стан у складу са Анексом 7 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини. Одредбе овог закона се примјењују на све станове које су корисници напустили између 30. априла 1991. године и 19. децембра 1998. године без обзира на то да ли је стан био проглашен напуштеним или не, односно без обзира на то да ли је стан кориштен у пословне сврхе након 30. априла 1991. године. С обзиром на то да је апелант прије овог рока престао користити стан и трајно се преселио у Београд не може се сматрати избјеглицом, односно расељеним лицем које је стан напустило у наведеном периоду, а, с друге стране, остварене су претпоставке да се примијени члан 47. ЗСО-а о отказу уговора о кориштењу стана. Врховни суд је закључио да апелант није користио стан дуже од законом прописаног рока и да нема статус избјеглице или расељеног лица на којег би се могле примијенити законске одредбе о повратy стана.

[…]

У конкретном случају редовни судови су на утврђено чињенично стање примијенили одговарајуће одредбе ЗСО-а и Закона о престанку примјене Закона о кориштењу напуштене имовине. ЗСО-ом је предвиђено да се може отказати станарско право сваком лицу које, под увјетима предвиђеним законом, стан не користи дуже од шест мјесеци, а тај је увјет у конкретном случају испуњен. Правну природу тог отказа не мијења чињеница да је тек противтужбом Општине Бијељина дат отказ на уговор о кориштењу стана. Судови су пошли од чињенице да је апелант *de facto* имао станарско право на предметном стану, али да му је оно престало због тога што стан није кориштен дуже од шест мјесеци. У току судског поступка је неспорно утврђено да су апелант и чланови његовог породичног домаћинства стан престали користити 1988. године, да је те године апелант одјавио своје пребивалиште у Бијељини и пријавио га у Београду, те да је од тада у стан само повремено навраћао све док није уселила друготкужена П. М. Окружни суд је навео да члан 6. ЗСО-а захтијева да се стамбене потребе остварују 'трајним живљењем и становањем у стану', а тај увјет апелант није испунио. Редовни судови су закључили да на конкретан случај ваља примијенити члан 47. ЗСО-а који предвиђа да 'отказ уговора о кориштењу стана носиоцу станарског права може се дати и кад он и чланови породичног домаћинства, који су заједно с њим становали, престану да лично користе стан непрекидно дуже од шест мјесеци.'"

У наведеној одлуци је затим истакнуто: "Уставни суд сматра да је апелантово позивање на уставне одредбе које се односе на станарско право у овом случају, уствари, позивање на право избјеглица и расељених лица да се неометано врате у своје домове и да им се врати имовина која им је одузета због ратних сукоба који су отпочели 30. априла 1991. године. Право избјеглица и расељених лица је право на основу члана II/5. Устава Босне и Херцеговине који се изричито примјењује на све облике одузимања имовине до којих је дошло прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине."

Уставни суд је у наведеној одлуци подсјетио на сљедеће: "У својој Одлуци број *У 14/00* [Уставни суд је] усвојио став да фактичко стање, затечено 30. априла 1991. године, треба да буде полазна тачка са које ће се разматрати сви правни спорови који произађу након мјера које предузму надлежни органи оба ентитета и Босне и Херцеговине (у оквиру својих надлежности), с циљем да се врати имовина њиховим предратним корисницима. Међутим, судови су утврдили да се апелантова правна ситуација мора посматрати у контексту чињенице да он нема статус избјеглице односно расељеног лица, него чињеницу да је стан напустио 1988. године, дакле невезано за ратне сукобе, и да му је дат отказ уговора о кориштењу стана због тога што га није користио у времену дужем од шест мјесеци."

Уставни суд је у наведеном предмету закључио да у конкретном случају није повријеђено право на правично суђење, да предметни стан због тога што га апелант није користио и што га је напустио прије ратних сукоба у Босни и Херцеговини не представља апелантов дом, па, с обзиром на то да су наводи о повреди апелантовог права на имовину били засновани на истим аргументима као што су они које је Уставни суд већ размотрио и оцијенио их неоснованим,

право на имовину није сматрао сврсисходним нити да разматра.

Налазим велику сличност између ова два предмета и сматрам у цијелости примјењивим став Уставног суда из Одлуке број *АП 1468/07* у закључку да нема повреде уставних права на које се апелант позива када су надлежни органи утврдили да је апелант својевољно престао да користи предметни стан прије 30. априла 1991. године, невезано за оружани сукоб, и да нема статус избјеглог или расељеног лица, па тај стан не може да се сматра апелантовим домом у смислу значења члана 8 Европске конвенције.

Према мом мишљењу, из свега наведеног слиједи да је очигледно да је Уставни суд у одлуци о садашњој апелацији одступио од својих ставова и праксе, а да понуђена аргументација у одлуци с којом нисам сагласна не подупире такву промјену става Уставног суда.

Слиједи да апсолутно нисам у могућности да се сагласим са закључцима које је усвојила већина Уставног суда у вези с овим питањем. Уз дужно поштовање, овом приликом изражавам своје неслагање.

1195

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2639/12**, rješavajući apelaciju **Republike Srpske**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Mato Tadić, potpredsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 10. novembra 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Republike Srpske**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ukida se Presuda Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. aprila 2012. godine.

Predmet se vraća Apelacionom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu s članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Apelacionom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Republika Srpska (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, sjedište zamjenika u Bijeljini, podnijela je 11. jula 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacionog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud) broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. aprila 2012. godine i Presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 96 0 P 001907 09 P od 31. augusta 2011. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 23. Pravila Ustavnog suda, od Apelacionog suda, Osnovnog suda i Ibrahima Jemendžića i Indire Jemendžić (u daljnjem tekstu: tužioci) zatraženo je 29. jula 2015. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Tužioci su dostavili odgovor 10. augusta 2015. godine, a Apelacioni sud 11. augusta 2015. godine. Osnovni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Osnovnog suda broj 96 0 P 001907 09 P od 31. augusta 2011. godine usvojen je tužbeni zahtjev tužilaca i obavezana apelantica da im na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti oca isplati iznos od po 15.000,00 KM (ukupno za oboje 30.000 KM) sa zakonskom zateznom kamatom od 31. augusta 2011. godine, kao i da im naknadi troškove parničnog postupka u iznosu preciziranom u presudi. U obrazloženju je navedeno da su tužioci 17. septembra 2009. godine podnijeli tom sudu tužbu protiv apelantice, koju su preinačili 2. septembra 2010. godine, radi naknade nematerijalne štete, ističući da je 3. maja 1992. godine njihovog oca Kasima Jemendžića uhapsila apelanticina vojska ili policija, te da su ga neposredno nakon toga vatrenim oružjem ubile navedene formacije. Navedeno je da je u tužbi istaknuto i da je njihov otac bio civilno lice, zbog čega su tužioci tražili da im apelantica, kao pravno lice čiji je organ odgovoran za štetu u vezi s obavljanjem ili u obavljanju svojih funkcija, isplati iznos od po 15.00,00 KM.

6. Iz obrazloženja presude dalje proizlazi da je u toku postupka utvrđeno da su oca tužilaca 3. maja 1992. godine odveli pripadnici apelanticine vojske ili policije i od tada mu se gubi svaki trag. Također slijedi da iz potvrde zdravstvene ustanove u Tuzli od 6. aprila 2007. godine o identifikaciji posmrtnih ostataka oca tužilaca proizlazi da je otac tužilaca preminuo 4. maja 1992. godine od posljedica strijelne rane u predjelu ramena, kičme i lijeve ruke, te da je utvrđeno da u vrijeme kada je nastupila smrt nije bio pripadnik vojnih, policijskih, niti bilo kojih drugih oružanih formacija za vrijeme tadašnjih ratnih događaja u Brčkom.

7. Osnovni sud je zatim naveo da je odredbama člana 154. Zakona o obligacionim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) propisano da, ko drugome prouzrokuje štetu, dužan ju je nadoknaditi ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice, te da je članom 180. ZOO-a propisano da za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica uslijed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara država čiji su organi važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu. Osnovni sud je istakao da, budući da je u konkretnom slučaju utvrđeno navedeno činjenično stanje, te da je u vrijeme štetnog događaja bila osnovana i proglašena Republika Srpska (apelantica), prema mišljenju Osnovnog suda, za štetu prouzrokovanu aktom nasilja ili terora odgovara apelantica kao društveno-politička zajednica na čijoj teritoriji je nastala šteta, koja je bila dužna posredstvom svojih organa koji su vršili kontrolu vlasti na području Brčkog spriječiti teror i nasilje u gradu. Zbog navedenog, Osnovni sud je zaključio da kod apelantice postoji pasivna legitimacija i da je uslijed toga dužna tužiocima naknaditi nematerijalnu štetu.

8. Osim toga, navedeno je da je neosnovan prigovor zastare potraživanja koji je u toku postupka istakla apelantica. Navedeno

je da je šteta prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela, pa, iako je izostao krivični postupak i iako ne postoji pravosnažna osuđujuća presuda u krivičnom postupku, šteta koju su tužioci pretrpjeli je, prema mišljenju tog suda, prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela iz grupe krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava u odnosu na koja ne nastupa zastarjelost krivičnog gonjenja. Osnovni sud je obrazložio da zbog navedenog ne može nastupiti ni zastarjelost potraživanja naknade štete prouzrokovane takvim djelom, shodno odredbama člana 377. ZOO-a, koja ne isključuje mogućnost da se izuzetno (kao u konkretnom slučaju) u parničnom postupku utvrđuje da li je šteta nastala radnjama koje sadrže biće krivičnog djela, naglašavajući da je takav stav usvojio i Ustavni sud u Odluci broj *AP 289/03* od 19. novembra 2004. godine. Imajući u vidu navedeno, Osnovni sud je donio presudu kao u izreci.

9. Protiv navedene presude apelantica je podnijela žalbu Apelacionom sudu, koji je Presudom broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. aprila 2012. godine žalbu odbio i potvrdio prvostepenu presudu. U obrazloženju je ponovljeno utvrđeno činjenično stanje, te navedeno da taj sud prihvata pravni stav prvostepenog suda prema kojem se, kada je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, zastarjelost potraživanja prosuđuje primjenom odredbe člana 377. ZOO-a. Navedeno je da je prvostepeni sud zaključio i da u konkretnom slučaju ne postoji pravosnažna osuđujuća presuda u krivičnom postupku zbog procesnih smetnji uslijed kojih je do tada bilo nemoguće protiv počinilaca ubistva oca tužilaca pokrenuti i okončati krivični postupak zato što je počinilac umro ili je nedostupan ili nepoznat. Međutim, Apelacioni sud je naveo da, i osim toga, krivično djelo postoji i bez obzira na to što je krivični postupak izostao. Navedeno je da je šteta koju su tužioci pretrpjeli prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela iz grupe krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava za koja ne može nastupiti zastarjelost krivičnog gonjenja zbog čega ne može, prema mišljenju tog suda, nastupiti ni zastarjelost potraživanja naknade štete prouzrokovane tim krivičnim djelom. Obrazloženo je i da odredba člana 377. ZOO-a ne isključuje mogućnost da se izuzetno, kao u konkretnom slučaju, u parničnom postupku utvrđuje da li je šteta nastala radnjama koje sadrže biće krivičnog djela, te da je takav stav usvojio i Ustavni sud u Odluci broj *AP 289/03* od 19. novembra 2004. godine u kojoj je istakao da nepostojanje pravosnažne osuđujuće presude donesene u krivičnom postupku ne znači da šteta nije nastala izvršenjem krivičnog djela. Imajući u vidu navedeno, Apelacioni sud je donio presudu kao u izreci.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da su joj osporenim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelantica vidi u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava. Naime, apelantica smatra da u konkretnom slučaju nije bilo zakonske mogućnosti da se u okviru građanskopravnog postupka kao prethodno pitanje rješava postojanje krivičnog djela. Navodi da u konkretnom slučaju nije bilo moguće primijeniti odredbe člana 377. ZOO-a jer počinilac krivičnog djela nije utvrđen niti procesuiran, ne postoji pravosnažna presuda ni međunarodnog niti domaćeg krivičnog suda kojom bi bio utvrđen počinilac, kao i o kojem krivičnom djelu se radi, već su presude donesene na osnovu pretpostavki.

b) Odgovor na apelaciju

11. Apelacioni sud je naveo da ostaje pri razlozima datim u osporenoj presudi, te da smatra da su apelanticini navodi neosnovani i da apelaciju treba odbiti.

12. Tužioci su naveli da je apelacija *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine i članom 1. Evropske konvencije, jer država ugovornica ne može pružati sebi zaštitu od same sebe. U svakom slučaju smatraju da je apelacija neosnovana, te su istakli da je Ustavni sud u predmetu broj *AP 3979/11* bez ikakvog osnova odstupio od svoje prakse usvojene u Odluci broj *AP 289/03* od 19. novembra 2004. godine i na taj način stvorio pravnu nesigurnost, nejednakost pred zakonom i diskriminaciju. Tužioci su također ukazali i na odredbe Rezolucije Ujedinjenih naroda kojom su usvojeni Osnovni principi i smjernice za ostvarivanje prava na pravni lijek i reparacije žrtava teških kršenja međunarodnog prava, ljudskih prava i ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava (u daljnjem tekstu: Osnovni principi).

V. Relevantni propisi

13. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/86 i 57/89) relevantne odredbe glase:

Član 180. st. 1. i 4.

Odgovornost usljed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija

(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.

(4) To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

Član 360. st. 1. i 2.

Opšte pravilo

(1) Zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze.

(2) Zastarjelost nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obaveze.

Član 361. stav 1.

Kad zastarjelost počinje teći

(1) Zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanje naknade štete

(1) Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od dana kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

(2) U svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.

Član 377.

Potraživanje naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom

(1) Kad je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

(2) Prekid zastarijevanja krivičnog gonjenja povlači za sobom i prekid zastarijevanja zahtjeva za naknadu štete.

(3) Isto vrijedi i za zastoj zastarijevanja.

14. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93) relevantna odredba glasi:

Član 28.

U članu 180. st. 1. i 3. riječi: "društveno-politička zajednica" zamjenjuju se riječju: "država".

15. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/96) relevantna odredba glasi:

Član 1.

U Zakonu o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89) i u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93), član 180. briše se.

VI. Dopustivost

16. U skladu s članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu s članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako je podnesena u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Apelacionog suda broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. aprila 2012. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelantica je primila 14. maja 2012. godine, a apelacija je podnesena 11. jula 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 18. stav (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva niti je očigledno (*prima facie*) neosnovana.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelantica osporava navedene presude tvrdeći da su joj tim presudama prekršena prava iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, te člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

21. U vezi s apelanticinim pozivanjem na kršenje prava zaštićenih Evropskom konvencijom, Ustavni sud zapaža da je apelantica organ javne vlasti, pa, shodno tome, ne uživa zaštitu prava zagarantiranih odredbama Evropske konvencije i njenih protokola koji reguliraju odnos javne vlasti i pojedinaca i pružaju pojedincima zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu s javnom vlašću. Međutim, Ustavni sud se poziva na svoj stav ustanovljen u Odluci broj *AP 39/03* (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 39/03* od 27. februara 2004. godine, objavljena na www.ustavnisud.ba), prema kojem svako ko je bio stranka u određenom postupku i ko ima presudu bilo kojeg suda za koju smatra da su mu njome povrijeđena prava može podnijeti apelaciju Ustavnom sudu. U citiranoj odluci je, osim navedenog, zaključeno da državni organi i javna vlast kao učesnici sudskih postupaka uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će ispitati apelaciju u odnosu na apelanticino ustavno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu iz člana II/3.e) i k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

22. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

23. Ustavni sud zapaža da se konkretan postupak odnosio na naknadu nematerijalne štete, dakle, u postupku je odlučivano o građanskim pravima i obavezama tužilaca i apelantice, zbog čega je član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine primjenjiv.

24. Ustavni sud zapaža da apelantica ukazuje na proizvoljnu primjenu materijalnog prava, konkretno odredbe člana 377. ZOO-a, u okolnostima kada ne postoji pravosnažna presuda krivičnog suda kojom je utvrđena odgovornost lica za ubistvo oca tužilaca, zbog čega se rokovi iz člana 377. ZOO-a u konkretnom slučaju nisu mogli primijeniti. S tim u vezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da, prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud) i Ustavnog suda, zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan da supstituira redovne sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadatak redovnih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Evropski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li su, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te da li je primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

25. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stavu, može izuzetno, kada ocijeni da je u određenom postupku redovni sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. aprila 2005. godine, stav 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenog, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očigledna proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. septembra 2006. godine, tačka 25. i dalje, te, *mutatis mutandis*, Evropski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. aprila 2013. godine, tačka 24).

26. Ustavni sud podsjeća na to da je o sličnom činjeničnom i pravnom pitanju raspravljao u predmetu broj *AP 4128/10* (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 4128/10* od 28. marta 2014. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud ističe da u citiranoj odluci nije našao ništa što bi ukazivalo na to da su redovni sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo kada su, shodno odredbi člana 376. ZOO-a, odbili tužbeni zahtjev apelanata kojim su, između ostalog, tražili naknadu nematerijalne štete zbog ubistva njihovog bliskog srodnika tokom rata. Naime, Ustavni sud zapaža da su redovni sudovi u tom predmetu u vezi s primjenom člana 377. ZOO-a, između ostalog, istakli da se odredba člana 377. ZOO-a može primijeniti samo na učinioca krivičnog djela, a ne i na treće lice koje, inače, odgovara za štetu umjesto faktičkog učinioca krivičnog djela, pa se, stoga, na to treće lice mogu primijeniti samo odredbe člana 376. ZOO-a (u tom predmetu kao tužena je označena, također, apelantica – Republika Srpska). Zatim, Ustavni sud podsjeća na to da je u citiranoj odluci prilikom odlučenja imao u vidu i praksu Evropskog suda, prema čijem mišljenju postojanje roka zastare nije, *per se*, nespojivo s

Konvencijom. Naglašeno je da je zadatak Evropskog suda u konkretnom predmetu da utvrdi da li su priroda roka o kojem je riječ i/ili način na koji je primijenjen spojivi s Konvencijom (vidi *Vrbica protiv Hrvatske*, broj 32540/05, stav 66, 1. april 2010). Prema mišljenju Evropskog suda, to naročito znači da se Evropski sud mora uvjeriti kako se primjena zakonskih rokova može smatrati predvidivom za podnosioce, s obzirom na nadležno zakonodavstvo i konkretne okolnosti predmeta (vidi *Osu protiv Italije*, broj 36534/97, stav 35, 11. juli 2002, već citirani predmet *Vrbica*, stav 72, i *Majski protiv Hrvatske* (broj 2), broj 16924/08, stav 69, 19. juli 2011). Evropski sud je, također, primijetio da član 377. ZOO-a predviđa duži zakonski rok zastare za zahtjeve za naknadu štete kad je šteta uzrokovana krivičnim djelom. Duži zakonski rok zastare na taj način djeluje u korist žrtava zločina, dopuštajući im da potražuju naknadu štete u dužem zakonskom roku, propisanom za krivično djelo o kojem je riječ. Međutim, prema ustanovljenoj praksi domaćih sudova, taj zakonski rok zastare primjenjiv je samo kad je pravosnažnom presudom u krivičnom postupku utvrđeno da je šteta uzrokovana krivičnim djelom.

27. Ustavni sud je, pozivajući se na navedeni stav, u predmetu broj *AP 3979/11* (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 3979/11* od 17. septembra 2014. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) usvojio apelanticinu apelaciju (Republika Srpska), ukinuo presudu istog Apelacionog suda osporenu apelacijom u tom predmetu i predmet vratio redovnom sudu na ponovni postupak. U navedenom predmetu Ustavni sud je smatrao da se stav iz citirane odluke *AP 4128/10* može u cijelosti primijeniti i u tom predmetu. Dakle, imajući u vidu navedeno, te podržavajući svoju noviju praksu i praksu Evropskog suda iz predmeta koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje s aspekta primjene materijalnog prava, konkretno odredaba čl. 376. i 377. ZOO-a, Ustavni sud je smatrao da Apelacioni sud u okolnostima konkretnog slučaju nije mogao na apelanticu primijeniti odredbe člana 377. ZOO-a, već isključivo odredbe člana 376. ZOO-a, posebno zbog toga što je apelantica u konkretnom slučaju kao nesporno pasivno legitimirana odgovarala za pričinjenu štetu prema principu objektivne odgovornosti, u smislu odredbe člana 180. ZOO-a, u okolnostima kada je stav 4. citiranog člana (važeći u relevantnom periodu) za takav vid posebne odgovornosti upućivao na primjenu općih rokova za zastarjelost potraživanja naknade štete. Ustavni sud je zaključio da navedeno upravo upućuje na zaključak da ni tada važeće odredbe člana 180. ZOO-a, koje je Apelacioni sud imao u vidu prilikom odlučenja, ne upućuju na primjenu rokova za zastarjelost potraživanja naknade štete iz člana 377. ZOO-a, kako je to proizvoljno učinio Apelacioni sud u konkretnom slučaju.

28. Osim toga, Ustavni sud ističe da Osnovni principi ne isključuju primjenu domaćih odredaba o zastarjelosti na postupke koji se odnose na tužbene zahtjeve, kao i na druge postupke, već samo postavljaju uvjet da takve odredbe o zastarjelosti ne smiju biti pretjerano restriktivne. U tom kontekstu, Ustavni sud ukazuje na to da ne postoji nijedan razlog na osnovu kojeg bi se moglo razumno smatrati da su rokovi od tri i pet godina iz člana 376. stav 2. ZOO-a pretjerano restriktivni. Ustavni sud smatra da su propisani periodi od tri i pet godina sasvim dovoljni za podnošenje tužbe radi naknade štete i svako ko je smatrao da ima osnov za podnošenje te vrste tužbe mogao ju je podnijeti u navedenim rokovima (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP 4537/11* od 9. decembra 2014. godine, tačke 29-33).

29. Ustavni sud podsjeća na to da prilikom razmatranja apelacije odlučuje isključivo u okolnostima svakog pojedinačnog predmeta (*op. cit., AP 4128/10*, tačka 45, i *AP 3979/11*, tačka 35), te da u svakom predmetu sagledava specifične okolnosti konkretnog predmeta s aspekta pitanja koja se apelacijom pokreću. Dakle, podržavajući stavove iz navedenih odluka, Ustavni sud podsjeća na to da je prilikom razmatranja apelacije i odlučenja vezan za svoju praksu, ali da se usvojeni stav u nekom predmetu može primijeniti u cijelosti ili djelimično i na drugi predmet tek nakon što uporednom analizom predmeta dođe do nespornog zaključka da se radi o istim, odnosno gotovo istim činjeničnim i pravnim okolnostima, što opravdava analognu primjenu usvojenog stava i na drugi predmet.

30. Dakle, Ustavni sud ističe da je sporno pitanje koje se konkretnom apelacijom postavlja proizvoljna primjena člana 377. ZOO-a u odnosu na apelanticu. U vezi sa spornim pitanjem o kojem Ustavni sud mora raspraviti sa svih aspekata primjene citiranog člana, Ustavni sud zapaža da je apelantica obavezana na naknadu štete shodno pretpostavljenoj, odnosno objektivnoj odgovornosti, u smislu člana 180. ZOO-a, koji je važio u vrijeme štetnog događaja, pa Ustavni sud, prije svega, treba da raspravi o pitanju primjenjivosti citiranog člana u kontekstu te okolnosti. U vezi s tim, Ustavni sud podsjeća na to da je o tom pitanju raspravljao u citiranoj odluci (*op. cit*., *AP 4128/10*, tačka 43) u kojoj nije ustanovio proizvoljnost Vrhovnog suda u stavu da se odredba člana 377. ZOO-a može primijeniti samo na učinioca krivičnog djela, a ne i na ono treće lice koje, inače, odgovara za štetu umjesto faktičkog učinioca krivičnog djela, te da se, stoga, na to treće lice mogu primijeniti samo odredbe člana 376. ZOO-a.

31. Dovodeći u kontekst navedene stavove s činjenicama konkretnog predmeta (da su oca tužilaca tokom ratnih dešavanja 1992. godine ubile vojne ili policijske formacije, da nije bilo procesuiranja počinioca, niti je donesena pravosnažna presuda u krivičnom postupku), Ustavni sud smatra da se usvojeni stav iz citiranih odluka br. *AP 4128/10* i *AP 3979/11* može u cijelosti primijeniti i na konkretan predmet, te se umjesto posebnog obrazloženja ove odluke poziva na obrazloženje iz citiranih odluka br. *AP 4128/10* i *AP 3979/11*. Imajući u vidu navedeno, te podržavajući svoju noviju praksu i praksu Evropskog suda usvojenu u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje s aspekta primjene materijalnog prava, konkretno odredaba čl. 376. i 377. ZOO-a, Ustavni sud smatra da su redovni sudovi u okolnostima konkretnog slučaja proizvoljno primijenili odredbe člana 377. ZOO-a u vezi s odredbom člana 180. ZOO-a kada su odbili kao neosnovan apelanticin prigovor zastare potraživanja.

32. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno apelanticino pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ostali navodi

33. S obzirom na to da je Ustavni sud u prethodnim tačkama ove odluke već utvrdio da je osporenom drugostepenom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati i apelanticine navode o kršenju prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

34. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine kada su redovni sudovi arbitrarnom primjenom člana 377. ZOO-a odbili apelanticin prigovor zastare potraživanja naknade nematerijalne štete.

35. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2) i člana 62. stav (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Velikom vijeću, u predmetu broj **AP 2639/12**, rješavajući apelaciju **Republike Srpske**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – Prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Mato Tadić, dopredsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 10. studenog 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija **Republike Srpske**.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ukida se Presuda Apelacijskog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. travnja 2012. godine.

Predmet se vraća Apelacijskom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, koji je dužan po hitnom postupku donijeti novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Apelacijskom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Republika Srpska (u daljnjem tekstu: apelantica), koju zastupa Pravobraniteljstvo Republike Srpske, sjedište zamjenika u Bijeljini, podnijela je 11. srpnja 2012. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Apelacijskog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacijski sud) broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. travnja 2012. godine i Presude Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj 96 0 P 001907 09 P od 31. kolovoza 2011. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 23. Pravila Ustavnog suda, od Apelacijskog suda, Osnovnog suda i Ibrahima Jemendžića i Indire Jemendžić (u daljnjem tekstu: tužitelji) zatraženo je 29. srpnja 2015. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Tužitelji su dostavili odgovor 10. kolovoza 2015. godine, a Apelacijski sud 11. kolovoza 2015. godine. Osnovni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantičinih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

5. Presudom Osnovnog suda broj 96 0 P 001907 09 P od 31. kolovoza 2011. godine usvojen je tužbeni zahtjev tužitelja i obvezana apelantica da im na ime naknade nematerijalne štete zbog smrti oca isplati iznos od po 15.000,00 KM (ukupno za oboje 30.000 KM) sa zakonskom zateznom kamatom od 31. kolovoza 2011. godine, kao i da im naknadi troškove parničnog postupka u iznosu preciziranom u presudi. U obrazloženju je navedeno da su tužitelji 17. rujna 2009. godine podnijeli tom sudu tužbu protiv apelantice, koju su preinačili 2. rujna 2010. godine, radi naknade nematerijalne štete, ističući da je 3. svibnja 1992. godine njihovog oca Kasima Jemendžića uhapsila apelantična vojska ili policija, te da su ga neposredno nakon toga vatrenim oružjem ubile navedene formacije. Navedeno je da je u tužbi istaknuto i da je njihov otac bio civilna osoba, zbog čega su tužitelji tražili da im apelantica, kao pravna osoba čiji je organ odgovoran za štetu u svezi s obavljanjem ili u obavljanju svojih funkcija, isplati iznos od po 15.00,00 KM.

6. Iz obrazloženja presude dalje proizlazi da je u tijeku postupka utvrđeno da su oca tužitelja 3. svibnja 1992. godine odveli pripadnici apelantičine vojske ili policije i od tada mu se gubi svaki trag. Također slijedi da iz potvrde zdravstvene ustanove u Tuzli od 6. travnja 2007. godine o identifikaciji posmrtnih ostataka oca tužitelja proizlazi da je otac tužitelja preminuo 4. svibnja 1992. godine od posljedica strijelne rane u predjelu ramena, kičme i lijeve ruke, te da je utvrđeno da u vrijeme kada je nastupila smrt nije bio pripadnik vojnih, policijskih, niti bilo kojih drugih oružanih formacija za vrijeme tadašnjih ratnih događaja u Brčkom.

7. Osnovni sud je zatim naveo da je odredbama članka 154. Zakona o obligacijskim odnosima (u daljnjem tekstu: ZOO) propisano da, tko drugome prouzrokuje štetu, dužan ju je nadoknaditi ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivice, te da je člankom 180. ZOO-a propisano da za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičke osobe uslijed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija odgovara država čiji su organi važećim propisima bili dužni spriječiti takvu štetu. Osnovni sud je istakao da, budući da je u konkretnom slučaju utvrđeno navedeno činjenično stanje, te da je u vrijeme štetnog događaja bila utemeljena i proglašena Republika Srpska (apelantica), prema mišljenju Osnovnog suda, za štetu prouzrokovanu aktom nasilja ili terora odgovara apelantica kao društveno-politička zajednica na čijem je teritoriju nastala šteta, koja je bila dužna posredstvom svojih organa koji su vršili kontrolu vlasti na području Brčkog spriječiti teror i nasilje u gradu. Zbog navedenoga, Osnovni sud je zaključio da kod apelantice postoji pasivna legitimacija i da je uslijed toga dužna tužiteljima naknaditi nematerijalnu štetu.

8. Osim toga, navedeno je da je neutemeljen prigovor zastare potraživanja koji je u tijeku postupka istakla apelantica. Navedeno je da je šteta prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente kaznenog djela, pa, iako je izostao kazneni postupak i iako ne postoji pravomoćna osuđujuća presuda u kaznenome postupku, šteta koju su tužitelji pretrpjeli je, prema mišljenju tog suda, prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente kaznenog djela iz skupine kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava u odnosu na koja ne nastupa zastarjelost kaznenog gonjenja. Osnovni sud je obrazložio da zbog navedenog ne može nastupiti ni zastarjelost potraživanja naknade štete prouzrokovane takvim djelom, shodno odredbama članka 377. ZOO-a, koja ne isključuje mogućnost da se iznimno (kao u konkretnome slučaju) u parničnom postupku utvrđuje je li šteta nastala radnjama koje sadrže biće kaznenog djela, naglašavajući da je takav stav usvojio i Ustavni sud u Odluci broj *AP 289/03* od 19. studenog 2004. godine. Imajući u vidu navedeno, Osnovni sud je donio presudu kao u izreci.

9. Protiv navedene presude apelantica je podnijela žalbu Apelacijskom sudu, koji je Presudom broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. travnja 2012. godine žalbu odbio i potvrdio prvostupanjsku presudu. U obrazloženju je ponovljeno utvrđeno činjenično stanje, te navedeno da taj sud prihvaća pravni stav

prvostupanjskog suda prema kojem se, kada je šteta prouzrokovana kaznenim djelom, zastarjelost potraživanja prosuđuje primjenom odredbe članka 377. ZOO-a. Navedeno je da je prvostupanjski sud zaključio i da u konkretnom slučaju ne postoji pravomoćna osuđujuća presuda u kaznenom postupku zbog procesnih smetnji uslijed kojih je do tada bilo nemoguće protiv počinitelja ubojstva oca tužitelja pokrenuti i okončati kazneni postupak zato što je počinitelj umro ili je nedostupan ili nepoznat. Međutim, Apelacijski sud je naveo da, i osim toga, kazneno djelo postoji i bez obzira na to što je kazneni postupak izostao. Navedeno je da je šteta koju su tužitelji pretrpjeli prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente kaznenog djela iz skupine kaznenih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava za koja ne može nastupiti zastarjelost kaznenog gonjenja zbog čega ne može, prema mišljenju tog suda, nastupiti ni zastarjelost potraživanja naknade štete prouzrokovane tim kaznenim djelom. Obrazloženo je i da odredba članka 377. ZOO-a ne isključuje mogućnost da se iznimno, kao u konkretnom slučaju, u parničnom postupku utvrđuje je li šteta nastala radnjama koje sadrže biće kaznenog djela, te da je takav stav usvojio i Ustavni sud u Odluci broj *AP 289/03* od 19. studenog 2004. godine u kojoj je istakao da nepostojanje pravomoćne osuđujuće presude donesene u kaznenom postupku ne znači da šteta nije nastala izvršenjem kaznenog djela. Imajući u vidu navedeno, Apelacijski sud je donio presudu kao u izreci.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelantica smatra da su joj pobijanim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) i pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelantica vidi u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava. Naime, apelantica smatra da u konkretnom slučaju nije bilo zakonske mogućnosti da se u okviru građanskopravnog postupka kao prethodno pitanje rješava postojanje kaznenog djela. Navodi da u konkretnom slučaju nije bilo moguće primijeniti odredbe članka 377. ZOO-a jer počinitelj kaznenog djela nije utvrđen niti procesuiran, ne postoji pravomoćna presuda ni međunarodnog niti domaćeg kaznenog suda kojom bi bio utvrđen počinitelj, kao i o kojem kaznenom djelu se radi, već su presude donesene na temelju pretpostavki.

b) Odgovor na apelaciju

11. Apelacijski sud je naveo da ostaje pri razlozima danim u pobijanoj presudi, te da smatra da su apelantičini navodi neutemeljeni i da apelaciju treba odbiti.

12. Tužitelji su naveli da je apelacija *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine i člankom 1. Europske konvencije, jer država ugovornica ne može pružati sebi zaštitu od same sebe. U svakom slučaju smatraju da je apelacija neutemeljena, te su istakli da je Ustavni sud u predmetu broj *AP 3979/11* bez ikakve osnove odstupio od svoje prakse usvojene u Odluci broj *AP 289/03* od 19. studenog 2004. godine i na taj način stvorio pravnu nesigurnost, nejednakost pred zakonom i diskriminaciju. Tužitelji su također ukazali i na odredbe Rezolucije Ujedinjenih naroda kojom su usvojena Temeljna načela i smjernice za ostvarivanje prava na pravni lijek i reparacije žrtava teških kršenja međunarodnog prava, ljudskih prava i ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava (u daljnjem tekstu: Temeljna načela).

V. Relevantni propisi

13. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/86 i 57/89) relevantne odredbe glase:

Član 180. st. 1. i 4.

Odgovornost usljed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija

(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.

(4) To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

Član 360. st. 1. i 2.

Opšte pravilo

(1) Zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obaveze.

(2) Zastarjelost nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obaveze.

Član 361. stav 1.

Kad zastarjelost počinje teći

(1) Zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obaveze, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanje naknade štete

(1) Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od dana kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

(2) U svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je šteta nastala.

Član 377.

Potraživanje naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom

(1) Kad je šteta prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen duži rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

(2) Prekid zastarijevanja krivičnog gonjenja povlači za sobom i prekid zastarijevanja zahtjeva za naknadu štete.

(3) Isto vrijedi i za zastoj zastarijevanja.

14. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93) relevantna odredba glasi:

Član 28.

U članu 180. st. 1. i 3. riječi: "društveno-politička zajednica" zamjenjuju se riječju: "država".

15. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/96) relevantna odredba glasi:

Član 1.

U Zakonu o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89) i u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93), član 180. briše se.

VI. Dopustivost

16. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. Sukladno članku 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi

djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku koji je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Apelacijskog suda broj 96 0 P 001907 12 Gž od 25. travnja 2012. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, pobijanu presudu apelantica je primila 14. svibnja 2012. godine, a apelacija je podnesena 11. srpnja 2012. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 18. stavak (1) Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 18. st. (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, jer ne postoji neki formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva niti je očito (*prima facie*) neutemeljena.

19. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 18. st. (1), (3) i (4) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelantica pobija navedene presude tvrdeći da su joj tim presudama prekršena prava iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

21. U svezi s apelantičinim pozivanjem na kršenje prava zaštićenih Europskom konvencijom, Ustavni sud zapaža da je apelantica organ javne vlasti, pa, shodno tome, ne uživa zaštitu prava zagarantiranih odredbama Europske konvencije i njezinih protokola koji reguliraju odnos javne vlasti i pojedinaca i pružaju pojedincima zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu s javnom vlašću. Međutim, Ustavni sud se poziva na svoj stav ustanovljen u Odluci broj *AP 39/03* (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 39/03* od 27. veljače 2004. godine, objavljena na www.ustavnisud.ba), prema kojemu svako tko je bio stranka u određenom postupku i tko ima presudu bilo kojeg suda za koju smatra da su mu njome povrijeđena prava može podnijeti apelaciju Ustavnom sudu. U citiranoj odluci je, osim navedenoga, zaključeno da državni organi i javna vlast kao sudionici sudskih postupaka uživaju garancije prava na pravičan postupak i prava na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud će ispitati apelaciju u odnosu na apelantičino ustavno pravo na pravično suđenje i pravo na imovinu iz članka II/3.(e) i (k) Ustava Bosne i Hercegovine.

Pravo na pravično suđenje

22. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima, i druga prava vezana za krivične postupke.

23. Ustavni sud zapaža da se konkretan postupak odnosio na naknadu nematerijalne štete, dakle, u postupku je odlučivano o građanskim pravima i obvezama tužitelja i apelantice, zbog čega je članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine primjenjiv.

24. Ustavni sud zapaža da apelantica ukazuje na proizvoljnu primjenu materijalnog prava, konkretno odredbe članka 377. ZOO-a, u okolnostima kada ne postoji pravomoćna presuda kaznenog suda kojom je utvrđena odgovornost osobe za ubojstvo oca tužitelja, zbog čega se rokovi iz članka 377. ZOO-a u konkretnom slučaju nisu mogli primijeniti. S tim u svezi, Ustavni sud, prije svega, ukazuje na to da, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, zadaća ovih sudova nije preispitivanje zaključaka redovitih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene prava (vidi Europski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. lipnja 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Naime, Ustavni sud nije nadležan supstituirati redovite sudove u procjeni činjenica i dokaza, već je, općenito, zadaća redovitih sudova da ocijene činjenice i dokaze koje su izveli (vidi Europski sud, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02). Zadaća Ustavnog suda jeste ispitati jesu li, eventualno, povrijeđena ili zanemarena ustavna prava (pravo na pravično suđenje, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek i dr.), te je li primjena zakona bila, eventualno, proizvoljna ili diskriminacijska.

25. Ustavni sud se, dakle, prema navedenome stavu, može iznimno, kada ocijeni da je u određenom postupku redoviti sud proizvoljno postupao kako u utvrđivanju činjenica tako i u primjeni relevantnih pozitivnopravnih propisa (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 311/04* od 22. travnja 2005. godine, stavak 26), upustiti u ispitivanje načina na koji su nadležni sudovi utvrđivali činjenice i na tako utvrđene činjenice primijenili pozitivnopravne propise. U kontekstu navedenoga, Ustavni sud podsjeća i na to da je u više svojih odluka istakao da očita proizvoljnost u primjeni relevantnih propisa nikada ne može voditi pravičnom postupku (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 1293/05* od 12. rujna 2006. godine, točka 25. i dalje, te, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Anđelković protiv Srbije*, presuda od 9. travnja 2013. godine, točka 24).

26. Ustavni sud podsjeća na to da je o sličnom činjeničnom i pravnom pitanju raspravljao u predmetu broj *AP 4128/10* (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 4128/10* od 28. ožujka 2014. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba). Ustavni sud ističe da u citiranoj odluci nije našao ništa što bi ukazivalo na to da su redoviti sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo kada su, shodno odredbi članka 376. ZOO-a, odbili tužbeni zahtjev apelanata kojim su, između ostaloga, tražili naknadu nematerijalne štete zbog ubojstva njihovog bliskog srodnika tijekom rata. Naime, Ustavni sud zapaža da su redoviti sudovi u tom predmetu u svezi s primjenom članka 377. ZOO-a, između ostaloga, istakli da se odredba članka 377. ZOO-a može primijeniti samo na učinitelja kaznenog djela, a ne i na treću osobu koja, inače, odgovara za štetu umjesto faktičkog učinitelja kaznenog djela, pa se, stoga, na tu treću osobu mogu primijeniti samo odredbe članka 376. ZOO-a (u tom predmetu kao tužena je označena, također, apelantica – Republika Srpska). Zatim, Ustavni sud podsjeća na to da je u citiranoj odluci prilikom odlučenja imao u vidu i praksu Europskog suda, prema čijem mišljenju postojanje roka zastare nije, *per se*, nespojivo s Konvencijom. Naglašeno je da je zadaća Europskog suda u konkretnom predmetu utvrditi jesu li priroda roka o kojemu je riječ i/ili način na koji je primijenjen spojivi s Konvencijom (vidi *Vrbica protiv Hrvatske*, broj 32540/05, stavak 66, 1. travnja 2010). Prema mišljenju Europskog suda, to naročito znači da se Europski sud mora uvjeriti kako se primjena zakonskih rokova može smatrati predvidivom za podnositelje, s obzirom na nadležno zakonodavstvo i konkretne okolnosti predmeta (vidi *Osu protiv Italije*, broj 36534/97, stavak 35, 11. srpnja 2002, već citirani predmet *Vrbica*, stavak 72, i *Majski protiv Hrvatske* (broj 2), broj 16924/08, stavak 69, 19. srpnja 2011). Europski sud je, također, primijetio da članak 377. ZOO-a predviđa duži zakonski rok zastare za zahtjeve za naknadu štete kada je šteta uzrokovana kaznenim djelom. Duži zakonski rok zastare na taj način djeluje u korist žrtava zločina, dopuštajući im da potražuju naknadu štete u dužem zakonskom roku, propisanom za kazneno djelo o kojemu je riječ. Međutim, prema ustanovljenoj praksi domaćih sudova, taj zakonski rok zastare primjenjiv je samo kad je pravomoćnom presudom u kaznenom postupku utvrđeno da je šteta uzrokovana kaznenim djelom.

27. Ustavni sud je, pozivajući se na navedeni stav, u predmetu broj *AP 3979/11* (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 3979/11* od 17. rujna 2014. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba) usvojio apelantičinu apelaciju (Republika Srpska), ukinuo presudu istog Apelacijskog suda pobijanu apelacijom u tom predmetu i predmet vratio redovitom sudu na ponovni postupak. U navedenome predmetu Ustavni sud je smatrao da se stav iz citirane odluke *AP 4128/10* može u cijelosti primijeniti i u tom predmetu. Dakle, imajući u vidu navedeno, te podržavajući svoju noviju praksu i praksu Europskog suda iz predmeta koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje s aspekta primjene materijalnog prava, konkretno odredaba čl. 376. i 377. ZOO-a, Ustavni sud je smatrao da Apelacijski sud u okolnostima konkretnog slučaju nije mogao na apelanticu primijeniti odredbe članka 377. ZOO-a, već isključivo odredbe članka 376. ZOO-a, posebno zbog toga što je apelantica u konkretnom slučaju kao nesporno pasivno legitimirana odgovarala za pričinjenu štetu prema načelu objektivne odgovornosti, u smislu odredbe članka 180. ZOO-a, u okolnostima kada je stavak 4. citiranoga članka (važeći u relevantnom razdoblju) za takav vid posebne odgovornosti upućivao na primjenu općih rokova za zastarjelost potraživanja naknade štete. Ustavni sud je zaključio da navedeno upravo upućuje na zaključak da ni tada važeće odredbe članka 180. ZOO-a, koje je Apelacijski sud imao u vidu prilikom odlučenja, ne upućuju na primjenu rokova za zastarjelost potraživanja naknade štete iz članka 377. ZOO-a, kako je to proizvoljno učinio Apelacijski sud u konkretnom slučaju.

28. Osim toga, Ustavni sud ističe da Temeljna načela ne isključuju primjenu domaćih odredaba o zastarjelosti na postupke koji se odnose na tužbene zahtjeve, kao i na druge postupke, već samo postavljaju uvjet da takve odredbe o zastarjelosti ne smiju biti pretjerano restriktivne. U tom kontekstu, Ustavni sud ukazuje na to da ne postoji nijedan razlog na temelju kojega bi se moglo razumno smatrati da su rokovi od tri i pet godina iz članka 376. stavak 2. ZOO-a pretjerano restriktivni. Ustavni sud smatra da su propisana razdoblja od tri i pet godina sasvim dovoljna za podnošenje tužbe radi naknade štete i svako tko je smatrao da ima osnovu za podnošenje te vrste tužbe mogao ju je podnijeti u navedenim rokovima (vidi Odluku o dopustivosti i meritumu broj *AP 4537/11* od 9. prosinca 2014. godine, točke 29-33).

29. Ustavni sud podsjeća na to da prilikom razmatranja apelacije odlučuje isključivo u okolnostima svakog pojedinačnog predmeta (*op. cit., AP 4128/10*, točka 45, i *AP 3979/11*, točka 35), te da u svakom predmetu sagledava specifične okolnosti konkretnog predmeta s aspekta pitanja koja se apelacijom pokreću. Dakle, podržavajući stavove iz navedenih odluka, Ustavni sud podsjeća na to da je prilikom razmatranja apelacije i odlučenja vezan za svoju praksu, ali da se usvojeni stav u nekom predmetu može primijeniti u cijelosti ili djelomično i na drugi predmet tek nakon što usporednom analizom predmeta dođe do nespornog zaključka da se radi o istim, odnosno gotovo istim činjeničnim i pravnim okolnostima, što opravdava analognu primjenu usvojenog stava i na drugi predmet.

30. Dakle, Ustavni sud ističe da je sporno pitanje koje se konkretnom apelacijom postavlja proizvoljna primjena članka 377. ZOO-a u odnosu na apelanticu. U svezi sa spornim pitanjem o kojemu Ustavni sud mora raspraviti sa svih aspekata primjene citiranog članka, Ustavni sud zapaža da je apelantica obvezana na naknadu štete shodno pretpostavljenoj, odnosno objektivnoj odgovornosti, u smislu članka 180. ZOO-a, koji je važio u vrijeme štetnog događaja, pa Ustavni sud, prije svega, treba raspraviti o pitanju primjenjivosti citiranog članka u kontekstu te okolnosti. U svezi s tim, Ustavni sud podsjeća na to da je o tom pitanju raspravljao u citiranoj odluci (*op. cit*., *AP 4128/10*, točka 43) u kojoj nije ustanovio proizvoljnost Vrhovnog suda u stavu da se odredba članka 377. ZOO-a može primijeniti samo na učinitelja kaznenog djela, a ne i na onu treću osobu koja, inače, odgovara za štetu umjesto faktičkog učinitelja kaznenog djela, te da se, stoga, na tu treću osobu mogu primijeniti samo odredbe članka 376. ZOO-a.

31. Dovodeći u kontekst navedene stavove s činjenicama konkretnog predmeta (da su oca tužitelja tijekom ratnih dešavanja 1992. godine ubile vojne ili policijske formacije, da nije bilo procesuiranja počinitelja, niti je donesena pravomoćna presuda u kaznenom postupku), Ustavni sud smatra da se usvojeni stav iz citiranih odluka br. *AP 4128/10* i *AP 3979/11* može u cijelosti primijeniti i na konkretan predmet, te se umjesto posebnog obrazloženja ove odluke poziva na obrazloženje iz citiranih odluka br. *AP 4128/10* i *AP 3979/11*. Imajući u vidu navedeno, te podržavajući svoju noviju praksu i praksu Europskog suda usvojenu u predmetima koji su pokretali slično činjenično i pravno pitanje s aspekta primjene materijalnog prava, konkretno odredaba čl. 376. i 377. ZOO-a, Ustavni sud smatra da su redoviti sudovi u okolnostima konkretnog slučaja proizvoljno primijenili odredbe članka 377. ZOO-a u svezi s odredbom članka 180. ZOO-a kada su odbili kao neutemeljen apelantičin prigovor zastare potraživanja.

32. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju prekršeno apelantičino pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

Ostali navodi

33. S obzirom na to da je Ustavni sud u prethodnim točkama ove odluke već utvrdio da je pobijanom drugostupanjskom presudom prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati i apelantičine navode o kršenju prava na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine.

VIII. Zaključak

34. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine kada su redoviti sudovi arbitrarnom primjenom članka 377. ZOO-a odbili apelantičin prigovor zastare potraživanja naknade nematerijalne štete.

35. Na temelju članka 59. st. (1) i (2) i članka 62. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

36. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

Уставни суд Босне и Херцеговине у Великом вијећу, у предмету број **АП 2639/12**, рјешавајући апелацију **Републике Српске**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – Пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Мато Тадић, потпредсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 10. новембра 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација **Републике Српске**.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине.

Укида се Пресуда Апелационог суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине број 96 0 П 001907 12 Гж од 25. априла 2012. године.

Предмет се враћа Апелационом суду Брчко дистрикта Босне и Херцеговине, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу с чланом II/3e) Устава Босне и Херцеговине.

Налаже се Апелационом суду Брчко дистрикта Босне и Херцеговине да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Република Српска (у даљњем тексту: апеланткиња), коју заступа Правобранилаштво Републике Српске, сједиште замјеника у Бијељини, поднијела је 11. јула 2012. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Апелационог суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Апелациони суд) број 96 0 П 001907 12 Гж од 25. априла 2012. године и Пресуде Основног суда Брчко дистрикта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Основни суд) број 96 0 П 001907 09 П од 31. августа 2011. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 23 Правила Уставног суда, од Апелационог суда, Основног суда и Ибрахима Јеменџића и Индире Јеменџић (у даљњем тексту: тужиоци) затражено је 29. јула 2015. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Тужиоци су доставили одговор 10. августа 2015. године, а Апелациони суд 11. августа 2015. године. Основни суд није доставио одговор на апелацију.

III. Чињенично стање

4. Чињенице предмета које произлазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

5. Пресудом Основног суда број 96 0 П 001907 09 П од 31. августа 2011. године усвојен је тужбени захтјев тужилаца и обавезана апеланткиња да им на име накнаде нематеријалне штете због смрти оца исплати износ од по 15.000,00 КМ (укупно за обоје 30.000 КМ) са законском затезном каматом од 31. августа 2011. године, као и да им накнади трошкове парничног поступка у износу прецизираном у пресуди. У образложењу је наведено да су тужиоци 17. септембра 2009. године поднијели том суду тужбу против апеланткиње, коју су преиначили 2. септембра 2010. године, ради накнаде нематеријалне штете, истичући да је 3. маја 1992. године њиховог оца Касима Јеменџића ухапсила апеланткињина војска или полиција, те да су га непосредно након тога ватреним оружјем убиле наведене формације. Наведено је да је у тужби истакнуто и да је њихов отац био цивилно лице, због чега су тужиоци тражили да им апеланткиња, као правно лице чији је орган одговоран за штету у вези с обављањем или у обављању својих функција, исплати износ од по 15.00,00 КМ.

6. Из образложења пресуде даље произлази да је у току поступка утврђено да су оца тужилаца 3. маја 1992. године одвели припадници апеланткињине војске или полиције и од тада му се губи сваки траг. Такође слиједи да из потврде здравствене установе у Тузли од 6. априла 2007. године о идентификацији посмртних остатака оца тужилаца произлази да је отац тужилаца преминуо 4. маја 1992. године од посљедица стријелне ране у предјелу рамена, кичме и лијеве руке, те да је утврђено да у вријеме када је наступила смрт није био припадник војних, полицијских, нити било којих других оружаних формација за вријеме тадашњих ратних догађаја у Брчком.

7. Основни суд је затим навео да је одредбама члана 154 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) прописано да, ко другоме проузрокује штету, дужан је да је надокнади уколико не докаже да је штета настала без његове кривице, те да је чланом 180 ЗОО-а прописано да за штету насталу смрћу, тјелесном повредом или оштећењем, односно уништењем имовине физичког лица усљед акта насиља или терора, као и приликом јавних демонстрација и манифестација одговара држава чији су органи важећим прописима били дужни да спријече такву штету. Основни суд је истакао да, будући да је у конкретном случају утврђено наведено чињенично стање, те да је у вријеме штетног догађаја била основана и проглашена Република Српска (апеланткиња), према мишљењу Основног суда, за штету проузроковану актом насиља или терора одговара апеланткиња као друштвено-политичка заједница на чијој територији је настала штета, која је била дужна да посредством својих органа који су вршили контролу власти на подручју Брчког спријечи терор и насиље у граду. Због наведеног, Основни суд је закључио да код апеланткиње постоји пасивна легитимација и да је усљед тога дужна да тужиоцима накнади нематеријалну штету.

8. Осим тога, наведено је да је неоснован приговор застаре потраживања који је у току поступка истакла апеланткиња. Наведено је да је штета проузрокована таквом радњом која у себи садржи елементе кривичног дјела, па, иако је изостао кривични поступак и иако не постоји правоснажна осуђујућа пресуда у кривичном поступку, штета коју су тужиоци претрпјели је, према мишљењу тог суда, проузрокована таквом радњом која у себи садржи елементе кривичног дјела из групе кривичних дјела против човјечности и међународног права у односу на која не наступа застарјелост кривичног гоњења. Основни суд је образложио да због наведеног не може да наступи ни застарјелост потраживања накнаде штете проузроковане таквим дјелом, сходно одредбама члана 377 ЗОО-а, која не искључује могућност да се изузетно (као у конкретном случају) у парничном поступку утврђује да ли је штета настала радњама које садрже биће кривичног дјела, наглашавајући да је такав став усвојио и Уставни суд у Одлуци број *АП 289/03* од 19. новембра 2004. године. Имајући у виду наведено, Основни суд је донио пресуду као у изреци.

9. Против наведене пресуде апеланткиња је поднијела жалбу Апелационом суду, који је Пресудом број 96 0 П 001907 12 Гж од 25. априла 2012. године жалбу одбио и потврдио првостепену пресуду. У образложењу је поновљено утврђено чињенично стање, те наведено да тај суд прихвата правни став првостепеног суда према ком се, када је штета проузрокована кривичним дјелом, застарјелост потраживања просуђује примјеном одредбе члана 377 ЗОО-а. Наведено је да је првостепени суд закључио и да у

konkretnom slučaju ne postoji pravosnažna osuđujuća presuda u krivičnom postupku zbog procesnih smetnji usljed kojih je do tada bilo nemoguće protiv počinilaca ubistva oca tužilaca pokrenuti i okončati krivični postupak zato što je počinilac umro ili je nedostupan ili nepoznat. Međutim, Apelacioni sud je navео da, i osim toga, krivično djelo postoji i bez obzira na to što je krivični postupak izostao. Navedeno je da je štetа koju su tužioci pretrpjeli prouzrokovana takvom radnjom koja u sebi sadrži elemente krivičnog djela iz grupe krivičnih djela protiv čovječnosti i međunarodnog prava za koja ne može da nastupi zastarjelost krivičnog gonjenja zbog čega ne može, prema mišljenju tog suda, da nastupi ni zastarjelost potraživanja naknade štete prouzrokovane tim krivičnim djelom. Obrazloženo je i da odredba člana 377 ZOO-a ne isključuje mogućnost da se izuzetno, kao u konkretnom slučaju, u parničnom postupku utvrđuje da li je štetа nastala radnjama koje sadrže biće krivičnog djela, te da je takav stav usvojio i Ustavni sud u Odluci broj *AP 289/03* od 19. novembra 2004. godine u kojoj je istakao da nepostojanje pravosnažne osuđujuće presude donesene u krivičnom postupku ne znači da štetа nije nastala izvršenjem krivičnog djela. Imajući u vidu navedeno, Apelacioni sud je donio presudu kao u izreci.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

10. Apelanткinja smatra da su joj osporenim presudama prekršeni pravo na pravično suđenje iz člana II/3e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6 stav 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih slobodа (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i pravo na imovinu iz člana II/3k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1 Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Kršenje navedenih prava apelanткinja vidi u proizvoljnoj primjeni materijalnog prava. Naime, apelanткinja smatra da u konkretnom slučaju nije bilo zakonske mogućnosti da se u okviru građanskopravnog postupka kao pretходno pitanje rješava postojanje krivičnog djela. Navodi da u konkretnom slučaju nije bilo moguće da se primijeni odredba člana 377 ZOO-a jer počinilac krivičnog djela nije utvrđen nити procesuiran, ne postoji pravosnažna presuda ni međunarodnog nити domaćег krivičnog suda kojom bi bio utvrđen počinilac, kao i o kom krivičnom djelu se radi, već su presude donesene na osnovu pretpostavki.

b) Odgovor na apelaciju

11. Apelacioni sud je navео da ostaje pri razlozima datim u osporenoj presudi, te da smatra da su apelanткinjini navodi neosnovani i da apelaciju treba odbiti.

12. Tužioci su navelи da je apelacija *ratione materiae* inkompatibilna s Ustavom Bosne i Hercegovine i članom 1 Evropske konvencije, jer država ugovornica ne može da pruža sebi zaštitu od same sebe. U svakom slučaju smatraju da je apelacija neosnovana, te su istakli da je Ustavni sud u predmetu broj *AP 3979/11* bez ikakvog osnova odstupio od svoje praksе usvojene u Odluci broj *AP 289/03* od 19. novembra 2004. godine i na taj način stvorio pravnu nesigurnost, nejednakost pred zakonom i diskriminaciju. Tužioci su takođe ukazali i na odredbe Rezolucije Ujedinjenih naroda kojom su usvojeni Osnovni principi i smjernice za ostvarivanje prava na pravni lijek i reparacije žrtava teških kršenja međunarodnog prava, ljudskih prava i ozbiljnih povreda međunarodnog humanitarnog prava (u daljnjem tekstu: Osnovni principi).

V. Relevantni propisi

13. U **Zakonu o obligacionim odnosima** ("Službeni list SFRJ" br. 29/78, 39/85, 45/86 i 57/89) relevantne odredbe glase:

Član 180. st. 1. i 4.

Odgovornost usljed terorističkih akata, javnih demonstracija ili manifestacija

(1) Za štetu nastalu smrću, tjelesnom povredom ili oštećenjem, odnosno uništenjem imovine fizičkog lica usljed akta nasilja ili terora, kao i prilikom javnih demonstracija i manifestacija, odgovara društveno-politička zajednica čiji su organi po važećim propisima bili dužni da spriječe takvu štetu.

(4) To pravo zastarijeva u rokovima propisanim za zastarjelost potraživanja naknade štete.

Član 360. st. 1. i 2.

Opšte pravilo

(1) Zastarjelošću prestaje pravo zahtijevati ispunjenje obavezе.

(2) Zastarjelost nastupa kad protekne zakonom određeno vrijeme u kojem je vjerovnik mogao zahtijevati ispunjenje obavezе.

Član 361. stav 1.

Kad zastarjelost počinje teći

(1) Zastarjelost počinje teći prvog dana poslije dana kada je vjerovnik imao pravo zahtijevati ispunjenje obavezе, ako zakonom za pojedine slučajeve nije što drugo propisano.

Član 376. st. 1. i 2.

Potraživanje naknade štete

(1) Potraživanje naknade prouzrokovane štete zastarijeva za tri godine od dana kad je oštećenik doznao za štetu i za lice koje je štetu učinilo.

(2) U svakom slučaju ovo potraživanje zastarijeva za pet godina od kada je štetа nastala.

Član 377.

Potraživanje naknade štete prouzrokovane krivičnim djelom

(1) Kad je štetа prouzrokovana krivičnim djelom, a za krivično gonjenje je predviđen dužи rok zastarjelosti, zahtjev za naknadu štete prema odgovornom licu zastarijeva kad istekne vrijeme određeno za zastarjelost krivičnog gonjenja.

(2) Prekid zastarijevanja krivičnog gonjenja povlači za sobom i prekid zastarijevanja zahtjeva za naknadu štete.

(3) Isto vrijedi i za zastoj zastarijevanja.

14. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93) relevantna odredba glasi:

Član 28.

U članu 180. st. 1. i 3. riječi: "društveno-politička zajednica" zamjenjuju se riječju: "država".

15. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 3/96) relevantna odredba glasi:

Član 1.

U Zakonu o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89) i u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 17/93), član 180. briše se.

VI. Допустивост

16. У складу с чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има и апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу с чланом 18 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако је поднесена у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Апелационог суда број 96 0 П 001907 12 Гж од 25. априла 2012. године, против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорену пресуду апеланткиња је примила 14. маја 2012. године, а апелација је поднесена 11. јула 2012. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 18 став (1) Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 18 ст. (3) и (4) Правила Уставног суда, јер не постоји неки формални разлог због ког апелација није допустива нити је очигледно (*prima facie*) неоснована.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 18 ст. (1), (3) и (4) Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

20. Апеланткиња оспорава наведене пресуде тврдећи да су јој тим пресудама прекршена права из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

21. У вези с апеланткињиним позивањем на кршење права заштићених Европском конвенцијом, Уставни суд запажа да је апеланткиња орган јавне власти, па, сходно томе, не ужива заштиту права загарантованих одредбама Европске конвенције и њених протокола који регулишу однос јавне власти и појединаца и пружају појединцима заштиту људских права и основних слобода у односу с јавном влашћу. Међутим, Уставни суд се позива на свој став установљен у Одлуци број *АП 39/03* (види Уставни суд, Одлука број *АП 39/03* од 27. фебруара 2004. године, објављена на www.ustavnisud.ba), према ком свако ко је био странка у одређеном поступку и ко има пресуду било ког суда за коју сматра да су му њом повријеђена права може да поднесе апелацију Уставном суду. У цитираној одлуци је, осим наведеног, закључено да државни органи и јавна власт као учесници судских поступака уживају гаранције права на правичан поступак и права на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине. Имајући у виду наведено, Уставни суд ће испитати апелацију у односу на апеланткињино уставно право на правично суђење и право на имовину из члана II/3е) и к) Устава Босне и Херцеговине.

Право на правично суђење

22. Члан II/3 Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

е) Право на правичан поступак у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези с кривичним поступком.

23. Уставни суд запажа да се конкретан поступак односио на накнаду нематеријалне штете, дакле, у поступку је одлучивано о грађанским правима и обавезама тужилаца и апеланткиње, због чега је члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине примјењив.

24. Уставни суд запажа да апеланткиња указује на произвољну примјену материјалног права, конкретно одредбе члана 377 ЗОО-а, у околностима када не постоји правоснажна пресуда кривичног суда којом је утврђена одговорност лица за убиство оца тужилаца, због чега рокови из члана 377 ЗОО-а у конкретном случају нису могли да се примијене. С тим у вези, Уставни суд, прије свега, указује на то да, према пракси Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и Уставног суда, задатак ових судова није да преиспитују закључке редовних судова у погледу чињеничног стања и примјене права (види Европски суд, *Pronina против Русије*, одлука о допустивости од 30. јуна 2005. године, апликација број 65167/01). Наиме, Уставни суд није надлежан да супституише редовне судове у процјени чињеница и доказа, већ је, генерално, задатак редовних судова да оцијене чињенице и доказе које су извели (види Европски суд, *Thomas против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 10. маја 2005. године, апликација број 19354/02). Задатак Уставног суда је да испита да ли су, евентуално, повријеђена или занемарена уставна права (право на правично суђење, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек и др.), те да ли је примјена закона била, евентуално, произвољна или дискриминациона.

25. Уставни суд се, дакле, према наведеноме ставу, може изузетно, када оцијени да је у одређеном поступку редовни суд произвољно поступао како у утврђивању чињеница тако и у примјени релевантних позитивноправних прописа (види Уставни суд, Одлука број *АП 311/04* од 22. априла 2005. године, став 26), упустити у испитивање начина на који су надлежни судови утврђивали чињенице и на тако утврђене чињенице примијенили позитивноправне прописе. У контексту наведеног, Уставни суд подсјећа и на то да је у више својих одлука истакао да очигледна произвољност у примјени релевантних прописа никада не може водити правичном поступку (види Уставни суд, Одлука број *АП 1293/05* од 12. септембра 2006. године, тачка 25 и даље, те, *mutatis mutandis*, Европски суд, *Анђелковић против Србије*, пресуда од 9. априла 2013. године, тачка 24).

26. Уставни суд подсјећа на то да је о сличном чињеничном и правном питању расправљао у предмету број *АП 4128/10* (види Уставни суд, Одлука број *АП 4128/10* од 28. марта 2014. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba). Уставни суд истиче да у цитираној одлуци није нашао ништа што би указивало на то да су редовни судови произвољно примијенили материјално право када су, сходно одредби члана 376 ЗОО-а, одбили тужбени захтјев апеланата којим су, између осталог, тражили накнаду нематеријалне штете због убиства њиховог блиског сродника током рата. Наиме, Уставни суд запажа да су редовни судови у том предмету у вези с примјеном члана 377 ЗОО-а, између осталог, истакли да одредба члана 377 ЗОО-а може да се примијени само на учиниоца кривичног дјела, а не и на треће лице које, иначе, одговара за штету умјесто фактичког учиниоца кривичног дјела, па се, стога, на то треће лице могу примијенити само одредбе члана 376 ЗОО-а (у том предмету као тужена је означена, такође, апеланткиња – Република Српска). Затим, Уставни суд подсјећа на то да је у цитираној одлуци приликом одлучења имао у виду и праксу Европског суда, према чијем мишљењу постојање рока застаре није, *per se*, неспојиво с Конвенцијом. Наглашено је да је задатак Европског суда у

конкретном предмету да утврди да ли су природа рока о ком је ријеч и/или начин на који је примијењен спојиви с Конвенцијом (види *Врбица против Хрватске*, број 32540/05, став 66, 1. април 2010). Према мишљењу Европског суда, то нарочито значи да Европски суд мора се да увјери како се примјена законских рокова може сматрати предвидивом за подносиоце, с обзиром на надлежно законодавство и конкретне околности предмета (види *Осу против Италије*, број 36534/97, став 35, 11. јул 2002, већ цитирани предмет *Врбица*, став 72, и *Мајски против Хрватске* (број 2), број 16924/08, став 69, 19. јул 2011). Европски суд је, такође, примијетио да члан 377 ЗОО-а предвиђа дужи законски рок застаре за захтјеве за накнаду штете кад је штета узрокована кривичним дјелом. Дужи законски рок застаре на тај начин дјелује у корист жртава злочина, дозвољавајући им да потражују накнаду штете у дужем законском року, прописаном за кривично дјело о ком је ријеч. Међутим, према установљеној пракси домаћих судова, тај законски рок застаре примјењив је само кад је правоснажном пресудом у кривичном поступку утврђено да је штета узрокована кривичним дјелом.

27. Уставни суд је, позивајући се на наведени став, у предмету број *АП 3979/11* (види Уставни суд, Одлука број *АП 3979/11* од 17. септембра 2014. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba) усвојио апеланткињину апелацију (Република Српска), укинуо пресуду истог Апелационог суда оспорену апелацијом у том предмету и предмет вратио редовном суду на поновни поступак. У наведеном предмету Уставни суд је сматрао да став из цитиране одлуке *АП 4128/10* може у цијелости да се примијени и у том предмету. Дакле, имајући у виду наведено, те подржавајући своју новију праксу и праксу Европског суда из предмета који су покретали слично чињенично и правно питање с аспекта примјене материјалног права, конкретно одредаба чл. 376 и 377 ЗОО-а, Уставни суд је сматрао да Апелациони суд у околностима конкретног случају није могао да на апеланткињу примијени одредбе члана 377 ЗОО-а, већ искључиво одредбе члана 376 ЗОО-а, посебно због тога што је апеланткиња у конкретном случају као неспорно пасивно легитимисана одговарала за причињену штету према принципу објективне одговорности, у смислу одредбе члана 180 ЗОО-а, у околностима када је став 4 цитираног члана (важећи у релевантном периоду) за такав вид посебне одговорности упућивао на примјену општих рокова за застарјелост потраживања накнаде штете. Уставни суд је закључио да наведено управо упућује на закључак да ни тада важеће одредбе члана 180 ЗОО-а, које је Апелациони суд имао у виду приликом одлучења, не упућују на примјену рокова за застарјелост потраживања накнаде штете из члана 377 ЗОО-а, како је то произвољно учинио Апелациони суд у конкретном случају.

28. Осим тога, Уставни суд истиче да Основни принципи не искључују примјену домаћих одредаба о застарјелости на поступке који се односе на тужбене захтјеве, као и на друге поступке, већ само постављају услов да такве одредбе о застарјелости не смију бити претјерано рестриктивне. У том контексту, Уставни суд указује на то да не постоји ниједан разлог на основу ког би се могло разумно сматрати да су рокови од три и пет година из члана 376 став 2 ЗОО-а претјерано рестриктивни. Уставни суд сматра да су прописани периоди од три и пет година сасвим довољни за подношење тужбе ради накнаде штете и свако ко је сматрао да има основ за подношење те врсте тужбе могао је да је поднесе у наведеним роковима (види Одлуку о допустивости и меритуму број *АП 4537/11* од 9. децембра 2014. године, тачке 29-33).

29. Уставни суд подсјећа на то да приликом разматрања апелације одлучује искључиво у околностима сваког појединачног предмета (*ор. cit., АП 4128/10*, тачка 45, и *АП 3979/11*, тачка 35), те да у сваком предмету сагледава специфичне околности конкретног предмета с аспекта питања која се апелацијом покрећу. Дакле, подржавајући ставове из наведених одлука, Уставни суд подсјећа на то да је приликом разматрања апелације и одлучења везан за своју праксу, али да усвојени став у неком предмету може да се примијени у цијелости или дјелимично и на други предмет тек након што упоредном анализом предмета дође до неспорног закључка да се ради о истим, односно готово истим чињеничним и правним околностима, што оправдава аналогну примјену усвојеног става и на други предмет.

30. Дакле, Уставни суд истиче да је спорно питање које се конкретном апелацијом поставља произвољна примјена члана 377 ЗОО-а у односу на апеланткињу. У вези са спорним питањем о ком Уставни суд мора да расправи са свих аспеката примјене цитираног члана, Уставни суд запажа да је апеланткиња обавезана на накнаду штете сходно претпостављеној, односно објективној одговорности, у смислу члана 180 ЗОО-а, који је важио у вријеме штетног догађаја, па Уставни суд, прије свега, треба да расправи о питању примјењивости цитираног члана у контексту те околности. У вези с тим, Уставни суд подсјећа на то да је о том питању расправљао у цитираној одлуци (*ор. cit*., *АП 4128/10*, тачка 43) у којој није установио произвољност Врховног суда у ставу да одредба члана 377 ЗОО-а може да се примијени само на учиниоца кривичног дјела, а не и на оно треће лице које, иначе, одговара за штету умјесто фактичког учиниоца кривичног дјела, те да, стога, на то треће лице могу да се примијене само одредбе члана 376 ЗОО-а.

31. Доводећи у контекст наведене ставове с чињеницама конкретног предмета (да су оца тужилаца током ратних дешавања 1992. године убиле војне или полицијске формације, да није било процесуирања починиоца, нити је донесена правоснажна пресуда у кривичном поступку), Уставни суд сматра да усвојени став из цитираних одлука бр. *АП 4128/10* и *АП 3979/11* може у цијелости да се примијени и на конкретан предмет, те се умјесто посебног образложења ове одлуке позива на образложење из цитираних одлука бр. *АП 4128/10* и *АП 3979/11*. Имајући у виду наведено, те подржавајући своју новију праксу и праксу Европског суда усвојену у предметима који су покретали слично чињенично и правно питање с аспекта примјене материјалног права, конкретно одредаба чл. 376 и 377 ЗОО-а, Уставни суд сматра да су редовни судови у околностима конкретног случаја произвољно примијенили одредбе члана 377 ЗОО-а у вези с одредбом члана 180 ЗОО-а када су одбили као неоснован апеланткињин приговор застаре потраживања.

32. Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да је у конкретном случају прекршено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине.

Остали наводи

33. С обзиром на то да је Уставни суд у претходним тачкама ове одлуке већ утврдио да је оспореном другостепеном пресудом прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд сматра да није потребно да посебно разматра и апеланткињине наводе о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине.

VIII. Закључак

34. Уставни суд закључује да постоји кршење права на правично суђење из члана II/3e) Устава Босне и Херцеговине када су редовни судови арбитрарном примјеном члана 377 ЗОО-а одбили апеланткињин приговор застаре потраживања накнаде нематеријалне штете.

35. На основу члана 59 ст. (1) и (2) и члана 62 став (1) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

36. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

1196

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 3/13**, rješavajući zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) tačka b), člana 59. st. (1) i (2), člana 61. stav (4) i člana 63. stav (1) tačka d) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14 – Prečišćeni tekst) u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja

na sjednici održanoj 26. novembra 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, za ocjenu ustavnosti člana 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07).

Utvrđuje se da član 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) nije u skladu s članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske da, u skladu s članom 61. stav (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od šest mjeseci od dostavljanja ove odluke, usaglasi član 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske da, u skladu s članom 72. stav (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku iz prethodnog stava, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Obustavlja se postupak povodom zahtjeva **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, za ocjenu ustavnosti člana 2.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) zbog toga što je podnosilac zahtjeva odustao od zahtjeva.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Bakir Izetbegović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 17. januara 2013. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 2.b) i člana 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07; u daljnjem tekstu: Zakon o praznicima).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav (1) Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je 30. januara 2013. godine da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Na osnovu člana 15. stav (3) Pravila Ustavnog suda, od Evropske komisije za demokratiju putem prava (Venecijanska komisija) zatraženo je 20. juna 2013. godine, a od klubova delegata iz reda bošnjačkog, srpskog i hrvatskog naroda i iz reda Ostalih u Vijeću naroda Republike Srpske, te od Pravnog odjela Visokog predstavnika u BiH 7. aprila 2015. godine da dostave stručno pisano mišljenje u vezi s predmetnim zahtjevom.

4. Narodna skupština dostavila je odgovor na zahtjev 12. februara 2013. godine.

5. Venecijanska komisija dostavila je stručno pisano mišljenje 18. oktobra 2013. godine.

6. Klubovi delegata iz reda bošnjačkog, srpskog i hrvatskog naroda i iz reda Ostalih u Vijeću naroda Republike Srpske stručna pisana mišljenja dostavili su 11. maja 2015. godine.

7. Pravni odjel Visokog predstavnika u BiH obavijestio je Ustavni sud 11. maja 2015. godine da neće učestvovati u postupku pred Ustavnim sudom.

8. Na osnovu člana 26. stav (2) Pravila Ustavnog suda, odgovor na zahtjev dostavljen je podnosiocu zahtjeva 16. aprila 2013. godine.

9. Na Plenarnoj sjednici održanoj 22. januara 2015. godine Ustavni sud je odlučio da održi javnu raspravu u ovom predmetu.

10. Javna rasprava održana je 29. septembra 2015. godine.

III. Zahtjev
a) Navodi iz zahtjeva

11. Podnosilac zahtjeva smatra da čl. 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima, kojim je propisano da je jedan od republičkih praznika Dan Republike koji se obilježava 9. januara, nisu u saglasnosti s članom 14. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (u daljnjem tekstu: Međunarodna konvencija).

12. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je Dan Republike koji se obilježava 9. januara kao praznik uspostavila "Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini" još 1992. godine bez učešća Bošnjaka i Hrvata u svom sastavu, a što nesumnjivo ukazuje na to da su Bošnjaci i Hrvati u Republici Srpskoj, ali i Ostali, odnosno drugi građani Bosne i Hercegovine drugačije tretirani u odnosu na Srbe u Republici Srpskoj, protivno članu 1.1. i članu 2. a) i c) Međunarodne konvencije. Podnosilac zahtjeva posebno ukazuje na član 2. d) i e) navedene Konvencije koji, prema njegovom mišljenju, propisuje da se moraju preduzeti efikasne mjere "nacionalne i lokalne politike" s ciljem ukidanja ili poništenja svakog zakona i svakog propisa čiji je cilj nejednak tretman, odnosno diskriminacijski tretman.

13. Podnosilac zahtjeva navodi da je 9. januara 1992. godine Skupština srpskog naroda u BiH usvojila Deklaraciju o

proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Deklaracija), kojom je predviđeno teritorijalno razgraničenje s političkim zajednicama drugih naroda Bosne i Hercegovine. Prema njegovom mišljenju, iz tog dokumenta jasno proizlazi namjera da se formira država dominantno jednog – srpskog naroda uz apsolutno isključivanje i diskriminaciju svih drugih naroda i gaženje njihovih prava. Prema navodima podnosioca zahtjeva, to će se kasnije pokazati i tokom, kako ističe: "[…] agresije na BiH kada je na tom teritoriju izvršeno sistematsko i plansko etničko čišćenje svih koji nisu Srbi, uz činjenje brojnih drugih povreda međunarodnog humanitarnog prava, što će kulminirati genocidom nad Bošnjacima u Srebrenici".

14. Podnosilac zahtjeva smatra da svako određivanje praznika entiteta koji simbolizira samo jedan ili samo dva od tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini predstavlja mjere koje vode razlikovanju, isključenju, ograničavanju ili davanju prvenstva, zasnovano na nacionalnom ili etničkom porijeklu i da ima cilj da naruši ili kompromitira priznanje, uživanje ili vršenje, pod jednakim uvjetima, ljudskih prava i osnovnih sloboda u svim oblastima života.

15. Dalje, podnosilac zahtjeva ukazuje na to da je Republika Srpska usvajanjem Zakona o praznicima 30. marta 2007. godine, kojim je 9. januar određen kao Dan Republike, "izigrala" Odluku Ustavnog suda o dopustivosti i meritumu broj *U 4/04* (Druga djelimična odluka). S tim u vezi ukazuje na to da je u navedenoj odluci Ustavni sud utvrdio da nisu u skladu s Ustavom Bosne i Hercegovine odredbe Zakona o slavama i svetkovinama Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Zakon o slavama i svetkovinama), kojim je, između ostalog, bio predviđen kao praznik i Dan Republike koji se obilježavao 9. januara. Podnosilac zahtjeva ističe da je u postupku usvajanja Zakona o praznicima 2007. godine, čije odredbe osporava, Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Narodne skupštine istakao prigovor u pogledu vitalnog nacionalnog interesa, ali da je Ustavni sud Republike Srpske prigovor odbacio jer nije sadržavao argumentaciju za takve navode. Podnosilac zahtjeva navodi da je Narodna skupština uprkos tome ustrajala na promoviranju datuma koji nije, i nikada neće biti, datum koji će prihvatiti svi građani Republike Srpske. U vezi s tim ukazuje na to da je prema popisu iz 1991. godine (na području današnje Republike Srpske) bilo 43% onih koji nisu bili etnički Srbi, uključujući i Bošnjake i Hrvate, ali i druge građane Republike Srpske.

16. Podnosilac zahtjeva smatra da ni formalnopravno 9. januar ne može biti određen kao Dan Republike. U vezi s tim ukazuje na to da je Ustavni sud Republike Bosne i Hercegovine, kao sud tada već međunarodno priznate države, svojom odlukom iz oktobra 1992. godine utvrdio da Skupština srpskog naroda u BiH predstavlja nelegalan i neformalan organ, poništio sve akte koje je takav organ donio, uključujući Deklaraciju i Ustav Republike Srpske, kao i sve provedbene propise. Podnosilac zahtjeva smatra da se Deklaracija i Odluka Ustavnog suda Republike Bosne i Hercegovine moraju posmatrati u korelaciji s članom I/2. Aneksa 2. Ustava Bosne i Hercegovine. Slijedom navedenog, podnosilac zahtjeva je naveo da smatra da Republika Srpska nije ni postojala do datuma potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir, kojim je utvrđeno da se Bosna i Hercegovina sastoji od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

17. Dalje, podnosilac zahtjeva ukazuje na diskriminirajući karakter osporenog člana jer za pripadnike nesrpskog naroda nije moguće da slave dan kada su uspostavljeni organi Republike Srpske koji su počinili genocid u Srebrenici, ali i druge ratne zločine na teritoriji Bosne i Hercegovine s ciljem uništenja nesrpskog stanovništva. Podnosilac zahtjeva navodi da je presudom Međunarodnog suda pravde u Hagu povodom tužbe Bosne i Hercegovine protiv Srbije i Crne Gore za genocid u Bosni i Hercegovini utvrđeno da su oružane formacije Republike Srpske, koje su, prema navodima podnosioca zahtjeva, uspostavljene 9. januara 1992. godine, počinile radnje genocida u Srebrenici, te da je funkcija oficira VRS bila da postupaju u ime vlasti bosanskih Srba, naročito vlasti Republike Srpske. S tim u vezi je ukazano i na presude Međunarodnog suda za ratne zločine za bivšu Jugoslaviju koje također ukazuju na kršenja ljudskih prava i činjenje ratnih zločina, te na rezolucije UN-a u kojima je u više navrata postupanje službenih vojnih i policijskih organa Republike Srpske na teritoriji Bosne i Hercegovine osuđivano uz ukazivanje na kršenje ratnog i humanitarnog prava i potpuno ukidanje bilo kakvih prava za pripadnike drugih naroda koji nisu bili Srbi.

18. Podnosilac zahtjeva ističe da je nakon donošenja Odluke Ustavnog suda broj *U 5/98-III* od 1. jula 2000. godine članom 1. Ustava Republike Srpske određeno da je Republika Srpska jedan od dva ravnopravna entiteta u BiH, te da Srbi, Bošnjaci i Hrvati kao konstitutivni narodi, Ostali i građani ravnopravno i bez diskriminacije učestvuju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj. Na osnovu navedenog, podnosilac zahtjeva zaključuje da Republika Srpska nije "država srpskog naroda i građana koji u njoj žive", kako je zapisano u "Ustavu Republike Srpske iz 1992. godine", što je zasnovano na Deklaraciji od 9. januara 1992. godine, nego je entitet u kojem moraju biti ravnopravno zastupljeni svi konstitutivni narodi, Ostali i građani BiH. Podnosilac zahtjeva zaključuje da iz navedenog jasno proizlazi da su članom 2.b) i članom 3.b) Zakona o praznicima diskriminirani oni koji nisu Srbi u Republici Srpskoj.

19. Podnosilac zahtjeva je citirao i stav Ustavnog suda iz Odluke o dopustivosti i meritumu broj *U 4/04* od 31. marta 2006. godine iskazan pri ocjeni ustavnosti entitetskih zakona o zastavi, grbu i himni (tačka 131), prema kojem zvanični simboli entiteta moraju odražavati njegov multietnički sastav. S tim u vezi, podnosilac zahtjeva tvrdi da isti pristup mora biti primijenjen i u odnosu na praznike koji, prema njegovom mišljenju, također imaju simboličko značenje. Podnosilac zahtjeva je ukazao na to da se mora imati u vidu da se radi o prazniku koji se označava kao Dan Republike i koji se odnosi na sve građane, organe, organizacije, jedinice lokalne samouprave, preduzeća, ustanove i organizacije i lica koja profesionalno obavljaju uslužnu i proizvodnu djelatnost, a kako je propisano članom 1. osporenog Zakona o praznicima.

20. Podnosilac zahtjeva ističe i da se taj datum (9. januar) u Republici Srpskoj proslavlja kao datum isključivo vezan za srpski narod. U vezi s tim je ukazao na to da se priređuju crkvene svečanosti za proslavu tog praznika, da se tog dana slavi i krsna slava Republike Srpske – Sveti arhiđakon Stefan, a što sve ukazuje na oficijelnu vezu i odnos Republike Srpske prema isključivo jednoj religijskoj grupi – pravoslavcima, pri čemu su zanemarene sve druge grupe i pojedinci koji žive u Republici Srpskoj. Također, ukazano je na to da pravoslavni svećenici aktivno učestvuju u ceremoniji obilježavanja tog praznika, te da se religioznim ceremonijama dodatno daje značaj tom datumu i stavlja do znanja pripadnicima drugih naroda da to nije njihov, već samo praznik pripadnika srpskog naroda. U prilog navedenom, podnosilac zahtjeva je priložio i zvaničnu pozivnicu za obilježavanje Dana Republike 9. januara iz koje proizlazi da se ceremonija obilježavanja praznika sastoji od crkvene i svjetovne svečanosti.

21. Podnosilac zahtjeva zaključuje da bi bilo mnogo primjerenije da se kao datum Republike Srpske slavi neki od datuma koji se vežu za formalnopravno priznanje Republike Srpske, te da su usvajanjem 9. januara kao Dana Republike svi drugi narodi u Republici Srpskoj stavljeni u podređeni i

diskriminirajući položaj. Pri tome, prema njegovom mišljenju, posebno treba imati u vidu događaje koji su uslijedili nakon 9. januara 1992. godine koji nisu donijeli nikakvo dobro niti jednom građaninu Bosne i Hercegovine, a posebno onima koji nisu Srbi.

22. Podnosilac zahtjeva je zatražio da Ustavni sud donese odluku kojom će utvrditi da čl. 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima nisu u skladu s Protokolom broj 12 uz Evropsku konvenciju, s članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2. a) i c) Međunarodne konvencije, te da Narodnoj skupštini naloži da osporene odredbe uskladi s Ustavom Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na zahtjev

23. Narodna skupština je, ukazujući na praksu Evropskog suda u predmetima *Abdulaziz, Cabales i Balkandali protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Petrović protiv Austrije* i *Sahin protiv Njemačke*, naglasila da u predmetnom zahtjevu ne može biti riječi o primjenjivosti člana 14. Evropske konvencije, s obzirom na to da navedeni član služi samo za ustanovljenje diskriminacije u odnosu na prava i slobode koje štite ostali članovi Konvencije i njenih protokola.

24. Narodna skupština je istakla da predmetni zahtjev predstavlja zloupotrebu prava na obraćanje Ustavnom sudu. Prema ocjeni Narodne skupštine, podnosilac zahtjeva tvrdi da Dan Republike predstavlja dan kada su uspostavljeni organi Republike Srpske koji su počinili genocid u Srebrenici, ali i druge teške ratne zločine na teritoriji Bosne i Hercegovine s ciljem uništenja nesrpskog stanovništva. Prema stavu Narodne skupštine, uvredljivost tog navoda ogleda se u činjenici da u Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, zatim u teoriji uopće, u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, a i u praksi Tribunala za bivšu Jugoslaviju genocid označava individualno krivično djelo, te da ga organi Republike Srpske, pogotovo u svom današnjem multietničkom sastavu (koji je i usvojio Zakon o praznicima), nisu mogli počiniti kolektivno.

25. Narodna skupština smatra da je zahtjev u dijelu koji se tiče usaglašenosti s Evropskom konvencijom i Međunarodnom konvencijom neprihvatljiv i *ratione materiae*. S tim u vezi je ukazano na to da bi se pravo na obilježavanje praznika, *per se*, u širem teorijskom konceptu moglo smatrati jednim od ljudskih prava, ali da kao takvo nije regulirano ni Evropskom konvencijom, a ni njenim protokolima, kao ni Međunarodnom konvencijom, dakle kao jedno od osnovnih prava.

26. Najzad, Narodna skupština je, u vezi s prihvatljivošću zahtjeva, istakla i da je zahtjev očigledno neosnovan. Narodna skupština je ukazala na to da je nesporno da se 9. januar obilježava kao vjerski praznik i dan Svetog Stefana, ali i da se ostali republički praznici (Nova godina, Prvi maj, Dan pobjede nad fašizmom, te Dan uspostave Općeg okvirnog sporazuma), također, poklapaju s vjerskim praznicima iz pravoslavnog ili katoličkog kalendara. Najzad, navedeno je da u Zakonu o praznicima Dan Republike (9. januar) nije označen kao vjerski praznik, odnosno da bi nalaženje bilo kojeg datuma na koji se ne obilježava neki od vjerskih praznika bilo zapravo nemoguće, s obzirom na njihov veliki broj u vjerskim kalendarima.

27. U odnosu na meritum zahtjeva, Narodna skupština je istakla da zahtjev ne sadrži pravno obrazloženje, niti odgovor na pitanje u čemu se sastoji ometanje, odnosno diskriminacija pojedinca u korištenju prava obilježavanjem 9. januara kao Dana Republike. Narodna skupština smatra da podnosilac zahtjeva nije ponudio bilo kakvo obrazloženje ili dokaz da se obilježavanjem Dana Republike, koji se poklapa s vjerskim praznikom, uspostavlja različit tretman koji dosljedno tome ugrožava bilo čija prava, odnosno da se vrši diskriminacija po bilo kojem osnovu.

28. Narodna skupština ukazuje na to da podnosilac zahtjeva tvrdi da su obilježavanjem Dana Republike 9. januara (koji je ujedno i vjerski praznik pravoslavnih vjernika) diskriminirana druga dva konstitutivna naroda, odnosno da iz zahtjeva proizlazi da nisu diskriminirani pripadnici ostalih nacionalnosti ili pak ateisti i agnostici. S tim u vezi je istaknuto: "Nije razumljiva frustracija i veoma subjektivna percepcija podnosioca zahtjeva da se Dan Republike obilježava u skladu s bilo čijim religijskim ili filozofskim uvjerenjem, a čak i kada bi bila [...] 'subjektivna percepcija nije sama po sebi dovoljna da se konstatuje povreda prava iz Evropske konvencije'" (vidi Evropski sud, *Lautsi protiv Italije*, presuda od 18. marta 2011. godine, stav 66).

29. Dalje, Narodna skupština je istakla da je, prema članu 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, potrebno da pravo u čijem vršenju dolazi do diskriminacije bude predviđeno zakonom, a da isto rješenje slijedi i Međunarodna konvencija. Prema ocjeni Narodne skupštine, podnosilac zahtjeva smatra da se radi o pravu na obilježavanje Dana Republike, a koje, kako je istakao podnosilac zahtjeva, imaju samo Srbi pravoslavne vjeroispovijesti. Prema mišljenju Narodne skupštine, ne postoji zakonom predviđeno pravo u odnosu na koje se vrši navodna diskriminacija, a shodno tome nema ni različitog tretmana, što je osnov svih međunarodnih dokumenata o zabrani diskriminacije.

30. Narodna skupština je navela da je Zakon o praznicima, čije odredbe osporava podnosilac zahtjeva, donijet nakon provođenja Odluke broj *U 5/98*, da ga je usvojila Narodna skupština čiji je sastav odražavao promjene nastale navedenom odlukom, tj. bio je multietnički, da je Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda pokrenuo mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa, te da je Ustavni sud Republike Srpske (Vijećem multietničkog sastava predsjedavao je predstavnik bošnjačkog naroda iz reda sudija Ustavnog suda Republike Srpske) rješenjem od 10. maja 2007. godine taj zahtjev proglasio neprihvatljivim jer nije konkretizirao u čemu se ogleda povreda vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o praznicima, te da je uopćeno navedeno da se pokreće pitanje zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u konkretnom Zakonu. Prema ocjeni Narodne skupštine, isto se ponavlja i u predmetnom zahtjevu u kojem nije navedeno u čemu se sastoji diskriminacija, odnosno ne daju se pravno relevantna obrazloženja.

31. Dalje, Narodna skupština je ocijenila "neumjesnom" tvrdnju podnosioca zahtjeva da se Dan Republike proslavlja kao datum vezan isključivo za srpski narod, pri čemu se priređuju crkvene svečanosti za proslavu tog praznika, te da se tog datuma također slavi i krsna slava Republike Srpske. U vezi s tim je ukazano na to da u Zakonu o praznicima Dan Republike nije označen kao vjerski praznik, te da se ceremonijalni dio obilježavanja praznika ne utvrđuje zakonskim tekstom i stoga ne može biti označen kao "zakonit" ili "nezakonit", odnosno "pravni" ili "protivpravni". S tim u vezi je ukazano i na to da su Zakonom o praznicima posebno uređeni vjerski praznici koji uvažavaju tri vodeće religijske grupe, odnosno ostale vjeroispovijesti. Najzad, istaknuto je da Vlada Republike Srpske može odlukom odrediti obilježavanje i drugih datuma, uvažavajući historijsko, kulturološko i tradicionalno nasljeđe konstitutivnih naroda Republike Srpske. Shodno navedenom, zaključeno je da podnosilac zahtjeva nije uspostavio pravnu vezu između državnih i vjerskih praznika i time obrazložio navodnu diskriminaciju.

32. Najzad, Narodna skupština je predložila da se usvoje njeni prethodni prigovori i utvrdi da član 14. Evropske konvencije nije primjenjiv u konkretnom slučaju, te da se ostatak zahtjeva proglasi nedopustivim. Ukoliko pak Ustavni sud bude odlučivao u meritumu u segmentu primjene člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te člana II/4. Ustava Bosne i

Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2. a) i c) Međunarodne konvencije, predloženo je da se zahtjev odbije, odnosno da se donese odluka o nepostojanju diskriminacije u odnosu na primjenu osporenih odredbi Zakona o praznicima.

c) Mišljenje Venecijanske komisije dato u svojstvu *amicus curiae*

33. Venecijanska komisija je izrazila stav da u specifičnim okolnostima u BiH, te imajući u vidu sudsku praksu Ustavnog suda BiH, osporene odredbe Zakona o praznicima mogu pokrenuti pitanje diskriminacije u smislu člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju i člana 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije u vezi s članom II/4. Ustava BiH. Venecijanska komisija je istakla da se, nezavisno od prvobitne namjere tvoraca Zakona o praznicima, čini da se i u Republici Srpskoj, kao i van nje, 9. januar percipira kao praznik povezan s dva događaja, usvajanje Deklaracije o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, te da se 9. januara obilježava Dan Republike, ali i Sveti Stefan, pravoslavni svetac, koji, za razliku od religijskih praznika koji su propisani istim Zakonom za tri glavne konfesijske grupe, nema protutežu u sličnim praznicima ostalih konstitutivnih naroda. Venecijanska komisija je istakla da, iako se Zakon o praznicima primjenjuje na sve građane i u tom smislu navodno nije diskriminirajući, treba imati u vidu dva faktora: prvi je tekst samog zakona kojim se proglašava Dan Republike kao praznik koji je isključivo vezan za jedan konstitutivni narod, dok se u isto vrijeme pravnim licima nameće obaveza pod prijetnjom sankcije da se ne radi na taj dan. Kao drugi faktor navedena je specifična situacija u BiH nakon građanskog rata u ranim 90-im, tj. da je jedan od pet glavnih praznika entiteta dan koji je usko vezan za nemile događaje iz ranih 90-ih, da kao takav budi neugodnost i poniženje kod nekih stanovnika, te da, iako nije propisano obavezno učešće u njegovom obilježavanju, nametnut je kao slobodan dan, ukoliko se postupa suprotno.

d) Pisana mišljenja klubova delegata u Vijeću naroda Republike Srpske

34. Klub delegata iz reda Ostalih u Vijeću naroda Republike Srpske u svom stručnom pisanom mišljenju, s kojim se u cjelini slažu i Klub delegata iz reda hrvatskog naroda i Klub delegata iz reda srpskog naroda, najprije je istakao da zahtjev nije dopustiv.

35. U vezi s tim je ukazano na to da, shodno članu 19. stav (1) alineja 4. Pravila Ustavnog suda, zahtjev ne sadrži navode, dokaze i činjenice na kojim se zasniva, te da, shodno članu 32. Pravila Ustavnog suda, nije definirana i precizirana priroda povrede na koju se podnosilac zahtjeva poziva, niti su tvrdnje podnosioca zahtjeva potkrijepljene bilo kakvim dokazima i adekvatnim obrazloženjem povrede prava na koju se ukazuje. Stoga smatraju da osjećaj ugroženosti ili ogorčenja zbog nesretnih zbivanja iz zajedničke bliske prošlosti, u smislu citiranih odredbi Pravila Ustavnog suda, ne bi smio biti osnov za osporavanje akta usvojenog u skladu s demokratskim principima i Ustavom i zakonom predviđenim procedurama. Također, izražen je stav da bi Ustavni sud, imajući u vidu i nepotkrijepljenost zahtjeva, ulaženjem u meritorno odlučivanje na određeni način dao primat političkim argumentima na kojim se pravno valjan zahtjev za ocjenu ustavnosti ne bi smio zasnivati naspram pravnih argumenta, dokaza i činjenica.

36. U pogledu merituma zahtjeva ukazano je na to da nije moguće zaključiti na koja prava i slobode se odnosi eventualna diskriminacija koja se uspostavlja Zakonom o praznicima, kao i na koja lica, grupe ili narode, a što je neophodno i u smislu člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju i u smislu Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

37. Istaknuto je da se na obilježavanje i svetkovanje tog praznika pozivaju svi građani, predstavnici svih konstitutivnih i ostalih naroda, političkih, vjerskih i drugih zajednica iz Republike Srpske. S obzirom na to da je Zakonom o praznicima izvršeno jasno razdvajanje između republičkih i vjerskih praznika i da je svima, bez diskriminacije, omogućeno proslavljanje vjerskih praznika prema vlastitom izboru, neosnovanom je ocijenjena tvrdnja podnosioca zahtjeva da se Dan Republike proslavlja kao vjerski praznik pripadnika pravoslavne vjeroispovijesti, koji svakako nisu samo srpske nacionalnosti, pa da se time vrši diskriminacija.

38. Slijedom navedenog, klubovi delegata iz reda Ostalih, te hrvatskog i srpskog naroda, smatraju da su čl. 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima u skladu s Ustavom i najvišim principima zaštite ljudskih prava i sloboda i da ni na koji način ne diskriminiraju građane iz reda konstitutivnih i ostalih naroda.

39. Klub delegata iz reda bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske u stručnom pisanom mišljenju iznio je stav da 9. januar kao dan kada se slavi Dan Republike bošnjački narod nikad neće prihvatiti. Kao razlog naveli su to što je 9. januara 1992. godine Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini usvojila Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine iz koje, prema njihovom mišljenju, jasno proizlazi namjera da se formira država dominantno jednog – srpskog naroda uz apsolutno isključivanje i diskriminaciju svih drugih naroda, a što se pokazalo, kako je izričito navedeno: "[…] i tokom agresije na BiH kada je na tom teritoriju izvršeno sistematsko i plansko etničko čišćenje svih koji nisu Srbi, činjenjem brojnih drugih povreda međunarodnog humanitarnog prava, što je kulminiralo genocidom nad Bošnjacima u Srebrenici". Također, ukazano je i na mišljenje Venecijanske komisije koja je, kako taj Klub smatra, zaključila da je proslava 9. januara kao Dana Republike diskriminirajući čin prema ostalim narodima u tom dijelu BiH. Najzad, istaknuto je i da je taj Klub u više navrata pokretao mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa i predlagao amandmane na Zakon o praznicima, kao i da je rješenjem Ustavnog suda Republike Srpske od 17. maja 2007. godine zahtjev odbačen jer nije sadržavao argumentaciju za utvrđivanje postojanja vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda. Slijedom navedenog, Klub delegata iz reda bošnjačkog naroda smatra da je zahtjev osnovan, te da članovi 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima nisu u skladu s članom 1. Protokola broj 12.

IV. Javna rasprava

40. Ustavni sud je, u skladu s članom 46. Pravila Ustavnog suda, na Plenarnoj sjednici održanoj 22. januara 2015. godine odlučio održati javnu raspravu na kojoj će se raspravljati o konkretnom zahtjevu. Ustavni sud je, u skladu s članom 47. stav (3) Pravila Ustavnog suda, na Plenarnoj sjednici održanoj 27. marta 2015. godine odlučio da na javnu raspravu pozove podnosioca zahtjeva, Narodnu skupštinu, Organizaciju za evropsku sigurnost i saradnju, Misija u BiH (u daljnjem izlaganju: Misija OSCE-a u BiH), Helsinški komitet za ljudska prava u Republici Srpskoj (u daljnjem izlaganju: Helsinški komitet), te po jednog pravnog eksperta s pravnih fakulteta u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci.

41. Ustavni sud je 29. septembra 2015. godine održao javnu raspravu na kojoj su prisustvovali predstavnici podnosioca zahtjeva, predstavnici Narodne skupštine, te predstavnici Misije OSCE-a u BiH.

42. Podnosilac zahtjeva je na javnoj raspravi povukao zahtjev za ocjenu ustavnosti u dijelu koji se odnosio na član 2.b) Zakona o praznicima, uz obrazloženje da se tim zahtjevom, u suštini, ne osporava pravo entiteta ili bilo koje druge administrativne jedinice da ima svoj dan.

43. Na javnoj raspravi podnosilac zahtjeva je ostao pri zahtjevu za ocjenu ustavnosti člana 3.b) Zakona o praznicima. On smatra da je osporena odredba u suprotnosti sa, kako je naveo, "3. i 10." alinejom Preambule Ustava BiH, članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, članom I/2. u smislu povrede principa demokratije i pravne države, članom I/2. Ustava BiH u smislu povrede principa sekularizma kao inherentnog elementa pravne države, te članom 9. Evropske konvencije i članom II/4. Ustava BiH u vezi s članom 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Podnosilac zahtjeva je zatražio da se stavi van snage član 3.b) Zakona o praznicima narednog dana od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom glasniku BiH".

44. Podnosilac zahtjeva je istakao da iz definicije i pojma državne simbolike jasno proizlazi da se ne radi samo o pravu entiteta već i o pravu građana i kolektiviteta na državne praznike. U prilog tvrdnji da 9. januar označava historijski moment samo jednog, srpskog naroda u Republici Srpskoj, predočio je stenogram zapisnika sa sjednice Narodne skupštine od 30. marta 2007. godine kada je usvojen Zakon o praznicima, ukazao na Deklaraciju Narodne skupštine povodom zahtjeva za ocjenu ustavnosti Zakona o praznicima pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine u predmetu broj *U 3/03* ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 46/15), te javne istupe političkih zvaničnika iz Republike Srpske. Sve navedeno, prema njegovom mišljenju, nesporno upućuje na zaključak da 9. januar iz osporenog člana 3.b) Zakona o praznicima upućuje na 9. januar 1992. godine kada je Skupština srpskog naroda u BiH donijela Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda u BiH. Dalje, ukazano je na to da se Deklaracija definira kao rezultat prava srpskog naroda na samoopredjeljenje, samoorganiziranje i udruživanje, te se traži teritorijalno razgraničenje s ostalim narodima. Kao takva, prema njegovom mišljenju, predstavlja jednostrani akt koji nisu podržali ostali narodi koji žive u Republici Srpskoj, a kako je u svom mišljenju istakla i Venecijanska komisija. Također, podnosilac zahtjeva tvrdi da su Deklaraciju negativno doživjeli "nesrbi" u BiH koji žive u Republici Srpskoj jer odražava filozofiju identiteta, teritorije i nacije, tj. etnonacionalizma, isključenosti drugih i drugačijih iz procesa, negiranje pluralnosti i tolerancije, te organiziranje države prema principu iz srednjeg vijeka *cuius region, eius religio*. Prema njegovom mišljenju, tako izabran datum u suprotnosti je s principom pluralizma koji nalaže javnoj vlasti da se mora rukovoditi vrijednostima i principima koji su od suštinske važnosti za slobodno i demokratsko društvo koje otjelovljuje, između ostalog, poštovanje inherentnog dostojanstva čovjeka, ugađanje velikoj raznolikosti vjerovanja, poštovanje kulturnog identiteta i identiteta grupa, vjeru u društvene i političke institucije koje unapređuju učestvovanje pojedinca i grupa u društvu.

45. Podnosilac zahtjeva je istakao da se jedan naizgled neutralan i svjetovni dan proslavlja kao vjersko-tradicijski dan, u čijoj proslavi je aktivno i formalno uključena Srpska pravoslavna crkva. S tim u vezi je ukazao na pozivnicu predsjednika Republike Srpske na centralnu proslavu 9. januara. Kako stoji u pozivnici, najprije se odlazi u pravoslavnu crkvu na liturgiju i lomljenje slavskog kolača, koje predvode visoki službenici Srpske pravoslavne crkve. Istaknuto je da je percepcija javnosti i medija da se na taj dan slavi krsna slava Republike Srpske, u prilog čemu je ukazano na izvještavanje javnog emitira RTRS. Dalje, ukazano je na službene čestitke političkih zvaničnika iz Republike Srpske, visokih službenika Srpske pravoslavne crkve, kao i čestitke političkih zvaničnika iz Republike Srbije, iz kojih proizlazi da se 9. januara Republici Srpskoj čestita Dan Republike i krsna slava Sveti Stefan. Navedeno je da je krsna slava specifikum jedino svetosavskog pravoslavlja koje propovijeda Srpska pravoslavna crkva, a koje je najzastupljenije kod pripadnika srpskog naroda. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, takva praksa implementacije osporenog člana 3.b) Zakona o praznicima, uprkos neutralnom tekstu, neprihvatljiva je sa stanovišta principa sekularizma kao inherentnog elementa svakog republikanskog i pravnodržavnog uređenja. S tim u vezi, ukazano je na to da je članom 14. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 5/04; u daljnjem tekstu: Zakon o slobodi vjere), između ostalog, određeno da su crkve i vjerske zajednice odvojene od države, pa da je Republika Srpska uspostavljenom praksom obilježavanja praznika prekršila taj princip. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, jasno je da se slavljenjem svjetovnog entitetskog praznika na religijski način Srbi pravoslavci dovode u privilegiran položaj.

46. Podnosilac zahtjeva je istakao i da se taj datum, uz činjenicu da je neprihvatljiv zbog navedenih razloga, Zakonom o praznicima nameće svima, pod prijetnjom sankcije za slučaj da se ne poštuje.

47. Najzad, podnosilac zahtjeva je zatražio od Ustavnog suda da se izjasni o tome da li praksa implementacije osporenog člana 3.b) Zakona o praznicima, te historijska simbolika osporene odredbe odgovaraju današnjim vrijednostima bh. slobodarskog, demokratskog i ustavnopravnog sistema i poretka.

48. Narodna skupština je istakla da je Deklaracijom izrazila volju i htijenje da ima svoj ustav, da ima svoj subjektivitet i da tim ustavom kao najvišim pravnim aktom zajednice garantira punu ravnopravnost i jednakost naroda i građana pred zakonom i zaštitu od bilo kojeg oblika diskriminacije. Ukazano je na to da su volja i htijenje dobili potvrdu i domaćih i međunarodnih subjekata potpisivanjem Općeg okvirnog sporazuma za mir, kojim su prihvaćeni, između ostalih, dogovoreni Osnovni principi od 8. septembra 1995. godine. Narodna skupština je podsjetila na to da je navedenim principima, između ostalog, određeno da se BiH sastoji od dva entiteta, Federacije BiH, uspostavljene Vašingtonskim sporazumom, i Republike Srpske, te da svaki entitet nastavlja da postoji u skladu sa svojim tadašnjim ustavom (izmijenjenim i dopunjenim, tako da je u skladu s tim Osnovnim principima). Dalje, ukazano je na to da je taj kontinuitet potvrđen članom 2. Aneksa II na Ustav BiH, kao i da Deklaracija o proglašenju Republike srpskog naroda BiH donesena 9. januara 1992. godine nikad nije bila predmet odlučivanja niti jednog organa u BiH u smislu citirane ustavne odredbe. Najzad, istaknuto je da je Deklaracija ugrađena u Ustav Republike Srpske, te da je njen član 5. sačuvan u izvornom obliku u članu 10. Ustava Republike Srpske koji glasi: "Ustavom Republike garantovaće se puna ravnopravnost i jednakost naroda i građana pred zakonom i zaštita od bilo kog oblika diskriminacije." Prema mišljenju Narodne skupštine, obaveza svih je, kada se govori o događajima prije Općeg okvirnog sporazuma, da poštuju taj Sporazum. Najzad, prema mišljenju Narodne skupštine, 9. januar kao datum nastanka entiteta Republika Srpska ima svoj legitimitet i potvrdu i u članu I/3. Ustava BiH koji regulira da se BiH sastoji od dva ravnopravna entiteta: Federacije BiH i Republike Srpske.

49. Ukazano je i na to da su Zakonom o praznicima posebno regulirani entitetski praznici, a posebno vjerski praznici na način kojim se uvažava religijska pripadnost svih koji žive u Republici Srpskoj, i to bez diskriminacije. Također, istaknuto je da je Srpska pravoslavna crkva Ustavom i zakonom odvojena od javne vlasti, kao i da predstavnici niti jedne religijske zajednice nisu učestvovali u izradi Zakona o praznicima, niti učestvuju u njegovom provođenju. Prema mišljenju Narodne skupštine, upuštanje u raspravu ko može slaviti vjerski praznik, kao pitanje iz isključive nadležnosti vjerskih ustanova, predstavljalo bi

kršenje člana 14. Zakona o slobodi vjere i uplitanje u pitanja koja su u isključivoj nadležnosti crkvenih vlasti.

50. Dalje, navedeno je da krsna slava Republike Srpske nije propisana niti jednim zakonom, odnosno da nije bila određena ni Zakonom o slavama i svetkovinama koji je bio predmet razmatranja u Drugoj djelimičnoj odluci Ustavnog suda broj *U 4/04*. Najzad, ukazano je na to da ni u Deklaraciji nije navedeno da je donesena na dan Svetog Stefana. Shodno navedenom, činjenica da se u pozivnici predsjednika Republike navodi da je 9. januara i krsna slava Republike Srpske predstavlja postupanje koje nije u skladu s Ustavom i zakonima Republike Srpske, odnosno postupanje koje ne može biti predmet postupka koji se tiče ocjene ustavnosti jedne zakonske odredbe. S tim u vezi istaknuto je i da obilježavanje Dana Republike počinje sredinom decembra, serijom sastanka s predstavnicima različitih institucija i domaćih i međunarodnih organizacija, kao i predstavnicima svih religijskih zajednica, te da završava 9. januara kada se organiziraju svečana akademija u Kulturnom centru, koja je isključivo svjetovnog karaktera i na kojoj govori jedino predsjednik Republike, te svečani prijem u zgradi Vlade. Ukazano je na to da je organizacija obilježavanja Dana Republike u nadležnosti Kabineta predsjednika Republike, da u njoj učestvuje potpredsjednik iz reda hrvatskog naroda, te da cijelu manifestaciju bojkotiraju potpredsjednik i neki od političkih predstavnika iz reda bošnjačkog naroda, ali i da svečanoj akademiji i prijemu prisustvuju ministri u Vladi Republike Srpske iz tog naroda, kao i druge ličnosti iz javnog i političkog života iz sva tri konstitutivna naroda, Ostalih i građana, predstavnici diplomatskog kora, kao i međunarodnih organizacija u BiH.

51. Najzad, ukazano je na to da Zakon o praznicima nikom ne nameće obavezu da mora slaviti bilo koji od entitetskih praznika. Propisivanje prekršaja i novčanih kazni za fizička i pravna lica koja obavljaju privrednu djelatnosti u slučaju da rade na bilo koji od entitetskih praznika ima svrhu da osigura pravo zaposlenih na plaćeno odsustvo s rada u dane državnih praznika, kako je i regulirano Zakonom o radu Republike Srpske.

V. Relevantni propisi

52. **Zakon o praznicima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Zakonom o praznicima Republike Srpske (u daljem tekstu: Zakon) određuju se dani praznika Republike Srpske (u daljem tekstu: Republika), način njihovog obilježavanja i praznovanja od strane građana, republičkih organa i organizacija, organa jedinica lokalne samouprave, preduzeća, ustanova i drugih organizacija i lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti.

Član 2.

Praznici u Republici kao republički praznici su:

a) Nova godina;

b) Dan Republike;

v) Međunarodni praznik rada;

g) Dan pobjede nad fašizmom;

d) Dan uspostavljanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Praznici iz člana 2. ovog zakona praznuju se:

a) Nova godina 1. i 2. januara;

b) Dan Republike 9. januara;

v) Međunarodni praznik rada 1. i.2. maja;

g) Dan pobjede nad fašizmom 9. maja;

d) Dan uspostavljanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini 21. novembra.

Član 5.

(1) U dane praznika Republike ne rade republički organi i organizacije, organi jedinice lokalne samouprave, preduzeća, ustanove i druge organizacije i lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti.

(...)

Član 9.

(1) Vlada može svojom odlukom odrediti obilježavanje i drugih datuma, uvažavajući istorijsko, kulturološko i tradicionalno nasljeđe konstitutivnih naroda Republike Srpske.

Član 10.

Pravna lica, odgovorna lica u pravnom licu i lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti čine prekršaj ukoliko rade u dane republičkih praznika.

Član 11.

Za prekršaj iz člana 10. ovog zakona kazniće se:

- pravno lice – novčanom kaznom od 2.000 do 15.000 KM

- odgovorno lice u pravnom licu – novčanom kaznom od 150 KM do 2.000 KM

- lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti – novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

53. **Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini** ("Službeni glasnik BiH" broj 5/04) u relevantnom dijelu glasi:

Član 14.

Crkve i vjerske zajednice odvojene su od države a to znači da:

1. Država ne može priznati status državne vjere ni jednoj vjeri niti status državne crkve ili vjerske zajednice ni jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici;

2. Država nema pravo miješati se u unutrašnju organizaciju i poslove crkava i vjerskih zajednica;

3. Nijedna crkva ili vjerska zajednica, ni njeni službenici, ne mogu dobivati posebne privilegije od države u odnosu na druge crkve ili vjerske zajednice i njihove službenike, niti može formalno učestvovati u radu političkih ustanova, osim kako je navedeno u stavu 4. ovog člana;

4. Država može, na osnovu jednakosti prema svima, davati materijalnu podršku crkvama i vjerskim zajednicama za očuvanje kulturne i historijske baštine, zdravstvene djelatnosti, obrazovne, karitativne i socijalne usluge koje pružaju crkve i vjerske zajednice, jedino pod uslovom da crkve i vjerske zajednice spomenute usluge obavljaju bez ikakve diskriminacije, a posebno nediskriminacije na osnovu vjere ili uvjerenja;

5. Crkve i vjerske zajednice u oblasti porodičnog, roditeljskog prava i prava djeteta mogu obavljati funkciju humanitarne, socijalne i zdravstvene pomoći, vaspitanja i obrazovanja, u skladu s odgovarajućim zakonima koji uređuju ta prava i materiju;

6. Javnoj vlasti zabranjeno je bilo kakvo uplitanje prilikom izbora, imenovanja ili smjenjivanja vjerskih velikodostojnika, uspostavljanja struktura crkava i vjerskih zajednica ili organizacija koje vrše službu Božiju i druge obrede;

7. Javno očitovanje vjere ili uvjerenja može biti ograničeno jedino na osnovu zakona i u skladu s međunarodnim standardima kada nadležni organ dokaže da je to neophodno u interesu javne sigurnosti, zaštite zdravlja, javnog morala, ili u cilju zaštite prava i sloboda drugih osoba u skladu s međunarodnopravnim standardima. Crkve i vjerske zajednice imaju pravo žalbe na ovu odluku. Žalbeni organ, prije donošenja odluke o žalbi, mora zatražiti od Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine mišljenje u vezi sa slučajem zabrane javnog očitovanja vjere ili uvjerenja.

VI. Dopustivost

54. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 63. stav (1) tačka d) Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to pitanje:

(...)

Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

Član 63. stav (1) tačka d) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud će donijeti odluku kojom obustavlja postupak o zahtjevu/apelaciji kada je u toku postupka:

(...)

d) podnositelj zahtjeva/apelacije odustao od zahtjeva/ apelacije;

(...)

55. Podnosilac zahtjeva je na javnoj raspravi održanoj 29. septembra 2015. godine odustao od dijela zahtjeva kojim je tražio da se ocijeni ustavnost člana 2.b) Zakona o praznicima.

56. Imajući u vidu odredbu člana 63. stav (1) tačka d) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će Ustavni sud donijeti odluku kojom obustavlja postupak ukoliko je podnosilac zahtjeva odustao od zahtjeva, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

57. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev u dijelu kojim se osporava član 3.b) Zakona o praznicima dopustiv, zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, i da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

58. Prigovore Narodne skupštine koji se tiču dopustivosti *ratione materiae* zahtjeva u odnosu na Evropsku konvenciju i Međunarodnu konvenciju, te očigledne neosnovanosti zahtjeva, Ustavni sud će ispitati u okviru merituma.

VII. Meritum

59. Podnosilac zahtjeva tvrdi da je član 3.b) Zakona o praznicima u suprotnosti sa "3. i 10." alinejom Preambule Ustava BiH, članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, članom I/2. u smislu povrede principa demokratije i pravne države, članom I/2. Ustava BiH u smislu povrede principa sekularizma kao inherentnog elementa pravne države, članom 9. Evropske konvencije, članom II/4. Ustava BiH u vezi s članom 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, te članom 14. Evropske konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

60. **Ustav Bosne i Hercegovine** u relevantnom dijelu glasi:

Član I/2.

Bosna i Hercegovina je demokratska država koja funkcioniše u skladu sa zakonom i na osnovu slobodnih i demokratskih izbora.

Član II/4.

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

Član III/3.

(...)

b) Entiteti i sve njihove administrativne jedinice će se u potpunosti pridržavati ovog Ustava, kojim se stavljaju van snage zakonske odredbe Bosne i Hercegovine i ustavne i zakonske odredbe entiteta koje mu nisu saglasne, kao i odluka institucija Bosne i Hercegovine. Opšta načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog poretka Bosne i Hercegovine i entiteta.

(...)

61. **Član 1. Protokola broj 12** uz Evropsku konvenciju glasi:

Član 1.

Opća zabrana diskriminacije

1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nikoga ne smiju diskriminirati javna tijela na bilo kojoj osnovi, kako je i navedeno u stavu 1.

62. **Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije** (usvojena na Plenarnoj sjednici Generalne skupštine Ujedinjenih nacija 21. decembra 1965. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.1.

*U ovoj konvenciji 'rasna diskriminacija' odnosi se na svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva koji se zasnivaju na rasi, boji, precima, nacionalnom ili etničkom porijeklu i koji imaju kao svrhu ili kao rezultat da naruše ili da kompromitiraju priznavanje, uživanje ili vršenje, pod jednakim uslovima, prava čovjeka (*human rights*) i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, socijalnom i kulturnom polju ili u svakoj drugoj oblasti javnog života.*

Član 2.

Države članice osuđuju rasnu diskriminaciju i obavezuju se da svim odgovarajućim sredstvima i bez odgode provode politiku koja teži da ukine svaki oblik rasne diskriminacije i da potpomažu razumijevanje između svih rasa, i u tu svrhu:

a) svaka država-članica obavezuje se da ne počini nikakvo djelo rasne diskriminacije ili ne vrši nikakvo djelo rasne diskriminacije, ili ne vrši rasnu diskriminaciju protiv lica, grupa lica ili ustanova, kao i da postupa tako da se sve javne, nacionalne i lokalne ustanove pridržavaju ove obaveze;

(...)

c) svaka država-članica treba da preduzme efikasne mjere radi ponovnog razmatranja nacionalne i lokalne vladine politike i izmjene, ukidanja ili poništenja svakog zakona i svakog propisa koji ima svrhu da uvede rasnu diskriminaciju ili da je ovjekovječi tamo gdje ona postoji;

(...)

63. Ustavni sud će prvo razmotriti pitanje primjenjivosti člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te člana 1.1. i člana 2.a) i c) Međunarodne konvencije.

64. Ustavni sud ukazuje na to da određivanje praznika koji se proslavlja u široj društvenoj zajednici u okviru javnih vlasti i prema domaćem i prema uporednom pravu potpada u oblast javnog prava, a u kojem dijelu, prema stanovištu Evropskog suda i Ustavnog suda, javne vlasti uživaju široko polje slobodne procjene. Članom 1. Ustava Republike Srpske propisano je da Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, Ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije, učestvuju u vršenju vlasti u

Republici Srpskoj. Ta odredba ima dodatnu potvrdu i u članu 33. Ustava Republike Srpske (Ustav Republike Srpske, II – Ljudska prava i slobode) i njome je, između ostalog, određeno da građani imaju pravo da učestvuju u obavljanju javnih poslova. Pri tom, pojam građani upućuje na konstitutivne narode, Ostale i građane Republike Srpske.

65. Ustavni sud primjećuje da se Zakonom o praznicima (član 1) određuju dani praznika Republike Srpske, način na koji će ih građani, organi i institucije obilježavati i praznovati, a iz čega proizlazi da se radi o pitanju koje potpada u oblast javnog prava i koje se tiče interesa svih u Republici Srpskoj. Dalje, navedeni zakon donijela je Narodna skupština kao organ zakonodavne vlasti, u skladu s ovlaštenjem iz člana 70. stav 1. tačka 2. Ustava Republike Srpske da donosi zakone. Shodno navedenom, a u smislu člana 1. Ustava Republike Srpske, učešće u reguliranju tog pitanja ulazi u okvir ustavnog prava vršenja vlasti, odnosno, u smislu člana 33. Ustava Republike Srpske, ustavnog prava obavljanja javnih poslova. U tom smislu određivanje praznika i dana kada će se oni obilježavati potpada pod "pravo koje se eksplicitno garantira po domaćem zakonu" u smislu člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, a u odnosu na koje su javne vlasti preuzele obavezu da nikog neće diskriminirati.

66. Ustavni sud podsjeća na to da Međunarodna konvencija, u odnosu na druge međunarodne dokumente kojim se štite i garantiraju ljudska prava i u odnosu na diskriminaciju, postavlja širi obim zaštite jer nije ograničena na specifična prava i slobode koja su sadržana u samom instrumentu. Činjenica da su u članu 5. Međunarodne konvencije pobrojana građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava čije se uživanje država obavezuje da osigura pred zakonom bez diskriminacije ne može se tumačiti na način da taj član uspostavlja građanska, politička, socijalna i kulturna prava, već na način da pretpostavlja postojanje tih prava i njihovo priznanje (vidi Komitet za eliminaciju rasne diskriminacije, Opći komentar broj XX, Nediskriminirajuća implementacija prava i sloboda (član 5), usvojen na Četrdeset osmoj sjednici, 1996).

67. Ustavni sud ukazuje na to da je u Prvoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04* od 31. marta 2006. godine (objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 47/06), te u Drugoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04* od 18. novembra 2006. godine (objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 24/07), ispitujući ustavnost tadašnjih zakonskih rješenja o zastavi, grbu i himni, te o određivanju praznika, izrazio stav da je Međunarodna konvencija primjenjiva. Takav zaključak zasnovan je na činjenici da je u Aneksu I Ustava BiH, kao jednom od dodatnih sporazuma koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, navedena i Međunarodna konvencija, te da se obaveze iz međunarodnih sporazuma navedenih u Aneksu I na Ustav Bosne i Hercegovine, prema članu II/1. i članu II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, odnose i na entitete.

68. Shodno navedenom, Ustavni sud nije mogao prihvatiti prigovor Narodne skupštine u odnosu na primjenjivost člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te člana 1.1. i člana 2.a) i c) Međunarodne konvencije.

69. U konkretnom slučaju, tvrdnje o diskriminirajućem karakteru osporenog člana 3.b) Zakona o praznicima, odnosno o davanju prednosti pripadnicima srpskog naroda u odnosu na druga dva konstitutivna naroda i Ostale, a protivno principu jednakosti konstitutivnih naroda, podnosilac zahtjeva, u suštini, zasniva na dva argumenta.

70. Prvi je da se Dan Republike koji se obilježava 9. januara vezuje za donošenje Deklaracije o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, koju je usvojila Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini 9. januara 1992. godine, tj. bez učešća predstavnika Bošnjaka, Hrvata i Ostalih. Zbog toga, prema njegovom mišljenju, 9. januar predstavlja historijski trenutak isključivo srpskog naroda jer se Deklaracija definira kao rezultat prava srpskog naroda na samoopredjeljenje, samoorganiziranje i udruživanje, te se traži teritorijalno razgraničenje s drugim narodima. Najzad, podnosilac zahtjeva je iznio tvrdnju da taj datum nailazi na negativnu percepciju kod svih nesrba u Republici Srpskoj jer odražava filozofiju identiteta teritorije i nacije, tj. entonacionalizma, isključenost drugih i drugačijih u bilo kakvom odlučivanju, negiranje pluralnosti i tolerancije, multikulturalnosti i zagovaranje srednjovjekovnog principa *cuius regio, eius religio*.

71. Drugi je da se istog dana obilježava i krsna slava Republike Srpske – Sveti Stefan, pa da su na taj način javne vlasti jedan svjetovni datum počele doživljavati kao vjerski pravoslavni praznik ili kao tradicijski pravoslavni običaj koji isključivo pripada samo srpskom narodu. Podnosilac zahtjeva je istakao da krsna slava predstavlja specifikum jedino svetosavskog pravoslavlja koji propovijeda Srpska pravoslavna crkva, a koji se ne susreće niti kod jedne druge pravoslavne crkve. Dalje, ukazano je na to da centralna proslava obilježavanja 9. januara počinje odlaskom u pravoslavnu crkvu na liturgiju i lomljenje slavskog kolača, zatim da taj obred, u pravilu, predvode najviši službenici Srpske pravoslavne crkve. U tom dijelu podnosilac zahtjeva je istakao i da je percepcija javnosti i medija, političkih zvaničnika u Republici Srpskoj, kao i zvaničnika iz Republike Srbije, te predstavnika Srpske pravoslavne crkve, da se tog dana slavi krsna slava Republike Srpske i Dan Republike. Na taj način se, prema njegovom mišljenju, jedan, naizgled neutralan svjetovan dan, proslavlja kao vjersko-tradicijski dan, a pri tom je u njegovu proslavu aktivno i formalno uključena i Srpska pravoslavna crkva, čime su javne vlasti u Republici Srpskoj prekršile i princip sekularizma proklamiran članom 14. Zakona o slobodi vjere.

72. U odgovoru na prvi argument podnosioca zahtjeva Narodna skupština je istakla da je 9. januara 1992. godine nastala Republika Srpska, te da je Republika Srpska Deklaracijom izrazila volju i htijenje da ima svoj ustav, da ima subjektivitet i da tim ustavom garantira punu jednakost naroda i građana pred zakonom i zaštitu od bilo kojeg oblika diskriminacije, kako je i bilo navedeno u članu 5. Deklaracije, a koji je u izvornom obliku ugrađen u član 10. Ustava Republike Srpske. S tim u vezi ukazano je na to da prethodno navedeno ima potvrdu u Preambuli Općeg okvirnog sporazuma za mir, čiji je Ustav BiH dio, a u kojoj je, između ostalog, navedeno da strane potpisnice potvrđuju dogovorene Osnovne principe od 8. septembra 1995. godine u kojima je utvrđeno da se BiH sastoji od dva entiteta, Federacije BiH, uspostavljene Vašingtonskim sporazumom, i Republike Srpske, te da svaki entitet nastavlja da postoji u skladu sa svojim tadašnjim ustavom (izmijenjenim i dopunjenim, tako da je u skladu s tim Osnovnim principima). Najzad, prema mišljenju Narodne skupštine, 9. januar kao datum nastanka entiteta Republika Srpska ima svoj legitimitet i potvrdu i u članu I/3. Ustava BiH koji regulira da se BiH sastoji od dva ravnopravna entiteta: Federacije BiH i Republike Srpske.

73. U odgovoru na drugi argument podnosioca zahtjeva Narodna skupština je ukazala na to da se ni u Deklaraciji ne spominje da je donesena na dan Sv. Stefana, niti se taj dan u tom dokumentu označava kao krsna slava Republike Srpske. Također, istaknuto je da krsna slava Republike Srpske nikad nije ustanovljena niti jednim propisom u Republici Srpskoj, odnosno da nije bila ustanovljena ni Zakonom o slavama i svetkovinama koji je bio predmet preispitivanja u Drugoj djelimičnoj odluci Ustavnog suda broj *U 4/04*, kao ni u Zakonu o praznicima, odnosno u njegovom članu 3.b) koji je predmet osporavanja. S obzirom na to da krsna slava ne postoji u zakonu, niti u jednoj normi, pitanje ko i kako može da je obilježava u isključivoj je

nadležnosti Srpske pravoslavne crkve i, shodno članu 14. Zakona o slobodi vjere, javne vlasti se o tome ne mogu izjašnjavati. Dakle, Narodna skupština smatra da to ne može biti pitanje o kojem može da odlučuje Ustavni sud. Također, ukazano je na to da Zakon o praznicima posebno regulira praznike entiteta, a posebno vjerske praznike, uvažavajući tri najveće religijske grupe, kao i da je Srpska pravoslavna crkva ustavom, zakonom i ponašanjem odvojena od države (entiteta). Prema mišljenju Narodne skupštine, činjenica da su neki od sastavljača programa obilježavanja Dana Republike samovoljno navodili da je taj dan i njena krsna slava predstavlja postupanje protivno Ustavu i zakonima Republike Srpske i to ne može biti predmet postupka pred Ustavnim sudom jer bi se na taj način Ustavni sud upustio u kvalifikaciju i ocjenu prakse, a ne norme i njene usklađenosti s Ustavom.

74. Imajući u vidu iznijete argumente podnosioca zahtjeva i Narodne skupštine, u odgovoru na pitanje da li izbor 9. januara za obilježavanje Dana Republike ima diskriminirajući učinak za Bošnjake i Hrvate kao konstitutivne narode, zatim za Ostale i građane Republike Srpske, odnosno da li rezultira davanjem prednosti pripadnicima srpskog naroda u odnosu na druga dva konstitutivna naroda i Ostale, protivno principu jednakosti konstitutivnih naroda, Ustavni sud treba ocijeniti: a) da li 9. januar predstavlja historijsko naslijeđe samo jednog naroda u Republici Srpskoj i b) da li praksa obilježavanja praznika 9. januara favorizira samo jedan narod.

a) Deveti januar kao dio historije samo jednog naroda

75. Ustavni sud podsjeća na to da je u Prvoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04*, ocjenjujući ustavnost entitetskih zakona o grbu, zastavi i himni, istakao sljedeće (vidi tačku 131): "(...) kada su u pitanju simboli Republike Srpske, radi (se) o zvaničnim simbolima jedne teritorijalne jedinice koja ima status 'entiteta', koji predstavljaju ustavnu kategoriju i, kao takvi, moraju predstavljati i sve građane Republike Srpske kojima i sam Ustav Republike Srpske priznaje jednaka prava. Ti simboli nalaze se na svim obilježjima javnih institucija u Republici Srpskoj, u Narodnoj skupštini Republike Srpske, na javnim ustanovama itd., dakle, to nisu lokalni simboli jednog naroda koji treba da odražavaju kulturno i historijsko naslijeđe samo tog naroda, nego se radi o zvaničnim simbolima multinacionalnog entiteta koji, stoga, moraju i odražavati takav karakter entiteta.". U navedenoj odluci Ustavni sud je zaključio da osporeni entitetski zakoni nisu u skladu s članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

76. Dalje, Ustavni sud naglašava da su u Drugoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04* predmet ocjene bile odredbe čl. 1. i 2. Zakona o slavama i svetkovinama kojim su kao republički praznici bili određeni Božić, Dan Republike, Nova godina (14. januar), Bogojavljenje, Sveti Sava, Prvi srpski ustanak, Vaskrs, Duhovi, Prvi maj – Praznik rada, i Vidovdan, te datumi kad se obilježavaju (Dan Republike se obilježavao 9. januara). Ustavni sud je zaključio da osporene zakonske odredbe (vidi tačku 70) nisu u saglasnosti s ustavnim principom o ravnopravnosti konstitutivnih naroda, građana i Ostalih u Bosni i Hercegovini i da su diskriminirajućeg karaktera, dakle nisu saglasni s članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s čl. 1.1. i čl. 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Ustavni sud je zaključio da osporene odredbe Zakona o slavama i svetkovinama obuhvataju praznike koji u pretežnom dijelu odražavaju i veličaju samo srpsku historiju, tradiciju, običaje i vjerski i nacionalni identitet. U citiranoj odluci Ustavni sud je istakao (vidi tačku 70) da je legitimno pravo srpskog naroda u Republici Srpskoj da zakonodavnim mehanizmima očuva svoju tradiciju i identitet, ali jednako pravo mora se dati i drugim konstitutivnim narodima u Republici Srpskoj i ostalim građanima Republike Srpske.

77. U Mišljenju Venecijanske komisije ukazano je na to da izbor 9. januara za obilježavanje Dana Republike kao praznika entiteta može biti problematičan, između ostalog, zbog činjenice da Deklaracija predstavlja jednostrani akt koji nisu podržali ostali, nesrpski narodi koji žive u Republici Srpskoj.

78. Nesporno je da je izbor 9. januara za obilježavanje Dana Republike u osporenom članu 3.b) Zakona o praznicima inspiriran 9. januarom 1992. godine kada je održana Skupština srpskog naroda u BiH, bez učešća pripadnika bošnjačkog i hrvatskog naroda i Ostalih i donijeta Deklaracija, kao izraz političke volje samo jednog, srpskog naroda.

79. Stoga, Ustavni sud smatra da izbor 9. januara kao datum obilježavanja praznika Dan Republike nema simboliku kolektivnog zajedničkog sjećanja koje može doprinijeti jačanju kolektivnog identiteta kao vrijednostima koje imaju poseban značaj u multietničkom društvu koje se zasniva na uvažavanju i poštivanju različitosti kao osnovnih vrijednosti modernog demokratskog društva. U tom smislu, izbor 9. januara za obilježavanje Dana Republike kao jednog od praznika entiteta koji predstavlja ustavnu kategoriju i kao takav mora predstavljati i sve građane Republike Srpske kojima i sam Ustav Republike Srpske priznaje jednaka prava nije u skladu s ustavnom obavezom o nediskriminaciji u smislu prava grupa, jer uspostavlja povlašteni položaj samo jednog, srpskog naroda, čiji su predstavnici 9. januara 1992. godine, bez učešća predstavnika Bošnjaka, Hrvata i Ostalih, donijeli Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, koja predstavlja jednostrani akt. Kao takav, prema mišljenju Ustavnog suda, te prema stavu Venecijanske komisije, ne može se smatrati saglasnim s osnovnim vrijednostima izjavljenim u Ustavu Republike Srpske, tj. s poštovanjem ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti, nacionalne ravnopravnosti, s demokratskim institucijama, vladavinom prava, socijalnom pravdom, pluralističkim društvom, garantiranjem i zaštitom ljudskih sloboda i prava, kao i prava manjinskih grupa u skladu s međunarodnim standardima, zabranom diskriminacije (Preambula).

b) Praksa obilježavanja praznika

80. Ustavni sud primjećuje da Zakon o praznicima, a niti bilo koji drugi propis u Republici Srpskoj, krsnu slavu Republike Srpske ne regulira ni kao vjerski ni kao sekularni praznik, odnosno ne definira se da je krsna slava Republike Srpske Sveti Stefan. Takvu odredbu nije sadržao ni Zakon o slavama i svetkovinama koji je bio predmet ocjene u Drugoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04*. Također, ni Deklaracija nije sadržala odrednicu da je donijeta na dan Svetog Stefana, odnosno da se Sv. Stefan proglašava krsnom slavom Republike Srpske. Najzad, Zakon o praznicima, a ni bilo koji drugi propis u Republici Srpskoj, ne regulira način obilježavanja odnosno ceremoniju proslave niti jednog od praznika (svjetovnih i vjerskih) koje priznaje.

81. Prema praksi Ustavnog suda zasnovanoj i na praksi Evropskog suda, diskriminacija nastupa ako se lice ili grupa lica koji se nalaze u analognoj situaciji različito tretiraju i ako ne postoji objektivno i razumno opravdanje za takav tretman. Pri tom, nevažno je da li je diskriminacija posljedica različitog zakonskog tretmana ili primjene samog zakona (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Irska protiv Velike Britanije*, presuda od 18. januara 1978. godine, serija A, broj 25, stav 226).

82. Ustavni sud primjećuje da se u javnom životu zajednice praznik manifestira aktivnostima koje se preduzimaju u okviru javne vlasti s ciljem podsjećanja na vrijednosti koje su od značaja za zajednicu kao cjelinu i predstavljanjem zajednice prema

drugima van nje same. Zbog toga, način obilježavanja praznika dobija karakter vršenja javne vlasti iako kao takav nije reguliran zakonskom niti bilo kojom drugom normom.

83. Stoga, argument podnosioca zahtjeva da su javne vlasti uspostavljenom praksom obilježavanja praznika jedan svjetovni datum počele doživljavati kao vjerski pravoslavni praznik ili kao tradicijski pravoslavni običaj pokreće pitanje postojanja administrativne prakse protivne Ustavu BiH, a što, prema tvrdnjama podnosioca zahtjeva, ima diskriminirajući učinak.

84. Evropski sud za ljudska prava pojam "administrativne prakse protivne Konvenciji" definira kao akumulaciju identičnih ili analognih povreda koje su dovoljno brojne i međusobno povezane da predstavljaju ne samo izolirane slučajeve (izuzetke) nego i šablon (sistem), (vidi Evropski sud za ljudska prava, prethodno citirane, *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Kipar protiv Turske*, presuda od 10. maja 2001. godine, stav 115).

85. Ustavni sud smatra da se u definiranju pojma "administrativne prakse protivne Ustavu BiH" može rukovoditi navedenom definicijom, te tumačenjem pojma diskriminacije iz Prve djelimične odluke broj *U 4/04*. U citiranoj odluci Ustavni sud je izrazio stav da pravni poredak BiH, uslijed postojanja člana II/4. Ustava BiH koji obuhvata opću klauzulu o zabrani diskriminacije, pruža veću zaštitu od diskriminacije nego Evropska konvencija, tj. ustavne obaveze nediskriminacije u smislu prava grupa.

86. S obzirom na to da se svaki praznik obilježava na godišnjem nivou (vidi Mišljenje Venecijanske komisije, tačka 32 – godišnja povratna prilika), praksa načina obilježavanja jednog praznika potpada pod sistem, a ne izolirani slučaj u smislu navedene definicije administrativne prakse.

87. Ustavni sud primjećuje da se manifestacija praznika u privatnom životu pojedinca vezuje za slobodno vrijeme i ne obavezuje ga i ne nameće mu bilo kakvo javno ili privatno učešće u samom obilježavanju praznika. U tom smislu, sama praksa obilježavanja praznika, u principu, ne bi mogla rezultirati diskriminacijom u ostvarivanju pojedinačnih prava i obaveza. Međutim, nediskriminacija pojedinaca ne zamjenjuje jednakost grupa (vidi Ustavni sud, Treća djelimična odluka broj *U 5/98*, stav 70). Stoga, princip kolektivne jednakosti konstitutivnih naroda nameće obavezu entitetima da ne diskriminiraju, u prvom redu, one konstitutivne narode koji su, u stvarnosti, u položaju manjine u odgovarajućem entitetu.

88. Ustavni sud primjećuje da se Republici Srpskoj u zvaničnim čestitkama od 9. januara koje su uputili politički zvaničnici iz reda srpskog naroda u BiH i Republici Srpskoj, te politički zvaničnici iz Republike Srbije, na taj dan čestitaju Dan Republike i krsna slava. U svom obraćanju na Svečanoj akademiji 9. januara 2015. godine predsjednik Republike Srpske istakao je da se jedinstveno slave Dan Republike i krsna slava. Krsnu slavu Republici Srpskoj čestitaju i visoki zvaničnici Srpske pravoslavne crkve, koji rukovode liturgijom i lomljenjem slavskog kolača u pravoslavnoj crkvi, te koji prisustvuju Svečanoj akademiji u Kulturnom centru i prijemu u zgradi Vlade Republike Srpske. U izvještavanju medija o proslavi 9. januara navodi se da tog dana Republika Srpska slavi Dan Republike i krsnu slavu.

89. Sve navedeno govori u prilog stavu Venecijanske komisije (vidi Mišljenje, tačka 38), tj. da se čini da je i u Republici Srpskoj i van nje 9. januar povezan s dva događaja u isto vrijeme: Danom Republike, koji je svrstan među sekularne, a ne vjerske praznike, i sa Svetim Stefanom.

90. Ustavni sud je u Drugoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04* zaključio da praznici ne mogu biti regulirani na način da preferiraju niti jedan od konstitutivnih naroda, odnosno da će to biti slučaj ukoliko su regulirani tako da odražavaju historiju, tradiciju, običaje, religiju i druge vrijednosti samo jednog naroda. Ustavni sud smatra da nema razloga da od tog stava odstupi i kada je u pitanju praksa obilježavanja entitetskih praznika kao jednog segmenta vršenja javne vlasti.

91. Nesporno je da pravoslavna religija prevladava kod pripadnika srpskog naroda, kao i da je krsna slava specifično i jedinstveno obilježje svetosavskog pravoslavlja koje propovijeda Srpska pravoslavna crkva. Zbog toga, praksa obilježavanja krsne slave Republike Srpske nesumnjivo daje nadmoćnu vidljivost pravoslavnoj religiji kao većinskoj u Republici Srpskoj i Srpskoj pravoslavnoj crkvi, odnosno Srbima kao narodu kod kojeg je ta religija i najzastupljenija. S tim u vezi, Ustavni sud je u Drugoj djelimičnoj odluci broj *U 4/04* ukazao na to da je legitimno pravo srpskog naroda u Republici Srpskoj da očuva svoju tradiciju i identitet, ali da se jednako pravo mora dati i drugim konstitutivnim narodima i ostalim građanima u Republici Srpskoj.

92. Stoga, proizlazi da su uspostavljenom praksom obilježavanja praznika 9. januara, kada se uz Dan Republike obilježava i krsna slava Republike Srpske, bez obzira na to da li se radi o odvojenoj ili jedinstvenoj proslavi ta dva događaja, javne vlasti u Republici Srpskoj kreirale javnu atmosferu sistema vrijednosti i vjerovanja koja očigledno daje prioritet religijskom nasljeđu, tradiciji i običajima samo srpskog naroda, dovodeći ga u privilegiran položaj kao samo jednog od tri konstitutivna naroda u Republici Srpskoj, koji svoja prava i obaveze ostvaruju pod jednakim uvjetima i na jednak način. Na taj su način javne vlasti Republike Srpske uspostavljenom praksom prekršile ustavnu obavezu nediskriminacije u smislu prava grupa. Naime, religijska uvjerenja, i s tim u vezi tradicija i obred, čine dio identiteta svakog od konstitutivnih naroda u BiH i legitimno je pravo svakog od njih da ga očuvaju. Na javnim vlastima je obaveza da osiguraju ostvarivanje tog prava jednako za sve. Praksa obilježavanja 9. januara i kao vjerskog praznika koji predstavlja dio identiteta samo jednog od konstitutivnih naroda nije u skladu s tom obavezom javne vlasti.

93. Dalje, ne upuštajući se u ocjenu ko može obilježavati vjerski praznik, te ne dovodeći u pitanje pravo bilo koga da, uključujući i lica koja u svojstvu izabranih i imenovanih predstavnika učestvuju u vršenju javne vlasti, pojedinačno i/ili u zajednici s drugima u privatnom i javnom životu izražavaju svoju religijsku ili drugu pripadnost odnosno uvjerenja, a koja mogu trpjeti samo ograničenja neophodna u demokratskom društvu u svrhu ostvarivanja legitimnog cilja, kreirana javna atmosfera sistema vrijednosti i vjerovanja koja, očigledno, daje prioritet religijskom nasljeđu, tradiciji i običajima samo jednog naroda, nije u skladu ni s obavezom javne vlasti da u vršenju svojih funkcija na neutralan i nepristran način osigura iskazivanje raznih religija, vjera i vjerovanja, te vjersku usklađenost i toleranciju u demokratskom društvu. Naime, tako ustanovljena atmosfera, koju promoviraju politički zvaničnici Republike Srpske koji bi trebali biti posebno pažljivi u promoviranju demokratije i njenih principa, pri tom imajući u vidu da su pored pravoslavne crkve i pravoslavlja druge vjeroispovijesti i crkve poput katoličke vjere ili islama oduvijek činile sastavni dio multireligijskog života u BiH, u smislu pluralizma koji Ustav BiH i Evropska konvencija zahtijevaju kao neophodnu pretpostavku za demokratsko društvo.

94. Također, ustanovljena praksa i stvorena javna atmosfera sistema vrijednosti i vjerovanja u suprotnosti je s principom sekularizma proklamiranim članom 14. Zakona o slobodi vjere, koji u smislu člana III/3.b) Ustava BiH predstavlja "odluku institucija BiH", koje su se entiteti i sve njihove administrativne jedinice dužne pridržavati, i koji je u skladu s demokratskim principima iz člana I/2. Ustava BiH. Naime, uspostavljena praksa obilježavanja praznika kao funkcija vršenja javne vlasti na 9. januar, kada se uz Dan Republike obilježava i krsna slava Republike Srpske, bez obzira na to da li se radi o odvojenoj ili

jedinstvenoj proslavi ta dva događaja, a koja obuhvata liturgiju i lomljenje slavskog kolača u pravoslavnoj crkvi koju predvode službenici Srpske pravoslavne crkve, te prisustvo službenika te crkve u ostatku ceremonije obilježavanja praznika, nisu u skladu s proklamiranim principom odvojenosti crkve od države. Naime, prema tom principu, između ostalog, javne vlasti ne mogu priznati status državne vjere niti jednoj vjeri ili status državne crkve niti jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici, ne mogu davati niti jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici i njihovim službenicama posebne privilegije u odnosu na druge crkve ili vjerske zajednice, niti ijedna crkva ili vjerska zajednica i njeni službenici mogu formalno učestvovati u radu političkih ustanova.

95. Najzad, Ustavni sud podsjeća na to da je Venecijanska komisija, u prilog razlozima zbog kojih izbor 9. januara za obilježavanje Dana Republike može biti problematičan, između ostalog, ukazala na to da, premda se ne nameće nikakva obaveza da se učestvuje u formalnom obilježavanju Dana Republike, sama činjenica da taj zakon nameće svim stanovnicima da ga obilježavaju kao slobodan dan, odnosno da se uzdrže od rada na taj dan, pod prijetnjom sankcije relativno visoke kazne, može biti problematična, te njegova primjena može imati disproporcionalna djelovanja na pojedince/članove određenih nacionalnih zajednica koje žive u Republici Srpskoj, te na dotične zajednice (vidi Mišljenje, tačka 55).

96. Stoga, Ustavni sud smatra da je praksom da se 9. januara obilježava i krsna slava Republike Srpske kao pravoslavni vjerski praznik uspostavljen preferencijalni tretman Srba kao jednog konstitutivnog naroda u odnosu na Bošnjake i Hrvate kao konstitutivne narode, Ostale i građane Republike Srpske, čime su javne vlasti Republike Srpske prekršile "ustavnu obavezu nediskriminacije u smislu prava grupa".

97. Ustavni sud zaključuje da se osporenim članom 3.b) Zakona o praznicima kojim je određeno da se Dan Republike obilježava 9. januara uspostavlja povlašteni položaj pripadnika srpskog naroda u odnosu na pripadnike bošnjačkog i hrvatskog naroda, Ostalih i građana Republike Srpske zbog činjenice da taj datum predstavlja dio historijskog naslijeđa samo srpskog naroda, kao i zbog obilježavanja krsne slave Republike Srpske koja se vezuje za tradiciju i običaje također samo srpskog naroda.

98. Ustavni sud zaključuje da je osporeni član 3.b) Zakona o praznicima u suprotnosti s članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2.a) i c) Međunarodne konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

99. Ustavni sud ponovno naglašava da se ovom odlukom ni na koji način ne dovodi u pitanje pravo građana Bosne i Hercegovine pravoslavne vjeroispovijesti (kao ni slično pravo građana bilo koje druge vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini) da slobodno na tradicionalan, odnosno drugi prigodan način obilježavaju svoje praznike, uključujući i slavu Svetog Stefana. Prema stavu Ustavnog suda, takve slobode i prava, a posebno njihovo slobodno manifestiranje, samo potvrđuju multikonfesionalni i multikulturalni karakter Bosne i Hercegovine kao države i društva. Stoga se ovakva odluka Ustavnog suda u tom kontekstu ne može nikako drukčije razumijevati.

Ostali navodi

100. S obzirom na zaključke u vezi s članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, članom 1. Protokola broj 12, kao i s članom 1.1. i članom 2. a) i c) Međunarodne konvencije, Ustavni sud ne smatra svrsishodnim da ispituje osporeni član 3.b) Zakona o praznicima i u vezi sa "3. i 10." alinejom Preambule Ustava BiH, članom II/3.g) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 9. Evropske konvencije, članom 14. Evropske konvencije, te članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

101. Ustavni sud zaključuje da je član 3.b) Zakona o praznicima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) u suprotnosti s članom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2. a) i c) Međunarodne konvencije i članom 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju.

102. Na osnovu člana 59. st. (1) i (2), člana 61. stav (4) i člana 63. stav (1) tačka d) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

103. Aneks ove odluke, u smislu člana 43. stav (1) Pravila Ustavnog suda, čine izdvojena mišljenja potpredsjednika Zlatka M. Kneževića i sudije Miodraga Simovića suprotna odluci.

104. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Izdvojeno mišljenje o neslaganju sudije Miodraga Simovića

Nažalost, ne mogu da se složim ni s obrazloženjem ni sa zaključcima većine u Ustavnom sudu u pogledu neustavnosti člana 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske. Moji razlozi su sljedeći:

(1) Pravo na obilježavanje praznika zagarantirano je i osporavanim Zakonom o praznicima. Navedeni Zakon u članu 8. stav 4. to pravo priznaje svakom građaninu kao pravo na "plaćeno odsustvo s posla, po vlastitom izboru do dva dana u toku kalendarske godine, na dane svojih vjerskih praznika". To pravo, međutim, nije regulirano Evropskom konvencijom i njenim protokolima, niti Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Stoga je konkretni zahtjev u segmentu pozivanja na povredu Evropske konvencije i njenih protokola, te Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije neprihvatljiv *ratione materiae*.

(2) Ukoliko bi taj zahtjev bio prihvatljiv, Ustavni sud bi ga trebao proglasiti neosnovanim jer je obilježavanje vjerskih praznika kao državnih, odnosno neradnih dana, praksa koja postoji u velikom broju država u svijetu i kao takva predstavlja dio tradicije i civilizacijskog razvoja. U vezi s tim, Evropski sud za ljudska prava izrazio je stanovište da odluka o tome hoće li država primijeniti tradiciju ili ne spada u polje slobodne procjene određene države, te da Sud, osim toga, mora uzeti u obzir činjenicu da je Evropa obilježena velikom raznolikošću država od kojih se sastoji, posebno u sferi kulturnog i historijskog razvoja (vidi paragraf 68. presude Velikog vijeća Evropskog suda za ljudska prava u predmetu *Lautsi i drugi protiv Italije* od 18. marta 2011. godine).

Presuda *Lautsi i drugi protiv Italije* privukla je veliku pažnju svjetske javnosti. Tu se radilo o prijavi državljanke Italije čija su djeca pohađala državnu školu u Italiji, u čijim učionicama je bilo istaknuto raspelo. Podnositeljica aplikacije žalila se na to da su joj povrijeđeni pravo da se djeca obrazuju u skladu s vjerskim ili filozofskim uvjerenjima roditelja, a kako je predviđeno Evropskom konvencijom, i to članom 2. Protokola broj 1 uz Konvenciju, i pravo na slobodu vjere iz člana 9. Konvencije. Evropski sud za ljudska prava prihvatio je da obavezno postavljanje raspela na zidu učionica italijanskih javnih škola ne predstavlja nasrtaj na pravo roditelja da osiguraju odgoj i pouku vlastite djece u skladu sa svojim religioznim i filozofskim uvjerenjima, a to pravo garantira član 2. Prvog dodatnog protokola uz Evropsku konvenciju. Sud je, dalje, zbog razloga navedenih u okviru istraživanja prava roditelja, prosudio da pitanja nisu različita ni u kontekstu člana 9. koji brani slobodu

mišljenja, ni člana 14. koji zabranjuje diskriminaciju u uživanju prava zagarantiranih Konvencijom.

Tako je Evropski sud za ljudska prava priznao da u zemljama kršćanske tradicije kršćanstvo posjeduje specifičnu socijalnu legitimnost koja ga razlikuje od drugih filozofskih i religijskih uvjerenja, te stoga opravdava činjenicu da se može usvojiti diferencirani pristup. Budući da je Italija zemlja kršćanske tradicije, kršćanski simbol može zakonito imati specifičnu nadmoćnu vidljivost u društvu. Sud je došao do sličnog zaključka i u drugim slučajevima. Opravdao je, npr., činjenicu da to što u turskim školama nacionalni programi "daju širi udio u poznavanju islama nego drugih religija (...) nije po sebi pomanjkanje načela pluralizma i objektivnosti, što bi se moglo analizirati kao indoktrinacija, zbog okolnosti da je muslimanska religija većinska u Turskoj, unatoč laičkom obilježju te države" (Evropski sud za ljudska prava, 28. novembar 2004. godine, *Zengin protiv Turske*, broj 46928/99, paragraf 63).

Stoga je neprihvatljivo da se u postupku u ovom ustavnosudskom predmetu ocjenjuju historijski i politički događaji zbog kojih je 9. januar određen kao Dan Republike Srpske. Razlog tome je posebno činjenica da još uvijek ne postoji ni konsenzus oko uzroka, karaktera i posljedica svih dešavanja na teritoriji BiH od 1992. do 1995. godine. Zato je Ustavni sud, ulaženjem u meritorno odlučivanje o konkretnom zahtjevu, na određeni način dao primat političkim naspram pravnih argumenata, dokaza i činjenica, a na kojima odluka o ocjeni ustavnosti ne bi trebala biti zasnovana.

(3) U Zakonu o praznicima uopće se ne spominje slava Sveti Stefan, kao ni druge slave. Budući da predmet ustavnog spora mogu biti samo napisane odredbe, postavlja se i pitanje nadležnosti Ustavnog suda.

(4) U osporenom zakonu razdvojeni su sekularni i vjerski praznici, tako što su kao republički praznici određeni pojedini historijski događaji značajni za Republiku Srpsku, a kao vjerski praznici označeni najvažniji praznici tri religije: pravoslavlja, islama i katoličanstva. Vjerski praznici praznuju se u trajanju od po dva dana, a vjernici pravoslavne, islamske i katoličke vjeroispovijesti imaju pravo na plaćeni izostanak s radnog mjesta u te dane. Pripadnicima ostalih vjeroispovijesti dato je pravo na plaćeno odsustvo s posla prema vlastitom izboru do dva dana u toku kalendarske godine, na dane svojih vjerskih praznika. Uz to, Vlada Republike Srpske može svojom odlukom odrediti obilježavanje i drugih datuma, uvažavajući historijsko, kulturološko i tradicionalno nasljeđe naroda koji žive u Republici Srpskoj. Prema tome, na identičan način regulirani su vjerski osjećaji pripadnika ne samo konstitutivnih naroda već i pripadnika ostalih naroda i vjeroispovijesti.

(5) Ukoliko je sporan 9. januar kao Dan Republike Srpske, onda bi se spornim mogli smatrati i ostali republički praznici. U suštini, bilo koji datum obilježavanja nekog praznika mogao bi se osporavati argumentima da se taj datum podudara s nekim događajem ili ličnošću iz kalendara vjerskih zajednica u BiH.

(6) Ustavni sud se bavio ustavnošću praznika u Republici Srpskoj u predmetu broj *U 4/04* od 18. novembra 2006. godine, ocjenjujući odredbe tada važećeg Zakona o slavama i svetkovinama. Na određeni način i u kontekstu poznatog pravnog pravila o presuđenoj stvari, Ustavni sud se u predmetu broj *U 3/13* ponovo bavi istim ustavnim pitanjem.

(7) Zakon o praznicima je bio predmet ocjene i Vijeća za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, koje je svojim rješenjem od 10. maja 2007. godine proglasilo neprihvatljivim zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za pokretanje postupka za utvrđivanje postojanja vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u tom zakonu. Vijeće za zaštitu vitalnog interesa utvrdilo je da podnosilac zahtjeva nije konkretizirao u čemu se sastoji povreda vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o praznicima Republike Srpske. Ista situacija ponavlja se i u zahtjevu podnosioca zahtjeva pred Ustavnim sudom BiH.

Zbog navedenih razloga, smatram da je Ustavni sud BiH trebao odbiti zahtjev podnosioca zahtjeva, odnosno donijeti odluku o nepostojanju diskriminacije u odnosu na spornu odredbu Zakona o praznicima Republike Srpske.

Izdvojeno mišljenje o neslaganju potpredsjednika Zlatka M. Knežević

Kako sam, suprotno mišljenju većine, bio protiv usvajanja zahtjeva za ocjenu ustavnosti člana 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske i istovremeno i protiv usvojenog obrazloženja Odluke, dostavljam Izdvojeno mišljenje o neslaganju, zbog razloga koji slijede u daljnjem tekstu.

Moje Izdvojeno mišljenje ne samo da nije drugačije već je, naprotiv, u saglasnosti s Izdvojenim mišljenjem sudije Miodraga Simovića, s drugačijim akcentima na, prema mom uvjerenju, ključne argumente, te se svakako pridružujem i podržavam i njegov stav o neprihvatanju.

Uvodne napomene

1. Zahtjev za ocjenu ustavnosti koji je podnio ovlašteni podnosilac (u daljnjem tekstu: zahtjev) nakon preciziranja, odustajanja od dijela prvobitno podnesenog zahtjeva i nakon održane javne rasprave svodi se na tvrdnju da Dan Republike Srpske (9. januar) predstavlja kršenje normi ustavnog karaktera (člana 14. Evropske konvencije, člana 1. Protokola broj 12 uz Evropsku konvenciju, te člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi s članom 1.1. i članom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije; u daljnjem tekstu: Međunarodna konvencija), i to tako što simbolizira samo jedan narod (srpski), da je donesen bez volje druga dva naroda (bošnjačkog i hrvatskog), te da norme imperativnog karaktera u zakonu ukazuju na "prinudnost" obilježavanja praznika.

2. U zahtjevu se također posebno naglašava, a to se izričito ističe i u istupanju na javnoj raspravi pred Sudom, da sam datum 9. januar istovremeno predstavlja i jedan vjerski praznik – dan Svetog arhiđakona Stefana, koji je proglašen krsnom slavom Republike Srpske, te da, kako je istaknuto u zahtjevu, "praksa" istovremenog obilježavanja sama po sebi stvara "neprihvatanje" i "diskriminaciju".

Ono što se naročito naglašava jeste historijska komponenta izvorišta 9. januara kao praznika i dana Republike Srpske, vezano za historijsku činjenicu kada se održala Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, donošenje i proglašenje Republike srpskog naroda u Bosni i Hercegovini i, kako smatra podnosilac zahtjeva, negativne vrijednosne kvalifikacije te historijske činjenice sa povezivanjem nastanka rata u Bosni i Hercegovini, ratnih zločina, sve do mišljenja koji bi datum bio "podobniji" za Dan Republike Srpske.

Na kraju, sve se svodi na tvrdnju da Bošnjaci u Republici Srpskoj, te uopće bošnjački narod u Bosni i Hercegovini (ali i Hrvati i Ostali), postojanje Dana Republike Srpske (9. januar) osjećaju kao diskriminaciju u odnosu na njihova prava kao konstitutivnog naroda.

Odluka u svom uvodnom dijelu detaljno prenosi navode iz zahtjeva, odgovor Narodne skupštine Republike Srpske, kratak pregled izlaganja s javne rasprave, učešće Venecijanske komisije Vijeća Evrope, kao i sve ostale pribavljene dokumente i prenesene odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, Evropske konvencije, ostalih međunarodnih dokumenata i Zakona o praznicima Republike Srpske.

Dopustivost

Osnovno pitanje od kojeg se, prema mom uvjerenju, trebalo poći prilikom razmatranja zahtjeva jeste pitanje dopustivosti.

Tu se ne misli na dopustivost u formalnom smislu, jer je zahtjev nesporno podnio Ustavom ovlašteni podnosilac, već dopustivosti u suštinskom smislu ili, preciznije, da li se uopće radi o ocjeni ustavnosti za koju je nadležan Ustavni sud. Naravno da svaki zahtjev za ocjenu ustavnosti koji tvrdi i/ili navodi povrede Ustava Bosne i Hercegovine, Evropske konvencije ili Međunarodnog pakta treba ispitati prije odlučenja u svjetlu navedenih "povreda", ali, prije svega, postavlja se pitanje ovlaštenja Ustavnog suda da odlučuje. Ili, kako je navedeno u Pravilima Ustavnog suda, da li je Ustavni sud nadležan da odlučuje.

U nekoliko navrata, prilikom raspravljanja o zahtjevu, a to ponavljam i sada, smatrao sam, kada se razgrnu sve tvrdnje proistekle iz tumačenja ustavnih normi ili međunarodnih konvencija, da se suštinski radi o *percepciji*, osjećaju, viđenju, zaključku i ocjeni historijske činjenice izvorišta postanka Dana Republike Srpske tačno određenog datuma - 9. januara, i praksi obilježavanja, a ne prekršenoj ustavnoj normi.

Uzgred, sa žalošću navodim da, kada smo odlučivali o učesnicima javne rasprave pred Sudom, većina nije prihvatila moj prijedlog da se na javnu raspravu pozovu građani Republike Srpske, prvenstveno Bošnjaci, ali ne samo oni, koji nisu politički predstavnici, ali koji obavljaju kulturne, vjerske, prosvjetne, administrativne, dobrotvorne ili neke druge poslove i čiji su autoritet i ugled u sredini u kojoj žive i prije i poslije Odluke suda stečeni ličnim integritetom.

Njihovo mišljenje, njihova *percepcija*, ključ je za ocjenu ravnopravnosti i ocjenu postojanja diskriminacije i u datumu i praksi obilježavanja praznika. Nažalost, većina mojih kolega smatrala je da je dovoljno da se izjašnjavaju samo politički predstavnici, što ne sporim kao *dio* potrebnog, ali ne i *dovoljnog*.

Sam Zakon o praznicima Republike Srpske i 9. januar kao datum nemaju nikakav nacionalan ili vjerski karakter. On je vrijednosno neutralan i nema poveznice s vjerskim (krsnom slavom Sv. arhiđakona Stefana), bez obzira na to što je nesporno da se većina (ili najveći dio) srpskog naroda osjeća kao pravoslavni kršćani i prakticiraju kršćansku vjeru.

Stoga, proizlazi da je od nas (Ustavnog suda) traženo da, ustvari, proglasimo neustavnom normu koje nema!

Pa ni sam podnosilac zahtjeva ne smatra datumsko poklapanje spornim, a prema mom razumijevanju, ni obilježavanje vjerskog elementa za one koji imaju takvu potrebu, već problematizira "praksu" obilježavanja.

I sad dolazimo do problema. Da li je moguće kao pitanje ustavnosti ocijeniti nešto što ne postoji u zakonskoj normi, ali, kako smatra podnosilac zahtjeva, postoji u praksi?!

Stoga je, prema mom dubokom uvjerenju, Ustavni sud, suočen sa zahtjevom da ocjenjuje ustavnost norme koje nema, i to na osnovu *percepcije* drugih elemenata, bio dužan da odbaci zahtjev kao nedopustiv jer Sud nema ovlaštenja da odlučuje o nečemu čega nema u normi koju preispituje.

Također, nameće se zaključak, dok još uvijek govorimo o dopustivosti, da je Sud svojom Odlukom broj *U 4/04*, preispitujući tadašnji Zakon o slavama i svetkovinama Republike Srpske, dao jasne parametre koje je Narodna skupština Republike Srpske dužna da ispuni, što je ona učinila donoseći novi Zakon o praznicima. Paradoks je u tome što je Ustavni sud konstatirao da je Narodna skupština Republike Srpske *ispunila* svoje obaveze iz Odluke broj *U 4/04* i ta se Odluka smatra izvršenom! Dakle, konstatirano je izvršenje odluke o pitanju koje je ponovo pokrenuto i ponovo se raspravlja i donosi drugačija odluka, a da ustavni osnov (Ustav) nije promijenjen.

U pravnoj teoriji i praksi to se zove *res iudicata* (presuđena stvar), dok je za ustavnopravnu teoriju takav slijed događanja klasičan primjer *ustavnopravne nesigurnosti* koja se ne tolerira ili se tolerira samo izuzetno kod promjena društvenih sistema (prelazak iz jednog političkog sistema u drugi, relativno aktuelan prelazak u demokratska društva), i samo ako je riječ o najdubljim pravima (poput jednakosti vlasništva, prava na život i sl.).

Meritum

Ne želeći u Izdvojenom mišljenju da ponavljam uvodne napomene Odluke, niti navode podnosioca zahtjeva, konstatiram da Odluka Suda, u suštini, prihvata argumente podnosioca zahtjeva. Jezgrovito i uz opasnost pojednostavljivanja kompleksnosti pitanja postavljenih u zahtjevu, prihvaćena je argumentacija u dva pravca:

- Prvi, sporan je datum 9. januar zbog vezivanja za historijsku činjenicu da je isti dan, odnosno datum 9. januar prije 23 godine, dan Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, te da je nesporno da je taj datum Dan Republike Srpske zbog historijskih razloga;

- Drugi, da je bez obzira na vrijednosno neutralnu normu zakona, "praksa obilježavanja" Dana Republike Srpske diskriminacijska jer je prepletena s vjerskim elementom – krsnom slavom, Sv. arhiđakonom Stefanom – te kao sporedno, ali naglašeno u tom "pravcu", obaveznost svih, ukazivanjem na imperative iz zakonske norme, na obilježavanje Dana Republike Srpske.

Kada je riječ o prvom "pravcu", u dilemi sam da li da se uopće osvrćem na taj argument i samo zbog poštovanja postupka i donesene odluke od većine sudija kratko ću izložiti.

Da li je uopće moguće da se kao pitanje ustavnosti postavlja historijska činjenica? I to čak svima nesporna činjenica, fakt, događaj koji se nesporno desio. Da li je moguće da se odlukom bilo kojeg suda vrši historijska valorizacija ili revalorizacija nespornog događaja? Da li je moguće da se traži ustavna ocjena historije?

Logičan slijed zaključivanja u konkretnom slučaju bio bi sljedeći: radi se o historijskom događaju za Republiku Srpsku, a Republika Srpska sastavni je dio Bosne i Hercegovine, znači radi se o historijskom događaju za Bosnu i Hercegovinu. S moje tačke gledišta, historijski događaj za Republiku Srpsku je historijski događaj za sve građane Republike Srpske, i historija, bez obzira na sklonost "historičara" da je revidiraju, sklona je da se opire i revalorizacijama, a pogotovo promjenama historijskih činjenica. Moguće je da se imaju drugačije *percepcije* o značaju i/ili vrijednosti događaja, ali to ne mijenja postojanje događaja. Već sam rekao šta mislim o *percepcijama* u smislu tumačenja Ustava i uopće kao pitanju za procjenu ustavnosti neke norme.

Pomalo je karikaturalno da se *percepcija* o neprihvatanju ističe zbog prvog dijela imena događaja – *Skupština srpskog naroda … Republika srpskog naroda…*, a potpuno zanemaruje puno "ime" historijskog događaja – *Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini… Republika srpskog naroda u Bosni i Hercegovini!* Zvuči kao da ne odgovara *zvuk* kojim se "čuje" Bosna i Hercegovina u tom "punom imenu" historijskog događaja!

Proizlazi da Dan Republike Srpske 9. januar ne odgovara zbog *percepcije* o neprihvatanju jer obilježava historijski događaj koji se odnosi na ustavni karakter Bosne i Hercegovine u tada važećem ustavnom poretku (podsjećanja radi, važila je i tada odredba o konstitutivnosti naroda – sva tri naroda), a i danas, na jednom dijelu Bosne i Hercegovine, kao praznik obilježava se historijski događaj kojim je ta konstitutivnost – sva tri naroda – uvedena kao ustavni princip. Čuvena rečenica urezana u pamćenje moje generacije: *Ni srpska ni hrvatska ni muslimanska; i srpska i hrvatska i muslimanska*!

- Termin *muslimanska* isključivo koristim kao tadašnji historijski naziv za bošnjački narod.

Tvrdnja iz Odluke da sam datum ne iskazuje zajedničke vrijednosti svih ili, kako se kaže u paragrafu 79, da (9. januar)

nema simboliku kolektivnog zajedničkog sjećanja koji može da doprinese jačanju kolektivnog identiteta, ironična je i nepravedna prema savremenoj Bosni i Hercegovini.

Koji je to datum u savremenoj historiji koji ispunjava taj uvjet, a da ga svi prihvate kao takvog? Da ima simboliku zajedničkog sjećanja koje doprinosi jačanju kolektivnog identiteta? Pa sam kolektivni identitet je sporan u ovoj zemlji?! Koje je to zajedničko sjećanje koje ima zajedničku simboliku? Savremena historija ne nudi odgovor, daljnja historija ne nudi odgovor, daleka historija ne nudi odgovor?! Gorko ukazujem na to da bi se, možda, u vremenu ranog srednjeg vijeka našao takav datum, ali sumnjam, jer bi jednima smetalo, npr., krunisanje u pravoslavnom manastiru, drugima ljiljan kao iskaz katoličke vjernosti na zastavi, a trećima historijska činjenica ko je srušio tu tvorevinu ranog srednjeg vijeka!

Konstrukcija takve rečenice u Odluci ne samo da nije rješenje već je izvor daljnjih problema jer otvara vrata sumnjama da je taj kolektivni identitet i simbolika zajedničkog sjećanja samo jednih, a ne svih, ili, još poraznije, da se na ovu zemlju mehanički kalemi tuđe iskustvo bez uvažavanja, kako se to često kaže u mišljenjima Venecijanske komisije, "nacionalnog" (u smislu države) konteksta.

Nije ovdje u pitanju simbolika zajedničkog sjećanja, jer su naša sjećanja u Bosni i Hercegovini, u pravilu, različita, već je u pitanju nešto daleko važnije – tolerancija prema drugačijem sjećanju i prihvatanju da može postojati drugačije sjećanje i na praznik koji je sekularan, a čije postojanje prihvatamo ne iz imaginarne simbolike već iz stvarne potrebe za međusobnim uvažavanjem i tolerancijom.

Ovaj ili bilo koji drugi praznik.

I na kraju, o ovom "pravcu" argumentacije iz zahtjeva, pozivanje na odluke Ustavnog suda R Bosne i Hercegovine iz perioda 1992-1995. god. podsjeća na kontroverzni sastav i odlučivanje tadašnjeg saziva ne samo u ovom slučaju već i mnogim drugima isključivo *jednostrano politički obojenim*, te nam je svima daleko bolje da ne otvaramo pitanja odlučivanja u tom periodu.

Tezu koju zahtjev razvija kada je riječ o historijskom događaju iz 9. januara 1992. godine, te zbog toga navodno proisteklim tragičnim posljedicama, zanemarujem jer je ne vrijedi komentirati u sadašnjoj Bosni i Hercegovini, a pogotovo ne u budućoj koju, valjda, zajednički gradimo.

Drugi "pravac argumentacije" daleko ozbiljnije utječe na moje promišljanje o zahtjevu i donesenoj odluci.

Mada sama "praksa obilježavanja" Dana Republike Srpske po sebi ne može da ima karakter ustavne povrede, u zbiru i s predstavljenom *percepcijom* kroz vjerske elemente o "ekskluzivnosti" svečanog karaktera za samo jednu historijsku vjeroispovijest i samo jedan narod, nameće potrebu elaboracije "prakse obilježavanja" i njenog utjecaja na društvo u Republici Srpskoj u cjelini.

O tome većinska odluka govori u paragrafima 80-95, gdje se na jedan konfuzan način pokušava razjasniti vjerski dio od sekularnog, obrazložiti u isto vrijeme pravo pojedinca, grupe i kolektiviteta na iskazivanje vjerske pripadnosti i manifestiranje vjerske pripadnosti i nastoji se osporiti to pravo u konkretnom slučaju, zatim ukazati na to da se ne može odlukom Suda nametnuti vjerski praznik, niti ulaziti u to pravo, ali, istovremeno, osporiti jednoj vjeroispovijesti postojanje vjerskog praznika.

Zbunjujuće je šta se sve navelo u tim paragrafima, i, na stranu moje protivljenje samoj Odluci, obrazloženje u tom dijelu je na kritičkom minimumu (da budem blagonaklon) koji se zahtijeva za odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Takav nemušti pokušaj obrazloženja sukoba sekularnosti, preferencije jedne religije, prakse obilježavanja, uključujući i pozivajući se čak i na elemente vjerskih rituala poput lomljenja slavskog kolača, ne samo da je kontradiktorno već otvara vrlo opasne zloupotrebe takve konstrukcije.

Naprimjer, Bosna i Hercegovina ima vrlo bogatu praksu obilježavanja vjerskih datuma.

Već više vijekova sve historijske religije u zemlji obilježavaju sebi bitne datume i javno i svečano. Postoji, također, vjerski praznik koji se manifestira vrlo svečano, javno, manifestacijski, u masovnoj konjičkoj povorci, sa historijskim kostimima. Za učešće u toj povorci učesnici dolaze s raznih strana i taj dan jeste praznik ne samo za tu općinu već i za šire područje. Prema mom mišljenju, to je nešto što predstavlja bogatstvo ove zemlje, ali, prema stavu koji se naglašava u Odluci, budući da se radi o vjerskom prazniku jedne religije, koju upražnjavaju u najvećoj mjeri pripadnici jednog konstitutivnog naroda i koji je u praksi praznik i za sekularno područje (mislim područje određene administrativne jedinice – općine), to je podložno osporavanju jer daje preferencijalni karakter jednoj religiji i jednom narodu. I nekome, bilo kome, može da se stvori *percepcija* da je njegovo pravo kao pripadnika druge religije, uopće vjernika ili agnostika ili ateiste, povrijeđeno, da ne govorim o mogućim nacionalnim konotacijama i umišljenim osjećajima nacionalne diskriminacije?!

Ovaj primjer govori koliko je besmisleno bogatstvo tradicije, pa i bogatstvo religijskih različitosti ili religijskog postojanja svoditi na smetnju ili nelagodu, a pogotovo to koristiti kao argument za ili protiv. Kada je riječ o vjerskoj konotaciji, sve se svodi na pitanje da li pripadnicima drugih historijskih religija, koji su u isto vrijeme u najvećoj mjeri i pripadnici druga dva konstitutivna naroda, smeta postojanje vjerskog praznika jedne historijske religije i njenih vjernika koji su, u isto vrijeme, pripadnici trećeg konstitutivnog naroda. Prema mom dubokom uvjerenju, potvrđenom jednoglasnim obraćanjima u raznim prilikama svih koji predstavljaju historijske religije u ovoj zemlji, suština njihovog poziva u ispovijedanju vjere je u međusobnoj toleranciji, što znači da se pitanje "smetnje" uopće ne postavlja.

Da li je "praksa obilježavanja" Dana Republike Srpske prešla granicu sekularnosti i u nespornom pravu na vjerski iskaz prekoračila granicu nužnosti tolerancije u životnoj primjeni pitanje je na koje je trebala odgovoriti Odluka.

Nažalost, kontradiktornosti u navedenim paragrafima u Odluci ne samo da ne odgovaraju na to pitanje već kao da se indirektno poziva na promjenu vjerskog praznika. Izgubljena je prilika da se u Odluci raspravi nivo tolerancije svih u ovoj zemlji kada se radi o osjetljivim pitanjima i nužnosti da se tolerancija veže ne samo za one koji ne pripadaju prevladavajućem vjerskom prazniku već pogotovo za one koji pripadaju. Najbolje objašnjenje ove teze je parafraziranje sentence Marka Miljanova o čojstvu, a u našem slučaju riječ je o toleranciji, što bi parafrazirano značilo da je tolerancija kada se trudim da provođenjem svog prava ne ometem ili dovedem u nelagodu drugog. To bi bio doprinos Ustavu i ustavnosti koji, nažalost, nije ostvaren. Propuštena je i mogućnost da se sa *autoritetima* raspravi i o tome donese odluka, o tome koje su granice prava na ostvarivanje, ali istovremeno i prava na osporavanje, u sklopu daleko važnijeg, nepisanog ustavnog principa tolerancije i *nacionalnog konteksta*!

Zaključak

U ovom Izdvojenom mišljenju zaključak grupiram u sljedećem:

1. Dan Republike Srpske, 9. januar, sam po sebi, nema nikakvu nacionalnu ili vjersku odrednicu, te je stoga i član 3.b) Zakona o praznicima nesporno bez diskriminacije;

2. Taj datum, 9. januar, praznik je Republike Srpske – svih njenih građana – i kao takav, dodatno ne stvara diskriminaciju;

3. Kako se radi o historijskom datumu za Republiku Srpsku, on istovremeno predstavlja historijsku činjenicu za Bosnu i Hercegovinu u cjelini;

4. Ocjenjivanje *percepcije* prihvatanja historijskog kvaliteta historijske činjenice nije i ne može da bude pitanje ocjene ustavnosti prema Ustavu Bosne i Hercegovine i Pravilima Ustavnog suda, pa je zahtjev nedopustiv jer Ustavni sud nije nadležan da odlučuje o njemu;

5. Pitanje "prakse obilježavanja" moglo je da rezultira odlukom Ustavnog suda kojom bi se, ocjenjujući nedopustivost zahtjeva, ukazalo na princip tolerancije i, eventualno, zatražilo od javne vlasti oštro razdvajanje sekularnog praznika i vjerskog praznika u praksi, ali Odluka se i ne bavi tim dijelom osim već opisanim konstrukcijama koje sam već komentirao;

6. Ne postoji bilo kakva razlika u pravu ili obavezi na obilježavanje konkretnog datuma, pa u tom dijelu ne postoji ni diskriminacija, ali je kao u tački 5. ovog zaključka Odluka mogla i da utječe na javnu vlast preporukom da se i taj dio zakona izmijeni, što nije učinjeno.

Zbog svih ovdje navedenih razloga, kao i drugih o kojima sam govorio na sjednicama Ustavnog suda kada se ovaj zahtjev razmatrao, glasao sam protiv ove Odluke.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 3/13**, rješavajući zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) točka b), članka 59. st. (1) i (2), članka 61. stavak (4) i članka 63. stavak (1) točka d) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14 – Prečišćeni tekst) u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, dopredsjednica
Tudor Pantiru, sudac
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 26. studenog 2015. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se zahtjev **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, za ocjenu ustavnosti članka 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07).

Utvrđuje se da članak 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) nije sukladan članku I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske da, sukladno članku 61. stavak (4) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od šest mjeseci od dostavljanja ove odluke, usuglasi članak 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) s Ustavom Bosne i Hercegovine.

Nalaže se Narodnoj skupštini Republike Srpske da, sukladno članku 72. stavak (5) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku iz prethodnog stavka, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Obustavlja se postupak povodom zahtjeva **Bakira Izetbegovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine**, za ocjenu ustavnosti članka 2.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) zbog toga što je podnositelj zahtjeva odustao od zahtjeva.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i "Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Bakir Izetbegović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 17. siječnja 2013. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 2.b) i članka 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07; u daljnjem tekstu: Zakon o praznicima).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Narodna skupština) zatraženo je 30. siječnja 2013. godine da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Na temelju članka 15. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, od Europskog povjerenstva za demokraciju putem prava (Venecijansko povjerenstvo) zatraženo je 20. lipnja 2013. godine, a od klubova delegata iz reda bošnjačkog, srpskog i hrvatskog naroda i iz reda Ostalih u Vijeću naroda Republike Srpske, te od Pravnog odjela Visokog predstavnika u BiH 7. travnja 2015. godine da dostave stručno pisano mišljenje u svezi s predmetnim zahtjevom.

4. Narodna skupština dostavila je odgovor na zahtjev 12. veljače 2013. godine.

5. Venecijansko povjerenstvo dostavilo je stručno pisano mišljenje 18. listopada 2013. godine.

6. Klubovi delegata iz reda bošnjačkog, srpskog i hrvatskog naroda i iz reda Ostalih u Vijeću naroda Republike Srpske stručna pisana mišljenja dostavili su 11. svibnja 2015. godine.

7. Pravni odjel Visokog predstavnika u BiH obavijestio je Ustavni sud 11. svibnja 2015. godine da neće sudjelovati u postupku pred Ustavnim sudom.

8. Na temelju članka 26. stavak (2) Pravila Ustavnog suda, odgovor na zahtjev dostavljen je podnositelju zahtjeva 16. travnja 2013. godine.

9. Na Plenarnoj sjednici održanoj 22. siječnja 2015. godine Ustavni sud je odlučio održati javnu raspravu u ovome predmetu.

10. Javna rasprava održana je 29. rujna 2015. godine.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

11. Podnositelj zahtjeva smatra da čl. 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima, kojim je propisano da je jedan od republičkih praznika Dan Republike koji se obilježava 9. siječnja, nisu u suglasnosti s člankom 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, te člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (u daljnjem tekstu: Međunarodna konvencija).

12. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je Dan Republike koji se obilježava 9. siječnja kao praznik uspostavila "Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini" još 1992. godine bez učešća Bošnjaka i Hrvata u svom sastavu, a što nesumnjivo ukazuje na to da su Bošnjaci i Hrvati u Republici Srpskoj, ali i Ostali,

odnosno drugi građani Bosne i Hercegovine drugačije tretirani u odnosu na Srbe u Republici Srpskoj, protivno članku 1.1. i članku 2. a) i c) Međunarodne konvencije. Podnositelj zahtjeva posebno ukazuje na članak 2. d) i e) navedene Konvencije koji, prema njegovome mišljenju, propisuje da se moraju poduzeti efikasne mjere "nacionalne i lokalne politike" s ciljem ukidanja ili poništenja svakog zakona i svakog propisa čiji je cilj nejednak tretman, odnosno diskriminacijski tretman.

13. Podnositelj zahtjeva navodi da je 9. siječnja 1992. godine Skupština srpskog naroda u BiH usvojila Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Deklaracija), kojom je predviđeno teritorijalno razgraničenje s političkim zajednicama drugih naroda Bosne i Hercegovine. Prema njegovome mišljenju, iz tog dokumenta jasno proizlazi namjera da se formira država dominantno jednog – srpskog naroda uz apsolutno isključivanje i diskriminaciju svih drugih naroda i gaženje njihovih prava. Prema navodima podnositelja zahtjeva, to će se kasnije pokazati i tijekom, kako ističe: "[…] agresije na BiH kada je na tom teritoriju izvršeno sistematsko i plansko etničko čišćenje svih koji nisu Srbi, uz činjenje brojnih drugih povreda međunarodnog humanitarnog prava, što će kulminirati genocidom nad Bošnjacima u Srebrenici".

14. Podnositelj zahtjeva smatra da svako određivanje praznika entiteta koji simbolizira samo jedan ili samo dva od tri konstitutivna naroda u Bosni i Hercegovini predstavlja mjere koje vode razlikovanju, isključenju, ograničavanju ili davanju prvenstva, utemeljeno na nacionalnom ili etničkom podrijetlu i da ima cilj narušiti ili kompromitirati priznanje, uživanje ili vršenje, pod jednakim uvjetima, ljudskih prava i temeljnih sloboda u svim oblastima života.

15. Dalje, podnositelj zahtjeva ukazuje na to da je Republika Srpska usvajanjem Zakona o praznicima 30. ožujka 2007. godine, kojim je 9. siječnja određen kao Dan Republike, "izigrala" Odluku Ustavnog suda o dopustivosti i meritumu broj *U 4/04* (Druga djelomična odluka). S tim u svezi ukazuje na to da je u navedenoj odluci Ustavni sud utvrdio da nisu sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine odredbe Zakona o slavama i svetkovinama Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Zakon o slavama i svetkovinama), kojim je, između ostaloga, bio predviđen kao praznik i Dan Republike koji se obilježavao 9. siječnja. Podnositelj zahtjeva ističe da je u postupku usvajanja Zakona o praznicima 2007. godine, čije odredbe pobija, Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Narodne skupštine istakao prigovor u pogledu vitalnog nacionalnog interesa, ali da je Ustavni sud Republike Srpske prigovor odbacio jer nije sadržavao argumentaciju za takve navode. Podnositelj zahtjeva navodi da je Narodna skupština unatoč tome ustrajala na promoviranju datuma koji nije, i nikada neće biti, datum koji će prihvatiti svi građani Republike Srpske. U svezi s tim ukazuje na to da je prema popisu iz 1991. godine (na području današnje Republike Srpske) bilo 43% onih koji nisu bili etnički Srbi, uključujući i Bošnjake i Hrvate, ali i druge građane Republike Srpske.

16. Podnositelj zahtjeva smatra da ni formalnopravno 9. siječnja ne može biti određen kao Dan Republike. U svezi s tim ukazuje na to da je Ustavni sud Republike Bosne i Hercegovine, kao sud tada već međunarodno priznate države, svojom odlukom iz listopada 1992. godine utvrdio da Skupština srpskog naroda u BiH predstavlja nelegalno i neformalno tijelo, poništio sve akte koje je takvo tijelo donijelo, uključujući Deklaraciju i Ustav Republike Srpske, kao i sve provedbene propise. Podnositelj zahtjeva smatra da se Deklaracija i Odluka Ustavnog suda Republike Bosne i Hercegovine moraju promatrati u korelaciji s člankom I/2. Aneksa 2. Ustava Bosne i Hercegovine. Slijedom navedenoga, podnositelj zahtjeva je naveo da smatra da Republika Srpska nije ni postojala do datuma potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir, kojim je utvrđeno da se Bosna i Hercegovina sastoji od dva entiteta: Federacije Bosne i Hercegovine i Republike Srpske.

17. Dalje, podnositelj zahtjeva ukazuje na diskriminirajući karakter pobijanog članka jer za pripadnike nesrpskog naroda nije moguće da slave dan kada su uspostavljena tijela Republike Srpske koja su počinila genocid u Srebrenici, ali i druge ratne zločine na teritoriju Bosne i Hercegovine s ciljem uništenja nesrpskog stanovništva. Podnositelj zahtjeva navodi da je presudom Međunarodnog suda pravde u Hagu povodom tužbe Bosne i Hercegovine protiv Srbije i Crne Gore za genocid u Bosni i Hercegovini utvrđeno da su oružane formacije Republike Srpske, koje su, prema navodima podnositelja zahtjeva, uspostavljene 9. siječnja 1992. godine, počinile radnje genocida u Srebrenici, te da je funkcija oficira VRS bila da postupaju u ime vlasti bosanskih Srba, naročito vlasti Republike Srpske. S tim u svezi je ukazano i na presude Međunarodnog suda za ratne zločine za bivšu Jugoslaviju koje također ukazuju na kršenja ljudskih prava i činjenje ratnih zločina, te na rezolucije UN-a u kojima je u više navrata postupanje službenih vojnih i policijskih tijela Republike Srpske na teritoriju Bosne i Hercegovine osuđivano uz ukazivanje na kršenje ratnog i humanitarnog prava i potpuno ukidanje bilo kakvih prava za pripadnike drugih naroda koji nisu bili Srbi.

18. Podnositelj zahtjeva ističe da je nakon donošenja Odluke Ustavnog suda broj *U 5/98-III* od 1. srpnja 2000. godine člankom 1. Ustava Republike Srpske određeno da je Republika Srpska jedan od dva ravnopravna entiteta u BiH, te da Srbi, Bošnjaci i Hrvati kao konstitutivni narodi, Ostali i građani ravnopravno i bez diskriminacije sudjeluju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj. Na temelju navedenoga, podnositelj zahtjeva zaključuje da Republika Srpska nije "država srpskog naroda i građana koji u njoj žive", kako je zapisano u "Ustavu Republike Srpske iz 1992. godine", što je zasnovano na Deklaraciji od 9. siječnja 1992. godine, nego je entitet u kojem moraju biti ravnopravno zastupljeni svi konstitutivni narodi, Ostali i građani BiH. Podnositelj zahtjeva zaključuje da iz navedenog jasno proizlazi da su člankom 2.b) i člankom 3.b) Zakona o praznicima diskriminirani oni koji nisu Srbi u Republici Srpskoj.

19. Podnositelj zahtjeva je citirao i stav Ustavnog suda iz Odluke o dopustivosti i meritumu broj *U 4/04* od 31. ožujka 2006. godine iskazan pri ocjeni ustavnosti entitetskih zakona o zastavi, grbu i himni (točka 131), prema kojem službeni simboli entiteta moraju odražavati njegov multietnički sastav. S tim u svezi, podnositelj zahtjeva tvrdi da isti pristup mora biti primijenjen i u odnosu na praznike koji, prema njegovome mišljenju, također imaju simboličko značenje. Podnositelj zahtjeva je ukazao na to da se mora imati u vidu da se radi o prazniku koji se označava kao Dan Republike i koji se odnosi na sve građane, tijela, organizacije, jedinice lokalne samouprave, poduzeća, ustanove i organizacije i osobe koje profesionalno obavljaju uslužnu i proizvodnu djelatnost, a kako je propisano člankom 1. pobijanog Zakona o praznicima.

20. Podnositelj zahtjeva ističe i da se taj datum (9. siječnja) u Republici Srpskoj proslavlja kao datum isključivo vezan za srpski narod. U svezi s tim je ukazao na to da se priređuju crkvene svečanosti za proslavu tog praznika, da se tog dana slavi i krsna slava Republike Srpske – Sveti arhiđakon Stefan, a što sve ukazuje na oficijelnu vezu i odnos Republike Srpske prema isključivo jednoj religijskoj skupini – pravoslavcima, pri čemu su zanemarene sve druge skupine i pojedinci koji žive u Republici Srpskoj. Također, ukazano je na to da pravoslavni svećenici aktivno sudjeluju u ceremoniji obilježavanja tog praznika, te da se religioznim ceremonijama dodatno daje značaj tom datumu i stavlja do znanja pripadnicima drugih naroda da to nije njihov,

već samo praznik pripadnika srpskog naroda. U prilog navedenome, podnositelj zahtjeva je priložio i službenu pozivnicu za obilježavanje Dana Republike 9. siječnja iz koje proizlazi da se ceremonija obilježavanja praznika sastoji od crkvene i svjetovne svečanosti.

21. Podnositelj zahtjeva zaključuje da bi bilo mnogo primjerenije da se kao datum Republike Srpske slavi neki od datuma koji se vežu za formalnopravno priznanje Republike Srpske, te da su usvajanjem 9. siječnja kao Dana Republike svi drugi narodi u Republici Srpskoj stavljeni u podređeni i diskriminirajući položaj. Pri tome, prema njegovome mišljenju, posebno treba imati u vidu događaje koji su uslijedili nakon 9. siječnja 1992. godine koji nisu donijeli nikakvo dobro niti jednom građaninu Bosne i Hercegovine, a posebno onima koji nisu Srbi.

22. Podnositelj zahtjeva je zatražio da Ustavni sud donese odluku kojom će utvrditi da čl. 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima nisu sukladni Protokolu broj 12 uz Europsku konvenciju, članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2. a) i c) Međunarodne konvencije, te da Narodnoj skupštini naloži da pobijane odredbe uskladi s Ustavom Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na zahtjev

23. Narodna skupština je, ukazujući na praksu Europskog suda u predmetima *Abdulaziz, Cabales i Balkandali protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Petrović protiv Austrije* i *Sahin protiv Njemačke*, naglasila da u predmetnome zahtjevu ne može biti riječi o primjenjivosti članka 14. Europske konvencije, s obzirom na to da navedeni članak služi samo za ustanovljenje diskriminacije u odnosu na prava i slobode koje štite ostali članci Konvencije i njezinih protokola.

24. Narodna skupština je istakla da predmetni zahtjev predstavlja zlouporabu prava na obraćanje Ustavnom sudu. Prema ocjeni Narodne skupštine, podnositelj zahtjeva tvrdi da Dan Republike predstavlja dan kada su uspostavljena tijela Republike Srpske koja su počinila genocid u Srebrenici, ali i druge teške ratne zločine na teritoriju Bosne i Hercegovine s ciljem uništenja nesrpskog stanovništva. Prema stavu Narodne skupštine, uvredljivost tog navoda ogleda se u činjenici da u Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, zatim u teoriji uopće, u zakonodavstvu Bosne i Hercegovine, a i u praksi Tribunala za bivšu Jugoslaviju genocid označava individualno kazneno djelo, te da ga tijela Republike Srpske, pogotovo u svom današnjem multietničkom sastavu (koji je i usvojio Zakon o praznicima), nisu mogla počiniti kolektivno.

25. Narodna skupština smatra da je zahtjev u dijelu koji se tiče usuglašenosti s Europskom konvencijom i Međunarodnom konvencijom neprihvatljiv i *ratione materiae*. S tim u svezi je ukazano na to da bi se pravo na obilježavanje praznika, *per se*, u širem teorijskom konceptu moglo smatrati jednim od ljudskih prava, ali da kao takvo nije regulirano ni Europskom konvencijom, a ni njezinim protokolima, kao ni Međunarodnom konvencijom, dakle kao jedno od temeljnih prava.

26. Najzad, Narodna skupština je, u svezi s prihvatljivošću zahtjeva, istakla i da je zahtjev očito neutemeljen. Narodna skupština je ukazala na to da je nesporno da se 9. siječnja obilježava kao vjerski praznik i dan Svetog Stefana, ali i da se ostali republički praznici (Nova godina, Prvi svibnja, Dan pobjede nad fašizmom, te Dan uspostave Općeg okvirnog sporazuma), također, poklapaju s vjerskim praznicima iz pravoslavnog ili katoličkog kalendara. Najzad, navedeno je da u Zakonu o praznicima Dan Republike (9. siječnja) nije označen kao vjerski praznik, odnosno da bi nalaženje bilo kojeg datuma na koji se ne obilježava neki od vjerskih praznika bilo zapravo nemoguće, s obzirom na njihov veliki broj u vjerskim kalendarima.

27. U odnosu na meritum zahtjeva, Narodna skupština je istakla da zahtjev ne sadrži pravno obrazloženje, niti odgovor na pitanje u čemu se sastoji ometanje, odnosno diskriminacija pojedinca u korištenju prava obilježavanjem 9. siječnja kao Dana Republike. Narodna skupština smatra da podnositelj zahtjeva nije ponudio bilo kakvo obrazloženje ili dokaz da se obilježavanjem Dana Republike, koji se poklapa s vjerskim praznikom, uspostavlja različit tretman koji dosljedno tome ugrožava bilo čija prava, odnosno da se vrši diskriminacija po bilo kojoj osnovi.

28. Narodna skupština ukazuje na to da podnositelj zahtjeva tvrdi da su obilježavanjem Dana Republike 9. siječnja (koji je ujedno i vjerski praznik pravoslavnih vjernika) diskriminirana druga dva konstitutivna naroda, odnosno da iz zahtjeva proizlazi da nisu diskriminirani pripadnici ostalih nacionalnosti ili pak ateisti i agnostici. S tim u svezi je istaknuto: "Nije razumljiva frustracija i veoma subjektivna percepcija podnosioca zahtjeva da se Dan Republike obilježava u skladu s bilo čijim religijskim ili filozofskim uvjerenjem, a čak i kada bi bila [...] 'subjektivna percepcija nije sama po sebi dovoljna da se konstatuje povreda prava iz Europske konvencije'" (vidi Europski sud, *Lautsi protiv Italije*, presuda od 18. ožujka 2011. godine, stavak 66).

29. Dalje, Narodna skupština je istakla da je, prema članku 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, potrebno da pravo u čijem vršenju dolazi do diskriminacije bude predviđeno zakonom, a da isto rješenje slijedi i Međunarodna konvencija. Prema ocjeni Narodne skupštine, podnositelj zahtjeva smatra da se radi o pravu na obilježavanje Dana Republike, a koje, kako je istakao podnositelj zahtjeva, imaju samo Srbi pravoslavne vjeroispovijedi. Prema mišljenju Narodne skupštine, ne postoji zakonom predviđeno pravo u odnosu na koje se vrši navodna diskriminacija, a shodno tome nema ni različitog tretmana, što je osnova svih međunarodnih dokumenata o zabrani diskriminacije.

30. Narodna skupština je navela da je Zakon o praznicima, čije odredbe pobija podnositelj zahtjeva, donijet nakon provedbe Odluke broj *U 5/98*, da ga je usvojila Narodna skupština čiji je sastav odražavao promjene nastale navedenom odlukom, tj. bio je multietnički, da je Klub delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda pokrenuo mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa, te da je Ustavni sud Republike Srpske (Vijećem multietničkog sastava predsjedavao je predstavnik bošnjačkog naroda iz reda sudaca Ustavnog suda Republike Srpske) rješenjem od 10. svibnja 2007. godine taj zahtjev proglasio neprihvatljivim jer nije konkretizirao u čemu se ogleda povreda vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o praznicima, te da je uopćeno navedeno da se pokreće pitanje zaštite vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u konkretnom Zakonu. Prema ocjeni Narodne skupštine, isto se ponavlja i u predmetnom zahtjevu u kojem nije navedeno u čemu se sastoji diskriminacija, odnosno ne daju se pravno relevantna obrazloženja.

31. Dalje, Narodna skupština je ocijenila "neumjesnom" tvrdnju podnositelja zahtjeva da se Dan Republike proslavlja kao datum vezan isključivo za srpski narod, pri čemu se priređuju crkvene svečanosti za proslavu tog praznika, te da se tog datuma također slavi i krsna slava Republike Srpske. U svezi s tim je ukazano na to da u Zakonu o praznicima Dan Republike nije označen kao vjerski praznik, te da se ceremonijalni dio obilježavanja praznika ne utvrđuje zakonskim tekstom i stoga ne može biti označen kao "zakonit" ili "nezakonit", odnosno "pravni" ili "protupravni". S tim u svezi je ukazano i na to da su Zakonom o praznicima posebno uređeni vjerski praznici koji uvažavaju tri vodeće religijske skupine, odnosno ostale vjeroispovijedi. Najzad, istaknuto je da Vlada Republike Srpske može odlukom odrediti obilježavanje i drugih datuma,

uvažavajući povijesno, kulturološko i tradicionalno nasljeđe konstitutivnih naroda Republike Srpske. Shodno navedenome, zaključeno je da podnositelj zahtjeva nije uspostavio pravnu vezu između državnih i vjerskih praznika i time obrazložio navodnu diskriminaciju.

32. Najzad, Narodna skupština je predložila da se usvoje njezini prethodni prigovori i utvrdi da članak 14. Europske konvencije nije primjenjiv u konkretnome slučaju, te da se ostatak zahtjeva proglasi nedopustivim. Ukoliko pak Ustavni sud bude odlučivao u meritumu u segmentu primjene članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, te članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2. a) i c) Međunarodne konvencije, predloženo je da se zahtjev odbije, odnosno da se donese odluka o nepostojanju diskriminacije u odnosu na primjenu pobijanih odredaba Zakona o praznicima.

c) Mišljenje Venecijanskog povjerenstva dano u svojstvu *amicus curiae*

33. Venecijansko povjerenstvo je izrazilo stav da u specifičnim okolnostima u BiH, te imajući u vidu sudsku praksu Ustavnog suda BiH, pobijane odredbe Zakona o praznicima mogu pokrenuti pitanje diskriminacije u smislu članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju i članka 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije u svezi s člankom II/4. Ustava BiH. Venecijansko povjerenstvo je istaklo da se, neovisno o prvobitnoj namjeri tvoraca Zakona o praznicima, čini da se i u Republici Srpskoj, kao i izvan nje, 9. siječnja percipira kao praznik povezan s dva događaja, usvajanje Deklaracije o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, te da se 9. siječnja obilježava Dan Republike, ali i Sveti Stefan, pravoslavni svetac, koji, za razliku od religijskih praznika koji su propisani istim Zakonom za tri glavne konfesijske skupine, nema protutežu u sličnim praznicima ostalih konstitutivnih naroda. Venecijansko povjerenstvo je istaklo da, iako se Zakon o praznicima primjenjuje na sve građane i u tom smislu navodno nije diskriminirajući, treba imati u vidu dva faktora: prvi je tekst samog zakona kojim se proglašava Dan Republike kao praznik koji je isključivo vezan za jedan konstitutivni narod, dok se u isto vrijeme pravnim osobama nameće obveza pod prijetnjom sankcije da se ne radi na taj dan. Kao drugi faktor navedena je specifična situacija u BiH nakon građanskog rata u ranim 90-im, tj. da je jedan od pet glavnih praznika entiteta dan koji je usko vezan za nemile događaje iz ranih 90-ih, da kao takav budi neugodnost i poniženje kod nekih stanovnika, te da, iako nije propisano obvezno učešće u njegovome obilježavanju, nametnut je kao slobodan dan, ukoliko se postupa suprotno.

d) Pisana mišljenja klubova delegata u Vijeću naroda Republike Srpske

34. Klub delegata iz reda Ostalih u Vijeću naroda Republike Srpske u svom stručnom pisanom mišljenju, s kojim se u cjelini slažu i Klub delegata iz reda hrvatskog naroda i Klub delegata iz reda srpskog naroda, najprije je istakao da zahtjev nije dopustiv.

35. U svezi s tim je ukazano na to da, shodno članku 19. stavak (1) alineja 4. Pravila Ustavnog suda, zahtjev ne sadrži navode, dokaze i činjenice na kojim se temelji, te da, shodno članku 32. Pravila Ustavnog suda, nije definirana i precizirana priroda povrede na koju se podnositelj zahtjeva poziva, niti su tvrdnje podnositelja zahtjeva potkrijepljene bilo kakvim dokazima i adekvatnim obrazloženjem povrede prava na koju se ukazuje. Stoga smatraju da osjećaj ugroženosti ili ogorčenja zbog nesretnih zbivanja iz zajedničke bliske prošlosti, u smislu citiranih odredaba Pravila Ustavnog suda, ne bi smio biti osnova za pobijanje akta usvojenog sukladno demokratskim načelima i Ustavom i zakonom predviđenim procedurama. Također, izražen je stav da bi Ustavni sud, imajući u vidu i nepotkrijepljenost zahtjeva, ulaženjem u meritorno odlučivanje na određeni način dao primat političkim argumentima na kojim se pravno valjan zahtjev za ocjenu ustavnosti ne bi smio temeljiti naspram pravnih argumenta, dokaza i činjenica.

36. U pogledu merituma zahtjeva ukazano je na to da nije moguće zaključiti na koja prava i slobode se odnosi eventualna diskriminacija koja se uspostavlja Zakonom o praznicima, kao i na koje osobe, skupine ili narode, a što je nužno i u smislu članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju i u smislu Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

37. Istaknuto je da se na obilježavanje i svetkovanje tog praznika pozivaju svi građani, predstavnici svih konstitutivnih i ostalih naroda, političkih, vjerskih i drugih zajednica iz Republike Srpske. S obzirom na to da je Zakonom o praznicima izvršeno jasno razdvajanje između republičkih i vjerskih praznika i da je svima, bez diskriminacije, omogućeno proslavljanje vjerskih praznika prema vlastitom izboru, neutemeljenom je ocijenjena tvrdnja podnositelja zahtjeva da se Dan Republike proslavlja kao vjerski praznik pripadnika pravoslavne vjeroispovijedi, koji svakako nisu samo srpske nacionalnosti, pa da se time vrši diskriminacija.

38. Slijedom navedenoga, klubovi delegata iz reda Ostalih, te hrvatskog i srpskog naroda, smatraju da su čl. 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima sukladni Ustavu i najvišim načelima zaštite ljudskih prava i sloboda i da ni na koji način ne diskriminiraju građane iz reda konstitutivnih i ostalih naroda.

39. Klub delegata iz reda bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske u stručnom pisanom mišljenju iznio je stav da 9. siječnja kao dan kada se slavi Dan Republike bošnjački narod nikada neće prihvatiti. Kao razlog naveli su to što je 9. siječnja 1992. godine Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini usvojila Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine iz koje, prema njihovome mišljenju, jasno proizlazi namjera da se formira država dominantno jednog – srpskog naroda uz apsolutno isključivanje i diskriminaciju svih drugih naroda, a što se pokazalo, kako je izričito navedeno: "[…] i tokom agresije na BiH kada je na tom teritoriju izvršeno sistematsko i plansko etničko čišćenje svih koji nisu Srbi, činjenjem brojnih drugih povreda međunarodnog humanitarnog prava, što je kulminiralo genocidom nad Bošnjacima u Srebrenici". Također, ukazano je i na mišljenje Venecijanskog povjerenstva koje je, kako taj Klub smatra, zaključilo da je proslava 9. siječnja kao Dana Republike diskriminirajući čin prema ostalim narodima u tom dijelu BiH. Najzad, istaknuto je i da je taj Klub u više navrata pokretao mehanizam zaštite vitalnog nacionalnog interesa i predlagao amandmane na Zakon o praznicima, kao i da je rješenjem Ustavnog suda Republike Srpske od 17. svibnja 2007. godine zahtjev odbačen jer nije sadržavao argumentaciju za utvrđivanje postojanja vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda. Slijedom navedenoga, Klub delegata iz reda bošnjačkog naroda smatra da je zahtjev utemeljen, te da članci 2.b) i 3.b) Zakona o praznicima nisu sukladni članku 1. Protokola broj 12.

IV. Javna rasprava

40. Ustavni sud je, sukladno članku 46. Pravila Ustavnog suda, na Plenarnoj sjednici održanoj 22. siječnja 2015. godine odlučio održati javnu raspravu na kojoj će se raspravljati o konkretnom zahtjevu. Ustavni sud je, sukladno članku 47. stavak (3) Pravila Ustavnog suda, na Plenarnoj sjednici održanoj 27. ožujka 2015. godine odlučio pozvati na javnu raspravu podnositelja zahtjeva, Narodnu skupštinu, Organizaciju za europsku sigurnost i suradnju, Misija u BiH (u daljnjem izlaganju: Misija OSCE-a u BiH), Helsinški komitet za ljudska

prava u Republici Srpskoj (u daljnjem izlaganju: Helsinški komitet), te po jednog pravnog eksperta s pravnih fakulteta u Sarajevu, Mostaru i Banjoj Luci.

41. Ustavni sud je 29. rujna 2015. godine održao javnu raspravu na kojoj su prisustvovali predstavnici podnositelja zahtjeva, predstavnici Narodne skupštine, te predstavnici Misije OSCE-a u BiH.

42. Podnositelj zahtjeva je na javnoj raspravi povukao zahtjev za ocjenu ustavnosti u dijelu koji se odnosio na članak 2.b) Zakona o praznicima, uz obrazloženje da se tim zahtjevom, u biti, ne pobija pravo entiteta ili bilo koje druge administrativne jedinice da ima svoj dan.

43. Na javnoj raspravi podnositelj zahtjeva je ostao pri zahtjevu za ocjenu ustavnosti članka 3.b) Zakona o praznicima. On smatra da je pobijana odredba u suprotnosti sa, kako je naveo, "3. i 10." alinejom Preambule Ustava BiH, člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, člankom I/2. u smislu povrede načela demokracije i pravne države, člankom I/2. Ustava BiH u smislu povrede načela sekularizma kao inherentnog elementa pravne države, te člankom 9. Europske konvencije i člankom II/4. Ustava BiH u svezi s člankom 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Podnositelj zahtjeva je zatražio da se stavi izvan snage članak 3.b) Zakona o praznicima narednoga dana od dana objavljivanja ove odluke u "Službenom glasniku BiH".

44. Podnositelj zahtjeva je istakao da iz definicije i pojma državne simbolike jasno proizlazi da se ne radi samo o pravu entiteta već i o pravu građana i kolektiviteta na državne praznike. U prilog tvrdnji da 9. siječnja označava povijesni moment samo jednog, srpskog naroda u Republici Srpskoj, predočio je stenogram zapisnika sa sjednice Narodne skupštine od 30. ožujka 2007. godine kada je usvojen Zakon o praznicima, ukazao na Deklaraciju Narodne skupštine povodom zahtjeva za ocjenu ustavnosti Zakona o praznicima pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine u predmetu broj *U 3/03* ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 46/15), te javne istupe političkih dužnosnika iz Republike Srpske. Sve navedeno, prema njegovome mišljenju, nesporno upućuje na zaključak da 9. siječnja iz pobijanog članka 3.b) Zakona o praznicima upućuje na 9. siječnja 1992. godine kada je Skupština srpskog naroda u BiH donijela Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda u BiH. Dalje, ukazano je na to da se Deklaracija definira kao rezultat prava srpskog naroda na samoopredjeljenje, samoorganiziranje i udruživanje, te se traži teritorijalno razgraničenje s ostalim narodima. Kao takva, prema njegovome mišljenju, predstavlja jednostrani akt koji nisu podržali ostali narodi koji žive u Republici Srpskoj, a kako je u svome mišljenju istaklo i Venecijansko povjerenstvo. Također, podnositelj zahtjeva tvrdi da su Deklaraciju negativno doživjeli "nesrbi" u BiH koji žive u Republici Srpskoj jer odražava filozofiju identiteta, teritorija i nacije, tj. etnonacionalizma, isključenosti drugih i drugačijih iz procesa, negiranje pluralnosti i tolerancije, te organiziranje države prema načelu iz srednjeg vijeka *cuius region, eius religio*. Prema njegovome mišljenju, tako izabran datum u suprotnosti je s načelom pluralizma koji nalaže javnoj vlasti da se mora rukovoditi vrijednostima i načelima koji su od suštinske važnosti za slobodno i demokratsko društvo koje otjelovljuje, između ostaloga, poštovanje inherentnog dostojanstva čovjeka, ugađanje velikoj raznolikosti vjerovanja, poštovanje kulturnog identiteta i identiteta skupina, vjeru u društvene i političke institucije koje unapređuju sudjelovanje pojedinca i skupina u društvu.

45. Podnositelj zahtjeva je istakao da se jedan naizgled neutralan i svjetovni dan proslavlja kao vjersko-tradicijski dan, u čijoj proslavi je aktivno i formalno uključena Srpska pravoslavna crkva. S tim u svezi je ukazao na pozivnicu predsjednika Republike Srpske na središnju proslavu 9. siječnja. Kako stoji u pozivnici, najprije se odlazi u pravoslavnu crkvu na liturgiju i lomljenje slavskog kolača, koje predvode visoki službenici Srpske pravoslavne crkve. Istaknuto je da je percepcija javnosti i medija da se na taj dan slavi krsna slava Republike Srpske, u prilog čemu je ukazano na izvještavanje javnog emitira RTRS. Dalje, ukazano je na službene čestitke političkih dužnosnika iz Republike Srpske, visokih službenika Srpske pravoslavne crkve, kao i čestitke političkih dužnosnika iz Republike Srbije, iz kojih proizlazi da se 9. siječnja Republici Srpskoj čestita Dan Republike i krsna slava Sveti Stefan. Navedeno je da je krsna slava specifikum jedino svetosavskog pravoslavlja koje propovijeda Srpska pravoslavna crkva, a koje je najzastupljenije kod pripadnika srpskog naroda. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, takva praksa provedbe pobijanog članka 3.b) Zakona o praznicima, unatoč neutralnom tekstu, neprihvatljiva je sa stajališta načela sekularizma kao inherentnog elementa svakog republikanskog i pravnodržavnog uređenja. S tim u svezi, ukazano je na to da je člankom 14. Zakona o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u BiH ("Službeni glasnik BiH" broj 5/04; u daljnjem tekstu: Zakon o slobodi vjere), između ostaloga, određeno da su crkve i vjerske zajednice odvojene od države, pa da je Republika Srpska uspostavljenom praksom obilježavanja praznika prekršila to načelo. Prema mišljenju podnositelja zahtjeva, jasno je da se slavljenjem svjetovnog entitetskog praznika na religijski način Srbi pravoslavci dovode u privilegiran položaj.

46. Podnositelj zahtjeva je istakao i da se taj datum, uz činjenicu da je neprihvatljiv zbog navedenih razloga, Zakonom o praznicima nameće svima, pod prijetnjom sankcije za slučaj da se ne poštuje.

47. Najzad, podnositelj zahtjeva je zatražio od Ustavnog suda da se izjasni o tome odgovaraju li praksa provedbe pobijanog članka 3.b) Zakona o praznicima i povijesna simbolika pobijane odredbe današnjim vrijednostima bh. slobodarskog, demokratskog i ustavnopravnog sustava i poretka.

48. Narodna skupština je istakla da je Deklaracijom izrazila volju i htijenje da ima svoj ustav, da ima svoj subjektivitet i da tim ustavom kao najvišim pravnim aktom zajednice garantira punu ravnopravnost i jednakost naroda i građana pred zakonom i zaštitu od bilo kojeg oblika diskriminacije. Ukazano je na to da su volja i htijenje dobili potvrdu i domaćih i međunarodnih subjekata potpisivanjem Općeg okvirnog sporazuma za mir, kojim su prihvaćena, između ostalih, dogovorena Temeljna načela od 8. rujna 1995. godine. Narodna skupština je podsjetila na to da je navedenim načelima, između ostaloga, određeno da se BiH sastoji od dva entiteta, Federacije BiH, uspostavljene Vašingtonskim sporazumom, i Republike Srpske, te da svaki entitet nastavlja postojati sukladno svom tadašnjem ustavu (izmijenjenom i dopunjenom, tako da je sukladan tim Temeljnim načelima). Dalje, ukazano je na to da je taj kontinuitet potvrđen člankom 2. Aneksa II. na Ustav BiH, kao i da Deklaracija o proglašenju Republike srpskog naroda BiH donesena 9. siječnja 1992. godine nikada nije bila predmet odlučivanja niti jednog tijela u BiH u smislu citirane ustavne odredbe. Najzad, istaknuto je da je Deklaracija ugrađena u Ustav Republike Srpske, te da je njezin članak 5. sačuvan u izvornome obliku u članku 10. Ustava Republike Srpske koji glasi: "Ustavom Republike garantovaće se puna ravnopravnost i jednakost naroda i građana pred zakonom i zaštita od bilo kog oblika diskriminacije." Prema mišljenju Narodne skupštine, obveza svih je, kada se govori o događajima prije Općeg okvirnog sporazuma, poštovati taj Sporazum. Najzad, prema mišljenju Narodne skupštine, 9. siječnja kao datum nastanka entiteta Republika Srpska ima svoj legitimitet i potvrdu i u članku I/3. Ustava BiH koji regulira da se BiH sastoji od dva ravnopravna entiteta: Federacije BiH i Republike Srpske.

49. Ukazano je i na to da su Zakonom o praznicima posebno regulirani entitetski praznici, a posebno vjerski praznici na način kojim se uvažava religijska pripadnost svih koji žive u Republici Srpskoj, i to bez diskriminacije. Također, istaknuto je da je Srpska pravoslavna crkva Ustavom i zakonom odvojena od javne vlasti, kao i da predstavnici niti jedne religijske zajednice nisu sudjelovali u izradi Zakona o praznicima, niti sudjeluju u njegovoj provedbi. Prema mišljenju Narodne skupštine, upuštanje u raspravu tko može slaviti vjerski praznik, kao pitanje iz isključive nadležnosti vjerskih ustanova, predstavljalo bi kršenje članka 14. Zakona o slobodi vjere i uplitanje u pitanja koja su u isključivoj nadležnosti crkvenih vlasti.

50. Dalje, navedeno je da krsna slava Republike Srpske nije propisana niti jednim zakonom, odnosno da nije bila određena ni Zakonom o slavama i svetkovinama koji je bio predmet razmatranja u Drugoj djelomičnoj odluci Ustavnog suda broj *U 4/04*. Najzad, ukazano je na to da ni u Deklaraciji nije navedeno da je donesena na dan Svetog Stefana. Shodno navedenome, činjenica da se u pozivnici predsjednika Republike navodi da je 9. siječnja i krsna slava Republike Srpske predstavlja postupanje koje nije sukladno Ustavu i zakonima Republike Srpske, odnosno postupanje koje ne može biti predmet postupka koji se tiče ocjene ustavnosti jedne zakonske odredbe. S tim u svezi istaknuto je i da obilježavanje Dana Republike počinje sredinom prosinca, serijom sastanka s predstavnicima različitih institucija i domaćih i međunarodnih organizacija, kao i predstavnicima svih religijskih zajednica, te da završava 9. siječnja kada se organiziraju svečana akademija u Kulturnom centru, koja je isključivo svjetovnog karaktera i na kojoj govori jedino predsjednik Republike, te svečani prijem u zgradi Vlade. Ukazano je na to da je organizacija obilježavanja Dana Republike u nadležnosti Kabineta predsjednika Republike, da u njoj sudjeluje dopredsjednik iz reda hrvatskoga naroda, te da cijelu manifestaciju bojkotiraju dopredsjednik i neki od političkih predstavnika iz reda bošnjačkog naroda, ali i da svečanoj akademiji i prijemu prisustvuju ministri u Vladi Republike Srpske iz tog naroda, kao i druge ličnosti iz javnog i političkog života iz sva tri konstitutivna naroda, Ostalih i građana, predstavnici diplomatskog kora, kao i međunarodnih organizacija u BiH.

51. Najzad, ukazano je na to da Zakon o praznicima nikom ne nameće obvezu da mora slaviti bilo koji od entitetskih praznika. Propisivanje prekršaja i novčanih kazni za fizičke i pravne osobe koje obavljaju privrednu djelatnosti u slučaju da rade na bilo koji od entitetskih praznika ima svrhu osigurati pravo uposlenih na plaćeno odsustvo s rada u dane državnih praznika, kako je i regulirano Zakonom o radu Republike Srpske.

V. Relevantni propisi

52. **Zakon o praznicima Republike Srpske** ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Zakonom o praznicima Republike Srpske (u daljem tekstu: Zakon) određuju se dani praznika Republike Srpske (u daljem tekstu: Republika), način njihovog obilježavanja i praznovanja od strane građana, republičkih organa i organizacija, organa jedinica lokalne samouprave, preduzeća, ustanova i drugih organizacija i lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti.

Član 2.

Praznici u Republici kao republički praznici su:
a) Nova godina;
b) Dan Republike;
v) Međunarodni praznik rada;
g) Dan pobjede nad fašizmom;
d) Dan uspostavljanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Član 3.

Praznici iz člana 2. ovog zakona praznuju se:
a) Nova godina 1. i 2. januara;
b) Dan Republike 9. januara;
v) Međunarodni praznik rada 1. i.2. maja;
g) Dan pobjede nad fašizmom 9. maja;
d) Dan uspostavljanja Opšteg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini 21. novembra.

Član 5.

(1) U dane praznika Republike ne rade republički organi i organizacije, organi jedinice lokalne samouprave, preduzeća, ustanove i druge organizacije i lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti.
(...)

Član 9.

(1) Vlada može svojom odlukom odrediti obilježavanje i drugih datuma, uvažavajući istorijsko, kulturološko i tradicionalno nasljeđe konstitutivnih naroda Republike Srpske.

Član 10.

Pravna lica, odgovorna lica u pravnom licu i lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti čine prekršaj ukoliko rade u dane republičkih praznika.

Član 11.

Za prekršaj iz člana 10. ovog zakona kazniće se:
- pravno lice – novčanom kaznom od 2.000 do 15.000 KM
- odgovorno lice u pravnom licu – novčanom kaznom od 150 KM do 2.000 KM
- lica koja profesionalno obavljaju uslužne i proizvodne djelatnosti – novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

53. **Zakon o slobodi vjere i pravnom položaju crkava i vjerskih zajednica u Bosni i Hercegovini** ("Službeni glasnik BiH" broj 5/04) u relevantnom dijelu glasi:

Članak 14.

Crkve i vjerske zajednice odvojene su od države a to znači da:

1. Država ne može priznati status državne vjere niti jednoj vjeri ni status državne crkve ili vjerske zajednice niti jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici.

2. Država nema pravo miješati se u unutarnje ustrojstvo i poslove crkava i vjerskih zajednica.

3. Nijedna crkva ili vjerska zajednica, niti njeni službenici, ne mogu dobivati posebne privilegije od države u odnosu na druge crkve ili vjerske zajednice i njihove službenike, niti može formalno sudjelovati u radu političkih ustanova, izuzev kako je navedeno u stavku 4. ovoga članka.

4. Država može, na temelju jednakosti prema svima, davati materijalnu potporu crkvama i vjerskim zajednicama za očuvanje kulturne i povijesne baštine, zdravstvene djelatnosti, obrazovne, karitativne i socijalne usluge koje pružaju crkve i vjerske zajednice, jedino pod uvjetom da crkve i vjerske zajednice pomenute usluge obavljaju bez ikakve diskriminacije, a posebice nediskriminacije na temelju vjere ili uvjerenja.

5. Crkve i vjerske zajednice na području obiteljskog, roditeljskog prava i prava djeteta mogu obavljati funkciju humanitarne, socijalne i zdravstvene pomoći, odgoja i obrazovanja sukladno odgovarajućim zakonima koji uređuju ta prava i materiju.

6. Javnoj je vlasti zabranjeno bilo kakvo uplitanje prilikom izbora, imenovanja ili smjenjivanja vjerskih velikodostojnika, uspostave strukture crkava i vjerskih zajednica ili organizacija koje vrše službu Božju i druge obrede.

7. Javno očitovanje vjere ili uvjerenja može biti ograničeno jedino na temelju zakona i sukladno međunarodnim standardima kada mjerodavni organ dokaže da je to neophodno u interesu javne sigurnosti, zaštite zdravlja, javnog morala, ili u svrhu zaštite prava i sloboda drugih osoba sukladno međunarodnopravnim standardima. Crkve i vjerske zajednice imaju pravo priziva na ovu odluku. Prizivni organ, prije donošenja odluke po prizivu, mora zatražiti od Ministarstva za ljudska prava i izbjeglice Bosne i Hercegovine mišljenje u svezi sa slučajem zabrane javnog očitovanja vjere ili uvjerenja.

VI. Dopustivost

54. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 63. stavak (1) točka d) Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali se ne ograničavajući na to:

(...)

Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

Članak 63. stavak (1) točka d) Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud će donijeti odluku kojom obustavlja postupak o zahtjevu/apelaciji kada je u tijeku postupka:

(...)

d) podnositelj zahtjeva/apelacije odustao od zahtjeva/ apelacije;

(...)

55. Podnositelj zahtjeva je na javnoj raspravi održanoj 29. rujna 2015. godine odustao od dijela zahtjeva kojim je tražio da se ocijeni ustavnost članka 2.b) Zakona o praznicima.

56. Imajući u vidu odredbu članka 63. stavak (1) točka d) Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će Ustavni sud donijeti odluku kojom obustavlja postupak ukoliko je podnositelj zahtjeva odustao od zahtjeva, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

57. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev u dijelu kojim se pobija članak 3.b) Zakona o praznicima dopustiv, zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, i da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

58. Prigovore Narodne skupštine koji se tiču dopustivosti *ratione materiae* zahtjeva u odnosu na Europsku konvenciju i Međunarodnu konvenciju, te očite neutemeljenosti zahtjeva, Ustavni sud će ispitati u okviru merituma.

VII. Meritum

59. Podnositelj zahtjeva tvrdi da je članak 3.b) Zakona o praznicima u suprotnosti sa "3. i 10." alinejom Preambule Ustava BiH, člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, člankom I/2. u smislu povrede načela demokracije i pravne države, člankom I/2. Ustava BiH u smislu povrede načela sekularizma kao inherentnog elementa pravne države, člankom 9. Europske konvencije, člankom II/4. Ustava BiH u svezi s člankom 1.1. i 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije, te člankom 14. Europske konvencije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

60. **Ustav Bosne i Hercegovine** u relevantnom dijelu glasi:

Članak I/2.

Bosna i Hercegovina je demokratska država, koja funkcionira sukladno zakonu i temeljem slobodnih i demokratskih izbora.

Članak II/4.

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

Članak III/3.

(...)

b) Entiteti i sve njihove niže jedinice u potpunosti će se pokoravati ovome Ustavu, koji dokida one odredbe zakona Bosne i Hercegovine i ustava i zakona entiteta koje su protivne Ustavu, kao i odlukama institucija Bosne i Hercegovine. Opća načela međunarodnog prava su sastavni dio pravnog sustava Bosne i Hercegovine i entiteta.

(...)

61. **Članak 1. Protokola broj 12** uz Europsku konvenciju glasi:

Članak 1.

Opća zabrana diskriminacije

1. Uživanje svih prava određenih zakonom osigurat će se bez diskriminacije na bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnoj manjini, imovina, rođenje ili drugi status.

2. Nikoga ne smiju diskriminirati javna tijela na bilo kojoj osnovi, kako je i navedeno u stavku 1.

62. **Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije** (usvojena na Plenarnoj sjednici Opće skupštine Ujedinjenih naroda 21. prosinca 1965. godine) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.1.

*U ovoj konvenciji 'rasna diskriminacija' odnosi se na svako razlikovanje, isključivanje, ograničavanje ili davanje prvenstva koji se zasnivaju na rasi, boji, precima, nacionalnom ili etničkom porijeklu i koji imaju kao svrhu ili kao rezultat da naruše ili da kompromitiraju priznavanje, uživanje ili vršenje, pod jednakim uslovima, prava čovjeka (*human rights*) i osnovnih sloboda na političkom, ekonomskom, socijalnom i kulturnom polju ili u svakoj drugoj oblasti javnog života.*

Član 2.

Države članice osuđuju rasnu diskriminaciju i obavezuju se da svim odgovarajućim sredstvima i bez odgode provode politiku koja teži da ukine svaki oblik rasne diskriminacije i da potpomažu razumijevanje između svih rasa, i u tu svrhu:

a) svaka država-članica obavezuje se da ne počini nikakvo djelo rasne diskriminacije ili ne vrši nikakvo djelo rasne diskriminacije, ili ne vrši rasnu diskriminaciju protiv lica, grupa lica ili ustanova, kao i da postupa tako da se sve javne, nacionalne i lokalne ustanove pridržavaju ove obaveze;

(...)

c) svaka država-članica treba da preduzme efikasne mjere radi ponovnog razmatranja nacionalne i lokalne vladine politike i izmjene, ukidanja ili poništenja svakog zakona i svakog propisa koji ima svrhu da uvede rasnu diskriminaciju ili da je ovjekovječi tamo gdje ona postoji;

(...)

63. Ustavni sud će prvo razmotriti pitanje primjenjivosti članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, te članka 1.1. i članka 2.a) i c) Međunarodne konvencije.

64. Ustavni sud ukazuje na to da određivanje praznika koji se proslavlja u široj društvenoj zajednici u okviru javnih vlasti i prema domaćem i prema usporednom pravu potpada u oblast javnoga prava, a u kojem dijelu, prema stajalištu Europskog suda i Ustavnog suda, javne vlasti uživaju široko polje slobodne procjene. Člankom 1. Ustava Republike Srpske propisano je da Srbi, Bošnjaci i Hrvati, kao konstitutivni narodi, Ostali i građani, ravnopravno i bez diskriminacije, sudjeluju u vršenju vlasti u Republici Srpskoj. Ta odredba ima dodatnu potvrdu i u članku 33. Ustava Republike Srpske (Ustav Republike Srpske, II – Ljudska prava i slobode) i njome je, između ostaloga, određeno da građani imaju pravo sudjelovati u obavljanju javnih poslova. Pri tom, pojam građani upućuje na konstitutivne narode, Ostale i građane Republike Srpske.

65. Ustavni sud primjećuje da se Zakonom o praznicima (članak 1) određuju dani praznika Republike Srpske, način na koji će ih građani, tijela i institucije obilježavati i praznovati, a iz čega proizlazi da se radi o pitanju koje potpada u oblast javnog prava i koje se tiče interesa svih u Republici Srpskoj. Dalje, navedeni zakon donijela je Narodna skupština kao tijelo zakonodavne vlasti, sukladno ovlašću iz članka 70. stavak 1. točka 2. Ustava Republike Srpske da donosi zakone. Shodno navedenome, a u smislu članka 1. Ustava Republike Srpske, učešće u reguliranju tog pitanja ulazi u okvir ustavnog prava vršenja vlasti, odnosno, u smislu članka 33. Ustava Republike Srpske, ustavnog prava obavljanja javnih poslova. U tom smislu određivanje praznika i dana kada će se oni obilježavati potpada pod "pravo koje se eksplicitno garantira po domaćem zakonu" u smislu članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, a u odnosu na koje su javne vlasti preuzele obvezu da nikoga neće diskriminirati.

66. Ustavni sud podsjeća na to da Međunarodna konvencija, u odnosu na druge međunarodne dokumente kojim se štite i garantiraju ljudska prava i u odnosu na diskriminaciju, postavlja širi obujam zaštite jer nije ograničena na specifična prava i slobode koja su sadržana u samom instrumentu. Činjenica da su u članku 5. Međunarodne konvencije pobrojana građanska, politička, ekonomska, socijalna i kulturna prava čije se uživanje država obvezuje osigurati pred zakonom bez diskriminacije ne može se tumačiti na način da taj članak uspostavlja građanska, politička, socijalna i kulturna prava, već na način da pretpostavlja postojanje tih prava i njihovo priznanje (vidi Komitet za eliminaciju rasne diskriminacije, Opći komentar broj XX, Nediskriminirajuća implementacija prava i sloboda (članak 5), usvojen na Četrdeset osmoj sjednici, 1996).

67. Ustavni sud ukazuje na to da je u Prvoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04* od 31. ožujka 2006. godine (objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 47/06), te u Drugoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04* od 18. studenog 2006. godine (objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 24/07), ispitujući ustavnost tadašnjih zakonskih rješenja o zastavi, grbu i himni, te o određivanju praznika, izrazio stav da je Međunarodna konvencija primjenjiva. Takav zaključak utemeljen je na činjenici da je u Aneksu I. Ustava BiH, kao jednom od dodatnih sporazuma koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini, navedena i Međunarodna konvencija, te da se obveze iz međunarodnih sporazuma navedenih u Aneksu I. na Ustav Bosne i Hercegovine, prema članku II/1. i članku II/6. Ustava Bosne i Hercegovine, odnose i na entitete.

68. Shodno navedenome, Ustavni sud nije mogao prihvatiti prigovor Narodne skupštine u odnosu na primjenjivost članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, te članka 1.1. i članka 2.a) i c) Međunarodne konvencije.

69. U konkretnome slučaju, tvrdnje o diskriminirajućem karakteru pobijanog članka 3.b) Zakona o praznicima, odnosno o davanju prednosti pripadnicima srpskog naroda u odnosu na druga dva konstitutivna naroda i Ostale, a protivno načelu jednakosti konstitutivnih naroda, podnositelj zahtjeva, u biti, temelji na dva argumenta.

70. Prvi je da se Dan Republike koji se obilježava 9. siječnja vezuje za donošenje Deklaracije o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, koju je usvojila Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini 9. siječnja 1992. godine, tj. bez učešća predstavnika Bošnjaka, Hrvata i Ostalih. Zbog toga, prema njegovome mišljenju, 9. siječnja predstavlja povijesni trenutak isključivo srpskog naroda jer se Deklaracija definira kao rezultat prava srpskog naroda na samoopredjeljenje, samoorganiziranje i udruživanje, te se traži teritorijalno razgraničenje s drugim narodima. Najzad, podnositelj zahtjeva je iznio tvrdnju da taj datum nailazi na negativnu percepciju kod svih nesrba u Republici Srpskoj jer odražava filozofiju identiteta teritorija i nacije, tj. entonacionalizma, isključenost drugih i drugačijih u bilo kakvom odlučivanju, negiranje pluralnosti i tolerancije, multikulturalnosti i zagovaranje srednjovjekovnog načela *cuius regio, eius religio*.

71. Drugi je da se istog dana obilježava i krsna slava Republike Srpske – Sveti Stefan, pa da su na taj način javne vlasti jedan svjetovni datum počele doživljavati kao vjerski pravoslavni praznik ili kao tradicijski pravoslavni običaj koji isključivo pripada samo srpskom narodu. Podnositelj zahtjeva je istakao da krsna slava predstavlja specifikum jedino svetosavskog pravoslavlja koji propovijeda Srpska pravoslavna crkva, a koji se ne susreće niti kod jedne druge pravoslavne crkve. Dalje, ukazano je na to da središnja proslava obilježavanja 9. siječnja počinje odlaskom u pravoslavnu crkvu na liturgiju i lomljenje slavskog kolača, zatim da taj obred, u pravilu, predvode najviši službenici Srpske pravoslavne crkve. U tom dijelu podnositelj zahtjeva je istakao i da je percepcija javnosti i medija, političkih dužnosnika u Republici Srpskoj, kao i dužnosnika iz Republike Srbije, te predstavnika Srpske pravoslavne crkve, da se tog dana slavi krsna slava Republike Srpske i Dan Republike. Na taj način se, prema njegovome mišljenju, jedan, naizgled neutralan svjetovan dan, proslavlja kao vjersko-tradicijski dan, a pri tom je u njegovu proslavu aktivno i formalno uključena i Srpska pravoslavna crkva, čime su javne vlasti u Republici Srpskoj prekršile i načelo sekularizma proklamirano člankom 14. Zakona o slobodi vjere.

72. U odgovoru na prvi argument podnositelja zahtjeva Narodna skupština je istakla da je 9. siječnja 1992. godine nastala Republika Srpska, te da je Republika Srpska Deklaracijom izrazila volju i htijenje da ima svoj ustav, da ima subjektivitet i da tim ustavom garantira punu jednakost naroda i građana pred zakonom i zaštitu od bilo kojega oblika diskriminacije, kako je i bilo navedeno u članku 5. Deklaracije, a koji je u izvornome obliku ugrađen u članak 10. Ustava Republike Srpske. S tim u svezi ukazano je na to da prethodno navedeno ima potvrdu u Preambuli Općeg okvirnog sporazuma za mir, čiji je Ustav BiH dio, a u kojoj je, između ostaloga, navedeno da strane potpisnice potvrđuju dogovorena Temeljna načela od 8. rujna 1995. godine u kojima je utvrđeno da se BiH sastoji od dva entiteta, Federacije BiH, uspostavljene Vašingtonskim sporazumom, i Republike Srpske, te da svaki entitet nastavlja postojati sukladno svom tadašnjem ustavu (izmijenjenom i dopunjenom, tako da je sukladan tim Temeljnim načelima). Najzad, prema mišljenju Narodne skupštine, 9. siječnja kao datum nastanka entiteta Republika Srpska ima svoj legitimitet i potvrdu i u članku I/3. Ustava BiH koji regulira da se BiH sastoji od dva ravnopravna entiteta: Federacije BiH i Republike Srpske.

73. U odgovoru na drugi argument podnositelja zahtjeva Narodna skupština je ukazala na to da se ni u Deklaraciji ne spominje da je donesena na dan Sv. Stefana, niti se taj dan u tom dokumentu označava kao krsna slava Republike Srpske. Također, istaknuto je da krsna slava Republike Srpske nikad nije ustanovljena niti jednim propisom u Republici Srpskoj, odnosno da nije bila ustanovljena ni Zakonom o slavama i svetkovinama koji je bio predmet preispitivanja u Drugoj djelomičnoj odluci Ustavnog suda broj *U 4/04*, kao ni u Zakonu o praznicima, odnosno u njegovom članku 3.b) koji je predmet pobijanja. S obzirom na to da krsna slava ne postoji u zakonu, niti u jednoj normi, pitanje tko i kako može da je obilježava u isključivoj je nadležnosti Srpske pravoslavne crkve i, shodno članku 14. Zakona o slobodi vjere, javne vlasti se o tome ne mogu izjašnjavati. Dakle, Narodna skupština smatra da to ne može biti pitanje o kojem može odlučivati Ustavni sud. Također, ukazano je na to da Zakon o praznicima posebno regulira praznike entiteta, a posebno vjerske praznike, uvažavajući tri najveće religijske skupine, kao i da je Srpska pravoslavna crkva ustavom, zakonom i ponašanjem odvojena od države (entiteta). Prema mišljenju Narodne skupštine, činjenica da su neki od sastavljača programa obilježavanja Dana Republike samovoljno navodili da je taj dan i njezina krsna slava predstavlja postupanje protivno Ustavu i zakonima Republike Srpske i to ne može biti predmet postupka pred Ustavnim sudom jer bi se na taj način Ustavni sud upustio u kvalifikaciju i ocjenu prakse, a ne norme i njezine usklađenosti s Ustavom.

74. Imajući u vidu iznijete argumente podnositelja zahtjeva i Narodne skupštine, u odgovoru na pitanje ima li izbor 9. siječnja za obilježavanje Dana Republike diskriminirajući učinak za Bošnjake i Hrvate kao konstitutivne narode, zatim za Ostale i građane Republike Srpske, odnosno rezultira li davanjem prednosti pripadnicima srpskog naroda u odnosu na druga dva konstitutivna naroda i Ostale, protivno načelu jednakosti konstitutivnih naroda, Ustavni sud treba ocijeniti: a) predstavlja li 9. siječnja povijesno nasljeđe samo jednog naroda u Republici Srpskoj i b) favorizira li praksa obilježavanja praznika 9. siječnja samo jedan narod.

a) Deveti siječnja kao dio povijesti samo jednog naroda

75. Ustavni sud podsjeća na to da je u Prvoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04*, ocjenjujući ustavnost entitetskih zakona o grbu, zastavi i himni, istakao sljedeće (vidi točku 131): "(...) kada su u pitanju simboli Republike Srpske, radi (se) o zvaničnim simbolima jedne teritorijalne jedinice koja ima status 'entiteta', koji predstavljaju ustavnu kategoriju i, kao takvi, moraju predstavljati i sve građane Republike Srpske kojima i sam Ustav Republike Srpske priznaje jednaka prava. Ti simboli nalaze se na svim obilježjima javnih institucija u Republici Srpskoj, u Narodnoj skupštini Republike Srpske, na javnim ustanovama itd., dakle, to nisu lokalni simboli jednog naroda koji treba da odražavaju kulturno i historijsko naslijeđe samo tog naroda, nego se radi o zvaničnim simbolima multinacionalnog entiteta koji, stoga, moraju i odražavati takav karakter entiteta.". U navedenoj odluci Ustavni sud je zaključio da pobijani entitetski zakoni nisu sukladni članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije.

76. Dalje, Ustavni sud naglašava da su u Drugoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04* predmet ocjene bile odredbe čl. 1. i 2. Zakona o slavama i svetkovinama kojim su kao republički praznici bili određeni Božić, Dan Republike, Nova godina (14. siječnja), Bogojavljenje, Sveti Sava, Prvi srpski ustanak, Vaskrs, Duhovi, Prvi svibnja – Praznik rada, i Vidovdan, te datumi kada se obilježavaju (Dan Republike se obilježavao 9. siječnja). Ustavni sud je zaključio da pobijane zakonske odredbe (vidi točku 70) nisu u suglasnosti s ustavnim načelom o ravnopravnosti konstitutivnih naroda, građana i Ostalih u Bosni i Hercegovini i da su diskriminirajućeg karaktera, dakle nisu suglasni s člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s čl. 1.1. i čl. 2. a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Ustavni sud je zaključio da pobijane odredbe Zakona o slavama i svetkovinama obuhvaćaju praznike koji u pretežnom dijelu odražavaju i veličaju samo srpsku povijest, tradiciju, običaje i vjerski i nacionalni identitet. U citiranoj odluci Ustavni sud je istakao (vidi točku 70) da je legitimno pravo srpskog naroda u Republici Srpskoj da zakonodavnim mehanizmima očuva svoju tradiciju i identitet, ali jednako pravo mora se dati i drugim konstitutivnim narodima u Republici Srpskoj i ostalim građanima Republike Srpske.

77. U Mišljenju Venecijanskog povjerenstva ukazano je na to da izbor 9. siječnja za obilježavanje Dana Republike kao praznika entiteta može biti problematičan, između ostaloga, zbog činjenice da Deklaracija predstavlja jednostrani akt koji nisu podržali ostali, nesrpski narodi koji žive u Republici Srpskoj.

78. Nesporno je da je izbor 9. siječnja za obilježavanje Dana Republike u pobijanom članku 3.b) Zakona o praznicima inspiriran 9. siječnjem 1992. godine kada je održana Skupština srpskog naroda u BiH, bez učešća pripadnika bošnjačkog i hrvatskog naroda i Ostalih i donijeta Deklaracija, kao izraz političke volje samo jednog, srpskog naroda.

79. Stoga, Ustavni sud smatra da izbor 9. siječnja kao datum obilježavanja praznika Dan Republike nema simboliku kolektivnog zajedničkog sjećanja koje može doprinijeti jačanju kolektivnog identiteta kao vrijednostima koje imaju poseban značaj u multietničkom društvu koje se temelji na uvažavanju i poštivanju različitosti kao temeljnih vrijednosti modernog demokratskog društva. U tom smislu, izbor 9. siječnja za obilježavanje Dana Republike kao jednog od praznika entiteta koji predstavlja ustavnu kategoriju i kao takav mora predstavljati i sve građane Republike Srpske kojima i sam Ustav Republike Srpske priznaje jednaka prava nije sukladan ustavnoj obvezi o nediskriminaciji u smislu prava skupina, jer uspostavlja povlašteni položaj samo jednog, srpskog naroda, čiji su predstavnici 9. siječnja 1992. godine, bez učešća predstavnika Bošnjaka, Hrvata i Ostalih, donijeli Deklaraciju o proglašenju Republike srpskog naroda Bosne i Hercegovine, koja predstavlja jednostrani akt. Kao takav, prema mišljenju Ustavnog suda, te prema stavu Venecijanskog povjerenstva, ne može se smatrati suglasnim s temeljnim vrijednostima izjavljenim u Ustavu Republike Srpske, tj. s poštovanjem ljudskog dostojanstva, slobode i jednakosti, nacionalne ravnopravnosti, s demokratskim institucijama, vladavinom prava, socijalnom pravdom, pluralističkim društvom, garantiranjem i zaštitom ljudskih sloboda i prava, kao i prava manjinskih skupina sukladno međunarodnim standardima, zabrani diskriminacije (Preambula).

b) Praksa obilježavanja praznika

80. Ustavni sud primjećuje da Zakon o praznicima, a niti bilo koji drugi propis u Republici Srpskoj, krsnu slavu Republike Srpske ne regulira ni kao vjerski ni kao sekularni praznik, odnosno ne definira se da je krsna slava Republike Srpske Sveti Stefan. Takvu odredbu nije sadržao ni Zakon o slavama i svetkovinama koji je bio predmet ocjene u Drugoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04*. Također, ni Deklaracija nije sadržala odrednicu da je donijeta na dan Svetog Stefana, odnosno da se Sv. Stefan proglašava krsnom slavom Republike Srpske. Najzad, Zakon o praznicima, a ni bilo koji drugi propis u Republici Srpskoj, ne regulira način obilježavanja odnosno ceremoniju proslave niti jednog od praznika (svjetovnih i vjerskih) koje priznaje.

81. Prema praksi Ustavnog suda zasnovanoj i na praksi Europskog suda, diskriminacija nastupa ako se osoba ili skupina osoba koje se nalaze u analognoj situaciji različito tretiraju i ako ne postoji objektivno i razumno opravdanje za takav tretman. Pri tome je nevažno je li diskriminacija posljedica različitog zakonskog tretmana ili primjene samog zakona (vidi Europski sud za ljudska prava, *Irska protiv Velike Britanije*, presuda od 18. siječnja 1978. godine, serija A, broj 25, stavak 226).

82. Ustavni sud primjećuje da se u javnom životu zajednice praznik manifestira aktivnostima koje se poduzimaju u okviru javne vlasti s ciljem podsjećanja na vrijednosti koje su od značaja za zajednicu kao cjelinu i predstavljanjem zajednice prema drugima izvan nje same. Zbog toga, način obilježavanja praznika dobiva karakter vršenja javne vlasti iako kao takav nije reguliran zakonskom niti bilo kojom drugom normom.

83. Stoga, argument podnositelja zahtjeva da su javne vlasti uspostavljenom praksom obilježavanja praznika jedan svjetovni datum počele doživljavati kao vjerski pravoslavni praznik ili kao tradicijski pravoslavni običaj pokreće pitanje postojanja administrativne prakse protivne Ustavu BiH, a što, prema tvrdnjama podnositelja zahtjeva, ima diskriminirajući učinak.

84. Europski sud za ljudska prava pojam "administrativne prakse protivne Konvenciji" definira kao akumulaciju identičnih ili analognih povreda koje su dovoljno brojne i međusobno povezane da predstavljaju ne samo izolirane slučajeve (izuzetke) nego i šablonu (sustav), (vidi Europski sud za ljudska prava, prethodno citirane, *Irska protiv Ujedinjenog Kraljevstva, Cipar protiv Turske*, presuda od 10. svibnja 2001. godine, stavak 115).

85. Ustavni sud smatra da se u definiranju pojma "administrativne prakse protivne Ustavu BiH" može rukovoditi navedenom definicijom, te tumačenjem pojma diskriminacije iz Prve djelomične odluke broj *U 4/04*. U citiranoj odluci Ustavni sud je izrazio stav da pravni poredak BiH, uslijed postojanja članka II/4. Ustava BiH koji obuhvaća opću klauzulu o zabrani diskriminacije, pruža veću zaštitu od diskriminacije nego Europska konvencija, tj. ustavne obveze nediskriminacije u smislu prava skupina.

86. S obzirom na to da se svaki praznik obilježava na godišnjoj razini (vidi Mišljenje Venecijanskog povjerenstva, točka 32 – godišnja povratna prilika), praksa načina obilježavanja jednog praznika potpada pod sustav, a ne izolirani slučaj u smislu navedene definicije administrativne prakse.

87. Ustavni sud primjećuje da se manifestacija praznika u privatnome životu pojedinca vezuje za slobodno vrijeme i ne obvezuje ga i ne nameće mu bilo kakvo javno ili privatno učešće u samom obilježavanju praznika. U tom smislu, sama praksa obilježavanja praznika, u načelu, ne bi mogla rezultirati diskriminacijom u ostvarivanju pojedinačnih prava i obveza. Međutim, nediskriminacija pojedinaca ne zamjenjuje jednakost skupina (vidi Ustavni sud, Treća djelomična odluka broj *U 5/98*, stavak 70). Stoga, načelo kolektivne jednakosti konstitutivnih naroda nameće obvezu entitetima da ne diskriminiraju, u prvome redu, one konstitutivne narode koji su, u stvarnosti, u položaju manjine u odgovarajućem entitetu.

88. Ustavni sud primjećuje da se Republici Srpskoj u službenim čestitkama od 9. siječnja koje su uputili politički dužnosnici iz reda srpskog naroda u BiH i Republici Srpskoj, te politički dužnosnici iz Republike Srbije, na taj dan čestitaju Dan Republike i krsna slava. U svom obraćanju na Svečanoj akademiji 9. siječnja 2015. godine predsjednik Republike Srpske istakao je da se jedinstveno slave Dan Republike i krsna slava. Krsnu slavu Republici Srpskoj čestitaju i visoki dužnosnici Srpske pravoslavne crkve, koji rukovode liturgijom i lomljenjem slavskog kolača u pravoslavnoj crkvi, te koji prisustvuju Svečanoj akademiji u Kulturnom centru i prijemu u zgradi Vlade Republike Srpske. U izvještavanju medija o proslavi 9. siječnja navodi se da tog dana Republika Srpska slavi Dan Republike i krsnu slavu.

89. Sve navedeno govori u prilog stavu Venecijanskog povjerenstva (vidi Mišljenje, točka 38), tj. da se čini da je i u Republici Srpskoj i izvan nje 9. siječnja povezan s dva događaja u isto vrijeme: Danom Republike, koji je svrstan među sekularne, a ne vjerske praznike, i sa Svetim Stefanom.

90. Ustavni sud je u Drugoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04* zaključio da praznici ne mogu biti regulirani na način da preferiraju niti jedan od konstitutivnih naroda, odnosno da će to biti slučaj ukoliko su regulirani tako da odražavaju povijest, tradiciju, običaje, religiju i druge vrijednosti samo jednog naroda. Ustavni sud smatra da nema razloga da od tog stava odstupi i kada je u pitanju praksa obilježavanja entitetskih praznika kao jednog segmenta vršenja javne vlasti.

91. Nesporno je da pravoslavna religija prevladava kod pripadnika srpskog naroda, kao i da je krsna slava specifično i jedinstveno obilježje svetosavskog pravoslavlja koje propovijeda Srpska pravoslavna crkva. Zbog toga, praksa obilježavanja krsne slave Republike Srpske nesumnjivo daje nadmoćnu vidljivost pravoslavnoj religiji kao većinskoj u Republici Srpskoj i Srpskoj pravoslavnoj crkvi, odnosno Srbima kao narodu kod kojega je ta religija i najzastupljenija. S tim u svezi, Ustavni sud je u Drugoj djelomičnoj odluci broj *U 4/04* ukazao na to da je legitimno pravo srpskog naroda u Republici Srpskoj da očuva svoju tradiciju i identitet, ali da se jednako pravo mora dati i drugim konstitutivnim narodima i ostalim građanima u Republici Srpskoj.

92. Stoga, proizlazi da su uspostavljenom praksom obilježavanja praznika 9. siječnja, kada se uz Dan Republike obilježava i krsna slava Republike Srpske, bez obzira na to radi li se o odvojenoj ili jedinstvenoj proslavi ta dva događaja, javne vlasti u Republici Srpskoj kreirale javnu atmosferu sustava vrijednosti i vjerovanja koja očito daje prioritet religijskom nasljeđu, tradiciji i običajima samo srpskog naroda, dovodeći ga u privilegiran položaj kao samo jednog od tri konstitutivna naroda u Republici Srpskoj, koji svoja prava i obveze ostvaruju pod jednakim uvjetima i na jednak način. Na taj su način javne vlasti Republike Srpske uspostavljenom praksom prekršile ustavnu obvezu nediskriminacije u smislu prava skupina. Naime, religijska uvjerenja, i s tim u svezi tradicija i obred, čine dio identiteta svakog od konstitutivnih naroda u BiH i legitimno je pravo svakog od njih da ga očuvaju. Na javnim vlastima je obveza da osiguraju ostvarivanje tog prava jednako za sve. Praksa obilježavanja 9. siječnja i kao vjerskog praznika koji predstavlja dio identiteta samo jednog od konstitutivnih naroda nije sukladna toj obvezi javne vlasti.

93. Dalje, ne upuštajući se u ocjenu tko može obilježavati vjerski praznik, te ne dovodeći u pitanje pravo bilo koga da, uključujući i osobe koje u svojstvu izabranih i imenovanih predstavnika sudjeluju u vršenju javne vlasti, pojedinačno i/ili u zajednici s drugima u privatnom i javnom životu izražavaju svoju religijsku ili drugu pripadnost odnosno uvjerenja, a koja mogu trpjeti samo ograničenja nužna u demokratskom društvu u svrhu ostvarivanja legitimnog cilja, kreirana javna atmosfera sustava vrijednosti i vjerovanja koja, očito, daje prioritet religijskom nasljeđu, tradiciji i običajima samo jednog naroda, nije sukladna ni s obvezom javne vlasti da u vršenju svojih dužnosti na neutralan i nepristran način osigura iskazivanje raznih religija, vjera i vjerovanja, te vjersku usklađenost i toleranciju u demokratskom društvu. Naime, tako ustanovljena atmosfera, koju promoviraju politički dužnosnici Republike Srpske koji bi trebali biti posebno pažljivi u promoviranju demokracije i njezinih načela, pri tom imajući u vidu da su pored pravoslavne crkve i pravoslavlja druge vjeroispovijedi i crkve poput katoličke vjere ili islama oduvijek činile sastavni dio multireligijskog života u

BiH, u smislu pluralizma koji Ustav BiH i Europska konvencija zahtijevaju kao nužnu pretpostavku za demokratsko društvo.

94. Također, ustanovljena praksa i stvorena javna atmosfera sustava vrijednosti i vjerovanja u suprotnosti je s načelom sekularizma proklamiranim člankom 14. Zakona o slobodi vjere, koji u smislu članka III/3.(b) Ustava BiH predstavlja "odluku institucija BiH", koje su se entiteti i sve njihove administrativne jedinice dužne pridržavati, i koji je sukladan demokratskim načelima iz članka I/2. Ustava BiH. Naime, uspostavljena praksa obilježavanja praznika kao funkcija vršenja javne vlasti na 9. siječnja, kada se uz Dan Republike obilježava i krsna slava Republike Srpske, bez obzira na to radi li se o odvojenoj ili jedinstvenoj proslavi ta dva događaja, a koja obuhvaća liturgiju i lomljenje slavskog kolača u pravoslavnoj crkvi koju predvode službenici Srpske pravoslavne crkve, te prisustvo službenika te crkve u ostatku ceremonije obilježavanja praznika, nisu sukladni proklamiranom načelu odvojenosti crkve od države. Naime, prema tom načelu, između ostaloga, javne vlasti ne mogu priznati status državne vjere niti jednoj vjeri ili status državne crkve niti jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici, ne mogu davati niti jednoj crkvi ili vjerskoj zajednici i njihovim službenicama posebne privilegije u odnosu na druge crkve ili vjerske zajednice, niti ijedna crkva ili vjerska zajednica i njezini službenici mogu formalno sudjelovati u radu političkih ustanova.

95. Najzad, Ustavni sud podsjeća na to da je Venecijansko povjerenstvo, u prilog razlozima zbog kojih izbor 9. siječnja za obilježavanje Dana Republike može biti problematičan, između ostaloga, ukazalo na to da, premda se ne nameće nikakva obveza sudjelovanja u formalnom obilježavanju Dana Republike, sama činjenica da taj zakon nameće svim stanovnicima da ga obilježavaju kao slobodan dan, odnosno da se uzdrže od rada na taj dan, pod prijetnjom sankcije relativno visoke kazne, može biti problematična, te njegova primjena može imati disproporcionalna djelovanja na pojedince/članove određenih nacionalnih zajednica koje žive u Republici Srpskoj, te na dotične zajednice (vidi Mišljenje, točka 55).

96. Stoga, Ustavni sud smatra da je praksom da se 9. siječnja obilježava i krsna slava Republike Srpske kao pravoslavni vjerski praznik uspostavljen preferencijalni tretman Srba kao jednog konstitutivnog naroda u odnosu na Bošnjake i Hrvate kao konstitutivne narode, Ostale i građane Republike Srpske, čime su javne vlasti Republike Srpske prekršile "ustavnu obvezu nediskriminacije u smislu prava skupina".

97. Ustavni sud zaključuje da se pobijanim člankom 3.b) Zakona o praznicima kojim je određeno da se Dan Republike obilježava 9. siječnja uspostavlja povlašteni položaj pripadnika srpskog naroda u odnosu na pripadnike bošnjačkog i hrvatskog naroda, Ostalih i građana Republike Srpske zbog činjenice da taj datum predstavlja dio povijesnog nasljeđa samo srpskog naroda, kao i zbog obilježavanja krsne slave Republike Srpske koja se vezuje za tradiciju i običaje također samo srpskog naroda.

98. Ustavni sud zaključuje da je pobijani članak 3.b) Zakona o praznicima u suprotnosti s člankom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2.a) i c) Međunarodne konvencije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

99. Ustavni sud ponovno naglašava da se ovom odlukom ni na koji način ne dovodi u pitanje pravo građana Bosne i Hercegovine pravoslavne vjeroispovijedi (kao ni slično pravo građana bilo koje druge vjerske zajednice u Bosni i Hercegovini) da slobodno na tradicionalan, odnosno drugi prigodan način obilježavaju svoje praznike, uključujući i slavu Svetog Stefana. Prema stavu Ustavnog suda, takve slobode i prava, a posebno njihovo slobodno manifestiranje, samo potvrđuju multikonfesionalni i multikulturalni karakter Bosne i Hercegovine kao države i društva. Stoga se ovakva odluka Ustavnog suda u tom kontekstu ne može nikako drukčije razumijevati.

Ostali navodi

100. S obzirom na zaključke u svezi s člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom 1. Protokola broj 12, kao i s člankom 1.1. i člankom 2. a) i c) Međunarodne konvencije, Ustavni sud ne smatra svrsishodnim ispitivati pobijani članak 3.b) Zakona o praznicima i u svezi sa "3. i 10." alinejom Preambule Ustava BiH, člankom II/3.(g) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 9. Europske konvencije, člankom 14. Europske konvencije, te člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

VIII. Zaključak

101. Ustavni sud zaključuje da je članak 3.b) Zakona o praznicima ("Službeni glasnik Republike Srpske" broj 43/07) u suprotnosti s člankom I/2. Ustava Bosne i Hercegovine, člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2. a) i c) Međunarodne konvencije i člankom 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju.

102. Na temelju članka 59. st. (1) i (2), članka 61. stavak (4) i članka 63. stavak (1) točka d) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

103. Aneks ove odluke, u smislu članka 43. stavak (1) Pravila Ustavnog suda, čine izdvojena mišljenja dopredsjednika Zlatka M. Kneževića i suca Miodraga Simovića suprotna odluci.

104. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

Izdvojeno mišljenje o neslaganju suca Miodraga Simovića

Nažalost, ne mogu se složiti ni s obrazloženjem ni sa zaključcima većine u Ustavnom sudu u pogledu neustavnosti članka 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske. Moji razlozi su sljedeći:

(1) Pravo na obilježavanje praznika zagarantirano je i pobijanim Zakonom o praznicima. Navedeni Zakon u članku 8. stavak 4. to pravo priznaje svakom građaninu kao pravo na "plaćeno odsustvo s posla, po vlastitom izboru do dva dana u toku kalendarske godine, na dane svojih vjerskih praznika". To pravo, međutim, nije regulirano Europskom konvencijom i njezinim protokolima, niti Međunarodnom konvencijom o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije. Stoga je konkretni zahtjev u segmentu pozivanja na povredu Europske konvencije i njezinih protokola, te Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije neprihvatljiv *ratione materiae*.

(2) Ukoliko bi taj zahtjev bio prihvatljiv, Ustavni sud bi ga trebao proglasiti neutemeljenim jer je obilježavanje vjerskih praznika kao državnih, odnosno neradnih dana, praksa koja postoji u velikom broju država u svijetu i kao takva predstavlja dio tradicije i civilizacijskog razvoja. U svezi s tim, Europski sud za ljudska prava izrazio je stajalište da odluka o tome hoće li država primijeniti tradiciju ili ne spada u polje slobodne procjene određene države, te da Sud, osim toga, mora uzeti u obzir činjenicu da je Europa obilježena velikom raznolikošću država od kojih se sastoji, posebno u sferi kulturnog i povijesnog razvoja (vidi paragraf 68. presude Velikog vijeća Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Lautsi i drugi protiv Italije* od 18. ožujka 2011. godine).

Presuda *Lautsi i drugi protiv Italije* privukla je veliku pozornost svjetske javnosti. Tu se radilo o prijavi državljanke Italije čija su djeca pohađala državnu školu u Italiji, u čijim

učionicama je bilo istaknuto raspelo. Podnositeljica aplikacije žalila se na to da su joj povrijeđeni pravo da se djeca obrazuju sukladno vjerskim ili filozofskim uvjerenjima roditelja, a kako je predviđeno Europskom konvencijom, i to člankom 2. Protokola broj 1 uz Konvenciju, i pravo na slobodu vjere iz članka 9. Konvencije. Europski sud za ljudska prava prihvatio je da obvezno postavljanje raspela na zidu učionica talijanskih javnih škola ne predstavlja nasrtaj na pravo roditelja da osiguraju odgoj i pouku vlastite djece sukladno svojim religioznim i filozofskim uvjerenjima, a to pravo garantira članak 2. Prvog dodatnog protokola uz Europsku konvenciju. Sud je, dalje, zbog razloga navedenih u okviru istraživanja prava roditelja, prosudio da pitanja nisu različita ni u kontekstu članka 9. koji brani slobodu mišljenja, ni članka 14. koji zabranjuje diskriminaciju u uživanju prava zagarantiranih Konvencijom.

Tako je Europski sud za ljudska prava priznao da u zemljama kršćanske tradicije kršćanstvo posjeduje specifičnu socijalnu legitimnost koja ga razlikuje od drugih filozofskih i religijskih uvjerenja, te stoga opravdava činjenicu da se može usvojiti diferencirani pristup. Budući da je Italija zemlja kršćanske tradicije, kršćanski simbol može zakonito imati specifičnu nadmoćnu vidljivost u društvu. Sud je došao do sličnog zaključka i u drugim slučajevima. Opravdao je, npr., činjenicu da to što u turskim školama nacionalni programi "daju širi udio u poznavanju islama nego drugih religija (...) nije po sebi pomanjkanje načela pluralizma i objektivnosti, što bi se moglo analizirati kao indoktrinacija, zbog okolnosti da je muslimanska religija većinska u Turskoj, unatoč laičkom obilježju te države" (Europski sud za ljudska prava, 28. studenog 2004. godine, *Zengin protiv Turske*, broj 46928/99, paragraf 63).

Stoga je neprihvatljivo da se u postupku u ovom ustavnosudskom predmetu ocjenjuju povijesni i politički događaji zbog kojih je 9. siječnja određen kao Dan Republike Srpske. Razlog tome je posebno činjenica da još uvijek ne postoji ni konsenzus oko uzroka, karaktera i posljedica svih dešavanja na teritoriju BiH od 1992. do 1995. godine. Zato je Ustavni sud, ulaženjem u meritorno odlučivanje o konkretnom zahtjevu, na određeni način dao primat političkim naspram pravnih argumenata, dokaza i činjenica, a na kojima odluka o ocjeni ustavnosti ne bi trebala biti utemeljena.

(3) U Zakonu o praznicima uopće se ne spominje slava Sveti Stefan, kao ni druge slave. Budući da predmet ustavnog spora mogu biti samo napisane odredbe, postavlja se i pitanje nadležnosti Ustavnog suda.

(4) U pobijanom zakonu razdvojeni su sekularni i vjerski praznici, tako što su kao republički praznici određeni pojedini povijesni događaji značajni za Republiku Srpsku, a kao vjerski praznici označeni najvažniji praznici tri religije: pravoslavlja, islama i katoličanstva. Vjerski praznici praznuju se u trajanju od po dva dana, a vjernici pravoslavne, islamske i katoličke vjeroispovijedi imaju pravo na plaćeni izostanak s radnog mjesta u te dane. Pripadnicima ostalih vjeroispovijedi dano je pravo na plaćeno odsustvo s posla prema vlastitom izboru do dva dana u tijeku kalendarske godine, na dane svojih vjerskih praznika. Uz to, Vlada Republike Srpske može svojom odlukom odrediti obilježavanje i drugih datuma, uvažavajući povijesno, kulturološko i tradicionalno nasljeđe naroda koji žive u Republici Srpskoj. Prema tome, na identičan način regulirani su vjerski osjećaji pripadnika ne samo konstitutivnih naroda već i pripadnika ostalih naroda i vjeroispovijedi.

(5) Ukoliko je sporan 9. siječnja kao Dan Republike Srpske, onda bi se spornim mogli smatrati i ostali republički praznici. U biti, bilo koji datum obilježavanja nekog praznika mogao bi se pobijati argumentima da se taj datum podudara s nekim događajem ili ličnošću iz kalendara vjerskih zajednica u BiH.

(6) Ustavni sud se bavio ustavnošću praznika u Republici Srpskoj u predmetu broj *U 4/04* od 18. studenog 2006. godine, ocjenjujući odredbe tada važećeg Zakona o slavama i svetkovinama. Na određeni način i u kontekstu poznatog pravnog pravila o presuđenoj stvari, Ustavni sud se u predmetu broj *U 3/13* ponovno bavi istim ustavnim pitanjem.

(7) Zakon o praznicima je bio predmet ocjene i Vijeća za zaštitu vitalnog interesa Ustavnog suda Republike Srpske, koje je svojim rješenjem od 10. svibnja 2007. godine proglasilo neprihvatljivim zahtjev Kluba delegata bošnjačkog naroda u Vijeću naroda Republike Srpske za pokretanje postupka za utvrđivanje postojanja vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u tom zakonu. Vijeće za zaštitu vitalnog interesa utvrdilo je da podnositelj zahtjeva nije konkretizirao u čemu se sastoji povreda vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda u Zakonu o praznicima Republike Srpske. Ista situacija ponavlja se i u zahtjevu podnositelja zahtjeva pred Ustavnim sudom BiH.

Zbog navedenih razloga, smatram da je Ustavni sud BiH trebao odbiti zahtjev podnositelja zahtjeva, odnosno donijeti odluku o nepostojanju diskriminacije u odnosu na spornu odredbu Zakona o praznicima Republike Srpske.

Izdvojeno mišljenje o neslaganju
dopredsjednika Zlatka M. Kneževića

Kako sam, suprotno mišljenju većine, bio protiv usvajanja zahtjeva za ocjenu ustavnosti članka 3.b) Zakona o praznicima Republike Srpske i istodobno i protiv usvojenoga obrazloženja Odluke, dostavljam Izdvojeno mišljenje o neslaganju, zbog razloga koji slijede u daljnjem tekstu.

Moje Izdvojeno mišljenje ne samo da nije drugačije već je, naprotiv, u suglasnosti s Izdvojenim mišljenjem suca Miodraga Simovića, s drugačijim akcentima na, prema mome uvjerenju, ključne argumente, te se svakako pridružujem i podržavam i njegov stav o neprihvaćanju.

Uvodne napomene

1. Zahtjev za ocjenu ustavnosti koji je podnio ovlašteni podnositelj (u daljnjem tekstu: zahtjev) nakon preciziranja, odustajanja od dijela prvobitno podnesenog zahtjeva i nakon održane javne rasprave svodi se na tvrdnju da Dan Republike Srpske (9. siječnja) predstavlja kršenje normi ustavnog karaktera (članka 14. Europske konvencije, članka 1. Protokola broj 12 uz Europsku konvenciju, te članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi s člankom 1.1. i člankom 2.a) i c) Međunarodne konvencije o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije; u daljnjem tekstu: Međunarodna konvencija), i to tako što simbolizira samo jedan narod (srpski), da je donesen bez volje druga dva naroda (bošnjačkog i hrvatskog), te da norme imperativnog karaktera u zakonu ukazuju na "prinudnost" obilježavanja praznika.

2. U zahtjevu se također posebno naglašava, a to se izričito ističe i u istupanju na javnoj raspravi pred Sudom, da sam datum 9. siječnja istodobno predstavlja i jedan vjerski praznik – dan Svetog arhiđakona Stefana, koji je proglašen krsnom slavom Republike Srpske, te da, kako je istaknuto u zahtjevu, "praksa" istodobnog obilježavanja sama po sebi stvara "neprihvaćanje" i "diskriminaciju".

Ono što se naročito naglašava jeste povijesna komponenta izvorišta 9. siječnja kao praznika i dana Republike Srpske, vezano za povijesnu činjenicu kada se održala Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, donošenje i proglašenje Republike srpskog naroda u Bosni i Hercegovini i, kako smatra podnositelj zahtjeva, negativne vrijednosne kvalifikacije te povijesne činjenice sa povezivanjem nastanka rata u Bosni i Hercegovini, ratnih zločina, sve do mišljenja koji bi datum bio "podobniji" za Dan Republike Srpske.

Na koncu, sve se svodi na tvrdnju da Bošnjaci u Republici Srpskoj, te uopće bošnjački narod u Bosni i Hercegovini (ali i Hrvati i Ostali), postojanje Dana Republike Srpske (9. siječnja) osjećaju kao diskriminaciju u odnosu na njihova prava kao konstitutivnog naroda.

Odluka u svome uvodnome dijelu detaljno prenosi navode iz zahtjeva, odgovor Narodne skupštine Republike Srpske, kratak pregled izlaganja s javne rasprave, učešće Venecijanskog povjerenstva Vijeća Europe, kao i sve ostale pribavljene dokumente i prenesene odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, Europske konvencije, ostalih međunarodnih dokumenata i Zakona o praznicima Republike Srpske.

Dopustivost

Temeljno pitanje od kojega se, prema mome uvjerenju, trebalo poći prilikom razmatranja zahtjeva jeste pitanje dopustivosti.

Tu se ne misli na dopustivost u formalnom smislu, jer je zahtjev nesporno podnio Ustavom ovlašteni podnositelj, već dopustivosti u suštinskom smislu ili, preciznije, radi li se uopće o ocjeni ustavnosti za koju je nadležan Ustavni sud. Naravno da svaki zahtjev za ocjenu ustavnosti koji tvrdi i/ili navodi povrede Ustava Bosne i Hercegovine, Europske konvencije ili Međunarodnog pakta treba ispitati prije odlučenja u svjetlu navedenih "povreda", ali, prije svega, postavlja se pitanje ovlasti Ustavnog suda da odlučuje. Ili, kako je navedeno u Pravilima Ustavnog suda, je li Ustavni sud nadležan odlučivati.

U nekoliko navrata, prilikom raspravljanja o zahtjevu, a to ponavljam i sada, smatrao sam, kada se razgrnu sve tvrdnje proistekle iz tumačenja ustavnih normi ili međunarodnih konvencija, da se suštinski radi o *percepciji*, osjećaju, viđenju, zaključku i ocjeni povijesne činjenice izvorišta postanka Dana Republike Srpske točno određenog datuma - 9. siječnja, i praksi obilježavanja, a ne prekršenoj ustavnoj normi.

Uzgred, sa žalošću navodim da, kada smo odlučivali o sudionicima javne rasprave pred Sudom, većina nije prihvatila moj prijedlog da se na javnu raspravu pozovu građani Republike Srpske, prvenstveno Bošnjaci, ali ne samo oni, koji nisu politički predstavnici, ali koji obavljaju kulturne, vjerske, prosvjetne, administrativne, dobrotvorne ili neke druge poslove i čiji su autoritet i ugled u sredini u kojoj žive i prije i poslije Odluke suda stečeni ličnim integritetom.

Njihovo mišljenje, njihova *percepcija*, ključ je za ocjenu ravnopravnosti i ocjenu postojanja diskriminacije i u datumu i praksi obilježavanja praznika. Nažalost, većina mojih kolega smatrala je da je dovoljno da se izjašnjavaju samo politički predstavnici, što ne sporim kao *dio* potrebnog, ali ne i *dovoljnog*.

Sam Zakon o praznicima Republike Srpske i 9. siječnja kao datum nemaju nikakav nacionalan ili vjerski karakter. On je vrijednosno neutralan i nema poveznice s vjerskim (krsnom slavom Sv. arhiđakona Stefana), bez obzira na to što je nesporno da se većina (ili najveći dio) srpskog naroda osjeća kao pravoslavni kršćani i prakticiraju kršćansku vjeru.

Stoga, proizlazi da je od nas (Ustavnog suda) traženo da, ustvari, proglasimo neustavnom normu koje nema!

Pa ni sam podnositelj zahtjeva ne smatra datumsko poklapanje spornim, a prema mome razumijevanju, ni obilježavanje vjerskog elementa za one koji imaju takvu potrebu, već problematizira "praksu" obilježavanja.

I sad dolazimo do problema. Je li moguće kao pitanje ustavnosti ocijeniti nešto što ne postoji u zakonskoj normi, ali, kako smatra podnositelj zahtjeva, postoji u praksi?!

Stoga je, prema mome dubokom uvjerenju, Ustavni sud, suočen sa zahtjevom da ocjenjuje ustavnost norme koje nema, i to na temelju *percepcije* drugih elemenata, bio dužan odbaciti zahtjev kao nedopustiv jer Sud nema ovlasti odlučivati o nečemu čega nema u normi koju preispituje.

Također, nameće se zaključak, dok još uvijek govorimo o dopustivosti, da je Sud svojom Odlukom broj *U 4/04*, preispitujući tadašnji Zakon o slavama i svetkovinama Republike Srpske, dao jasne parametre koje je Narodna skupština Republike Srpske dužna ispuniti, što je ona učinila donoseći novi Zakon o praznicima. Paradoks je u tome što je Ustavni sud konstatirao da je Narodna skupština Republike Srpske *ispunila* svoje obveze iz Odluke broj *U 4/04* i ta se Odluka smatra izvršenom! Dakle, konstatirano je izvršenje odluke o pitanju koje je ponovno pokrenuto i ponovno se raspravlja i donosi drugačija odluka, a da ustavna osnova (Ustav) nije promijenjena.

U pravnoj teoriji i praksi to se zove *res iudicata* (presuđena stvar), dok je za ustavnopravnu teoriju takav slijed događanja klasičan primjer *ustavnopravne nesigurnosti* koja se ne tolerira ili se tolerira samo izuzetno kod promjena društvenih sustava (prelazak iz jednog političkog sustava u drugi, relativno aktuelan prelazak u demokratska društva), i samo ako je riječ o najdubljim pravima (poput jednakosti vlasništva, prava na život i sl.).

Meritum

Ne želeći u Izdvojenom mišljenju ponavljati uvodne napomene Odluke, niti navode podnositelja zahtjeva, konstatiram da Odluka Suda, u biti, prihvaća argumente podnositelja zahtjeva. Jezgrovito i uz opasnost pojednostavljivanja kompleksnosti pitanja postavljenih u zahtjevu, prihvaćena je argumentacija u dva pravca:

- Prvi, sporan je datum 9. siječnja zbog vezivanja za povijesnu činjenicu da je isti dan, odnosno datum 9. siječnja prije 23 godine, dan Skupštine srpskog naroda u Bosni i Hercegovini, te da je nesporno da je taj datum Dan Republike Srpske zbog povijesnih razloga;

- Drugi, da je bez obzira na vrijednosno neutralnu normu zakona, "praksa obilježavanja" Dana Republike Srpske diskriminacijska jer je prepletena s vjerskim elementom – krsnom slavom, Sv. arhiđakonom Stefanom – te kao sporedno, ali naglašeno u tom "pravcu", obveznost svih, ukazivanjem na imperative iz zakonske norme, na obilježavanje Dana Republike Srpske.

Kada je riječ o prvom "pravcu", u dilemi sam hoću li se uopće osvrtati na taj argument i samo zbog poštovanja postupka i donesene odluke od većine sudaca kratko ću izložiti.

Je li uopće moguće da se kao pitanje ustavnosti postavlja povijesna činjenica? I to čak svima nesporna činjenica, fakt, događaj koji se nesporno desio. Je li moguće da se odlukom bilo kojeg suda vrši povijesna valorizacija ili revalorizacija nespornog događaja? Je li moguće da se traži ustavna ocjena povijesti?

Logičan slijed zaključivanja u konkretnom slučaju bio bi sljedeći: radi se o povijesnom događaju za Republiku Srpsku, a Republika Srpska sastavni je dio Bosne i Hercegovine, znači radi se o povijesnom događaju za Bosnu i Hercegovinu. S moje točke gledišta, povijesni događaj za Republiku Srpsku je povijesni događaj za sve građane Republike Srpske, i povijest, bez obzira na sklonost "povjesničara" da je revidiraju, sklona je opirati se i revalorizacijama, a pogotovo promjenama povijesnih činjenica. Moguće je da se imaju drugačije *percepcije* o značaju i/ili vrijednosti događaja, ali to ne mijenja postojanje događaja. Već sam rekao šta mislim o *percepcijama* u smislu tumačenja Ustava i uopće kao pitanju za procjenu ustavnosti neke norme.

Pomalo je karikaturalno da se *percepcija* o neprihvaćanju ističe zbog prvog dijela imena događaja – *Skupština srpskog naroda … Republika srpskog naroda…*, a potpuno zanemaruje puno "ime" povijesnog događaja – *Skupština srpskog naroda u Bosni i Hercegovini… Republika srpskog naroda u Bosni i Hercegovini!* Zvuči kao da ne odgovara *zvuk* kojim se "čuje"

Bosna i Hercegovina u tom "punom imenu" povijesnog događaja!

Proizlazi da Dan Republike Srpske 9. siječnja ne odgovara zbog *percepcije* o neprihvaćanju jer obilježava povijesni događaj koji se odnosi na ustavni karakter Bosne i Hercegovine u tada važećem ustavnom poretku (podsjećanja radi, važila je i tada odredba o konstitutivnosti naroda – sva tri naroda), a i danas, na jednom dijelu Bosne i Hercegovine, kao praznik obilježava se povijesni događaj kojim je ta konstitutivnost – sva tri naroda – uvedena kao ustavno načelo. Čuvena rečenica urezana u pamćenje moje generacije: *Ni srpska ni hrvatska ni muslimanska; i srpska i hrvatska i muslimanska*!

- Termin *muslimanska* isključivo koristim kao tadašnji povijesni naziv za bošnjački narod.

Tvrdnja iz Odluke da sam datum ne iskazuje zajedničke vrijednosti svih ili, kako se kaže u paragrafu 79, da (9. siječnja) nema simboliku kolektivnog zajedničkog sjećanja koji može doprinijeti jačanju kolektivnog identiteta, ironična je i nepravedna prema suvremenoj Bosni i Hercegovini.

Koji je to datum u suvremenoj povijesti koji ispunjava taj uvjet, a da ga svi prihvate kao takvog? Da ima simboliku zajedničkog sjećanja koje doprinosi jačanju kolektivnog identiteta? Pa sam kolektivni identitet je sporan u ovoj zemlji?! Koje je to zajedničko sjećanje koje ima zajedničku simboliku? Suvremena povijest ne nudi odgovor, daljnja povijest ne nudi odgovor, daleka povijest ne nudi odgovor?! Gorko ukazujem na to da bi se, možda, u vremenu ranog srednjeg vijeka našao takav datum, ali sumnjam, jer bi jednima smetalo, npr., krunisanje u pravoslavnom manastiru, drugima ljiljan kao iskaz katoličke vjernosti na zastavi, a trećima povijesna činjenica tko je srušio tu tvorevinu ranog srednjeg vijeka!

Konstrukcija takve rečenice u Odluci ne samo da nije rješenje već je izvor daljnjih problema jer otvara vrata sumnjama da je taj kolektivni identitet i simbolika zajedničkog sjećanja samo jednih, a ne svih, ili, još poraznije, da se na ovu zemlju mehanički kalemi tuđe iskustvo bez uvažavanja, kako se to često kaže u mišljenjima Venecijanskog povjerenstva, "nacionalnog" (u smislu države) konteksta.

Nije ovdje u pitanju simbolika zajedničkog sjećanja, jer su naša sjećanja u Bosni i Hercegovini, u pravilu, različita, već je u pitanju nešto daleko važnije – tolerancija prema drugačijem sjećanju i prihvaćanju da može postojati drugačije sjećanje i na praznik koji je sekularan, a čije postojanje prihvaćamo ne iz imaginarne simbolike već iz stvarne potrebe za međusobnim uvažavanjem i tolerancijom.

Ovaj ili bilo koji drugi praznik.

I na koncu, o ovom "pravcu" argumentacije iz zahtjeva, pozivanje na odluke Ustavnog suda R Bosne i Hercegovine iz razdoblja 1992-1995. god. podsjeća na kontroverzni sastav i odlučivanje tadašnjeg saziva ne samo u ovom slučaju već i mnogim drugima isključivo *jednostrano politički obojenim*, te nam je svima daleko bolje da ne otvaramo pitanja odlučivanja u tom razdoblju.

Tezu koju zahtjev razvija kada je riječ o povijesnom događaju iz 9. siječnja 1992. godine, te zbog toga navodno proisteklim tragičnim posljedicama, zanemarujem jer ju ne vrijedi komentirati u sadašnjoj Bosni i Hercegovini, a pogotovo ne u budućoj koju, valjda, zajednički gradimo.

Drugi "pravac argumentacije" daleko ozbiljnije utječe na moje promišljanje o zahtjevu i donesenoj odluci.

Mada sama "praksa obilježavanja" Dana Republike Srpske po sebi ne može imati karakter ustavne povrede, u zbiru i s predstavljenom *percepcijom* kroz vjerske elemente o "ekskluzivnosti" svečanog karaktera za samo jednu povijesnu vjeroispovijed i samo jedan narod, nameće potrebu elaboracije "prakse obilježavanja" i njezinog utjecaja na društvo u Republici Srpskoj u cjelini.

O tome većinska odluka govori u paragrafima 80-95, gdje se na jedan konfuzan način pokušava razjasniti vjerski dio od sekularnog, obrazložiti u isto vrijeme pravo pojedinca, skupine i kolektiviteta na iskazivanje vjerske pripadnosti i manifestiranje vjerske pripadnosti i nastoji se pobiti to pravo u konkretnom slučaju, zatim ukazati na to da se ne može odlukom Suda nametnuti vjerski praznik, niti ulaziti u to pravo, ali, istodobno, pobiti jednoj vjeroispovijedi postojanje vjerskog praznika.

Zbunjujuće je što se sve navelo u tim paragrafima, i, na stranu moje protivljenje samoj Odluci, obrazloženje u tom dijelu je na kritičkom minimumu (da budem blagonaklon) koji se zahtijeva za odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Takav nemušti pokušaj obrazloženja sukoba sekularnosti, preferencije jedne religije, prakse obilježavanja, uključujući i pozivajući se čak i na elemente vjerskih rituala poput lomljenja slavskog kolača, ne samo da je kontradiktorno već otvara vrlo opasne zlouporabe takve konstrukcije.

Naprimjer, Bosna i Hercegovina ima vrlo bogatu praksu obilježavanja vjerskih datuma.

Već više stoljeća sve povijesne religije u zemlji obilježavaju sebi bitne datume i javno i svečano. Postoji, također, vjerski praznik koji se manifestira vrlo svečano, javno, manifestacijski, u masovnoj konjičkoj povorci, sa povijesnim kostimima. Za učešće u toj povorci sudionici dolaze s raznih strana i taj dan jeste praznik ne samo za tu općinu već i za šire područje. Prema mome mišljenju, to je nešto što predstavlja bogatstvo ove zemlje, ali, prema stavu koji se naglašava u Odluci, budući da se radi o vjerskom prazniku jedne religije, koju upražnjavaju u najvećoj mjeri pripadnici jednog konstitutivnog naroda i koji je u praksi praznik i za sekularno područje (mislim područje određene administrativne jedinice – općine), to je podložno pobijanju jer daje preferencijalni karakter jednoj religiji i jednom narodu. I nekome se, bilo kome, može stvoriti *percepcija* da je njegovo pravo kao pripadnika druge religije, uopće vjernika ili agnostika ili ateiste, povrijeđeno, da ne govorim o mogućim nacionalnim konotacijama i umišljenim osjećajima nacionalne diskriminacije?!

Ovaj primjer govori koliko je besmisleno bogatstvo tradicije, pa i bogatstvo religijskih različitosti ili religijskog postojanja svoditi na smetnju ili nelagodu, a pogotovo to koristiti kao argument za ili protiv. Kada je riječ o vjerskoj konotaciji, sve se svodi na pitanje smeta li pripadnicima drugih povijesnih religija, koji su u isto vrijeme u najvećoj mjeri i pripadnici druga dva konstitutivna naroda, postojanje vjerskog praznika jedne povijesne religije i njezinih vjernika koji su, u isto vrijeme, pripadnici trećeg konstitutivnog naroda. Prema mome dubokom uvjerenju, potvrđenom jednoglasnim obraćanjima u raznim prilikama svih koji predstavljaju povijesne religije u ovoj zemlji, bit njihovog poziva u ispovijedanju vjere je u međusobnoj toleranciji, što znači da se pitanje "smetnje" uopće ne postavlja.

Je li "praksa obilježavanja" Dana Republike Srpske prešla granicu sekularnosti i u nespornom pravu na vjerski iskaz prekoračila granicu nužnosti tolerancije u životnoj primjeni pitanje je na koje je trebala odgovoriti Odluka.

Nažalost, kontradiktornosti u navedenim paragrafima u Odluci ne samo da ne odgovaraju na to pitanje već kao da se neizravno poziva na promjenu vjerskog praznika. Izgubljena je prilika da se u Odluci raspravi razina tolerancije svih u ovoj zemlji kada se radi o osjetljivim pitanjima i nužnosti da se tolerancija veže ne samo za one koji ne pripadaju prevladavajućem vjerskom prazniku već pogotovo za one koji pripadaju. Najbolje objašnjenje ove teze je parafraziranje sentence Marka Miljanova o čojstvu, a u našem slučaju riječ je o toleranciji, što bi parafrazirano značilo da je tolerancija kada se

trudim da provođenjem svog prava ne ometem ili dovedem u nelagodu drugog. To bi bio doprinos Ustavu i ustavnosti koji, nažalost, nije ostvaren. Propuštena je i mogućnost da se sa *autoritetima* raspravi i o tome donese odluka, o tome koje su granice prava na ostvarivanje, ali istodobno i prava na pobijanje, u sklopu daleko važnijeg, nepisanog ustavnog načela tolerancije i *nacionalnog konteksta*!

Zaključak

U ovom Izdvojenom mišljenju zaključak grupiram u sljedećem:

1. Dan Republike Srpske, 9. siječnja, sam po sebi, nema nikakvu nacionalnu ili vjersku odrednicu, te je stoga i članak 3.b) Zakona o praznicima nesporno bez diskriminacije;

2. Taj datum, 9. siječnja, praznik je Republike Srpske – svih njezinih građana – i kao takav, dodatno ne stvara diskriminaciju;

3. Kako se radi o povijesnom datumu za Republiku Srpsku, on istodobno predstavlja povijesnu činjenicu za Bosnu i Hercegovinu u cjelini;

4. Ocjenjivanje *percepcije* prihvaćanja povijesnog kvaliteta povijesne činjenice nije i ne može biti pitanje ocjene ustavnosti prema Ustavu Bosne i Hercegovine i Pravilima Ustavnog suda, pa je zahtjev nedopustiv jer Ustavni sud nije nadležan odlučivati o njemu;

5. Pitanje "prakse obilježavanja" moglo je rezultirati odlukom Ustavnog suda kojom bi se, ocjenjujući nedopustivost zahtjeva, ukazalo na načelo tolerancije i, eventualno, zatražilo od javne vlasti oštro razdvajanje sekularnog praznika i vjerskog praznika u praksi, ali Odluka se i ne bavi tim dijelom osim već opisanim konstrukcijama koje sam već komentirao;

6. Ne postoji bilo kakva razlika u pravu ili obvezi na obilježavanje konkretnog datuma, pa u tom dijelu ne postoji ni diskriminacija, ali je kao u točki 5. ovoga zaključka Odluka mogla i utjecati na javnu vlast preporukom da se i taj dio zakona izmijeni, što nije učinjeno.

Zbog svih ovdje navedenih razloga, kao i drugih o kojima sam govorio na sjednicama Ustavnog suda kada se ovaj zahtjev razmatrao, glasovao sam protiv ove Odluke.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У 3/13**, рјешавајући захтјев **Бакира Изетбеговића, члана Предсједништва Босне и Херцеговине**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) тачка б), члана 59 ст. (1) и (2), члана 61 став (4) и члана 63 став (1) тачка д) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14 – Пречишћени текст) у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Маргарита Цаца-Николовска, потпредсједница
Tudor Pantiru, судија
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Constance Grewe, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 26. новембра 2015. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се захтјев **Бакира Изетбеговића, члана Предсједништва Босне и Херцеговине**, за оцјену уставности члана 3б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07).

Утврђује се да члан 3б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) није у складу с чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Народној скупштини Републике Српске да, у складу с чланом 61 став (4) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року од шест мјесеци од достављања ове одлуке, усагласи члан 3б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) с Уставом Босне и Херцеговине.

Налаже се Народној скупштини Републике Српске да, у складу с чланом 72 став (5) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине, у року из претходног става, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке.

Обуставља се поступак поводом захтјева **Бакира Изетбеговића, члана Предсједништва Босне и Херцеговине**, за оцјену уставности члана 2б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) због тога што је подносилац захтјева одустао од захтјева.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и "Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Бакир Изетбеговић, члан Предсједништва Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 17. јануара 2013. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 2б) и члана 3б) Закона о празницима Републике Српске ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07; у даљњем тексту: Закон о празницима).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 став (1) Правила Уставног суда, од Народне скупштине Републике Српске (у даљњем тексту: Народна скупштина) затражено је 30. јануара 2013. године да достави одговор на захтјев.

3. На основу члана 15 став (3) Правила Уставног суда, од Европске комисије за демократију путем права (Венецијанска комисија) затражено је 20. јуна 2013. године, а од клубова делегата из реда бошњачког, српског и хрватског народа и из реда Осталих у Вијећу народа Републике Српске, те од Правног одјела Високог представника у БиХ 7. априла 2015. године да доставе стручно писано мишљење у вези с предметним захтјевом.

4. Народна скупштина доставила је одговор на захтјев 12. фебруара 2013. године.

5. Венецијанска комисија доставила је стручно писано мишљење 18. октобра 2013. године.

6. Клубови делегата из реда бошњачког, српског и хрватског народа и из реда Осталих у Вијећу народа Републике Српске стручна писана мишљења доставили су 11. маја 2015. године.

7. Правни одјел Високог представника у БиХ обавијестио је Уставни суд 11. маја 2015. године да неће учествовати у поступку пред Уставним судом.

8. На основу члана 26 став (2) Правила Уставног суда, одговор на захтјев достављен је подносиоцу захтјева 16. априла 2013. године.

9. На Пленарној сједници одржаној 22. јануара 2015. године Уставни суд је одлучио да одржи јавну расправу у овом предмету.

10. Јавна расправа одржана је 29. септембра 2015. године.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

11. Подносилац захтјева сматра да чл. 2б) и 3б) Закона о празницима, којим је прописано да је један од републичких празника Дан Републике који се обиљежава 9. јануара, нису у сагласности с чланом 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2 а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације (у даљњем тексту: Међународна конвенција).

12. Подносилац захтјева тврди да је Дан Републике који се обиљежава 9. јануара као празник успоставила "Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини" још 1992. године без учешћа Бошњака и Хрвата у свом саставу, а што несумњиво указује на то да су Бошњаци и Хрвати у Републици Српској, али и Остали, односно други грађани Босне и Херцеговине другачије третирани у односу на Србе у Републици Српској, противно члану 1.1 и члану 2 а) и ц) Међународне конвенције. Подносилац захтјева посебно указује на члан 2 д) и е) наведене Конвенције који, према његовом мишљењу, прописује да се морају предузети ефикасне мјере "националне и локалне политике" с циљем да се укине или поништи сваки закон и сваки пропис чији је циљ неједнак третман, односно дискриминациони третман.

13. Подносилац захтјева наводи да је 9. јануара 1992. године Скупштина српског народа у БиХ усвојила Декларацију о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Декларација), којом је предвиђено територијално разграничење с политичким заједницама других народа Босне и Херцеговине. Према његовом мишљењу, из тог документа јасно произлази намјера да се формира држава доминантно једног – српског народа уз апсолутно искључивање и дискриминацију свих других народа и гажење њихових права. Према наводима подносиоца захтјева, то ће се касније показати и током, како истиче: "[…] агресије на БиХ када је на том територију извршено систематско и планско етничко чишћење свих који нису Срби, уз чињење бројних других повреда међународног хуманитарног права, што ће кулминирати геноцидом над Бошњацима у Сребреници".

14. Подносилац захтјева сматра да свако одређивање празника ентитета који симболизује само један или само два од три конститутивна народа у Босни и Херцеговини представља мјере које воде разликовању, искључењу, ограничавању или давању првенства, засновано на националном или етничком поријеклу и да има циљ да наруши или компромитује признање, уживање или вршење, под једнаким условима, људских права и основних слобода у свим областима живота.

15. Даље, подносилац захтјева указује на то да је Република Српска усвајањем Закона о празницима 30. марта 2007. године, којим је 9. јануар одређен као Дан Републике, "изиграла" Одлуку Уставног суда о допустивости и меритуму број *У 4/04* (Друга дјелимична одлука). С тим у вези указује на то да је у наведеној одлуци Уставни суд утврдио да нису у складу с Уставом Босне и Херцеговине одредбе Закона о славама и светковинама Републике Српске (у даљњем тексту: Закон о славама и светковинама), којим је, између осталог, био предвиђен као празник и Дан Републике који се обиљежавао 9. јануара. Подносилац захтјева истиче да је у поступку усвајања Закона о празницима 2007. године, чије одредбе оспорава, Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа Народне скупштине истакао приговор у погледу виталног националног интереса, али да је Уставни суд Републике Српске приговор одбацио јер није садржавао аргументацију за такве наводе. Подносилац захтјева наводи да је Народна скупштина упркос томе устрајала на промовисању датума који није, и никада неће бити, датум који ће прихватити сви грађани Републике Српске. У вези с тим указује на то да је према попису из 1991. године (на подручју данашње Републике Српске) било 43% оних који нису били етнички Срби, укључујући и Бошњаке и Хрвате, али и друге грађане Републике Српске.

16. Подносилац захтјева сматра да ни формалноправно 9. јануар не може бити одређен као Дан Републике. У вези с тим указује на то да је Уставни суд Републике Босне и Херцеговине, као суд тада већ међународно признате државе, својом одлуком из октобра 1992. године утврдио да Скупштина српског народа у БиХ представља нелегалан и неформалан орган, поништио све акте које је такав орган донио, укључујући Декларацију и Устав Републике Српске, као и све проведбене прописе. Подносилац захтјева сматра да се Декларација и Одлука Уставног суда Републике Босне и Херцеговине морају посматрати у корелацији с чланом I/2 Анекса 2 Устава Босне и Херцеговине. Слиједом наведеног, подносилац захтјева је навео да сматра да Република Српска није ни постојала до датума потписивања Општег оквирног споразума за мир, којим је утврђено да се Босна и Херцеговина састоји од два ентитета: Федерације Босне и Херцеговине и Републике Српске.

17. Даље, подносилац захтјева указује на дискриминациони карактер оспореног члана јер за припаднике несрпског народа није могуће да славе дан када су успостављени органи Републике Српске који су починили геноцид у Сребреници, али и друге ратне злочине на територији Босне и Херцеговине с циљем уништења несрпског становништва. Подносилац захтјева наводи да је пресудом Међународног суда правде у Хагу поводом тужбе Босне и Херцеговине против Србије и Црне Горе за геноцид у Босни и Херцеговини утврђено да су оружане формације Републике Српске, које су, према наводима подносиоца захтјева, успостављене 9. јануара 1992. године, починиле радње геноцида у Сребреници, те да је функција официра ВРС била да поступају у име власти босанских Срба, нарочито власти Републике Српске. С тим у вези је указано и на пресуде Међународног суда за ратне злочине за бившу Југославију које такође указују на кршења људских права и чињење ратних злочина, те на резолуције УН-а у којима је у више наврата поступање службених војних и полицијских органа Републике Српске на територији Босне и Херцеговине осуђивано уз указивање на кршење ратног и хуманитарног права и потпуно укидање било каквих права за припаднике других народа који нису били Срби.

18. Подносилац захтјева истиче да је након доношења Одлуке Уставног суда број *У 5/98-III* од 1. јула 2000. године чланом 1 Устава Републике Српске одређено да је Република Српска један од два равноправна ентитета у БиХ, те да Срби, Бошњаци и Хрвати као конститутивни народи, Остали и грађани равноправно и без дискриминације учествују у вршењу власти у Републици Српској. На основу наведеног, подносилац захтјева закључује да Република Српска није "држава српског народа и грађана који у њој живе", како је записано у "Уставу Републике Српске из 1992. године", што

је засновано на Декларацији од 9. јануара 1992. године, него је ентитет у ком морају бити равноправно заступљени сви конститутивни народи, Остали и грађани БиХ. Подносилац захтјева закључује да из наведеног јасно произлази да су чланом 2б) и чланом 3б) Закона о празницима дискриминисани они који нису Срби у Републици Српској.

19. Подносилац захтјева је цитирао и став Уставног суда из Одлуке о допустивости и меритуму број *У 4/04* од 31. марта 2006. године исказан при оцјени уставности ентитетских закона о застави, грбу и химни (тачка 131), према ком званични симболи ентитета морају одражавати његов мултиетнички састав. С тим у вези, подносилац захтјева тврди да исти приступ мора бити примијењен и у односу на празнике који, према његовом мишљењу, такође имају симболичко значење. Подносилац захтјева је указао на то да се мора имати у виду да се ради о празнику који се означава као Дан Републике и који се односи на све грађане, органе, организације, јединице локалне самоуправе, предузећа, установе и организације и лица која професионално обављају услужну и производну дјелатност, а како је прописано чланом 1 оспореног Закона о празницима.

20. Подносилац захтјева истиче и да се тај датум (9. јануар) у Републици Српској прославља као датум искључиво везан за српски народ. У вези с тим је указао на то да се приређују црквене свечаности за прославу тог празника, да се тог дана слави и крсна слава Републике Српске – Свети архиђакон Стефан, а што све указује на официјелну везу и однос Републике Српске према искључиво једној религијској групи – православцима, при чему су занемарене све друге групе и појединци који живе у Републици Српској. Такође, указано је на то да православни свештеници активно учествују у церемонији обиљежавања тог празника, те да се религијским церемонијама додатно даје значај том датуму и ставља до знања припадницима других народа да то није њихов, већ само празник припадника српског народа. У прилог наведеном, подносилац захтјева је приложио и званичну позивницу за обиљежавање Дана Републике 9. јануара из које произлази да се церемонија обиљежавања празника састоји од црквене и свјетовне свечаности.

21. Подносилац захтјева закључује да би било много примјереније да се као датум Републике Српске слави неки од датума који се вежу за формалноправно признање Републике Српске, те да су усвајањем 9. јануара као Дана Републике сви други народи у Републици Српској стављени у подређени и дискриминациони положај. При томе, према његовом мишљењу, посебно треба имати у виду догађаје који су услиједили након 9. јануара 1992. године који нису донијели никакво добро нити једном грађанину Босне и Херцеговине, а посебно онима који нису Срби.

22. Подносилац захтјева је затражио да Уставни суд донесе одлуку којом ће утврдити да чл. 2б) и 3б) Закона о празницима нису у складу с Протоколом број 12 уз Европску конвенцију, с чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2 а) и ц) Међународне конвенције, те да Народној скупштини наложи да оспорене одредбе усклади с Уставом Босне и Херцеговине.

б) Одговор на захтјев

23. Народна скупштина је, указујући на праксу Европског суда у предметима *Abdulaziz, Cabales и Balkandali против Уједињеног Краљевства, Петровић против Аустрије* и *Sahin против Њемачке*, нагласила да у предметном захтјеву не може бити ријечи о примјењивости члана 14 Европске конвенције, с обзиром на то да наведени члан служи само за то да се установи дискриминација у односу на права и слободе које штите остали чланови Конвенције и њених протокола.

24. Народна скупштина је истакла да предметни захтјев представља злоупотребу права на обраћање Уставном суду. Према оцјени Народне скупштине, подносилац захтјева тврди да Дан Републике представља дан када су успостављени органи Републике Српске који су починили геноцид у Сребреници, али и друге тешке ратне злочине на територији Босне и Херцеговине с циљем уништења несрпског становништва. Према ставу Народне скупштине, увредљивост тог навода огледа се у чињеници да у Конвенцији о спречавању и кажњавању злочина геноцида, затим у теорији уопште, у законодавству Босне и Херцеговине, а и у пракси Трибунала за бившу Југославију геноцид означава индивидуално кривично дјело, те да га органи Републике Српске, поготово у свом данашњем мултиетничком саставу (који је и усвојио Закон о празницима), нису могли починити колективно.

25. Народна скупштина сматра да је захтјев у дијелу који се тиче усаглашености с Европском конвенцијом и Међународном конвенцијом неприхватљив и *ratione materiae*. С тим у вези је указано на то да би се право на обиљежавање празника, *пер се*, у ширем теоретском концепту могло сматрати једним од људских права, али да као такво није регулисано ни Европском конвенцијом, а ни њеним протоколима, као ни Међународном конвенцијом, дакле као једно од основних права.

26. Најзад, Народна скупштина је, у вези с прихватљивошћу захтјева, истакла и да је захтјев очигледно неоснован. Народна скупштина је указала на то да је неспорно да се 9. јануар обиљежава као вјерски празник и дан Светог Стефана, али и да се остали републички празници (Нова година, Први мај, Дан побједе над фашизмом, те Дан успоставе Општег оквирног споразума), такође, поклапају с вјерским празницима из православног или католичког календара. Најзад, наведено је да у Закону о празницима Дан Републике (9. јануар) није означен као вјерски празник, односно да би налажење било ког датума на који се не обиљежава неки од вјерских празника било заправо немогуће, с обзиром на њихов велики број у вјерским календарима.

27. У односу на меритум захтјева, Народна скупштина је истакла да захтјев не садржи правно образложење, нити одговор на питање у чему се састоји ометање, односно дискриминација појединца у коришћењу права обиљежавањем 9. јануара као Дана Републике. Народна скупштина сматра да подносилац захтјева није понудио било какво образложење или доказ да се обиљежавањем Дана Републике, који се поклапа с вјерским празником, успоставља различит третман који сљедствено томе угрожава било чија права, односно да се врши дискриминација по било ком основу.

28. Народна скупштина указује на то да подносилац захтјева тврди да су обиљежавањем Дана Републике 9. јануара (који је уједно и вјерски празник православних вјерника) дискриминисана друга два конститутивна народа, односно да из захтјева произлази да нису дискриминисани припадници осталих националности или пак атеисти и агностици. С тим у вези је истакнуто: "Није разумљива фрустрација и веома субјективна перцепција подносиоца захтјева да се Дан Републике обиљежава у складу с било чијим религијским или филозофским увјерењем, а чак и када би била [...] 'субјективна перцепција није сама по себи довољна да се констатује повреда права из Европске

конвенције'" (види Европски суд, *Lautsi против Италије*, пресуда од 18. марта 2011. године, став 66).

29. Даље, Народна скупштина је истакла да је, према члану 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, потребно да право у чијем вршењу долази до дискриминације буде предвиђено законом, а да исто рјешење слиједи и Међународна конвенција. Према оцјени Народне скупштине, подносилац захтјева сматра да се ради о праву на обиљежавање Дана Републике, а које, како је истакао подносилац захтјева, имају само Срби православне вјероисповијести. Према мишљењу Народне скупштине, не постоји законом предвиђено право у односу на које се врши наводна дискриминација, а сходно томе нема ни различитог третмана, што је основ свих међународних докумената о забрани дискриминације.

30. Народна скупштина је навела да је Закон о празницима, чије одредбе оспорава подносилац захтјева, донесен након спровођења Одлуке број *У 5/98*, да га је усвојила Народна скупштина чији је састав одражавао промјене настале наведеном одлуком, тј. био је мултиетнички, да је Клуб делегата бошњачког народа у Вијећу народа покренуо механизам заштите виталног националног интереса, те да је Уставни суд Републике Српске (Вијећем мултиетничког састава предсједавао је представник бошњачког народа из реда судија Уставног суда Републике Српске) рјешењем од 10. маја 2007. године тај захтјев прогласио неприхватљивим јер није конкретизовао у чему се огледа повреда виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о празницима, те да је уопштено наведено да се покреће питање заштите виталног националног интереса бошњачког народа у конкретном Закону. Према оцјени Народне скупштине, исто се понавља и у предметном захтјеву у ком није наведено у чему се састоји дискриминација, односно не дају се правно релевантна образложења.

31. Даље, Народна скупштина је оцијенила "неумјесном" тврдњу подносиоца захтјева да се Дан Републике прославља као датум везан искључиво за српски народ, при чему се приређују црквене свечаности за прославу тог празника, те да се тог датума такође слави и крсна слава Републике Српске. У вези с тим је указано на то да у Закону о празницима Дан Републике није означен као вјерски празник, те да се церемонијални дио обиљежавања празника не утврђује законским текстом и стога не може бити означен као "законит" или "незаконит", односно "правни" или "противправни". С тим у вези је указано и на то да су Законом о празницима посебно уређени вјерски празници који уважавају три водеће религијске групе, односно остале вјероисповијести. Најзад, истакнуто је да Влада Републике Српске може одлуком да одреди обиљежавање и других датума, уважавајући историјско, културолошко и традиционално насљеђе конститутивних народа Републике Српске. Сходно наведеном, закључено је да подносилац захтјева није успоставио правну везу између државних и вјерских празника и тиме образложио наводну дискриминацију.

32. Најзад, Народна скупштина је предложила да се усвоје њени претходни приговори и утврди да члан 14 Европске конвенције није примјењив у конкретном случају, те да се остатак захтјева прогласи недопустивим. Уколико пак Уставни суд буде одлучивао у меритуму у сегменту примјене члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2 а) и ц) Међународне конвенције, предложено је да се захтјев одбије, односно да се донесе одлука о непостојању дискриминације у односу на примјену оспорених одредби Закона о празницима.

ц) Мишљење Венецијанске комисије дато у својству *amicus curiae*

33. Венецијанска комисија је изразила став да у специфичним околностима у БиХ, те имајући у виду судску праксу Уставног суда БиХ, оспорене одредбе Закона о празницима могу да покрену питање дискриминације у смислу члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију и члана 2 а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације у вези с чланом II/4 Устава БиХ. Венецијанска комисија је истакла да се, независно од првобитне намјере творaца Закона о празницима, чини да се и у Републици Српској, као и ван ње, 9. јануар перципира као празник повезан с два догађаја, усвајање Декларације о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине, те да се 9. јануара обиљежава Дан Републике, али и Свети Стефан, православни светац, који, за разлику од религијских празника који су прописани истим Законом за три главне конфесијске групе, нема противтежу у сличним празницима осталих конститутивних народа. Венецијанска комисија је истакла да, иако се Закон о празницима примјењује на све грађане и у том смислу наводно није дискриминациони, треба имати у виду два фактора: први је текст самог закона којим се проглашава Дан Републике као празник који је искључиво везан за један конститутивни народ, док се у исто вријеме правним лицима намеће обавеза под пријетњом санкције да се не ради на тај дан. Као други фактор наведена је специфична ситуација у БиХ након грађанског рата у раним 90-им, тј. да је један од пет главних празника ентитета дан који је уско везан за немиле догађаје из раних 90-их, да као такав буди неугодност и понижење код неких становника, те да, иако није прописано обавезно учешће у његовом обиљежавању, наметнут је као слободан дан, уколико се поступа супротно.

д) Писана мишљења клубова делегата у Вијећу народа Републике Српске

34. Клуб делегата из реда Осталих у Вијећу народа Републике Српске у свом стручном писаном мишљењу, с којим се у цјелини слажу и Клуб делегата из реда хрватског народа и Клуб делегата из реда српског народа, првенствено је истакао да захтјев није допустив.

35. У вези с тим је указано на то да, сходно члану 19 став (1) алинеја 4 Правила Уставног суда, захтјев не садржи наводе, доказе и чињенице на којим се заснива, те да, сходно члану 32 Правила Уставног суда, није дефинисана и прецизирана природа повреде на коју се подносилац захтјева позива, нити су тврдње подносиоца захтјева поткријепљене било каквим доказима и адекватним образложењем повреде права на коју се указује. Стога сматрају да осјећај угрожености или огорчења због несретних збивања из заједничке блиске прошлости, у смислу цитираних одредби Правила Уставног суда, не би смио бити основ за оспоравање акта усвојеног у складу с демократским принципима и Уставом и законом предвиђеним процедурама. Такође, изражен је став да би Уставни суд, имајући у виду и непоткријепљеност захтјева, улажењем у мериторно одлучивање на одређени начин дао примат политичким аргументима на којим се правно ваљан захтјев за оцјену уставности не би смио заснивати наспрам правних аргумента, доказа и чињеница.

36. У погледу меритума захтјева указано је на то да није могуће закључити на која права и слободе се односи евентуална дискриминација која се успоставља Законом о празницима, као и на која лица, групе или народе, а што је

неопходно и у смислу члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију и у смислу Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације.

37. Истакнуто је да се на обиљежавање и свечковање тог празника позивају сви грађани, представници свих конститутивних и осталих народа, политичких, вјерских и других заједница из Републике Српске. С обзиром на то да је Законом о празницима извршено јасно раздвајање између републичких и вјерских празника и да је свима, без дискриминације, омогућено прослављање вјерских празника према сопственом избору, неоснованом је оцијењена тврдња подносиоца захтјева да се Дан Републике прославља као вјерски празник припадника православне вјероисповијести, који свакако нису само српске националности, па да се тиме врши дискриминација.

38. Слиједом наведеног, клубови делегата из реда Осталих, те хрватског и српског народа, сматрају да су чл. 2б) и 3б) Закона о празницима у складу с Уставом и највишим принципима заштите људских права и слобода и да ни на који начин не дискриминишу грађане из реда конститутивних и осталих народа.

39. Клуб делегата из реда бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске у стручном писаном мишљењу изнио је став да 9. јануар као дан када се слави Дан Републике бошњачки народ никад неће прихватити. Као разлог навели су то што је 9. јануара 1992. године Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини усвојила Декларацију о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине из које, према њиховом мишљењу, јасно произлази намјера да се формира држава доминантно једног – српског народа уз апсолутно искључивање и дискриминацију свих других народа, а што се показало, како је изричито наведено: "[…] и током агресије на БиХ када је на том територију извршено систематско и планско етничко чишћење свих који нису Срби, чињењем бројних других повреда међународног хуманитарног права, што је кулминирало геноцидом над Бошњацима у Сребреници". Такође, указано је и на мишљење Венецијанске комисије која је, како тај Клуб сматра, закључила да је прослава 9. јануара као Дана Републике дискриминациони чин према осталим народима у том дијелу БиХ. Најзад, истакнуто је и да је тај Клуб у више наврата покретао механизам заштите виталног националног интереса и предлагао амандмане на Закон о празницима, као и да је рјешењем Уставног суда Републике Српске од 17. маја 2007. године захтјев одбачен јер није садржавао аргументацију за утврђивање постојања виталног националног интереса бошњачког народа. Слиједом наведеног, Клуб делегата из реда бошњачког народа сматра да је захтјев основан, те да чланови 2б) и 3б) Закона о празницима нису у складу с чланом 1 Протокола број 12.

IV. Јавна расправа

40. Уставни суд је, у складу с чланом 46 Правила Уставног суда, на Пленарној сједници одржаној 22. јануара 2015. године одлучио да одржи јавну расправу на којој ће се расправљати о конкретном захтјеву. Уставни суд је, у складу с чланом 47 став (3) Правила Уставног суда, на Пленарној сједници одржаној 27. марта 2015. године одлучио да на јавну расправу позове подносиоца захтјева, Народну скупштину, Организацију за европску безбједност и сарадњу, Мисија у БиХ (у даљњем излагању: Мисија ОЕБС-а у БиХ), Хелсиншки комитет за људска права у Републици Српској (у даљњем излагању: Хелсиншки комитет), те по једног правног експерта с правних факултета у Сарајеву, Мостару и Бањалуци.

41. Уставни суд је 29. септембра 2015. године одржао јавну расправу на којој су присуствовали представници подносиоца захтјева, представници Народне скупштине, те представници Мисије ОЕБС-а у БиХ.

42. Подносилац захтјева је на јавној расправи повукао захтјев за оцјену уставности у дијелу који се односио на члан 2б) Закона о празницима, уз образложење да се тим захтјевом, у суштини, не оспорава право ентитета или било које друге административне јединице да има свој дан.

43. На јавној расправи подносилац захтјева је остао при захтјеву за оцјену уставности члана 3б) Закона о празницима. Он сматра да је оспорена одредба у супротности са, како је навео, "3. и 10." алинејом Преамбуле Устава БиХ, чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, чланом I/2 у смислу повреде принципа демократије и правне државе, чланом I/2 Устава БиХ у смислу повреде принципа секуларизма као инхерентног елемента правне државе, те чланом 9 Европске конвенције и чланом II/4 Устава БиХ у вези с чланом 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације. Подносилац захтјева је затражио да се стави ван снаге члан 3б) Закона о празницима наредног дана од дана објављивања ове одлуке у "Службеном гласнику БиХ".

44. Подносилац захтјева је истакао да из дефиниције и појма државне симболике јасно произлази да се не ради само о праву ентитета већ и о праву грађана и колективитета на државне празнике. У прилог тврдњи да 9. јануар означава историјски моменат само једног, српског народа у Републици Српској, предочио је стенограм записника са сједнице Народне скупштине од 30. марта 2007. године када је усвојен Закон о празницима, указао на Декларацију Народне скупштине поводом захтјева за оцјену уставности Закона о празницима пред Уставним судом Босне и Херцеговине у предмету број *У 3/03* ("Службени гласник Републике Српске" број 46/15), те јавне иступе политичких званичника из Републике Српске. Све наведено, према његовом мишљењу, неспорно упућује на закључак да 9. јануар из оспореног члана 3б) Закона о празницима упућује на 9. јануар 1992. године када је Скупштина српског народа у БиХ донијела Декларацију о проглашењу Републике српског народа у БиХ. Даље, указано је на то да се Декларација дефинише као резултат права српског народа на самоопредјељење, самоорганизовање и удруживање, те се тражи територијално разграничење с осталим народима. Као таква, према његовом мишљењу, представља једнострани акт који нису подржали остали народи који живе у Републици Српској, а како је у свом мишљењу истакла и Венецијанска комисија. Такође, подносилац захтјева тврди да су Декларацију негативно доживјели "несрби" у БиХ који живе у Републици Српској јер одражава филозофију идентитета, територије и нације, тј. етнонационализма, искључености других и другачијих из процеса, негирање плуралности и толеранције, те организовање државе према принципу из средњег вијека *cuius region, eius religio*. Према његовом мишљењу, тако изабран датум у супротности је с принципом плурализма који налаже јавној власти да се мора руководити вриједностима и принципима који су од суштинске важности за слободно и демократско друштво које отјеловљује, између осталог, поштовање инхерентног достојанства човјека, угађање великој разноликости вјеровања, поштовање културног идентитета и идентитета група, вјеру у друштвене и политичке институције које унапређују учествовање појединца и група у друштву.

45. Подносилац захтјева је истакао да се један на први поглед неутралан и свјетовни дан прославља као вјерско-

традиционални дан, у чијој прослави је активно и формално укључена Српска православна црква. С тим у вези је указао на позивницу предсједника Републике Српске на централну прославу 9. јануара. Како стоји у позивници, прво се одлази у православну цркву на литургију и ломљење славског колача, које предводе високи службеници Српске православне цркве. Истакнуто је да је перцепција јавности и медија да се на тај дан слави крсна слава Републике Српске, у прилог чему је указано на извјештавање јавног емитира РТРС. Даље, указано је на службене честитке политичких званичника из Републике Српске, високих службеника Српске православне цркве, као и честитке политичких званичника из Републике Србије, из којих произлази да се 9. јануара Републици Српској честита Дан Републике и крсна слава Свети Стефан. Наведено је да је крсна слава спецификум једино светосавског православља које проповиједа Српска православна црква, а које је најзаступљеније код припадника српског народа. Према мишљењу подносиоца захтјева, таква пракса имплементације оспореног члана 3б) Закона о празницима, упркос неутралном тексту, неприхватљива је са становишта принципа секуларизма као инхерентног елемента сваког републиканског и правнодржавног уређења. С тим у вези, указано је на то да је чланом 14 Закона о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у БиХ ("Службени гласник БиХ" број 5/04; у даљњем тексту: Закон о слободи вјере), између осталог, одређено да су цркве и вјерске заједнице одвојене од државе, па да је Република Српска успостављеном праксом обиљежавања празника прекршила тај принцип. Према мишљењу подносиоца захтјева, јасно је да се слављењем свјетовног ентитетског празника на религијски начин Срби православци доводе у привилегован положај.

46. Подносилац захтјева је истакао и да се тај датум, уз чињеницу да је неприхватљив због наведених разлога, Законом о празницима намеће свима, под пријетњом санкције за случај да се не поштује.

47. Најзад, подносилац захтјева је затражио од Уставног суда да се изјасни о томе да ли пракса имплементације оспореног члана 3б) Закона о празницима, те историјска симболика оспорене одредбе одговарају данашњим вриједностима бх. слободарског, демократског и уставноправног система и поретка.

48. Народна скупштина је истакла да је Декларацијом изразила вољу и хтијење да има свој устав, да има свој субјективитет и да тим уставом као највишим правним актом заједнице гарантује пуну равноправност и једнакост народа и грађана пред законом и заштиту од било ког облика дискриминације. Указано је на то да су воља и хтијење добили потврду и домаћих и међународних субјеката потписивањем Општег оквирног споразума за мир, којим су прихваћени, између осталих, договорени Основни принципи од 8. септембра 1995. године. Народна скупштина је подсјетила на то да је наведеним принципима, између осталог, одређено да се БиХ састоји од два ентитета, Федерације БиХ, успостављене Вашингтонским споразумом, и Републике Српске, те да сваки ентитет наставља да постоји у складу са својим тадашњим уставом (измијењеним и допуњеним, тако да је у складу с тим Основним принципима). Даље, указано је на то да је тај континуитет потврђен чланом 2 Анекса II на Устав БиХ, као и да Декларација о проглашењу Републике српског народа БиХ донесена 9. јануара 1992. године никад није била предмет одлучивања нити једног органа у БиХ у смислу цитиране уставне одредбе. Најзад, истакнуто је да је Декларација уграђена у Устав Републике Српске, те да је њен члан 5 сачуван у изворном облику у члану 10 Устава Републике Српске који гласи: "Уставом Републике гарантоваће се пуна равноправност и једнакост народа и грађана пред законом и заштита од било ког облика дискриминације." Према мишљењу Народне скупштине, обавеза свих је, када се говори о догађајима прије Општег оквирног споразума, да поштују тај Споразум. Најзад, према мишљењу Народне скупштине, 9. јануар као датум настанка ентитета Република Српска има свој легитимитет и потврду и у члану I/3 Устава БиХ који регулише да се БиХ састоји од два равноправна ентитета: Федерације БиХ и Републике Српске.

49. Указано је и на то да су Законом о празницима посебно регулисани ентитетски празници, а посебно вјерски празници на начин којим се уважава религијска припадност свих који живе у Републици Српској, и то без дискриминације. Такође, истакнуто је да је Српска православна црква Уставом и законом одвојена од јавне власти, као и да представници нити једне религијске заједнице нису учествовали у изради Закона о празницима, нити учествују у његовом спровођењу. Према мишљењу Народне скупштине, упуштање у расправу ко може да слави вјерски празник, као питање из искључиве надлежности вјерских установа, представљало би кршење члана 14 Закона о слободи вјере и уплитање у питања која су у искључивој надлежности црквених власти.

50. Даље, наведено је да крсна слава Републике Српске није прописана нити једним законом, односно да није била одређена ни Законом о славама и светковинама који је био предмет разматрања у Другој дјелимичној одлуци Уставног суда број *У 4/04*. Најзад, указано је на то да ни у Декларацији није наведено да је донесена на дан Светог Стефана. Сходно наведеном, чињеница да се у позивници предсједника Републике наводи да је 9. јануара и крсна слава Републике Српске представља поступање које није у складу с Уставом и законима Републике Српске, односно поступање које не може бити предмет поступка који се тиче оцјене уставности једне законске одредбе. С тим у вези истакнуто је и да обиљежавање Дана Републике почиње средином децембра, серијом састанка с представницима различитих институција и домаћих и међународних организација, као и представницима свих религијских заједница, те да завршава 9. јануара када се организују свечана академија у Културном центру, која је искључиво свјетовног карактера и на којој говори једино предсједник Републике, те свечани пријем у згради Владе. Указано је на то да је организација обиљежавања Дана Републике у надлежности Кабинета предсједника Републике, да у њој учествује потпредсједник из реда хрватског народа, те да цијелу манифестацију бојкотирају потпредсједник и неки од политичких представника из реда бошњачког народа, али и да свечаној академији и пријему присуствују министри у Влади Републике Српске из тог народа, као и друге личности из јавног и политичког живота из сва три конститутивна народа, Осталих и грађана, представници дипломатског кора, као и међународних организација у БиХ.

51. Најзад, указано је на то да Закон о празницима ником не намеће обавезу да мора славити било који од ентитетских празника. Прописивање прекршаја и новчаних казни за физичка и правна лица која обављају привредну дјелатности у случају да раде на било који од ентитетских празника има сврху да обезбиједи право запослених на плаћено одсуство с рада у дане државних празника, како је и регулисано Законом о раду Републике Српске.

V. Релевантни прописи

52. **Закон о празницима Републике Српске** ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.

Законом о празницима Републике Српске (у даљем тексту: Закон) одређују се дани празника Републике Српске (у даљем тексту: Република), начин њиховог обиљежавања и празновања од стране грађана, републичких органа и организација, органа јединица локалне самоуправе, предузећа, установа и других организација и лица која професионално обављају услужне и производне дјелатности.

Члан 2.

Празници у Републици као републички празници су:

а) Нова година;

б) Дан Републике;

в) Међународни празник рада;

г) Дан побједе над фашизмом;

д) Дан успостављања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини.

Члан 3.

Празници из члана 2. овог закона празнују се:

а) Нова година 1. и 2. јануара;

б) Дан Републике 9. јануара;

в) Међународни празник рада 1. и.2. маја;

г) Дан побједе над фашизмом 9. маја;

д) Дан успостављања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини 21. новембра.

Члан 5.

(1) У дане празника Републике не раде републички органи и организације, органи јединице локалне самоуправе, предузећа, установе и друге организације и лица која професионално обављају услужне и производне дјелатности.

(...)

Члан 9.

(1) Влада може својом одлуком одредити обиљежавање и других датума, уважавајући историјско, културолошко и традиционално насљеђе конститутивних народа Републике Српске.

Члан 10.

Правна лица, одговорна лица у правном лицу и лица која професионално обављају услужне и производне дјелатности чине прекршај уколико раде у дане републичких празника.

Члан 11.

За прекршај из члана 10. овог закона казниће се:

- правно лице – новчаном казном од 2.000 до 15.000 КМ

- одговорно лице у правном лицу – новчаном казном од 150 КМ до 2.000 КМ

- лица која професионално обављају услужне и производне дјелатности – новчаном казном од 500 КМ до 1.500 КМ.

53. **Закон о слободи вјере и правном положају цркава и вјерских заједница у Босни и Херцеговини** ("Службени гласник БиХ" број 5/04) у релевантном дијелу гласи:

Члан 14.

Цркве и вјерске заједнице одвојене су од државе а то значи да:

1. Држава не може признати статус државне вјере ни једној вјери нити статус државне цркве или вјерске заједнице ни једној цркви или вјерској заједници;

2. Држава нема право да се мијеша у унутрашњу организацију и послове цркава и вјерских заједница;

3. Ниједна црква или вјерска заједница, ни њени службеници, не могу добијати посебне привилегије од државе у односу на друге цркве или вјерске заједнице и њихове службенике, нити може формално учествовати у раду политичких установа, осим како је наведено у ставу 4. овог члана;

4. Држава може, на основу једнакости према свима, давати материјалну подршку црквама и вјерским заједницама за очување културне и историјске баштине, здравствене дјелатности, образовне, каритативне и социјалне услуге које пружају цркве и вјерске заједнице, једино под условом да цркве и вјерске заједнице споменуте услуге обављају без икакве дискриминације, а посебно недискриминације на основу вјере или увјерења;

5. Цркве и вјерске заједнице на подручју породичног, родитељског права и права дјетета могу да обављају функцију хуманитарне, социјалне и здравствене помоћи, васпитања и образовања, у складу са одговарајућим законима који уређују та права и материју;

6. Јавној власти забрањено је било какво уплитање приликом избора, именовања или смјењивања вјерских великодостојника, успостављања структура цркава и вјерских заједница или организација које врше службу Божију и друге обреде;

7. Јавно испољавање вјере или увјерења може да буде ограничено једино на основу закона и у складу са међународним стандардима, када надлежни орган докаже да је то неопходно у интересу јавне безбједности, заштите здравља, јавног морала, или са циљем заштите права и слобода других лица у складу са међународноправним стандардима. Цркве и вјерске заједнице имају право жалбе на ову одлуку. Жалбени орган, прије доношења одлуке о жалби, мора да затражи од Министарства за људска права и избјеглице Босне и Херцеговине мишљење у вези са случајем забране јавног испољавања вјере или увјерења.

VI. Допустивост

54. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3a) Устава Босне и Херцеговине и члана 63 став (1) тачка д) Правила Уставног суда.

Члан VI/3a) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

(...)

Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом.

Спорове могу покретати само чланови Предсједништва, предсједавајући Министарског савјета, предсједавајући или замјеник предсједавајућег било којег вијећа Парламентарне скупштине, једна четвртина чланова било којег вијећа Парламентарне скупштине или једна четвртина било ког законодавног вијећа неког ентитета.

Члан 63 став (1) тачка д) Правила Уставног суда гласи:

(1) Уставни суд ће донијети одлуку којом обуставља поступак о захтјеву/апелацији када је у току поступка:

(...)

д) подносилац захтјева/апелације одустао од захтјева/апелације;

(...)

55. Подносилац захтјева је на јавној расправи одржаној 29. септембра 2015. године одустао од дијела захтјева којим је тражио да се оцијени уставност члана 2б) Закона о празницима.

56. Имајући у виду одредбу члана 63 став (1) тачка д) Правила Уставног суда, према којој ће Уставни суд донијети одлуку којом обуставља поступак уколико је подносилац захтјева одустао од захтјева, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

57. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је захтјев у дијелу којим се оспорава члан 3б) Закона о празницима допустив, зато што га је поднио овлашћени субјекат, и да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 Правила Уставног суда због ког захтјев није допустив.

58. Приговоре Народне скупштине који се тичу допустивости *ratione materiae* захтјева у односу на Европску конвенцију и Међународну конвенцију, те очигледне неоснованости захтјева, Уставни суд ће испитати у оквиру меритума.

VII. Меритум

59. Подносилац захтјева тврди да је члан 3б) Закона о празницима у супротности са "3. и 10." алинејом Преамбуле Устава БиХ, чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, чланом I/2 у смислу повреде принципа демократије и правне државе, чланом I/2 Устава БиХ у смислу повреде принципа секуларизма као инхерентног елемента правне државе, чланом 9 Европске конвенције, чланом II/4 Устава БиХ у вези с чланом 1.1 и 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације, те чланом 14 Европске конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

60. **Устав Босне и Херцеговине** у релевантном дијелу гласи:

Члан I/2

Босна и Херцеговина је демократска држава, која функционише на принципу владавине права и на основу слободних и демократских избора.

Члан II/4

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбијеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално и социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

Члан III/3

(...)

б) Ентитети и њихове ниже јединице у потпуности ће поштовати овај Устав, којим се стављају ван снаге одредбе закона Босне и Херцеговине и одредбе устава и закона ентитета које су у супротности с њим, као и одлуке институција Босне и Херцеговине. Општи принципи међународног права представљају интегрални дио правног поретка Босне и Херцеговине и ентитета.

(...)

61. **Члан 1 Протокола број 12** уз Европску конвенцију гласи:

Члан 1.

Општа забрана дискриминације

1. Уживање свих права одређених законом обезбиједиће се без дискриминације на било ком основу као што је пол, раса, боја коже, језик, вјера, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, припадност националној мањини, имовина, рођење или други статус.

2. Никога не смију да дискриминишу јавни органи на било ком основу, како је и наведено у ставу 1.

62. **Међународна конвенција о укидању свих облика расне дискриминације** (усвојена на Пленарној сједници Генералне скупштине Уједињених нација 21. децембра 1965. године) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1.1.

*У овој конвенцији 'расна дискриминација' односи се на свако разликовање, искључивање, ограничавање или давање првенства који се заснивају на раси, боји, прецима, националном или етничком поријеклу и који имају као сврху или као резултат да наруше или да компромитирају признавање, уживање или вршење, под једнаким условима, права човјека (*human rights*) и основних слобода на политичком, економском, социјалном и културном пољу или у свакој другој области јавног живота.*

Члан 2.

Државе чланице осуђују расну дискриминацију и обавезују се да свим одговарајућим средствима и без одгоде проводе политику која тежи да укине сваки облик расне дискриминације и да потпомажу разумијевање између свих раса, и у ту сврху:

а) свака држава-чланица обавезује се да не почини никакво дјело расне дискриминације или не врши никакво дјело расне дискриминације, или не врши расну дискриминацију против лица, група лица или установа, као и да поступа тако да се све јавне, националне и локалне установе придржавају ове обавезе;

(...)

ц) свака држава-чланица треба да предузме ефикасне мјере ради поновног разматрања националне и локалне владине политике и измјене, укидања или поништења сваког закона и сваког прописа који има сврху да уведе расну дискриминацију или да је овјековјечи тамо гдје она постоји;

(...)

63. Уставни суд ће прво размотрити питање примјењивости члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те члана 1.1 и члана 2а) и ц) Међународне конвенције.

64. Уставни суд указује на то да одређивање празника који се прослављa у широј друштвеној заједници у оквиру јавних власти и према домаћем и према упоредном праву потпада у област јавног права, а у ком дијелу, према становишту Европског суда и Уставног суда, јавне власти уживају широко поље слободне процјене. Чланом 1 Устава Републике Српске прописано је да Срби, Бошњаци и Хрвати, као конститутивни народи, Остали и грађани, равноправно и без дискриминације, учествују у вршењу власти у Републици Српској. Та одредба има додатну потврду и у члану 33 Устава Републике Српске (Устав Републике Српске, II – Људска права и слободе) и њоме је, између осталог, одређено да грађани имају право да учествују у обављању јавних послова. При том, појам грађани упућује на конститутивне народе, Остале и грађане Републике Српске.

65. Уставни суд примјећује да се Законом о празницима (члан 1) одређују дани празника Републике Српске, начин на који ће их грађани, органи и институције обиљежавати и празновати, а из чега произлази да се ради о питању које потпада у област јавног права и које се тиче интереса свих у Републици Српској. Даље, наведени закон донијела је Народна скупштина као орган законодавне власти, у складу с овлашћењем из члана 70 став 1 тачка 2 Устава Републике

Српске да доноси законе. Сходно наведеном, а у смислу члана 1 Устава Републике Српске, учешће у регулисању тог питања улази у оквир уставног права вршења власти, односно, у смислу члана 33 Устава Републике Српске, уставног права обављања јавних послова. У том смислу одређивање празника и дана када ће се они обиљежавати потпада под "право које се експлицитно гарантује по домаћем закону" у смислу члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, а у односу на које су јавне власти преузеле обавезу да никог неће дискриминисати.

66. Уставни суд подсјећа на то да Међународна конвенција, у односу на друге међународне документе којим се штите и гарантују људска права и у односу на дискриминацију, поставља шири обим заштите јер није ограничена на специфична права и слободе која су садржана у самом инструменту. Чињеница да су у члану 5 Међународне конвенције набројана грађанска, политичка, економска, социјална и културна права чије се уживање држава обавезује да обезбиједи пред законом без дискриминације не може да се тумачи на начин да тај члан успоставља грађанска, политичка, социјална и културна права, већ на начин да претпоставља постојање тих права и њихово признање (види Комитет за елиминацију расне дискриминације, Општи коментар број XX, Недискриминациона имплементација права и слобода (члан 5), усвојен на Четрдесет осмој сједници, 1996).

67. Уставни суд указује на то да је у Првој дјелимичној одлуци број *У 4/04* од 31. марта 2006. године (објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 47/06), те у Другој дјелимичној одлуци број *У 4/04* од 18. новембра 2006. године (објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 24/07), испитујући уставност тадашњих законских рјешења о застави, грбу и химни, те о одређивању празника, изразио став да је Међународна конвенција примјењива. Такав закључак заснован је на чињеници да је у Анексу I Устава БиХ, као једном од додатних споразума који се примјењују у Босни и Херцеговини, наведена и Међународна конвенција, те да се обавезе из међународних споразума наведених у Анексу I на Устав Босне и Херцеговине, према члану II/1 и члану II/6 Устава Босне и Херцеговине, односе и на ентитете.

68. Сходно наведеном, Уставни суд није могао да прихвати приговор Народне скупштине у односу на примјењивост члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те члана 1.1 и члана 2а) и ц) Међународне конвенције.

69. У конкретном случају, тврдње о дискриминационом карактеру оспореног члана 3б) Закона о празницима, односно о давању предности припадницима српског народа у односу на друга два конститутивна народа и Остале, а противно принципу једнакости конститутивних народа, подносилац захтјева, у суштини, заснива на два аргумента.

70. Први је да се Дан Републике који се обиљежава 9. јануара везује за доношење Декларације о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине, коју је усвојила Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини 9. јануара 1992. године, тј. без учешћа представника Бошњака, Хрвата и Осталих. Због тога, према његовом мишљењу, 9. јануар представља историјски тренутак искључиво српског народа јер се Декларација дефинише као резултат права српског народа на самоопредјељење, самоорганизовање и удруживање, те се тражи територијално разграничење с другим народима. Најзад, подносилац захтјева је изнио тврдњу да тај датум наилази на негативну перцепцију код свих несрба у Републици Српској јер одражава филозофију идентитета територије и нације, тј. ентонационализма, искљученост других и другачијих у било каквом одлучивању, негирање плуралности и толеранције, мултикултуралности и заговарање средњовјековног принципа *cuius regio, eius religio*.

71. Други је да се истог дана обиљежава и крсна слава Републике Српске – Свети Стефан, па да су на тај начин јавне власти један свјетовни датум почеле доживљавати као вјерски православни празник или као традиционални православни обичај који искључиво припада само српском народу. Подносилац захтјева је истакао да крсна слава представља спецификум једино светосавског православља који проповиједа Српска православна црква, а који се не сусреће нити код једне друге православне цркве. Даље, указано је на то да централна прослава обиљежавања 9. јануара почиње одласком у православну цркву на литургију и ломљење славског колача, затим да тај обред, у правилу, предводе највиши службеници Српске православне цркве. У том дијелу подносилац захтјева је истакао и да је перцепција јавности и медија, политичких званичника у Републици Српској, као и званичника из Републике Србије, те представника Српске православне цркве, да се тог дана слави крсна слава Републике Српске и Дан Републике. На тај начин се, према његовом мишљењу, један, на први поглед неутралан свјетован дан, прославља као вјерско-традиционални дан, а при том је у његову прославу активно и формално укључена и Српска православна црква, чиме су јавне власти у Републици Српској прекршиле и принцип секуларизма прокламован чланом 14 Закона о слободи вјере.

72. У одговору на први аргуменат подносиоца захтјева Народна скупштина је истакла да је 9. јануара 1992. године настала Република Српска, те да је Република Српска Декларацијом изразила вољу и хтијење да има свој устав, да има субјективитет и да тим уставом гарантује пуну једнакост народа и грађана пред законом и заштиту од било ког облика дискриминације, како је и било наведено у члану 5 Декларације, а који је у изворном облику уграђен у члан 10 Устава Републике Српске. С тим у вези указано је на то да претходно наведено има потврду у Преамбули Општег оквирног споразума за мир, чији је Устав БиХ дио, а у којој је, између осталог, наведено да стране потписнице потврђују договорене Основне принципе од 8. септембра 1995. године у којима је утврђено да се БиХ састоји од два ентитета, Федерације БиХ, успостављене Вашингтонским споразумом, и Републике Српске, те да сваки ентитет наставља да постоји у складу са својим тадашњим уставом (измијењеним и допуњеним, тако да је у складу с тим Основним принципима). Најзад, према мишљењу Народне скупштине, 9. јануар као датум настанка ентитета Република Српска има свој легитимитет и потврду и у члану I/3 Устава БиХ који регулише да се БиХ састоји од два равноправна ентитета: Федерације БиХ и Републике Српске.

73. У одговору на други аргуменат подносиоца захтјева Народна скупштина је указала на то да се ни у Декларацији не помиње да је донесена на дан Св. Стефана, нити се тај дан у том документу означава као крсна слава Републике Српске. Такође, истакнуто је да крсна слава Републике Српске никад није установљена нити једним прописом у Републици Српској, односно да није била установљена ни Законом о славама и светковинама који је био предмет преиспитивања у Другој дјелимичној одлуци Уставног суда број *У 4/04*, као ни у Закону о празницима, односно у његовом члану 3б) који је предмет оспоравања. С обзиром на то да крсна слава не постоји у закону, нити у једној норми, питање ко и како може да је обиљежава у искључивој је надлежности Српске православне цркве и, сходно члану 14 Закона о слободи вјере, јавне власти о томе не могу да се

изјашњавају. Дакле, Народна скупштина сматра да то не може бити питање о ком може да одлучује Уставни суд. Такође, указано је на то да Закон о празницима посебно регулише празнике ентитета, а посебно вјерске празнике, уважавајући три највеће религијске групе, као и да је Српска православна црква уставом, законом и понашањем одвојена од државе (ентитета). Према мишљењу Народне скупштине, чињеница да су неки од састављача програма обиљежавања Дана Републике самовољно наводили да је тај дан и њена крсна слава представља поступање противно Уставу и законима Републике Српске и то не може бити предмет поступка пред Уставним судом јер би се на тај начин Уставни суд упустио у квалификацију и оцјену праксе, а не норме и њене усклађености с Уставом.

74. Имајући у виду изнесене аргументе подносиоца захтјева и Народне скупштине, у одговору на питање да ли избор 9. јануара за обиљежавање Дана Републике има дискриминациони учинак за Бошњаке и Хрвате као конститутивне народе, затим за Остале и грађане Републике Српске, односно да ли доводи до давања предности припадницима српског народа у односу на друга два конститутивна народа и Остале, противно принципу једнакости конститутивних народа, Уставни суд треба да оцијени: а) да ли 9. јануар представља историјско насљеђе само једног народа у Републици Српској и б) да ли пракса обиљежавања празника 9. јануара фаворизује само један народ.

а) Девети јануар као дио историје само једног народа

75. Уставни суд подсјећа на то да је у Првој дјелимичној одлуци број *У 4/04*, оцјењујући уставност ентитетских закона о грбу, застави и химни, истакао сљедеће (види тачку 131): "(...) када су у питању симболи Републике Српске, ради (се) о званичним симболима једне територијалне јединице која има статус 'ентитета', који представљају уставну категорију и, као такви, морају представљати и све грађане Републике Српске којима и сам Устав Републике Српске признаје једнака права. Ти симболи налазе се на свим обиљежјима јавних институција у Републици Српској, у Народној скупштини Републике Српске, на јавним установама итд., дакле, то нису локални симболи једног народа који треба да одражавају културно и хисторијско наслијеђе само тог народа, него се ради о званичним симболима мултинационалног ентитета који, стога, морају и одражавати такав карактер ентитета.". У наведеној одлуци Уставни суд је закључио да оспорени ентитетски закони нису у складу с чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације.

76. Даље, Уставни суд наглашава да су у Другој дјелимичној одлуци број *У 4/04* предмет оцјене биле одредбе чл. 1 и 2 Закона о славама и светковинама којим су као републички празници били одређени Божић, Дан Републике, Нова година (14. јануар), Богојављење, Свети Сава, Први српски устанак, Васкрс, Духови, Први мај – Празник рада, и Видовдан, те датуми кад се обиљежавају (Дан Републике се обиљежавао 9. јануара). Уставни суд је закључио да оспорене законске одредбе (види тачку 70) нису у сагласности с уставним принципом о равноправности конститутивних народа, грађана и Осталих у Босни и Херцеговини и да су дискриминационог карактера, дакле нису сагласни с чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чл. 1.1 и чл. 2 а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације. Уставни суд је закључио да оспорене одредбе Закона о славама и светковинама обухватају празнике који у претежном дијелу одражавају и величају само српску историју, традицију, обичаје и вјерски и национални идентитет. У цитираној одлуци Уставни суд је истакао (види тачку 70) да је легитимно право српског народа у Републици Српској да законодавним механизмима очува своју традицију и идентитет, али једнако право мора се дати и другим конститутивним народима у Републици Српској и осталим грађанима Републике Српске.

77. У Мишљењу Венецијанске комисије указано је на то да избор 9. јануара за обиљежавање Дана Републике као празника ентитета може бити проблематичан, између осталог, због чињенице да Декларација представља једнострани акт који нису подржали остали, несрпски народи који живе у Републици Српској.

78. Неспорно је да је избор 9. јануара за обиљежавање Дана Републике у оспореном члану 3б) Закона о празницима инспирисан 9. јануаром 1992. године када је одржана Скупштина српског народа у БиХ, без учешћа припадника бошњачког и хрватског народа и Осталих и донесена Декларација, као израз политичке воље само једног, српског народа.

79. Стога, Уставни суд сматра да избор 9. јануара као датум обиљежавања празника Дан Републике нема симболику колективног заједничког сјећања које може да допринесе јачању колективног идентитета као вриједностима које имају посебан значај у мултиетничком друштву које се заснива на уважавању и поштовању различитости као основних вриједности модерног демократског друштва. У том смислу, избор 9. јануара за обиљежавање Дана Републике као једног од празника ентитета који представља уставну категорију и као такав мора да представља и све грађане Републике Српске којима и сам Устав Републике Српске признаје једнака права није у складу с уставном обавезом о недискриминацији у смислу права група, јер успоставља повлашћени положај само једног, српског народа, чији су представници 9. јануара 1992. године, без учешћа представника Бошњака, Хрвата и Осталих, донијели Декларацију о проглашењу Републике српског народа Босне и Херцеговине, која представља једнострани акт. Као такав, према мишљењу Уставног суда, те према ставу Венецијанске комисије, не може да се сматра сагласним с основним вриједностима изјављеним у Уставу Републике Српске, тј. с поштовањем људског достојанства, слободе и једнакости, националне равноправности, с демократским институцијама, владавином права, социјалном правдом, плуралистичким друштвом, гарантовањем и заштитом људских слобода и права, као и права мањинских група у складу с међународним стандардима, забраном дискриминације (Преамбула).

б) Пракса обиљежавања празника

80. Уставни суд примјећује да Закон о празницима, а нити било који други пропис у Републици Српској, крсну славу Републике Српске не регулише ни као вјерски ни као секуларни празник, односно не дефинише се да је крсна слава Републике Српске Свети Стефан. Такву одредбу није садржао ни Закон о славама и светковинама који је био предмет оцјене у Другој дјелимичној одлуци број *У 4/04*. Такође, ни Декларација није садржала одредницу да је донесена на дан Светог Стефана, односно да се Св. Стефан проглашава крсном славом Републике Српске. Најзад, Закон о празницима, а ни било који други пропис у Републици Српској, не регулише начин обиљежавања односно церемонију прославе нити једног од празника (свјетовних и вјерских) које признаје.

81. Према пракси Уставног суда заснованој и на пракси Европског суда, дискриминација наступа ако се лице или група лица који се налазе у аналогној ситуацији различито третирају и ако не постоји објективно и разумно оправдање за такав третман. При том, неважно је да ли је дискриминација посљедица различитог законског третмана или примјене самог закона (види Европски суд за људска права, *Ирска против Велике Британије*, пресуда од 18. јануара 1978. године, серија А, број 25, став 226).

82. Уставни суд примјећује да се у јавном животу заједнице празник манифестује активностима које се предузимају у оквиру јавне власти с циљем подсјећања на вриједности које су од значаја за заједницу као цјелину и представљањем заједнице према другима ван ње саме. Због тога, начин обиљежавања празника добија карактер вршења јавне власти иако као такав није регулисан законском нити било којом другом нормом.

83. Стога, аргумент подносиоца захтјева да су јавне власти успостављеном праксом обиљежавања празника један свјетовни датум почеле доживљавати као вјерски православни празник или као традиционални православни обичај покреће питање постојања административне праксе противне Уставу БиХ, а што, према тврдњама подносиоца захтјева, има дискриминациони учинак.

84. Европски суд за људска права појам "административне праксе противне Конвенцији" дефинише као акумулацију идентичних или аналогних повреда које су довољно бројне и међусобно повезане да представљају не само изоловане случајеве (изузетке) него и шаблон (систем), (види Европски суд за људска права, претходно цитиране, *Ирска против Уједињеног Краљевства, Кипар против Турске*, пресуда од 10. маја 2001. године, став 115).

85. Уставни суд сматра да се у дефинисању појма "административне праксе противне Уставу БиХ" може руководити наведеном дефиницијом, те тумачењем појма дискриминације из Прве дјелимичне одлуке број *У 4/04*. У цитираној одлуци Уставни суд је изразио став да правни поредак БиХ, услијед постојања члана II/4 Устава БиХ који обухвата општу клаузулу о забрани дискриминације, пружа већу заштиту од дискриминације него Европска конвенција, тј. уставне обавезе недискриминације у смислу права група.

86. С обзиром на то да се сваки празник обиљежава на годишњем нивоу (види Мишљење Венецијанске комисије, тачка 32 – годишња повратна прилика), пракса начина обиљежавања једног празника потпада под систем, а не изоловани случај у смислу наведене дефиниције административне праксе.

87. Уставни суд примјећује да се манифестација празника у приватном животу појединца везује за слободно вријеме и не обавезује га и не намеће му било какво јавно или приватно учешће у самом обиљежавању празника. У том смислу, сама пракса обиљежавања празника, у принципу, не би могла да резултира дискриминацијом у остваривању појединачних права и обавеза. Међутим, недискриминација појединаца не замјењује једнакост група (види Уставни суд, Трећа дјелимична одлука број *У 5/98*, став 70). Стога, принцип колективне једнакости конститутивних народа намеће обавезу ентитетима да не дискриминишу, у првом реду, оне конститутивне народе који су, у стварности, у положају мањине у одговарајућем ентитету.

88. Уставни суд примјећује да се Републици Српској у званичним честиткама од 9. јануара које су упутили политички званичници из реда српског народа у БиХ и Републици Српској, те политички званичници из Републике Србије, на тај дан честитају Дан Републике и крсна слава. У свом обраћању на Свечаној академији 9. јануара 2015. године предсједник Републике Српске истакао је да се јединствено славе Дан Републике и крсна слава. Крсну славу Републици Српској честитају и високи званичници Српске православне цркве, који руководе литургијом и ломљењем славског колача у православној цркви, те који присуствују Свечаној академији у Културном центру и пријему у згради Владе Републике Српске. У извјештавању медија о прослави 9. јануара наводи се да тог дана Република Српска слави Дан Републике и крсну славу.

89. Све наведено говори у прилог ставу Венецијанске комисије (види Мишљење, тачка 38), тј. да се чини да је и у Републици Српској и ван ње 9. јануар повезан с два догађаја у исто вријеме: Даном Републике, који је сврстан међу секуларне, а не вјерске празнике, и са Светим Стефаном.

90. Уставни суд је у Другој дјелимичној одлуци број *У 4/04* закључио да празници не могу бити регулисани на начин да преферирају нити један од конститутивних народа, односно да ће то бити случај уколико су регулисани тако да одражавају историју, традицију, обичаје, религију и друге вриједности само једног народа. Уставни суд сматра да нема разлога да од тог става одступи и када је у питању пракса обиљежавања ентитетских празника као једног сегмента вршења јавне власти.

91. Неспорно је да православна религија превладава код припадника српског народа, као и да је крсна слава специфично и јединствено обиљежје светосавског православља које проповиједа Српска православна црква. Због тога, пракса обиљежавања крсне славе Републике Српске несумњиво даје надмоћну видљивост православној религији као већинској у Републици Српској и Српској православној цркви, односно Србима као народу код ког је та религија и најзаступљенија. С тим у вези, Уставни суд је у Другој дјелимичној одлуци број *У 4/04* указао на то да је легитимно право српског народа у Републици Српској да очува своју традицију и идентитет, али да се једнако право мора дати и другим конститутивним народима и осталим грађанима у Републици Српској.

92. Стога, произлази да су успостављеном праксом обиљежавања празника 9. јануара, када се уз Дан Републике обиљежава и крсна слава Републике Српске, без обзира на то да ли се ради о одвојеној или јединственој прослави та два догађаја, јавне власти у Републици Српској креирале јавну атмосферу система вриједности и вјеровања која очигледно даје приоритет религијском насљеђу, традицији и обичајима само српског народа, доводећи га у привилегован положај као само једног од три конститутивна народа у Републици Српској, који своја права и обавезе остварују под једнаким условима и на једнак начин. На тај су начин јавне власти Републике Српске успостављеном праксом прекршиле уставну обавезу недискриминације у смислу права група. Наиме, религијска убјеђења, и с тим у вези традиција и обред, чине дио идентитета сваког од конститутивних народа у БиХ и легитимно је право сваког од њих да га очувају. На јавним властима је обавеза да обезбиједе остваривање тог права једнако за све. Пракса обиљежавања 9. јануара и као вјерског празника који представља дио идентитета само једног од конститутивних народа није у складу с том обавезом јавне власти.

93. Даље, не упуштајући се у оцјену ко може да обиљежава вјерски празник, те не доводећи у питање право било кога да, укључујући и лица која у својству изабраних и именованих представника учествују у вршењу јавне власти, појединачно и/или у заједници с другима у приватном и јавном животу изражавају своју религијску или другу припадност односно убјеђења, а која могу да трпе само ограничења неопходна у демократском друштву у сврху

остваривања легитимног циља, креирана јавна атмосфера система вриједности и вјеровања која, очигледно, даје приоритет религијском насљеђу, традицији и обичајима само једног народа, није у складу ни с обавезом јавне власти да у вршењу својих функција на неутралан и непристрасан начин обезбиједи исказивање разних религија, вјера и вјеровања, те вјерску усклађеност и толеранцију у демократском друштву. Наиме, тако установљена атмосфера, коју промовишу политички званичници Републике Српске који би требало да буду посебно пажљиви у промовисању демократије и њених принципа, при том имајући у виду да су поред православне цркве и православља друге вјероисповијести и цркве попут католичке вјере или ислама одувијек чиниле саставни дио мултирелигијског живота у БиХ, у смислу плурализма који Устав БиХ и Европска конвенција захтијевају као неопходну претпоставку за демократско друштво.

94. Такође, установљена пракса и створена јавна атмосфера система вриједности и вјеровања у супротности је с принципом секуларизма прокламованим чланом 14 Закона о слободи вјере, који у смислу члана III/3б) Устава БиХ представља "одлуку институција БиХ", које су се ентитети и све њихове административне јединице дужне да придржавају, и који је у складу с демократским принципима из члана I/2 Устава БиХ. Наиме, успостављена пракса обиљежавања празника као функција вршења јавне власти на 9. јануар, када се уз Дан Републике обиљежава и крсна слава Републике Српске, без обзира на то да ли се ради о одвојеној или јединственој прослави та два догађаја, а која обухвата литургију и ломљење славског колача у православној цркви коју предводе службеници Српске православне цркве, те присуство службеника те цркве у остатку церемоније обиљежавања празника, нису у складу с прокламованим принципом одвојености цркве од државе. Наиме, према том принципу, између осталог, јавне власти не могу да признају статус државне вјере нити једној вјери или статус државне цркве нити једној цркви или вјерској заједници, не могу да дају нити једној цркви или вјерској заједници и њиховим службеницама посебне привилегије у односу на друге цркве или вјерске заједнице, нити иједна црква или вјерска заједница и њени службеници могу формално да учествују у раду политичких установа.

95. Најзад, Уставни суд подсјећа на то да је Венецијанска комисија, у прилог разлозима због којих избор 9. јануара за обиљежавање Дана Републике може да буде проблематичан, између осталог, указала на то да, премда се не намеће никаква обавеза да се учествује у формалном обиљежавању Дана Републике, сама чињеница да тај закон намеће свим становницима да га обиљежавају као слободан дан, односно да се уздрже од рада на тај дан, под пријетњом санкције релативно високе казне, може да буде проблематична, те његова примјена може да има диспропорционална дејства на појединце/чланове одређених националних заједница које живе у Републици Српској, те на дотичне заједнице (види Мишљење, тачка 55).

96. Стога, Уставни суд сматра да је праксом да се 9. јануара обиљежава и крсна слава Републике Српске као православни вјерски празник успостављен преференцијални третман Срба као једног конститутивног народа у односу на Бошњаке и Хрвате као конститутивне народе, Остале и грађане Републике Српске, чиме су јавне власти Републике Српске прекршиле "уставну обавезу недискриминације у смислу права група".

97. Уставни суд закључује да се оспореним чланом 3б) Закона о празницима којим је одређено да се Дан Републике обиљежава 9. јануара успоставља повлашћени положај припадника српског народа у односу на припаднике бошњачког и хрватског народа, Осталих и грађана Републике Српске због чињенице да тај датум представља дио историјског насљеђа само српског народа, као и због обиљежавања крсне славе Републике Српске која се везује за традицију и обичаје такође само српског народа.

98. Уставни суд закључује да је оспорени члан 3б) Закона о празницима у супротности с чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2а) и ц) Међународне конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

99. Уставни суд поновно наглашава да се овом одлуком ни на који начин не доводи у питање право грађана Босне и Херцеговине православне вјероисповијести (као ни слично право грађана било које друге вјерске заједнице у Босни и Херцеговини) да слободно на традиционалан, односно други пригодан начин обиљежавају своје празнике, укључујући и славу Светог Стефана. Према ставу Уставног суда, такве слободе и права, а посебно њихово слободно манифестовање, само потврђују мултиконфесионални и мултикултурални карактер Босне и Херцеговине као државе и друштва. Стога се оваква одлука Уставног суда у том контексту не може никако друкчије разумијевати.

Остали наводи

100. С обзиром на закључке у вези с чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине, чланом 1 Протокола број 12, као и с чланом 1.1 и чланом 2 а) и ц) Међународне конвенције, Уставни суд не сматра сврсисходним да испитује оспорени члан 3б) Закона о празницима и у вези са "3. и 10." алинејом Преамбуле Устава БиХ, чланом II/3г) Устава Босне и Херцеговине и чланом 9 Европске конвенције, чланом 14 Европске конвенције, те чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

101. Уставни суд закључује да је члан 3б) Закона о празницима ("Службени гласник Републике Српске" број 43/07) у супротности с чланом I/2 Устава Босне и Херцеговине, чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2 а) и ц) Међународне конвенције и чланом 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију.

102. На основу члана 59 ст. (1) и (2), члана 61 став (4) и члана 63 став (1) тачка д) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

103. Анекс ове одлуке, у смислу члана 43 став (1) Правила Уставног суда, чине издвојена мишљења потпредсједника Златка М. Кнежевића и судије Миодрага Симовића супротна одлуци.

104. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Издвојено мишљење о неслагању судије Миодрага Симовића

Нажалост, не могу да се сложим ни с образложењем ни са закључцима већине у Уставном суду у погледу неуставности члана 3б) Закона о празницима Републике Српске. Моји разлози су сљедећи:

(1) Право на обиљежавање празника загарантовано је и оспораваним Законом о празницима. Наведени Закон у члану 8 став 4 то право признаје сваком грађанину као право на "плаћено одсуство с посла, по властитом избору до два дана у току календарске године, на дане својих вјерских

празника". То право, међутим, није регулисано Европском конвенцијом и њеним протоколима, нити Међународном конвенцијом о укидању свих облика расне дискриминације. Стога је конкретни захтјев у сегменту позивања на повреду Европске конвенције и њених протокола, те Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације неприхватљив *ratione materiae*.

(2) Уколико би тај захтјев био прихватљив, Уставни суд би требало да га прогласи неоснованим јер је обиљежавање вјерских празника као државних, односно нерадних дана, пракса која постоји у великом броју држава у свијету и као таква представља дио традиције и цивилизацијског развоја. У вези с тим, Европски суд за људска права изразио је становиште да одлука о томе да ли ће држава да примијени традицију или не спада у поље слободне процјене одређене државе, те да Суд, осим тога, мора узети у обзир чињеницу да је Европа обиљежена великом разноликошћу држава од којих се састоји, посебно у сфери културног и историјског развоја (види параграф 68 пресуде Великог вијећа Европског суда за људска права у предмету *Lautsi и други против Италије* од 18. марта 2011. године).

Пресуда *Lautsi и други против Италије* привукла је велику пажњу свјетске јавности. Ту се радило о пријави држављанке Италије чија су дјеца похађала државну школу у Италији, у чијим учионицама је било истакнуто распело. Подноситељка апликације жалила се на то да су јој повријеђени право да се дјеца образују у складу с вјерским или филозофским убјеђењима родитеља, а како је предвиђено Европском конвенцијом, и то чланом 2 Протокола број 1 уз Конвенцију, и право на слободу вјере из члана 9 Конвенције. Европски суд за људска права прихватио је да обавезно постављање распела на зиду учионица италијанских јавних школа не представља насртај на право родитеља да обезбиједе васпитање и поуку сопствене дјеце у складу са својим религијским и филозофским убјеђењима, а то право гарантује члан 2 Првог додатног протокола уз Европску конвенцију. Суд је, даље, због разлога наведених у оквиру истраживања права родитеља, просудио да питања нису различита ни у контексту члана 9 који брани слободу мишљења, ни члана 14 који забрањује дискриминацију у уживању права загарантованих Конвенцијом.

Тако је Европски суд за људска права признао да у земљама хришћанске традиције хришћанство посједује специфичну социјалну легитимност која га разликује од других филозофских и религијских убјеђења, те стога оправдава чињеницу да се може усвојити диференцирани приступ. Будући да је Италија земља хришћанске традиције, хришћански симбол може законито имати специфичну надмоћну видљивост у друштву. Суд је дошао до сличног закључка и у другим случајевима. Оправдао је, нпр., чињеницу да то што у турским школама национални програми "дају шири удио у познавању ислама него других религија (...) није по себи помањкање начела плурализма и објективности, што би се могло анализирати као индоктринација, због околности да је муслиманска религија већинска у Турској, уназоч лаичком обиљежју те државе" (Европски суд за људска права, 28. новембар 2004. године, *Zengin против Турске*, број 46928/99, параграф 63).

Стога је неприхватљиво да се у поступку у овом уставносудском предмету оцјењују историјски и политички догађаји због којих је 9. јануар одређен као Дан Републике Српске. Разлог томе је посебно чињеница да још увијек не постоји ни консензус око узрока, карактера и посљедица свих дешавања на територији БиХ од 1992. до 1995. године. Зато је Уставни суд, улажењем у мериторно одлучивање о конкретном захтјеву, на одређени начин дао примат политичким наспрам правних аргумената, доказа и чињеница, а на којима одлука о оцјени уставности не би требало да буде заснована.

(3) У Закону о празницима уопште се не помиње слава Свети Стефан, као ни друге славе. Будући да предмет уставног спора могу да буду само написане одредбе, поставља се и питање надлежности Уставног суда.

(4) У оспореном закону раздвојени су секуларни и вјерски празници, тако што су као републички празници одређени поједини историјски догађаји значајни за Републику Српску, а као вјерски празници означени најважнији празници три религије: православља, ислама и католичанства. Вјерски празници празнују се у трајању од по два дана, а вјерници православне, исламске и католичке вјероисповијести имају право на плаћени изостанак с радног мјеста у те дане. Припадницима осталих вјероисповијести дато је право на плаћено одсуство с посла према сопственом избору до два дана у току календарске године, на дане својих вјерских празника. Уз то, Влада Републике Српске може својом одлуком да одреди обиљежавање и других датума, уважавајући историјско, културолошко и традиционално насљеђе народа који живе у Републици Српској. Према томе, на идентичан начин регулисани су вјерски осјећаји припадника не само конститутивних народа већ и припадника осталих народа и вјероисповијести.

(5) Уколико је споран 9. јануар као Дан Републике Српске, онда би се спорним могли сматрати и остали републички празници. У суштини, било који датум обиљежавања неког празника могао би да се оспорава аргументима да се тај датум подудара с неким догађајем или личношћу из календара вјерских заједница у БиХ.

(6) Уставни суд се бавио уставношћу празника у Републици Српској у предмету број *У 4/04* од 18. новембра 2006. године, оцјењујући одредбе тада важећег Закона о славама и светковинама. На одређени начин и у контексту познатог правног правила о пресуђеној ствари, Уставни суд се у предмету број *У 3/13* поново бави истим уставним питањем.

(7) Закон о празницима је био предмет оцјене и Вијећа за заштиту виталног интереса Уставног суда Републике Српске, које је својим рјешењем од 10. маја 2007. године прогласило неприхватљивим захтјев Клуба делегата бошњачког народа у Вијећу народа Републике Српске за покретање поступка за утврђивање постојања виталног националног интереса бошњачког народа у том закону. Вијеће за заштиту виталног интереса утврдило је да подносилац захтјева није конкретизовао у чему се састоји повреда виталног националног интереса бошњачког народа у Закону о празницима Републике Српске. Иста ситуација понавља се и у захтјеву подносиоца захтјева пред Уставним судом БиХ.

Због наведених разлога, сматрам да је Уставни суд БиХ требало да одбије захтјев подносиоца захтјева, односно да донесе одлуку о непостојању дискриминације у односу на спорну одредбу Закона о празницима Републике Српске.

Издвојено мишљење о неслагању потпредсједника Златка М. Кнежевића

Како сам, супротно мишљењу већине, био против усвајања захтјева за оцјену уставности члана 3б) Закона о празницима Републике Српске и истовремено и против усвојеног образложења Одлуке, достављам Издвојено мишљење о неслагању, због разлога који слиједе у даљњем тексту.

Моје Издвојено мишљење не само да није другачије већ је, напротив, у сагласности с Издвојеним мишљењем судије Миодрага Симовића, с другачијим акцентима на, према мом убјеђењу, кључне аргументе, те се свакако придружујем и подржавам и његов став о неприхватању.

Уводне напомене

1. Захтјев за оцјену уставности који је поднио овлашћени подносилац (у даљњем тексту: захтјев) након прецизирања, одустајања од дијела првобитно поднесеног захтјева и након одржане јавне расправе своди се на тврдњу да Дан Републике Српске (9. јануар) представља кршење норми уставног карактера (члана 14 Европске конвенције, члана 1 Протокола број 12 уз Европску конвенцију, те члана II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези с чланом 1.1 и чланом 2а) и ц) Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације; у даљњем тексту: Међународна конвенција), и то тако што симболизује само један народ (српски), да је донесен без воље друга два народа (бошњачког и хрватског), те да норме императивног карактера у закону указују на "принудност" обиљежавања празника.

2. У захтјеву се такође посебно наглашава, а то се изричито истиче и у иступању на јавној расправи пред Судом, да сам датум 9. јануар истовремено представља и један вјерски празник – дан Светог архиђакона Стефана, који је проглашен крсном славом Републике Српске, те да, како је истакнуто у захтјеву, "пракса" истовременог обиљежавања сама по себи ствара "неприхватање" и "дискриминацију".

Оно што се нарочито наглашава јесте историјска компонента изворишта 9. јануара као празника и дана Републике Српске, везано за историјску чињеницу када се одржала Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини, доношење и проглашење Републике српског народа у Босни и Херцеговини и, како сматра подносилац захтјева, негативне вриједносне квалификације те историјске чињенице са повезивањем настанка рата у Босни и Херцеговини, ратних злочина, све до мишљења који би датум био "подобнији" за Дан Републике Српске.

На крају, све се своди на тврдњу да Бошњаци у Републици Српској, те уопште бошњачки народ у Босни и Херцеговини (али и Хрвати и Остали), постојање Дана Републике Српске (9. јануар) осјећају као дискриминацију у односу на њихова права као конститутивног народа.

Одлука у свом уводном дијелу детаљно преноси наводе из захтјева, одговор Народне скупштине Републике Српске, кратак преглед излагања с јавне расправе, учешће Венецијанске комисије Савјета Европе, као и све остале прибављене документе и пренесене одредбе Устава Босне и Херцеговине, Европске конвенције, осталих међународних докумената и Закона о празницима Републике Српске.

Допустивост

Основно питање од ког се, према мом убјеђењу, требало поћи приликом разматрања захтјева јесте питање допустивости.

Ту се не мисли на допустивост у формалном смислу, јер је захтјев неспорно поднио Уставом овлашћени подносилац, већ допустивости у суштинском смислу или, прецизније, да ли се уопште ради о оцјени уставности за коју је надлежан Уставни суд. Наравно да сваки захтјев за оцјену уставности који тврди и/или наводи повреде Устава Босне и Херцеговине, Европске конвенције или Међународног пакта треба испитати прије одлучења у свјетлу наведених "повреда", али, прије свега, поставља се питање овлашћења Уставног суда да одлучује. Или, како је наведено у Правилима Уставног суда, да ли је Уставни суд надлежан да одлучује.

У неколико наврата, приликом расправљања о захтјеву, а то понављам и сада, сматрао сам, када се разгрну све тврдње проистекле из тумачења уставних норми или међународних конвенција, да се суштински ради о *перцепцији*, осјећају, виђењу, закључку и оцјени историјске чињенице изворишта постанка Дана Републике Српске тачно одређеног датума - 9. јануара, и пракси обиљежавања, а не прекршеној уставној норми.

Узгред, са жалошћу наводим да, када смо одлучивали о учесницима јавне расправе пред Судом, већина није прихватила мој приједлог да се на јавну расправу позову грађани Републике Српске, првенствено Бошњаци, али не само они, који нису политички представници, али који обављају културне, вјерске, просвјетне, административне, добротворне или неке друге послове и чији су ауторитет и углед у средини у којој живе и прије и послије Одлуке суда стечени личним интегритетом.

Њихово мишљење, њихова *перцепција*, кључ је за оцјену равноправности и оцјену постојања дискриминације и у датуму и пракси обиљежавања празника. Нажалост, већина мојих колега сматрала је да је довољно да се изјашњавају само политички представници, што не спорим као *дио* потребног, али не и *довољног*.

Сам Закон о празницима Републике Српске и 9. јануар као датум немају никакав националан или вјерски карактер. Он је вриједносно неутралан и нема повезнице с вјерским (крсном славом Св. архиђакона Стефана), без обзира на то што је неспорно да се већина (или највећи дио) српског народа осјећа као православни хришћани и практикују хришћанску вјеру.

Стога, произлази да је од нас (Уставног суда) тражено да, у ствари, прогласимо неуставном норму које нема!

Па ни сам подносилац захтјева не сматра датумско поклапање спорним, а према мом разумијевању, ни обиљежавање вјерског елемента за оне који имају такву потребу, већ проблематизује "праксу" обиљежавања.

И сад долазимо до проблема. Да ли је могуће као питање уставности оцијенити нешто што не постоји у законској норми, али, како сматра подносилац захтјева, постоји у пракси?!

Стога је, према мом дубоком убјеђењу, Уставни суд, суочен са захтјевом да оцјењује уставност норме које нема, и то на основу *перцепције* других елемената, био дужан да одбаци захтјев као недопустив јер Суд нема овлашћења да одлучује о нечему чега нема у норми коју преиспитује.

Такође, намеће се закључак, док још увијек говоримо о допустивости, да је Суд својом Одлуком број *У 4/04*, преиспитујући тадашњи Закон о славама и светковинама Републике Српске, дао јасне параметре које је Народна скупштина Републике Српске дужна да испуни, што је она учинила доносећи нови Закон о празницима. Парадокс је у томе што је Уставни суд констатовао да је Народна скупштина Републике Српске *испунила* своје обавезе из Одлуке број *У 4/04* и та се Одлука сматра извршеном! Дакле, констатовано је извршење одлуке о питању које је поново покренуто и поново се расправља и доноси другачија одлука, а да уставни основ (Устав) није промијењен.

У правној теорији и пракси то се зове *res iudicata* (пресуђена ствар), док је за уставноправну теорију такав слијед догађања класичан примјер *уставноправне несигурности* која се не толерише или се толерише само изузетно код промјена друштвених система (прелазак из једног политичког система у други, релативно актуелан прелазак у демократска друштва), и само ако је ријеч о

најдубљим правима (попут једнакости својине, права на живот и сл.).

Меритум

Не желећи у Издвојеном мишљењу да понављам уводне напомене Одлуке, нити наводе подносиоца захтјева, констатујем да Одлука Суда, у суштини, прихвата аргументе подносиоца захтјева. Језгровито и уз опасност поједностављивања комплексности питања постављених у захтјеву, прихваћена је аргументација у два правца:

- Први, споран је датум 9. јануар због везивања за историјску чињеницу да је исти дан, односно датум 9. јануар прије 23 године, дан Скупштине српског народа у Босни и Херцеговини, те да је неспорно да је тај датум Дан Републике Српске због историјских разлога;

- Други, да је без обзира на вриједносно неутралну норму закона, "пракса обиљежавања" Дана Републике Српске дискриминациона јер је преплетена с вјерским елементом – крсном славом, Св. архиђаконом Стефаном – те као споредно, али наглашено у том "правцу", обавезност свих, указивањем на императиве из законске норме, на обиљежавање Дана Републике Српске.

Када је ријеч о првом "правцу", у дилеми сам да ли да се уопште осврћем на тај аргуменат и само због поштовања поступка и донесене одлуке од већине судија кратко ћу изложити.

Да ли је уопште могуће да се као питање уставности поставља историјска чињеница? И то чак свима неспорна чињеница, факт, догађај који се неспорно десио. Да ли је могуће да се одлуком било ког суда врши историјска валоризација или ревалоризација неспорног догађаја? Да ли је могуће да се тражи уставна оцјена историје?

Логичан слијед закључивања у конкретном случају био би сљедећи: ради се о историјском догађају за Републику Српску, а Република Српска саставни је дио Босне и Херцеговине, значи ради се о историјском догађају за Босну и Херцеговину. С моје тачке гледишта, историјски догађај за Републику Српску је историјски догађај за све грађане Републике Српске, и историја, без обзира на склоност "историчара" да је ревидирају, склона је да се опире и ревалоризацијама, а поготово промјенама историјских чињеница. Могуће је да се имају другачије *перцепције* о значају и/или вриједности догађаја, али то не мијења постојање догађаја. Већ сам рекао шта мислим о *перцепцијама* у смислу тумачења Устава и уопште као питању за процјену уставности неке норме.

Помало је карикатурално да се *перцепција* о неприхватању истиче због првог дијела имена догађаја – *Скупштина српског народа … Република српског народа*…, а потпуно занемарује пуно "име" историјског догађаја – *Скупштина српског народа у Босни и Херцеговини… Република српског народа у Босни и Херцеговини!* Звучи као да не одговара *звук* којим се "чује" Босна и Херцеговина у том "пуном имену" историјског догађаја!

Произлази да Дан Републике Српске 9. јануар не одговара због *перцепције* о неприхватању јер обиљежава историјски догађај који се односи на уставни карактер Босне и Херцеговине у тада важећем уставном поретку (подсјећања ради, важила је и тада одредба о конститутивности народа – сва три народа), а и данас, на једном дијелу Босне и Херцеговине, као празник обиљежава се историјски догађај којим је та конститутивност – сва три народа – уведена као уставни принцип. Чувена реченица урезана у памћење моје генерације: *Ни српска ни хрватска ни муслиманска; и српска и хрватска и муслиманска*!

- Термин *муслиманска* искључиво користим као тадашњи историјски назив за бошњачки народ.

Тврдња из Одлуке да сам датум не исказује заједничке вриједности свих или, како се каже у параграфу 79, да (9. јануар) нема симболику колективног заједничког сјећања који може да допринесе јачању колективног идентитета, иронична је и неправедна према савременој Босни и Херцеговини.

Који је то датум у савременој историји који испуњава тај услов, а да га сви прихвате као таквог? Да има симболику заједничког сјећања које доприноси јачању колективног идентитета? Па сам колективни идентитет је споран у овој земљи?! Које је то заједничко сјећање које има заједничку симболику? Савремена историја не нуди одговор, даљња историја не нуди одговор, далека историја не нуди одговор?! Горко указујем на то да би се, можда, у времену раног средњег вијека нашао такав датум, али сумњам, јер би једнима сметало, нпр., крунисање у православном манастиру, другима љиљан као исказ католичке вјерности на застави, а трећима историјска чињеница ко је срушио ту творевину раног средњег вијека!

Конструкција такве реченице у Одлуци не само да није рјешење већ је извор даљњих проблема јер отвара врата сумњама да је тај колективни идентитет и симболика заједничког сјећања само једних, а не свих, или, још поразније, да се на ову земљу механички калеми туђе искуство без уважавања, како се то често каже у мишљењима Венецијанске комисије, "националног" (у смислу државе) контекста.

Није овдје у питању симболика заједничког сјећања, јер су наша сјећања у Босни и Херцеговини, у правилу, различита, већ је у питању нешто далеко важније – толеранција према другачијем сјећању и прихватању да може постојати другачије сјећање и на празник који је секуларан, а чије постојање прихватамо не из имагинарне симболике већ из стварне потребе за међусобним уважавањем и толеранцијом.

Овај или било који други празник.

И на крају, о овом "правцу" аргументације из захтјева, позивање на одлуке Уставног суда Р Босне и Херцеговине из периода 1992-1995. год. подсјећа на контроверзни састав и одлучивање тадашњег сазива не само у овом случају већ и многим другима искључиво *једнострано политички обојеним*, те нам је свима далеко боље да не отварамо питања одлучивања у том периоду.

Тезу коју захтјев развија када је ријеч о историјском догађају из 9. јануара 1992. године, те због тога наводно проистеклим трагичним посљедицама, занемарујем јер је не вриједи коментарисати у садашњој Босни и Херцеговини, а поготово не у будућој коју, ваљда, заједнички градимо.

Други "правац аргументације" далеко озбиљније утиче на моје промишљање о захтјеву и донесеној одлуци.

Мада сама "пракса обиљежавања" Дана Републике Српске по себи не може да има карактер уставне повреде, у збиру и с представљеном *перцепцијом* кроз вјерске елементе о "ексклузивности" свечаног карактера за само једну историјску вјероисповијест и само један народ, намеће потребу елаборације "праксе обиљежавања" и њеног утицаја на друштво у Републици Српској у цјелини.

О томе већинска одлука говори у параграфима 80-95, гдје се на један конфузан начин покушава разјаснити вјерски дио од секуларног, образложити у исто вријеме право појединца, групе и колективитета на исказивање вјерске припадности и манифестовање вјерске припадности и настоји се оспорити то право у конкретном случају, затим указати на то да се не може одлуком Суда наметнути вјерски

празник, нити улазити у то право, али, истовремено, оспорити једној вјероисповијести постојање вјерског празника.

Збуњујуће је шта се све навело у тим параграфима, и, на страну моје противљење самој Одлуци, образложење у том дијелу је на критичком минимуму (да будем благонаклон) који се захтијева за одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине. Такав немушти покушај образложења сукоба секуларности, преференције једне религије, праксе обиљежавања, укључујући и позивајући се чак и на елементе вјерских ритуала попут ломљења славског колача, не само да је контрадикторно већ отвара врло опасне злоупотребе такве конструкције.

На примјер, Босна и Херцеговина има врло богату праксу обиљежавања вјерских датума.

Већ више вијекова све историјске религије у земљи обиљежавају себи битне датуме и јавно и свечано. Постоји, такође, вјерски празник који се манифестује врло свечано, јавно, манифестационо, у масовној коњичкој поворци, са историјским костимима. За учешће у тој поворци учесници долазе с разних страна и тај дан јесте празник не само за ту општину већ и за шире подручје. Према мом мишљењу, то је нешто што представља богатство ове земље, али, према ставу који се наглашава у Одлуци, будући да се ради о вјерском празнику једне религије, коју упражњавају у највећој мјери припадници једног конститутивног народа и који је у пракси празник и за секуларно подручје (мислим подручје одређене административне јединице – општине), то је подложно оспоравању јер даје преференцијални карактер једној религији и једном народу. И некоме, било коме, може да се створи *перцепција* да је његово право као припадника друге религије, уопште вјерника или агностика или атеисте, повријеђено, да не говорим о могућим националним конотацијама и умишљеним осјећајима националне дискриминације?!

Овај примјер говори колико је бесмислено богатство традиције, па и богатство религијских различитости или религијског постојања сводити на сметњу или нелагоду, а поготово то користити као аргуменат за или против. Када је ријеч о вјерској конотацији, све се своди на питање да ли припадницима других историјских религија, који су у исто вријеме у највећој мјери и припадници друга два конститутивна народа, смета постојање вјерског празника једне историјске религије и њених вјерника који су, у исто вријеме, припадници трећег конститутивног народа. Према мом дубоком убјеђењу, потврђеном једногласним обраћањима у разним приликама свих који представљају историјске религије у овој земљи, суштина њиховог позива у исповиједању вјере је у међусобној толеранцији, што значи да се питање "сметње" уопште не поставља.

Да ли је "пракса обиљежавања" Дана Републике Српске прешла границу секуларности и у неспорном праву на вјерски исказ прекорачила границу нужности толеранције у животној примјени питање је на које је требало да одговори Одлука.

Нажалост, контрадикторности у наведеним параграфима у Одлуци не само да не одговарају на то питање већ као да се индиректно позива на промјену вјерског празника. Изгубљена је прилика да се у Одлуци расправи ниво толеранције свих у овој земљи када се ради о осјетљивим питањима и нужности да се толеранција веже не само за оне који не припадају превладавајућем вјерском празнику већ поготово за оне који припадају. Најбоље објашњење ове тезе је парафразирање сентенце Марка Миљанова о чојству, а у нашем случају ријеч је о толеранцији, што би парафразирано значило да је толеранција када се трудим да спровођењем свог права не ометем или доведем у нелагоду другог. То би био допринос Уставу и уставности који, нажалост, није остварен. Пропуштена је и могућност да се са *ауторитетима* расправи и о томе донесе одлука, о томе које су границе права на остваривање, али истовремено и права на оспоравање, у склопу далеко важнијег, неписаног уставног принципа толеранције и *националног контекста*!

Закључак

У овом Издвојеном мишљењу закључак групишем у сљедећем:

1. Дан Републике Српске, 9. јануар, сам по себи, нема никакву националну или вјерску одредницу, те је стога и члан 3б) Закона о празницима неспорно без дискриминације;

2. Тај датум, 9. јануар, празник је Републике Српске – свих њених грађана – и као такав, додатно не ствара дискриминацију;

3. Како се ради о историјском датуму за Републику Српску, он истовремено представља историјску чињеницу за Босну и Херцеговину у цјелини;

4. Оцјењивање *перцепције* прихватања историјског квалитета историјске чињенице није и не може да буде питање оцјене уставности према Уставу Босне и Херцеговине и Правилима Уставног суда, па је захтјев недопустив јер Уставни суд није надлежан да одлучује о њему;

5. Питање "праксе обиљежавања" могло је да резултира одлуком Уставног суда којом би се, оцјењујући недопустивост захтјева, указало на принцип толеранције и, евентуално, затражило од јавне власти оштро раздвајање секуларног празника и вјерског празника у пракси, али Одлука се и не бави тим дијелом осим већ описаним конструкцијама које сам већ коментарисао;

6. Не постоји било каква разлика у праву или обавези на обиљежавање конкретног датума, па у том дијелу не постоји ни дискриминација, али је као у тачки 5 овог закључка Одлука могла и да утиче на јавну власт препоруком да се и тај дио закона измијени, што није учињено.

Због свих овдје наведених разлога, као и других о којима сам говорио на сједницама Уставног суда када се овај захтјев разматрао, гласао сам против ове Одлуке.

1197

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 28/14**, rješavajući zahtjev **Staše Košarca, zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav 2. alineja b), člana 59 st. 1. i 2. i člana 61. st. 2. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 26. novembra 2015. godine, donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se zahtjev **Staše Košarca, zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva.**

Utvrđuje se da član 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) u dijelu kojim se mijenja član 16. stav 2. tačka a) nije u skladu s članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se član 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) u dijelu kojim se mijenja član 16. stav 2. tačka a), u skladu s članom 61. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Ukinuti član 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) u dijelu kojim se mijenja član 16. stav 2. tačka a) prestaje da važi narednog dana od dana objave ove odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", u skladu s članom 61. stav 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Staša Košarac, zamjenik predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 13. novembra 2014. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09, u daljnjem tekstu: Pravilnik) i Poglavlja III stav 1. tačka 2. i stav 2. tačka 2. Obavještenja o pokretanju postupka raspodjele CEMT dozvola i bilateralnih godišnjih dozvola za Francusku i Belgiju za 2015. godinu (objavljenog na internetskoj stranici Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine www.mkt.gov.ba, u daljnjem tekstu: Obavještenje).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je, u skladu s članom 23. Pravila Ustavnog suda, 28. novembra 2014. godine zatražio od Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Ministarstvo nije dostavilo odgovor.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnosilac zahtjeva smatra da je osporenim odredbama Pravilnika i Obavještenja povrijeđeno ustavno načelo tržišne privrede proklamirano u preambuli Ustava BiH u alineji 4, kao i da su osporene odredbe u suprotnosti s članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

5. U zahtjevu je navedeno da je članom 10. Pravilnika izmijenjen član 16. Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 35/02). Članom 10. Pravilnika je regulirano da je jedan od kriterija za raspodjelu CEMT dozvola "da je prevozniku osnovna djelatnost obavljanje međunarodnog prijevoza tereta". Dalje je navedeno da je ministar komunikacija i prometa BiH na osnovu pomenute odredbe donio Obavještenje kojim su utvrđeni bliži kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola za 2015. godinu. Tako je u Poglavlju III stav 1. tačka 2. utvrđen kriterij "2. Obavljanje cestovnog prijevoza kao osnovne ili sporedne djelatnosti", a u istom poglavlju u stavu 2. tačka 2. u razradi kriterija utvrđeno je sljedeće: "Za prijevoznika kome je transport osnovna (pretežna) djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 1, a za prijevoznika kome je transport sporedna djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 0,3." Propisivanje da će prijevozniku kome transport nije pretežna djelatnost ukupan broj bodova ostvarenih po svim ostalim kriterijima za ostvarivanje CEMT dozvola biti pomnožen s koeficijentom 0.3, a time umanjen broj CEMT dozvola za 70% je, po mišljenju podnosioca zahtjeva, suprotno prethodno navedenim ustavnim načelima. Očigledno je, kako smatra podnosilac zahtjeva, da su prijevoznici kojima je cestovni prijevoz pretežna djelatnost neustavno stavljeni u privilegiran položaj, odnosno monopolski položaj jer zahvaljujući toj činjenici dobivaju veći broj CEMT dozvola koje su uvjet za rad. Istovremeno, na taj način, prijevoznicima kojima cestovni prijevoz nije pretežna djelatnost onemogućeno je da ravnopravno s ostalim prijevoznicima rade i stječu imovinu, a u krajnjem slučaju diskriminirani su po osnovu vlasništva. Podnosilac zahtjeva dalje ističe da umjesto da se zakonom ili podzakonskim aktima propišu uvjeti koje prijevoznici treba da ispunjavaju u smislu tehničkih i kadrovskih potencijala za obavljanje djelatnosti međunarodnog prijevoza, te da nakon što nadležni organ utvrdi da ispunjavaju tehničke i kadrovske uvjete (da imaju određen broj vozila i vozača s licencom, da imaju odgovarajuću infrastrukturu koja podrazumijeva savremene objekte za održavanje, tehnički pregled za vozila i drugu logistiku) i da na osnovu toga dobiju određeni, odnosno srazmjeran broj CEMT dozvola, Ministarstvo kao jedan od kriterija propisuje i to da li je cestovni transport robe pretežna ili sporedna djelatnost i na osnovu toga dodjeljuje i raspoređuje određeni broj CEMT dozvola koji je i inače ograničen.

6. Činjenica je, kako je istakao podnosilac zahtjeva, da Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu daje ovlaštenje ministru da utvrdi kriterije za raspodjelu CEMT dozvola, ali to ne znači da ti kriteriji mogu biti u suprotnosti s Ustavom BiH. Osporene odredbe, kako dalje smatra podnosilac zahtjeva, nisu u saglasnosti s navedenim ustavnim načelom, a samim tim su u suprotnosti i sa Zakonom o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu. Podnosilac zahtjeva je naveo da je osporenim odredbama Pravilnika i Obavještenja, osim povrede ustavnog načela kojim se promovira tržišna privreda, grubo povrijeđeno i načelo zabrane monopola, prava na imovinu, načelo nediskriminacije po osnovu vlasništva i načelo slobodnog privređivanja. Podnosilac zahtjeva ističe da se u konkretnom slučaju postavlja pitanje zašto prijevoznik kome prijevoz nije pretežna djelatnost, a ima savremeniji i brojniji vozni park od prijevoznika kojem je to osnovna djelatnost ne bi imao ista prava i uvjete da obavlja djelatnost međunarodnog transporta za koju mu je neophodna CEMT dozvola. Dalje je istaknuto da Zakon o privrednim društvima ne poznaje ni osnovne ni sporedne djelatnosti nego samo koristi pojam "djelatnost" ili "djelatnosti", a samo Zavod za statistiku radi praćenja privrednih kretanja privrednim društvima utvrđuje osnovnu, odnosno pretežnu djelatnost. Podnosilac zahtjeva ističe da imajući u vidu navedeno ne postoji nijedan opravdan razlog u skladu sa zakonom i Ustavom BiH da se privredna društva, a u konkretnom slučaju prijevoznici stavljaju u povoljniji ili

nepovoljniji položaj samo zato što je neka djelatnost koju obavljaju pretežna ili to nije.

7. Predloženo je da Ustavni sud osporene odredbe Pravilnika i Obavještenja proglasi neustavnim jer su u suprotnosti s navedenim odredbama Ustava BiH.

IV. Relevantni propisi

8. **Ustav Bosne i Hercegovine** u relevantnom dijelu glasi:

Preambula

[...]

U želji da podstaknu opšte blagostanje i ekonomski razvoj kroz zaštitu privatnog vlasništva i unapređenje tržišne privrede,

[...]

Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (u zajednici s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine:

Član II

Ljudska prava i osnovne slobode

[...]

3. Katalog prava

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

k) Pravo na imovinu.

[...]

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

9. U **Zakonu o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 1/02 i 14/03) relevantne odredbe glase:

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se način i uvjeti obavljanja prijevoza putnika i roba vozilima u međunarodnom cestovnom prijevozu [...].

Član 5.

Domaći prijevoznik može obavljati međunarodni prijevoz ako posjeduje licencu za obavljanje te vrste prijevoza.

Licencu za obavljane prijevoza iz stava 1 izdaje Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija (u daljem tekstu: nadležno ministarstvo) na osnovu licence koju izdaje ministarstvo entiteta, ako domaći prijevoznik, između ostalog, ispunjava i uvjete evropskih propisa u pogledu:

1. tehničke opremljenosti;

2. stručne osposobljenosti;

3. finansijske sposobnosti u koju ne ulaze vrijednosti osnovnih sredstava;

4. nepostojanja pravomoćno izrečene zabrane obavljanja djelatnosti;

5. drugih uvjeta utvrđenih zakonom i međunarodnim ugovorima.

[...].

III. Prijevoz roba

1. Međunarodni prijevoz roba

2. 1.1. Međunarodni linijski prijevoz roba

Član 26.

Međunarodni linijski prijevoz roba obavlja se u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima, kao bilateralni i tranzitni prijevoz.

Međunarodni linijski prijevoz roba na teritoriji Bosne i Hercegovine obavlja se na osnovu dozvola za međunarodni linijski prijevoz roba koju izdaje nadležno ministarstvo.

Dozvola izdata u skladu sa stavom 2. mora se, svo vrijeme obavljanja prijevoza nalaziti u teretnom vozilu domaćeg ili stranog prijevoznika.

Prijevoznik kome je izdata dozvola za međunarodni linijski prijevoz roba obavezan je taj prijevoz obavljati u skladu sa uvjetima iz dozvole, redom vožnje i uvjetima utvrđenim međunarodnim ugovorom.

1.2. Međunarodni vanlinijski prijevoz roba

Član 27.

Za obavljanje međunarodnog vanlinijskog prijevoza roba domaći prijevoznik je dužan pribaviti dozvolu za obavljanje međunarodnog prijevoza roba, koju izdaje nadležno ministarstvo, ukoliko međunarodnim ugovorom nije drukčije uređeno.

Član 28.

Dozvole za prijevoz roba koje nadležnom ministarstvu dostave nadležni organi drugih država i Konferencija evropskih ministara transporta (CEMT), domaćim prijevoznicima izdaje nadležno ministarstvo.

Ukupan broj (kontingent) dozvola za prijevoz roba između Bosne i Hercegovine i drugih zemalja, dozvole za tranzit robe i dozvole za prijevoz robe u treće zemlje i iz trećih zemalja, kao i rok važenja pojedinih dozvola utvrđuje nadležno ministarstvo.

[...]

Bliže odredbe o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz roba domaćim prijevoznicima, pravilnikom propisuje ministar.

10. U **Pravilniku o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 35/02) relevantne odredbe glase:

Član 2.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju slijedeća značenja:

3. "CEMT" je Konferencija evropskih ministara transporta, koja određuje kvotu i uvjete korištenja CEMT dozvola.

4. "CEMT dozvola" je dozvola na temelju koje prijevoznik ima pravo obavljati međunarodni prijevoz tereta između država članica CEMT, u tranzitu preko njihovih teritorija i za treće države.

III - CEMT DOZVOLE

3.1. Kriteriji za raspodjelu dozvola

Član 16.

Kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola uređeni su pravilima CEMT-a i ovim pravilnikom.

Ministarstvo u postupku raspodjele CEMT dozvola uvažava slijedeće kriterije:

-da je dio prijevoza, koji obavlja prijevoznik, od interesa za Bosnu i Hercegovinu, što se cijeni na temelju zaključenih ugovora i druge dokumentacije na temelju koje je potrebno osigurati dozvole, uvažavajući pri tome vrstu i količinu tereta, proizvodnju za izvoz, hitnost dostave i sl;

-da je prijevozniku osnovna djelatnost obavljanje međunarodnog prijevoza tereta;

-da je prijevoznik uspješno koristio CEMT dozvolu u prethodnoj godini;

-da prijevoznik raspolaže vozilima preko 12 tona nosivosti i kvalitetom koji je u skladu sa rezolucijama i drugim aktima CEMT-a;

-da se zadovolje potrebe za prijevozom na određenom području;

-da je prijevoznik izmirio sve poreske i druge obaveze;

-da protiv prijevoznika nisu poduzete mjere zabrane utvrđene Zakonom, ovim pravilnikom i drugim propisima;

-da prijevoznik ima viši postotak korištenja bilateralnih dozvola za međunarodni prijevoz tereta i da ih je pravilno iskoristio;

-da je prijevoznik u određenom obimu prijevoza koristio voz.

Ministarstvo može donijeti bliže kriterije i odrediti koeficijente na temelju kojih se određuju prioriteti za dodjelu CEMT dozvola.

Član 17. st. 1. i 2.

Ministarstvo, u skladu sa uputstvom CEMT-a, svake godine raspodjeljuje CEMT dozvole domaćim prijevoznicima, uz uvažavanje kriterija, načina i postupka propisanih Zakonom i ovim pravilnikom.

Ministarstvo, putem sredstava javnog informiranja, obavještava prijevoznike o roku za podnošenje zahtjeva, potrebnoj dokumentaciji, minimalnim uvjetima i osnovnim kriterijima za učestvovanje u dodjeli CEMT dozvole.

[...]

11. U **Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) relevantne odredbe glase:

Član 10.

Član 16. mijenja se i glasi:

"Član 16.

(3.1. Kriteriji za raspodjelu dozvola)

(1) Kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola uređeni su pravilima CEMT-a i ovim pravilnikom.

(2) Ministarstvo u postupku raspodjele CEMT dozvola uvažava slijedeće kriterije:

a) da je prijevozniku osnovna djelatnost obavljanje međunarodnog prijevoza tereta;

b) da je prijevoznik uspješno koristio CEMT dozvolu u prethodnoj godini, što se dokazuje izvještajima o korištenju dozvole;

c) da prijevoznik raspolaže licenciranim vučnim i priključnim vozilima koja nisu namijenjena za prijevoz nafte i naftnih derivata;

d) da prijevoznik raspolaže vozilima preko 12 tona nosivosti ili skupom vozila većim od 16 tona nosivosti, pri čemu vučno vozilo ne može imati manje od 10 tona nosivosti, i kvalitetom koji je u skladu sa aktima CEMT-a;

e) da je prijevoznik izmirio sve poreske obaveze;

f) da je prijevoznik izmirio penzijsko-invalidsko osiguranje za sve zaposlene;

g) da protiv prijevoznika nisu izrečene mjere zabrane utvrđene Zakonom, ovim pravilnikom i drugim propisima;

h) da je prijevoznik dostavljao pravilno popunjene izvještaje o korištenju CEMT dozvola u roku od 20 dana po isteku kalendarskog mjeseca za prethodni mjesec.

(3) Na osnovu kriterija iz stava (2) ovog člana, Ministarstvo donosi bliže kriterije i određuje koeficijente na osnovu kojih se određuju prioriteti za dodjelu CEMT dozvola."

Član 13.

Član 19. mijenja se i glasi:

"Član 19.

(1) Zahtjev za dobijanje CEMT dozvole zainteresovani prijevoznik dostavlja Ministarstvu u određenom roku i na propisanom obrascu (Prilog 5).

(2) [...]"

12. U **Obavještenju o pokretanju postupka raspodjele CEMT dozvola i bilateralnih godišnjih dozvola za Francusku i Belgiju za 2015. godinu** (objavljeno na internetskoj stranici Ministarstva komunikacija i prometa BiH www.mkt.gov.ba) relevantne odredbe glase:

III Bliži kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola za 2015. godinu

Raspodjela CEMT dozvola za 2015. godinu će se vršiti prema slijedećim bližim kriterijima:

1. Broj vozila i kvalitet voznog parka;

2. Obavljanje cestovnog prijevoza kao osnovne ili sporedne djelatnosti;

3. Pravilno korištenje CEMT dozvola.

Bliži kriteriji će se bodovati na slijedeći način:

2. Obavljanje prijevoza kao osnovne ili sporedne djelatnosti

Za prijevoznika kome je transport osnovna (pretežna) djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 1, a za prijevoznika kome je transport sporedna djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 0.3.

13. U **Okvirnom zakonu o registraciji poslovnih subjekata** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 42/04) relevantne odredbe glase:

III - OBAVEZNI PODACI REGISTRA

Obavezni podaci o subjektima upisa

Član 10. stav 1. tačka o)

Obavezni javni podaci koje nadležni registarski sud unosi u Glavnu knjigu Registra o subjektima upisa su:

(...)

o) djelatnost subjekta upisa sa šiframa djelatnosti predviđenom važećom klasifikacijom djelatnosti.

V. Dopustivost i meritum

14. Ustavni sud kao prvo napominje da će zbog složenosti predmetnog zahtjeva i pitanja koja su njime postavljena zajedno razmatrati dopustivost i meritum zahtjeva.

15. Ustavni sud zapaža, imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. stav 1. Pravila Ustavnog suda, da je predmetni zahtjev podnio ovlašteni subjekt.

16. Kako su predmetnim zahtjevom osporeni akti niže pravne snage od zakona Ustavni sud će podsjetiti na svoju jurisprudenciju u ovakvim slučajevima. U vezi s tim Ustavni sud ukazuje da je u svojoj dosadašnjoj praksi u situacijama kada je pokretano pitanje usaglašenosti nekog općeg akta koji nije izričito naveden u odredbi člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine u svakom pojedinačnom predmetu cijenio okolnosti konkretnog slučaja u odnosu na nadležnost koja mu je dodijeljena na osnovu navedenog člana, te shodno tome i izražavao stav da li će konkretni zahtjev za ispitivanje tih akata ocijeniti dopustivim. Pri tome, Ustavni sud naglašava da može dati vlastitu pravnu kvalifikaciju činjenica, te da ga ne obavezuje kvalifikacija koju daju strane u predmetu (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 6/06* od 29. marta 2006. godine, tačka 21, "Službeni glasnik BiH" broj 40/08), kao i da je konačni autoritet u pogledu tumačenja i primjene Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 9/09* od 26. novembra 2010. godine, stav 70, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 48/11). Tako je u predmetima br. U 4/05 i U 7/05, Ustavni sud, polazeći od teksta iz člana VI/3.a) Ustava BiH, uključujući ali ne ograničavajući se na to, zaključio da može vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona

kada takvi akti pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 4/05* od 22. aprila 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 7/05* od 2. decembra 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 45/05). U navedenim odlukama predmet osporavanja bili su statuti jedinica lokalne samouprave (Grad Sarajevo, Grad Istočno Sarajevo, Grad Banja Luka). U oba predmeta Ustavni sud je zaključio da se zahtjevi za ocjenu ustavnosti odnose na pitanja koja proizlaze iz Ustava BiH i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava, te da se tiču ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih principa, tj. principa konstitutivnosti naroda i prava na zabranu diskriminacije, te da je nadležan za odlučivanje u smislu člana VI/3.a) Ustava BiH. U predmetu broj U-7/10 Ustavni sud je zaključio da se zahtjevom prvenstveno postavlja pitanje usaglašenosti odredbi Poslovnika o radu Ustavnog suda RS s Ustavom RS, pa je zaključeno da se ne može zasnovati nadležnost Ustavnog suda u smislu člana VI/3.a) Ustava BiH (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *U-7/10* od 26. novembra 2010. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 24/11). Nadalje, u predmetu broj U-1/09 Ustavni sud je zaključio da nije nadležan ocjenjivati tri podzakonska akta, te odluku koju je donijela Vlada Federacije BiH, kao provedbene propise kojim je omogućeno provođenje Zakona o izmirenju obaveza po osnovu računa stare devizne štednje, a kojim je država BiH preuzela i obaveze i odgovornost za staru deviznu štednju (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-1/09* od 20. maja 2009. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

17. Iz citirane prakse jasno je da je Ustavni sud, kao institucija koja podržava Ustav BiH, utvrđivao da je nadležan vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona kada takvi akti pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom. U skladu s argumentacijom o ljudskim pravima, Ustavni sud je mišljenja da, kad god je to moguće, mora interpretirati svoju jurisdikciju tako da dozvoli najširu mogućnost otklanjanja posljedica kršenja tih prava (*op. cit. U 4/05*, tačka 16). U konkretnom slučaju zahtjev za ocjenu ustavnosti se odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava BiH i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava i tiče se ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih principa, kao što je princip tržišne privrede, pravo na imovinu i pravo na zabranu diskriminacije. Osim toga, Ustavni sud konstatira da je podnosilac zahtjeva u vrijeme podnošenja zahtjeva zamjenik predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, da se zahtjev za ocjenu ustavnosti odnosi na odlučivanje jesu li odredbe osporenih akata u skladu s Ustavom BiH i konačno zahtjev sadrži potrebne činjenice i navode na kojima se zasniva. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv.

18. Ustavni sud dalje zapaža da podnosilac zahtjeva smatra da je osporenim odredbama Pravilnika i Obavještenja prekršeno pravo na imovinu kako je zagarantirano članom II/3.k) Ustava BiH i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) kao i pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava BiH i člana 14. Evropske konvencije u vezi s pravom na imovinu u odnosu na prijevoznike koji se bave međunarodnim prijevozom roba, a kojima to nije osnovna ili pretežna djelatnost.

19. U pogledu navoda o povredi prava na imovinu Ustavni sud ukazuje na konzistentnu praksu Evropskog suda i vlastitu jurisprudenciju prema kojima koncept "imovina" u prvom dijelu člana 1. ima autonomno značenje koje nije ograničeno vlasništvom nad fizičkim dobrima i nezavisno je od formalne klasifikacije u domaćem pravu: određena druga prava i interesi koja konstituiraju imovinu mogu se također smatrati "imovinskim pravima" i zbog toga predstavljati "imovinu" u smislu člana 1. Protokola broj 1 (vidi Evropski sud, *Iatridis protiv Grčke* [GC], broj 31107/96, ECHR 1999-II, stav 54). Zaštićena su i druga imovinska prava, kao što su pravo na koncesiju, pravo na vršenje obrtničke i privredne djelatnosti (vidi Evropski sud, *Van Marle i drugi protiv Holandije*, presuda od 26. juna 1986. godine, tačka 42), pravo na licencu (vidi Evropski sud, *Tre Traktoren Aktiebolag protiv Švedske*, presuda od 7. jula 1989. godine), ali i "goodwill" (neimovinska prava privrednog društva) i sl., kao i ostali privredni interesi koji se tiču imovinskopravne pozicije privrednog društva. Evropski sud je smatrao da "odbijanje da podnosioce zahtjeva registruju kao certificirane računovođe je imalo radikalnog utjecaja na uslove njihovih profesionalnih aktivnosti te je time obim tih aktivnosti umanjen. Njihova zarada je opala kao i vrijednost njihovih klijenata i njihovog biznisa uopće. Slijedom toga, došlo je do miješanja u njihovo pravo na mirno uživanje imovine" (vidi *op. cit. Van Marle i drugi protiv Holandije*, tačka 42). U predmetu *Anheuser-Busch Inc protiv Portugala* Evropski sud je utvrdio: " …da pravna pozicija kompanije/podnosioca predstavke kao podnosioca zahtjeva za registrovanje zaštitnog znaka, proizilazi iz člana 1 Protokola broj 1 jer se pokreću interesi vlasničke prirode. Tačno je da bi registrovanje zaštitnog znaka – i veće zaštite koju ono pruža – postalo konačno samo ako zaštitni znak ne dovodi do povrede zakonitih prava treće strane, tako da su u tom smislu, prava koja se vezuje za zahtjev za registraciju bila uslovna. Ipak, kada je podnio zahtjev za registraciju, kompanija/podnosilac predstavke je imala pravo da očekuje da će biti predmet razmatranja u skladu sa primjenljivim zakonodavstvom ako su ispunjeni ostali relevantni materijalni i procesni uslovi. Kompanija/podnosilac predstavke je stoga bila vlasnik niza vlasničkih prava – koji su povezani uz ovaj zahtjev za registraciju zaštitnog znaka – a koja su bila priznata zakonom Portugala, iako se ona, pod određenim uslovima, mogu i poništiti. Ovo je pak dovoljno da se član 1 Protokola broj 1 smatra primjenljivim u ovom predmetu …" (vidi Evropski sud, *Anheuser-Busch Inc protiv Portugala*, presuda od 11. januara 2007. godine, tačka 78).

20. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da prijevoznik koji se bavi međunarodnim prijevozom i ispunio je uvjete za dodjelu CEMT dozvole koji su propisani i objektivno određeni ima ostvariv zahtjev da će u postupku raspodjele dobiti dozvolu koja je uvjet njegovog privređivanja i stjecanja imovine, te je stoga u konkretnom predmetu primjenjiv član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

21. Ustavni sud ističe da je međunarodni prijevoz roba djelatnost od vitalnog značaja za svaku zemlju, te u vezi s tim svaka zemlja može propisivati uvjete za obavljanje tog prijevoza u skladu sa zakonom i međunarodnim ugovorima. Nadalje, Ustavni sud zapaža da domaći prijevoznici koji se bave tom djelatnošću moraju pribaviti CEMT dozvolu na osnovu koje prijevoznik ima pravo obavljati međunarodni prijevoz tereta između država članica CEMT, u tranzitu preko njihovih teritorija i za treće države. Broj navedenih dozvola je ograničen i kako dalje zapaža Ustavni sud dozvole za prijevoz roba koje nadležnom ministarstvu dostave nadležni organi drugih država i Konferencija evropskih ministara transporta (CEMT), domaćim prijevoznicima izdaje nadležno ministarstvo. U vezi s tim Ustavni sud ističe da pravno reguliranje pitanja od kojih zavisi pravo domaćeg prijevoznika da mu bude dodijeljena dozvola je pitanje ljudskih prava i od suštinskog je značaja za ostvarivanje prava na tržišno privređivanje prijevoznika koji obavljaju međunarodni prijevoz roba. Dalje, Ustavni sud smatra da takva

pitanja zahtijevaju da budu regulirana zakonom, odnosno da zakonom trebaju biti propisani i utvrđeni jasni kriteriji za dodjelu dozvola kao i da pojedinci na osnovu takvih normi mogu predvidjeti i uskladiti svoje postupanje. Pored toga Ustavni sud ima u vidu i samu demokratsku proceduru donošenja zakona u demokratskom društvu gdje se pitanja koja regulira zakon prethodno temeljito raspravljaju u parlamentu počev od nacrta, a zatim prijedloga zakona. Nasuprot tome izvršni i upravni organi dužni su ažurno donijeti propise kojima će propisati modalitete za izvršavanje tako donesenog zakona.

22. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da su Pravilnikom utvrđeni kriteriji za dodjelu dozvola među kojima i sporni kriterij obavljanja međunarodnog prijevoza kao osnovne djelatnosti. Imajući u vidu sadržaj osporenih odredaba Ustavni sud zapaža da su njima propisani kriteriji od kojih zavisi i samo pravo domaćih prijevoznika da im bude dodijeljena dozvola. Nadalje, Ustavni sud je utvrdio da Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu ne propisuje takve kriterije niti su oni sadržani u pravilima CEMT-a (http://internationaltransportforum.org/IntOrg/road/index.html). Imajući u vidu navedeni zakon, te dovodeći osporene odredbe Pravilnika u vezu s ovim zakonom Ustavni sud primjećuje da se osporenim odredbama ne razrađuje već postojeći zakon, već se navedeni zakon dopunjuje propisivanjem dodatnih uvjeta za dodjelu dozvola. Ustavni sud zapaža da je ministar, donoseći Pravilnik, osporenim odredbama, stavljajući se pri tome u ulogu zakonodavca, zapravo propisao nove kriterije za raspodjelu CEMT dozvola suprotno članu 28. Zakona kojim je propisano da "bliže odredbe o kriterijima pravilnikom propisuje ministar". Ustavni sud također zapaža da drugi zakoni, među kojima je i Okvirni zakon o registraciji poslovnih subjekata BiH, ne propisuju osnovne ili sporedne djelatnosti poslovnih subjekata već kao obavezni javni podatak propisuju "djelatnost subjekta upisa sa šiframa djelatnosti predviđenom važećom klasifikacijom djelatnosti". Imajući u vidu citiranu odredbu člana 28. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu Ustavni sud zaključuje da je ministar, donoseći osporene odredbe, izašao iz zakonskog okvira kojim je dobio ovlaštenje da propiše bliže odredbe o kriterijima za raspodjelu stranih dozvola za prijevoz roba.

23. Ustavni sud dalje uočava da pravni sistem počiva na hijerarhiji pravnih akata počev od Ustava kao najvišeg pravnog akta pa do podzakonskih akata, pri čemu zakoni imaju supremaciju nad podzakonskim aktima. U konkretnom slučaju taj odnos je narušen jer osporeni podzakonski akt nije subordiniran zakonu već je izvršni organ u konkretnom slučaju, propisujući kriterije od kojih zavisi i samo ostvarenje prava, preuzeo ulogu zakonodavca. U konkretnom slučaju stvorena je situacija da je izvršni organ imao ulogu zakonodavca i da je on po prvi put regulirao pitanje spornog kriterija suprotno diskrecionom ovlaštenju da ga bliže odredi. Navedenim postupanjem izvršne vlasti, a od kojeg zavisi ostvarenje prava prijevoznika na dobivanje dozvole za obavljanje međunarodnog prijevoza, došlo je do neustavnog uplitanja u pravo na imovinu prijevoznika. Stoga Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do nezakonitog miješanja u pravo na imovinu prijevoznika koji obavljaju djelatnost međunarodnog cestovnog prijevoza roba.

24. Ustavni sud zaključuje da je osporenim odredbama Pravilnika povrijeđen član II/3.k) Ustava BiH i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

25. U odnosu na Obavještenje Ustavni sud najprije zapaža da se radi o temporalnom aktu koji se odnosi na 2015. godinu. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je članom 16. stav 3. Pravilnika propisano da "na osnovu kriterija iz stava (2) ovog člana, Ministarstvo donosi bliže kriterije i određuje koeficijente na osnovu kojih se određuju prioriteti za dodjelu CEMT dozvola", a što je u suštini i sadržaj Obavještenja. Imajući u vidu navedeno kao i da je proglašavanjem osporenih odredbi Pravilnika neustavnim i njihovim ukidanjem nestao i pravni osnov za donošenje Obavještenja, Ustavni sud se neće detaljnije baviti ispitivanjem ustavnosti odredbi Obavještenja.

26. Imajući u vidu navedene zaključke Ustavni sud smatra da nije neophodno predmetni zahtjev razmatrati u odnosu na ostale navode na koje ukazuje podnosilac zahtjeva.

VI. Zaključak

27. Ustavni sud zaključuje da su osporene odredbe Pravilnika u suprotnosti s članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kada je organ izvršne vlasti, propisujući uvjete za obavljanje djelatnosti međunarodnog prijevoza roba, izašao izvan zakonskog ovlaštenja i okvira međunarodnih pravila.

28. Na osnovu člana 59. st. 1. i 2. i člana 61. st. 2. i 3. Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. U smislu člana 43. Pravila Ustavnog suda, aneks ove odluke čine izdvojeno mišljenje sutkinje Valerije Galić suprotno odluci i izdvojeno mišljenje sudije Miodraga Simovića suprotno odluci kojem se pridružuje potpredsjednik Zlatko M. Knežević.

30. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

IZDVOJENO MIŠLJENJE O NESLAGANJUSUDIJE MIODRAGA SIMOVIĆA KOJEM SE PRIDRUŽUJE POTPREDSJEDNIK ZLATKO M. KNEŽEVIĆ

Žao mi je što se ne mogu složiti s mišljenjem većine u Ustavnom sudu u pogledu neustavnosti člana 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima. Po mom mišljenju:

(1) Podzakonski pravni akti ne podliježu normativnoj kontroli (kontroli ustavnosti i zakonitosti) od strane Ustavnog suda BiH. To direktno proizlazi iz nadležnosti Ustavnog suda izričito utvrđenih članom VI/3.a) alineja 2. Ustava BiH. U odredbi člana VI/3.a) Ustav BiH izričito navodi "odredbe ustava i zakona" kao predmet apstraktne kontrole ustavnosti. Ipak, predmetne grupe koje su navedene u članu VI/3.a) Ustava BiH nisu konačne, što se može zaključiti iz konstrukcije "uključujući, ali ne ograničavajući se na to".

(2) Iako je prirodno, jer je riječ o suštinski istom poslu, ali redovno manjeg političkog značaja, te stoga i manje osjetljivom, da ustavni sudovi vrše kontrolu ustavnosti podzakonskih akata, Ustavni sud BiH spada u rijetke u kojima to, po pravilu, nije moguće. To je slučaj u Italiji i Španiji.

(3) Praksu nenadležnosti kad su u pitanju podzakonski pravni akti Ustavni sud je uglavnom primjenjivao i u dosadašnjoj praksi. Tako je u predmetu U-1/09, prilikom ocjene ustavnosti Odluke o davanju saglasnosti na otplatni plan izmirenja obaveza po osnovu emisije obveznica za verificirane račune stare devizne štednje, Ustavni sud zaključio da su osporeni podzakonski akti Vlade Federacije BiH provedbeni propisi kojima se omogućava provođenje Zakona o izmirenju obaveza i provođenje odluka Vijeća ministara i kojima je, u skladu s navedenim propisima, utvrđen otplatni plan izmirenja obaveza, te gotovinska isplata za 2008. godinu, kao i dodatni rok za podnošenje zahtjeva za verificiranje računa stare devizne štednje. Ustavni sud je zaključio da se u konkretnom slučaju ne radi o općim aktima za

čiju je ocjenu ustavnosti nadležan ovaj sud u skladu s članom VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

(4) Ustavni sud je u svojoj praksi zauzeo i stav da može vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona kada takvi akti pokreću pitanja kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. To je uradio i u Odluci broj U 4/05 od 22. aprila 2005. godine, kada je ispitivao ustavnost Statuta Gradskog vijeća Grada Sarajeva i odluka općinskih vijeća o delegiranju vijećnika u Gradsko vijeće. Međutim, u predmetu broj U 4/05 osporeni akti su pokretali pitanja kršenja ljudskih prava garantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine.

(5) U predmetu broj U-28/14 ne postoji nijedan razlog zbog kojeg bi osporeni akt pokretao pitanja kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda. Stoga, smatram da u konkretnom slučaju Ustavni sud nema nadležnost da ispituje osporeni opći akt na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

IZDVOJENO MIŠLJENJE O NESLAGANJU SUTKINJE VALERIJE GALIĆ

Na osnovu člana 43. Pravila Ustavnog suda BiH – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" broj 94/14) dajem izdvojeno mišljenje suprotno odluci većine sudija u navedenom predmetu iz sljedećih razloga:

Predmetnim zahtjevom za ocjenu ustavnosti osporeni su akti niže pravne snage od zakona, dva podzakonska akta – član 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik BiH" broj 79/09) i Poglavlje III stav 1. tačka 2. i stav 2. Obavještenja o pokretanju postupka CEMT dozvola i bilateralnih godišnjih dozvola za Francusku i Belgiju za 2015. godinu.

Navedene akte, na osnovu ovlaštenja iz člana 28. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu, donio je ministar komunikacija i prometa BiH.

Prema članu VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine: "Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to pitanje:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine;
- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom..."

Nesporno je da je, Ustavni sud u svojoj dosadašnjoj praksi, polazeći od teksta iz člana VI/3.a) Ustava BiH, *uključujući ali ne ograničavajući se na to*, zaključio da može vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona, **samo kada takvi akti pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda** (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-4/05* od 22. aprila 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-7/05* od 2. decembra 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 45/05). Navedenim odlukama predmet osporavanja bili su statuti jedinica lokalne samouprave (Grad Sarajevo, Grad Istočno Sarajevo, Grad Banja Luka). U oba predmeta Ustavni sud je zaključio da se zahtjevi za ocjenu ustavnosti odnose **na pitanja koja proizlaze iz Ustava BiH i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava, te da se tiču ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih principa, tj. principa konstitutivnosti naroda i prava na zabranu diskriminacije**, te da je nadležan za odlučivanje u smislu člana VI/3.a) Ustava BiH.

U predmetu broj U-15/08 od 3. jula 2009. godine u kojem su predmet ocjene ustavnosti također bili akti koji svojim karakterom ne predstavljaju akte koji su izričito pobrojani u članu VI/3.a) Ustava BiH, Ustavni sud je zaključio da je nadležan za odlučivanje jer je **zahtjevom pokrenuto pitanje spora između BiH i entiteta Republika Srpska u vezi s ustavnim pitanjem poštovanja podjele nadležnosti iz člana III/1.a) i b) Ustava Bosne i Hercegovine, te pitanja iz čl. III/3.b), V/3.a) i c) i V/4.a) Ustava BiH**.

Shodno navedenom, sama činjenica da su osporene odredbe sadržane u pravnim aktima koji nisu izričito pobrojani u članu VI/3.a) Ustava BiH, što nije prepreka za odlučivanje Ustavnog suda o konkretnom zahtjevu, to u isto vrijeme ne znači i da svaki pravni akt niže pravne snage od zakona ili ustava entiteta može biti predmet ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom, kao i da će svako pozivanje na principe sadržane u Ustavu BiH nužno rezultirati postojanjem spora za koje je jedino nadležan za odlučivanje Ustavni sud BiH.

U konkretnom slučaju, odredbom člana 28. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu propisano je da: "Bliže odredbe o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz roba domaćim prijevoznicima pravilnikom propisuje ministar." Navedenom odredbom zakonodavac je ovlastio nadležnog (resornog) ministra komunikacija i prometa BiH da donese provedbene propise kojima će se omogućiti provođenje navedenog zakona, u dijelu koji se odnosi na bliže kriterije za raspodjelu CEMT dozvola.

Imajući u vidu navedeno, smatram da je nadležni ministar, donoseći osporene akte, postupao u okviru zakonskog ovlaštenja i da u konkretnom slučaju nije narušen princip podjele vlasti kada je zakonodavac ovlastio nadležni organ uprave, odnosno nadležnog ministra da donese bliže odredbe o kriterijima za raspodjelu dozvola u svrhu provođenja zakona. S tim u vezi, moje je mišljenje da ne postoji nijedan razlog zbog kojeg bi osporeni akti pokretali ozbiljna pitanja kršenja ljudskih prava i osnovnih sloboda i ustavnog načela tržišne privrede.

Polazeći od navedenog, za razliku od većine sudija, moje mišljenje je da je predmetni zahtjev trebalo odbaciti kao nedopušten zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine u skladu s članom VI/3.a) Ustava BiH i članom 19. stav 1. tačka a) Pravila Ustavnog suda BiH.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 28/14**, rješavajući zahtjev **Staše Košarca, zamjenik predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva**, na temelju članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak 2. alineja b), članka 59 st. 1. i 2. i članka 61. st. 2. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, dopredsjednica
Tudor Pantiru, sudac
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 26. studenog 2015. godine, donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se zahtjev **Staše Košarca, zamjenika predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercego-vine u vrijeme podnošenja zahtjeva.**

Utvrđuje se da članak 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) u dijelu kojim se mijenja članak 16. stavak 2. točka a) nije sukladan članku II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukida se članak 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) u dijelu kojim se mijenja članak 16. stavak 2. točka a), sukladno članku 61. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Ukinuti članak 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) u dijelu kojim se mijenja članak 16. stavak 2. točka a) prestaje da važi narednog dana od dana objave ove odluke u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", sukladno članku 61. stavak 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Staša Košarac, zamjenik predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 13. studenog 2014. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09, u daljnjem tekstu: Pravilnik) i Poglavlja III stavak 1. točka 2. i stavak 2. točka 2. Obavijesti o pokretanju postupka raspodjele CEMT dozvola i bilateralnih godišnjih dozvola za Francusku i Belgiju za 2015. godinu (objavljene na internetskoj stranici Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine www.mkt.gov.ba, u daljnjem tekstu: Obavijest).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je, sukladno članku 23. Pravila Ustavnog suda, 28. studenog 2014. godine zatražio od Ministarstva komunikacija i prometa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Ministarstvo nije dostavilo odgovor.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva smatra da je osporenim odredbama Pravilnika i Obavijesti povrijeđeno ustavno načelo tržišnog gospodarstva proklamirano u preambuli Ustava BiH u alineji 4, kao i da su osporene odredbe u suprotnosti s člankom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

5. U zahtjevu je navedeno da je člankom 10. Pravilnika izmijenjen članak 16. Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 35/02). Člankom 10. Pravilnika je regulirano da je jedan od kriterija za raspodjelu CEMT dozvola "da je prijevozniku osnovna djelatnost obavljanje međunarodnog prijevoza tereta". Dalje je navedeno da je ministar komunikacija i prometa BiH na temelju pomenute odredbe donio Obavijest kojom su utvrđeni bliži kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola za 2015. godinu. Tako je u Poglavlju III stavak 1. točka 2. utvrđen kriterij "2. Obavljanje cestovnog prijevoza kao osnovne ili sporedne djelatnosti", a u istom poglavlju u stavku 2. točka 2. u razradi kriterija utvrđeno je sljedeće: "Za prijevoznika kome je transport osnovna (pretežna) djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 1, a za prijevoznika kome je transport sporedna djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 0,3." Propisivanje da će prijevozniku kome transport nije pretežna djelatnost ukupan broj bodova ostvarenih po svim ostalim kriterijima za ostvarivanje CEMT dozvola biti pomnožen s koeficijentom 0.3, a time umanjen broj CEMT dozvola za 70% je, po mišljenju podnositelja zahtjeva, suprotno prethodno navedenim ustavnim načelima. Očigledno je, kako smatra podnositelj zahtjeva, da su prijevoznici kojima je cestovni prijevoz pretežna djelatnost neustavno stavljeni u privilegiran položaj, odnosno monopolski položaj jer zahvaljujući toj činjenici dobivaju veći broj CEMT dozvola koje su uvjet za rad. Istodobno, na taj način, prijevoznicima kojima cestovni prijevoz nije pretežna djelatnost onemogućeno je da ravnopravno s ostalim prijevoznicima rade i stječu imovinu, a u krajnjem slučaju diskriminirani su po osnovi vlasništva. Podnositelj zahtjeva dalje ističe da umjesto da se zakonom ili podzakonskim aktima propišu uvjeti koje prijevoznici trebaju ispunjavaju u smislu tehničkih i kadrovskih potencijala za obavljanje djelatnosti međunarodnog prijevoza, te da nakon što nadležno tijelo utvrdi da ispunjavaju tehničke i kadrovske uvjete (da imaju određen broj vozila i vozača s licencom, da imaju odgovarajuću infrastrukturu koja podrazumijeva suvremene objekte za održavanje, tehnički pregled za vozila i drugu logistiku) i da na temelju toga dobiju određeni, odnosno razmjeran broj CEMT dozvola, Ministarstvo kao jedan od kriterija propisuje i to je li cestovni transport robe pretežna ili sporedna djelatnost i temeljem toga dodjeljuje i raspoređuje određeni broj CEMT dozvola koji je i inače ograničen.

6. Činjenica je, kako je istaknuo podnositelj zahtjeva, da Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu daje ovlaštenje ministru da utvrdi kriterije za raspodjelu CEMT dozvola, ali to ne znači da ti kriteriji mogu biti u suprotnosti s Ustavom BiH. Osporene odredbe, kako dalje smatra podnositelj zahtjeva, nisu u suglasnosti s navedenim ustavnim načelom, a samim tim su u suprotnosti i sa Zakonom o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu. Podnositelj zahtjeva je naveo da je osporenim odredbama Pravilnika i Obavijesti, osim povrede ustavnog načela kojim se promovira tržišno gospodarstvo, grubo povrijeđeno i načelo zabrane monopola, prava na imovinu, načelo nediskriminacije po osnovi vlasništva i načelo slobodnog privređivanja. Podnositelj zahtjeva ističe da se u konkretnom slučaju postavlja pitanje zašto prijevoznik kome prijevoz nije pretežna djelatnost, a ima suvremeniji i brojniji vozni park od prijevoznika kojem je to osnovna djelatnost ne bi imao ista prava i uvjete da obavlja djelatnost međunarodnog transporta za koju mu je neophodna CEMT dozvola. Dalje je istaknuto da Zakon o gospodarskim društvima ne poznaje ni osnovne ni sporedne djelatnosti nego samo koristi pojam "djelatnost" ili "djelatnosti", a samo Zavod za statistiku radi praćenja gospodarskih kretanja gospodarskim društvima utvrđuje osnovnu, odnosno pretežnu djelatnost. Podnositelj zahtjeva ističe da imajući u vidu navedeno ne postoji nijedan opravdan razlog sukladno zakonu i Ustavu BiH da se gospodarska društva, a u

konkretnom slučaju prijevoznici stavljaju u povoljniji ili nepovoljniji položaj samo zato što je neka djelatnost koju obavljaju pretežna ili to nije.

7. Predloženo je da Ustavni sud osporene odredbe Pravilnika i Obavijesti proglasi neustavnim jer su u suprotnosti s navedenim odredbama Ustava BiH.

IV. Relevantni propisi

8. **Ustav Bosne i Hercegovine** u relevantnom dijelu glasi:

Preambula

[...]

U želji da promiču opće blagostanje i gospodarski razvitak kroz zaštitu privatne svojine i promicanje tržišnog gospodarstva,

[...]

Bošnjaci, Hrvati i Srbi, kao konstitutivni narodi (zajedno s ostalima), i građani Bosne i Hercegovine ovim utvrđuju Ustav Bosne i Hercegovine:

Članak II

Ljudska prava i temeljne slobode

[...]

3. Katalog prava

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

k) Pravo na imovinu.

[...]

4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih ovim člankom ili međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

9. U **Zakonu o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 1/02 i 14/03) relevantne odredbe glase:

Članak 1.

Ovim zakonom uređuju se način i uvjeti obavljanja prijevoza osoba i stvari vozilima u međunarodnom cestovnom prijevozu [...].

Članak 5.

Domaći prijevoznik može obavljati međunarodni prijevoz ako posjeduje licencu za obavljanje te vrste prijevoza.

Licencu za obavljane prijevoza iz stavka 1 izdaje Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija (u daljnjem tekstu: nadležno ministarstvo) na osnovu licence koju izdaje ministarstvo entiteta, ako domaći prijevoznik, između ostalog, ispunjava i uvjete europskih propisa glede:

1. tehničke opremljenosti;

2. stručne osposobljenosti;

3. financijske sposobnosti u koju ne ulaze vrijednosti osnovnih sredstava;

4. nepostojanja pravomoćno izrečene zabrane obavljanja djelatnosti;

5. drugih uvjeta utvrđenih zakonom i međunarodnim ugovorima.

[...].

III. Prijevoz stvari

1. Međunarodni prijevoz stvari

2. 1.1. Međunarodni linijski prijevoz stvari

Članak 26.

Međunarodni linijski prijevoz stvari obavlja se sukladno zakonu i međunarodnim ugovorima, kao bilateralni i tranzitni prijevoz.

Međunarodni linijski prijevoz stvari na teritoriju Bosne i Hercegovine obavlja se na temelju dopusnica za međunarodni linijski prijevoz stvari koju izdaje nadležno ministarstvo.

Dopusnica izdata sukladno stavku 2. mora se, svo vrijeme obavljanja prijevoza nalaziti u teretnom vozilu domaćeg ili stranog prijevoznika.

Prijevoznik kome je izdata dopusnica za međunarodni linijski prijevoz stvari obvezan je taj prijevoz obavljati sukladno uvjetima iz dopusnice, redom vožnje i uvjetima utvrđenim međunarodnim ugovorom.

1.2. Međunarodni vanlinijski prijevoz stvari

Članak 27.

Za obavljanje međunarodnog vanlinijskog prijevoza stvari domaći prijevoznik je dužan pribaviti dopusnicu za obavljanje međunarodnog prijevoza roba, koju izdaje nadležno ministarstvo, ukoliko međunarodnim ugovorom nije drukčije uređeno.

Članak 28.

Dopusnice za prijevoz stvari koje nadležnom ministarstvu dostave nadležni organi drugih država i Konferencija europskih ministara transporta (CEMT), domaćim prijevoznicima izdaje nadležno ministarstvo.

Ukupan broj (kontingent) dopusnica za prijevoz stvari između Bosne i Hercegovine i drugih zemalja, dopusnice za tranzit robe i dopusnice za prijevoz robe u treće zemlje i iz trećih zemalja, kao i rok važenja pojedinih dopusnica utvrđuje nadležno ministarstvo.

[...]

Bliže odredbe o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dopusnica za prijevoz stvari domaćim prijevoznicima, pravilnikom propisuje ministar.

10. U **Pravilniku o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz stvari domaćim prijevoznicima** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 35/02) relevantne odredbe glase:

Članak 2.

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom pravilniku imaju slijedeća značenja:

3. "CEMT" je Konferencija europskih ministara transporta, koja određuje kvotu i uvjete korištenja CEMT dozvola.

4. "CEMT dozvola" je dozvola na temelju koje prijevoznik ima pravo obavljati međunarodni prijevoz stvari između država članica CEMT, u tranzitu preko njihovog teritorija i za treće države.

III - CEMT DOZVOLE

3.1. Kriteriji za raspodjelu dozvola

Članak 16.

Kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola uređeni su pravilima CEMT-a i ovim pravilnikom.

Ministarstvo u postupku raspodjele CEMT dozvola uvažava slijedeće kriterije:

-da je dio prijevoza, koji obavlja prijevoznik, od interesa za Bosnu i Hercegovinu, što se cijeni na temelju zaključenih ugovora i druge dokumentacije na temelju koje je potrebno osigurati dozvole, uvažavajući pri tome vrstu i količinu stvari, proizvodnju za izvoz, žurnost dostave i sl.;

-da je prijevozniku osnovna djelatnost obavljanje međunarodnog prijevoza tereta;

-da je prijevoznik uspješno koristio CEMT dozvolu u prethodnoj godini;

-da prijevoznik raspolaže vozilima preko 12 tona nosivosti i kvalitetom sukladno rezolucijama i drugim aktima CEMT-a;

-da se zadovolje potrebe za prijevozom na određenom području;

-da je prijevoznik izmirio sve poreske i druge obveze;

-da protiv prijevoznika nisu poduzete mjere zabrane utvrđene Zakonom, ovim pravilnikom i drugim propisima;

-da prijevoznik ima viši postotak korištenja bilateralnih dozvola za međunarodni prijevoz stvari i da ih je pravilno iskoristio;

-da je prijevoznik u određenom obimu prijevoza koristio vlak.

Ministarstvo može donijeti bliže kriterije i odrediti koeficijente na temelju kojih se određuju prioriteti za dodjelu CEMT dozvola.

Članak 17. st. 1. i 2.

Ministarstvo, sukladno uputstvu CEMT-a, svake godine raspodjeljuje CEMT dozvole domaćim prijevoznicima, uz uvažavanje kriterija, načina i postupka propisanih Zakonom i ovim pravilnikom.

Ministarstvo, putem sredstava javnog informiranja, izvješćuje prijevoznike o roku za podnošenje zahtjeva, potrebnoj dokumentaciji, minimalnim uvjetima i temeljnim kriterijima za sudjelovanje u dodjeli CEMT dozvole.

[...]

11. U **Pravilniku o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 79/09) relevantne odredbe glase:

Članak 10.

Članak 16. mijenja se i glasi:

"Članak 16.

(3.1. Kriteriji za raspodjelu dozvola)

(1) Kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola uređeni su pravilima CEMT-a i ovim pravilnikom.

(2) Ministarstvo u postupku raspodjele CEMT dozvola uvažava slijedeće kriterije:

a) da je prijevozniku osnovna djelatnost obavljanje međunarodnog prijevoza tereta;

b) da je prijevoznik uspješno koristio CEMT dozvolu u prethodnoj godini, što se dokazuje izvještajima o korištenju dozvole;

c) da prijevoznik raspolaže licenciranim vučnim i priključnim vozilima koja nisu namijenjena za prijevoz nafte i naftnih derivata;

d) da prijevoznik raspolaže vozilima preko 12 tona nosivosti ili skupom vozila većim od 16 tona nosivosti, pri čemu vučno vozilo ne može imati manje od 10 tona nosivosti, i kvalitetom koji je sukladan aktima CEMT-a;

e) da je prijevoznik izmirio sve poreske obveze;

f) da je prijevoznik izmirio mirovinsko-invalidsko osiguranje za sve uposlene;

g) da protiv prijevoznika nisu izrečene mjere zabrane utvrđene Zakonom, ovim pravilnikom i drugim propisima;

h) da je prijevoznik dostavljao pravilno popunjena izvješća o korištenju CEMT dozvola u roku od 20 dana po isteku kalendarskog mjeseca za prethodni mjesec.

(3) Na temelju kriterija iz stavka (2) ovog članka, Ministarstvo donosi bliže kriterije i određuje koeficijente na temelju kojih se određuju prioriteti za dodjelu CEMT dozvola."

Članak 13.

Članak 19. mijenja se i glasi:

"Članak 19.

(1) Zahtjev za dobijanje CEMT dozvole zainteresirani prijevoznik dostavlja Ministarstvu u određenom roku i na propisanom obrascu (Prilog 5).

(2) [...]"

12. U **Obavijesti o pokretanju postupka raspodjele CEMT dozvola i bilateralnih godišnjih dozvola za Francusku i Belgiju za 2015. godinu** (objavljeno na internetskoj stranici Ministarstva komunikacija i prometa BiH www.mkt.gov.ba) relevantne odredbe glase:

III Bliži kriteriji za raspodjelu CEMT dozvola za 2015. godinu

Raspodjela CEMT dozvola za 2015. godinu će se vršiti prema sljedećim bližim kriterijima:

1. Broj vozila i kvalitet voznog parka;

2. Obavljanje cestovnog prijevoza kao osnovne ili sporedne djelatnosti;

3. Pravilno korištenje CEMT dozvola.

Bliži kriteriji će se bodovati na sljedeći način:

2. Obavljanje prijevoza kao osnovne ili sporedne djelatnosti

Za prijevoznika kome je transport osnovna (pretežna) djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 1, a za prijevoznika kome je transport sporedna djelatnost ukupan broj bodova množi se sa koeficijentom 0.3.

13. U **Okvirnom zakonu o registraciji poslovnih subjekata** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 42/04) relevantne odredbe glase:

III - OBVEZNI PODACI REGISTRA

Obvezni podaci o subjektima upisa

Članak 10. stavak 1. točka o)

Obvezni javni podaci koje mjerodavni registarski sud unosi u Glavnu knjigu Registra o subjektima upisa su:

(...)

o) djelatnost subjekta upisa sa šiframa djelatnosti predviđenom važećom klasifikacijom djelatnosti.

V. Dopustivost i meritum

14. Ustavni sud kao prvo napominje da će zbog složenosti predmetnog zahtjeva i pitanja koja su njime postavljena zajedno razmatrati dopustivost i meritum zahtjeva.

15. Ustavni sud zapaža, imajući u vidu odredbe članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. stav 1. Pravila Ustavnog suda, da je predmetni zahtjev podnio ovlašteni subjekt.

16. Kako su predmetnim zahtjevom osporeni akti niže pravne snage od zakona Ustavni sud će podsjetiti na svoju jurisprudenciju u ovakvim slučajevima. U svezi s tim Ustavni sud ukazuje da je u svojoj dosadašnjoj praksi u situacijama kada je pokretano pitanje usuglašenosti nekog općeg akta koji nije izričito naveden u odredbi članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine u svakom pojedinačnom predmetu cijenio okolnosti konkretnog slučaja u odnosu na nadležnost koja mu je dodijeljena na temelju navedenog članka, te sukladno tome i izražavao stajalište hoće li konkretni zahtjev za ispitivanje tih akata ocijeniti dopustivim. Pri tome, Ustavni sud naglašava da može dati vlastitu pravnu kvalifikaciju činjenica, te da ga ne obvezuje kvalifikacija koju daju strane u predmetu (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 6/06* od 29. ožujka 2006. godine, točka 21., "Službeni glasnik BiH" broj 40/08), kao i da je konačni autoritet glede tumačenja i primjene Ustava Bosne i Hercegovine (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 9/09* od 26. studenog 2010. godine, stavak 70., objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 48/11). Tako je u predmetima br. U 4/05 i U 7/05, Ustavni sud, polazeći od teksta iz članka VI/3.a) Ustava BiH, uključujući ali ne ograničavajući se na to, zaključio da može vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata

nižeg ranga od zakona kada takvi akti pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Europskom konvencijom (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 4/05* od 22. travnja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U 7/05* od 2. prosinca 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 45/05). U navedenim odlukama predmet osporavanja bili su statuti jedinica lokalne samouprave (Grad Sarajevo, Grad Istočno Sarajevo, Grad Banja Luka). U oba predmeta Ustavni sud je zaključio da se zahtjevi za ocjenu ustavnosti odnose na pitanja koja proizlaze iz Ustava BiH i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava, te da se tiču ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih načela, tj. načela konstitutivnosti naroda i prava na zabranu diskriminacije, te da je nadležan za odlučivanje u smislu članka VI/3.a) Ustava BiH. U predmetu broj U-7/10 Ustavni sud je zaključio da se zahtjevom prvenstveno postavlja pitanje usuglašenosti odredbi Poslovnika o radu Ustavnog suda RS s Ustavom RS, pa je zaključeno da se ne može zasnovati nadležnost Ustavnog suda u smislu članka VI/3.a) Ustava BiH (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti broj *U-7/10* od 26. studenog 2010. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 24/11). Nadalje, u predmetu broj U-1/09 Ustavni sud je zaključio da nije nadležan ocjenjivati tri podzakonska akta, te odluku koju je donijela Vlada Federacije BiH, kao provedbene propise kojim je omogućena provedba Zakona o izmirenju obveza po osnovi računa stare devizne štednje, a kojim je država BiH preuzela i obveze i odgovornost za staru deviznu štednju (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-1/09* od 20. svibnja 2009. godine, dostupna na internetskoj stranici Ustavnog suda www.ustavnisud.ba).

17. Iz citirane prakse jasno je da je Ustavni sud, kao institucija koja podržava Ustav BiH, utvrđivao da je nadležan vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona kada takvi akti pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Europskom konvencijom. Sukladno argumentaciji o ljudskim pravima, Ustavni sud je mišljenja da, kad god je to moguće, mora interpretirati svoju jurisdikciju tako da dozvoli najširu mogućnost otklanjanja posljedica kršenja tih prava (*op. cit. U 4/05*, točka 16.). U konkretnom slučaju zahtjev za ocjenu ustavnosti se odnosi na pitanja koja proizlaze iz Ustava BiH i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava i tiče se ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih načela, kao što je načelo tržišnog gospodarstva, pravo na imovinu i pravo na zabranu diskriminacije. Osim toga, Ustavni sud konstatira da je podnositelj zahtjeva u vrijeme podnošenja zahtjeva zamjenik predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, da se zahtjev za ocjenu ustavnosti odnosi na odlučivanje jesu li odredbe osporenih akata sukladne Ustavu BiH i konačno zahtjev sadrži potrebne činjenice i navode na kojima se temelji. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv.

18. Ustavni sud dalje zapaža da podnositelj zahtjeva smatra da je osporenim odredbama Pravilnika i Obavijesti prekršeno pravo na imovinu kako je zagarantirano člankom II/3.k) Ustava BiH i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) kao i pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava BiH i članka 14. Europske konvencije u svezi s pravom na imovinu u odnosu na prijevoznike koji se bave međunarodnim prijevozom roba, a kojima to nije osnovna ili pretežna djelatnost.

19. Glede navoda o povredi prava na imovinu Ustavni sud ukazuje na konzistentnu praksu Europskog suda i vlastitu jurisprudenciju prema kojima koncept "imovina" u prvom dijelu članka 1. ima autonomno značenje koje nije ograničeno vlasništvom nad fizičkim dobrima i ne ovisi o formalnoj klasifikaciji u domaćem pravu: određena druga prava i interesi koja konstituiraju imovinu mogu se također smatrati "imovinskim pravima" i zbog toga predstavljati "imovinu" u smislu članka 1. Protokola broj 1 (vidi Europski sud, *Iatridis protiv Grčke* [GC], broj 31107/96, ECHR 1999-II, stavak 54.). Zaštićena su i druga imovinska prava, kao što su pravo na koncesiju, pravo na vršenje obrtničke i gospodarske djelatnosti (vidi Europski sud, *Van Marle i drugi protiv Nizozemske*, presuda od 26. lipnja 1986. godine, točka 42.), pravo na licencu (vidi Europski sud, *Tre Traktoren Aktiebolag protiv Švedske*, presuda od 7. srpnja 1989. godine), ali i "goodwill" (neimovinska prava gospodarskog društva) i sl., kao i ostali gospodarski interesi koji se tiču imovinskopravne pozicije gospodarskog društva. Europski sud je smatrao da "odbijanje da podnosioce zahtjeva registruju kao certificirane računovođe je imalo radikalnog utjecaja na uslove njihovih profesionalnih aktivnosti te je time obim tih aktivnosti umanjen. Njihova zarada je opala kao i vrijednost njihovih klijenata i njihovog biznisa uopće. Slijedom toga, došlo je do miješanja u njihovo pravo na mirno uživanje imovine" (vidi *op. cit. Van Marle i drugi protiv Nizozemske*, točka 42.). U predmetu *Anheuser-Busch Inc protiv Portugala* Europski sud je utvrdio: " …da pravna pozicija kompanije/podnosioca predstavke kao podnosioca zahtjeva za registrovanje zaštitnog znaka, proizilazi iz članka 1 Protokola broj 1 jer se pokreću interesi vlasničke prirode. Tačno je da bi registrovanje zaštitnog znaka – i veće zaštite koju ono pruža – postalo konačno samo ako zaštitni znak ne dovodi do povrede zakonitih prava treće strane, tako da su u tom smislu, prava koja se vezuje za zahtjev za registraciju bila uslovna. Ipak, kada je podnio zahtjev za registraciju, kompanija/podnosilac predstavke je imala pravo da očekuje da će biti predmet razmatranja sukladno primjenljivom zakonodavstvu ako su ispunjeni ostali relevantni materijalni i procesni uslovi. Kompanija/podnosilac predstavke je stoga bila vlasnik niza vlasničkih prava – koji su povezani uz ovaj zahtjev za registraciju zaštitnog znaka – a koja su bila priznata zakonom Portugala, iako se ona, pod određenim uslovima, mogu i poništiti. Ovo je pak dovoljno da se članak 1 Protokola broj 1 smatra primjenljivim u ovom predmetu …" (vidi Europski sud, *Anheuser-Busch Inc protiv Portugala*, presuda od 11. siječnja 2007. godine, točka 78.).

20. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da prijevoznik koji se bavi međunarodnim prijevozom i ispunio je uvjete za dodjelu CEMT dozvole koji su propisani i objektivno određeni ima ostvariv zahtjev da će u postupku raspodjele dobiti dozvolu koja je uvjet njegova privređivanja i stjecanja imovine, te je stoga u konkretnom predmetu primjenjiv članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

21. Ustavni sud ističe da je međunarodni prijevoz roba djelatnost od vitalnog značaja za svaku zemlju, te u svezi s tim svaka zemlja može propisivati uvjete za obavljanje tog prijevoza sukladno zakonu i međunarodnim ugovorima. Nadalje, Ustavni sud zapaža da domaći prijevoznici koji se bave tom djelatnošću moraju pribaviti CEMT dozvolu na temelju koje prijevoznik ima pravo obavljati međunarodni prijevoz tereta između država članica CEMT, u tranzitu preko njihova teritorija i za treće države. Broj navedenih dozvola je ograničen i kako dalje zapaža Ustavni sud dozvole za prijevoz roba koje nadležnom ministarstvu dostave nadležna tijela drugih država i Konferencija europskih ministara transporta (CEMT), domaćim prijevoznicima izdaje nadležno ministarstvo. U svezi s tim Ustavni sud ističe da pravno reguliranje pitanja o kojima ovisi pravo domaćeg prijevoznika da mu bude dodijeljena dozvola je pitanje ljudskih prava i od suštinskog je značaja za ostvarivanje prava na tržišno

privređivanje prijevoznika koji obavljaju međunarodni prijevoz roba. Dalje, Ustavni sud smatra da takva pitanja zahtijevaju da budu regulirana zakonom, odnosno da zakonom trebaju biti propisani i utvrđeni jasni kriteriji za dodjelu dozvola kao i da pojedinci na temelju takvih normi mogu predvidjeti i uskladiti svoje postupanje. Pored toga, Ustavni sud ima u vidu i samu demokratsku proceduru donošenja zakona u demokratskom društvu gdje se pitanja koja regulira zakon prethodno temeljito raspravljaju u parlamentu počev od nacrta, a zatim prijedloga zakona. Nasuprot tome izvršna i upravna tijela dužna su ažurno donijeti propise kojima će propisati modalitete za izvršavanje tako donesenog zakona.

22. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da su Pravilnikom utvrđeni kriteriji za dodjelu dozvola među kojima i sporni kriterij obavljanja međunarodnog prijevoza kao osnovne djelatnosti. Imajući u vidu sadržaj osporenih odredaba Ustavni sud zapaža da su njima propisani kriteriji o kojima ovisi i samo pravo domaćih prijevoznika da im bude dodijeljena dozvola. Nadalje, Ustavni sud je utvrdio da Zakon o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu ne propisuje takve kriterije niti su oni sadržani u pravilima CEMT-a (http://internationaltransportforum.org/IntOrg/road/index.html). Imajući u vidu navedeni zakon, te dovodeći osporene odredbe Pravilnika u svezu s ovim zakonom Ustavni sud primjećuje da se osporenim odredbama ne razrađuje već postojeći zakon, već se navedeni zakon dopunjuje propisivanjem dodatnih uvjeta za dodjelu dozvola. Ustavni sud zapaža da je ministar, donoseći Pravilnik, osporenim odredbama, stavljajući se pri tome u ulogu zakonodavca, zapravo propisao nove kriterije za raspodjelu CEMT dozvola suprotno članku 28. Zakona kojim je propisano da "bliže odredbe o kriterijima pravilnikom propisuje ministar". Ustavni sud također zapaža da drugi zakoni, među kojima je i Okvirni zakon o registraciji poslovnih subjekata BiH, ne propisuju osnovne ili sporedne djelatnosti poslovnih subjekata već kao obvezni javni podatak propisuju "djelatnost subjekta upisa sa šiframa djelatnosti predviđenom važećom klasifikacijom djelatnosti". Imajući u vidu citiranu odredbu članka 28. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu Ustavni sud zaključuje da je ministar, donoseći osporene odredbe, izašao iz zakonskog okvira kojim je dobio ovlaštenje propisati bliže odredbe o kriterijima za raspodjelu stranih dozvola za prijevoz roba.

23. Ustavni sud dalje uočava da pravni sustav počiva na hijerarhiji pravnih akata počev od Ustava kao najvišeg pravnog akta pa do podzakonskih akata, pri čemu zakoni imaju supremaciju nad podzakonskim aktima. U konkretnom slučaju taj odnos je narušen jer osporeni podzakonski akt nije subordiniran zakonu već je izvršno tijelo u konkretnom slučaju, propisujući kriterije o kojima ovisi i samo ostvarenje prava, preuzelo ulogu zakonodavca. U konkretnom slučaju stvorena je situacija da je izvršno tijelo imalo ulogu zakonodavca i da je ono po prvi put reguliralo pitanje spornog kriterija suprotno diskrecijskom ovlaštenju da ga bliže odredi. Navedenim postupanjem izvršne vlasti, a o kojem ovisi ostvarenje prava prijevoznika na dobivanje dozvole za obavljanje međunarodnog prijevoza, došlo je do neustavnog uplitanja u pravo na imovinu prijevoznika. Stoga Ustavni sud zaključuje da je u konkretnom slučaju došlo do nezakonitog miješanja u pravo na imovinu prijevoznika koji obavljaju djelatnost međunarodnog cestovnog prijevoza roba.

24. Ustavni sud zaključuje da je osporenim odredbama Pravilnika povrijeđen članak II/3.k) Ustava BiH i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

25. U odnosu na Obavijest Ustavni sud najprije zapaža da se radi o temporalnom aktu koji se odnosi na 2015. godinu. Nadalje, Ustavni sud zapaža da je člankom 16. stavak 3. Pravilnika propisano da "na temelju kriterija iz stavka (2) ovog članka, Ministarstvo donosi bliže kriterije i određuje koeficijente na temelju kojih se određuju prioriteti za dodjelu CEMT dozvola", a što je u suštini i sadržaj Obavijesti. Imajući u vidu navedeno kao i da je proglašavanjem osporenih odredbi Pravilnika neustavnim i njihovim ukidanjem nestao i pravni temelj za donošenje Obavijesti, Ustavni sud se neće detaljnije baviti ispitivanjem ustavnosti odredbi Obavijesti.

26. Imajući u vidu navedene zaključke Ustavni sud smatra da nije neophodno predmetni zahtjev razmatrati u odnosu na ostale navode na koje ukazuje podnositelj zahtjeva.

VI. Zaključak

27. Ustavni sud zaključuje da su osporene odredbe Pravilnika u suprotnosti s člankom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju kada je tijelo izvršne vlasti, propisujući uvjete za obavljanje djelatnosti međunarodnog prijevoza roba, izašlo izvan zakonskog ovlaštenja i okvira međunarodnih pravila.

28. Na temelju člana 59. st. 1. i 2. i članka 61. st. 2. i 3. Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. U smislu članka 43. Pravila Ustavnog suda aneks ove odluke čine izdvojeno mišljenje sutkinje Valerije Galić suprotno odluci i izdvojeno mišljenje suca Miodraga Simovića suprotno odluci kojem se pridružuje dopredsjednik Zlatko M. Knežević.

30. Sukladno članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

IZDVOJENO MIŠLJENJE O NESLAGANJU SUCA MIODRAGA SIMOVIĆA KOJEM SE PRIDRUŽUJE DOPREDSJEDNIK ZLATKO M. KNEŽEVIĆ

Žao mi je što se ne mogu složiti s mišljenjem većine u Ustavnom sudu glede neustavnosti članka 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima. Po mom mišljenju:

(1) Podzakonski pravni akti ne podliježu normativnoj kontroli (kontroli ustavnosti i zakonitosti) od strane Ustavnog suda BiH. To direktno proizlazi iz nadležnosti Ustavnog suda izričito utvrđenih člankom VI/3.a) alineja 2. Ustava BiH. U odredbi članka VI/3.a) Ustav BiH izričito navodi "odredbe ustava i zakona" kao predmet apstraktne kontrole ustavnosti. Ipak, predmetne skupine koje su navedene u članku VI/3.a) Ustava BiH nisu konačne, što se može zaključiti iz konstrukcije "uključujući, ali ne ograničavajući se na to".

(2) Iako je prirodno, jer je riječ o suštinski istom poslu, ali redovito manjeg političkog značaja, te stoga i manje osjetljivom, da ustavni sudovi vrše kontrolu ustavnosti podzakonskih akata, Ustavni sud BiH spada u rijetke u kojima to, po pravilu, nije moguće. To je slučaj u Italiji i Španjolskoj.

(3) Praksu nenadležnosti kad su u pitanju podzakonski pravni akti Ustavni sud je uglavnom primjenjivao i u dosadašnjoj praksi. Tako je u predmetu U-1/09, prilikom ocjene ustavnosti Odluke o davanju suglasnosti na otplatni plan izmirenja obveza po osnovi emisije obveznica za verificirane račune stare devizne štednje, Ustavni sud zaključio da su osporeni podzakonski akti Vlade Federacije BiH provedbeni propisi kojima se omogućava provedba Zakona o izmirenju obveza i provedba odluka Vijeća ministara i kojima je, sukladno navedenim propisima, utvrđen otplatni plan izmirenja obveza, te gotovinska isplata za 2008. godinu, kao i dodatni rok za podnošenje zahtjeva za verificiranje računa stare devizne štednje. Ustavni sud je zaključio da se u konkretnom slučaju ne radi o općim aktima za čiju je ocjenu

ustavnosti nadležan ovaj sud sukladno članku VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

(4) Ustavni sud je u svojoj praksi zauzeo i stajalište da može vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona kada takvi akti pokreću pitanja kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom Bosne i Hercegovine i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. To je uradio i u Odluci broj U 4/05 od 22. travnja 2005. godine, kada je ispitivao ustavnost Statuta Gradskog vijeća Grada Sarajeva i odluka općinskih vijeća o delegiranju vijećnika u Gradsko vijeće. Međutim, u predmetu broj U 4/05 osporeni akti su pokretali pitanja kršenja ljudskih prava garantiranih Ustavom Bosne i Hercegovine.

(5) U predmetu broj U-28/14 ne postoji nijedan razlog zbog kojeg bi osporeni akt pokretao pitanja kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda. Stoga, smatram da u konkretnom slučaju Ustavni sud nema nadležnost ispitivati osporeni opći akt na temelju članka VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

IZUZETO MIŠLJENJE O NESLAGANJU SUTKINJE VALERIJE GALIĆ

Na temelju članka 43. Pravila Ustavnog suda BiH – prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH" broj 94/14) dajem izuzeto mišljenje suprotno odluci većine sudaca u navedenom predmetu iz sljedećih razloga:

Predmetnim zahtjevom za ocjenu ustavnosti osporeni su akti niže pravne snage od zakona, dva podzakonska akta – članak 10. Pravilnika o izmjenama i dopunama Pravilnika o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz tereta domaćim prijevoznicima ("Službeni glasnik BiH" broj 79/09) i Poglavlje III stavak 1. točka 2. i stavak 2. Obavijesti o pokretanju postupka CEMT dozvola i bilateralnih godišnjih dozvola za Francusku i Belgiju za 2015. godinu.

Navedene akte, na temelju ovlaštenja iz članka 28. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu, donio je ministar komunikacija i prometa BiH.

Prema članku VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine: "Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

- Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu..."

Nesporno je da je, Ustavni sud u svojoj dosadašnjoj praksi, polazeći od teksta iz članka VI/3.a) Ustava BiH, *uključujući ali ne ograničavajući se na to*, zaključio da može vršiti kontrolu ustavnosti i pravnih akata nižeg ranga od zakona, **samo kada takvi akti pokreću pitanje kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda zaštićenih Ustavom BiH i Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda** (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-4/05* od 22. travnja 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 32/05, Odluka o dopustivosti i meritumu broj *U-7/05* od 2. prosinca 2005. godine, objavljena u "Službenom glasniku BiH" broj 45/05). Navedenim odlukama predmet osporavanja bili su statuti jedinica lokalne samouprave (Grad Sarajevo, Grad Istočno Sarajevo, Grad Banja Luka). U oba predmeta Ustavni sud je zaključio da se zahtjevi za ocjenu ustavnosti odnose **na pitanja koja proizlaze iz Ustava BiH i međunarodnih sporazuma kojima se garantira zaštita ljudskih prava, te da se tiču ostvarivanja ljudskih prava i ustavnih načela, tj. načela konstitutivnosti naroda i prava na zabranu diskriminacije**, te da je nadležan za odlučivanje u smislu članka VI/3.a) Ustava BiH.

U predmetu broj U-15/08 od 3. srpnja 2009. godine u kojem su predmet ocjene ustavnosti također bili akti koji svojim karakterom ne predstavlju akte koji su izričito pobrojani u članku VI/3.a) Ustava BiH, Ustavni sud je zaključio da je nadležan za odlučivanje jer je **zahtjevom pokrenuto pitanje spora između BiH i entiteta Republika Srpska u svezi s ustavnim pitanjem poštivanja podjele nadležnosti iz članka III/1.a) i b) Ustava Bosne i Hercegovine, te pitanja iz čl. III/3.b), V/3.a) i c) i V/4.a) Ustava BiH**.

Sukladno navedenom, sama činjenica da su osporene odredbe sadržane u pravnim aktima koji nisu izričito pobrojani u članku VI/3.a) Ustava BiH, što nije prepreka za odlučivanje Ustavnog suda o konkretnom zahtjevu, to u isto vrijeme ne znači i da svaki pravni akt niže pravne snage od zakona ili ustava entiteta može biti predmet ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom, kao i da će svako pozivanje na načela sadržana u Ustavu BiH nužno rezultirati postojanjem spora za koje je jedino nadležan za odlučivanje Ustavni sud BiH.

U konkretnom slučaju, odredbom članka 28. Zakona o međunarodnom i međuentitetskom cestovnom prijevozu propisano je da: "Bliže odredbe o kriterijima, postupku i načinu raspodjele stranih dozvola za prijevoz roba domaćim prijevoznicima pravilnikom propisuje ministar." Navedenom odredbom zakonodavac je ovlastio nadležnog (resornog) ministra komunikacija i prometa BiH da donese provedbene propise kojima će se omogućiti provedba navedenog zakona, u dijelu koji se odnosi na bliže kriterije za raspodjelu CEMT dozvola.

Imajući u vidu navedeno, smatram da je nadležni ministar, donoseći osporene akte, postupao u okviru zakonskog ovlaštenja i da u konkretnom slučaju nije narušeno načelo podjele vlasti kada je zakonodavac ovlastio nadležno tijelo uprave, odnosno nadležnog ministra da donese bliže odredbe o kriterijima za raspodjelu dozvola u svrhu provedbe zakona. U svezi s tim, moje je mišljenje da ne postoji nijedan razlog zbog kojeg bi osporeni akti pokretali ozbiljna pitanja kršenja ljudskih prava i temeljnih sloboda i ustavnog načela tržišnog gospodarstva.

Polazeći od navedenog, za razliku od većine sudaca, moje mišljenje je da je predmetni zahtjev trebalo odbaciti kao nedopušten zbog nenadležnosti Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u skladu s člankom VI/3.a) Ustava BiH i člankom 19. stavak 1. točka a) Pravila Ustavnog suda BiH.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У 28/14**, рјешавајући захтјев **Сташе Кошарца, замјеника предсједавајућег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у вријеме подношења захтјева**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став 2 алинеја б), члана 59 ст. 1 и 2 и члана 61 ст. 2 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине – пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Маргарита Цаца-Николовска, потпредсједница
Tudor Pantiru, судија
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Constance Grewe, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 26. новембра 2015. године, донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се захтјев **Сташе Кошарца, замјеника предсједавајућег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у вријеме подношења захтјева**.

Утврђује се да члан 10 Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 79/09) у дијелу којим се мијења члан 16 став 2 тачка а) није у складу с чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се члан 10 Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 79/09) у дијелу којим се мијења члан 16 став 2 тачка а), у складу с чланом 61 став 2 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Укинути члан 10 Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 79/09) у дијелу којим се мијења члан 16 став 2 тачка а) престаје да важи наредног дана од дана објављивања ове одлуке у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", у складу с чланом 61 став 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Сташа Кошарац, замјеник предсједавајућег Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине у вријеме подношења захтјева (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 13. новембра 2014. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 10 Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 79/09, у даљњем тексту: Правилник) и Поглавља III став 1 тачка 2 и став 2 тачка 2 Обавјештења о покретању поступка расподјеле ЦЕМТ дозвола и билатералних годишњих дозвола за Француску и Белгију за 2015. годину (објављеног на интернет-страници Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине www.mkt.gov.ba, у даљњем тексту: Обавјештење).

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд је, у складу с чланом 23 Правила Уставног суда, 28. новембра 2014. године затражио од Министарства комуникација и транспорта Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Министарство) да достави одговор на захтјев.

3. Министарство није доставило одговор.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. Подносилац захтјева сматра да је оспореним одредбама Правилника и Обавјештења повријеђено уставно начело тржишне привреде прокламовано у преамбули Устава БиХ у алинеји 4, као и да су оспорене одредбе у супротности с чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине.

5. У захтјеву је наведено да је чланом 10 Правилника измијењен члан 16 Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 35/02). Чланом 10 Правилника је регулисано да је један од критеријума за расподјелу ЦЕМТ дозвола "да је превознику основна дјелатност обављање међународног превоза терета". Даље је наведено да је министар комуникација и транспорта БиХ на основу поменуте одредбе донио Обавјештење којим су утврђени ближи критеријуми за расподјелу ЦЕМТ дозвола за 2015. годину. Тако је у Поглављу III став 1 тачка 2 утврђен критеријум "2. Обављање друмског превоза као основне или споредне дјелатности", а у истом поглављу у ставу 2 тачка 2 у разради критеријума утврђено је сљедеће: "За превозника коме је транспорт основна (претежна) дјелатност укупан број бодова множи се са коефицијентом 1, а за превозника коме је транспорт споредна дјелатност укупан број бодова множи се са коефицијентом 0,3." Прописивање да ће превознику коме транспорт није претежна дјелатност укупан број бодова остварених по свим осталим критеријумима за остваривање ЦЕМТ дозвола бити помножен с коефицијентом 0.3, а тиме умањен број ЦЕМТ дозвола за 70% је, по мишљењу подносиоца захтјева, супротно претходно наведеним уставним начелима. Очигледно је, како сматра подносилац захтјева, да су превозници којима је друмски превоз претежна дјелатност неуставно стављени у привилегован положај, односно монополски положај јер захваљујући тој чињеници добијају већи број ЦЕМТ дозвола које су услов за рад. Истовремено, на тај начин, привозницима којима друмски превоз није претежна дјелатност онемогућено је да равноправно с осталим превозницима раде и стичу имовину, а у крајњем случају дискриминисани су по основу својине. Подносилац захтјева даље истиче да умјесто да се законом или подзаконским актима пропишу услови које превозници треба да испуњавају у смислу техничких и кадровских потенцијала за обављање дјелатности међународног превоза, те да након што надлежни орган утврди да испуњавају техничке и кадровске услове (да имају одређен број возила и возача с лиценцом, да имају одговарајућу инфраструктуру која подразумијева савремене објекте за одржавање, технички преглед за возила и другу логистику) и да на основу тога добију одређени, односно сразмјеран број ЦЕМТ дозвола, Министарство као један од критеријума прописује и то да ли је друмски транспорт робе претежна или споредна дјелатност и на основу тога додјељује и распоређује одређени број ЦЕМТ дозвола који је и иначе ограничен.

6. Чињеница је, како је истакао подносилац захтјева, да Закон о међународном и међуентитетском друмском превозу даје овлашћење министру да утврди критеријуме за расподјелу ЦЕМТ дозвола, али то не значи да ти критеријуми могу да буду у супротности с Уставом БиХ. Оспорене одредбе, како даље сматра подносилац захтјева, нису у сагласности с наведеним уставним начелом, а самим тим су у супротности и са Законом о међународном и међуентитетском друмском превозу. Подносилац захтјева је навео да је оспореним одредбама Правилника и Обавјештења, осим повреде уставног начела којим се промовише тржишна привреда, грубо повријеђено и начело забране монопола, права на имовину, начело недискриминације по основу својине и начело слободног привређивања. Подносилац захтјева истиче да се у конкретном случају поставља питање зашто превозник коме превоз није претежна дјелатност, а има савременији и

бројнији возни парк од превозника којем је то основна дјелатност не би имао иста права и услове да обавља дјелатност међународног транспорта за коју му је неопходна ЦЕМТ дозвола. Даље је истакнуто да Закон о привредним друштвима не познаје ни основне ни споредне дјелатности него само користи појам "дјелатност" или "дјелатности", а само Завод за статистику ради праћења привредних кретања привредним друштвима утврђује основну, односно претежну дјелатност. Подносилац захтјева истиче да имајући у виду наведено не постоји ниједан оправдан разлог у складу са законом и Уставом БиХ да се привредна друштва, а у конкретном случају превозници стављају у повољнији или неповољнији положај само зато што је нека дјелатност коју обављају претежна или то није.

7. Предложено је да Уставни суд оспорене одредбе Правилника и Обавјештења прогласи неуставним јер су у супротности с наведеним одредбама Устава БиХ.

IV. Релевантни прописи

8. **Устав Босне и Херцеговине** у релевантном дијелу гласи:

Преамбула

[...]

Желећи да подстакну опште благостање и економски раст путем заштите приватног власништва и унапређење тржишне привреде,

[...]

Бошњаци, Хрвати и Срби, као конститутивни народи (у заједници са осталима), и грађани Босне и Херцеговине овим одлучују да Устав Босне и Херцеговине гласи:

Члан II

Људска права и основне слободе

[...]

3. Каталог права

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

[...]

к) Право на имовину.

[...]

4. Недискриминација

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбјеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што је пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално и социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

9. У **Закону о међународном и међуентитетском друмском превозу** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 1/02 и 14/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 1.

Овим законом уређују се начин и услови обављања превоза путника и роба возилима у међународном друмском превозу [...].

Члан 5.

Домаћи превозник може обављати међународни превоз ако посједује лиценцу за обављање те врсте превоза.

Лиценцу за обављане превоза из става 1. издаје Министарство цивилних послова и комуникација (у даљем тексту: надлежно министарство) на основу лиценце коју издаје министарство ентитета, ако домаћи превозник, између осталог, испуњава и услове европских прописа у погледу:

1. техничке опремљености;

2. стручне оспособљености;

3. финансијске способности у коју не улазе вриједности основних средстава;

4. непостојања правоснажно изречене забране обављања дјелатности;

5. других услова утврђених законом и међународним уговорима.

[...].

III. Превоз роба

1. Међународни превоз роба

2. 1.1. Међународни линијски превоз роба

Члан 26.

Међународни линијски превоз роба обавља се у складу са законом и међународним уговорима, као билатерални и транзитни превоз.

Међународни линијски превоз роба на територији Босне и Херцеговине обавља се на основу дозвола за међународни линијски превоз роба коју издаје надлежно министарство.

Дозвола издата у складу са ставом 2. мора се, сво вријеме обављања превоза налазити у теретном возилу домаћег или страног превозника.

Превозник коме је издата дозвола за међународни линијски превоз роба обавезан је тај превоз обављати у складу са условима из дозволе, редом вожње и условима утврђеним међународним уговором.

1.2. Међународни ванлинијски превоз роба

Члан 27.

За обављање међународног ванлинијског превоза роба домаћи превозник је дужан прибавити дозволу за обављање међународног превоза роба, коју издаје надлежно министарство, уколико међународним уговором није друкчије уређено.

Члан 28.

Дозволе за превоз роба које надлежном министарству доставе надлежни органи других држава и Конференција европских министара транспорта (ЦЕМТ), домаћим превозницима издаје надлежно министарство.

Укупан број (контингент) дозвола за превоз роба између Босне и Херцеговине и других земаља, дозволе за транзит робе и дозволе за превоз робе у треће земље и из трећих земаља, као и рок важења појединих дозвола утврђује надлежно министарство.

[...]

Ближе одредбе о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз роба домаћим превозницима, правилником прописује министар.

10. У **Правилнику о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 35/02) релевантне одредбе гласе:

Члан 2.

Поједини изрази употријебљени у овом правилнику имају слиједећа значења:

3. "ЦЕМТ" је Конференција европских министара транспорта, која одређује квоту и услове коришћења ЦЕМТ дозвола.

4. "ЦЕМТ дозвола" је дозвола на основу које превозник има право обављати међународни превоз робе између држава чланица ЦЕМТ, у транзиту преко њихових територија и за треће државе.

III - ЦЕМТ ДОЗВОЛЕ

3.1. Критерији за расподјелу дозвола

Члан 16.

Критерији за расподјелу ЦЕМТ дозвола уређени су правилима ЦЕМТ-а и овим Правилником.

Министарство у поступку расподјеле ЦЕМТ дозвола уважава слиједеће критерије:

-да је дио превоза, који обавља превозник, од интереса за Босну и Херцеговину, што се цијени на основу закључених уговора и друге документације на основу које је потребно осигурати дозволе, уважавајући при томе врсту и количину робе, производњу за извоз, хитност доставе и сл;

-да је превознику основна дјелатност обављање међународног превоза робе;

-да је превозник успјешно користио ЦЕМТ дозволу у претходној години;

-да превозник располаже возилима преко 12 тона носивости и квалитетом који је у складу са резолуцијама и другим актима ЦЕМТ-а;

-да се задовоље потребе за превозом на одређеном подручју;

-да је превозник измирио све пореске и друге обавезе;

-да против превозника нису предузете мјере забране утврђене Законом, овим Правилником и другим прописима;

-да превозник има виши постотак коришћења билатералних дозвола за међународни превоз роба и да их је правилно искористио;

-да је превозник у одређеном обиму превоза користио воз.

Министарство може да изради ближе критерије и одреди коефицијенте на основу којих се одређују приоритети за додјелу ЦЕМТ дозвола.

Члан 17. ст. 1. и 2.

Министарство, у складу са упутством ЦЕМТ-а, сваке године расподјељује ЦЕМТ дозволе домаћим превозницима, уз уважавање критерија, начина и поступка прописаних Законом и овим Правилником.

Министарство, путем средстава јавног информисања, обавјештава превознике о року за подношење захтјева, потребној документацији, минималним условима и основним критеријима за учествовање у додјели ЦЕМТ дозволе.

[...]

11. У **Правилнику о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 79/09) релевантне одредбе гласе:

Члан 10.

Члан 16. мијења се и гласи:

"Члан 16.

(3.1. Критеријуми за расподјелу дозвола)

(1) Критеријуми за расподјелу ЦЕМТ дозвола уређени су правилима ЦЕМТ-а и овим правилником.

(2) Министарство у поступку расподјеле ЦЕМТ дозвола уважава слиједеће критеријуме:

а) да је превознику основна дјелатност обављање међународног превоза терета;

б) да је превозник успјешно користио ЦЕМТ дозволу у претходној години, што се доказује извјештајима о коришћењу дозволе;

ц) да превозник располаже лиценцираним вучним и прикључним возилима која нису намијењена за превоз нафте и нафтних деривата;

д) да превозник располаже возилима преко 12 тона носивости или скупом возила већим од 16 тона носивости, при чему вучно возило не може имати мање од 10 тона носивости, и квалитетом који је у складу са актима ЦЕМТ-а;

е) да је превозник измирио све пореске обавезе;

ф) да је превозник измирио пензијско-инвалидско осигурање за све запослене;

г) да против превозника нису изречене мјере забране утврђене Законом, овим правилником и другим прописима;

х) да је превозник достављао правилно попуњене извјештаје о коришћењу ЦЕМТ дозвола у року од 20 дана по истеку календарског мјесеца за претходни мјесец.

(3) На основу критеријума из става (2) овог члана, Министарство доноси ближе критеријуме и одређује коефицијенте на основу којих се одређују приоритети за додјелу ЦЕМТ дозвола."

Члан 13.

Члан 19. мијења се и гласи:

"Члан 19.

(1) Захтјев за добијање ЦЕМТ дозволе заинтересовани превозник доставља Министарству у одређеном року и на прописаном обрасцу (Прилог 5).

(2) [...]"

12. У **Обавјештењу о покретању поступка расподјеле ЦЕМТ дозвола и билатералних годишњих дозвола за Француску и Белгију за 2015. годину** (објављено на интернет-страници Министарства комуникација и транспорта БиХ www.mkt.gov.ba) релевантне одредбе гласе:

III Ближи критеријуми за расподјелу ЦЕМТ дозвола за 2015. годину

Расподјела ЦЕМТ дозвола за 2015. годину вршиће се према сљедећим ближим критеријумима:

1. Број возила и квалитет возног парка;

2. Обављање друмског превоза као основне или споредне дјелатности;

3. Правилно коришћење ЦЕМТ дозвола.

Ближи критеријуми бодоваће се на сљедећи начин:

2. Обављање превоза као основне или споредне дјелатности

За превозника коме је транспорт основна (претежна) дјелатност укупан број бодова множи се са коефицијентом 1, а за превозника коме је транспорт споредна дјелатност укупан број бодова множи се са коефицијентом 0.3.

13. У **Оквирном закону о регистрацији пословних субјеката** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 42/04) релевантне одредбе гласе:

III - ОБАВЕЗНИ ПОДАЦИ РЕГИСТРА

Обавезни подаци о субјектима уписа

Члан 10. став 1. тачка о)

Обавезни јавни подаци које надлежни регистарски суд уноси у Главну књигу Регистра о субјектима уписа су:

(...)

о) дјелатност субјекта уписа са шифрама дјелатности предвиђеном важећом класификацијом дјелатности.

V. Допустивост и меритум

14. Уставни суд као прво напомиње да ће због сложености предметног захтјева и питања која су њиме постављена заједно разматрати допустивост и меритум захтјева.

15. Уставни суд запажа, имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 став 1

Правила Уставног суда, да је предметни захтјев поднио овлашћени субјекат.

16. Како су предметним захтјевом оспорени акти ниже правне снаге од закона Уставни суд ће подсјетити на своју јуриспруденцију у оваквим случајевима. У вези с тим Уставни суд указује да је у својој досадашњој пракси у ситуацијама када је покретано питање усаглашености неког општег акта који није изричито наведен у одредби члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине у сваком појединачном предмету цијенио околности конкретног случаја у односу на надлежност која му је додијељена на основу наведеног члана, те сходно томе и изражавао став да ли ће конкретни захтјев за испитивање тих аката оцијенити допустивим. При томе, Уставни суд наглашава да може дати сопствену правну квалификацију чињеница, те да га не обавезује квалификација коју дају стране у предмету (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У 6/06* од 29. марта 2006. године, тачка 21, "Службени гласник БиХ" број 40/08), као и да је коначни ауторитет у погледу тумачења и примјене Устава Босне и Херцеговине (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У 9/09* од 26. новембра 2010. године, став 70, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 48/11). Тако је у предметима бр. У 4/05 и У 7/05, Уставни суд, полазећи од текста из члана VI/3а) Устава БиХ, укључујући али не ограничавајући се на то, закључио да може вршити контролу уставности и правних аката нижег ранга од закона када такви акти покрећу питање кршења људских права и основних слобода заштићених Уставом БиХ и Европском конвенцијом (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У 4/05* од 22. априла 2005. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 32/05, Одлука о допустивости и меритуму број *У 7/05* од 2. децембра 2005. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 45/05). У наведеним одлукама предмет оспоравања били су статути јединица локалне самоуправе (Град Сарајево, Град Источно Сарајево, Град Бања Лука). У оба предмета Уставни суд је закључио да се захтјеви за оцјену уставности односе на питања која произлазе из Устава БиХ и међународних споразума којима се гарантује заштита људских права, те да се тичу остваривања људских права и уставних принципа, тј. принципа конститутивности народа и права на забрану дискриминације, те да је надлежан за одлучивање у смислу члана VI/3а) Устава БиХ. У предмету број У-7/10 Уставни суд је закључио да се захтјевом првенствено поставља питање усаглашености одредби Пословника о раду Уставног суда РС с Уставом РС, па је закључено да се не може засновати надлежност Уставног суда у смислу члана VI/3а) Устава БиХ (види Уставни суд, Одлука о допустивости број *У-7/10* од 26. новембра 2010. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 24/11). Надаље, у предмету број У-1/09 Уставни суд је закључио да није надлежан да оцјењује три подзаконска акта, те одлуку коју је донијела Влада Федерације БиХ, као проведбене прописе којим је омогућено спровођење Закона о измирењу обавеза по основу рачуна старе девизне штедње, а којим је држава БиХ преузела и обавезе и одговорност за стару девизну штедњу (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У-1/09* од 20. маја 2009. године, доступна на интернет-страници Уставног суда www.ustavnisud.ba).

17. Из цитиране праксе јасно је да је Уставни суд, као институција која подржава Устав БиХ, утврђивао да је надлежан вршити контролу уставности и правних аката нижег ранга од закона када такви акти покрећу питање кршења људских права и основних слобода заштићених Уставом БиХ и Европском конвенцијом. У складу с аргументацијом о људским правима, Уставни суд је мишљења да, кад год је то могуће, мора интерпретирати своју јурисдикцију тако да дозволи најширу могућност отклањања посљедица кршења тих права (*ор. cit. У 4/05*, тачка 16). У конкретном случају захтјев за оцјену уставности се односи на питања која произлазе из Устава БиХ и међународних споразума којима се гарантује заштита људских права и тиче се остваривања људских права и уставних принципа, као што је принцип тржишне привреде, право на имовину и право на забрану дискриминације. Осим тога, Уставни суд констатује да је подносилац захтјева у вријеме подношења захтјева замјеник предсједавајућег Дома народа Парламентарне скупштине БиХ, да се захтјев за оцјену уставности односи на одлучивање да ли су одредбе оспорених аката у складу с Уставом БиХ и коначно захтјев садржи потребне чињенице и наводе на којима се заснива. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је предметни захтјев допустив.

18. Уставни суд даље запажа да подносилац захтјева сматра да је оспореним одредбама Правилника и Обавјештења прекршено право на имовину како је загарантовано чланом II/3к) Устава БиХ и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) као и право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава БиХ и члана 14 Европске конвенције у вези с правом на имовину у односу на превознике који се баве међународним превозом роба, а којима то није основна или претежна дјелатност.

19. У погледу навода о повреди права на имовину Уставни суд указује на конзистентну праксу Европског суда и сопствену јуриспруденцију према којима концепт "имовина" у првом дијелу члана 1 има аутономно значење које није ограничено својином над физичким добрима и независно је од формалне класификације у домаћем праву: одређена друга права и интереси која конституишу имовину могу се такође сматрати "имовинским правима" и због тога представљати "имовину" у смислу члана 1 Протокола број 1 (види Европски суд, *Iatridis против Грчке* [GC], број 31107/96, ECHR 1999-II, став 54). Заштићена су и друга имовинска права, као што су право на концесију, право на вршење занатске и привредне дјелатности (види Европски суд, *Van Marle и други против Холандије*, пресуда од 26. јуна 1986. године, тачка 42), право на лиценцу (види Европски суд, *Tre Traktoren Aktiebolag против Шведске*, пресуда од 7. јула 1989. године), али и "goodwill" (неимовинска права привредног друштва) и сл., као и остали привредни интереси који се тичу имовинскоправне позиције привредног друштва. Европски суд је сматрао да "одбијање да подносиоце захтјева региструју као цертифициране рачуновође је имало радикалног утјецаја на услове њихових професионалних активности те је тиме обим тих активности умањен. Њихова зарада је опала као и вриједност њихових клијената и њиховог бизниса уопће. Слиједом тога, дошло је до мијешања у њихово право на мирно уживање имовине" (види *ор. cit. Van Marle и други против Холандије*, тачка 42). У предмету *Anheuser-Busch Inc против Португала* Европски суд је утврдио: " …да правна позиција компаније/подносиоца представке као подносиоца захтјева за регистровање заштитног знака, произилази из члана 1 Протокола број 1 јер се покрећу интереси власничке природе. Тачно је да би регистровање заштитног знака – и веће заштите коју оно пружа – постало коначно само ако заштитни знак не доводи до повреде законитих права треће стране, тако да су у том смислу, права која се везује за захтјев за регистрацију била

условна. Ипак, када је поднио захтјев за регистрацију, компанија/подносилац представке је имала право да очекује да ће бити предмет разматрања у складу са примјењивим законодавством ако су испуњени остали релевантни материјални и процесни услови. Компанија/подносилац представке је стога била власник низа власничких права – који су повезани уз овај захтјев за регистрацију заштитног знака – а која су била призната законом Португала, иако се она, под одређеним условима, могу и поништити. Ово је пак довољно да се члан 1 Протокола број 1 сматра примјењивим у овом предмету …" (види Европски суд, *Anheuser-Busch Inc против Португала*, пресуда од 11. јануара 2007. године, тачка 78).

20. У конкретном случају Уставни суд запажа да превозник који се бави међународним превозом и испунио је услове за додјелу ЦЕМТ дозволе који су прописани и објективно одређени има остварив захтјев да ће у поступку расподјеле добити дозволу која је услов његовог привређивања и стицања имовине, те је стога у конкретном предмету примјењив члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

21. Уставни суд истиче да је међународни превоз роба дјелатност од виталног значаја за сваку земљу, те у вези с тим свака земља може да прописује услове за обављање тог превоза у складу са законом и међународним уговорима. Надаље, Уставни суд запажа да домаћи превозници који се баве том дјелатношћу морају да прибаве ЦЕМТ дозволу на основу које превозник има право да обавља међународни превоз терета између држава чланица ЦЕМТ, у транзиту преко њихових територија и за треће државе. Број наведених дозвола је ограничен и како даље запажа Уставни суд дозволе за превоз роба које надлежном министарству доставе надлежни органи других држава и Конференција европских министара транспорта (ЦЕМТ), домаћим превозницима издаје надлежно министарство. У вези с тим Уставни суд истиче да правно регулисање питања од којих зависи право домаћег превозника да му буде додијељена дозвола је питање људских права и од суштинског је значаја за остваривање права на тржишно привређивање превозника који обављају међународни превоз роба. Даље, Уставни суд сматра да таква питања захтијевају да буду регулисана законом, односно да законом требају бити прописани и утврђени јасни критеријуми за додјелу дозвола као и да појединци на основу таквих норми могу да предвиде и ускладе своје поступање. Поред тога, Уставни суд има у виду и саму демократску процедуру доношења закона у демократском друштву гдје се питања која регулише закон претходно темељито расправљају у парламенту почев од нацрта, а затим приједлога закона. Насупрот томе извршни и управни органи дужни су да ажурно донесу прописе којима ће прописати модалитете за извршавање тако донесеног закона.

22. У конкретном случају Уставни суд запажа да су Правилником утврђени критеријуми за додјелу дозвола међу којима и спорни критеријум обављања међународног превоза као основне дјелатности. Имајући у виду садржај оспорених одредаба Уставни суд запажа да су њима прописани критеријуми од којих зависи и само право домаћих превозника да им буде додијељена дозвола. Надаље, Уставни суд је утврдио да Закон о међународном и међуентитетском друмском превозу не прописује такве критеријуме нити су они садржани у правилима ЦЕМТ-а (http://internationaltransportforum.org/IntOrg/road/index.html).
Имајући у виду наведени закон, те доводећи оспорене одредбе Правилника у везу с овим законом Уставни суд примјећује да се оспореним одредбама не разрађује већ постојећи закон, већ се наведени закон допуњује прописивањем додатних услова за додјелу дозвола. Уставни суд запажа да је министар, доносећи Правилник, оспореним одредбама, стављајући се при томе у улогу законодавца, заправо прописао нове критеријуме за расподјелу ЦЕМТ дозвола супротно члану 28 Закона којим је прописано да "ближе одредбе о критеријима правилником прописује министар". Уставни суд такође запажа да други закони, међу којима је и Оквирни закон о регистрацији пословних субјеката БиХ, не прописују основне или споредне дјелатности пословних субјеката већ као обавезни јавни податак прописују "дјелатност субјекта уписа са шифрама дјелатности предвиђеном важећом класификацијом дјелатности". Имајући у виду цитирану одредбу члана 28 Закона о међународном и међуентитетском друмском превозу Уставни суд закључује да је министар, доносећи оспорене одредбе, изашао из законског оквира којим је добио овлашћење да пропише ближе одредбе о критеријумима за расподјелу страних дозвола за превоз роба.

23. Уставни суд даље уочава да правни систем почива на хијерархији правних аката почев од Устава као највишег правног акта па до подзаконских аката, при чему закони имају супремацију над подзаконским актима. У конкретном случају тај однос је нарушен јер оспорени подзаконски акт није субординиран закону већ је извршни орган у конкретном случају, прописујући критеријуме од којих зависи и само остварење права, преузео улогу законодавца. У конкретном случају створена је ситуација да је извршни орган имао улогу законодавца и да је он по први пут регулисао питање спорног критеријума супротно дискреционом овлашћењу да га ближе одреди. Наведеним поступањем извршне власти, а од којег зависи остварење права превозника на добијање дозволе за обављање међународног превоза, дошло је до неуставног уплитања у право на имовину превозника. Стога, Уставни суд закључује да је у конкретном случају дошло до незаконитог мијешања у право на имовину превозника који обављају дјелатност међународног друмског превоза роба.

24. Уставни суд закључује да је оспореним одредбама Правилника повријеђен члан II/3к) Устава БиХ и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

25. У односу на Обавјештење Уставни суд најприје запажа да се ради о темпоралном акту који се односи на 2015. годину. Надаље, Уставни суд запажа да је чланом 16 став 3 Правилника прописано да "на основу критеријума из става (2) овог члана, Министарство доноси ближе критеријуме и одређује коефицијенте на основу којих се одређују приоритети за додјелу ЦЕМТ дозвола", а што је у суштини и садржај Обавјештења. Имајући у виду наведено као и да је проглашавањем оспорених одредби Правилника неуставним и њиховим укидањем нестао и правни основ за доношење Обавјештења, Уставни суд се неће детаљније бавити испитивањем уставности одредби Обавјештења.

26. Имајући у виду наведене закључке Уставни суд сматра да није неопходно предметни захтјев разматрати у односу на остале наводе на које указује подносилац захтјева.

VI. Закључак

27. Уставни суд закључује да су оспорене одредбе Правилника у супротности с чланом II/3к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију када је орган извршне власти, прописујући услове за обављање дјелатности међународног превоза роба, изашао ван законског овлашћења и оквира међународних правила.

28. На основу члана 59 ст. 1 и 2 и члана 61 ст. 2 и 3 Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

29. У смислу члана 43 Правила Уставног суда, анекс ове одлуке чине издвојено мишљење судије Валерије Галић супротно одлуци и издвојено мишљење судије Миодрага Симовића супротно одлуци којем се придружује потпредсједник Златко М. Кнежевић.

30. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ О НЕСЛАГАЊУ СУДИЈЕ МИОДРАГА СИМОВИЋА КОЈЕМ СЕ ПРИДРУЖУЈЕ ПОТПРЕДСЈЕДНИК ЗЛАТКО М. КНЕЖЕВИЋ

Жао ми је што се не могу сложити с мишљењем већине у Уставном суду у погледу неуставности члана 10 Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима. По мом мишљењу:

(1) Подзаконски правни акти не подлијежу нормативној контроли (контроли уставности и законитости) од стране Уставног суда БиХ. То директно произлази из надлежности Уставног суда изричито утврђених чланом VI/3a) алинеја 2 Устава БиХ. У одредби члана VI/3a) Устав БиХ изричито наводи "одредбе устава и закона" као предмет апстрактне контроле уставности. Ипак, предметне групе које су наведене у члану VI/3a) Устава БиХ нису коначне, што се може закључити из конструкције "укључујући, али не ограничавајући се на то".

(2) Иако је природно, јер је ријеч о суштински истом послу, али редовно мањег политичког значаја, те стога и мање осјетљивом, да уставни судови врше контролу уставности подзаконских аката, Уставни суд БиХ спада у ријетке у којима то, по правилу, није могуће. То је случај у Италији и Шпанији.

(3) Праксу ненадлежности кад су у питању подзаконски правни акти Уставни суд је углавном примјењивао и у досадашњој пракси. Тако је у предмету У-1/09, приликом оцјене уставности Одлуке о давању сагласности на отплатни план измирења обавеза по основу емисије обвезница за верификоване рачуне старе девизне штедње, Уставни суд закључио да су оспорени подзаконски акти Владе Федерације БиХ проведбени прописи којима се омогућава спровођење Закона о измирењу обавеза и спровођење одлука Савјета министара и којима је, у складу с наведеним прописима, утврђен отплатни план измирења обавеза, те готовинска исплата за 2008. годину, као и додатни рок за подношење захтјева за верификовање рачуна старе девизне штедње. Уставни суд је закључио да се у конкретном случају не ради о општим актима за чију је оцјену уставности надлежан овај суд у складу с чланом VI/3a) Устава Босне и Херцеговине.

(4) Уставни суд је у својој пракси заузео и становиште да може вршити контролу уставности и правних аката нижег ранга од закона када такви акти покрећу питања кршења људских права и основних слобода заштићених Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода. То је урадио и у Одлуци број У 4/05 од 22. априла 2005. године, када је испитивао уставност Статута Градског вијећа Града Сарајева и одлука општинских вијећа о делегирању вијећника у Градско вијеће. Међутим, у предмету број У 4/05 оспорени акти су покретали питања кршења људских права гарантованих Уставом Босне и Херцеговине.

(5) У предмету број У-28/14 не постоји ниједан разлог због којег би оспорени акт покретао питања кршења људских права и основних слобода. Стога, сматрам да у конкретном случају Уставни суд нема надлежност да испитује оспорени општи акт на основу члана VI/3a) Устава Босне и Херцеговине.

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ О НЕСЛАГАЊУ СУДИЈЕ ВАЛЕРИЈЕ ГАЛИЋ

На основу члана 43 Правила Уставног суда БиХ – пречишћени текст ("Службени гласник БиХ" број 94/14) дајем издвојено мишљење супротно одлуци већине судија у наведеном предмету из сљедећих разлога:

Предметним захтјевом за оцјену уставности оспорени су акти ниже правне снаге од закона, два подзаконска акта – члан 10 Правилника о измјенама и допунама Правилника о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз терета домаћим превозницима ("Службени гласник БиХ" број 79/09) и Поглавље III став 1 тачка 2 и став 2 Обавјештења о покретању поступка ЦЕМТ дозвола и билатералних годишњих дозвола за Француску и Белгију за 2015. годину.

Наведене акте, на основу овлашћења из члана 28 Закона о међународном и међуентитетском друмском превозу, донио је министар комуникација и транспорта БиХ.

Према члану VI/3a) Устава Босне и Херцеговине: "Уставни суд има искључиву надлежност да одлучује у споровима који по овом Уставу настају између ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, или између институција Босне и Херцеговине, укључујући, али се не ограничавајући само на то:

- Да ли је одлука ентитета да успостави специјални паралелни однос са неком од сусједних држава сагласна овом Уставу, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине;

- Да ли је неки члан устава или закона ентитета у сагласности са овим Уставом..."

Неспорно је да је, Уставни суд у својој досадашњој пракси, полазећи од текста из члана VI/3a) Устава БиХ, *укључујући али не ограничавајући се на то*, закључио да може вршити контролу уставности и правних аката нижег ранга од закона, **само када такви акти покрећу питање кршења људских права и основних слобода заштићених Уставом БиХ и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода** (види Уставни суд, Одлука о допустивости и меритуму број *У-4/05* од 22. априла 2005. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 32/05, Одлука о допустивости и меритуму број *У-7/05* од 2. децембра 2005. године, објављена у "Службеном гласнику БиХ" број 45/05). Наведеним одлукама предмет оспоравања били су статути јединица локалне самоуправе (Град Сарајево, Град Источно Сарајево, Град Бања Лука). У оба предмета Уставни суд је закључио да се захтјеви за оцјену уставности односе **на питања која произлазе из Устава БиХ и међународних споразума којима се гарантује заштита људских права, те да се тичу остваривања људских права и уставних принципа, тј. принципа конститутивности народа и права на забрану дискриминације**, те да је надлежан за одлучивање у смислу члана VI/3a) Устава БиХ.

У предмету број У-15/08 од 3. јула 2009. године у којем су предмет оцјене уставности такође били акти који својим карактером не представљају акте који су изричито побројани

у члану VI/3а) Устава БиХ, Уставни суд је закључио да је надлежан за одлучивање јер је **захтјевом покренуто питање спора између БиХ и ентитета Република Српска у вези с уставним питањем поштовања подјеле надлежности из члана III/1а) и б) Устава Босне и Херцеговине, те питања из чл. III/3б), V/3а) и ц) и V/4а) Устава БиХ**.

Сходно наведеном, сама чињеница да су оспорене одредбе садржане у правним актима који нису изричито побројани у члану VI/3а) Устава БиХ, што није препрека за одлучивање Уставног суда о конкретном захтјеву, то у исто вријеме не значи и да сваки правни акт ниже правне снаге од закона или устава ентитета може да буде предмет оцјене уставности пред Уставним судом, као и да ће свако позивање на принципе садржане у Уставу БиХ нужно резултирати постојањем спора за које је једино надлежан за одлучивање Уставни суд БиХ.

У конкретном случају, одредбом члана 28 Закона о међународном и међуентитетском друмском превозу прописано је да: "Ближе одредбе о критеријима, поступку и начину расподјеле страних дозвола за превоз роба домаћим превозницима правилником прописује министар." Наведеном одредбом законодавац је овластио надлежног (ресорног) министра комуникација и транспорта БиХ да донесе проведбене прописе којима ће се омогућити спровођење наведеног закона, у дијелу који се односи на ближе критеријуме за расподјелу ЦЕМТ дозвола.

Имајући у виду наведено, сматрам да је надлежни министар, доносећи оспорене акте, поступао у оквиру законског овлашћења и да у конкретном случају није нарушен принцип подјеле власти када је законодавац овластио надлежни орган управе, односно надлежног министра да донесе ближе одредбе о критеријумима за расподјелу дозвола у сврху спровођења закона. С тим у вези, моје је мишљење да не постоји ниједан разлог због којег би оспорени акти покретали озбиљна питања кршења људских права и основних слобода и уставног принципа тржишне привреде.

Полазећи од наведеног, за разлику од већине судија, моје мишљење је да је предметни захтјев требало одбацити као недопуштен због ненадлежности Уставног суда Босне и Херцеговине у складу с чланом VI/3а) Устава БиХ и чланом 19 став 1 тачка а) Правила Уставног суда БиХ.

1198

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 5/15**, rješavajući zahtjev **jedne četvrtine delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 57. stav (2) alineja b) i člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, potpredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, potpredsjednica
Tudor Pantiru, sudija
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudija
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 26. novembra 2015. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neosnovan zahtjev **jedne četvrtine delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** za ocjenu ustavnosti odredbe člana 2. u dijelu kojim se mijenja član 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6. i člana 3. u dijelu kojim se mijenja član 8a. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15).

Utvrđuje se da su odredbe člana 2. u dijelu kojim se mijenja član 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6. i člana 3. u dijelu kojim se mijenja član 8a. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15) u skladu sa članom II/3.m), II/4. i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Jedna četvrtina delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnijela je 28. augusta 2015. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti člana 2. u dijelu kojim se mijenja član 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6. i člana 3. u dijelu kojim se mijenja član 8a. stav 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15, u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama i dopunama).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je, u skladu sa članom 23. Pravila Ustavnog suda, 14. septembra 2015. godine zatražio od Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH da dostave odgovore na zahtjev.

3. Ustavnopravna komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH je 29. septembra 2015. godine dostavila mišljenje, a Predstavnički dom nije odgovorio.

III. Zahtjev
a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva je naveo da je Parlamentarna skupština BiH 2001. godine usvojila Zakon o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZPB), a da je 2015. godine usvojila izmjene i dopune navedenog zakona kojima su čl. 2. i 3. tog zakona izmijenjeni članom 8. i 8a. ZPB. Podnositelj zahtjeva osporava st. 2, 3, 4, 5. i 6. izmijenjenog člana 8, kao i stav 1. izmijenjenog člana 8a. (u daljnjem tekstu: osporene odredbe). Osporenim odredbama, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, povrijeđeno je pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava BiH i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), zatim, pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava BiH i član II/5. Ustava BiH u vezi sa Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (posebno članom I/3.a)).

5. Podnositelj zahtjeva ističe da se osporenim članom 2. uvodi obaveza da se dokaže pravni osnov za prijavu prebivališta na određenoj adresi, a članom 3. uspostavlja se obaveza nadležnih organa da za svakog državljanina sa evidentiranim prebivalištem provjere da li su ispunjeni navedeni uvjeti. Dalje je istaknuto da povratnici nisu izuzeti iz takve provjere uprkos činjenici da su povratnici sve od usvajanja ZPB (2001. godine) imali (i dalje imaju) pravo na olakšanu prijavu prebivališta u skladu sa Poglavljem IV ZPB. Očigledno je, kako smatra podnositelj zahtjeva, da osporeni čl. 2. i 3. mijenjaju član 8. i 8a. ZPB na takav način da dovode njihov sadržaj u direktnu suprotstavljenost cjelokupnom Poglavlju IV ZPB. Takva suprotstavljenost izmijenjenog člana 8. i 8a. sa Poglavljem IV ZPB proizvodi pravnu nesigurnost povratnika, otvara mogućnost

da nadležni policijski organi pristrasno i tendenciozno tumače ZPB pri njegovoj primjeni i tako izlože povratnike mogućoj diskriminaciji. Istaknuto je da se propisivanjem obaveze da se dostave dokazi iz izmijenjenog člana 8. Zakona o izmjenama i dopunama povratnicima postavlja nova pravna i administrativna barijera koja može biti definirana i kao finansijska barijera, jer su svi dokazi u vezi sa određenom upravno-notarskom obradom i taksom. Konačno, kako je istakao podnositelj zahtjeva, uredno individualno vlasničko pravno stanje koje se traži za mnoge povratnike može biti veliki problem, jer je općepoznato da mnoge prijeratne nekretnine nemaju, zbog opravdanih razloga, urednu dokumentaciju (uništena ili nestala tokom rata, nedovršena gradnja itd.).

6. Podnositelj zahtjeva je naglasio da izbjeglicama i raseljenim licima u BiH još nije omogućen tzv. održiv povratak koji podrazumijeva ne samo činjenicu da je vraćena imovina već i da su omogućeni ekonomski, socijalni i drugi uvjeti da ta populacija u punom kapacitetu prebiva u mjestu prebivališta sa perspektivom da ostane. Sve te prepreke održivog povratka, kako je dalje navedeno, ne smiju biti razlog da se dozvoli nadležnim organima na terenu da negiraju izjavu takvog povratnika da želi da se nastani na svojoj prijeratnoj adresi sa namjerom da tamo trajno živi. Stoga, zaključio je podnositelj zahtjeva, nije čudno da član 20. ZPB propisuje za povratnike samo dva uvjeta za prijavu prebivališta: utvrđen identitet lica i dokaz da je na toj adresi živio prije rata.

7. Dalje je naglašeno da su sa mjestom prebivališta povezana i mnogobrojna građanska i politička prava uključujući, a ne ograničavajući se na pravo glasanja. Podnositelj zahtjeva ističe da se nameću dodatne prepreke kako povratnička populacija (prema kojoj je izvršeno etničko čišćenje) ne bi putem demokratskih izbora utjecala na stvaranje prilika i atmosfere za održiv povratak. Primjena osporenih odredaba, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, omogućava da se povratnicima briše njihovo zakonito prijavljeno prebivalište, što je nedopustivo posebno kada se ima u vidu da je prebivalište osnov za mnoga prava koja povratnici u BiH ostvaruju (aktivno i pasivno biračko pravo, mogućnost dobijanja donacije za obnovu porušenih kuća, pravo prijave na konkurs itd.).

8. U zahtjevu je, također, navedeno da suprotstavljenost osporenih odredaba Poglavlju IV ZPB omogućava tendenciozno tumačenje i diskriminirajuće postupanje nadležnih policijskih organa prema povratnicima u primjeni ZPB, što je direktno suprotno sa Aneksom 7. u kojem se u članu 1. tačka 3.a) radi stvaranja uvjeta pogodnih za povratak izbjeglih i raseljenih lica navodi obaveza: "a) ukidanje unutrašnjeg zakonodavstva i administrativnih praksi sa diskriminirajućom namjerom ili efektom."

9. Iako je činjenica da formulacija osporenih članova ne pravi razliku između pojedinaca ili grupa u smislu etničke pripadnosti, podnositelj zahtjeva smatra da u stvarnosti osporene odredbe sadrže inherentne distinkcije etničke prirode ako se posmatraju u historijskom kontekstu. Distinkcije između pojedinaca ili grupa su pravljene u prošlosti, kada su protjerivani državljani BiH u najvećem broju sa prostora entiteta RS mahom bošnjačke i hrvatske etničke pripadnosti. Sada, kada se te iste izbjeglice i raseljena lica pokušavaju prijaviti na prijeratnim mjestima prebivališta, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, stvaraju se neopravdane pravno-administrativne barijere. Na osnovu navedenog, podnositelj zahtjeva smatra da osporene odredbe nisu u skladu sa standardima prava na povratak izbjeglica i raseljenih lica samostalno i u vezi sa zabranom diskriminacije, te neopravdano ograničavaju pravo na prijavu prebivališta.

10. Predloženo je da Ustavni sud utvrdi da osporene odredbe nisu u skladu sa Ustavom BiH i da ih stavi van snage.

b) Odgovor na zahtjev

11. Ustavnopravna komisija Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH je dostavila mišljenje u kojem je konstatirala da su predmetni zahtjev podnijeli delegati iz Kluba bošnjačkog naroda u Domu naroda, te da će odluku o zahtjevu donijeti Ustavni sud.

IV. Relevantni propisi

12. U **Zakonu o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 32/01 i 56/08) relevantne odredbe glase:

Član 1.

Ovim zakonom se uređuje prebivalište i boravište državljana Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: državljanin) i boravište raseljenih lica u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: raseljeno lice).

Sve odredbe ovog zakona odnose se jednako na sve državljane, osim ako nije drugačije predviđeno u posebnim odredbama u poglavlju IV ovog zakona.

Niti jedna odredba ovog zakona se ne smije tumačiti tako da ograničava pravo državljana na slobodan izbor mjesta prebivališta/ boravišta.

Član 8.

Prilikom prijavljivanja i odjavljivanja prebivališta ili boravišta državljani su dužni da daju tačne i istinite podatke.

U roku od 60 dana od uspostave prebivališta ili 60 dana nakon stupanja na snagu ovog zakona, koji god period je duži, državljanin podnosi zahtjev za prijavu prebivališta/boravišta nadležnom organu u mjestu svog prebivališta ili boravišta navodeći svoju kućnu adresu. Zajedno za zahtjevom on podnosi ličnu kartu ili drugi dokaz identiteta.

Pri prijavi prebivališta maloljetnika, koja je uzrokovana promjenom prebivališta lica/organi koji su navedeni u članu 7. stav 2., postupaju u skladu sa postupkom navedenim u stavu 2. ovog člana podnoseći rodni list maloljetnika.

Pri prijavi prebivališta po rođenju djeteta lica/organi navedeni u članu 7. stav 2. prijavljuju dijete kod nadležnog organa u roku od 60 dana nakon rođenja djeteta postupajući u skladu sa postupkom utvrđenim u stavu 2. ovoga člana, podnoseći rodni list djeteta.

Odjava prebivališta može se izvršiti neposredno kod nadležnog organa ili po službenoj dužnosti. Po prijemu zahtjeva za prijavu prebivališta, u skladu sa postupkom utvrđenim u prethodnim stavovima ovoga člana, nadležni organ prijavljuje prebivalište državljanina kada se prethodno izvrši odjava prebivališta. Nadležni organ kojem je podnesen zahtjev za prijavu prebivališta po službenoj dužnosti obavještava nadležni organ u mjestu ranijeg prebivališta državljanina, radi odjave prebivališta. O odjavi prebivališta obavještava se nadležni organ kojem je podnesen zahtjev za prijavu prebivališta.

Postupak od podnošenja zahtjeva za prijavu prebivališta do odjave ranijeg prebivališta i od prijave novog prebivališta ne može trajati duže od 15 dana.

Nadležni organ je dužan da državljaninu odmah izda potvrđenu kopiju obrasca prijave, koja će služiti kao dokaz da je lice izvršilo prijavu prebivališta kako je predviđeno ovim zakonom. Potvrđeni obrazac, također, služi kao dokaz da je nadležni organ omogućio odjavu ranijeg prebivališta državljanina.

Član 8a.

Ukoliko nadležni organ u postupku provedenom po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes utvrdi da je državljanin BiH prijavio prebivalište ili boravište suprotno odredbama člana 8. stav 1. ovog zakona, rješenjem će poništiti prebivalište.

Poglavlje IV - POSEBNE ODREDBE

Član 16.

Lica na koja se odnose odredbe iz ove glave su raseljena lica i povratnici.

Član 17.

Povratnik u svoje prebivalište prije sukoba iz kojeg se nije nikad odjavio, odnosno nije odjavljen time ponovo uspostavlja svoje prebivalište prije sukoba i nije dužan ponovo prijavljivati prebivalište.

Član 18.

Povratnik koji se, prije stupanja na snagu ovog zakona, odjavio ili je po službenoj dužnosti bio odjavljen iz svog prebivališta prije sukoba ima pravo na olakšanu ponovnu prijavu kako je to navedeno u ovom poglavlju.

Član 19.

U slučaju da u prebivalištu prije sukoba nadležni organ više ne posjeduje evidenciju koja sadrži podatke o prebivalištu za određenog državljanina, nadležni organ u prebivalištu prije sukoba dužan je utvrditi mjesto u kojemu je lice imalo prebivalište prije sukoba kod organa koji trenutno posjeduje navedenu evidenciju.

U slučaju da iz bilo kojeg razloga nije moguće utvrditi njegovo prebivalište prije sukoba u smislu stava 1. ovog člana, povratnik ima pravo da mu se olakša ponovo prijavljivanje u skladu sa odredbama ovoga zakona.

Član 20.

Povratnik koji ima pravo da mu se olakša ponovno prijavljivanje nadležnom organu predočava odgovarajući dokaz identiteta i dokument kojim dokazuje svoje prebivalište prije sukoba u roku od 60 dana nakon povratka u svoje prebivalište prije sukoba. Za olakšano ponovno prijavljivanje ne može se tražiti nijedan drugi dokument osim dokumenata kojima se dokazuje identitet ili prebivalište prije sukoba.

Ako ne može predočiti dokument kojim dokazuje svoj identitet ili prebivalište prije sukoba, povratnik ima pravo da dokaže svoj identitet ili prebivalište prije sukoba drugim sredstvima, uključujući i izjave tog povratnika ili izjave koje daju druga lica u korist povratnika.

Član 21.

Putem olakšanog ponovnog prijavljivanja povratnik uspostavlja svoje prebivalište prije sukoba, o čemu se izdaje potvrda.

Član 22.

Odmah nakon izdavanja lične karte povratniku u njegovom prebivalištu prije sukoba, nadležni organ u prebivalištu prije sukoba obavještava nadležni organ u mjestu u kojemu je povratnik boravio kao raseljeno lice o tome da je povratnik ponovno uspostavio svoje prebivalište.

Nadležni organ u ranijem boravištu odmah po prijemu takve obavijesti vrši po službenoj dužnosti odjavljivanje povratnika iz njegovog ranijeg boravišta.

Isti nadležni organ o odjavi odmah obavještava datog državljanina i nadležni organ u ponovno uspostavljenom prebivalištu prije sukoba.

Ovaj postupak će se završiti u roku od 15 dana nakon što se povratnik prijavio za olakšanu ponovnu prijavu.

Ovaj član se ne odnosi na povratnika iz inostranstva.

Član 23.

Sva raseljena lica su dužna da prijave svoje boravište.

Član 24.

Raseljeno lice koje dragovoljno odluči da uspostavi novo boravište ima pravo na olakšanu prijavu.

Član 25.

Raseljeno lice koje ima pravo da mu se olakša prijavljivanje nadležnom organu predočava odgovarajući dokaz identiteta i dokument kojim dokazuje svoje prethodno boravište u roku od 60 dana nakon uspostave svog novog boravišta. Za olakšano prijavljivanje ne može se tražiti nijedan drugi dokument osim dokumenata kojima se dokazuje identitet ili ranije boravište raseljenog lica.

Ako ne može predočiti dokument kojim dokazuje svoj identitet ili ranije boravište, raseljeno lice ima pravo da dokaže svoj identitet ili svoje ranije boravište drugim sredstvima, uključujući i izjave tog raseljenog lica ili izjave koje daju druga lica u korist raseljenog lica.

Član 26.

Putem olakšanog prijavljivanja raseljeno lice uspostavlja svoje novo boravište o čemu se izdaje potvrda.

Član 27.

Odmah nakon izdavanja lične karte raseljenom licu u njegovom novom boravištu, nadležni organ u novom boravištu obavještava nadležni organ u ranijem boravištu o novom boravištu raseljenog lica.

Nadležni organ u ranijem boravištu odmah po prijemu takve obavijesti vrši po službenoj dužnosti odjavljivanje raseljenog lica iz njegovog ranijeg boravišta.

Isti nadležni organ o odjavi odmah obavještava dato raseljeno lice i nadležni organ o novom boravištu.

Ovaj postupak se završava u roku od 15 dana nakon što se raseljeno lice prijavilo za olakšanu prijavu.

Ovaj član se ne odnosi na raseljeno lice čije je ranije boravište bilo u inostranstvu.

Član 28.

Raseljeno lice koje dobrovoljno odluči da uspostavi prebivalište u drugom mjestu, a ne u svom prebivalištu prije sukoba, prijavljuje nadležni organ u novom prebivalištu u skladu sa poglavljem II ovoga zakona.

13. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15) relevantne odredbe glase:

Član 2.

Član 8. mijenja se i glasi:

"Član 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6.

[...]

(2) U postupku prijave prebivališta i adrese stanovanja državljani su dužni priložiti dokaz da imaju valjan osnov za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuju. Kao dokazom da državljanin ima valjan osnov za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuje smatra se jedan od sljedećih dokaza:

a) Dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stana, kuće ili drugog objekta za stanovanje;

b) Ovjereni ugovor o zakupu ili ovjereni ugovor o podstanarskom odnosu uz ovjereni dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stanodavca;

c) Potvrda da se pred nadležnim organom vodi spor o vlasništvu, odnosno da je pokrenut postupak legalizacije ili uknjižavanja objekta, stana ili kuće na adresi na kojoj se prijavljuje prebivalište.

(3)Valjanim dokazom za prebivalište smatrat će se i ovjerena izjava stanodavca iz koje je vidljivo da stanodavac ispunjava uslove propisane tač. a), b) i c) iz prethodnog stava ovog člana i da daje pristanak da određeno lice bude prijavljeno na njegovoj adresi stanovanja.

(4) Bračni ili vanbračni partneri i srodnici prvog stepena u pravoj liniji (roditelji i djeca), usvojioci i usvojenici, u postupku

prijave prebivališta, mogu podnijeti zahtjev za prijavu prebivališta na adresi već prijavljenog bračnog ili vanbračnog partnera ili srodnika prvog stepena u pravoj liniji, odnosno usvojioca ili usvojenika samo uz dokaz o bračnom ili vanbračnom stanju, srodstvu ili usvojenju, bez pribavljanja dokaza iz stava 2. ovog člana, uz evidentiranje postojanja takvog odnosa.

(5) Nadležni organi socijalne zaštite, starački domovi, gerijatrijske i druge specijalizirane zdravstvene ustanove dužni su da relevantne podatke o adresama stanovanja štićenika i korisnika svojih usluga, državljana Bosne i Hercegovine, koji u postupku prijave prebivališta ne mogu osigurati dokaze iz stava 2. ovoga člana, dostave nadležnome organu za prijavljivanje prebivališta radi dokazivanja valjanog osnova za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju.

(6) Državljanima Bosne i Hercegovine koji su u stanju socijalne potrebe i ne mogu osigurati dokaze iz stava 2. ovog člana, a nisu kod nadležnih organa socijalne zaštite evidentirani kao korisnici pomoći, mogu od nadležnog organa socijalne zaštite zahtijevati pomoć u pribavljanju dokaza o valjanom osnovu za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju.

[...]"

Član 3.

Član 8a. mijenja se i glasi:

"Član 8a.

Nadležni organi dužni su, u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, za svakog državljanina s evidentiranim prebivalištem izvršiti provjeru ispunjenosti uslova iz člana 8. st. 2., 3. i 4. Dokazi se mogu prikupljati elektronskim putem uz korištenje digitalno potpisanih podataka kod organa nadležnih za vođenje evidencija u kojima se nalaze relevantni podaci.

U postupku provjere ispunjenosti uslova, nadležni organi dužni su s posebnom pažnjom i razumijevanjem cijeniti dokaze za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije državljana BiH iz člana 8. st. 4., 5. i 6.

U postupku provjere ispunjenosti uslova, mogu se kao relevantne koristiti: matične knjige, evidencije nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zdravstvene zaštite, penzijsko-invalidskog osiguranja, korisnika komunalnih i drugih usluga i sl., o čemu će posebno uputstvo donijeti direktor Agencije."

Član 4.

Iza člana 8a. dodaju se čl. 8b., 8c., 8d. i 8e. koji glase:

[...]

Član 8c.

Ako nadležni organ u postupku provedenom po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes utvrdi da je državljanin BiH prijavio prebivalište suprotno odredbama člana 8. stav 1. ovog zakona, rješenjem će poništiti prebivalište.

[...]

V. Dopustivost

14. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne Hercegovine.

15. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom Ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali se ne ograničavajući na to pitanje:

Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim Ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim Ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

16. Budući da je zahtjev za ocjenu ustavnosti državnog zakona podnijela jedna četvrtina delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, Ustavni sud konstatira da je zahtjev podnijelo ovlašteno lice iz člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

17. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je predmet zahtjeva ocjena ustavnosti zakona koji je donijela Parlamentarna skupština BiH. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da je u svojoj dosadašnjoj praksi usvojio stav da odredba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine ne propisuje eksplicitnu nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost zakona ili odredbe zakona Bosne i Hercegovine. Međutim, supstancionalni pojam nadležnosti određenih samim Ustavom Bosne i Hercegovine sadrži u sebi titulus Ustavnom sudu za takvu nadležnost, posebno kada se uzme u obzir uloga Ustavnog suda kao tijela koje podržava Ustav Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 2/11* od 16. novembra 2010. godine, stav 44, dostupna na web-stranici Ustavnog suda: www.ustavnisud.ba).

18. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 19. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv, zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 19. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

19. Podnositelj zahtjeva tvrdi da su osporenim odredbama povrijeđena prava povratnika, i to pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava BiH i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju, zatim, pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava BiH i pravo na povratak izbjeglica i raseljenih lica iz člana II/5. Ustava BiH u vezi sa Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

Pravo na slobodu kretanja i prebivališta

20. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Član II/3.m)

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog

člana, što uključuje:

(...)

m) Pravo na slobodu kretanja i prebivališta.

(...)

21. Član 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svako ko se zakonito nalazi na teritoriji jedne države ima, na toj teritoriji, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

22. Ustavni sud najprije ukazuje da je u predmetu broj *U 27/13* odlučivao o tome da li je Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana BiH od 17. jula 2013. godine štetan po vitalni interes bošnjačkog naroda i zaključio da "Prijedlog Zakona ne sadrži niti jednu odredbu koja stavlja u povoljniji ili nepovoljniji položaj bilo koji od konstitutivnih naroda, u konkretnom slučaju bošnjački narod, niti utječe na ustavno pravo na povratak izbjeglica i raseljenih lica, zbog čega nije povrijeđen vitalni interes bošnjačkog naroda" (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 27/13* od 29. novembra 2013. godine, stav 27, dostupna na web-stranici Ustavnog suda, www.ustavnisud.ba). U citiranoj odluci Ustavni sud je naveo da,

"općenito gledajući način na koji se zakonski regulira, ovo pitanje može imati implikacije i na povratak izbjeglica i raseljenih lica. Imajući u vidu da je tokom ratnih dešavanja u Bosni i Hercegovini došlo do značajnog pomjeranja stanovništva iz njihovih prijeratnih prebivališta, Ustavni sud smatra da pitanje povratka izbjeglica i raseljenih lica u njihova prijeratna prebivališta predstavlja vitalni nacionalni interes svih konstitutivnih naroda, pa tako i bošnjačkog. (…) Pri tome Ustavni sud smatra da Prijedlog Zakona ne sadrži niti jednu odredbu koja stavlja u povoljniji ili nepovoljniji položaj bilo koji od konstitutivnih naroda" (*op. cit., U 27/13*, st. 23. i 24).

23. U odnosu na osporene odredbe izmijenjenog člana 8. Zakona o izmjenama i dopunama, Ustavni sud zapaža da su stavom 2. tač. a), b) i c) definirani dokazi koji se smatraju valjanim pravnim osnovom za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuje državljanin BiH. Prema navedenoj odredbi, valjanim dokazima za prijavu prebivališta smatraju se dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stana, kuće ili drugog objekta za stanovanje, zatim, ovjeren ugovor o zakupu ili podstanarskom odnosu uz ovjeren dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stanodavca, kao i potvrda da se pred nadležnim tijelom vodi spor o vlasništvu, odnosno da je pokrenut postupak legaliziranja ili uknjižbe objekta, stana ili kuće na adresi na kojoj se prijavljuje prebivalište. Kao valjan dokaz propisana je i ovjerena izjava stanodavca iz koje je vidljivo da on ispunjava uvjete propisane tač. a), b) i c) iz stava 2. i da daje pristanak da određeno lice bude prijavljeno na njegovoj adresi stanovanja. Stavom 4. propisano je da bračni i vanbračni partneri i srodnici prvog stepena u pravoj liniji (roditelji i djeca), usvojitelji i usvojenici u postupku prijave prebivališta mogu podnijeti zahtjev za prijavu prebivališta na adresi već prijavljenog bračnog ili vanbračnog partnera ili srodnika prvog stepena u pravoj liniji, odnosno usvojitelja ili usvojenika uz dokaz o bračnom ili vanbračnom stanju, srodstvu ili usvojenju, bez pribavljanja ostalih dokaza iz stava 2. člana 8. Dalje, odredbama stava 5. obavezani su organi socijalnog staranja, starački domovi i druge specijalizirane zdravstvene ustanove da relevantne podatke o adresama stanovanja štićenika i korisnika njihovih usluga koji su državljani BiH a koji u postupku prijave prebivališta ne mogu osigurati dokaze iz stava 2. člana 8, dostave nadležnom organu za prijavu prebivališta radi dokazivanja valjanog osnova za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju. Stavom 6. državljanima BiH koji su u stanju socijalne potrebe i koji ne mogu osigurati dokaze iz stava 2. člana 8. omogućava se da od nadležnog organa zahtijevaju pomoć u pribavljanju dokaza radi prijave prebivališta.

24. U odnosu na osporene odredbe člana 8a, Ustavni sud zapaža da je stavom 1. tog člana propisana provjera svih evidentiranih prebivališta u roku od pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama (stupio na snagu 29. jula 2015. godine). U tu svrhu propisana je mogućnost da se elektronskim putem prikupe podaci iz evidencija drugih organa umjesto da građani lično dostavljaju dokaze. Također, st. 2. i 3. navedenog člana propisana je obaveza nadležnih organa da sa posebnom pažnjom i razumijevanjem ocijene dokaze za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije državljana BiH, te da se u postupku provjere da li su ispunjeni uvjeti za prijavu prebivališta kao relevantne mogu koristiti matične knjige, evidencije nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zavoda zdravstvene zaštite, penzijsko-invalidskog osiguranja, korisnika komunalnih usluga i sl.

25. Ustavni sud, dalje, ističe da je Vijeće ministara BiH 17. jula 2013. godine Parlamentarnoj skupštini BiH uz Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama ZPB dostavilo obrazloženje za predložene izmjene i dopune. U navedenom obrazloženju kao razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama navedene su stvarne potrebe proizašle iz praktične primjene propisa u vezi sa elektronskim potpisom, te potrebe da se poboljša zakonski tekst preciziranjem uvjeta za prijavu i odjavu prebivališta i boravišta radi sprečavanja zloupotrebe tog instituta. U obrazloženju je, također, navedeno da je "strategija razvoja sistema dokumenata bila od krucijalnog značaja da BiH dobije bezvizni režim. Strategijom je predviđeno unapređenje sistema ličnih dokumenata. Polazna osnova za sistem ličnih dokumenata su pouzdane evidencije prebivališta i boravišta. Ma koliko u sigurnosnom smislu bili kvalitetni, lični dokumenti će predstavljati 'mrtvo slovo' ako iza njih ne stoje tačne evidencije prebivališta i boravišta na kojima se mogu locirati lica na čije ime glase. Međunarodna saradnja u oblasti izvršenja sankcija je evropski standard a nezamisliva je bez pouzdanih evidencija prebivališta i boravišta. BiH je jedna od rijetkih država koja uopće u diplomatsko-konzularnim predstavništvima nema evidencija svojih državljana koji borave na području koje pokriva".

26. Imajući u vidu navedeno, a u odnosu na navode podnositelja zahtjeva da su povratnici izloženi pravnoj nesigurnosti, jer je moguće da u primjeni osporenih odredaba policijski organi pristrasno i tendenciozno tumače zakon, Ustavni sud smatra da se radi o tezi koja se zasniva na pretpostavkama koje se odnose na buduće postupanje ovih organa. Osim toga, nesporno je da je rad policijskih organa reguliran zakonom, kao i da postoji sudska zaštita čak i u slučaju eventualnih nezakonitih radnji tih organa. U vezi sa navodima podnositelja zahtjeva da se osporenim odredbama nameću materijalna izdavanja povratnicama zbog troškova notarskih usluga, plaćanja taksa i drugih naknada prilikom prikupljanja potrebnih dokumenata, Ustavni sud zapaža da, nasuprot postojanju određenih materijalnih troškova, stoji nesporan javni interes da se prilikom prijave prebivališta osiguraju tačni i istiniti podaci. Pored toga, Ustavni sud ističe da je zakonima kojima su propisane takse i druge naknade prilikom prikupljanja podataka, naprimjer iz katastra i drugih javnih evidencija, propisano i oslobađanje od njihovih plaćanja za socijalno ugrožene kategorije, zatim, da su predmetni troškovi isti za povratnike kao i za sve ostale državljane i, konačno, da predmetni zakon ne uspostavlja niti regulira spomenute naknade. S tim u vezi, Ustavni sud, također, naglašava da je stavom 6. člana 8. Zakona o izmjenama i dopunama propisano da "državljani Bosne i Hercegovine koji su u stanju socijalne potrebe i koji ne mogu osigurati dokaze iz stava 2. ovoga člana, a nisu kod nadležnih organa socijalnog staranja evidentirani kao korisnici pomoći, mogu zahtijevati od nadležnoga organa socijalnog staranja pomoć u pribavljanju dokaza o valjanoj osnovi za prijavu prebivališta". Dalje, u pogledu navoda podnositelja zahtjeva o poteškoćama i nemogućnosti da se prikupe potrebni dokumenti, Ustavni sud zapaža da su osporenim odredbama člana 8a. stav 3. Zakona o izmjenama i dopunama kao relevantni podaci u postupku provjere da li su ispunjeni uvjeti propisani podaci iz matičnih knjiga, evidencija nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zdravstvene zaštite, ustanova komunalnih usluga i sl.

27. Ustavni sud naglašava važnost prava na prijavu prebivališta kao pravnog osnova za ostvarivanje brojnih drugih prava državljana BiH u mjestima prebivališta, počev od aktivnog i pasivnog biračkog prava, prava na zapošljavanje, zdravstvenu zaštitu, dobivanje donacija za obnovu porušene imovine itd. Ustavni sud prihvata obrazloženje koje je dato uz Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama prilikom njegovog upućivanja u parlamentarnu proceduru da se u konkretnom slučaju radi o poboljšanju teksta osnovnog zakona i preciziranju uvjeta za prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta i boravišta s ciljem sprečavanja zloupotreba ovih instituta. Analizirajući osporene odredbe, posebno sa aspekta razloga koji su navedeni u zahtjevu, Ustavni sud ne može utvrditi da se njima na bilo koji način

mijenjaju postojeća zakonska rješenja koja se odnose na slobodu kretanja i prebivališta raseljenih lica i povratnika, niti one imaju ikakve negativne implikacije u odnosu na ustavno pravo na povratak izbjeglica i raseljenih lica u mjesta u kojim su živjeli prije rata shodno članu II/5. Ustava BiH. Također, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi podnositelja zahtjeva o suprotstavljenosti osporenih odredaba Poglavlju IV ZPB kojim je propisana olakšana prijava prebivališta povratnika i raseljenih lica (uz identifikacioni dokument i dokument kojim dokazuje svoje prebivalište prije sukoba) u situaciji kada povratnici koji su prijavili svoje prebivalište shodno Poglavlju IV, zajedno sa svim ostalim državljanima sa evidentiranim prebivalištem, podliježu kontroli evidentiranog prebivališta. Pri tome Ustavni sud zapaža da je zakonodavac, propisujući dokaze koji mogu biti valjan pravni osnov za prijavu prebivališta, propisao širok spektar dokaza za koje Ustavni sud smatra da su razumni i objektivni. Osim toga, zakonodavac je članom 8a. st. 2. i 3. Zakona o izmjenama i dopunama propisao i određene olakšice za državljane sa evidentiranim prebivalištem prilikom kontrole da li su ispunjeni uvjeti za prijavu. Pri tome Ustavni sud ističe da je članom 1. stav 3. ZPB propisano "da se nijedna odredba tog zakona ne smije tumačiti tako da ograničava pravo državljana na slobodan izbor mjesta prebivališta". Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim odredbama nije stavljen pretjeran teret na povratnike koji su prijavili svoja prebivališta prije sukoba uz olakšanu prijavu a koji podliježu kontroli svih evidentiranih prebivališta u odnosu na javni interes koji se ogleda u osiguranju tačnih i istinitih evidencija o prijavljenim prebivalištima i u potrebi da se unaprijedi sistem ličnih dokumenata.

28. Ustavni sud zaključuje da osporenim odredbama nije povrijeđeno pravo povratnika na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava BiH i člana 2. Protokola broj 4 uz Evropsku konvenciju.

Nediskriminacija

29. Član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Član II/4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nekom nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status.

Član 14. Evropske konvencije glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

30. Član II/5. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Član II/5. Izbjeglice i raseljena lica

Sve izbjeglice i raseljena lica imaju pravo da se slobodno vrate u svoje domove. Oni imaju pravo, u skladu s Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni za vrijeme neprijateljstava od 1991. godine i da dobiju kompenzaciju za svu takvu imovinu, koja im ne može biti vraćena. Sve obaveze ili izjave u vezi sa takvom imovinom, koje su date pod prisilom, ništave su.

31. **Aneks VII Općeg okvirnog sporazuma za mir – Sporazum o izbjeglicama i raseljenim licima** u relevantnom dijelu glasi:

Član I stav 3. tačka a)

[...]

Strane će preduzeti sve potrebne korake za sprečavanje aktivnosti, unutar svoje teritorije, koje bi ugrozile ili spriječile siguran i dobrovoljan povratak izbjeglica i raseljenih osoba. Da bi pokazali svoje opredjeljenje za obezbjeđivanje punog postizanja ljudskih prava i osnovnih sloboda svih osoba u svojoj jurisdikciji i za stvaranje bez odlaganja uslova pogodnih za povratak izbjeglica i raseljenih osoba strane će poduzeti odmah sljedeće mjere za izgradnju povjerenja:

a) ukidanje unutrašnjeg zakonodavstva i administrativnih praksi sa diskriminacijskom namjerom ili efektom;

[...]

32. Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Ustavnog suda i praksi Evropskog suda za ljudska prava, diskriminacija nastupa ako se lice ili grupa lica koja se nalaze u analognoj situaciji različito tretiraju na osnovu spola, rase, boje, jezika, vjere (...) u pogledu uživanja prava iz Evropske konvencije, a ne postoji objektivno i razumno opravdanje za takav tretman (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Belgijski jezički slučaj*, presuda od 9. februara 1967. godine, Serija A broj 6, stav 10). Pri tome je nevažno da li je diskriminacija posljedica različitog zakonskog tretmana, ili primjene samog zakona (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Irska protiv Velike Britanije*, presuda od 18. januara 1978. godine, Serija A broj 25, stav 226). Najzad, prema praksi Evropskog i Ustavnog suda, neki akt ili propis je diskriminirajući ako pravi razliku između pojedinaca ili grupa koje se nalaze u sličnoj situaciji, te ako u tom razlikovanju izostane objektivno i razumno opravdanje, odnosno ako nije bilo razumnog odnosa proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i ciljeva čijem ostvarenju se teži.

33. Podnositelj zahtjeva smatra da su osporenim odredbama povrijeđena prava povratnika na zabranu diskriminacije u vezi sa pravom na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava BiH i pravom izbjeglica i raseljenih lica da se slobodno vrate u svoje domove iz člana II/5. Ustava BiH. Pri tome podnositelj zahtjeva ističe da su osporenim odredbama povrijeđena prava Bošnjaka i Hrvata koji se žele vratiti na prostore Republike Srpske odakle su u vrijeme ratnog sukoba protjerani zbog svoje etničke pripadnosti. U vezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je u prethodnim stavovima ove odluke utvrdio da osporenim odredbama nisu povrijeđena prava povratnika na slobodu kretanja i prebivališta. U odnosu na navode podnositelja zahtjeva da su primjenom osporenih odredaba povratnici bošnjačke i hrvatske nacionalnosti u RS diskriminirani u vezi sa svojim pravom na slobodan povratak u svoje domove, Ustavni sud je već naveo da ne može utvrditi da se osporenim odredbama ni na koji način mijenjaju postojeća zakonska rješenja koja se odnose na povratak izbjeglica i raseljenih lica i njihove imovine. Ustavni sud zapaža da podnositelj zahtjeva nije ponudio argumente kojima bi opravdao svoje navode o tome da su primjenom osporenih odredaba povratnici bošnjačke i hrvatske nacionalnosti različito tretirani u odnosu na druge državljane na koje se, također, odnose osporene odredbe. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da je članom 1. stav 2. ZPB propisano "da se sve odredbe tog zakona odnose jednako na sve državljane, osim ako nije drukčije predviđeno u posebnim odredbama u Poglavlju IV tog zakona".

34. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud ne može zaključiti da osporene odredbe otvaraju pitanje diskriminacije zabranjene članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa pravom na slobodu kretanja i prebivališta i slobodan povratak izbjeglica i raseljenih lica u svoje domove. Također, ovakvim legislativnim djelovanjem u oblasti uređenja prava na prebivalište i provjere evidentiranih prebivališta zakonodavac ni na koji način nije doveo u pitanje pravo bilo kojeg državljanina Bosne i Hercegovine da slobodno odabere mjesto prebivališta, niti mu je

ograničio slobodu kretanja u smislu člana II/3.m) i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

35. Na osnovu navedenog, Ustavni sud smatra da su neosnovani navodi podnositelja zahtjeva da se osporenim odredbama diskriminiraju državljani Bosne i Hercegovine koji su, zbog svoje etničke pripadnosti, protjerani u vrijeme ratnih sukoba, te da osporeni članovi ne krše član II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa pravima iz člana II/3.m) i II/5. Ustava BiH.

VII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da osporenim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama kojima je propisana provjera ispunjenosti uvjeta za prijavu prebivališta za povratnike kao i za sve ostale državljane BiH nije prekršeno pravo na slobodu kretanja i prebivališta povratnicima iz člana II/3.m) Ustava BiH.

37. Također, osporenim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama nije prekršeno pravo na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava BiH u vezi sa članom II/3.m) i II/5. Ustava BiH, budući da konkretnim legislativnim djelovanjem u oblasti uređenja prava na prebivalište i provjere evidentiranih prebivališta zakonodavac ni na koji način nije doveo u pitanje pravo bilo kojeg državljanina Bosne i Hercegovine da slobodno odabere mjesto prebivališta, niti mu je ograničio slobodu kretanja i povratak u njegovu imovinu prije ratnog sukoba u BiH.

38. Na osnovu člana 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. U smislu člana 43. Pravila Ustavnog suda, aneks ove odluke čini izdvojeno mišljenje suprotno odluci predsjednika Ustavnog suda Mirsada Ćemana.

40. Prema članu VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, s. r.

Izdvojeno mišljenje
predsjednika Mirsada Ćemana suprotno odluci

U predmetu broj U 27/13 Ustavni sud je ispitivao samo regularnost postupka, odnosno zahtjev da se utvrdi postojanje ili nepostojanje ustavne osnove za izjavu da se Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine smatra štetnim po vitalni interes (bošnjačkog naroda). Međutim, u ovome slučaju (U 5/15) Ustavni sud je razmatrao zahtjev za ocjenu ustavnosti usvojenog zakona. Nesporno, radi se o dva različita ustavnopravna aspekta.

Međutim, krucijalno ustavnopravno pitanje općenito, pa i u oba ova slučaja, prema mome mišljenju, jeste u kakvom su **odnosu sa pitanjem ustavnosti** nekoga zakona **načelo vladavine prava** (pravna sigurnost) iz člana I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u korelaciji sa pravom na slobodu kretanja i prebivališta iz člana II/3.m) Ustava BiH, kao i **načelo proporcionalnosti, odnosno balansa legitimnih interesa** (koji proizlaze iz Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenih protokola kao sastavnog dijela Ustava BiH)?! Naročito zato što su oba ova načela, **nesporno, visoke i višeznačne ustavne kategorije i standardi**. Da li se za zakon koji ne ispunjava standarde vladavine prava i proporcionalnosti, odnosno balansa legitimnih interesa može ustvrditi da je neustavan? Prema mome mišljenju-DA.

U izdvojenom mišljenju u predmetu broj U 27/13 obrazložio sam korelaciju ovih načela sa kategorijom "vitalni nacionalni interes". Pri ocjeni ustavnosti načelno, ali i za konkretan slučaj, postavlja se, također, suštinsko pitanje da li sporni zakon ispunjava stroge kriterije i standarde načela vladavine prava (pravne sigurnosti), odnosno da li je sporni zakon u skladu sa načelom proporcionalnosti, odnosno balansa legitimnih interesa kao nespornih ustavnih kategorija i standarda. Prema mome mišljenju-NE.

Ustavni sud je, da podsjetim, u Odluci broj U 27/13 ocijenio, pored ostaloga, da "općenito gledajući, način na koji se zakonski regulira prijavljivanje prebivališta i boravišta svih državljana **može imati** implikacije na poštivanje jednog od osnovnih ljudskih prava iz Ustava Bosne i Hercegovine – prava na slobodu kretanja i prebivališta (član II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine)", odnosno da može imati "implikacije i na povratak izbjeglica i raseljenih lica".

Imajući to u vidu, naročito zato što je usvojena verzija zakona (koja je predmet ocjene ustavnosti) u spornom dijelu i u suštini identična ranijem prijedlogu zakona (povod razmatranja u predmetu broj U 27/13), očigledno je da za Ustavni sud, znači i za većinu u Ustavnom sudu, to i u ovome slučaju (usvojeni tekst Zakona) "može imati implikacije na poštivanje jednog od osnovnih ljudskih prava iz Ustava Bosne i Hercegovine – prava na slobodu kretanja i prebivališta (član II/3.m) Ustava Bosne i Hercegovine)", odnosno da može imati "implikacije i na povratak izbjeglica i raseljenih lica".

Iako to, naravno, ne znači uvijek, moram dodati da u postojećoj konstelaciji odnosa u BiH ovo "može" sa velikom vjerovatnoćom treba još uvijek razumijevati kao "će", posebno u nekim dijelovima BiH.

Dakle, ukoliko Ustavni sud zaključuje da sporne zakonske odredbe "mogu imati implikacije na poštivanje jednog od osnovnih ljudskih prava iz Ustava", a istovremeno zanemaruje da je čak i ranija praksa u primjeni spornog zakona (i bez posljednjih novela) očigledno bila u pravcu otežavanja povratka (posebno u nekim dijelovima BiH), onda je zanemarivanje "kvaliteta zakona" u kontekstu ranije navedenih načela prilikom ocjene ustavnosti očigledna nedosljednost.

Stoga se, prema mome mišljenju, samo zakon koji suštinski neće sputavati procedure za prijave prebivališta i boravišta, odnosno koji će eliminirati u nekim aspektima korisna ali, u suštini, ne uvijek neophodna administriranja, može smatrati ustavnim. U ovome predmetu to nije slučaj. Postavlja se i pitanje: Šta je, zapravo, *ratio legis* ovoga zakona?

Uvažavajući stav većine, uvjeren čak da su neka normativna rješenja poboljšala kvalitet spornog zakona, ipak, nisam mogao podržati odluku.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu, u predmetu broj **U 5/15**, rješavajući zahtjev **jedne četvrtine delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 57. stavak (2) alineja b) i članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine-prečišćeni tekst ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 94/14), u sastavu:

Mirsad Ćeman, predsjednik
Zlatko M. Knežević, dopredsjednik
Margarita Caca-Nikolovska, dopredsjednica
Tudor Pantiru, sudac
Valerija Galić, sutkinja
Miodrag Simović, sudac
Constance Grewe, sutkinja
Seada Palavrić, sutkinja
na sjednici održanoj 26. studenog 2015. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljen zahtjev **jedne četvrtine delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine** za ocjenu ustavnosti odredbe članka 2. u dijelu kojim se mijenja članak 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6. i članka 3. u dijelu

kojim se mijenja članak 8a. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15).

Utvrđuje se da su odredbe članka 2. u dijelu kojim se mijenja članak 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6. i članka 3. u dijelu kojim se mijenja članak 8a. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15) sukladne članku II/3.(m), II/4. i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u "Službenom glasniku Bosne i Hercegovine", "Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine", "Službenom glasniku Republike Srpske" i u "Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine".

OBRAZLOŽENJE

I. Uvod

1. Jedna četvrtina delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva) podnijela je 28. kolovoza 2015. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 2. u dijelu kojim se mijenja članak 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6. i članka 3. u dijelu kojim se mijenja članak 8a. stavak 1. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15, u daljnjem tekstu: Zakon o izmjenama i dopunama).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je, sukladno članku 23. Pravila Ustavnog suda, 14. rujna 2015. godine zatražio od Zastupničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH da dostave odgovore na zahtjev.

3. Ustavnopravno povjerenstvo Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH je 29. rujna 2015. godine dostavilo mišljenje, a Zastupnički dom nije odgovorio.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

4. Podnositelj zahtjeva je naveo da je Parlamentarna skupština BiH 2001. godine usvojila Zakon o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZPB), a da je 2015. godine usvojila izmjene i dopune navedenog zakona kojima su čl. 2. i 3. toga zakona izmijenjeni člankom 8. i 8a. ZPB. Podnositelj zahtjeva osporava st. 2, 3, 4, 5. i 6. izmijenjenog članka 8, kao i stavak 1. izmijenjenog članka 8a. (u daljnjem tekstu: osporene odredbe). Osporenim odredbama, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, povrijeđeno je pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz članka II/3.(m) Ustava BiH i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), potom, pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava BiH i članak II/5. Ustava BiH u svezi sa Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH (posebice člankom I/3.a)).

5. Podnositelj zahtjeva ističe da se osporenim člankom 2. uvodi obveza da se dokaže pravni temelj za prijavu prebivališta na određenoj adresi, a člankom 3. uspostavlja se obveza nadležnih tijela da za svakog državljanina sa evidentiranim prebivalištem provjere jesu li ispunjeni navedeni uvjeti. Dalje je istaknuto da povratnici nisu izuzeti iz takve provjere usprkos činjenici da su povratnici sve od usvajanja ZPB (2001. godine) imali (i dalje imaju) pravo na olakšanu prijavu prebivališta sukladno Poglavlju IV. ZPB. Očigledno je, kako smatra podnositelj zahtjeva, da osporeni čl. 2. i 3. mijenjaju članak 8. i 8a. ZPB na takav način da dovode njihov sadržaj u izravnu suprotstavljenost cjelokupnom Poglavlju IV. ZPB. Takva suprotstavljenost izmijenjenog članka 8. i 8a. sa Poglavljem IV. ZPB proizvodi pravnu nesigurnost povratnika, otvara mogućnost da nadležna policijska tijela pristrano i tendenciozno tumače ZPB pri njegovoj primjeni i tako izlože povratnike mogućoj diskriminaciji. Istaknuto je da se propisivanjem obveze da se dostave dokazi iz izmijenjenog članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama povratnicima postavlja nova pravna i administrativna barijera koja može biti definirana i kao financijska barijera, jer su svi dokazi u svezi sa određenom upravno-notarskom obradom i pristojbom. Konačno, kako je istaknuo podnositelj zahtjeva, uredno individualno vlasničko pravno stanje koje se traži za mnoge povratnike može biti veliki problem, jer je općepoznato da mnoge prijeratne nekretnine nemaju, zbog opravdanih razloga, urednu dokumentaciju (uništena ili nestala tijekom rata, nedovršena gradnja itd.).

6. Podnositelj zahtjeva je naglasio da izbjeglicama i raseljenim osobama u BiH još nije omogućen tzv. održiv povratak koji podrazumijeva ne samo činjenicu da je vraćena imovina već i da su omogućeni ekonomski, socijalni i drugi uvjeti da ta populacija u punom kapacitetu prebiva u mjestu prebivališta sa perspektivom da ostane. Sve te prepreke održivog povratka, kako je dalje navedeno, ne smiju biti razlogom da se dozvoli nadležnim tijelima na terenu da negiraju izjavu takvog povratnika da se želi nastaniti na svojoj prijeratnoj adresi sa namjerom da tamo trajno živi. Stoga, zaključio je podnositelj zahtjeva, nije čudno da članak 20. ZPB propisuje za povratnike samo dva uvjeta za prijavu prebivališta: utvrđen identitet osobe i dokaz da je na toj adresi živjela prije rata.

7. Dalje je naglašeno da su sa mjestom prebivališta povezana i mnogobrojna građanska i politička prava uključujući, a ne ograničavajući se na pravo glasovanja. Podnositelj zahtjeva ističe da se nameću dodatne prepreke kako povratnička populacija (prema kojoj je izvršeno etničko čišćenje) ne bi putem demokratskih izbora utjecala na stvaranje prilika i atmosfere za održiv povratak. Primjena osporenih odredaba, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, omogućava da se povratnicima briše njihovo zakonito prijavljeno prebivalište, što je nedopustivo posebice kada se ima u vidu da je prebivalište osnova za mnoga prava koja povratnici u BiH ostvaruju (aktivno i pasivno biračko pravo, mogućnost dobivanja donacije za obnovu porušenih kuća, pravo prijave na natječaj itd.).

8. U zahtjevu je, također, navedeno da suprotstavljenost osporenih odredaba Poglavlju IV. ZPB omogućava tendenciozno tumačenje i diskriminirajuće postupanje nadležnih policijskih tijela prema povratnicima u primjeni ZPB, što je izravno suprotno sa Aneksom 7. u kojem se u članku 1. točka 3.a) radi stvaranja uvjeta pogodnih za povratak izbjeglih i raseljenih osoba navodi obveza: "a) ukidanje unutarnjeg zakonodavstva i administrativnih praksi sa diskriminirajućom namjerom ili efektom."

9. Iako je činjenica da formulacija osporenih članaka ne pravi razliku između pojedinaca ili skupina u smislu etničke pripadnosti, podnositelj zahtjeva smatra da u stvarnosti osporene odredbe sadrže inherentne distinkcije etničke naravi ako se promatraju u povijesnom kontekstu. Distinkcije između pojedinaca ili skupina su pravljene u prošlosti, kada su protjerivani državljani BiH u najvećem broju sa prostora entiteta RS mahom bošnjačke i hrvatske etničke pripadnosti. Sada, kada se te iste izbjeglice i raseljene osobe pokušavaju prijaviti na prijeratnim mjestima prebivališta, prema mišljenju podnositelja zahtjeva, stvaraju se neopravdane pravno-administrativne barijere. Na temelju navedenog, podnositelj zahtjeva smatra da osporene odredbe nisu sukladne standardima prava na povratak izbjeglica i raseljenih osoba samostalno i u svezi sa zabranom diskriminacije, te neopravdano ograničavaju pravo na prijavu prebivališta.

10. Predloženo je da Ustavni sud utvrdi da osporene odredbe nisu sukladne Ustavu BiH i da ih stavi izvan snage.

b) Odgovor na zahtjev

11. Ustavnopravno povjerenstvo Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH je dostavilo mišljenje u kojem je konstatiralo da su predmetni zahtjev podnijeli delegati iz Kluba bošnjačkog naroda u Domu naroda, te da će odluku o zahtjevu donijeti Ustavni sud.

IV. Relevantni propisi

12. U **Zakonu o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" br. 32/01 i 56/08) relevantne odredbe glase:

Članak 1.

Ovim zakonom se uređuje prebivalište i boravište državljana Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: državljanin) i boravište raseljenih osoba u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: raseljene osobe).

Sve odredbe ovoga zakona odnose se jednako na sve državljane, osim ako nije drukčije predviđeno u posebnim odredbama u poglavlju IV ovoga zakona.

Niti jedna odredba ovoga zakona se ne smije tumačiti tako da ograničava pravo državljana na slobodan izbor mjesta prebivališta/ boravišta.

Članak 8.

Prilikom prijavljivanja i odjavljivanja prebivališta ili boravišta državljani su dužni da daju točne i istinite podatke.

U roku od 60 dana od uspostave prebivališta ili 60 dana nakon stupanja na snagu ovoga zakona, koje god razdoblje je dulje, državljanin podnosi zahtjev za prijavu prebivališta/boravišta nadležnom organu u mjestu svog prebivališta ili boravišta navodeći svoju kućnu adresu. Zajedno za zahtjevom on podnosi osobnu iskaznicu ili drugi dokaz o identitetu.

Pri prijavi prebivališta malodobnika, koja je uzrokovana promjenom prebivališta osobe/organi koji su navedeni u članku 7. stavak 2., postupaju sukladno s postupkom navedenim u stavku 2. ovoga članka podnoseći rodni list malodobnika.

Pri prijavi prebivališta po rođenju djeteta osoba/organi navedeni u članku 7. stavak 2. prijavljuju dijete kod nadležnog organa u roku od 60 dana nakon rođenja djeteta postupajući sukladno s postupkom utvrđenim u stavku 2. ovoga članka, podnoseći rodni list djeteta.

Odjava prebivališta može se izvršiti neposredno kod nadležnog tijela ili po službenoj dužnosti. Nakon zaprimanja zahtjeva za prijavu prebivališta, sukladno postupku utvrđenom u prethodnim stavcima ovoga članka, nadležno tijelo prijavljuje prebivalište državljanina po prethodno izvršenoj odjavi prebivališta. Nadležno tijelo kojem je podnesen zahtjev za prijavu prebivališta po službenoj dužnosti izvješćuje nadležno tijelo u mjestu ranijeg prebivališta državljanina, radi odjave prebivališta. O odjavi prebivališta izvješćuje se nadležno tijelo kojem je podnesen zahtjev za prijavu prebivališta.

Postupak od podnošenja zahtjeva za prijavu prebivališta do odjave ranijeg prebivališta i od prijave novog prebivališta ne može trajati dulje od 15 dana.

Nadležni organ je dužan da državljaninu odmah izda potvrđenu presliku obrasca prijave, koja će služiti kao dokaz da je osoba izvršila prijavu prebivališta kako je predviđeno ovim zakonom. Potvrđeni obrazac, također, služi kao dokaz da je nadležni organ omogućio odjavu ranijeg prebivališta državljanina.

Članak 8a.

Ukoliko nadležno tijelo u postupku provedenom po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes utvrdi da je državljanin BiH prijavio prebivalište ili boravište protivno odredbama članka 8. stavak 1. ovoga Zakona, rješenjem će poništiti prebivalište.

Poglavlje IV - POSEBNE ODREDBE

Članak 16.

Osobe na koje se odnose odredbe iz ove glave su raseljene osobe i povratnici.

Članak 17.

Povratnik u svoje prebivalište prije sukoba iz kojeg se nije nikad odjavio, odnosno nije odjavljen time ponovo uspostavlja svoje prebivalište prije sukoba i nije dužan ponovo prijavljivati prebivalište.

Članak 18.

Povratnik koji se, prije stupanja na snagu ovoga zakona, odjavio ili je po službenoj dužnosti bio odjavljen iz svog prebivališta prije sukoba ima pravo na olaknutu ponovnu prijavu kako je to navedeno u ovome poglavlju.

Članak 19.

U slučaju da u prebivalištu prije sukoba nadležni organ više ne posjeduje evidenciju koja sadrži podatke o prebivalištu za određenog državljanina, nadležni organ u prebivalištu prije sukoba dužan je utvrditi mjesto u kojemu je osoba imala prebivalište prije sukoba kod organa koji trenutno posjeduje navedenu evidenciju.

U slučaju da iz bilo kojeg razloga nije moguće utvrditi njegovo prebivalište prije sukoba u smislu stavka 1. ovoga članka, povratnik ima pravo da mu se olakša ponovo prijavljivanje sukladno s odredbama ovoga zakona.

Članak 20.

Povratnik koji ima pravo da mu se olakša ponovno prijavljivanje nadležnom organu predočava odgovarajući dokaz identiteta i dokument kojim dokazuje svoje prebivalište prije sukoba u roku od 60 dana nakon povratka u svoje prebivalište prije sukoba. Za olakšano ponovno prijavljivanje ne može se tražiti nijedan drugi dokument osim dokumenata kojima se dokazuje identitet ili prebivalište prije sukoba.

Ako ne može predočiti dokument kojim dokazuje svoj identitet ili prebivalište prije sukoba, povratnik ima pravo da dokaže svoj identitet ili prebivalište prije sukoba drugim sredstvima, uključujući i izjave tog povratnika ili izjave koje daju druge osobe u korist povratnika.

Članak 21.

Putem olaknutog ponovnog prijavljivanja povratnik uspostavlja svoje prebivalište prije sukoba, o čemu se izdaje potvrda.

Članak 22.

Odmah nakon izdavanja osobne iskaznice povratniku u njegovom prebivalištu prije sukoba, nadležni organ u prebivalištu prije sukoba izvješćuje nadležni organ u mjestu u kojemu je povratnik boravio kao raseljena osoba o tome da je povratnik ponovno uspostavio svoje prebivalište.

Nadležni organ u ranijem boravištu odmah po prijemu takvog izvješća vrši po službenoj dužnosti odjavljivanje povratnika iz njegovog ranijeg boravišta.

Isti nadležni organ o odjavi odmah izvješćuje datog državljanina i nadležni organ u ponovno uspostavljenom prebivalištu prije sukoba.

Ovaj postupak će se završiti u roku od 15 dana nakon što se povratnik prijavio za olaknutu ponovnu prijavu.

Ovaj član se ne odnosi na povratnika iz inozemstva.

Članak 23.

Sve raseljene osobe su dužne da prijave svoje boravište.

Član 24.

Raseljena osoba koja dragovoljno odluči da uspostavi novo boravište ima pravo na olaknutu prijavu.

Članak 25.

Raseljena osoba koja ima pravo na olaknuto prijavljivanje nadležnom organu predočava odgovarajući dokaz identiteta i dokument kojim dokazuje svoje prethodno boravište u roku od 60 dana nakon uspostave svog novog boravišta. Za olakšano prijavljivanje ne može se tražiti nijedan drugi dokument osim dokumenata kojima se dokazuje identitet ili ranije boravište raseljene osobe.

Ako ne može predočiti dokument kojim dokazuje svoj identitet ili ranije boravište, raseljena osoba ima pravo da dokaže svoj identitet ili svoje ranije boravište drugim sredstvima, uključujući i izjave te raseljene osobe ili izjave koje daju druge osobe u korist raseljene osobe.

Članak 26.

Putem olaknutog prijavljivanja raseljena osoba uspostavlja svoje novo boravište o čemu se izdaje potvrda.

Članak 27.

Odmah nakon izdavanja osobne iskaznice raseljenoj osobi u njenom novom boravištu, nadležni organ u novom boravištu izvješćuje nadležni organ u ranijem boravištu o novom boravištu raseljene osobe.

Nadležni organ u ranijem boravištu odmah po prijemu takvog izvješća vrši po službenoj dužnosti odjavljivanje raseljene osobe iz njenog ranijeg boravišta.

Isti nadležni organ o odjavi odmah izvješćuje datu raseljenu osobu i nadležni organ o novom boravištu.

Ovaj postupak se završava u roku od 15 dana nakon što se raseljena osoba prijavila za olaknutu prijavu.

Ovaj članak se ne odnosi na raseljenu osobu čije je ranije boravište bilo u inozemstvu.

Članak 28.

Raseljena osoba koja dragovoljno odluči da uspostavi prebivalište u drugom mjestu, a ne u svom prebivalištu prije sukoba, prijavljuje nadležni organ u novom prebivalištu sukladno s poglavljem II ovoga zakona.

13. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15) relevantne odredbe glase:

Članak 2.

Članak 8. mijenja se i glasi:

"Članak 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6.

[…]

(2) U postupku prijave prebivališta i adrese stanovanja državljani su dužni priložiti dokaz da imaju valjanu osnovu za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuju. Dokazom da državljanin ima valjanu osnovu za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuje smatra se jedan od sljedećih dokaza:

a) dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stana, kuće ili drugog objekta za stanovanje;

b) ovjereni ugovor o zakupu ili ovjereni ugovor o podstanarskom odnosu uz ovjereni dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stanodavca;

c) potvrda da se pred nadležnim tijelom vodi spor o vlasništvu, odnosno da je pokrenut postupak legaliziranja ili uknjižbe objekta, stana ili kuće na adresi na kojoj se prijavljuje prebivalište.

(3)Valjanim dokazom za prebivalište smatrat će se i ovjerena izjava stanodavca iz koje je vidljivo da stanodavac ispunjava uvjete propisane toč. a), b) i c) prethodnoga stavka ovoga članka te daje pristanak da određena osoba bude prijavljena na njegovoj adresi stanovanja.

(4) Bračni ili izvanbračni partneri i srodnici u prvom stupnju u pravoj liniji (roditelji i djeca), posvojitelji i posvojenici u postupku prijave prebivališta mogu podnijeti zahtjev za prijavu prebivališta na adresi već prijavljenog bračnog ili izvanbračnog partnera ili srodnika u prvom stupnju u pravoj liniji, odnosno posvojitelja ili posvojenika samo uz dokaz o bračnom ili izvanbračnom stanju, srodstvu ili posvojenju, bez pribavljanja dokaza iz stavka 2. ovoga članka, uz evidentiranje postojanja takvog odnosa.

(5) Nadležna tijela socijalne skrbi, staračke domovi, gerijatrijske i druge specijalizirane zdravstvene ustanove dužni su dostaviti relevantne podatke o adresama stanovanja štićenika i korisnika svojih usluga, državljana Bosne i Hercegovine koji u postupku prijave prebivališta ne mogu osigurati dokaze iz stavka 2. ovoga članka, nadležnome tijelu za prijavu prebivališta radi dokazivanja valjane osnove za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju.

(6) Državljani Bosne i Hercegovine koji su u stanju socijalne potrebe i ne mogu osigurati dokaze iz stavka 2. ovoga članka, a nisu kod nadležnih tijela socijalne skrbi evidentirani kao korisnici pomoći, mogu zahtijevati od nadležnoga tijela socijalne skrbi pomoć u pribavljanju dokaza o valjanoj osnovi za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju.

[…]"

Članak 3.

Članak 8a. mijenja se i glasi:

"Članak 8a.

Nadležna tijela dužna su u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovoga Zakona za svakog državljanina s evidentiranim prebivalištem provjeriti jesu li ispunjeni uvjeti iz članka 8. st. 2., 3. i 4. Dokazi se mogu prikupljati elektroničkim putem uz korištenje digitalno potpisanih podataka u tijelima nadležnim za vođenje evidencija u kojima se nalaze relevantni podaci.

U postupku provjere ispunjenosti uvjeta, nadležna tijela su dužna sa posebnom pažnjom i razumijevanjem cijeniti dokaze za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije državljana BiH iz članka 8. st. 4., 5. i 6.

U postupku provjere ispunjenosti uvjeta, mogu se kao relevantne koristiti: matične knjige, evidencije nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zdravstvene zaštite, mirovinsko-invalidskog osiguranja, korisnika komunalnih i drugih usluga i sl., o čemu će posebno uputstvo donijeti direktor Agencije."

Članak 4.

Iza članka 8a. dodaju se čl. 8b., 8c., 8d. i 8e. koji glase:

[…]

Članak 8c.

Ukoliko nadležno tijelo u postupku provedenom po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes utvrdi da je državljanin BiH prijavio prebivalište suprotno odredbama članka 8. stavak 1. ovoga Zakona, rješenjem će poništiti prebivalište.

[…]

V. Dopustivost

14. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(a) Ustava Bosne Hercegovine.

15. Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud ima isključivu nadležnost odlučivanja o svim sporovima koji proisteknu iz ovog Ustava između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali se ne ograničavajući na to:

Je li odluka nekog entiteta da uspostavi posebne paralelne odnose sa susjednom državom sukladna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se tiču suvereniteta i teritorijalnog integriteta Bosne i Hercegovine.

Je li neka odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom Ustavu.

Spor može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući ili dopredsjedavajući jednog od domova Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata jednog od domova Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina jednog od domova zakonodavnog tijela jednog entiteta.

16. Budući da je zahtjev za ocjenu ustavnosti državnog zakona podnijela jedna četvrtina delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, Ustavni sud konstatira da je zahtjev podnijela ovlaštena osoba iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine.

17. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je predmet zahtjeva ocjena ustavnosti zakona koji je donijela Parlamentarna skupština BiH. S tim u svezi, Ustavni sud naglašava da je u svojoj dosadašnjoj praksi usvojio stajalište da odredba članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine ne propisuje eksplicitnu nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost zakona ili odredbe zakona Bosne i Hercegovine. Međutim, supstancionalni pojam nadležnosti određenih samim Ustavom Bosne i Hercegovine sadrži u sebi titulus Ustavnom sudu za takvu nadležnost, posebice kada se uzme u obzir uloga Ustavnog suda kao tijela koje podržava Ustav Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 2/11* od 16. studenog 2010. godine, stavak 44, dostupna na web-stranici Ustavnog suda: www.ustavnisud.ba).

18. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 19. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je predmetni zahtjev dopustiv, zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 19. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

19. Podnositelj zahtjeva tvrdi da su osporenim odredbama povrijeđena prava povratnika, i to pravo na slobodu kretanja i prebivališta iz članka II/3.(m) Ustava BiH i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju, potom, pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava BiH i pravo na povratak izbjeglica i raseljenih osoba iz članka II/5. Ustava BiH u svezi sa Aneksom 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

Pravo na slobodu kretanja i prebivališta

20. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Članak II/3.(m)

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka stavak 2, što uključuje:

(...)

(m) Pravo na slobodu kretanja i prebivališta.

(...)

21. Članak 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju u relevantnom dijelu glasi:

Svako tko se zakonito nalazi na teritoriju jedne države ima, na tom teritoriju, pravo na slobodu kretanja i slobodu izbora boravišta.

22. Ustavni sud najprije ukazuje da je u predmetu broj *U 27/13* odlučivao o tome je li Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana BiH od 17. srpnja 2013. godine štetan po vitalni interes bošnjačkog naroda i zaključio da "Prijedlog Zakona ne sadrži niti jednu odredbu koja stavlja u povoljniji ili nepovoljniji položaj bilo koji od konstitutivnih naroda, u konkretnom slučaju bošnjački narod, niti utječe na ustavno pravo na povratak izbjeglica i raseljenih osoba, zbog čega nije povrijeđen vitalni interes bošnjačkog naroda" (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 27/13* od 29. studenog 2013. godine, stavak 27, dostupna na web-stranici Ustavnog suda, www.ustavnisud.ba). U citiranoj odluci Ustavni sud je naveo da, "općenito gledajući način na koji se zakonski regulira, ovo pitanje može imati implikacije i na povratak izbjeglica i raseljenih osoba. Imajući u vidu da je tijekom ratnih dešavanja u Bosni i Hercegovini došlo do značajnog pomjeranja pučanstva iz njihovih prijeratnih prebivališta, Ustavni sud smatra da pitanje povratka izbjeglica i raseljenih osoba u njihova prijeratna prebivališta predstavlja vitalni nacionalni interes svih konstitutivnih naroda, pa tako i bošnjačkog. (…) Pri tome Ustavni sud smatra da Prijedlog Zakona ne sadrži niti jednu odredbu koja stavlja u povoljniji ili nepovoljniji položaj bilo koji od konstitutivnih naroda" (*op. cit., U 27/13*, st. 23. i 24).

23. U odnosu na osporene odredbe izmijenjenog članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama, Ustavni sud zapaža da su stavkom 2. toč. a), b) i c) definirani dokazi koji se smatraju valjanom pravnom osnovom za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuje državljanin BiH. Prema navedenoj odredbi, valjanim dokazima za prijavu prebivališta smatraju se dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stana, kuće ili drugog objekta za stanovanje, potom, ovjeren ugovor o zakupu ili podstanarskom odnosu uz ovjeren dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stanodavca, kao i potvrda da se pred nadležnim tijelom vodi spor o vlasništvu, odnosno da je pokrenut postupak legaliziranja ili uknjižbe objekta, stana ili kuće na adresi na kojoj se prijavljuje prebivalište. Kao valjan dokaz propisana je i ovjerena izjava stanodavca iz koje je vidljivo da on ispunjava uvjete propisane toč. a), b) i c) iz stavka 2. i da daje pristanak da određena osoba bude prijavljena na njegovoj adresi stanovanja. Stavkom 4. propisano je da bračni i izvanbračni partneri i srodnici prvog stupnja u pravoj liniji (roditelji i djeca), usvojitelji i usvojenici u postupku prijave prebivališta mogu podnijeti zahtjev za prijavu prebivališta na adresi već prijavljenog bračnog ili izvanbračnog partnera ili srodnika prvog stupnja u pravoj liniji, odnosno usvojitelja ili usvojenika uz dokaz o bračnom ili izvanbračnom stanju, srodstvu ili usvojenju, bez pribavljanja ostalih dokaza iz stavka 2. članka 8. Dalje, odredbama stavka 5. obvezana su tijela socijalne skrbi, staračke domovi i druge specijalizirane zdravstvene ustanove da relevantne podatke o adresama stanovanja štićenika i korisnika njihovih usluga koji su državljani BiH a koji u postupku prijave prebivališta ne mogu osigurati dokaze iz stavka 2. članka 8, dostave nadležnom tijelu za prijavu prebivališta radi dokazivanja valjanog temelja za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju. Stavkom 6. državljanima BiH koji su u stanju socijalne potrebe i koji ne mogu osigurati dokaze iz stavka 2. članka 8. omogućava se da od nadležnog tijela zahtijevaju pomoć u pribavljanju dokaza radi prijave prebivališta.

24. U odnosu na osporene odredbe članka 8a, Ustavni sud zapaža da je stavkom 1. tog članka propisana provjera svih evidentiranih prebivališta u roku od pet godina od dana stupanja na snagu Zakona o izmjenama i dopunama (stupio na snagu 29. srpnja 2015. godine). U tu svrhu propisana je mogućnost da se elektroničkim putem prikupe podaci iz evidencija drugih tijela umjesto da građani osobno dostavljaju dokaze. Također, st. 2. i 3. navedenog članka propisana je obveza nadležnih tijela da sa posebnom pozornošću i razumijevanjem ocijene dokaze za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije državljana BiH, te da se u postupku provjere jesu li ispunjeni uvjeti za prijavu prebivališta kao relevantne mogu koristiti matične knjige, evidencije nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zavoda zdravstvene zaštite, mirovinsko-invalidskog osiguranja, korisnika komunalnih usluga i sl.

25. Ustavni sud, dalje, ističe da je Vijeće ministara BiH 17. srpnja 2013. godine Parlamentarnoj skupštini BiH uz Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama ZPB dostavilo obrazloženje za predložene izmjene i dopune. U navedenom obrazloženju kao razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama navedene su stvarne potrebe proizašle iz praktične primjene propisa u svezi sa elektronskim potpisom, te potrebe da se poboljša zakonski tekst preciziranjem uvjeta za prijavu i odjavu prebivališta i boravišta radi sprečavanja zloupotrebe tog instituta. U obrazloženju je, također, navedeno da je "strategija razvoja sustava dokumenata bila od krucijalnog značaja da BiH dobije bezvizni režim. Strategijom je predviđeno unapređenje sustava osobnih dokumenata. Polazna osnova za sustav osobnih dokumenata su pouzdane evidencije prebivališta i boravišta. Ma koliko u sigurnosnom smislu bili kvalitetni, osobni dokumenti će predstavljati 'mrtvo slovo' ako iza njih ne stoje točne evidencije prebivališta i boravišta na kojima se mogu locirati osobe na čije ime glase. Međunarodna suradnja u oblasti izvršenja sankcija je europski standard a nezamisliva je bez pouzdanih evidencija prebivališta i boravišta. BiH je jedna od rijetkih država koja uopće u diplomatsko-konzularnim predstavništvima nema evidencija svojih državljana koji borave na području koje pokriva".

26. Imajući u vidu navedeno, a u odnosu na navode podnositelja zahtjeva da su povratnici izloženi pravnoj nesigurnosti, jer je moguće da u primjeni osporenih odredaba policijska tijela pristrano i tendenciozno tumače zakon, Ustavni sud smatra da se radi o tezi koja se zasniva na pretpostavkama koje se odnose na buduće postupanje ovih tijela. Osim toga, nesporno je da je rad policijskih tijela reguliran zakonom, kao i da postoji sudska zaštita čak i u slučaju eventualnih nezakonitih radnji tih tijela. U svezi sa navodima podnositelja zahtjeva da se osporenim odredbama nameću materijalna izdavanja povratnicama zbog troškova notarskih usluga, plaćanja pristojbi i drugih naknada prilikom prikupljanja potrebnih dokumenata, Ustavni sud zapaža da, nasuprot postojanju određenih materijalnih troškova, stoji nesporan javni interes da se prilikom prijave prebivališta osiguraju točni i istiniti podaci. Pored toga, Ustavni sud ističe da je zakonima kojima su propisane pristojbe i druge naknade prilikom prikupljanja podataka, primjerice iz katastra i drugih javnih evidencija, propisano i oslobađanje od njihovih plaćanja za socijalno ugrožene kategorije, potom, da su predmetni troškovi isti za povratnike kao i za sve ostale državljane i, konačno, da predmetni zakon ne uspostavlja niti regulira spomenute naknade. S tim u svezi, Ustavni sud, također, naglašava da je stavkom 6. članka 8. Zakona o izmjenama i dopunama propisano da "državljani Bosne i Hercegovine koji su u stanju socijalne potrebe i koji ne mogu osigurati dokaze iz stavka 2. ovoga članka, a nisu kod nadležnih tijela socijalne skrbi evidentirani kao korisnici pomoći, mogu zahtijevati od nadležnoga tijela socijalne skrbi pomoć u pribavljanju dokaza o valjanoj osnovi za prijavu prebivališta". Dalje, u pogledu navoda podnositelja zahtjeva o poteškoćama i nemogućnosti da se prikupe potrebni dokumenti, Ustavni sud zapaža da su osporenim odredbama članka 8a. stavak 3. Zakona o izmjenama i dopunama kao relevantni podaci u postupku provjere jesu li ispunjeni uvjeti propisani podaci iz matičnih knjiga, evidencija nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zdravstvene zaštite, ustanova komunalnih usluga i sl.

27. Ustavni sud naglašava važnost prava na prijavu prebivališta kao pravne osnove za ostvarivanje brojnih drugih prava državljana BiH u mjestima prebivališta, počev od aktivnog i pasivnog biračkog prava, prava na upošljavanje, zdravstvenu zaštitu, dobivanje donacija za obnovu porušene imovine itd. Ustavni sud prihvaća obrazloženje koje je dano uz Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama prilikom njegovog upućivanja u parlamentarnu proceduru da se u konkretnom slučaju radi o poboljšanju teksta osnovnog zakona i preciziranju uvjeta za prijavljivanje i odjavljivanje prebivališta i boravišta s ciljem sprečavanja zlouporaba ovih instituta. Analizirajući osporene odredbe, posebice sa aspekta razloga koji su navedeni u zahtjevu, Ustavni sud ne može utvrditi da se njima na bilo koji način mijenjaju postojeća zakonska rješenja koja se odnose na slobodu kretanja i prebivališta raseljenih osoba i povratnika, niti one imaju ikakve negativne implikacije u odnosu na ustavno pravo na povratak izbjeglica i raseljenih osoba u mjesta u kojim su živjeli prije rata sukladno članku II/5. Ustava BiH. Također, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni navodi podnositelja zahtjeva o suprotstavljenosti osporenih odredaba Poglavlju IV. ZPB kojim je propisana olakšana prijava prebivališta povratnika i raseljenih osoba (uz identifikacijski dokument i dokument kojim dokazuje svoje prebivalište prije sukoba) u situaciji kada povratnici koji su prijavili svoje prebivalište sukladno Poglavlju IV, zajedno sa svim ostalim državljanima sa evidentiranim prebivalištem, podliježu kontroli evidentiranog prebivališta. Pri tome Ustavni sud zapaža da je zakonodavac, propisujući dokaze koji mogu biti valjana pravna osnova za prijavu prebivališta, propisao širok spektar dokaza za koje Ustavni sud smatra da su razumni i objektivni. Osim toga, zakonodavac je člankom 8a. st. 2. i 3. Zakona o izmjenama i dopunama propisao i određene olakšice za državljane sa evidentiranim prebivalištem prilikom kontrole jesu li ispunjeni uvjeti za prijavu. Pri tome Ustavni sud ističe da je člankom 1. stavak 3. ZPB propisano "da se nijedna odredba tog zakona ne smije tumačiti tako da ograničava pravo državljana na slobodan izbor mjesta prebivališta". Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da osporenim odredbama nije stavljen pretjeran teret na povratnike koji su prijavili svoja prebivališta prije sukoba uz olakšanu prijavu a koji podliježu kontroli svih evidentiranih prebivališta u odnosu na javni interes koji se ogleda u osiguranju točnih i istinitih evidencija o prijavljenim prebivalištima i u potrebi da se unaprijedi sustav osobnih dokumenata.

28. Ustavni sud zaključuje da osporenim odredbama nije povrijeđeno pravo povratnika na slobodu kretanja i prebivališta iz članka II/3.(m) Ustava BiH i članka 2. Protokola broj 4 uz Europsku konvenciju.

Nediskriminacija

29. Članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Članak II/4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

Članak 14. Europske konvencije glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

30. Članak II/5. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Članak II/5. Izbjeglice i raseljene osobe

Sve izbjeglice i raseljene osobe imaju pravo slobodno se vratiti u svoje domove. One imaju pravo, sukladno Aneksu 7. Općeg okvirnog sporazuma, da im se vrati imovina koje su bili lišeni tijekom neprijateljstava od 1991. godine i da im se dadne kompenzacija za svu takvu imovinu koja im se ne može vratiti. Sve obveze ili izjave vezane za takvu imovinu, a koje su date pod prisilom, ništavne su.

31. **Aneks VII. Općeg okvirnog sporazuma za mir – Sporazum o izbjeglicama i raseljenim osobama** u relevantnom dijelu glasi:

Članak I. stavak 3. točka a)

[...]

Strane će poduzeti sve potrebne korake za sprečavanje aktivnosti, unutar svojeg teritorija, koje bi ugrozile ili spriječile siguran i dragovoljan povratak izbjeglica i raseljenih osoba. Da bi pokazali svoje opredjeljenje za osiguranje punog postizanja ljudskih prava i temeljnih sloboda svih osoba u svojoj jurisdikciji i za stvaranje bez odlaganja uvjeta pogodnih za povratak izbjeglica i raseljenih osoba strane će poduzeti odmah sljedeće mjere za izgradnju povjerenja:

a) ukidanje unutarnjeg zakonodavstva i administrativnih praksi sa diskriminacijskom namjerom ili efektom;

[...]

32. Ustavni sud podsjeća da, prema praksi Ustavnog suda i praksi Europskog suda za ljudska prava, diskriminacija nastupa ako se osoba ili skupina osoba koje se nalaze u analognoj situaciji različito tretiraju na temelju spola, rase, boje, jezika, vjere (...) u pogledu uživanja prava iz Europske konvencije, a ne postoji objektivno i razumno opravdanje za takav tretman (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Belgijski jezični slučaj*, presuda od 9. veljače 1967. godine, Serija A broj 6, stavak 10). Pri tome je nevažno je li diskriminacija posljedica različitog zakonskog tretmana, ili primjene samog zakona (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Irska protiv Velike Britanije*, presuda od 18. siječnja 1978. godine, Serija A broj 25, stavak 226). Najzad, prema praksi Europskog i Ustavnog suda, neki akt ili propis je diskriminirajući ako pravi razliku između pojedinaca ili skupina koje se nalaze u sličnoj situaciji, te ako u tom razlikovanju izostane objektivno i razumno opravdanje, odnosno ako nije bilo razumnog odnosa proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i ciljeva čijem ostvarenju se teži.

33. Podnositelj zahtjeva smatra da su osporenim odredbama povrijeđena prava povratnika na zabranu diskriminacije u svezi sa pravom na slobodu kretanja i prebivališta iz članka II/3.(m) Ustava BiH i pravom izbjeglica i raseljenih osoba da se slobodno vrate u svoje domove iz članka II/5. Ustava BiH. Pri tome podnositelj zahtjeva ističe da su osporenim odredbama povrijeđena prava Bošnjaka i Hrvata koji se žele vratiti na prostore Republike Srpske odakle su u vrijeme ratnog sukoba protjerani zbog svoje etničke pripadnosti. U svezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je u prethodnim stavcima ove odluke utvrdio da osporenim odredbama nisu povrijeđena prava povratnika na slobodu kretanja i prebivališta. U odnosu na navode podnositelja zahtjeva da su primjenom osporenih odredaba povratnici bošnjačke i hrvatske nacionalnosti u RS diskriminirani u svezi sa svojim pravom na slobodan povratak u svoje domove, Ustavni sud je već naveo da ne može utvrditi da se osporenim odredbama ni na koji način mijenjaju postojeća zakonska rješenja koja se odnose na povratak izbjeglica i raseljenih osoba i njihove imovine. Ustavni sud zapaža da podnositelj zahtjeva nije ponudio argumente kojima bi opravdao svoje navode o tome da su primjenom osporenih odredaba povratnici bošnjačke i hrvatske nacionalnosti različito tretirani u odnosu na druge državljane na koje se, također, odnose osporene odredbe. S tim u svezi, Ustavni sud naglašava da je člankom 1. stavak 2. ZPB propisano "da se sve odredbe tog zakona odnose jednako na sve državljane, osim ako nije drukčije predviđeno u posebnim odredbama u Poglavlju IV. tog zakona".

34. Imajući u vidu sve navedeno, Ustavni sud ne može zaključiti da osporene odredbe otvaraju pitanje diskriminacije zabranjene člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa pravom na slobodu kretanja i prebivališta i slobodan povratak izbjeglica i raseljenih osoba u svoje domove. Također, ovakvim legislativnim djelovanjem u oblasti uređenja prava na prebivalište i provjere evidentiranih prebivališta zakonodavac ni na koji način nije doveo u pitanje pravo bilo kojeg državljanina Bosne i Hercegovine da slobodno odabere mjesto prebivališta, niti mu je ograničio slobodu kretanja u smislu članka II/3.(m) i II/5. Ustava Bosne i Hercegovine.

35. Na temelju navedenog, Ustavni sud smatra da su neutemeljeni navodi podnositelja zahtjeva da se osporenim odredbama diskriminiraju državljani Bosne i Hercegovine koji su, zbog svoje etničke pripadnosti, protjerani u vrijeme ratnih sukoba, te da osporeni članci ne krše članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine u svezi sa pravima iz članka II/3.(m) i II/5. Ustava BiH.

VII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da osporenim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama kojima je propisana provjera ispunjenosti uvjeta za prijavu prebivališta za povratnike kao i za sve ostale državljane BiH nije prekršeno pravo na slobodu kretanja i prebivališta povratnicima iz članka II/3.(m) Ustava BiH.

37. Također, osporenim odredbama Zakona o izmjenama i dopunama nije prekršeno pravo na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava BiH u svezi sa člankom II/3.(m) i II/5. Ustava BiH, budući da konkretnim legislativnim djelovanjem u oblasti uređenja prava na prebivalište i provjere evidentiranih prebivališta zakonodavac ni na koji način nije doveo u pitanje pravo bilo kojeg državljanina Bosne i Hercegovine da slobodno odabere mjesto prebivališta, niti mu je ograničio slobodu kretanja i povratak u njegovu imovinu prije ratnog sukoba u BiH.

38. Na temelju članka 59. st. (1) i (3) Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. U smislu članka 43. Pravila Ustavnog suda, aneks ove odluke čini izdvojeno mišljenje protivno odluci predsjednika Ustavnog suda Mirsada Ćemana.

40. Prema članku VI/5. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Mirsad Ćeman, v. r.

Izdvojeno mišljenje
predsjednika Mirsada Ćemana protivno odluci

U predmetu broj U 27/13 Ustavni sud je ispitivao samo regularnost postupka, odnosno zahtjev da se utvrdi postojanje ili nepostojanje ustavne osnove za izjavu da se Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine smatra štetnim po vitalni interes (bošnjačkoga naroda). Međutim, u ovome slučaju (U 5/15) Ustavni sud je razmatrao zahtjev za ocjenu ustavnosti usvojenoga zakona. Nepobitno, radi se o dva različita ustavnopravna aspekta.

Međutim, krucijalno ustavnopravno pitanje općenito, pa i u oba ova slučaja, prema mome mišljenju, jeste u kakvom su **odnosu sa pitanjem ustavnosti** nekoga zakona **načelo vladavine prava** (pravna sigurnost) iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine u korelaciji sa pravom na slobodu kretanja i prebivališta iz članka II/3.(m) Ustava BiH, kao i **načelo proporcionalnosti, odnosno balansa legitimnih interesa** (koji proizlaze iz Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njezinih protokola kao sastavnoga dijela Ustava BiH)?! Naročito zato što su oba ova načela, **nepobitno, visoke i višeznačne ustavne kategorije i standardi**. Može li se za zakon koji ne ispunjava standarde vladavine prava i proporcionalnosti, odnosno balansa legitimnih interesa ustvrditi da je neustavan? Prema mome mišljenju-DA.

U izdvojenome mišljenju u predmetu broj U 27/13 obrazložio sam korelaciju ovih načela sa kategorijom "vitalni nacionalni interes". Pri ocjeni ustavnosti načelno, ali i za konkretan slučaj, postavlja se, također, suštinsko pitanje ispunjava li sporni zakon stroge kriterije i standarde načela vladavine prava (pravne sigurnosti), odnosno je li sporni zakon sukladan načelu proporcionalnosti, odnosno balansu legitimnih interesa kao nepobitnih ustavnih kategorija i standarda. Prema mome mišljenju-NE.

Ustavni sud je, da podsjetim, u Odluci broj U 27/13 ocijenio, pored ostaloga, da "općenito gledajući, način na koji se zakonski regulira prijavljivanje prebivališta i boravišta svih državljana **može imati** implikacije na poštivanje jednog od temeljnih ljudskih prava iz Ustava Bosne i Hercegovine – prava na slobodu kretanja i prebivališta (članak II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine)", odnosno da može imati "implikacije i na povratak izbjeglica i raseljenih osoba".

Imajući to u vidu, naročito zato što je usvojena verzija zakona (koja je predmet ocjene ustavnosti) u spornome dijelu i u suštini identična ranijem prijedlogu zakona (povod razmatranja u predmetu broj U 27/13), očigledno je da za Ustavni sud, znači i za većinu u Ustavnome sudu, to i u ovome slučaju (usvojeni tekst Zakona) "može imati implikacije na poštivanje jednog od temeljnih ljudskih prava iz Ustava Bosne i Hercegovine – prava na slobodu kretanja i prebivališta (članak II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine)", odnosno da može imati "implikacije i na povratak izbjeglica i raseljenih osoba".

Iako to, naravno, ne znači uvijek, moram dodati da u postojećoj konstelaciji odnosa u BiH ovo "može" sa velikom vjerojatnoćom treba još uvijek razumijevati kao "će", posebice u nekim dijelovima BiH.

Dakle, ukoliko Ustavni sud zaključuje da sporne zakonske odredbe "mogu imati implikacije na poštivanje jednog od temeljnih ljudskih prava iz Ustava", a istodobno zanemaruje da je čak i ranija praksa u primjeni spornoga zakona (i bez posljednjih novela) očigledno bila u pravcu otežavanja povratka (posebice u nekim dijelovima BiH), onda je zanemarivanje "kvalitete zakona" u kontekstu ranije navedenih načela prilikom ocjene ustavnosti očigledna nedosljednost.

Stoga se, prema mome mišljenju, samo zakon koji suštinski neće sputavati procedure za prijave prebivališta i boravišta, odnosno koji će eliminirati u nekim aspektima korisna ali, u suštini, ne uvijek neophodna administriranja, može smatrati ustavnim. U ovome predmetu to nije slučaj. Postavlja se i pitanje: Što je, zapravo, *ratio legis* ovoga zakona?

Uvažavajući stajalište većine, uvjeren čak da su neka normativna rješenja poboljšala kvalitetu spornoga zakona, ipak, nisam mogao podržati odluku.

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **У 5/15**, рјешавајући захтјев **једне четвртине делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине**, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 57 став (2) алинеја б) и члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда Босне и Херцеговине-пречишћени текст ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 94/14), у саставу:

Мирсад Ћеман, предсједник
Златко М. Кнежевић, потпредсједник
Маргарита Цаца-Николовска, потпредсједница
Tudor Pantiru, судија
Валерија Галић, судија
Миодраг Симовић, судија
Constance Grewe, судија
Сеада Палаврић, судија

на сједници одржаној 26. новембра 2015. године је донио

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснован захтјев **једне четвртине делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине** за оцјену уставности одредбе члана 2 у дијелу којим се мијења члан 8 ст. 2, 3, 4, 5 и 6 и члана 3 у дијелу којим се мијења члан 8а. став 1 Закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 58/15).

Утврђује се да су одредбе члана 2 у дијелу којим се мијења члан 8 ст. 2, 3, 4, 5 и 6 и члана 3 у дијелу којим се мијења члан 8а. став 1 Закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 58/15) у складу са чланом II/3м), II/4 и II/5 Устава Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у "Службеном гласнику Босне и Херцеговине", "Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине", "Службеном гласнику Републике Српске" и у "Службеном гласнику Брчко дистрикта Босне и Херцеговине".

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

I. Увод

1. Једна четвртина делегата Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: подносилац захтјева) поднијела је 28. августа 2015. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности члана 2 у дијелу којим се мијења члан 8 ст. 2, 3, 4, 5 и 6 и члана 3 у дијелу којим се мијења члан 8а. став 1 Закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 58/15, у даљњем тексту: Закон о измјенама и допунама).

II. Поступак пред Уставним судом

2. Уставни суд је, у складу са чланом 23 Правила Уставног суда, 14. септембра 2015. године затражио од Представничког дома и Дома народа Парламентарне скупштине БиХ да доставе одговоре на захтјев.

3. Уставноправна комисија Дома народа Парламентарне скупштине БиХ је 29. септембра 2015. године доставила мишљење, а Представнички дом није одговорио.

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

4. Подносилац захтјева је навео да је Парламентарна скупштина БиХ 2001. године усвојила Закон о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ЗПБ), а да је 2015. године усвојила измјене и допуне наведеног закона којима су чл. 2 и 3 тог закона измијењени чланом 8 и 8а. ЗПБ. Подносилац захтјева оспорава ст. 2, 3, 4, 5 и 6 измијењеног члана 8, као и став 1 измијењеног члана 8а. (у даљњем тексту: оспорене одредбе). Оспореним одредбама, према мишљењу подносиоца захтјева, повријеђено је право на слободу кретања и пребивалишта из члана II/3м) Устава БиХ и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), затим, право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава БиХ и члан II/5 Устава БиХ у вези са Анексом 7 Општег оквирног споразума за мир у БиХ (посебно чланом I/3а)).

5. Подносилац захтјева истиче да се оспореним чланом 2 уводи обавеза да се докаже правни основ за пријаву пребивалишта на одређеној адреси, а чланом 3 успоставља се обавеза надлежних органа да за сваког држављанина са евидентираним пребивалиштем провјере да ли су испуњени наведени услови. Даље је истакнуто да повратници нису изузети из такве провјере упркос чињеници да су повратници све од усвајања ЗПБ (2001. године) имали (и даље имају) право на олакшану пријаву пребивалишта у складу са Поглављем IV ЗПБ. Очигледно је, како сматра подносилац захтјева, да оспорени чл. 2 и 3 мијењају члан 8 и 8а. ЗПБ на такав начин да доводе њихову садржину у директну супротстављеност цјелокупном Поглављу IV ЗПБ. Таква супротстављеност измијењеног члана 8 и 8а са Поглављем IV ЗПБ производи правну несигурност повратника, отвара могућност да надлежни полицијски органи пристрасно и тенденциозно тумаче ЗПБ при његовој примјени и тако изложе повратнике могућој дискриминацији. Истакнуто је да се прописивањем обавезе да се доставе докази из измијењеног члана 8 Закона о измјенама и допунама повратницима поставља нова правна и административна баријера која може да буде дефинисана и као финансијска баријера, јер су сви докази у вези са одређеном управно-нотарском обрадом и таксом. Коначно, како је истакао подносилац захтјева, уредно индивидуално сопственичко правно стање које се тражи за многе повратнике може да буде велики проблем, јер је општепознато да многе пријератне непокретности немају, због оправданих разлога, уредну документацију (уништена или нестала током рата, недовршена градња итд.).

6. Подносилац захтјева је нагласио да избјеглицама и расељеним лицима у БиХ још није омогућен тзв. одржив повратак који подразумијева не само чињеницу да је враћена имовина већ и да су омогућени економски, социјални и други услови да та популација у пуном капацитету пребива у мјесту пребивалишта са перспективом да остане. Све те препреке одрживог повратка, како је даље наведено, не смију да буду разлог да се дозволи надлежним органима на терену да негирају изјаву таквог повратника да жели да се настани на својој пријератној адреси са намјером да тамо трајно живи. Стога, закључио је подносилац захтјева, није чудно да члан 20 ЗПБ прописује за повратнике само два услова за пријаву пребивалишта: утврђен идентитет лица и доказ да је на тој адреси живио прије рата.

7. Даље је наглашено да су са мјестом пребивалишта повезана и многобројна грађанска и политичка права укључујући, а не ограничавајући се на право гласања. Подносилац захтјева истиче да се намећу додатне препреке како повратничка популација (према којој је извршено етничко чишћење) не би путем демократских избора утицала на стварање прилика и атмосфере за одржив повратак. Примјена оспорених одредаба, према мишљењу подносиоца захтјева, омогућава да се повратницима брише њихово законито пријављено пребивалиште, што је недопустиво посебно када се има у виду да је пребивалиште основ за многа права која повратници у БиХ остварују (активно и пасивно бирачко право, могућност добијања донације за обнову порушених кућа, право пријаве на конкурс итд.).

8. У захтјеву је, такође, наведено да супротстављеност оспорених одредаба Поглављу IV ЗПБ омогућава тенденциозно тумачење и дискриминишуће поступање надлежних полицијских органа према повратницима у примјени ЗПБ, што је директно супротно са Анексом 7 у којем се у члану 1 тачка 3а) ради стварања услова погодних за повратак избјеглих и расељених лица наводи обавеза: "а) укидање унутрашњег законодавства и административних пракси са дискриминишућом намјером или ефектом."

9. Иако је чињеница да формулација оспорених чланова не прави разлику између појединаца или група у смислу етничке припадности, подносилац захтјева сматра да у стварности оспорене одредбе садрже инхерентне дистинкције етничке природе ако се посматрају у историјском контексту. Дистинкције између појединаца или група су прављене у прошлости, када су протјеривани држављани БиХ у највећем броју са простора ентитета РС махом бошњачке и хрватске етничке припадности. Сада, када те исте избјеглице и расељена лица покушавају да се пријаве на пријератним мјестима пребивалишта, према мишљењу подносиоца захтјева, стварају се неоправдане правно-административне баријере. На основу наведеног, подносилац захтјева сматра да оспорене одредбе нису у складу са стандардима права на повратак избјеглица и расељених лица самостално и у вези са забраном дискриминације, те неоправдано ограничавају право на пријаву пребивалишта.

10. Предложено је да Уставни суд утврди да оспорене одредбе нису у складу са Уставом БиХ и да их стави ван снаге.

б) Одговор на захтјев

11. Уставноправна комисија Дома народа Парламентарне скупштине БиХ је доставила мишљење у којем је констатовала да су предметни захтјев поднијели делегати из Клуба бошњачког народа у Дому народа, те да ће одлуку о захтјеву донијети Уставни суд.

IV. Релевантни прописи

12. У **Закону о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине** ("Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 32/01 и 56/08) релевантне одредбе гласе:

Члан 1.

Овим законом се уређује пребивалиште и боравиште држављана Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: држављанин) и боравиште расељених лица у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: расељено лице).

Све одредбе овог закона односе се једнако на све држављане, осим ако није другачије предвиђено у посебним одредбама у поглављу IV овог закона.

Нити једна одредба овог закона се не смије тумачити тако да ограничава право држављана на слободан избор мјеста пребивалишта/ боравишта.

Члан 8.

Приликом пријављивања и одјављивања пребивалишта или боравишта држављани су дужни да дају тачне и истините податке.

У року од 60 дана од успоставе пребивалишта или 60 дана након ступања на снагу овог закона, који год период је дужи, држављанин подноси захтјев за пријаву пребивалишта/боравишта надлежном органу у мјесту свог пребивалишта или боравишта наводећи своју кућну адресу. Заједно за захтјевом он подноси личну карту или други доказ идентитета.

При пријави пребивалишта малољетника, која је узрокована промјеном пребивалишта лица/органи који су наведени у члану 7. став 2., поступају у складу са поступком наведеним у ставу 2. овог члана подносећи родни лист малољетника.

При пријави пребивалишта по рођењу дјетета лица/органи наведени у члану 7. став 2. пријављују дијете код надлежног органа у року од 60 дана након рођења

дјетета поступајући у складу са поступком утврђеним у ставу 2. овога члана, подносећи родни лист дјетета.

Одјава пребивалишта може се извршити непосредно код надлежног органа или по службеној дужности. По пријему захтјева за пријаву пребивалишта, у складу са поступком утврђеним у претходним ставовима овога члана, надлежни орган пријављује пребивалиште држављанина када се претходно изврши одјава пребивалишта. Надлежни орган којем је поднесен захтјев за пријаву пребивалишта по службеној дужности обавјештава надлежни орган у мјесту ранијег пребивалишта држављанина, ради одјаве пребивалишта. О одјави пребивалишта обавјештава се надлежни орган којем је поднесен захтјев за пријаву пребивалишта.

Поступак од подношења захтјева за пријаву пребивалишта до одјаве ранијег пребивалишта и од пријаве новог пребивалишта не може трајати дуже од 15 дана.

Надлежни орган је дужан да држављанину одмах изда потврђену копију обрасца пријаве, која ће служити као доказ да је лице извршило пријаву пребивалишта како је предвиђено овим законом. Потврђени образац, такође, служи као доказ да је надлежни орган омогућио одјаву ранијег пребивалишта држављанина.

Члан 8а.

Ако надлежни орган у поступку спроведеном по службеној дужности или по захтјеву странке која има правни интерес утврди да је држављанин БиХ пријавио пребивалиште или боравиште супротно одредбама члана 8. став 1. овог закона, рјешењем ће поништити пребивалиште.

Поглавље IV - ПОСЕБНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 16.

Лица на која се односе одредбе из ове главе су расељена лица и повратници.

Члан 17.

Повратник у своје пребивалиште прије сукоба из којег се није никад одјавио, односно није одјављен, тиме поново успоставља своје пребивалиште прије сукоба и није дужан поново пријављивати пребивалиште.

Члан 18.

Повратник који се, прије ступања на снагу овог закона, одјавио или је по службеној дужности био одјављен из свог пребивалишта прије сукоба има право на олакшану поновну пријаву како је то наведено у овом поглављу.

Члан 19.

У случају да у пребивалишту прије сукоба надлежни орган више не посједује евиденцију која садржи податке о пребивалишту за одређеног држављанина, надлежни орган у пребивалишту прије сукоба дужан је утврдити мјесто у којем је лице имало пребивалиште прије сукоба код органа који тренутно посједује наведену евиденцију.

У случају да из било којег разлога није могуће утврдити његово пребивалиште прије сукоба у смислу става 1. овог члана, повратник има право да му се олакша поново пријављивање у складу са одредбама овога закона.

Члан 20.

Повратник који има право да му се олакша поновно пријављивање надлежном органу предочава одговарајући доказ идентитета и документ којим доказује своје пребивалиште прије сукоба у року од 60 дана након повратка у своје пребивалиште прије сукоба. За олакшано поновно пријављивање не може се тражити ниједан други документ осим докумената којима се доказује идентитет или пребивалиште прије сукоба.

Ако не може предочити документ којим доказује свој идентитет или пребивалиште прије сукоба, повратник има право да докаже свој идентитет или пребивалиште прије сукоба другим средствима, укључујући и изјаве тог повратника или изјаве које дају друга лица у корист повратника.

Члан 21.

Путем олакшаног поновног пријављивања повратник успоставља своје пребивалиште прије сукоба, о чему се издаје потврда.

Члан 22.

Одмах након издавања личне карте повратнику у његовом пребивалишту прије сукоба, надлежни орган у пребивалишту прије сукоба обавјештава надлежни орган у мјесту у којем је повратник боравио као расељено лице о томе да је повратник поновно успоставио своје пребивалиште.

Надлежни орган у ранијем боравишту одмах по пријему такве обавијести врши по службеној дужности одјављивање повратника из његовог ранијег боравишта.

Исти надлежни орган о одјави одмах обавјештава датог држављанина и надлежни орган у поновно успостављеном пребивалишту прије сукоба.

Овај поступак ће се завршити у року од 15 дана након што се повратник пријавио за олакшану поновну пријаву.

Овај члан се не односи на повратника из иностранства.

Члан 23.

Сва расељена лица су дужна да пријаве своје боравиште.

Члан 24.

Расељено лице које добровољно одлучи да успостави ново боравиште има право на олакшану пријаву.

Члан 25.

Расељено лице које има право да му се олакша пријављивање надлежном органу предочава одговарајући доказ идентитета и документ којим доказује своје претходно боравиште у року од 60 дана након успоставе свог новог боравишта. За олакшано пријављивање не може се тражити ниједан други документ осим докумената којима се доказује идентитет или раније боравиште расељеног лица.

Ако не може предочити документ којим доказује свој идентитет или раније боравиште, расељено лице има право да докаже свој идентитет или своје раније боравиште другим средствима, укључујући и изјаве тог расељеног лица или изјаве које дају друга лица у корист расељеног лица.

Члан 26.

Путем олакшаног пријављивања расељено лице успоставља своје ново боравиште о чему се издаје потврда.

Члан 27.

Одмах након издавања личне карте расељеном лицу у његовом новом боравишту, надлежни орган у новом боравишту обавјештава надлежни орган у ранијем боравишту о новом боравишту расељеног лица.

Надлежни орган у ранијем боравишту одмах по пријему такве обавијести врши по службеној дужности одјављивање расељеног лица из његовог ранијег боравишта.

Исти надлежни орган о одјави одмах обавјештава дато расељено лице и надлежни орган о новом боравишту.

Овај поступак се завршава у року од 15 дана након што се расељено лице пријавило за олакшану пријаву.

Овај члан се не односи на расељено лице чије је раније боравиште било у иностранству.

Član 28.

Raseljeno lice koje dobrovoljno odluči da uspostavi prebivalište u drugom mjestu, a ne u svom prebivalištu prije sukoba, prijavljuje nadležni organ u novom prebivalištu u skladu sa poglavljem II ovog zakona.

13. U **Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o prebivalištu i boravištu državljana Bosne i Hercegovine** ("Službeni glasnik Bosne i Hercegovine" broj 58/15) relevantne odredbe glase:

Član 2.

Član 8. mijenja se i glasi:

"Član 8. st. 2, 3, 4, 5. i 6.

[...]

(2) U postupku prijavljivanja prebivališta i adrese stanovanja državljani su dužni da prilože dokaz da imaju valjan osnov za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuju. Kao dokazom da državljanin ima valjan osnov za prebivalište na adresi na kojoj se prijavljuje smatra se jedan od sljedećih dokaza:

a) dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stana, kuće ili drugog objekta za stanovanje;

b) ovjereni ugovor o zakupu ili ovjereni ugovor o podstanarskom odnosu uz ovjereni dokaz o vlasništvu ili suvlasništvu ili posjedu stanodavca;

c) potvrda da se pred nadležnim organom vodi spor o vlasništvu, odnosno da je pokrenut postupak legalizacije ili uknjižavanja objekta, stana ili kuće na adresi na kojoj se prijavljuje prebivalište.

(3)Kao valjan dokaz za prebivalište smatrat će se i ovjerena izjava stanodavca iz koje je vidljivo da stanodavac ispunjava uslove propisane tač. a), b) i c) iz pretходnog stava ovog člana i da daje pristanak da određeno lice bude prijavljeno na njegovoj adresi stanovanja.

(4) Bračni ili vanbračni partneri i srodnici prvog stepena u pravoj liniji (roditelji i djeca), usvojioci i usvojenici, u postupku prijave prebivališta, mogu podnijeti zahtjev za prijavu prebivališta na adresi već prijavljenog bračnog ili vanbračnog partnera ili srodnika prvog stepena u pravoj liniji, odnosno usvojioca ili usvojenika samo uz dokaz o bračnom ili vanbračnom stanju, srodstvu ili usvojenju, bez pribavljanja dokaza iz stava 2. ovog člana, uz evidentiranje postojanja ovakvog odnosa.

(5) Nadležni organi socijalnog starања, starački domovi, gerijatrijske i druge specijalizovane zdravstvene ustanove dužne su da relevantne podatke o adresama stanovanja štićenika i korisnika svojih usluga, državljana Bosne i Hercegovine, koji u postupku prijave prebivališta ne mogu obezbijediti dokaze iz stava 2. ovoga člana, dostave nadležnom organu za prijavljivanje prebivališta radi dokazivanja valjanog osnova za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju.

(6) Državljanima Bosne i Hercegovine koji su u stanju socijalne potrebe i ne mogu obezbijediti dokaze iz stava 2. ovog člana, a nisu kod nadležnih organa socijalnog starања evidentirani kao korisnici pomoći, mogu od nadležnog organa socijalnog starања zahtijevati pomoć u pribavljanju dokaza o valjanom osnovu za prijavu prebivališta na adresi na kojoj se prijavljuju.

[...]"

Član 3.

Član 8a. mijenja se i glasi:

"Član 8a.

Nadležni organi su dužni da, u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona, za svakog državljanina sa evidentiranim prebivalištem izvrše provjeru ispunjenosti uslova iz člana 8. st. 2., 3. i 4. Dokazi se mogu prikupljati elektronskim putem uz korišćenje digitalno potpisanih podataka kod organa nadležnih za vođenje evidencija u kojima se nalaze relevantni podaci.

U postupku provjere ispunjenosti uslova, nadležni organi su dužni da s posebnom pažnjom i razumijevanjem cijene dokaze za osjetljive i socijalno ugrožene kategorije državljana BiH iz člana 8. st. 4., 5. i 6.

U postupku provjere ispunjenosti uslova, mogu se kao relevantne koristiti: matične knjige, evidencije nekretnina, zavoda za zapošljavanje, zdravstvene zaštite, penzijsko-invalidskog osiguranja, korisnika komunalnih i drugih usluga i sl., o čemu će posebno uputstvo donijeti direktor Agencije."

Član 4.

Iza člana 8a. dodaju se čl. 8b., 8c., 8d. i 8e. koji glase:

[...]

Član 8c.

Ukolико nadležni organ u postupku provedenom po službenoj dužnosti ili po zahtjevu stranke koja ima pravni interes utvrdi da je državljanin BiH prijavio prebivalište supротno odredbama člana 8. stav 1. ovog zakona, rješenjem će poništiti prebivalište.

[...]

V. Dopustivost

14. Pri ispitivanju dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3a) Ustava Bosne Hercegovine.

15. Član VI/3a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud ima isključiv nadležnost da odlučuje u sporovima koji po ovom Ustavu nastaju između entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, ili između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali se ne ograničavajući samo na to:

Da li je odluka nekog entiteta da uspostavi specijalni paralelni odnos sa nekom od susjednih država saglasna ovom Ustavu, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

Da li je neki član ustava ili zakona entiteta u saglasnosti sa ovim Ustavom.

Sporove mogu pokretati samo članovi Predsjedništva, predsjedavajući Ministarskog savjeta, predsjedavajući ili zamjenik predsjedavajućeg bilo kojeg vijeća Parlamentarne skupštine, jedna četvrtina članova bilo kojeg vijeća Parlamentarne skupštine ili jedna četvrtina bilo kog zakonodavnog vijeća nekog entiteta.

16. Budući da je zahtjev za ocjenu ustavnosti državnog zakona podnijela jedna četvrtina delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, Ustavni sud konstatuje da je zahtjev podnijelo ovlašćeno lice iz člana VI/3a) Ustava Bosne i Hercegovine.

17. Osim toga, Ustavni sud zapaža da je predmet zahtjeva ocjena ustavnosti zakona koji je donijela Parlamentarna skupština BiH. S tim u vezi, Ustavni sud naglašava da je u svojoj dosadašnjoj praksi usvojio stanovište da odredba člana VI/3a) Ustava Bosne i Hercegovine ne propisuje eksplicitnu nadležnost Ustavnog suda da ocjenjuje ustavnost zakona ili odredbe zakona Bosne i Hercegovine. Međutim, supstancionalni pojam nadležnosti određenih samim Ustavom Bosne i Hercegovine sadrži u sebi titulus Ustavnom sudu za takvu nadležnost, posebno kada se uzme u obzir ulogа Ustavnog suda kao tijela koje podržava Ustav Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 2/11* od 16. novembra

2010. године, став 44, доступна на web-страници Уставног суда: www.ustavnisud.ba).

18. Имајући у виду одредбе члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 19 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је предметни захтјев допустив, зато што га је поднио овлашћени субјекат, те да не постоји ниједан формални разлог из члана 19 Правила Уставног суда због којег захтјев није допустив.

VI. Меритум

19. Подносилац захтјева тврди да су оспореним одредбама повријеђена права повратника, и то право на слободу кретања и пребивалишта из члана II/3м) Устава БиХ и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, затим, право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава БиХ и право на повратак избјеглица и расељених лица из члана II/5 Устава БиХ у вези са Анексом 7 Општег оквирног споразума за мир у БиХ.

Право на слободу кретања и пребивалишта

20. Устав Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Члан II/3.м)

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

м) Право на слободу кретања и пребивалишта.

(...)

21. Члан 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију у релевантном дијелу гласи:

Свако ко се законито налази на територији једне државе има, на тој територији, право на слободу кретања и слободу избора боравишта.

22. Уставни суд најприје указује да је у предмету број *У 27/13* одлучивао о томе да ли је Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана БиХ од 17. јула 2013. године штетан по витални интерес бошњачког народа и закључио да "Приједлог закона не садржи нити једну одредбу која ставља у повољнији или неповољнији положај било који од конститутивних народа, у конкретном случају бошњачки народ, нити утиче на уставно право на повратак избјеглица и расељених лица, због чега није повријеђен витални интерес бошњачког народа" (види, Уставни суд, Одлука број *У 27/13* од 29. новембра 2013. године, став 27, доступна на web-страници Уставног суда, www.ustavnisud.ba). У цитираној одлуци Уставни суд је навео да, "уопштено гледајући начин на који се законски регулише, ово питање може имати импликације и на повратак избјеглица и расељених лица. Имајући у виду да је током ратних дешавања у Босни и Херцеговини дошло до значајног помјерања становништва из њихових пријератних пребивалишта, Уставни суд сматра да питање повратка избјеглица и расељених лица у њихова пријератна пребивалишта представља витални национални интерес свих конститутивних народа, па тако и бошњачког. (…) При томе Уставни суд сматра да Приједлог закона не садржи нити једну одредбу која ставља у повољнији или неповољнији положај било који од конститутивних народа" (*op. cit., У 27/13*, ст. 23 и 24).

23. У односу на оспорене одредбе измијењеног члана 8 Закона о измјенама и допунама, Уставни суд запажа да су ставом 2 тач. а), б) и ц) дефинисани докази који се сматрају ваљаним правним основом за пребивалиште на адреси на којој се пријављује држављанин БиХ. Према наведеној одредби, ваљаним доказима за пријаву пребивалишта сматрају се доказ о својини или сусвојини или посједу стана, куће или другог објекта за становање, затим, овјерен уговор о закупу или подстанарском односу уз овјерен доказ о својини или сусвојини или посједу станодавца, као и потврда да се пред надлежним органом води спор о својини, односно да је покренут поступак легализовања или укњижбе објекта, стана или куће на адреси на којој се пријављује пребивалиште. Као ваљан доказ прописана је и овјерена изјава станодавца из које је видљиво да он испуњава услове прописане тач. а), б) и ц) из става 2 и да даје пристанак да одређено лице буде пријављено на његовој адреси становања. Ставом 4 прописано је да брачни и ванбрачни партнери и сродници првог степена у правој линији (родитељи и дјеца), усвојиоци и усвојеници у поступку пријаве пребивалишта могу да поднесу захтјев за пријаву пребивалишта на адреси већ пријављеног брачног или ванбрачног партнера или сродника првог степена у правој линији, односно усвојиоца или усвојеника уз доказ о брачном или ванбрачном стању, сродству или усвојењу, без прибављања осталих доказа из става 2 члана 8. Даље, одредбама става 5 обавезани су органи социјалног старања, старачки домови и друге специјализоване здравствене установе да релевантне податке о адресама становања штићеника и корисника њихових услуга који су држављани БиХ а који у поступку пријаве пребивалишта не могу да обезбиједе доказе из става 2 члана 8, доставе надлежном органу за пријаву пребивалишта ради доказивања ваљаног основа за пријаву пребивалишта на адреси на којој се пријављују. Ставом 6 држављанима БиХ који су у стању социјалне потребе и који не могу да обезбиједе доказе из става 2 члана 8 омогућава се да од надлежног органа захтијевају помоћ у прибављању доказа ради пријаве пребивалишта.

24. У односу на оспорене одредбе члана 8а, Уставни суд запажа да је ставом 1 тог члана прописана провјера свих евидентираних пребивалишта у року од пет година од дана ступања на снагу Закона о измјенама и допунама (ступио на снагу 29. јула 2015. године). У ту сврху прописана је могућност да се електронским путем прикупе подаци из евиденција других органа умјесто да грађани лично достављају доказе. Такође, ст. 2 и 3 наведеног члана прописана је обавеза надлежних органа да са посебном пажњом и разумијевањем оцијене доказе за осјетљиве и социјално угрожене категорије држављана БиХ, те да у поступку провјере да ли су испуњени услови за пријаву пребивалишта као релевантне могу да се користе матичне књиге, евиденције непокретности, завода за запошљавање, завода здравствене заштите, пензијско-инвалидског осигурања, корисника комуналних услуга и сл.

25. Уставни суд, даље, истиче да је Савјет министара БиХ 17. јула 2013. године Парламентарној скупштини БиХ уз Приједлог закона о измјенама и допунама ЗПБ доставио образложење за предложене измјене и допуне. У наведеном образложењу као разлози за доношење Закона о измјенама и допунама наведене су стварне потребе произашле из практичне примјене прописа у вези са електронским потписом, те потребе да се побољша законски текст прецизирањем услова за пријаву и одјаву пребивалишта и боравишта ради спречавања злоупотребе тог института. У образложењу је, такође, наведено да је "стратегија развоја система докумената била од круцијалног значаја да БиХ добије безвизни режим. Стратегијом је предвиђено унапређење система личних докумената. Полазни основ за систем личних докумената су поуздане евиденције пребивалишта и боравишта. Ма колико у безбједносном смислу била квалитетна, лична документа ће представљати

'мртво слово' ако иза њих не стоје тачне евиденције пребивалишта и боравишта на којима се могу лоцирати лица на чије име гласе. Међународна сарадња у области извршења санкција је европски стандард а незамислива је без поузданих евиденција пребивалишта и боравишта. БиХ је једна од ријетких држава која уопште у дипломатско-конзуларним представништвима нема евиденција својих држављана који бораве на подручју које покрива".

26. Имајући у виду наведено, а у односу на наводе подносиоца захтјева да су повратници изложени правној несигурности, јер је могуће да у примјени оспорених одредаба полицијски органи пристрасно и тенденциозно тумаче закон, Уставни суд сматра да се ради о тези која се заснива на претпоставкама које се односе на будуће поступање ових органа. Осим тога, неспорно је да је рад полицијских органа регулисан законом, као и да постоји судска заштита чак и у случају евентуалних незаконитих радњи тих органа. У вези са наводима подносиоца захтјева да се оспореним одредбама намеће материјална издавања повратницама због трошкова нотарских услуга, плаћања такса и других накнада приликом прикупљања потребних докумената, Уставни суд запажа да, насупрот постојању одређених материјалних трошкова, стоји неспоран јавни интерес да се приликом пријаве пребивалишта обезбиједе тачни и истинити подаци. Поред тога, Уставни суд истиче да је законима којима су прописане таксе и друге накнаде приликом прикупљања података, на примјер из катастра и других јавних евиденција, прописано и ослобађање од њихових плаћања за социјално угрожене категорије, затим, да су предметни трошкови исти за повратнике као и за све остале држављане и, коначно, да предметни закон не успоставља нити регулише поменуте накнаде. С тим у вези, Уставни суд, такође, наглашава да је ставом 6 члана 8 Закона о измјенама и допунама прописано да "држављани Босне и Херцеговине који су у стању социјалне потребе и који не могу да обезбиједе доказе из става 2 овога члана, а нису код надлежних органа социјалног старања евидентирани као корисници помоћи, могу да захтијевају од надлежнога органа социјалног старања помоћ у прибављању доказа о ваљаном основу за пријаву пребивалишта". Даље, у погледу навода подносиоца захтјева о потешкоћама и немогућности да се прикупе потребна документа, Уставни суд запажа да су оспореним одредбама члана 8а. став 3 Закона о измјенама и допунама као релевантни подаци у поступку провјере да ли су испуњени услови прописани подаци из матичних књига, евиденција непокретности, завода за запошљавање, здравствене заштите, установа комуналних услуга и сл.

27. Уставни суд наглашава важност права на пријаву пребивалишта као правног основа за остваривање бројних других права држављана БиХ у мјестима пребивалишта, почев од активног и пасивног бирачког права, права на запошљавање, здравствену заштиту, добивање донација за обнову порушене имовине итд. Уставни суд прихвата образложење које је дато уз Приједлог закона о измјенама и допунама приликом његовог упућивања у парламентарну процедуру да се у конкретном случају ради о побољшању текста основног закона и прецизирању услова за пријављивање и одјављивање пребивалишта и боравишта с циљем спречавања злоупотреба ових института. Анализирајући оспорене одредбе, посебно са аспекта разлога који су наведени у захтјеву, Уставни суд не може да утврди да се њима на било који начин мијењају постојећа законска рјешења која се односе на слободу кретања и пребивалишта расељених лица и повратника, нити оне имају икакве негативне импликације у односу на уставно право на повратак избјеглица и расељених лица у мјеста у којим су живјели прије рата сходно члану II/5 Устава БиХ. Такође, Уставни суд сматра да су неосновани наводи подносиоца захтјева о супротстављености оспорених одредаба Поглављу IV ЗПБ којим је прописана олакшана пријава пребивалишта повратника и расељених лица (уз идентификациони документ и документ којим доказује своје пребивалиште прије сукоба) у ситуацији када повратници који су пријавили своје пребивалиште сходно Поглављу IV, заједно са свим осталим држављанима са евидентираним пребивалиштем, подлијежу контроли евидентираног пребивалишта. При томе Уставни суд запажа да је законодавац, прописујући доказе који могу бити ваљан правни основ за пријаву пребивалишта, прописао широк спектар доказа за које Уставни суд сматра да су разумни и објективни. Осим тога, законодавац је чланом 8а. ст. 2 и 3 Закона о измјенама и допунама прописао и одређене олакшице за држављане са евидентираним пребивалиштем приликом контроле да ли су испуњени услови за пријаву. При томе Уставни суд истиче да је чланом 1 став 3 ЗПБ прописано "да се ниједна одредба тог закона не смије тумачити тако да ограничава право држављана на слободан избор мјеста пребивалишта". Имајући у виду наведено, Уставни суд сматра да оспореним одредбама није стављен претјеран терет на повратнике који су пријавили своја пребивалишта прије сукоба уз олакшану пријаву а који подлијежу контроли свих евидентираних пребивалишта у односу на јавни интерес који се огледа у обезбјеђењу тачних и истинитих евиденција о пријављеним пребивалиштима и у потреби да се унаприједи систем личних докумената.

28. Уставни суд закључује да оспореним одредбама није повријеђено право повратника на слободу кретања и пребивалишта из члана II/3м) Устава БиХ и члана 2 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

Недискриминација

29. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине гласи:

Члан II/4. Недискриминација

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално и социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

Члан 14 Европске конвенције гласи:

Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза с неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.

30. Члан II/5 Устава Босне и Херцеговине гласи:

Члан II/5. Избјеглице и расељена лица

Све избјеглице и расељена лица имају право да се слободно врате својим домовима. Они имају право, у складу с Анексом 7 Општег оквирног споразума, на повратак имовине које су били лишени за вријеме непријатељстава од 1991. године и на накнаду за ону имовину која им не може бити враћена. Све обавезе или изјаве о таквој имовини, дате под присилом, су ништавне.

31. **Анекс VII Општег оквирног споразума за мир – Споразум о избјеглицама и расељеним лицима** у релевантном дијелу гласи:

Члан I став 3 тачка а)

[...]

Стране ће предузети све потребне кораке за спречавање активности, унутар своје територије, које би угрозиле или спријечиле безбједан и добровољан повратак избјеглица и расељених лица. Да би показали своје опредјељење за обезбјеђивање пуног постизања људских права и основних слобода свих лица у својој јурисдикцији и за стварање без одлагања услова погодних за повратак избјеглица и расељених лица стране ће предузети одмах сљедеће мјере за изградњу повјерења:

а) укидање унутрашњег законодавства и административних пракси са дискриминацијском намјером или ефектом;

[...]

32. Уставни суд подсјећа да, према пракси Уставног суда и пракси Европског суда за људска права, дискриминација наступа ако се лице или група лица која се налазе у аналогној ситуацији различито третирају на основу пола, расе, боје, језика, вјере (...) у погледу уживања права из Европске конвенције, а не постоји објективно и разумно оправдање за такав третман (види, Европски суд за људска права, *Белгијски језички случај*, пресуда од 9. фебруара 1967. године, Серија А број 6, став 10). При томе је неважно да ли је дискриминација посљедица различитог законског третмана, или примјене самог закона (види, Европски суд за људска права, *Ирска против Велике Британије*, пресуда од 18. јануара 1978. године, Серија А број 25, став 226). Најзад, према пракси Европског и Уставног суда, неки акт или пропис је дискриминишући ако прави разлику између појединаца или група које се налазе у сличној ситуацији, те ако у том разликовању изостане објективно и разумно оправдање, односно ако није било разумног односа пропорционалности између употријебљених средстава и циљева чијем остварењу се тежи.

33. Подносилац захтјева сматра да су оспореним одредбама повријеђена права повратника на забрану дискриминације у вези са правом на слободу кретања и пребивалишта из члана II/3м) Устава БиХ и правом избјеглица и расељених лица да се слободно врате у своје домове из члана II/5 Устава БиХ. При томе подносилац захтјева истиче да су оспореним одредбама повријеђена права Бошњака и Хрвата који желе да се врате на просторе Републике Српске одакле су у вријеме ратног сукоба протјерани због своје етничке припадности. У вези с наведеним, Уставни суд запажа да је у претходним ставовима ове одлуке утврдио да оспореним одредбама нису повријеђена права повратника на слободу кретања и пребивалишта. У односу на наводе подносиоца захтјева да су примјеном оспорених одредаба повратници бошњачке и хрватске националности у РС дискриминисани у вези са својим правом на слободан повратак у своје домове, Уставни суд је већ навео да не може да утврди да се оспореним одредбама ни на који начин мијењају постојећа законска рјешења која се односе на повратак избјеглица и расељених лица и њихове имовине. Уставни суд запажа да подносилац захтјева није понудио аргументе којима би оправдао своје наводе о томе да су примјеном оспорених одредаба повратници бошњачке и хрватске националности различито третирани у односу на друге држављане на које се, такође, односе оспорене одредбе. С тим у вези, Уставни суд наглашава да је чланом 1 став 2 ЗПБ прописано "да се све одредбе тог закона односе једнако на све држављане, осим ако није другчије предвиђено у посебним одредбама у Поглављу IV тог закона".

34. Имајући у виду све наведено, Уставни суд не може да закључи да оспорене одредбе отварају питање дискриминације забрањене чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са правом на слободу кретања и пребивалишта и слободан повратак избјеглица и расељених лица у своје домове. Такође, оваквим легислативним дјеловањем у области уређења права на пребивалиште и провјере евидентираних пребивалишта законодавац ни на који начин није довео у питање право било којег држављанина Босне и Херцеговине да слободно одабере мјесто пребивалишта, нити му је ограничио слободу кретања у смислу члана II/3м) и II/5 Устава Босне и Херцеговине.

35. На основу наведеног, Уставни суд сматра да су неосновани наводи подносиоца захтјева да се оспореним одредбама дискриминишу држављани Босне и Херцеговине који су, због своје етничке припадности, протјерани у вријеме ратних сукоба, те да оспорени чланови не крше члан II/4 Устава Босне и Херцеговине у вези са правима из члана II/3м) и II/5 Устава БиХ.

VII. Закључак

36. Уставни суд закључује да оспореним одредбама Закона о измјенама и допунама којима је прописана провјера испуњености услова за пријаву пребивалишта за повратнике као и за све остале држављане БиХ није прекршено право на слободу кретања и пребивалишта повратницима из члана II/3м) Устава БиХ.

37. Такође, оспореним одредбама Закона о измјенама и допунама није прекршено право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава БиХ у вези са чланом II/3м) и II/5 Устава БиХ, будући да конкретним легислативним дјеловањем у области уређења права на пребивалиште и провјере евидентираних пребивалишта законодавац ни на који начин није довео у питање право било којег држављанина Босне и Херцеговине да слободно одабере мјесто пребивалишта, нити му је ограничио слободу кретања и повратак у његову имовину прије ратног сукоба у БиХ.

38. На основу члана 59 ст. (1) и (3) Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

39. У смислу члана 43 Правила Уставног суда, анекс ове одлуке чини издвојено мишљење супротно одлуци предсједника Уставног суда Мирсада Ћемана.

40. Према члану VI/5 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Мирсад Ћеман, с. р.

Издвојено мишљење
предсједника Мирсада Ћемана супротно одлуци

У предмету број У 27/13 Уставни суд је испитивао само регуларност поступка, односно захтјев да се утврди постојање или непостојање уставног основа за изјаву да се Приједлог закона о измјенама и допунама Закона о пребивалишту и боравишту држављана Босне и Херцеговине сматра штетним по витални интерес (бошњачког народа). Међутим, у овоме случају (У 5/15) Уставни суд је разматрао захтјев за оцјену уставности усвојеног закона. Неспорно, ради се о два различита уставноправна аспекта.

Међутим, круцијално уставноправно питање уопштено, па и у оба ова случаја, према моме мишљењу, јесте у каквом су **односу са питањем уставности** неког закона **начело владавине права** (правна сигурност) из члана I/2 Устава Босне и Херцеговине у корелацији са правом на слободу кретања и пребивалишта из члана II/3м) Устава БиХ, као и **начело пропорционалности, односно баланса легитимних интереса** (који произилазе из Европске конвенције за

заштиту људских права и основних слобода и њених протокола као саставног дијела Устава БиХ)?! Нарочито зато што су оба ова начела, **неспорно, високе и вишезначне уставне категорије и стандарди**. Да ли за закон који не испуњава стандарде владавине права и пропорционалности, односно баланса легитимних интереса може да се устврди да је неуставан? Према моме мишљењу-ДА.

У издвојеном мишљењу у предмету број У 27/13 образложио сам корелацију ових начела са категоријом "витални национални интерес". При оцјени уставности начелно, али и за конкретан случај, поставља се, такође, суштинско питање да ли спорни закон испуњава строге критеријуме и стандарде начела владавине права (правне сигурности), односно да ли је спорни закон у складу са начелом пропорционалности, односно баланса легитимних интереса као неспорних уставних категорија и стандарда. Према моме мишљењу-НЕ.

Уставни суд је, да подсјетим, у Одлуци број У 27/13 оцијенио, поред осталог, да "уопштено гледајући, начин на који се законски регулише пријављивање пребивалишта и боравишта свих држављана **може да има** импликације на поштивање једног од основних људских права из Устава Босне и Херцеговине – права на слободу кретања и пребивалишта (члан II/3м) Устава Босне и Херцеговине)", односно да може да има "импликације и на повратак избјеглица и расељених лица".

Имајући то у виду, нарочито зато што је усвојена верзија закона (која је предмет оцјене уставности) у спорном дијелу и у суштини идентична ранијем приједлогу закона (повод разматрања у предмету број У 27/13), очигледно је да за Уставни суд, значи и за већину у Уставном суду, то и у овоме случају (усвојени текст Закона) "може да има импликације на поштивање једног од основних људских права из Устава Босне и Херцеговине – права на слободу кретања и пребивалишта (члан II/3м) Устава Босне и Херцеговине)", односно да може да има "импликације и на повратак избјеглица и расељених лица".

Иако то, наравно, не значи увијек, морам да додам да у постојећој констелацији односа у БиХ ово "може" са великом вјероватноћом треба још увијек разумијевати као "ће", посебно у неким дијеловима БиХ.

Дакле, уколико Уставни суд закључује да спорне законске одредбе "могу да имају импликације на поштивање једног од основних људских права из Устава", а истовремено занемарује да је чак и ранија пракса у примјени спорног закона (и без посљедњих новела) очигледно била у правцу отежавања повратка (посебно у неким дијеловима БиХ), онда је занемаривање "квалитета закона" у контексту раније наведених начела приликом оцјене уставности очигледна недослједност.

Стога се, према моме мишљењу, само закон који суштински неће спутавати процедуре за пријаве пребивалишта и боравишта, односно који ће елиминисати у неким аспектима корисна али, у суштини, не увијек неопходна администрирања, може да сматра уставним. У овоме предмету то није случај. Поставља се и питање: Шта је, заправо, *ratio legis* овога закона?

Уважавајући становиште већине, увјерен чак да су нека нормативна рјешења побољшала квалитет спорног закона, ипак, нисам могао подржати одлуку.

S A D R Ž A J

PREDSJEDNIŠTVO BOSNE I HERCEGOVINE

1164 Odluka o učešću policijskih službenika iz Bosne i Hercegovine u mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda na Haitiju (bosanski jezik) 1
Odluka o sudjelovanju policijskih službenika iz Bosne i Hercegovine u mirovnoj misiji Ujedinjenih naroda na Haitiju (hrvatski jezik) 1
Одлука о учешћу полицијских службеника из Босне и Херцеговине у мировној мисији Уједињених нација на Хаитију (српски језик) 2

1165 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 2
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 2
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 3

1166 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 3
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 3
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 4

1167 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 4
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 4
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 5

1168 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 5
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 5
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 6

1169 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 6
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 6
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 6

1170 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 7
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 7
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 7

1171 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće rezerve (bosanski jezik) 8
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće pričuve (hrvatski jezik) 8
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће резерве (српски језик) 8

VIJEĆE MINISTARA BOSNE I HERCEGOVINE

1172 Odluka o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu (bosanski jezik) 9
Odluka o utvrđivanju godišnje kvote radnih dozvola za zapošljavanje stranaca u Bosni i Hercegovini za 2016. godinu (hrvatski jezik) 12
Одлука о утврђивању годишње квоте радних дозвола за запошљавање странаца у Босни и Херцеговини за 2016. годину (српски језик) 15

1173 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 19
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 19
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 19

1174 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 20
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 20
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 20

1175 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 21
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 21
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 21

1176 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 22
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 22
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 22

1177 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 23
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 23
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 23

1178 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 24
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (bosanski jezik) 24
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 24

1179 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 25
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 25
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 25

1180 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 26
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 26
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 26

1181 Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće budžetske rezerve (bosanski jezik) 27
Odluka o interventnom korištenju sredstava tekuće proračunske pričuve (hrvatski jezik) 27
Одлука о интервентном коришћењу средстава текуће буџетске резерве (српски језик) 27

1182 Rješenje o imenovanju zamjenika direktora Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja 28
Rješenje o imenovanju zamjenika ravnatelja Agencije za forenzička ispitivanja i vještačenja (hrvatski jezik) 28

Рјешење о именовању замјеника директора Агенције за форензичка испитивања и вјештачења (српски језик) 28
1183 Rješenje o imenovanju člana Odbora državne službe za žalbe (bosanski jezik) 28
Rješenje o imenovanju člana Odbora državne službe za žalbe (hrvatski jezik) 29
Рјешење о именовању члана Одбора државне службе за жалбе (српски језик) 29
1184 Rješenje o razrješenju direktora Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 29
Rješenje o razrješenju ravnatelja Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 29
Рјешење о разрјешењу директора Института за акредитовање Босне и Херцеговине (српски језик) 29
1185 Rješenje o imenovanju direktora Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 29
Rješenje o imenovanju direktora Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 30
Рјешење о именовању директора Института за акредитовање Босне и Херцеговине (српски језик) 30
1186 Rješenje o razrješenju zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 30
Rješenje o razrješenju zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 30
Рјешење о разрјешењу замјеника директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине (српски језик) 30
1187 Rješenje o razrješenju direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 31
Rješenje o razrješenju direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 31
Рјешење о разрјешењу директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине (српски језик) 31
1188 Rješenje o imenovanju zamjenika direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 31
Rješenje o imenovanju zamjenika direktora agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 31
Рјешење о именовању замјеника директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине (српски језик) 32
1189 Rješenje o imenovanju direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (bosanski jezik) 32
Rješenje o imenovanju direktora Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (hrvatski jezik) 32
Рјешење о именовању директора Агенције за безбједност хране Босне и Херцеговине (српски језик) 32

AGENCIJA ZA LIJEKOVE I MEDICINSKA SREDSTVA BOSNE I HERCEGOVINE

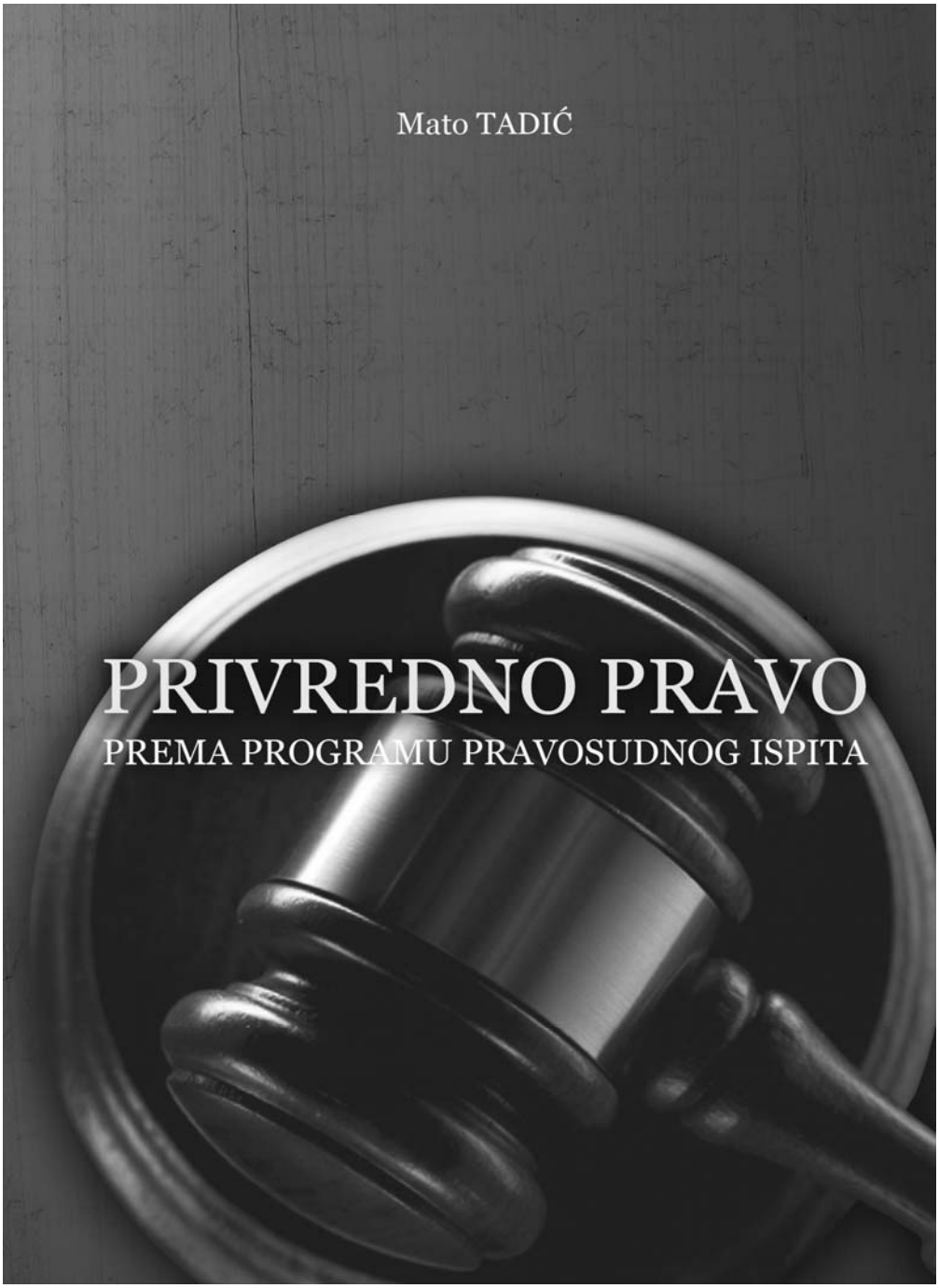
1190 Spisak medicinskih sredstava za koja su izdane potvrde za upis i obnovu upisa u Registar medicinskih sredstava (bosanski jezik) 33
Popis medicinskih sredstava za koja su izdane potvrde za upis i obnovu upisa u Registar medicinskih sredstava (hrvatski jezik) 48
Списак медицинских средстава за која су издате потврде за упис и обнову уписа у Регистар медицинских средстава (српски језик) 63
1191 Spisak medicinskih sredstava koja se ukidaju ili poništavaju iz Registra medicinskih sredstava (bosanski jezik) 78
Popis medicinskih sredstava koja se ukidaju ili poništavaju iz Registra medicinskih sredstava (hrvatski jezik) 78
Списак медицинских средстава која се укидају или поништавају из Регистра медицинских средстава (српски језик) 79

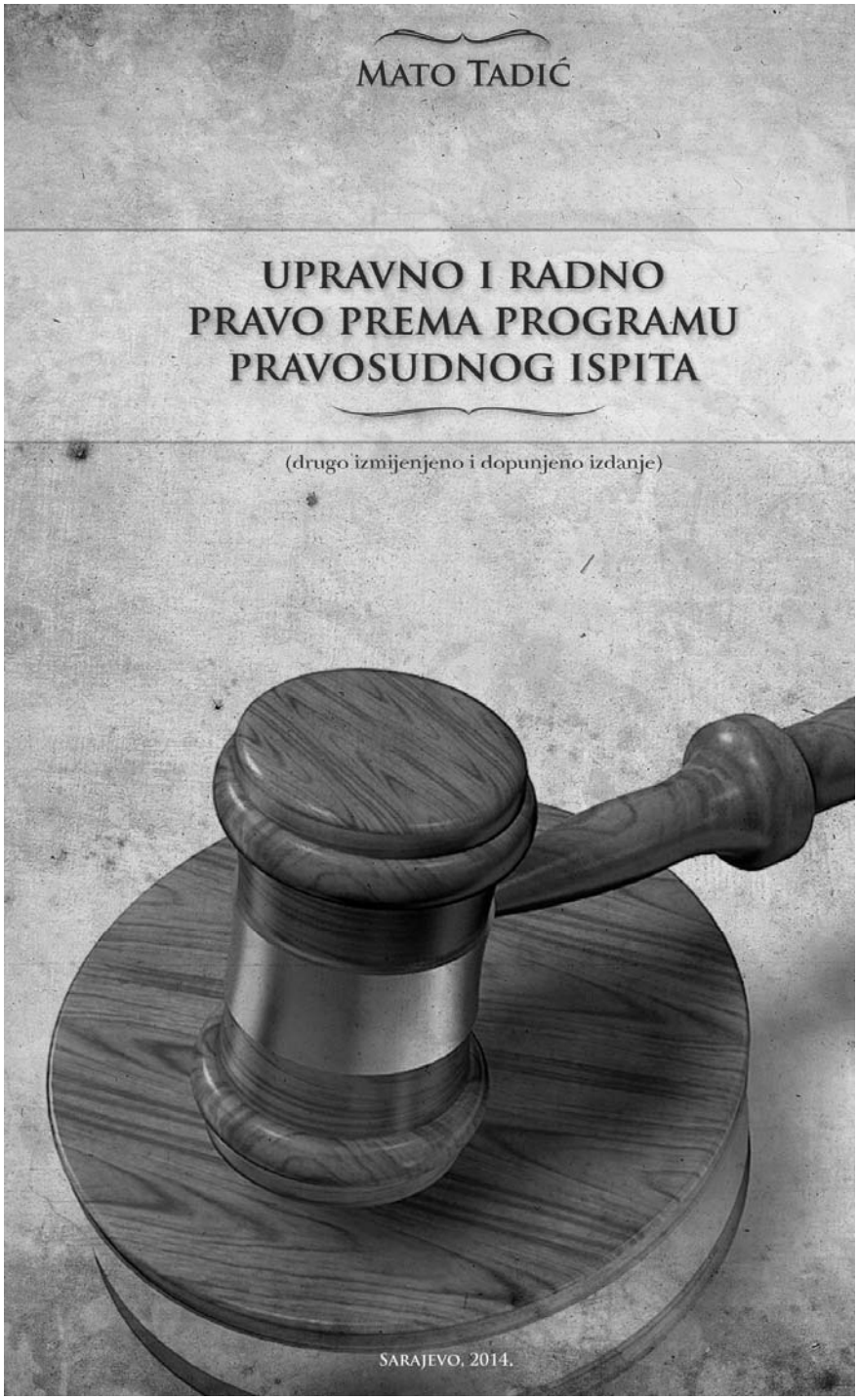
AGENCIJA ZA STATISTIKU BOSNE I HERCEGOVINE

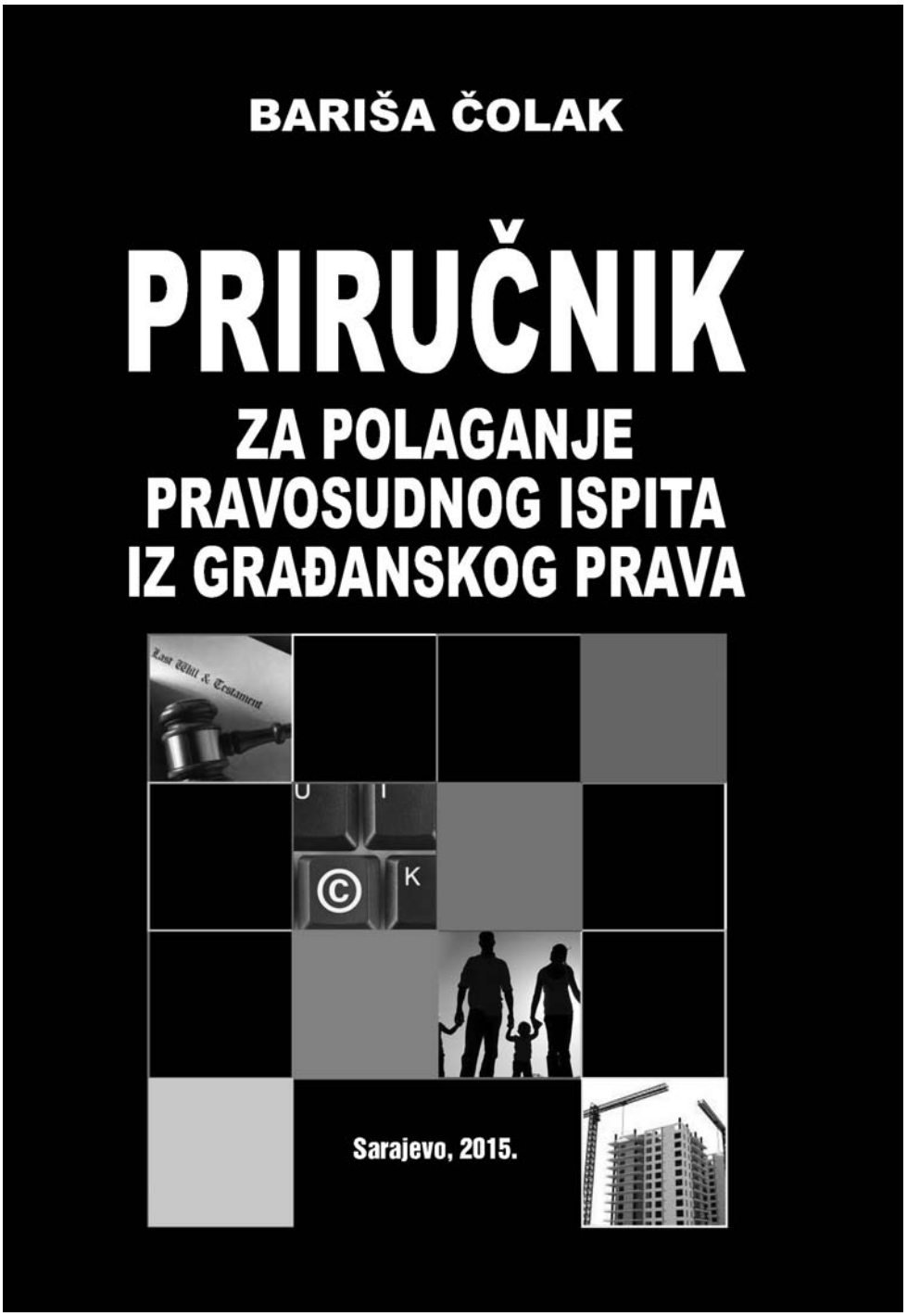
1192 Saopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za oktobar 2015. godine (bosanski jezik) 79
Priopćenje o prosječnoj mjesečnoj bruto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za listopad 2015. godine (hrvatski jezik) 79
Саопштење о просјечној мјесечној бруто плати запослених у Босни и Херцеговини за октобар 2015. године (српски језик) 79
1193 Saopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za oktobar 2015. godine (bosanski jezik) 79
Priopćenje o prosječnoj isplaćenoj mjesečnoj neto plaći zaposlenih u Bosni i Hercegovini za listopad 2015. godine (hrvatski jezik) 80
Саопштење о просјечној исплаћеној мјесечној нето плати запослених у Босни и Херцеговини за октобар 2015. године (српски језик) 80

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE

1194 Odluka broj AP 2052/12 (bosanski jezik) 80
Odluka broj AP 2052/12 (hrvatski jezik) 87
Одлука број АП 2052/12 (српски језик) 93
1195 Odluka broj AP 2639/12 (bosanski jezik) 101
Odluka broj AP 2639/12 (hrvatski jezik) 105
Одлука број АП 2639/12 (српски језик) 108
1196 Odluka broj U 3/13 (bosanski jezik) 113
Odluka broj U 3/13 (hrvatski jezik) 127
Одлука број У 3/13 (српски језик) 141
1197 Odluka broj U 28/14 (bosanski jezik) 156
Odluka broj U 28/14 (bosanski jezik) 162
Одлука број У 28/14 (српски језик) 168
1198 Odluka broj U 5/15 (bosanski jezik) 175
Odluka broj U 5/15 (hrvatski jezik) 181
Одлука број У 5/15 (српски језик) 188

Mato TADIĆ
PRIVREDNO PRAVO
PREMA PROGRAMU PRAVOSUDNOG ISPITA

MATO TADIĆ
UPRAVNO I RADNO PRAVO PREMA PROGRAMU PRAVOSUDNOG ISPITA
(drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje)
SARAJEVO, 2014.

Izdavač: Ovlaštena služba Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Trg BiH 1, Sarajevo - Za izdavača: sekretar Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Bojan Ninković - Priprema i distribucija: JP NIO Službeni list BiH Sarajevo, Džemala Bijedića 39/III - Direktor: Dragan Prusina - Telefoni: Centrala: 722-030 - Direktor: 722-061 - Pretplata: 722-054, faks: 722-071 - Oglasni odjel: 722-049, 722-050, faks: 722-074 -Služba za pravne i opće poslove: 722-051 - Računovodstvo: 722-044 722-046 - Komercijala: 722-042 - Pretplata se utvrđuje polugodišnje, a uplata se vrši UNAPRIJED u korist računa: UNICREDIT BANK d.d. 338-320-22000052-11, VAKUFSKA BANKA d.d. Sarajevo 160-200-00005746-51, HYPO-ALPE-ADRIA-BANK A.D. Banja Luka, filijala Brčko 552-000-00000017-12, RAIFFEISEN BANK d.d. BiH Sarajevo 161-000-00071700-57 - Štampa: GIK "OKO" d.d. Sarajevo - Za štampariju: Mevludin Hamzić - Reklamacije za neprimljene brojeve primaju se 20 dana od izlaska glasila.
"Službeni glasnik BiH" je upisan u evidenciju javnih glasila pod rednim brojem 731.
Upis u sudski registar kod Kantonalnog suda u Sarajevu, broj UF/I - 2168/97 od 10.07.1997. godine. - Identifikacijski broj 4200226120002. - Porezni broj 01071019. - PDV broj 200226120002. Molimo pretplatnike da obavezno dostave svoj PDV broj radi izdavanja poreske fakture.
Pretplata za II polugodište 2015. za "Službeni glasnik BiH" i "Međunarodne ugovore" 120,00 KM, "Službene novine Federacije BiH" 110,00 KM.
Web izdanje: http://www.sluzbenilist.ba - godišnja pretplata 200,00 KM